Ötéves tervek

A Zsuffa és Kalmár Építész Műterem kiállítása,
Budapest Galéria, október 20 – november 20.

HOSSZÚ ASZTAL, rajta öt év munkái két építésztől – családi házak, társasház, néhány középület – fotók, makettek, tervek a falakon körben. Egyszerű lenne most azt írni, hogy kérem szépen, ezek jól működő, szép házak – de itt nyilvánvalóan másról és többről van szó. Az elénk tárt anyagon bölcsesség sugárzik át – ami harmincas éveik közepén járó fiatalembereknek ritkán sajátja. Persze, úgy könnyű – mondhatnánk –, ha valaki már az első vonalaktól fogva birtokolja ezt – jól emlékszem még Cicu első tervére. De nemcsak erre, hanem az azóta eltelt több mint tizenöt évre is, tehetségük mellett iskoláik tudatos választása legalább ennyi megfontoltságra vallott: diplomahalmozás helyett megkerülhetetlenül fontos mesterek – Kapy Jenő, Karácsony Tamás, Turányi Gábor, Ekler Dezső – tanítványai voltak, elvégezték a Mesteriskolát, Zsuffa még a Vándoriskolát is végigjárta.

A kiállított öt év magabiztosságában benne van hát az az előző tíz év, amitől házaik ma olyan képletszerűek – és nem hasonlíthatóak végül egyik iskolához sem. Saját hangjuk, karakterük, stílusuk van – mely a stílusjegyeket mégis nélkülözi –, és amit leginkább világnézetként lehetne leírni.

Feszes terveket látunk itt, rendet a telepítéstől a szerkezetekig – és valami elsőre megfoghatatlan rafinériát, amitől ezek az egyszerű mértani formák mégis bonyolult tereket hoznak létre. A titok a szerkesztési módban van – ez

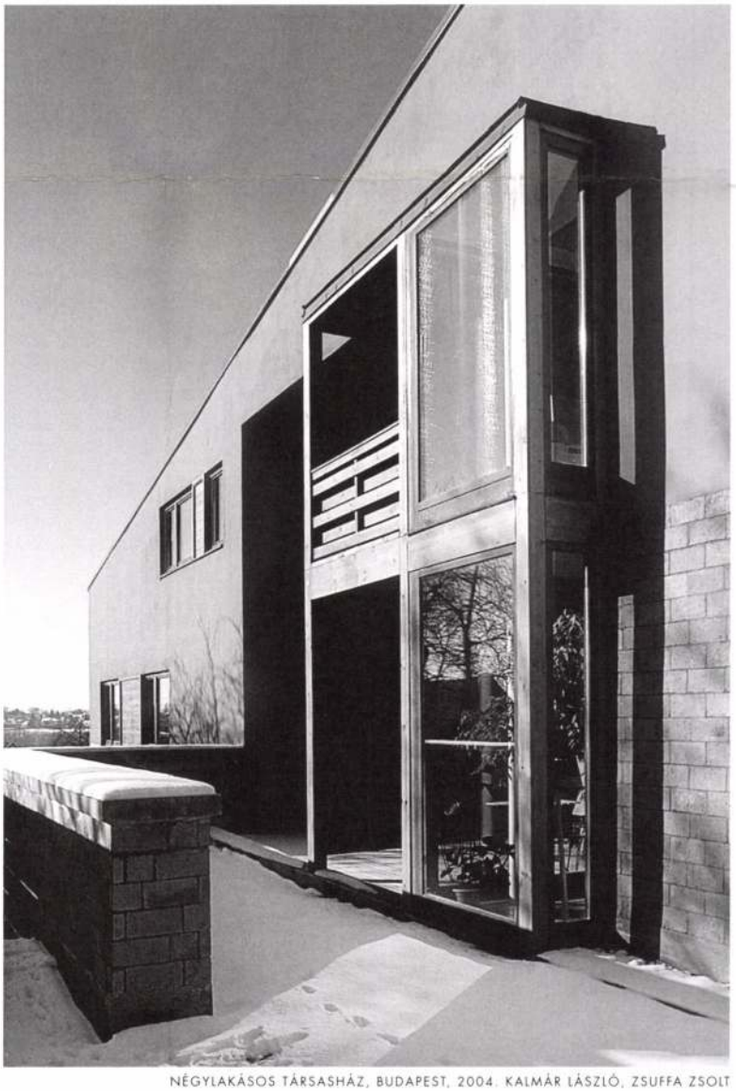

NÉGYLAKÁSOS TÁRSASHÁZ, BUDAPEST, 2004. KALMÁR LÁSZLÓ, ZSUFFA ZSOLT



CSALÁDI HÁZ, ÜRÖM, 2001-2003. KALMÁR LÁSZLÓ, ZSUFFA ZSOLT

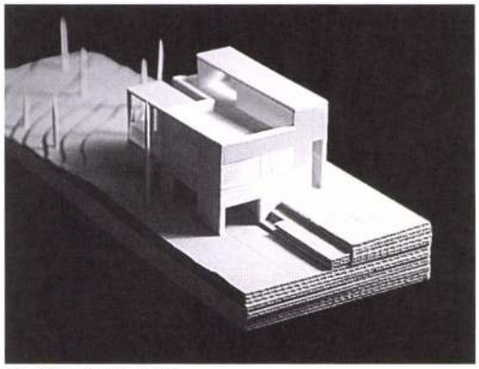

CSALÁDI HÁZ MODELLJE



CSALÁDI HÁZ, BUDAPEST, II. KERÜLET, 2001-2004.
KALMÁR LÁSZLÓ, ZSUFFA ZSOLT

a tervek közös jellegzetessége –, a tömegeket átmetszik másik, csak a szem által kiegészíthető „levegő-tömegek" – így lesz építészet az érzékelhető, tapintható hiányból. A hiány más szempontból is meghatározó. Végtelenül racionális és takarékos építészet ez – ahol mint a hegymászóknál hétezer méter felett – nincs felesleges mozdulat, minden kiszámított és pontos – aki nem vigyáz, lezuhan, ám bónuszként megkapja az ég és föld közöttiség költőiségét.

Paradigmatikus példája ennek a kiállítás súlypontjában álló Budaörsi Városháza, mellyel a megnyert pályázat után – Magyarországon szokatlan módon – a megbízást is elnyerték. Az épület tömegét a fenti elv alakítja, a kimetszett teret húzott arányú oszlopos árkád jelöli, a fegyelmezett kontúrokon belül összetett térsorok alakulnak – így lesz része a háznak a városi köztér, városház-udvar – külső és belső „határzónáiban" új minőséget hozva létre, mely egyben védjegye építésznek, városnak egyaránt.

Lehetne még hosszan írni a részletekről, a biztos szakmai tudásról, az építészeti viselkedésről – ki-ki ossza be magának –, tessék inkább megnézni a kiállítást, és még nagyon odafigyelni erre a két építészre. A további öt évben is.

Fonyódi Mariann

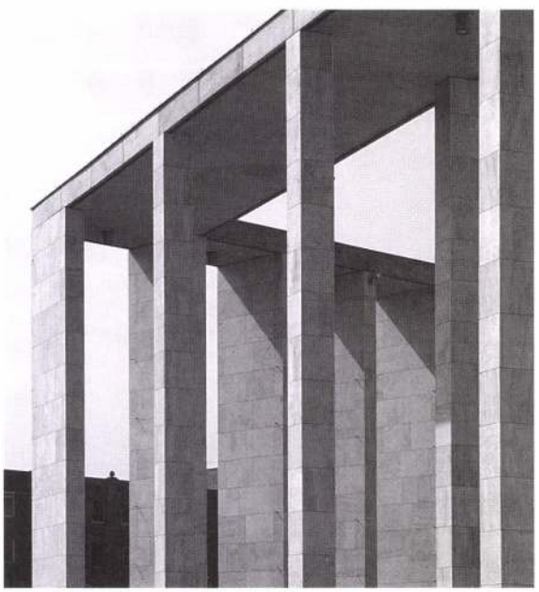

A BUDAÖRSI VÁROSHÁZA BŐVÍTÉSÉNEK RÉSZLETE, 2005.
KALMÁR LÁSZLÓ, ZSUFFA ZSOLT

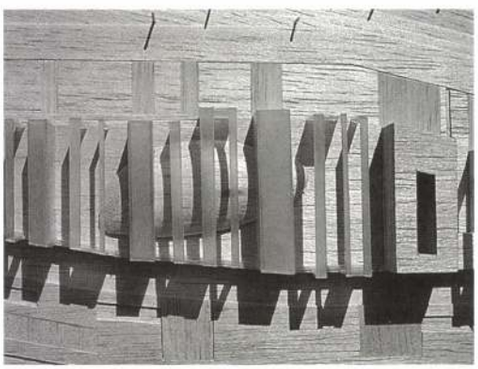

SZÁLLODA ÉS AQUAPARK TERVE A BUDAPESTI KOPASZI-GÁTRA,
2004. KALMÁR LÁSZLÓ, KAPY JENŐ, MURKA ISTVÁN, ZSUFFA ZSOLT

Andor Wesselényi-Garay

Seen in a Mirror

Enlargement of City Hall, Budaörs

HIGHLY PROMISING talents of contemporary Hungarian architecture, Zsolt Zsuffa and László Kalmár have won a tender for the architectural design of the town hall in Budaörs in autumn 2003. Due to its significance this project appears suitable for discussing the situation of young architects in Hungary.

Tautness, exciting and dramatized rows of space, the open, democratic self-representation of power as well as the well-hit Framptonian location-form are the four categories in which the design by Zsuffa and Kalmár has received the best marks. Set in a relatively quiet part of Budaörs, the new town hall was built by using the former party headquarters erected in 1974. Housing estates, a belt of rust, the curtain-type boredom of an office park, farmhouses of the third generation and neo-suck villas creeping up the hills make up the merciless stream that limestone cliffs resist unyieldingly to comprise a highly eclectic-style environment – that is region in the narrow sense – the critical acceptance of which also functions as the basis for the formation of the new building.

In the original tender design it was meant to have one more storey, yet after the rationalization of the criteria for functions the building now nestles in its surroundings without a jolt. Its main source of inspiration was the limestone cliff in the background which also defined the positioning of the house as well as its slightly irregular crystal-like form and the variety of materials used. With some analogy the gently crystalline and organized positioning of the chiselled limestone cube seems to rhyme with the mass of the cliff, whilst the colonnade – an architectural component which has been promoted into a new situation once again – soothes the visual overall image of the housing estate without any trace of self-importance.



However, the chief merit and virtue of the complex lies in the intensive texture of space which unifies the ground-floor ranging from the main road as far as the street at the back and thus makes it just one single well-dramatized unit. On blade-walls and via the traditional row of pillars the outer court is revealed through an interior peripteros-type unit - comprising a porticoed aula, a yard, a colonnade and an outer park – making up the row of traversable spaces which may as well be welcome as the representation of the openness of a democratic power. This richness of spatiality is coupled with the ascetical qualities of formation letting materials and local qualities breathe with some degree of gauntness. We can witness the impossible being accomplished here: the two yards turning into one. The second one is especially suitable for imagining a genuine summer piazza which later dissolves into a park composed by means of land-art and those of surface plasticity. When building up the park of gentle signals, Zsuffa and Kalmár gave themselves plenty of rope, which proves most fruitful in the forms of freely positioned wall-bodies and primarily in the outer gurgle.



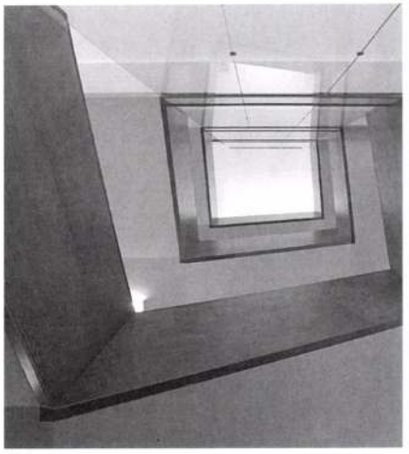

So far it is a fantastic accomplishment beyond dispute.

The facades, however, appear somewhat problematical, which is especially striking when knowing what kind of solutions had been included in the tender design. The first ideas in 2003, even though with a slight impression of a hoax, proposed a homogeneous glass surface blending into the facework of stone which would have revealed the transparency of the colonnade with a strong emphasis on its box-like qualities. In the dialogue going on between closedness and openness it was the old-and-new invention, the row of columns evoking Aldo Rossi from a distance that guaranteed traversability. The original graphic taste coupled with the shortcomings of contents created a beneficial hierarchy between closed and pierced qualities, separating spatial films with various degree of density. In comparison the facade realized here is undoubtedly one step back. Regarding its patchwork character and the changeable play of shadows of the colonnade it appears rather too unambiguous and affirmative.

However, this is a trifling issue. I may not be the only one in our community of

Kalmár László

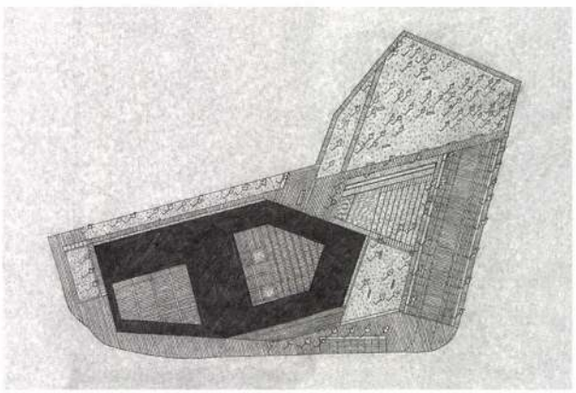

the trade taken in the narrower sense of the word who holds this opinion and expectations when regarding Zsolt Zsuffa and László Kalmár the gold reserves of contemporary Hungarian architecture – a promise that appears being fulfilled these days. They are representatives of our architecture of the near future who have already taken wing and because of their position and youth may exert highly positive influence on the stream of the tradition made up by current works of architecture and able to enrich it. The very same tradition can also be challenged and even a new kind of tradition may be launched. Because of their age the novelty of their designs appears especially exciting. Yet the architects of the town hall still owe us a lot as far as novelty is concerned. When thinking of the professional medium represented by Tamás Karácsony, Péter Janesch, Ferenc Keller, Ferenc Cságoly and Gábor Turányi which the architecture of Zsuffa and Kalmár originate from, one cannot help noticing that the random arrangement of windows may as well be those of the Barbikán House in Pécs, the primary school in Medve Street, the office-block in Info Park by Építészstúdió, whilst the motif of the chessboard glass panelling could be derived from Porcelanium and villas by Gábor Turányi, and their sketches could have been drawn by Tamás Karácsony.

Individual forms or graphic inventions tend to have three options as usual. (1) After climbing up the waves of glory launched by fashion they fall into oblivion by time, just like it happened to the waving roof by Bernard Tschumi in La Villette Park. (2) They may remain attributes characteristic of their creators exclusively, as we have seen on the stepped concrete plastic pieces of Carlo Scarpa, and (3) this personal attribute or fashion item can also turn into a generally accepted device of architecture, similarly to double glass partitions or folded structures. I do believe that the task of Zsolt Zsuffa and László Kalmár is not a kind of synthetizing, but the opening of so far untrodden paths and the phrasing of questions instead of giving answers.

I guess – and it is also proved by the brief article included in their catalogue – that this house concentrated rather too much on the jury of the tender. It has turned out to be a building which is approved by Ferenc Keller, Béla Pazár, Tamás Czigány and Kőnigh Tamás for sure, and, besides, also resembles buildings they usually build.

However, it should be regarded a safety game working against time rather than an unprincipled adoption of norms. Zsolt Zsuffa and László Kalmár played safe by applying tricks of the trade they had learnt from the model generation of Hungarian architects – there is no scope for experimentation, no trace of fertile mistakes or well-meaning misunderstandings typical of young architects. The kind of discrepancy between the youth of the two highly talented creators and - let us admit – a prematurely old house has started to undermine the authenticity of the town hall, even though at one point only. This hotspot lies somewhere in the field of novelty, which is a relative concept of course as it has a different meaning for architects and for the public. But it is yet another story.

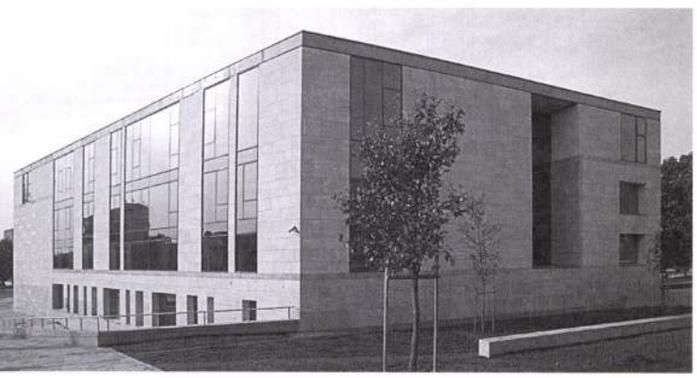

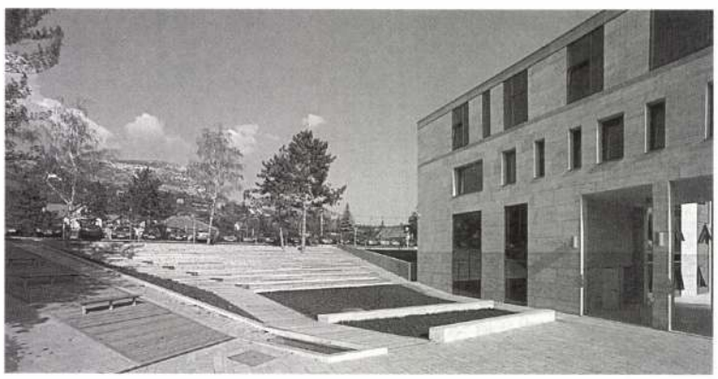

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Goldziher Ignác síremléke

A Kozma utcai izraelita temető régi síremlékeinek többsége a falak mellett és a főbejárathoz közeli részen áll. Utóbbiak közt található a modern iszlámtudomány egyik megalapozójaként számon tartott világhírű orientalista és sémifilológus, Goldziher Ignác (1850–1921) sírja. A legkiválóbb tudósok egyike volt, aki valaha a fővárosban tevékenykedett, alapvető fontosságú, nemzetközi viszonylatban is korszakalkotó műveket írt az iszlám történetéről és kultúrájáról. Itthon mégsem lehetett osztályrésze teljesítményéhez méltó tudományos karrier. A tudományegyetemen csak 1905-ben, hosszú várakozás után jutott katedrához, s más viszonylatban is mellőzték, amiért a nyugati tudományos közélet osztatlan elismerése kárpótolta.

Munkásságának megítélését jelzi, hogy az MTA mellett kilenc külföldi tudományos akadémia választotta tagjává. 1919 őszén, amikor az antiszemita kampány a legfőbb tudományos intézményt sem kímélte, ő is támadások célpontjává vált, amire az akadémiai osztályelnökségről való lemondással válaszolt. Megkésett elégtétel volt, hogy hivatalos búcsúztatása az Akadémia épületében zajlott 1921 novemberében. 1955 óta mellette nyugszik fia, Goldziher Károly matematikus, címzetes műegyetemi professzor is.

A Kozma utcai temetőben a XX. század első feléből származó emlékek közt számos további jeles tudós nyughelye található. Elsőként említendők közülük a régi híres rabbik, akik felekezeti tevékenységük mellett tudományos munkásságukkal is megörökítették nevüket, köztük Blau Lajos vallástörténész, talmudista, a Rabbiképző igazgatója, Hevesi Simon vallásbölcselő, az OMIKE megalapítója, valamint a magyar zsidóság történetét összefoglaló első monográfiák szerzői, Kohn Sámuel – akinek nevéhez a Dohány utcai zsinagógában elhangzott első magyar nyelvű hitszónoklat fűződik – és Venetianer Lajos.

Számos tudományág jelentős képviselői, nem egy esetben klasszikusai nyugszanak ebben a temetőben, köztük Acsády Ignác és Marczali Henrik történész, Munkácsi Bernát etnográfus, Wittmann Ferenc fizikus, Márkus Dezső jogtudós, Szilasi Móric nyelvész vagy a dualizmus korának egyik meghatározó művelődéspolitikusa és pedagógiai írója, Kármán Mór. A neves orvosok hosszú sorából emeljük ki Báron Jónás sebészt és Hári Pált, a hazai biokémiai kutatások egyik megalapozóját. Az irodalmárok közül itt temették el a műfordítóként is jelentőset alkotó Bánóczi Józsefet és Radó Antalt. A Kozma utcai temetőben található Kunos Ignác turkológus síremléke, aki a Keleti Akadémia fennállása alatt mindvégig a Monarchia e jellegzetes intézményének élén állt, vagy a kiemelkedő filozófusé és nagy hatású színikritikusé, Alexander Bernáté, aki 1919-ben, Goldziherhez hasonlóan, a méltatlan támadások egyik szenvedő alanyává vált.

A neves mesterek készítette emlékek közül kiemelendő Fayer László büntetőjogász sírköve, Sárkány István műve, valamint Gelléri Mór iparszervezőé és gazdaságtörténészé, melyet a kor egyik legjelentősebb funerális szobrásza, Kallós Ede tervezett.



FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Tóth Vilmos

MOZI-NÉZŐ

Búvóhely

Néha nagyon jó eltűnni. Egyszerűen elpárologni, de úgy, hogy senki se találjon meg minket. Mobilt kikapcsolni, és nekiindulni a városnak. Ilyenkor fedez fel az ember remek búvóhelyeket. Egy jobb kocsmát például, ahová még nem ette be a globalizmus divathulláma a „bárlegyeket" (barfly). A kifejezés egyébként a közelmúltban elhunyt írótól, Charles Bukowksitól származik, aki regényeiben súlyos alkoholizmusát és az általa ismert nők gyarlóságait örökítette meg az utókor számára. Még Hollywoodot is megihlette tragikomikus élete és műve, a Barfly című filmben (Mickey Rourke főszereplésével/kalauzolásával) bejuthattunk egy ilyen városi (Los Angeles-i) kocsmába: igazi klasszikus búvóhelyre.



Budapesten is van biztosan sok ilyen hely, de ebben a sorozatban nem a vendéglátó-ipari egységek feltérképezése a cél, hanem a filmszínházak értékelése. Bár ez a Hunnia mozi esetében nem is kellene, hogy élesen szétváljon, hiszen a kávézója nagyobb hírnévnek örvend a városban, mint a vetítő.

Sajnos „mozinéző" szempontból nem lehetünk túlságosan elégedettek a helylyel. A lepukkant szóval lehetne legrövidebben jellemezni a Hunnia állapotát. Ez most nem vicc, de ha fokozni kellene a jelzőket, valószínűleg a borzasztóan lepukkant szókapcsolattal durvulna a leírás. Beláthatatlanul régen volt az, amikor ebbe a moziba akár fehér nadrágba is be mert ülni az ember, annyira elhasználtak már a székek.

A terem harisnya jellegébe viszont most nem érdemes belekötni. Egyrészt mert a Hunnia „földi" utánjátszó filmszínház, nem tölt be semmilyen kulturális-nevelő funkciót, ami miatt fontos lenne, hogy fiatalok tömegét csábítsa ide. Arra viszont tökéletesen alkalmas, hogy ha egy filmet nem néztem meg hónapokon át, itt még pótolhatom a mulasztást. Másrészt viszont az is igaz, hogy ezek a csőtermek ma már műemléknek számítanak. Ez van; nem is olyan régen még ez volt a vezető budapesti moziépítési stílus.

Külön fejezetet érdemelnének a mellékhelyiségek, de inkább nem részletezem, annyira övön aluli a helyzet. Bár még mindig jobb, mint mondjuk a hetvenes években, akkor ugyanis még vécé sem volt a moziban. (Az udvarban egy nyilvános illemhely állt a fizetővendégek rendelkezésére.)

Búvóhelynek mindazonáltal ideális ez a mozi: ide nyugodtan betérhetünk, nem fogunk olyan ismerőssel összefutni, akivel kínos lenne a találkozás. (Esetleg csak hasonlóan magányos sorstársainkkal). Ez áll a kávézónak csúfolt emeleti kricsmire is. Kellemes füstfelhő, recsegő székek, kiseggelt fotelok és kanapék csalogatják az embert. A legszebb az egészben az, hogy mégis van kedvünk ide jönni – bár ez esetben már inkább a patina a vonzó és nem a „kulturált" környezet. Egyébként gyakran látni itt művészeket is – tökéletes élettér és álca a magyar Bukowskinak.

Summa summarum: ízlések és pofonok. Filmet lehet itt nézni, de nyilvánvaló, hogy a helyre már nagyon ráférne egy komplett renoválás. Kérdés azonban, hogy azután is megmaradna-e a multiplexektől, de még a többi art-mozitól is annyira elütő világa?

Termes Tibor

KALLÓS Ede

Népsab. 2002. Okt 3

képzelem az egészet. Valami igazi amerikai álomnak. Elvis a brilles szerkójában, brutális nagy övcsattal vesz részt az aktusban, hangjával, barkójával, csípőjével mindenkit kinyír, s a végén a nagy lével „elhagyja a házat". Ezt az álmot láttam most filmen *Milliókért a pokolba* címmel.

Külön bekezdést érdemel Kevin Costner, aki az utóbbi időben egyszerűen maga alatt van. Bukást bukásra halmoz, de azért nagyon lehet szeretni. A Milliókért a pokolba is bukás volt. Az dollárral. Majdnem nagyobb a filmbeli zsákmány is. Tulajdonképpen Pesten sem egyértelmű a siker: csupán harmadik hely a premier hetében, tizenháromezer nézővel (jó, nevezzük bukásnak). Igaz, még itt dönget a Különvélemény Tom Cruise-zal.

Szóval, Kevin Costner. Olyan szerepben, amilyeneket Mickey Rourke játszott még néhány éve, míg szét nem ment az arca. A nehézsúlyú bűnöző, akinek lépte nyomán sír a kövezet, és falra fröccsen a „málnalekvár" (termiben). És jól áll Costnernek ez a súlycsoport. Főleg Elvis-barkóval.

Ez a film tényleg az amerikai álom: először is Elvis miatt, aki épp huszonöt éve (nem?) halt meg. Az őrület, amelyet maga után hagyott, máig tart, s kapunk belőle itt is: egy Las Vegas-i Elvis-fesztiválra érkeznek az imitátorok, például Costner és csapata (benne Kurt Russell, aki 1979-ben már eljátszotta egyszer a „királyt" – nyilván nem véletlenül került most is a filmbe). Ők azonban másfajta hangszert cipelnek a gitártokban, s koncertjüket a kaszinó pénztárában rendezik. Eljutottunk az amerikai álom másik eleméhez: a gengszterhez. És akkor vannak még a kopár utak, a lepattant motelek, a motoros bandák, a szárnyas limuzinok és búvópatakként némi cowboylegenda (de csak gyerekjáték szinten). Tudom, sok minden hiányzik még, de ezekből is összeáll. És valahogy jólesik az unalmas őszben ez a régi típusú amerikai romantika.

Nem került fel viszont a listára Jacques Perrin *Vándormadarak* című látványos természetfilmje és Dér András *Kanyaron túl* című drogdrámája. Utóbbit csupán 387-en látták; a kábítószer mint művészfilmtéma úgy látszik, már kiment a divatból. (Bezzeg ha a Trainspotting idején mutatták volna be!) Mondjuk, maga a Kanyaron túl sem az a „hú, de színvonalas" mű, Dér Andrástól ennél sokkal többet várhatunk. Az alkotók valószínűleg arról szándékoztak filmet készíteni, hogy milyen nehéz (egyáltalán lehetséges-e) kikerülni a drog fogságából. Választ erre nem igazán kapunk, sajnos csak a közhelyek puffogtatásáig jut a rendező: a dermedt, „beállt" arcok, a „van nálad anyag?" szintű párbeszédek tökéletesen elaltatják az amúgy fontos probléma igazi kérdéseit.

Cs. L.–Cs. G.

A SZEPTEMBER 19–25. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-nézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1. (1.) **Különvélemény** *(InterCom)*	31 117	34 400	2	88 917	79 969
2. (2.) **Asterix és Obelix: Kleopátra-küldetés** *(UIP)*	11 776	13 991	5	119 924	100 211
3. (új) **Milliókért a pokolba** *(BestHollywood)*	11 365	13 064	1	13 685	12 018
4. (3.) **Stuart Little 2.** *(InterCom)*	5 829	7 114	4	40 794	33 532
5. (4.) **A buliszerviz** *(InterCom)*	4 966	5 331	3	20 134	18 578
6. (6.) **A Jade skorpió átka** *(Budapest Film)*	4 843	5 990	2	12 184	9 864
7. (5.) **A kaptár** *(SPI)*	4 418	4 759	5	60 927	54 873
8. (7.) **Rossz társaság** *(InterCom)*	3 654	3 852	4	30 656	28 028
9. (9.) **Gosford Park** *(SPI)*	3 057	3 691	4	24 487	20 286
10. (8.) **On-lány** *(UIP)*	3 054	3 814	3	16 850	13 715
A Top 10 összesített eredményei:	84 079	96 006			
Budapest összesen:	111 240	131 305			

A zárójelben lévő számok az előző heti helyezést mutatják

Forrás: Filmforgalmazók Egyesülete NÉPSZABADSÁG-grafika

Milliárdokban kifejezhető előnyöket jelent Magyarországnak az Asia Center. A Budapest határában épülő nagykereskedelmi központ ugyanis egész Európa, de mindenekelőtt a régió elosztó centrumává avatja fővárosunkat. Mivel Nyugat-Európában ilyen méretű – több mint 200 ezer négyzetméteres – központ nem létezik, az Asia Center az európai, a magyar és a távol-keleti üzletemberek központja lesz.

A legfrissebb adatok szerint a nyolcszintes, reprezentatív épületben levő 1500 üzlethelyiség nagy részét magyarországi cégek bérlik, de jelentős számban lesznek távol-keleti és európai vállalkozások is. Az első becslések szerint a kiállítási és nagykereskedelmi centrumban működő cégek évente 6-800 millió dolláros, vagyis 200 milliárd forintnyi forgalmat bonyolítanak majd le. Az Asia Center ennél jóval többet jelent majd, hiszen egyike azon nagy beruházásoknak, amelyek a magyar gazdaság struktúraváltását hivatottak elősegíteni.

A kormány elképzelései szerint ugyanis az olcsó munkaerőre települő összeszerelő üzemek helyett nagyobb hangsúlyt kell helyezni a logisztikai, elosztó feladatot ellátó, valamint a kutatással és fejlesztéssel foglalkozó cégek Magyarországra csábítására. Ezek ugyanis sokkal nagyobb hasznot hoznak az országnak, ráadásul a forint felértékelődése sem kényszeríti őket a termelés más – olcsóbb – országokba telepítésére. Az Asia Center esete jól példázza e törekvés előnyeit. Az épület 60 milliárd forintos beruházási költségének jelentős részét hazai alapanyagokra, felszerelésekre és berendezésekre, valamint munkaerőre fordították. A várható több százmillió dolláros forgalom kiemelt lehetőséget ad a kereskedelmi központnak, a megnyitást követően pedig több ezer ember talál itt munkát. Számítások szerint az Asia Centerben letelepülő cégek különböző jogcímeken évente 1 milliárd forintnál is több adót és járulékokat fizetnek majd be, s akkor még nem említettük az idelátogató több tízezer üzletember kiadásaiból a költségvetésbe befolyó szintén milliárdos nagyságrendű bevételeket sem. A hazai szállítmányozási cégek, gyártók és forgalmazók – de vendéglők, szállodák, gyógyfürdők – forgalma is jelentősen megnövekszik, és felértékelődik a magyar üzleti kapcsolatok jelentősége is. Minderre most már csak néhány hónapot kell várni, hiszen az épület műszaki átadása október végén elkezdődik. A hivatalos megnyitóra pedig jövő év márciusában kerül sor.

önyvről

ló, 2002. 251 oldal, 2800 Ft

sértése

ban semmiféle orgánum. Épp ellenkezőleg, Aczél György, akinek a hatvanas években sikerült az 56-os nemzedék szinte valamennyi fontos alakjával személyre szóló alkut kötnie, a hetvenes években színre lépő új nemzedékkel már nem találta a hangot, hisz e nemzedéknek – ahogy Szilágyi Ákos szellemesen jegyzi meg a vele készített interjúban – „a láncain kívül nem volt túl sok egyéb vesztenivalója"; a kultúrpolitikának tehát a felgyülemlő feszültségek és energiák levezetésére csatornákat kellett kreálnia, s a KISZ-központ égisze alatt indított *Mozgó Világ* eredetileg ilyen levezető csatorna kívánt lenni, ahogy a FIJAK, illetve a JAK, az Új Zenei Stúdió, a Huszonötödik Színház, a Fiatal Művészek Klubja stb. is. Szilágyi Ákos, aki a JAK emlékezetes, 1980 őszi szentendrei tanácskozása után lett a szervezet titkára, határozottan állítja, hogy „Aczél akkor már sok mindent egyszerűen nem értett, amit mi képviseltünk", nem értette, hogy „halálosan komolyan vesszük, amit gondolunk és mondunk", nem értette a nemzedék tagjai közti szolidaritást, magyarán, hogy „szabad ésszel nem vagyunk hajlandók tovább adni a szolgai ostobát".

Németh György *Mozgó*-monográfiájának legfőbb érdeme, hogy miközben következetesen a tárgyra szorítkozik, azaz a *Mozgó Világ* történetét igyekszik dokumentálni és feldolgozni, ám éppen azért, hogy *ténylegesen* elvégezze, amire vállalkozott, azt a mély válságot is körvonalazza, amibe az Aczél nevével fémjelzett kádárista kultúrpolitika a hetvenes-nyolcvanas évek fordulójára manőverezte magát. A *Mozgó* az 1981-es újraindulás után, amikor Kulin főszerkesztői kinevezése rövid időre a gordiuszi csomó átvágásának tűnt, már végképp nem nemzedéki kérdés, hisz ebben a „régi" *Mozgó* fénykoraként emlegetett periódusban igazi gyűjtőlap lett belőle, ami következett a puha (vagy nem is annyira puha) diktatúra jellegéből, azaz ide gyűltek az elnyomott, a nyilvánosságból kizárt gondolatok, eszmék, művészi törekvések. Ezért tér újra és újra vissza az irodalom és a művészet autonómiájának kérdése a *Mozgó* körüli vitákban. Ekkor formálisan már a kultúrpolitika is elismerte az autonómia létjogosultságát, de maximum esztétikai sokféleséget értett rajta. Aczél kedvenc szlogenje például a „szocialista pluralizmus" volt, ám úgy vélte, a pluralizmus kibontakozásához a rendszer legitimitását vitató ellenzéknek „el kell halnia", s ez legalábbis kérdésessé teszi deklarált reformpolitikusi mivoltát. A „régi" *Mozgó* igazi kalandja az volt, hogy szó szerint vette ezt az aczéli deklarációt, mintha csak a kibontakozó lengyel szamizdat mestereinek, Michniknek és Kuroňnak akkortájt hangoztatott jelmondatát tette volna magáévá („szabad országban szabadon kell élni") vagy inkább Konrád György programnak se utolsó vízióját az autonómia egyre erősebb kísértéséről (lásd a párizsi *Magyar Füzetek* kiadásában e témában 1980-ban megjelent esszékötetet).

Ismeretes a vég. A korszak egyik legjelentősebb szellemi műhelyét adminisztratív úton felszámolták, bár szépségtapaszként ugyanezen a néven kreáltak egy újat. Azóta sok víz lefolyt a Dunán, az elmúlt kormányzati periódusban mégis – más ideológiai színekben – nemegyszer visszatérni látszott ez a kultúrpolitika. Ettől függetlenül is, de ezért különösen élő tanulságnak érzem a „régi" *Mozgó* történetét. Tudniillik sok korábbi esethez hasonlóan ez a társaság is elvérezhetett volna dicstelenül Aczél markában. De volt bennük annyi kurázsi, hogy emelt fővel vállalják a bukást. Nagy különbség.

más lap *Mozgó Világ* néven, mégis szívesen olvastam volna alaposabb, mélyebb elemzést arról, miért nem áll fönn folytonosság. Tudniillik ha erre megvan a kétségbevonhatatlan válasz, akkor tudjuk meg a legpontosabban, mi volt a régi *Mozgó*.

Igazából szívesebben olvastam volna a könyv szervezeti-politikai-üzemmenetbeli feltárásai helyett a *Mozgó Világ* lapszámairól, évfolyamairól elemzést, a szerkesztés logikájáról, filozófiájáról, eszmei és esztétikai elveiről, illetve ezek alakulásáról szóló értelmező és értékelő tanulmányt. De hát, belátom, ez egy másik könyv feladata lenne. (Itt a legtöbbet mindenről – paradox módon – egy hosszan felidézett hajdani dokumentum mond, Balassa Péter 1983-as, írószövetségbeli lapértékelése.) Fontos a személyi környezet vizsgálata, az adminisztratív kezelés módosulásainak elemzése, a szerkesztőség munkájába történő durva és még durvább beavatkozások számbavétele, a lap társadalmi hatásának elemzése, különös tekintettel a második nyilvánosság és a köztes nyilvánosság közötti személyi és tematikai átjárásokra. A *Mozgó Világ* esetében mindezek nélkül kétségtelenül nem lehet megírni a lap történetét. De ez még önmagában nem azonos a lap történetével.

Az jutott eszembe, hogy ha egy lap története a körülötte zajló külső (politikai, adminisztratív, hatalmi) csatározások története lenne, akkor mondjuk a szerencsésebb időben megszülető *Nappali ház* vagy *2000* nevű folyóiratoknak nem is lenne története, olyan értelemben nyilván nincs is nekik, mint a *Mozgó*nak. De minden lapnak van egy szellemi története, és ez a kultúra folyamatában betöltött szerepének, hatásának története. Jelen esetben ide tartozik például, hogy mi a jelentősége a vizualitás és a szociográfia, ugyanakkor az avantgárd és a történelmi emlékezet egyidejű erőteljes jelenlétének, hogy miért fontos az, ahogy a lap Esterházyt fogadja, vagy ahogy Mészölyt, Ottlikot köszönti, ahogy Hajnóczyt búcsúztatja, ahogy Margócsyt majd Szörényit kéri fel egy-egy éves rendszeres kritikai szemlézésre, és ahogy filmről, közgazdaságról, oktatásról, zenéről, szociológiáról, rockzenéről, építészetről, nemzeti hagyományokról, irodalomról egyidejűleg és egy reménybeli közös alapállásból próbál gondolkodni. (Ez a szellemi történet megírható lenne a mellékletekben szereplő adatok eszmetörténeti, kultúratörténeti – itt csak megkezdett – feldolgozásával.)

A régi *Mozgó Világ* jelentősége ebben az értelemben is valószínűleg onnan közelíthető meg érvényesen, ahonnan a kultúrpolitikai feldolgozás is indult: az akkori hatalom számára is amiatt a bizonyos „összhangzat" miatt (a különböző eszmei és művészeti értékek, érdekek együttes jelentkezése, összefogása, az addig csak külön-külön létező elemek közös megmutatkozása miatt) volt érdekes ez a lap. (Erről beszél a szerzőnek kicsit nosztalgikusan a mostani Reményi József Tamás, hajdani szerkesztő, és erről ír egy idézett dokumentumban pártfeletteseinek kissé riadtan az akkori Balogh Ernő.) Pontosan emiatt az összhangzat miatt foglalhat el fontos helyet a régi *Mozgó* a magyar folyóiratok történetében, megmutatván a szellemi élet öntörvényűségének és szabadságtörekvésének egyfajta (de korántsem csupán politikai természetű) útját, avagy inkább zsákutcáját a kádárizmus puhuló időszakában.

Beszélgetés Esterházy fordítóival

Július 12-én, pénteken délután 4 órakor kerekasztal-beszélgetés lesz a *Harmonia cælestis* fordítóival a JAK műfordítótáborában. A beszélgetés résztvevői: Vjacseszlav Szereda, Márky Ildikó, Kellermann Róbert, Deák Renáta, Járfás Ágnes, Szvetla Kjoszeva, Szöllősy Judit és Peter Eszterhás. Helyszín: Silver Club panzió, Gödöllő, Isaszegi út.

VARGHA MIHÁLY: **Építészet**

Könyvtár, olvasó, test

Bizonyára van, aki első ránézésre úgy véli: hiszen ez nincs kész! Belép a vadonatúj városi könyvtárba Gödöllőn, és csak azt látja, hogy burkolatlan tégla, nyersbeton, natúr fafelületek mutatkoznak a falakon és a mennyezeten. Színek módjával, esetleg a könyvespolcokon (főképp a gyerekkönyvtárban), itt-ott oszlopokon, de ott se mindig. És persze a könyvek, ám azok szinte valamennyien a gerincüket mutatják – tarka, végtelenbe táguló világ, teljesen soha ki/meg nem ismerhető. Ahogy a ház sem – ami persze kész van, csak lény(eg)éből következően ilyen. Kicsit merev, kicsit nehezen „enged föl" – csak némi ráhangolódás után válik nagyon is érezhetővé, sőt igazi izgalmas olvasmánnyá. Már annak idején, a város által meghirdetett pályázaton is ezért lett a terv első helyezett. Csakhogy – ahogy minden jó ház – ez is nehezen lenne *teljességgel megismerhető*, s én sem szeretném minden porcikájában dekódolni. De szívesen írok a magam olvasatáról. (Apró segítség: az előtérben az alaprajzok a falon láthatók.)

A hely, a város – Gödöllő – rászolgált erre a könyvtárra, és ugyanígy *a hely*, a városi szövetben ez a telek rászolgált arra, hogy egy ilyen intézmény színtere legyen. Néhány lépésre a város központjától, mindössze egy telekkel választva el a régi városháza egykori, ma eléggé viharvert épületétől, melynek felújítására, szállodásítására kész a terv, talán akad hozzá befektető is. E lassan valóban kisvárosivá formálódó városközpontnak a HÉV-hez közeli oldalán ott a felújított múzeum, mellette az új piaccal. Van a városban új zeneiskola, az ismét működő premontrei gimnáziumhoz pedig a közelmúltban készült el a tornaterem. Építészeti arcát tekintve ez áll a legközelebb a könyvtárhoz, bár annál egy kicsit könnyedebb. Fekvő tagolású nagy ablaktáblák, nyersbeton és csupasz téglafelületek, színezett ajtók. Jól megragadható és fölöttébb régi gyökerű építészeti nyelv ez, csak a sok *izmus* vagy inkább a *csicsa-másolások sora* háttérbe szorította.

Cool, mondanák rá – nálunk – azok, akik ezt inkább csak egyenes értelemben, a rideg szó megfelelőjeként használják. A „pipec" jelentésárnyalat szerint viszont cool azoknak is, akik esetleg „nyugat" felől tekintik meg Kálmán Ernő és Major György legfrissebb közös opuszát (a belsőépítészetet egyedül Major jegyzi). Mindenesetre bárhonnan érkezik is a látogató Gödöllőre, az egyetemközeli dombon ne mulassza el megnézni Jánossy György víztornyát. Önmagában gyönyörű, s valamennyire ide passzol, külső formájának bájos bumfordisága például határozottan visszaköszön a könyvtár utcai külső képén. E főhomlokzat aszimmetrikus kompozíció, ami a jobb sarkon nemcsak a földszinten fordul be, de az emeleti, vékony vízszintes működő sávokkal is. Remek apró motívum e kottavonalakba írva a szintén beforduló évszám, a 20–02 (ami önmagában szimmetrikus!) – sajnos a sokféle kerámiadíszek már nem tudnak ennyire hatásosan érvényesülni. A kissé zárkózott, sápadt főhomlokzatot remekül oldja a bejárat kiemelése, fönt a nyersbetonba öntött groteszk betűkkel: VÁROSI KÖNYVTÁR, és jobbra, az ajtó mellett a páratlan oszloppal.

Az előtér megelőlegezi a további termek hangulatát és egyszerűen, jól működik: innen lehet átmenni a bárkinek nyitva álló folyóirat-olvasóba, a jó akusztikájú előadóterembe (e két terem tolóajtókkal össze is nyitható) vagy ellenőrzőponton át az emeleti kölcsönző- és olvasótermekbe. Esetleg egyenest ki az udvarra, ami az épület szerves része, ugyanúgy téri kompozíció, mint a ház belseje – ízig-vérig építészet. Az udvar tereit tagolja például két külön test, egy kisebb és egy nagyobb kockoid tömeg sátortetővel. Egyúttal a belső térfolyam egy-egy eleme: a már említett, kamarahangversenyekre, vetítésre is alkalmas előadóterem és a dohányzó. Ez utóbbi kicsit börtöncellaszerű, átláthatatlan ablakai négy-négy üvegtégla négyzetéből állnak, a fény bejön, de kilátni nem lehet. Aki dohányzik, az szálljon magába!

Följebb, az udvar fölé emelkedően van még egy tárgyaló, főleg a könyvtárban dolgozók számára. Ebből szintén nincs kilátás, bár nyílásai mindkét oldalra vannak. Derékig itt is üvegtéglák állnak téglapillérek között, följebb pedig fába foglalt kék és sárga színezett üveg bocsátja be a fényt és gátolja meg, hogy a külső elvonja a bent ülők figyelmét. Apró, jól megfontolt jellemzője a háznak. Vagy az anyaghasználatra további momentumok: a mosdók-vécék konténerszerűek, de nem műanyagból és nem is csempézett gipszkartonból, ahogy azt az ipar diktálná, hanem fából, felületkezelt rétegeltlemezből. S ugyanígy mellékmotívumot képeznek a villamosszekrények ajtajai, szegecselt fazonukkal és *igenis „szép"* sötét festésükkel.

A gyerekkönyvtárban nagy, négyzetes, osztás nélküli, földig érő táblák néznek az utca felé, szándékosan alacsony szemöldökkel. A kilátással hatásos, például szemben pont rá lehet látni a könyvesboltra is, de az osztás nélküli üvegtáblák pszichikailag kicsit zavaróak. Nem csodálkoznék, ha valamit odaállítanának majd, csökkentendő a kizuhanásveszély-érzetet, amit a biztonsági, többrétegű üveg csak úgy tudna eliminálni, ha feltűnően oda lenne tűzve mellé a minőségi bizonyítvány fénymásolata. Szintén nagy üvegtáblák válnak főszereplővé az emeleten – itt szépen formált acélkeretekbe foglalva. A külön, lezárt egységként kezelt helytörténeti és könyvritkaságok gyűjteményét kapcsolták össze vizuálisan a följebb kialakított, tetőtéri irodákkal. Finom zsákutcanyúlvány az emelet rafinált körbejárhatóságából, az egyes könyvtári részlegek izgalmas téri áthatásainak egyik pillanata. Mindez így leírva lehet, hogy nem könnyen érthető, de hiszen az építészet a tér komponálása – amit csak fizikai valóságában lehet pontosan érzékelni. Amikor főképp a testünk olvas, persze a szem, az egyensúlyérzék és még ki tudja, mi minden segítségével.

(Gödöllői városi könyvtár, 2002. Építész: Kálmán Ernő és Major György [REÁLTERV], belsőépítész Major György)

Színház

A júliusi szám tartalmából

„Felavatódik egy színház, és a színházkultúra görög bölcsőjének jelképe – egyesek szerint a régi Nemzeti Színház – bele van fojtva a vízbe? Micsoda képzavar! Hogy kerül a Nemzeti a víz alá? Elmebaj. Lapos tehetségtelenség, kisstílűség, kulturálatlanság." (Nánay István beszélgetése Szász Jánossal)

„Az utóbbi idők legjobb, legmagvasabb zenés szórakoztató produkciója, amelyhez csak Ascher Tamás és Mohácsi János operettbravurái (ínyencségei) hasonlíthatók." (Koltai Tamás a miskolci *Szerelmi bájital*ról)

„Soha ilyen tisztán mozdulatlanság (időben és térben való mozdulatlanság) nem szembesült az úgynevezett drámai szöveggel a színpadon Jelesnél." (Forgách András Jeles András *Színház a színházban* című előadásáról)

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Kozma Sándor síremléke

A Kerepesi úti temetőben, a Deák-mauzóleumot övező díszsírhelyek egyikén található a dualizmus korának egyik legkiválóbb gyakorló jogászának, Kozma Sándornak (1825–1897) sírja, aki nevét mindenekelőtt az állami ügyészség megszervezőjeként, majd negyedszázadon át Magyarország első főügyészeként örökítette meg. 1902-ben felavatott síremléke máig a temető egyik legértékesebb műalkotása, melynek allegorikus főalakjáért mestere, Kallós Ede 1904-ben megkapta a rangos Rökk Szilárd-díjat.

Donáth Gyula mellett Kallós volt a századforduló hazai temetői szobrászatának legkiválóbb, szuverén formanyelvet létrehozó képviselője. Művein a Donáth képviselte retorikus tradícióval szemben a líraiságot részesítette előnyben. Miként Lyka Károly írta, „e tartózkodó, finom líraiság távol áll minden szobrászati frázistól, s nemes veretűvé teszi temetői műveit". 1900-tól 1910-ig a síremlékszobrászat jelentette Kallós munkásságának legfontosabb műfaját.

Jelentős funerális műveinek többsége a Kerepesi úti temetőben található. Kiemelendő közülük Irányi Dániel 1901-ben felavatott síremléke, mellyel akkora sikert ért el, hogy másodpéldányát három évvel később Irányi emlékműveként is felállíttatta a Függetlenségi és 48-as Párt (ez volt Kallós első budapesti köztéri emlékműve). A sikert nagy részben annak köszönhette, hogy a gyászoló Hungária alakját harci öltözék helyett népviseletben jelenítette meg.

A nevének megszokott becézését sírfeliratán is őrző Tóth Laci festőművész, vagy Falk Miksa publicista síremlékére (1896, illetve 1910) hagyományos mellszobrot készített, míg az ismert függetlenségi párti képviselő és publicista, Bartha Miklós nyughelyén az elhunyt ravatalon fekvő, zászlót és tollat tartó alakja kapott helyet. Lánczy Gyula történész sírján Dante és Beatrice domborműve látható, Vadnay Andor 1905-ben felavatott sírszobra pedig egy kubikost ábrázol. Erkel Ferenc 1904-ben, illetve id. Jankó János 1905-ben felavatott síremléke Márkus Géza közreműködésével készült, akivel Kallós élete legfontosabb megbízása, a budapesti Vörösmarty-emlékmű megalkotása során is együtt dolgozott. Az Erkel-síremléken éneklő nőt ábrázoló dombormű látható – modellje francia operaénekesnő volt –, felette egy szfinx alakjával.



FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Közvetlenül Kozma Sándor sírja mellett avatták fel 1914-ben báró Bánffy Dezső miniszterelnök síremlékét. A két művet tizenkét esztendő, s hatalmas, minőségi különbség választja el: a Bánffy-síremlék ormótlan, heverő kurucfigurájával Kallós temetői művészete észrevehetően kifáradt. Századfordulós műveitől elmarad Beöthy Zsolt irodalomtörténész sírja is (1930), melyen magyaros öltözetű, kezében könyvet tartó fiatal nő szobra, valamint az elhunyt portréjának helye látható.

Kallós saját sírja a Kerepesi úti temető bozótos részén áll, igencsak elhanyagoltan, s arrafelé nyugszik Kozma Sándor fia, Kozma Andor is, akinek nevéhez a temetői művészet másik fő műfajának megújítása fűződött a XX. század első harmadában: a sírverskölteszeté.

Tóth Vilmos

TÜDŐ-SZŰRŐ

Átverés

Pista bácsi sehogy se akart hazamenni, de már felette a fél kamrát: vasárnap az Oroszlánszelídi-tó partjára akart kirándulni. Tudtam persze, hogy fogalma sincs, hol van a tó, gondoltam, átverem, úgyse veszi észre, és utána talán békén hagyja a sódaromat. Kivittem tehát a Városligetbe.



Az Ajtósi Dürer sor felől hatoltunk be a parkba, a Közlekedési Múzeumhoz közel. Az átlós sétányon elhaladtunk a mindig tiszta, ápolt és mindig üresnek látszó Vakok Kertje mellett, amelynek bejáratával átellenben egy mindig mocskos, ápolatlan és mindig üresnek látszó betonkút népszerűsíti a Sátánt, a neonzöld spray-vel ráfújt 666-os törzskönyvi számmal. – Apage – mondta Pista bácsi, és kiköpött.

A park e részét ellopott Somlyó Zoltánnal, Füst Milánnal és Benedek Elekkel, valamint egynyári papír zsebkendőkkel díszítették, közbe iktatva egy-egy kétnyári műanyag pohárral beültetett ágyást; a megszólalásig drótból font szemétkosarakra hasonlító vázák mellett, a talajtakaróként szolgáló nejlon 'acskókon pillepalackok éveltek lecsavart bibével.

Átvágtunk az úton, és a város legnagyobb kutyafuttatóján, a Napozóréten találtuk magunkat, százegy kiskutyát és háromszáz nagyot. Pista bácsi megfigyelhette a Petőfi Csarnok hallstatti hangulatú és állagú hátulját, jobbról pedig, a fűben egy hangszórót. – Ez még jó lesz valamire – vágta zsebre a leletet Pista bácsi, de én reméltem, hogy nem. Közben láthattunk egy pórázra fogott mosómedvét, amely nem akart párzani egy uszkárral, majd eljutottunk oda, ahol a május elsejei rendezvényeket szokták tartani, ötven köbméter sörösüvegszilánk részvételével.

Innen már látszott a Vajdahunyad vára. Előtte, a közelmúltbeli övezeti átsorolás óta veszélyeshulladék-lerakóként hasznosított várárok mellé kiskereskedők települtek, ketten azok közül, akik sikeresen túljutottak a Ki Tud Őszre Összehozni Egy Porschét Perecből És Vattacukorból című vetélkedő első fordulóján. A vár persze kedves volt, mint mindig énnekem, bár élvezeti értékéből valamelyest levont a Magyar Mezőgazdasági Múzeum barokk főbejárata elé installált barakk: egy cég üvegkalickát tolt a ház falára, és valami csudákat akar eladni a kitömött vadmalacok látására összeverődött olasz turistáknak. A túloldalon láttunk még egyet a vetélkedő résztvevőiből, majd megérkeztünk a Kós Károly sétányhoz: ez – a rafinált várostervezés jóvoltából – sikeresen hozza be az ország legzsúfoltabb sztrádájának forgalmát a város legnagyobb parkjába. A Városliget közepén ennek megfelelően vasárnap délután négykor szabályos forgalmi dugó várta az átkelőket.

Az út túloldalán Budapest egyik különösen gyermekbarát játszóterébe ütköztünk, amely a mókázásra legalkalmasabb két anyagfajta, a beton és a vas felhasználásával készült. Megguszáltuk a tetejétől és faelemeitől megszabadított harmincéves rakétamászókát, aztán balra fordultunk, az állatkert felé. – Íme – mondtam Pista bácsinak, ahogy kiértünk a vasak közül. Ő végigjáratta tekintetét a kacsákon, majd nagyot sóhajtott. – A Oroszlánszelídi-tó – rebegte, és térdre borult. Bizony – feleltem, és megjegyzem, hogy öt harminckor indul egy mély a Keletiből, az kilencre hazavin

Pest

– Triplla vagy semmi (am.)* 3, 8, éjjel f11. **Harry Potter és a bölcsek köve** (mb. am.) 23–24-én és 27-én de. 12. **A Sólyom végveszélyben** (am.)** 2, n8, éjjel n11. **Üldözési mánia** (angol)* 5.

CINEMA CITY CSEPEL PLAZA (XXI., Rákóczi F. út 154–170. Tel.: 425-8111) AZ IGAZSÁG NEVÉBEN (am.)** n2, f4, h6, 8, éjjel n11, 23–24-én de. 11 is. SZERELEM UTOLSÓ VÉRIG (magyar)* 12, 2, 6, 21-én és 23–27-ig 4 is, 23–24-én de. 10 is. **Más világ** (am.)** 8, éjjel n11. **Harry Potter és a bölcsek köve** (mb. am.) 23–24-én de. h11, h2. SZERELEM UTOLSÓ VÉRIG (magyar)* h5, h7, h9, éjjel h11, 21–22-én és 25–27-ig h1, h3 is. **Atlantisz – Az elveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) 24-én de. n11, n1. **Amélie csodálatos élete** (mb. fr.)* 21-én és 23-27-ig n3. **A Sólyom végveszélyben** (am.)** 5, h8, éjjel f11. **Szerelem a 22–23-án éjjel 11 is. Csúcsformában 2.** (am.)** n11, h5, 7. **13 kísértet** (am.)** n1, h5, 9. **Szörny Rt.** (mb. am. animációs) 11, n2, f4, h6. **Angyali szemek** (am.)* este n9, 22–23-án éjjel n12 is. **A Sólyom végveszélyben** (am.)** f1, f7, f10. **Harry Potter és a bölcsek köve** (mb. am.) f4. **Egy csodálatos elme** (am.)* n3, f8, 21–23-ig és 25–27-ig de. f12 is. **Üldözési mánia** (angol)* 5, éjjel n11. **Britney Spears: Álmok útján** (am.)* f11, f1, f3, n8, n10. **Kémjátszma** (am.)* f5, 22–23-napjója (angol-am. eredeti nyelven, magyar felirattal)* 23-án éjjel 10.

MŰVÉSZ (VI., Teréz krt. 30. Tel.: 332-6726) **Más világ** (am., A. Amenábar)** 21–26-ig f5, 7, h9, 27-én h4, 7. **Amélie csodálatos élete** (mb. fr.)* 21–26-ig h5, f7, 8.40, 27-én h5, h6, 8.40, 24-én f3 is. **Süti, nem süti** (am., W. Allen)*, kísérőfilm: **Kis tehén** (I. Lazin) 24-én f3. **Kísértések** (magyar, Kamondi Z.)** 7, 22–26-ig n6 is. **Üvegtigris** (Rudolf P., Ka-

(am.)
way 39. utca (am.) n7, f9. **Hüvelyk Matyi titkos kalandjai** (angol) 24-én n4. A LEGKISEBB FILM A LEGNAGYOBB MAGYARRÓL (Kálmánchelyi Z., Stefanovics A., Végh Zs.) 21–23-ig éjjel f11.

VÖRÖSMARTY (VIII., Üllői út 4. Tel.: 317-4542) **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* f4, 23–24-én 2 is. **Üldözési mánia** (angol)* 5. **Csocsó** (magyar) 7. **Moulin Rouge** (am.)** 9.

FILMEK TOPLISTÁJA

Pasifilmek, csajfilmek

Gyengén startolt a Vesszőfutás

Premierfilmdömping mutatkozik az utóbbi hetekben Budapesten. Akár mindennap más első hetes filmet nézhet, akinek ehhez kedve, ideje és/vagy pénze van. Legutóbb is négy újdonság indult egyszerre: a Kiképzés, a Szerelem a végzeten, a Vesszőfutás és egy magyar munka, Kamondi Zoltán szemlenyertes darabja, a Kísértések. Közülük kettő jutott föl a listára, azok is nagyon gyenge nézőszámmal. A közönség még nem telt be az Egy csodálatos elmével, amely ezen a héten már bevételben is nyerő volt. Az élbolyban a Valami Amerika előrelépett – ez ritkaság! – a negyedik helyről a harmadikra, pedig már hatodik hete vetítik, s túl van a százezredik nézőjén.

Az újoncok közül a Kiképzés jutott a legmagasabbra, a negyedik helyig, mindössze tizenöt és fél ezer nézővel. Ennél az eredménynél azért a film sokkal jobb. Alámerülés a nagyvárosi mocsokba, néhol már a Hetedik szintjét idézőn. Fekete negyedek, kokó, hernyó, brutál. Szóval az élet sűrűje. És egy zsaru, aki ismeri és alkalmazza a farkastörvényeket (Denzel Washington), meg egy tejfölösszájú, aki most kapja a kiképzést (Ethan Hawke). Ketten, tandemben (mindkét színész Oscarra jelölve!). Csakhogy hamar kiderül, többről van szó, mint farkastörvényekről, a „mester" szabályos rablásokat és rablógyilkosságokat hajt végre az igazságszolgáltatás álcája alatt, a saját zsebére. A pénzen ugyanis a maga életét kell megváltania. A tanítványnak viszont a becsületét megmentenie. Kemény, férfias történetet látunk. Egyik háttérüzenete: az oroszok meghódították Las Vegast.

A másik premiermunka, a Szerelem a végzeten a hetedik helyen startolt, még tízezren sem látták. A filmkritikusok ízekre szedik: giccs, nyál és dramaturgiai hibák tömkelege. De kit érdekel, ha azt látni a vetítésről kijövő tinilányok arcán, hogy a film boldoggá tette őket másfél órára, s ebből az érzésből még utána is tart egy darabig. Mert kaptak egy kis kalandés szerelempótlékot. Ez egy csajmozi. A szerethető fajtából. Nem az agynak szól.

Hiába futottak végig az Andrássy úton meztelenül, nagyon kevesen, 2258-an nézték meg a svéd Knutsson testvérek Vesszőfutás című vígjátékát, fel sem került a listára. Úgy látszik, Budapesten Hollywood-kultusz van: a hasonló kvalitású, témájú,

A 2002. MÁRCIUS 7. ÉS 13. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

	A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-nézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1.	(2.) **Egy csodálatos elme** *(UIP)*	19 315	24 476	2	58 103	46 239
2.	(1.) **Ocean's Eleven** *(InterCom)*	15 603	18 257	3	101 514	86 291
3.	(4.) **Valami Amerika** *(Budapest Film)*	14 975	18 393	6	114 837	90 128
4.	(új) **Kiképzés** *(Intercom)*	13 230	15 502	1	15 502	13 230
5.	(3.) **Szörny Rt.** *(InterCom)*	12 802	16 358	4	130 801	102 566
6.	(5.) **Amélie csodálatos élete** *(Mokép)*	8 932	11 843	3	37 222	28 294

KÁLLAI Ede

Népszabadság 2002. III. 12.



Veresegyház

A GE Power Systems, a több mint 119 országban jelenlévő General Electric vállalatbirodalom vezető üzletágaként energiaipari termékek, szolgáltatások és technológiák fejlesztésével, gyártásával és értékesítésével foglalkozik. Piacvezető szerepünk megőrzése érdekében a legkiválóbb szakemberek kiválasztására, megtartására és szakmai tudásuk fejlesztésére köteleztük el magunkat.

Jelenleg Veresegyházon sikeresen működő és folyamatosan fejlődő gyártóüzemünk számára szakmai

Amennyiben kedvet és elhivatottságot érez, hogy szaktudását csapatunkban hasznosítsa, kérjük, mihamarabb juttassa el hozzánk fényképes szakmai önéletrajzát az alábbi címre, Népszabadság jeligére.

GE Hungary Rt. –
Power Systems Division,
2112 Veresegyház, Kisrét út 1.,
telefon: (28) 587-041, (28) 587-042,
fax: (28) 587-437,
e-mail: zsofia.becsi@ps.ge.com,
katalin.havasi@ps.ge.com

Miért csatlakozna csak egy kiváló

Kallós Elek

nobrán

1928-29

Éimisk 1930. 84. 1.

fordult)
, diszes keretü tojásdad medaillonban. Rövid
ajusza hegyesre pödrött, szakálla leberetvált.
lőjé fekete, atillája zsinóros, mentéje prémés
~~egésü~~. Telirata a kép alatt:

y AUREL."

alkeretnek 18.2: 13.9 cm.

s életrajzai. Pest. Heckenast Gusztáv 1857. T.
.

294/95 N:6.

Kallós Elek

1928-32

Iparm. Isk. Évk.

1930-34; 45. p

87. kép. *Lucca di Tomé: Madonna Jézussal.*



88. kép. *Mainardi, Bastiano: Madonna szentekkel.*

Kallós Elek

diszítő szobrász

1931. végbiz. /ö

Iparm.Isk.Évk.

1930-34-47. l.

Balkán, XIX. század.
Réz, mag. 7·2 cm.

EDÉNY,
talpas, és füles.
XIX. század.
Réz, mag. 24 cm.

GYERTYATARTÓ,
két darab.
XIX. század.
Réz, mag. 25 cm.

EDÉNY,
sasos fedéllel és hermákkal.
XIX. század.
Réz, mag. 17 cm.

CSIPESZ,
hengeres tokkal.
XIX. század.
Réz, hossza 36 cm.

VONALZÓ,
felirattal.

MDK

Kallós Elek, kisplaszt.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Kallós Elek

I. éves nőbrászhallgató
díszérő elismerést
kapott 1938/39. tanévben
a Felvidék vissztérése
c. főiskolai érempályázaton

Perkèpzömfoiskèvk 121. l.
1937/39



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kallós Ettek

vebrász

l.

Ferk`pzomfoisk`vk
1939-41.142.l.

35.

Katholikus Lemce Tek. Lerk.

VIII. Lenkkirályi u. 28.

36.

Mária kongregacio Tek. Lerk

VIII. Horánszky u. 18-20

37.

Örökimádás. Tek. Lerk.

IX. Üllői u. 77.

38.

Religio Tek. Lerk.

IX. Köztelek u. 1.

39.

Rózsafüzér Királynéja Tek. Lerk.

VII. Bálint u. 3/6.

40.

A Szív Tek. Szerk.

VIII. Horánszky u. 18-2

41.

Egyházi Értesitő Tek. Lerk.

IX. Calvinstér 8.

42.

Evangélikusok Lapja Tek. Lerk.

43. VIII. Lenkkirályi u. 5

KALLÓS ELEK - szobrász

Új Pest Megyei Hírlap

Rejtett értékeink közkinccsé tételéért

A Kallós-Pászkán művészházaspár életművéről

Kultúránk olyan szellemi vagyonnal rendelkezik, mely számottevő világérték. Kiemelkedő pontjait a nemzet birtokba vette, de sok kincs még nem érkezett el a szívekhez, nem mozgatja az elméket, nem működik a társadalmi tudatban. E tény is sürgeti a rejtett életművek fölszínre hozatalát. A Kallós–Pászkán művészházaspár sok évtizedes közös tevékenysége ezért került most az érdeklődés középpontjába, reméljük, nemcsak Cegléden.

Kallós Elek 1911-ben született, elvégezte nem csupán az iparművészeti iskolát, hanem szobrászdiplomát kapott a Képzőművészeti Főiskolán, Kallós Ede és a Gödöllői Művésztelepen alkotó *Sidló Ferenc* műhelyében is dolgozott, *Kisfaludi Stróbl Zsigmond* köréhez tartozott. Minden tekintetben kifogástalan és egyéni sűrítettségű érmeket mintázott *Erkelről, Liszt Ferencről, Kőrösi Csoma Sándorról, Dvorakról* és a *Hild József* tervezte ceglédi református templomról. Simor Erzsi és több más neves személyiség síremlékét is ő tervezte, mintázta.

Felesége, *Pászkán Lilla Burghardt Rezső* tanítványaként végzett a Képzőművészeti Főiskolán a 30-as évek végén. Bár Szegeden született (1919-ben), mindvégig Cegléden élt és alkotott. Érzékeny vonalvezetésű csendéletei, ceglédi házai sajátosan sárga színvilágukkal, mátraszentimrei és balatoni tájai ezúttal is komoly sikert arattak a tárlat nagy létszámú közönsége soraiban, mely ezúttal országos méretű volt. Ezen az ünnepségen részt vettek a Városvédő és Szépítő Egyesület tagjai, határon innen és határon túl, többen érkeztek Erdélyből és a Vajdaságból. Pászkán Lilla és Kallós Elek közös modellje lányuk, Lilla. A gyermeki báj tükröződik Kallós Elek lányáról mintázott szobrán, s igen karakteres Pászkán Lilla „Baba-uzsonnája" c. alkotása – a babák testvéreként jelennek meg a színes felületen.

Kötelező feladatunk megtiszteltetés: számbavenni a művészházaspár hagyatékát és ma is bővülő életművét, hogy egy ceglédi kiadvány keretében művészetük közkincs lehessen.



Kallós Elek: Anya gyermekével

A Ceglédi Galériában (Kossuth Művelődési Központ) augusztus 21-ig tekinthető meg az a közös tárlat, mely Kallós Elek esetében emlékkiállítás, felesége, Pászkán Lilla szempontjából pedig újabb bemutatkozás.

Losonci Miklós

160. KÓBOR G. ELEK: Liszt Ferenc. Gipsz.
161. ORBÁN ANTAL: Prohászka Ottokár síremléke. Gipsz. Magántulajdon.
162. TÓTH MÁRIA NATHÁLIA: Szent István király. Gipsz.
163. OHMANN BÉLA: A pécsi pálosrend templomának főoltára. Magántulajdon.
164. SÓVÁRY JÁNOS: Szent István. Gipsz.
165. KALLÓS MIKLÓS ELEK: Kalotaszegi oltár. Hársfa.
166. HALMÁGYI ISTVÁN: Pogány magyarok a keresztségben. Gipsz.
167. OHMANN BÉLA: Madonna. Bronz.
168. SIPOS JÁNOS: Ecce homo. Beton.
169. DOMJÁN M. ILONA: Keresztes hitszónok. Gipsz
170. MATEI AURÉL: Férfiarcmás. Gipsz. Magántulajdon.
171. TRAPLI ISTVÁN: Krisztus. Gipsz.
172. VASTAGH LÁSZLÓ: Hunyady János. Gipsz.
173. ORBÁN ANTAL: Madách. Gipsz.
174. ANDREJKA JÓZSEF: Szent István. Gipsz.
175. BORY JENŐ: Asztrik püspök. Gipsz. Magántul.
176. BECK Ö. FÜLÖP: Assisi Szent Ferenc. Kő.
177. BOTFAI HÜVÖS LÁSZLÓ: Sírbatétel. Márvány.
178. MATOS LAJOS: Barát. Gipsz.
179. VASTAGH ÉVA: Szent László csodája. Gipsz.
180. SZŐKE LAJOS: Madonna. Gipsz.

A szoborcsarnok baloldali falán:

181. BECK SCHWARTZ ELZA: Naphegyi kertek. Színes rajz.
182. KOMJÁTI GYULA: Rézkarcok.
183. BECK SCHWARTZ ELZA: Dunapart hóban. Színes rajz.
184. FÁBIÁNNÉ BICZÓ ILONA: A kőszegi vár bejárata. Rézkarc.
185. SZALONTAY JÓZSEF: Magyar szentek. Tempera.
186. HELLER ANDOR: Külváros. Ceruza- és krétarajz.

IX. TEREM

136. HIESZ GÉZA: Pieta. Bronz. Hanauer István püspök tul.
137. KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ: Kegyelet.
138. KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ: Öreg barátom.
139. KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ: A szent lovag.
140. HIESZ GÉZA: Kakas. Bronz.
141. VIDOVSZKY BÉLA: Napsugaras szoba.
142. VIDOVSZKY BÉLA: Zagyvapart Szolnokon.
143. VIDOVSZKY BÉLA: Zöld szalon a Hubay-palotában.
144. CS. SZAMOSI IMRE: Áll a vásár... Gipsz.
145. ROMEK ÁRPÁD: Szent István-évi gondolatok.
146. GLATZ OSZKÁR: Vasárnap.
147. ROMEK ÁRPÁD: Részlet a pannonhalmai főapátság könyvtárából.
148. SZABÓ IVÁN: Áhítat. Gipsz.
149. HENTZNÉ DEÁK ADRIEN: Tavaszi virágok.
150. PROHÁSZKA JÓZSEF: Munkaközben.
151. HENTZNÉ DEÁK ADRIEN: Ave Maria.

X. TEREM

152. HOMOKAY JÓZSEF: Szent István. Gipsz.
153. DAMKÓ JÓZSEF: A Szent Korona átadása. Gipsz. Magántulajdon.
154. ANTAL KÁROLY: Esztergomi Szent István koronázási dombormű terve. Gipsz. Magántulajdon.
155. PANKOTAI FARKAS BÉLA: Pogányok megtérése. Gipsz.
156. TELEKI MÁRIA: Árpádházi szentek. Gipsz.
157. LUX ELEK: Vattay Ferenc, székesfehérvári várkapitány. Gipsz. Magántulajdon.
158. BORY JENŐ: Árpádházi Boldog Margit. Gipsz.
159. VARGHA OSZKÁR: Feszület. Gipsz.

Kallós Elek

1. 91

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 36. l.



Der Parthenon auf der

Kallós Miklós Elek

szobrász

és Köteles József

építész

Részt vett a Bpesti Madách-szobor első pályázatán 1938 febr-

Kallós Miklós Elek

l.

A Pe Madách

WOLAUSCHÉK GYÖRGY

BUDAPEST, VI., SZONDY-UTCA 75. SZÁM.

Telefon 43—10. Telefon 43—10.

Budapest, 1930. Julius 25

Szállitó-levél.

Nagyszentivanyi Gyula ob. urnak

Sziveskedjék az alant felsorolt árúkat átvenni:

Kallós Miklós Elek

Nobrain

l.

A Pesti Városháza

1938. 3. 4. 9. l

A japáni iparművészet Budapesten (képekkel) *Radisics* Jenő ... 61
Egy világhírű óragyüjteményről (képekkel). *Nagy* László ... 66
A turkesztáni földrengés. *Sztrokay* Kálmán 86
Az uralkodó család vagyona ... 94
Légvizsgáló állomás a bodeni tavon (képekkel). *Dr. Massány* Ernő ... 112
Ujabb Edison-féle akkumulátorok automobilok részére (képekkel). *M. S.* ... 126
Társas kirándulás a levegőben (képpel). *Massány* ... 168
Valóra vált lehetetlenségek (képekkel) 228
Esőmérőink őse (képpel). *Grész* Leo ... 233
Léghajón az új világba (képekkel). *Grész* Leo 272
A soroksári kamara-zsilip építése (képekkel) 288
Mótorcsónakok versenye Monacóban (képekkel) ... 312
Szerencsés és szerencsétlen zuhanások (képekkel). *Massány* Ernő ... 378
A Föld alakja (képekkel). *Sz. K.* ... 462
Az egységes idő (képpel). *Sztrokay Kálmán* 484
A világegyetem szervezete (képekkel). *Sz. K.* 519
A stellingi állatkert ujdonsága (képekkel) 528
A távolbalátás problémája (képekkel) ... 584
A megdrágult trafik (képekkel). Dr. *Dolenecz* József ... 613
A verespataki aranybányászat (képekkel) 633
A gyógynövények értékesítése (képekkel). Dr. ... 679
Páris és a magyarság. *Sz. Z.* ... 758
Egy kép története. *Hampelné Pulszky* Polixéna ... 854
Nem egyenlő ranggal ... 905
Heine tudósításai Liszt hangversenyéről 943
A m. kir. Operaház első ujdonságai (képekkel). *K. J.* ... 972
Jurátusok tanyája ... 1006
Utazásom Zeppelin léghajóján (képekkel). *Fialla-Dőri* Ottó ... 1008
A Népopera megnyitása (képekkel) ... 1030
A japán asztal művészei (képekkel) *Viharos* 1070

*

Az elmult év szemléje ... 26
Munkácsy özvegye a magyaroknak. *Tábori* Kornél ... 130
A «Magas Porta» pusztulása (képekkel) ... 141
Két sakkverseny ... 175
A Franklin kézi-lexikona ... 215
Apponyi Clevelandban (képpel) ... 225
Magyarok Afrikában (képpel) ... 267
A római nemzetközi kiállítás magyar Műcsarnokának megnyitása (képekkel). ... 281
Magyar főurak vadászata Afrikában (képekkel) ... 358
A páris-madridi verseny katasztrófája (képekkel). Dr. *Massány* Ernő ... 437
Nemzetközi olympiai konferenczia Buda-

Kallós Miklós Elek

KALLOS MIKLÓS ELEK :

105. Tanulmányfej. - Szobor, gipsz, mag.: 28 cm. Jelz.h. "Kallós Miklós Elek 1939.X."

Kopp 1939/40. 28rem. II

	Kikiáltási ár pengőben
3172. ÖVRE VALÓ KÉSZSÉG, evőeszközzel, csiholóval, sallangos dísszel	3
3173. ÖVRE VALÓ KÉSZSÉG, evőeszközzel. 2 drb. Egyiken magyar címer és 1892 évszám	4
3174. TÜKÖRÁLLVÁNY, népies faragás	3
3175. TÜKÖR, faragott alakokkal. Pásztormunka. 1904.	4
3176. BOROTVATARTÓ, fa, állat alakjában faragva. Pásztormunka	2
3177. ŐV, bőr, ékkövekkel kirakott rézveretekkel. Balkán. Régi	2
3178. BŐRMUNKÁK, szironyfonások, szíjjártó remekek, lószerszámra való díszek. 14 drb	6
3179. FURULYÁK, flóták, pipaszárak, népies faragások. 7 drb	2
3180. LŐPORTÜLKÖK, 2 szaru, 2 szarvasagancs, népies munkák	5
3181. FOKOSFEJ, vas és réz, juhászkampó és egyéb népies tárgyak. 10 drb	2
3182. IVÓ- ÉS MERÍTŐEDÉNYEK, fa. Népies darabok. 9 drb	4
3183. NÉPIES FAFARAGVÁNYOK, keretek, dobozok, borotvatartók. 7 drb	5
3184. FŐKÖTŐK és párták, az ország különböző vidékeiről. 5 drb	4
3185. GYÖNGYERSZÉNY és faragott óratok	1
3186. FOKOS, nyéllel. 5 különféle, részben régi darab	6
3187. FAFARAGVÁNYOK, népiesek, gazdagon díszítve. 3 drb	6
3188. FOKOSSOROZAT. 8 drb, köztük igen régi darabok	10
3189. CSÁKÁNYOK, 8 drb, köztük korai darabok	10
3190. PÁSZTORKAMPÓK, különféle végződésekkel, nyéllel.	

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalun. Iparmüv. Főiskolán Reményi tanitványa. Most Szinházak Közp. Mütermeinek szobrászmüvésze

ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1936. -DR PERESZLÉNYI ZOLTÁN 1936, sas orrú, kopasz férfiarckép b. kör 50 mm. öntött, bronz, egyold. 17/209/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XV. 1959. 13.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalun. Iparműv. Főiskolán Reményi t
tanitványa. Most Színházak Közp. Műtermeinek szobrásza.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1940.-KIRÁLYDARÓCZY DARÓCZY ZOLTÁN
GENEALÓGIAI KUTATÁSOK 50 ÉVI MUNKÁSA
NAK, monoklis fér fi arckép j. Kör 86 m
egyold. öntött, bronz. 18/210/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászművész
érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
-------- XV. 1959. 1.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül.1911.Pozsonyligetfalún.Iparmüv.Főiskolán Reményi tanitványaMost Szinházak Közp.Mütermeinek szobrászmüvésze

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1939.-DR MAURITZ PROFESSZOR URNAK TANITVÁNYAI, kopasz, bajuszos férfi arcké b.Lenn:1914-1939.Kör 110 mm.Egyold. öntött, bronz. 18/210/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XV. 1959. 13.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalun. Iparmüv. Főiskolán Reményi tanitvány. Most Szinházak Közp. Mütermeinek szobrásza.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: PROF DOTT REMIGIO PIAN-BUDAPEST,
1940. férfi arckép b. Kör 145 mm. egyol
-öntött, bronz. 18/210/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész
érmei és plakettjei 17/209/. old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XV. 1959. 1.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalú. Iparműv. Főiskolán Reményi tanítvány. Most Szinházak Közp. Műterme szobrászművésze.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1936.-GLORIA IN EXELSIS DEO, szemben álló kis Jézus, mögötte fekvő szamár j.H/. A MAGYAR BETLEHEMESEK RENDJE, szivpajzs fenyőgallyal. Kör 58 mm. kétoldalas, öntött, bronz. 17/209/.old.

SZIGETI ISTVAN: Kallós Miklós Elek szobrászművész érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XV. 1959. 1.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szü. 1911. Pozsonyligetfalún. Iparmüv. Főiskolán Reményi tanitványa. Most Színházak Közp. Mütermeinek szobraszmüvésze

ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1938.-SCHAFARZIK FERENC DR 1854-1927, szemüveges bajuszos férfi arckép szemben. H/. MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT HIDROLÓGIAI SZAKOSZTÁLY, kör 60 mm. két old. öntött, bronz. Változat: H/"MAGYAR HIDROLÓGIAI TÁRSASÁG". 18/210/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobraszmüvész érmei és plakettjei 17/209/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XV. 1959. 1.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalún. Iparmüv. Főiskolán Reményi tanitvány. Most Szinházak Közp. Mütermeinek szobrászmüvésze.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1943.-MINDENNÉL ELŐBBREVALÓ A SZERETET 1943. szemben álló kis Jézus kardon békegalambbal. Kör 110 mm. egyold. öntött bronz. 18/210/ .old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből. XV. 1959. 13.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül.1911.Pozsonyligetfalún.Iparmüv.Főiskolán Reményi tanitványa.Most Színházak Közp.Műtermeinek szobrászmüvésze.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1943.-ÁLDOTT VÁGY TE AZ ASSZONYOK KÖZÖTT, anya térdén gyermekével b.kor 105 mm.egyold.öntött.bronz.18/"10/old

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XV. 1959. 1.sz. 2p.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül.1911.Pozsonyligetfalún.Iparmüv.Főiskolán Reményi tanitvány.Most Szinházak Közp.Mütermeinek szobrászmüvésze.
ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1951.-BOGDÁNFY ÖDÖN 18631944.szakállas férfi arckép szemben.H/.MAGYAR HIDROLÓGIAI TÁRSASÁG,vizesés.Kor 88 mm. kétold.öntött,bronz.18/210/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XV. 1959. 13.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalún. Iparműv. Főiskolán Reményi ta
tanitvány. Most Szinházak Közp. Műtermeinek szobrásza.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1954.-ANTONIN DVORÁK. férfi arckép
szemben. Kör 135 mm. egyoldalas, öntött
bronz. 18/210/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászművész érmei, plaket jei 17/209/ old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből. XV. évi.
------ 1959. 15. szám. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül.1911.Pozsonyligetfalún.Iparmüv.Főiskolán Reményi tanitvány.Most Szinházak Közp.Mütermeinek szobrásza.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1954.-ERKEL-FERENC,szakállas férfi arckép szemben.Kör 135 mm.egyoldalas öntött,bronz. 18/210/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei,plaket jei 17/209/ old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.XV.évf. ------ 1959. 13.szám. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalún. Iparmüv. Főiskolán Reményi tanitvány. Most Színházak Közp. Műtermeinek szobrászművésze.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1954.-H Á N D E L 1685-1759, férfi arckép szemben, Kör 130 mm. egyoldalas, öntött bronz. 18/210/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmövész érmei, plaket jei 17/209/ old.

AZ ÉREM, Közleményel az éremgyüjtés köréből. XV. évf. ------ 1959. 13. szám. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalún. Iparmüv. Főiskolán Reményi tanitvány. Most Szinházak Közp. Mütermeinek szobrászmüvésze

ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1954. -LISZT FERENC, müvészhaju, öreg férfi arcképe j. Kör 135 mm. egyold. öntött, bronz. 18/210/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei, plaket jei 17/209/ old.

AZ ÉREM, Közleményel az éremgyüjtés köréből. XV. évf. ------ 1959. 13. szám. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalún. Iparmüv. Főiskolán Reményi tanitványa. Most Szobrászak közp. Mütermeinek szobrásza.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1956.-DR VENDL ALADÁR 70 ÉVES-NOVEMBER HÓ 18-ÁN, bajuszos, szemüveges férfi arcképe j.kör 135 mm. egyoldalas, öntött bronz. 18/210/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XV. 1959. 13.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül.1911.Pozsonyligetfalún.Iparmüv.Főiskolán Reményi tanitvány.Most Színházak Kozp.Mütermeinek szobrásza.
ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1966.-OLAH IMRÉNEK NAGYRA-BECSÜLÉSEL
JELÉÜL,férfi arckép j.Kor 140 mm.egyo
oldalas,öntött,bronz. 18/210/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei,plaket jei 17/209/ old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.XV.évf.
------ 1959. 13.szám. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911. Pozsonyligetfalún. Iparműv. Főiskolán Reményi tanítvány. Most Színházak Közp. Műtermeinek szobrásza.

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1957.-DR PAPP SIMON A 20 ÉVES MAGYAR KŐOLAJBÁNYÁSZAT ALAPÍTÓJA 1957, idős, bajuszos férfi arcképe b.Kor 140 mm. egyold.öntött, bronz. Egy példány: Közp Bányászati Múz. Sopron. 18/210/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászművész érmei és plakettjei 17/209/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XV. 1959. 1.sz. Bp.

MDK

IV. Keller Gyula és Kallós Elek, szobrászm.-k

A zsüri most a végleges kiviteli tervek elkészitésére a következö dijnyertes, ill. dicséretet nyert pályázókat hivta meg./Ettöl függetlenül kiadták a dijakat./

Szükebb pályázat a tengerészeti emlékmüre.
Az Est. 1936.dec.22. 7.old.

MDK

Kallós Elek szobr.

Döntött a tengerészeti emlékmü bizottság.

Magyarország, 1936. dec. 5. 9.1.

MDK

Kallós Elek

Kisplasztikai művekkel szerepelt a Szép Otthon kiáll.

Cikk: A mi kiállitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül.1911-ben Pozsonyligetfalun. Az Iparművészeti Főiskolán Reményi József tanitványa volt. Jelenleg a Színházak Központi Mütermeinek szobrászmüvésze. 17/209/old

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész érmei és plakettjei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XV. 1959. 13.sz. Bp.

KALLÓS MIKLÓS ELEK, szobrász

Szül. 1911-ben Pozsonyligetfalun. Az Iparmüv. Főiskolán Kem
ényi József tanitványa volt. A Mücsárnokban 1938-óta ál-
lit ki. Legismertebb alkotása a borsodnádasdi templom fa
oltára életnagyságú figurákkal. Felesége Paszkán Kixx
Lilla festőművésznő. 17/209/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kallós Miklós Elek szobrászmüvész
érmei és plaket jei 17/209/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XV. 1959. 13.sz. Bp.

Kallós Elek

nobrán

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 149. l

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
486 /1944 szám.
1944 év XII. hó 11 n.

Kállós Elek

szobrász

l. Ferkèpzomfoisk`vk

1939-41. 110. l

372 1940 13
1940 jul.

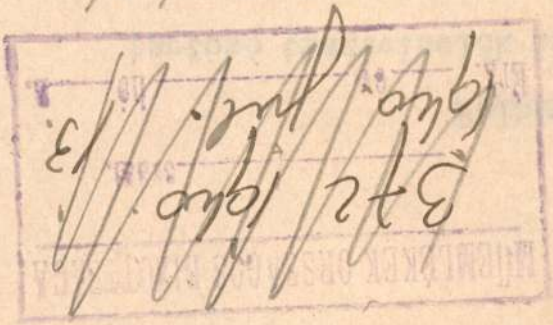

18.811/1940. szám.

III.ü.o.

Felhivom

tartozó tisztviselők idege

kimutatást terjesszen fel.

idegen nyelvet beszélő tis

idegen nyelvet /nyelveket/

A kimutat

megteendő.

Kallós Miklós Elek MDK

Mátyás király művészek és tudósok társaságában, gipsz

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Kallós Miklós Elek MDK

Tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Kallós Miklós Elek

Kiállít

Ki M. 1942. IV. ip.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tör

M

Kallós Miklós Elek

Kilépett

NÜ. 1942. IV. 18.

zpont meginditotta rotaprintes for-

köteteként a

ozőművészeti Élete"

mely a Közoktatásügyi Népbiztosság

Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható

k 1954-55."

zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

MDK

Kallós Miklós Elek, szobrász

167. Támaszkodóakt. Terrakotta.

286. Tanulmányfej. 13.1. "

Bp. Műcs.-"A Magyar Művészetért." Képzőm. Kiáll. 1942. jun. 6.-22. Kat. 9. lo., 13.1

Kallós M. Elek

A Nűcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Kallós Miklós Elek MDK

Akttanulmány

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Kallós Miklós Elek MDK

Tanulmányfej, terrakotta

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Kallós Miklós Elek MDK

Tanulmányfej, terrakotta

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Kallós Miklós Elek MDK

Támaszkodó akt, terrakotta

Műcsarnok 1942 [redacted] kiállítás
A magyar művészetért c. kiáll.

Kallós Elek

Kolozsvár

XI. Fadrusz u. 12

MKSz 1947

Kallós Miklós Elek

Tanulmányút, Brno

Művészeti Hotek Komárom

1941

Kallós M. Elek MDK

Plakettek, vas

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Kallós M. Elek

MDK

Női fej, gipsz

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Kallós M. Elek MDK

Plakettek, vas

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Kallós M. Elek

Plakettek, br.

7.nemzeti képsőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Kallós M.Elek MDK

Szüretkor, gipsz

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944.jun. Műcs.

Kallós M. Elek

MDK

Plakettek, bronz

Műcsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Kallós M. Elek MDK

Női fej, gipsz

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

Kallós M. Elek

MDK

Szüretkor, gipsz

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Kallós Miklós Elek

Kalotaszegi oltár, hársfa

KMTárs. Szt. István kiáll. 1938.

Kallós Miklós Elek MDK

Kalotaszegi oltár, hársfa

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

MDK

Kallós Miklós Elek

MDK

Arcmás, bronzplakett

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Kallós M. Elek

Plakettek. Bronz.

VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. Kat.
Műcsarnok. 1944. JÚN. 1-18-ig. 36.1.

MDK

os M.Elek

Szüretkor.Gipsz

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 20.1.

Kallós Elek MDK

szobrász

Kiállitások
Ujmagyarság 1943. dec. 15.

Kallós Elek MDK

Plakettek, bronz

Műcsarnok 1951.II. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Kallós Elek

Plakettek, bronz

II. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 13 l.

Kallós Elek.

szobrászművész

A Hunyadi János lovasszobor pályázaton résztvesz pályaművével.

Magyar Nemzet, 1957. Okt. 6.

MDK.

Kallós Elek szobrász

"Schwarczer Géza munkaerdemrendes diszletfeső muvész"

/gipsz/

VI.Magyar Képzomüvészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 42.1.

MDE

Kallós Elek

Schwarczer Géza
munkaérdemrendes
diszletfestő müvész gipsz 50 cm

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Jul. 42.1.

Kallós Elek

Liszt plakett, bronz

Erkel plakett, "

Nyári Tárlat. Ernst Muz. 1954. jul. 1o 1.

MDK

Kallós Elek, nobrán

Szép plakettekkel szerepel.

Szkds. 1954. VII. 29. - 3. l. - Artner T.: A nyári tárlat.

Kallós Elek MDK

Schwarczer Géza munkaéremrendes diszletfestő művész, gipsz

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kallós Elek MDK

Dr. Vendi Aladár, bronzérem

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK.

Kallós Elek szobrász,

"Dr.Wendl Aladár" /bronzérem/

Tavaszi Tárlat, Mücsarnok,1957.
/jegyzékről/

MDK

Kallós Elek, szobrász

Dr. Vendl Aladár. Bronzérem.

Műcsarnok. -Tavaszi Tárlat. 1957. Kat. 18. old.

Kallós Elek

Dr.Vendl Aladár, br.érem

Tavaszi Tárlat, 1957. /Műcs./ 1.

581

= kumír vitka

léki irodalom állandóan összetéveszti
-Abauj-Zemplén megye/, melynek r.kat.
y egri püspök épittette 1777-ben
z őskorban lakott hely. Első adatokat
lálunk róla. 1219-ben a jeruzsálemi
lt itt rendháza. A tatárjárás előtt a
akhamar helyreállitják. A rendház a
a helység az esztergomi János lovagok
n egyrésze Buják várához tartozott.
ás mester a lovagok itteni birtokait
ta egyháznemesi jószágként. 1472-ben
ra a helységnek, de 1493-ban birtoka-
Hasszán dau hübérbirtokaihoz tartozik.
tt. 1584-1585 Mahmud bin Musztafa birto-
a földesura. 1715-ben 7 magyar, 17
21 ~~tót~~ Izlováte háztartását irták össze. A

Kallós Ela

Dr. Vendl Aladár, bronzérem,
13 cm.

Budapest Műcsarnok Kiállítása,
1957. Kat. szerk. Kindéginé,
Kiszimi Irén.

18.

Kallós Ede, szobrász

Ceglédről. A szentendrei Ferenczy Károly Múz-ban 1958-ján. 15-től, júl. 13-ig pestmegyei pedagógusok képzőművkiállitasa volt. U a soproni születésü geológusnak Vendl Aladárnak bronzplakettjével szerepelt. 280. lap old

V. B.: Pest megyei pedagógus képzőművészek soproni képei. 280. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

KALLÓS ELEK, éremművész

Hazánkban ma körülbelül ötven művész foglalkozik hivatásszerüen érmek és plakettek készitésével. Kallós Elek is s zerepel köztük müveivel 44.old. 1.jegyz.

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete / 1945-1955 / 44.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

Kallós Ilek MUK

plakettjeivel
szerepelt a kiállításon.

Ikvai Nándor: Ceglédi festők. Kiállítás a ceglédi Kossuth Múzeumban.

Pestmegyei Hirlap. 1964. jun. 12.

Kallós Miklós Elek szobr. MDK

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Műcs. 35 l.

Kallós Elek

Nyitja meg a Ceglédi Iparmű-
vészeti Kiállítást. IV. 24. én.

Tanási: „Megnyitó ma délelőtt
11 órakor. Iparművészeti Kiállí-
tása Kossuth Múzeumban".
Pest Megyei ~~Hírlap~~ (Ceglédi Hírlap)
1966. IV. 24. 7. o.

kallós Elek szobrász M.D.K.

Müvei a kiállitáson , plakettek

Ikvai Nándor: Ceglédi festők

Kiállitás a ceglédi Kossuth Muzeumban

pest megyei H irlap 1964. junius 12. 3.l.

M. K.

Kallós Elek, szobrász

Cegléden a Kossuth Múzeumban holnap nyílik meg Pászkán Lilla, Kallós Elek és Nagy László házár kiállításuk.

Pestmegyei Hírlap, 1976. dec. 11.

M. D. K

KALLÓS Miklós Elek szobrász

Szent Család (1943.)

Tanulmányfej

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a n.

Bp. 1959. 226-227. l.

Kallós Elekné

Egyéden az esztétikai nevelés öve Faradhatatlan a képzőművészeti kultúra terjesztésében.

Losonci Miklós: Pest megye rajztanárai képzőművészetünk örhelyén.

Pest Megyei Hírlap. 1946. szept. 15.

Kallós Miklós Elek

[redacted]

P. Lilla, bronz

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Kallós Elek
Kamotsay István

Kiállitások

A képzőművészeti főiskola ***növendékei*** *karácsonyi kiállitás keretében adnak számot végzett munkájukról. Mindenekelőtt kifogásolni kell a rendezőség szűkkeblüségét, hogy a változatos műfajú és gazdag anyagot egyetlen tágas terembe zsúfolta össze. Az egymásra halmozott képek, az elütő stílusok a közvetlen szomszédság közelségében, a képeknek csupán az aquarell, pasztel és olaj szerinti elhatárolásában kellemetlenül és zavarólag hatnak. A rendezőknek vagy gondosabban ki kellett volna válogatni a tárlatra kerülő munkákat, s az anyagot minden bizonnyal a kiállitás szinvonalának és szemléltető voltának veszélyeztetése nélkül felére is csökkenthették volna, vagypedig nagyobb területen több tágas teremben kellett volna elhelyezni a kiállitást. A kiállitott munkák mindegyike kétségkívül hibátlan tehnikai tudásról tanuskodik. A fiatalok egyéniségének kézjegyeit azonban aligha ismerhetjük fel a munkákból. Különösen az aquarellek hatnak úgy, mintha egyetlen egy mester és nem tizenöt-húsz kiállitó festette volna őket. Húsz-huszonkétéves növendékektől természetesen nem kívánhatunk még kiforrott, biztos stílust, azonban azt mindenesetre elvárhatnók, hogy bizonyos kereteken belül az egyéni felfogásra, az egyéni elgondolásra legalább valami halvány utalást fedezhessünk fel a képekben. A kiállitók közül kiemelkedik ~~Fiedler Ferenc~~ némileg Bernát Aurélra emlékeztető két olajképével, Moldován István, Simó Lajos különösen aquarell és tollrajzaival, ~~Ebergényi Amadil~~, ~~Farkas Lajos, Földes Péter, Hetey László~~, Kocsis Árpád, Nagy János, Rácz László, Popper Erzsébet, Vörös László és Zugor Sándor. A szobrászok, sajnos, meglehetősen mostohán részesednek a kiállitásban, pedig a legifjabb szobrásznemzedék sokat és gazdag igéretet mutat. Berky Nándor*

Ugmagyarság
1943. dec. 15. (g. s.: Kiállitások)

Berky Nándor

hegyi, Kamotsay István, Kallós Elek, Mészáros Károly, Palotay Gyula, Tóth István és Uitz László szobrai előtt figyelemmel áll meg a nézö.

Barkóczy

L. Kovásznai Viktória. Fejezetek a magyar éremművészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Numizmatikai Társulat

*Névmutató**

Alföldi János 94
Asszonyi Tamás 135, 138, 140–142, *153*

Beck Ö Fülöp 25–26, *38*, 40, 44–45, 47, *52–54*, 61, 64, 67, 70–72, 76, 96–99
Berán Lajos 46, 48, 62, 64, 66, 73, 93–94, 96, 98–106, *113–118*
Bernsee József 13
Bethlen Gyula 42, 50
Bezerédy Gyula 44, 50
Boehm József Dániel 10, 12–15, 17, 19–20, 24, *30–31*
Boldogfai Farkas Sándor 95
Borsos Miklós 98, 132–133, 137, 139–140, *146*
Bödy Kálmán 95
Brüll Moritz 13
Budahelyi Tibor 135, 138, 142, 144, *159*

Czinder Antal 124–131, 134, 140–142, *147–150*

Csikszentmihályi Róbert 133, 137, 141, *154*
Csíkvári Péter 136, 138
Csiky Tibor 136, 138, 142, *159*
Csillag István 46, 50, 61, *77*, 98
Csiszér János, Zs. 94, *119*
Csúcs Ferenc 95, 98, *120*

Edvi Illés György 97
Egyed Emma, Sz. 98
Esseö Erzsébet 74, 76, *119*
Exner Károly 22, 26, *34*, 93

Ferenczy Béni 124, 132, 139–140, 144, *146*
Ferenczy István 10, 12, 17, *28–30*, 92
Fémes Beck Vilmos 68–71, 74, 76, *80–82*, 96
Friedrich Ferenc 142, 145

Gaál István 98
Gáti Gábor 98, 141, 143, 145, *160*
Gerl Károly 15–17, 19, 21–22, *31–33*, 93, 98

Hafner Arnold 45, 48, 50, 61–62, 73–74
Holdas György 143, 145, *160*
Horváth László 144, 145

Ispánki József 97–98
Iván István 98

Jittner Antal 13
Juhász Gyula 47, 50, *77*

Kallós Miklós 98
Kalmár János 142, 145
Karl Henrik 11–12, 16, *28*
Kenéz László 133, 137, *157*
Kiss György 98, 142, 144–145, *160*
Kiss Kovács Gyula 140–141, 145, *159*
Kiss Nagy András 98, 133, 136–137, 140–142, 144, *156*
Kovács László, Cs. 135, 138, 144, *158*
Kövesházi Kalmár Elza 65, 76

Ligeti Erika 134–135, 137, 140–141, 144, *155*
Lóránfi Antal 15–17, 22, 25, *35*
Lugossy Mária 136, 138, 142–144, *157*

Madarassy Walter 94, 9
122
Mayer Elek 15, 17, 21, *3*
Merényi Gina 98
Mester Jenö 98
Moiret Ödön 62, 65–67,
Murányi Gyula 42, 47, 5

Nagy István János 135, 1

Palotás József 135, 138,
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10,
Reisner József 19, 21–22
Reményi József 46, 50,
73, 76, *84–85*, 94, 97
Renner Kálmán 98, 110–
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15–
92–93
Schwartz István 15–17, 1
Seidan Wenzel 9–10, 14,
Soltra E. Tamás 144–145

* A névmutató csak a magyar éremművészek neveit tartalmazza.

Kallós Miklós

MDK

Kallós Miklós Elek

Deák Bárdos Péterke, bronzpl.

Horthy jub. kiáll. Műcs, 1939. dec.

13 l.

Kallós Miklós Elek MDK

Deák Bárdos Péterke, bronzplakett

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

Kallós Miklós Elek

MDK

Kendi Finály Mária, bronz

Műcsarnok 1939 dec- 1940 január

MDK

Kallós Miklós Elek

Kendi Finály Mária, bronz

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec. 12.1.

MDK

Kallós Miklós Elek, szobrász

Szentgyörgyi Orbán Eszter. Gipsz.

Műcs.-OMKT."A gyermek a művészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat. 16.1.

Kallós Miklós Elek

szobrász

KMTáró 1940. A gyermek

Szentgyörgyi Orbán Eszter
képmása, gipsz
Szilágyi Miszke, gipsz
Madonna a gyermekkel,
gipsz
Tanulmányfej, gipsz

Ohmann Béla szobrá

Kallós Miklós Elek

Dr. Pian Remigio
arcmása
(Műcsarnok tavaszi
kiállításról.)

Repr.

Művészet. 1940. 33.
p. 47. l.

si feltételek.

Fényűzési forgalmi adó.

A vevő az árverési járulékon felül finom és különleges szörmeáru, csomózott gyapjuszőnyeg, selyemfonálból készült lábszőnyeg, valódi gobelin, gramofon, hangszekrény, lemezváltó után eladási árra való tekintet nélkül festmény, rajz, szobor és plasztikai alkotás után pedig 2.000 P, rádióvevőkészülék (gramofonnal, vagy anélkül is) után 600 P eladási áron felül 30% rendkivül fényűzési adót, mig nemes fémtárgyak és drágakövek után 50% fényűzési forgalmi adót fizet. Az itt fel nem sorolt tárgyak 10% fényűzési forgalmi adó alá esnek.

A tárgy elszállítása.

A vevő a megvett és kifizetett tárgyat azonnal átveheti, 8 napon belül azonban saját költségén feltétlenül el kell szállítania. A 8 nap alatt el nem vitt tárgyat havi 3%-os raktározási díj mellett 3 hónapig őrizzük, azután pedig a vevő terhére és veszélyére eladjuk.

Felszólamlas.

Az árverésen eladott és kifizetett tárgyakat az Árverési Csarnok vissza nem veheti és ugyanakkor újra árverésre nem bocsáthatja. Ha azonban kalapácsütés után a vásárló személye pontosan meg nem állapítható, a tárgyat újból kell árverezni. Ha valakinek magasabb vásárlási ajánlatát az árverésvezető nem vette észre, az árverés a tárgyra kalapácsütés után is folytatandó.

A tárgy hiányosságát vagy hibáját, ha az kezelés közben észlelhető volt, az árverésvezető az árverésen közli. Ugyanezeket a hiányosságokat és hibákat a tárgyak leirásánál a katalógusban is feltüntetjük, a hibafelsorolás

MDK

Kallós Miklós Elek, szobrász

Tanulmányfej. Gipsz.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben"kiáll. 1940. II.-III.
Kat.22.1.

MDK

Kállós Miklós Elek, szobrász

Szilágyi Misike. Gipsz.

Madonna a gyermekkel. "

Műcs.-OMKT."A gyermek a művészetben" kiáll.1940.II.III

Kat.21.1.

MDK

Kallós Miklós Elek

dr. Pian Remigio. Br.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 15.1.
Műcs.

M.D.K.

Kallós Miklós Elek

197. Szentgyörgyi Orbán Eszter. Gipsz. Mgt.
295. Szilágyi Misike. Gipsz. Mgt.
306. Madonna a gyermekkel. Gipsz.
341. Tanulmányfej. Gipsz.

"A gyermek a művészetben" kiállitás tárgymuatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat.16.21.22.1.

Kallós Mikkós Elek MDK

Madonna a gyermekkel, gipsz

Mücsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Kallós Miklós Elek

dr. Pian Remigio, bronz

Miesarnok 1940 tavaszi tárlat

Kallós Miklós Elek MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Kallós Miklós Elek MDK

Szilágyi Misike, gipsz

Mücsarnok 194o Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Kallós Miklós Elek

Szentgyörgyi Orbán Eszter, gipsz

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Kallós Edit
divattervező

Ruhatervek

—: Nyári ruhatár
Nők Lapja, 1973. junius 23-19 oldal.

MDK

Kallós M.Elek, szobrász

Tanulmány. Gipsz.

Műcs.-OMKT.Őszi Tárlat. 1943.okt.2.-nov.1. Kat. 24.l.
Magy. Grafikus Művészek Egyesülete.

Kallós Elek MDK

Tanulmány, gipsz

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Kallós M. Elek

MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Kallós M. Elek

MDK

Zsuzsi, gipsz

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Kallós Elek, szobrászm.

Svanholm Set, gipsz.

Az OMK.Képzőm. Főisk. Ifj.Körének karáás, kiáll.
1943. Kat.

Kallós Elek

Svanholm Set, g.

Képzőm. Főisk. Ifj. körének karácsonyi kiáll.1943.

Kallós Miklós Elek MDK

Svanholm Set, gipsz

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

MDK

Kallós Elek; nobrász.

Svanholm arcképe. (Kiváló.)

Szépmüv. 1944. 1. sz. 27. l.: Rónay Kázmér:

Képzőmüv. Tisk. kiáll.

V. Kallós Irma

Bál, pasztell

Műcsarnok 1942 Tavaszi tárlat

Kallós Eduard MDK

Douleur, Marmor

Wien, Kunstlerhaus 1924. Mai-Juni

M. D. K.

KALLÓS Kálmán vajztanár

A debreceni ref. Kollégium 1802 előtt.
(Pais 1871.) fotó

Baloph István: Debrecen. 18, 23,

M.D.K.

Kallós Kálmán

A ref. kollégium 1802 előtt, rajz, 1871, repr.

Balogh István: Debrecen, Bp. 1958.

23.1.

Kallós Kálmán F.M.19.2.

1858 Debr. rajztan. Illusztrál. 1858 Vas.Ujság számára rajz: debr.i tüzőltó diákok. /Ly.N.r.98-9./

Világos vál. (Ly.N.r.206.)

Kallós M. Elek MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Kallós M. Elek MDK

Tanulmány, gipsz

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

MDK

Kallós Miklós Elek, szobrász

Kolozsvári Műcsarnok. Megnyitó kiáll. Kat. 1943.

MDK

Kallós Miklós Elek, szobrász

Tanulmány. Gipsz.

Zombory Emilné.
Tanulmány.
Akt-tanulmány.
Fiu-fejtanulmány.
Zombory Emil.

Mücs.-OMKT.Öszi Tárlat. 1943.okt.2.-nov.1. Kat. 16.1.

MDK

Kallós Mó Elek, szobrász

Zsuzsi. Patinázott gipsz.

Mücsarnok. IV.Képzömüv.kiáll."A Magyar Müvészetért." 1943.máj.16-30. Kat. 9.1.

Vas. Lap. 1858.

pár száz becsületes iskolamester, nem pedig politikai vezérczikkek és pártszónokok, és akkor lesz belöle derék, becsületes életrevaló nép, melly minden szomszédjával barátságos egyetértésben fog megférni.

A vidrai határban találtuk azt a nevezetes csigadombot, melly egészen özönvizkori csigák kövévált torlatából támadt. A halom körülbelül akkora, mint a Sashegy Budán. Szerteszélylyel a leggyönyörübb példányait találtuk a különváltan heverő ösvilági csigáknak, egy-két fontos példányokban. Az oláhok egész sziklahasá bokat vágnak ki a hegyből, házaik oszlopzatául, és határköveknek, s mikor az illyen tömör sziklákat simára faragják, az egymást érő mindenféle alaku és tekervényü csigák : a réteges stromaporák, a kacskaringós buccinum arculatumok, pleurotomariák, exogirák stb. ugy tünnek rajtuk elö, mint valami gyönyörüen kirakott mozaik.

Tovább haladva találjuk Vidra második természeti nevezetességét : a ritka szép vizesést. Az Aranyosba ömlő hegyi patak, a mint a hegyekről alá jön, egy szép árnyékos völgy felett egyszerre tizenöt ölnyi magasból omlik alá; mire leér, már nem viz, hanem porrátört pára, mellyben a nap örök szivárványt képez (tudniillik a mig rásüt). Fenn a magasban és alant sötétzöld fenyök közöl nyilik ki a vizomlás képe, mellynél szebb látványt tájfestő nem kivánhat magának. Sajnálom, hogy a rajzok, miket ez érdekes helyekről felvettem, még nem készülhettek el s azokat csak esztendöre fogom a Vasárnapi Ujságban közölhetni.

E patak vizének (tudom biz én a nevét, de ollyan aesthetikátlan, hogy jobbnak találom elhallgatni) az a sajátsága is van, hogy minden belehullott tárgyat rövid idő alatt kövé változtat; láttam friss fagalyakat, miket a szél nem rég hajithatott bele, az ágak és levelek, a meddig a vizbe értek, már szép fehér mészkövé voltak válva, a többi megmaradt növényi alkatrésznek. Persze, hogy nem ittunk ebből a vizből, nehogy a jó tepertös pogácsát is kövé találja bennünk változtatni.

E vizesés fölött van egy szük odú, mellyből távolról is hallható zugás tör elő, ha pedig jó mélyen belemegy az ember, ollyan örlést, harsogást hall benne, mintha az ó-budai hajógyár minden gépe idejött volna vendégszerepelni. Ezt a barlangot legelébb tiszteltt barátunk Török Gábor fedezte fel : az ittlakók maguk sem tudnak felöle semmit.

A vizomlás szikláját darázskönek hiják; a számtalan apró lyuk rajta eléggé indokolja a hasonlatot.

E regényes vizomlás tövében áll Janku nagybátyjának háza; nemes Pópe János családi telepe; a hol éjszakára elmaradtunk.

Mielött rajzban közölhetném ez érdekes telepet, leirom annak külsejét-belsejét, melly nagyon különbözik a másutt látott ronda oláh lakoktól.

Az itteni épületek mind emeletre vannak készitve : a földszin képezi a pinczét, s ez rendesen kőbül van épitve; az emelet fábul van s az szolgál lakásul; ha pincze nincs alatta, akkor csak kőoszlopokon áll, ugy hogy keresztül lehet látni a ház alatt. — A házak oldalai kivül-belül olly simára vannak gyalulva, eresztékeik olly finomul egymásba róva, mintha a legszebb asztalosmunka volna az egész; semmi sártapasztás, semmi mohhaltömés nem segit az épületet szélmentessé tenni : ollyan az, mint egy csinos katulya, magas zsindelyes födelével, sok oszlopu tornáczaival, rácsos lépcsőzetével s szép tarkára körülfestett ablakaival.

Illyenszerü ház áll ott öt-hat egy csoportban. A három kitünöbb a családfök lakása, mert az öreg Onucz (János) valahány gyermekét kiházasitja, mindeniknek házat épit a magáé mellé, s ott élnek együtt, és mégis különválva; az apróbb házak a cselédség és háziállatok tanyái, raktárak stb.

Belseje is sajátságos ez oláh birtokos nemes lakának. Legkitünöbb sajátsága a feltünö tisztaság. Kemény fapadozata tündöklő simára csiszolva, akár egy nagyvárosi uri lakban, oldalain czifrára faragott rácsozatu polcz fut körül, divatos és ódon tányérokkal, tálakkal, néhol egy sor czin-edénynyel megrakva; a hány tányér, annyi fényes czin-kanál mellette; közönkint egy-egy czifra, széles, piros eszközökkel kivarrt oláh törülköző, a háziasszony saját fonása, szövése, a mik ollyanná tüntetik fel a lak belsejét, mint egy zászlókkal fölékesitett sátor. A szögletben áll egy fehér fából mesterségesen faragott hosszu szekrény, olly alaku, mint az álló faliórák, az a család archivuma.

A szoba mellett van a konyha; annak a kandallója a tüzhely, mig mázos cserép oldala a szobát tartja melegen. Hogy ez a melegség itt mennyire elkel? azt meg lehet itélni abból, hogy erre a házra oktober elejétől kezdve karácsonig a nap soha sem süt; mint-hogy az előtte fekvő hegyek ormain felül nem emelkedik.

(Folytatása következik.)

A Sárrét régiségei.*)

VII. A püspök-ladányi ref. egyház.

A p.-ladányi ref. egyház egyike a legrégibbeknek Magyarországon, historiai igazsággal lehet ezt állitani földesuri viszonyából, mellyszerint a ref. hitü hirneves Rákóczyak birtoka volt, s valószinü, hogy ama debreczeni konfessio 1562-ben P.-Ladányban is hamar hü követőkre talált.

Kétségbe vonhatlan adatok bizonyitják, hogy a 17. század első felében, ennek szinte kezdetén, itt már virágzó ref. egyház volt; ugyanis : az uri szent-vacsorához tartozó szent edények között szemlélhető egy régi fedeles ón-kanna, mellyet abban az időben élt két kegyes hivő „Isten dicsőségére adta a p.-ladányi ref. egyháznak 1666;“ neveik a kanna talapján maig is olvashatók.

Ezt azonban megelőzi, idejére nézve, I. Rákóczy Györgytől nyert, s maig is tornyában függő kellemes hangzásu közép harangja, mellyet ugyancsak vallási szempontból adott a ladányi ref. egyháznak az emlitett fejedelem. — E harang mintegy öt mázsás, belső részén régi és nehéz olvasásu öntött betük láthatók, mellyek három nevet tartalmaznak évszám nélkül.

Érdekes olvasmányt nyujt e harang fatumaira nézve ***Mindszenti*** György p.-ladányi ref. predikátor jegyzete 1749-ből, ki hiteles adatok nyomán többek között igy ir :

„Három hites emberek, egyik 92 éves, másik 71, harmadik 79, jólélekkel vallják, és ifju korukban is számtalanul hallották az akkori öreg emberektől, hogy ezen nagy harangot, ezen helységnek akkori földesura néhai fejedelem Rákóczy György eő felsége, midőn ezen határba gulyát kezdett szerezni, adta ezen p.-ladányi ref. szt. ekklézsiának, összeválogatott egyszőrű, és termetű 30 szemők tehenekért; e harangot a nagy rácz háboruban (II. Rákóczy Fer. felindulásakor 1709 táján) féltvén a lakosok, levették a haranglábról, s a Nagy-Érbe, a nagy sürü kóróba eldugták, de ott is az ellenség reá találván, szekérre tévén Aradra vivé.

„Abban az időben ns. Baranyai uréknak nagy ösmeretségök lévén tek. nemzt. és vitézlő Komáromy György urnál, ki ns. sz. királyi Debreczen városának főbirája, és tek. nemes Bihar vmegye viczeispánja volt, ezen titulált ur Baranyai István urnak instántiájára, nméltságu gróf és commendirozó generális Pálffy János ur eő excellentiájától parancsolatot vett a harangnak kiadatása felől Tököly generálishoz, Aradra; azon parancsolattal mentek el két esküt emberek — az egyik, ki a rácz nyelvet jól értette Tököly generálishoz, de akkor összekáromolván embereinket üresen bocsátotta. — Ujra ismét erős parancsolatot adott generális és Excellentiája Tökölyhez, melylyel együtt sárga csizmákat, és karmasin csujtárt vittek ajándékba, de Tököly azonban ezeket embereinknek fejeikhez verte, és addig a harangot eldugták a dudva közé, egy jégverembe, és valamelly rácz legényke sugta meg, hogy ott légyen, e parancsolatot pedig el nem hallgathatván, kinálták embereinket más kisebb harangokkal, de a mi embereink csak a mi nagy harangunkat kivánták, el is hozták ezuttal Aradról.

„Azon háboruban égették fel templomunkat a ráczok.“ — Ezek tiszt. Mindszenti Györgynek szavai.

E viszontagság előtt azonban szomoru sorsa lehetett a p.-ladányi ekklézsiának ama török pusztitáskor is, midőn IV. Mohamed nagyvezére Musztafa, 1650-ben a Hajduvárosok semmivételére indult, ki is a Berettyón Ujfalunál átkelvén, Derecskét, Kobát, Konyárt felgyujtotta, ugy hogy Debreczenben, hol akkor II. Rákóczy György is jelen volt, 12 helységnek tüze látszott meg; (*l. Budai Ezsaiás Hist. II. köt. 269. l., Szalay László m. t. 24-ik könyv 29. l.*), hogy ezen romboló tüzvészt P.-Ladány is, mint emlitett Koba tőszomszédja el nem kerülhette — bizonyos adat hiányában is hihető s valószinü, hogy ama 12 helység lángjai közt P.-Ladánynak hamvasztó tüze is szemlélhető vala. — Mint folytak le később a p.-ladányi egyház naptjai, arról bizonyos adatok nincsenek, de az egyházi életnek, és épitkezésnek némi mozgalmai mutatkoztak 1771-ben is, mert ama rácz háboruban felégetett, de kijavitott templomhoz két czintermet épittetett a ref. egyház, felséges Mária Terézia királynő engedelméből, ezekután az edictum-tolerantiale tágosabb kedvezményeitől, s vallásos buzgóságuktól indittatva a p.-ladányiak szük templomuk bővitéséhez és fatornyuk kőtoronynyá alakitásához láttak, és e szent elhatározásukat 1781 bejelentették, de ezuttal czélt nem érhettek; — a magas kivánalmaknak — mellyszerint költségvetésük pénzalapra legyen fektetve, ne termesztményekre — megfelelni akaró hivek ujra költségvetéshez láttak, s az előbbi öszveghez — kegyes segélyezés is járulván hozzá — tetemes mennyiség állittatott ki; de fájdalom, ügyekezetük ezuttal is hajótörést szenvedett, mert 1783 márt. 31. azon nem várt intézmény adatott tudtára a hivőknek, miszerint templomukat ugyan bővithetik, de tornyot a templomtól elkülönitve csak fából épithetnek, — e szomoru hányattatás, és akadályoztatás közben nem maradhatott el az egyesek részéről méltatlan bánásmód sem; ugyanis a hivők 1776 felsőbb engedély folytán egy temetkező helyet nyertek, de a mellyet az ott lakó kamarai tiszt erőszakosan elvett tőlök, azért, hogy oda kápolnát épitsen, és midőn alapját té-

*) Lásd a V. U. 12., 18., 25., 26., 32., 43. számait.

*

tetné le, sok egész és fél koporsót senyvedt holttestekkel hányatott ki; kérdeztetvén pedig, hogy miért, és ki felhatalmazásából teszi ezt? azt felelte: *Mea auctoritate!!* Azonban a p.-ladányiak ez embertelen tett miatt folyamodván Váradra a főtiszthez — a goromba tiszt rendre utasittatott.

II. Leopold uralkodása alatt, a szabad vallásgyakorlat óhajtott korában szabadabb mozgalmi tért nyert az egyházi élet, és ekkor ébredt fel a p.-ladányiakban is azon gondolat: miszerint szük és a népességhez képest kicsiny templomuk helyett — *„melly sok száz esztendőkkel ember emlékezeten felül épittetett volt gothus formában, és sok pusztitások, felégetések után is mind végig megmaradott volt“* — nagyobbat épitsenek. — Hozzáfogtak tehát a ma is diszesen fennálló és a mai kor igényeinek is megfelelő templom épitéséhez 1793-ban és nehány év alatt felépitették.

Nem maradtak el egyes jóltevők sem adakozásaikkal, ugyanis: ns. B. P. és ns. K. J. az urvacsorához két nagy ezüst poharat — melly gyönyörü mivü — adtak, az egyik 44, a másik 48 latot nyom. — Megemlitendő még egy ezüst tányér, mellyről a megszenteltetett kenyér osztatik ki, ennek anyaga ezüst kehely formában találtatott, és csinos virágos metszéssel tányérrá alakittatott. . . . . .

Papp Zsigmond.

A debreczeni

tüzoltó deákok.

(Képmagyarázatul.)

Ki ne hallotta volna hirét a bátorlelkü debreczeni „machinisták“-nak? ezen a szükség által teremtett s idők folytán mindinkább kifejlett s tökélyesült eredeti intézménynek? ki ne beszélne nagy Debreczen városában tisztelettel az elem pusztitó hatalmával vakmerő ügyességgel harczolni tudó tüzoltó deákok tetteiről, kik hős elődeik nyomán mai napig a veszélylyel fenyegetett polgárok vagyonai megmentésében találják fel dicsőségöket!

Nézzétek a képet, milly önfeledő lelkesedéssel siet a fiatal, tettszomjas sereg a füst gomolyokba borult küzdtér felé, milly betanult rendben és fegyelemben foglalja el mindegyik kiszabott helyét, a reábizott eszközzel és tárgy körül! milly öntudatos komolysággal várja az a vezénylő alak a gép tetején a cselekvés perczét, körözve a kötelességöket szintolly szigoruan értő önkénytesek soraitól — mintha legalább is egy 24 fontost kisérnének az élethalál harczterére, pedig mindössze is egy ártatlan — *vizipuska*, a várva várt „machina“ az, mellyet a civisek örömére és megmentésére előre mozditnak.

Debreczen városa, hol a tüzelem egy szikrája a nádastetők rengeteg sorait száraz szeles időben vég elhamvadással teheti semmivé, rég időtől fogva érzi védő erejét a lelkes társulatnak, mellyet a város nemes tanácsa már a mult században buzgó pártolással igyekezett a polgárság biztos nyugalmára megnyerni. A hires debreczeni kollegium deáksága részint e vágynak engedve, de különösen az ifjui szivekben nem alvó emberbaráti részvét, becsületérzés és tettvágytól lelkesitve eleitől fogva lankadhatlan erővel és kitartással sietett segiteni, s a vagyonaik pusztulásán siró embertársak könyeit letörleni.

Midőn Debreczen városának 1802. junius 11. napján a nagy templom s kollegiummal együtt szinte fele porrá égett, e szerencsétlen napon a tüzoltó társaság jegyzőkönyve is hamvában enyészett el, s csak ez idő után látjuk az ujabb jegyzőkönyv lapjain a társulat életét s tevékenységét évről évre hiven bejegyeztetni. Nem szükség mondanunk, hogy idők folytán érdemeinek lajstroma hosszura szaporodott. A jegyzőkönyv lapjain nem egy, később magas és fényes állásra emelkedett s jelenben is élő egyházi s világi férfiu tisztes neveivel találkozunk, kik a társaságnak mint egykori lelkes elnökei s tagjai vannak feljegyezve. Alapszabályai szerint a társaság jelenben egy a professorok közől választott felügyelő elnök vezetése mellett, egy esküttelnök, alelnök, négy ülnök, egy jegyző s pénztárnok alatt, a nagy- és kisbotosok, fejszések, lámpáshordók, vizészek osztályából áll s összesen 50 – 60 válogatott izmos ifjat számlál soraiban. Mikor azután vész idején szerte ágazó kötelekkel felszerszámozott kisded machinájok (gép-vizipuska) elé állanak: nincs por és sár, melly utjokat állaná. Ha a sár olly nagy, hogy machinájoknak majd fele belé temetkezik (a mi Debreczenben nem volt ritkaság): ők ettől sem rettennek vissza; a négykereket vállaikra emelik s csak ott teszik talpára a gépet, hol az ut gyors haladásra ismét alkalmas; mégis illy küzdelmek s fáradalmak mellett is, ritkán történik, hogy a városi vizipuskák érkezésben megelőznék a deákokét. Minden tűznél először is e kérdést hallani Debreczenben: Vajjon itt vannak-e már a deákok? . . . s ha ezek még nem érkeztek meg, csüggedve gondol mindenki veritékkel szerzett vagyonának elpusztulására, — de látva távolról a riadó zajjal bátran előtörtetőket s látva a sárvagy por-barnitotta alakok eleven csoportját a veszély legrémitőbb szinhelyére tódulni, a kétség távozni kezd, minden szorongó kebel bátorságot nyer s önkénytelenül hulló örömkönyek üdvözlik mindenfelől a fiatal bátor csapat megjelenését. — Az oltásnál iránt ok olly lelkesedés nyilvánul, hogy a polgárság vedrével nem is szeret máshvova vizet hordani, mint leginkább csak az életre halálra küzdő deákok machinájába, de van is azután látszatja, mert hol ezek dolgoznak, ott egyszersmind végeznek is.

Térkimélés tekintetéből elhallgatjuk itt az egyes tagoknak, mint a nagy- és kisbotosok, fejszések s más vitézek külön betanult remeklő fogásait, elhallgatjuk mindenre kihatható éber figyelmöket, elég legyen annyit mondani, hogy ők az „egri nevet“ a debreczeni tűzvészek krónikájában régen kiérdemelték.

Hasznos szolgálatukért a város s polgárság részéről ritkán marad el a köszönet, s pénz- vagy borcsebres küldeményekkel gyakran tiszteltetnek meg. A bort erejök nevelésére s szivök vidámitására forditják, de pénzöknek nagyobb részét a szenvedők és szerencsétlenek javára áldozzák. Illyen a romlatlan fiatalság: bátor, vidám és nemeslelkü! Mindig is az maradjon.

Végül megemlitjük, hogy a debreczeni tűzoltó deákság menetét feltüntető természethű rajzot, ottani főiskolai rajztanár *Kallós* Kálmán ur szivességéből és müve után közöljük.



Japáni kép: Simodai nő és leánya.

Nehány szó Japánról.

China és a közelében fekvő Japánország, megnyilt az európai kereskedés előtt. E tény nemcsak a kereskedés, de még az emberi mivelődés történetében is nevezetes pontot képez. Az európai mivelődésnek s polgárisodásnak ut tárult e két, eddig elzárkozott országba s viszont az ott honos miveltség jótéteményei kiáradhatnak mi reánk is; mert bár e két ország a szellemi téren tetemesen hátrább áll az európaiaknál; de anyagilag, az ipar sok ágában tultesznek azokon.

E két ország közől Japán még Chinánál is ismeretlenebb előttünk; érdekes lesz azért onnét néha egy-egy töredék-képet felmutatni.

Hokotade város Japánban egy 3000 láb magas hegy lábánál fekszik. *Simoda* hasonlag egy hegy tövénél terül el. Mindkettő kikötő város s igen



A DEBRECZENI TŰZOLTÓ DEÁKOK.

Kallós Kálmán

látogatják az amerikai kereskedők. Mindkettő hasonlit egy európai terjedelmes faluhoz. Kikötőjétől nagy fakapun át juthatni a városba, hol legelőször is az ebek nagy száma tünik fel az európai szemének. Van számos kereskedőbolt és templom. Ez utolsók nagy fényben pompáznak, gazdag faragványokkal s aranyozással diszitve, bálványszobrokkal körülvéve.

Az utczák szabályosak, a házak mind fából épitvék s a legkülönczebb alakokat tüntetik föl. Az ablakokon olajjal beeresztett papirt láthatni; mert Japánban még nem ismerik az ablaküveget. Tüzeset vagy szélvihar alatt a város mindig ki van téve a megsemmisülés veszélyének. Feltünő az is, hogy a piaczon sem baromfit, sem husárust nem látni; miután Japánban az állatok közől egyedül a halat eszik, ezt aztán nagy mennyiségben kaphatni is, hasonlag a zöldséget és gyümölcsöt. Minden ház mögött van kert, mellyben szép gyümölcs, többek közt akkora körte terem, mint nálunk a nagy kerekrépa. Apró lovat s szintén apró szarvasmarhát is láthatni itt, ez utolsót azonban csak teherhordásra s szántásra használják; juhot, kecskét épen nem láthatni. A piaczon a gyümölcs-, zöldség- és halon kivül nagy mennyiségü mázos és porczelánáru van kirakva. Esekben itt nagy fényüzést láthatni és csakugyan a japáni porczelán, mázos edény és aczéláru legjobb és legolcsóbb az egész világon; nemcsak az európait, de a chinait is messze fölülmulja. Kitünő még az esőköpenyeg is, melly nem más, mint bambusból készült és növényolajjal beeresztett papir. E papir erős, mint a legjobb kartony. A faragványok is nagy keletben vannak; de ezek már nem olly művésziek; közönségesen szent helyeket, vagy jeleneteket az életből ábrázolnak, meglehetős ügyetlen kivitelben.

Nevezetes, hogy az európai arany s ezüst pénzt itt csak értékének egy harmadában veszik el; mert a császár ezeket beszedeti, japán pénzzé vereti s ebből fizetteti vissza annak egy harmadát, mit a kereskedő beadott.

A japániak testalkatra sokat hasonlitnak a chinaiakhoz, csakhogy alacsonyabbak s többnyire fitos vagy lapos orral birnak. Fejüket sem ugy nyirik, mint amazok. A japán csak fejebubját nyireti le, s haját hátul összefonva, fölhajtja, hogy vele a kopasz részt befedje.

A hajadon nők szép fehérek, pirosak, magasak és termetük teljes, gyakran kövér. Az asszonyok feketére festik fogaikat, s kecseiket különféle mesterkéltség által eltorzitják. Öltözetük sokban hasonlit a chinai nőkéhez. Rajzunk egy simodai nőt és leányát mutatja. A férjnek, mihelyt alapos okot talál, hatalmában áll nejét azonnal haza küldeni, vagy házából kitiltani. És épen e miatt ott ritkábbak az elválások mint Európában; mert a nő előttünk ismeretlen és hihetlen ragaszkodással, előzékenységgel és nálunk példátlan hűséggel viseltetik férje iránt. Különös szokás, hogy az államhivatalnok, alárendeltje nejét akármikor magához veheti.

A vaspályákról.

Elmefuttatás ASZALAY JÓZSEFTÖL.

Ha az embernek közönséges uton nem jól megyen dolga, megszökésre keres magának pályát; és bármi nagy legyen is a pálya, még is mindig a kup- vagy kugli-játékhoz hasonlit, hol minden egyedül a kis szerencsegolyó futásától függ; az ügyetlen néha kilenczet, a legügyesb gyakran lyukat hajit!

Ennekutána mindenki rögös pályáról minden áron vaspályára jutni törekszik.

Utazásra honunkban, kinek magának lova nem volt, hajdan ugy nevezett *rospontot* vagy *dilizsánczot* használt.

A *rospont ló-gőzerőre* levén számitva, *percussio*-val járt, még mielőtt lőfegyverekre kezdék alkalmazni a *percussiot.*

A *dilizsánczs* pedig azért neveztetik szorgalom-kocsinak, mivel nem akarván *csigázni* lovát, néha szorgalommal utánzá a csiga menetét; vagy tán azért, mivel az utasnak, ki haszonnal kivánván utazni, szorgalommal jegyze mindent naplójába, erre neki elégséges, söt fölösleges időt engedett.

Ezt követék a gyorsparasztok és gyorskocsik. Minden gyorsan, minden sietve; miként a nők is nyolcz oldalu leveleik végére közönségesen ezt jegyzik : „*sietve.*“

Az előtt, ha valaki Európát haszonnal akará beutazni, két évre volt szüksége. Most a gazdag, kiképzés végett fiát vaspályára küldi beutazni Európát és két hónap alatt valósággal be is járja. Ez utjában az ifju alkalmasint többet fogván *képzelődni*, mintsem *képződni*, ugy lehet, hogy midőn visszatértekor kérdik töle : „Mit látott ön különösen Hollandiában?“ tán azt felelendi : „Bocsánat, épen Hollandiát biz én elaludtam.“

Vaspályák által enyészik a nemzetek kölcsönös gyülölete, elapad a drágaság, az éhség forrása, kisebbedik a munka hiánya miatti átok, tágul a tudományok és ipar-szorgalom mezeje, kincsei s keresményei közbirtokká válnak, a tapasztalás határai a végtelenségig terjednek, legcsekélyebb és legszegényebb előtt is megnyitják a mühelyeket, az aknákat, mütermeket, gyárakat, kikötőket és hajó-mühelyeket; az ildények egyformábbakká, a rokonszenvek szilárdabbakká, a termelő s emésztő erők pedig folyókká lesznek és egymásba ömlenek; az emberi törekvés a lehetőség országában olly birtokokat fog fölfedezni, mellyek jelenleg agyrémeknek tartatnak, de nem sokára, mint jóltevő valóság fognak előttünk állani táplálló teljes Isis-emlőkkel.

A vaspálya-hálózat uj *aera* szélére állit bennünket, mellyből virágok, gyümölcsök és derült sors mosolyg a népéletre és országok szerencséjére, a nemes- és földmivelőre, a gazdag- és szegényre, a kézmüves- és tudósra, a pap- és költészre, szóval, valamennyi értelmesség- és erőre, mellyek a népboldogság halhatatlan épitésében részesek.

Midőn *Papinián* födött bográcsában legelőször kémlé a gőz erejét, még akkor senkisem gyanitá, hogy a gőzerő rendeltetése leend, előkészitni az országok és népek rokonositása ünnepét. Papinián födött bográcsát, föltalálása után még 30 évvel is, egyedül arra használák az angolok és utánok mi is, hogy pár percz alatt puhára főzzék meg a hust; nálunk különösen a gulyásoshust.

Eddig csak a kiszámithatlan előnyöket vetők latra, mellyeket a vaspályák, országok és népek összekapcsolása által termenek a kereskedelem-, az iparszorgalom- és különösen honunkban legnagyobb fontosságu termelésre nézve. De még a müvészet, irodalom, söt az érzelmek országában is, lényeges befolyást és változatot idézendnek elé.

Az ember majd valóságos levéllé válik; mert mielőtt valaki magának időt venne tollát hegyezni, irni, pecsételni, levelére postajegyet szerezni s postára adni a levelet, inkább maga ül a vaspályára.

Megérhetjük még : hogy, miként eddig a leveleket, szintugy küldendik majd lakunkba a bérmentes embert; meg fogjuk öt olvasni, vagy *retour* küldeni.

A vaspályák átalános behozatalával a regényirónak szaporodik majd baja; miután a regények nagyrészt elválás, viszontlátás és hosszu levelezésekből állván, a szerelmesek nem lesznek olly esztelenek, irni egymásnak két kötet levelet, hanem vaspályára ülnek, és rövid idő alatt meglátandják egymást.

Ha *Lafontaine* idejében vaspályák léteznek, regényhösei utazásaiknál legalább félmillió postabért kimélendettek meg tisztán.

Az elválásnál sirt könyek, mellyek *választó-viznek* is nevezhetők, a vaspályák által egészen haszonvehetlenekké válnak majd.

Milly roppant veszteség!

Mert a könyek és a remény azon két költőfillér, mellyek az embernek, midőn odahagyni kényteleniteték a paradicsomot, utra adattak. Jaj annak, kinek már fele uton nincs többé könye, reménye nincs. Jaj annak, ki egy könnyel föl nem frissitheti reményét és semmi reménnyel föl nem szárithatja könyét!

Kell, hogy a rózsa-levelek és az ember többször sujtoltassanak, miszerint könyeikben állandóul föntartsák magukat.

Az érzések a szerelem-országában hozzánk két uton érkeznek: sohajtások- és könyekben; tehát szárazon és vizen.

Ha férfi sirhat, ez istenek ajándoka. Nöknél a sirás ész-képesség, ügyesség.

Söt siró *geniek* is találtatnak a nők között, mert egyik jele a *genienek :* semmi anyagból teremteni tárgyát.

A könyek, mik egyebek, mint a fájdalom szemtanui?

Nevetés közben is hullatunk ugyan könyet; ezek hamis tanuk.

De a szem azért hullat könyet, midőn a sziv nevet, mert a szem tovább lát, mint a sziv, és látja, miként az életben minden nagy örömet fájdalom követ; miként közönségesen az életben ünnepélyes nagy diszmenet után szegény kéregető is biczeg mankójával.

Az emberi könyek fele része, s épen a legszebbek : a viszontlátás könyei el fognak száradni a vaspályán.

Néha megfoghatlan dolgok is történnek a vaspályán : Pozsonynál, a hosszant tartó sötét alagut előtt, valaki fiatal delnő ajakán lencse nagyságu fekete flastromkát vön észre. Kijövetelkor, a kis fekete flastrom előbbi helyéről eltünvén, az átellenben ülő uracs ajkán lön látható!

A vaspályák nemcsak városokat és országokat fognak közelebb érintkezésbe hozni egymással, hanem egyesiteni az embereket is, és fonni uj kötelékeket, ha nem is családi, de részvényes kötelékeket; és a részvényesek jobban összetartanak, mint a vérek.

A részvényesek nyugalmasan fognak honn ülni és még is *jól járni.*

A részvényesek és szótárak, vagyis *Actionair* és *Dictionnair*

Kallós Ráhman

debreceni rajztanár

Lásd

Kemény Lajos:

A Vasárnapi Ujság illustratói 1854-1858.

Vas. Ujs. 1909. 150. l.

Kallós Kálmán

debreceni főtikolai rajztanár, a debreceni indóház és pár-nyugatról és a debreceni vaspályatér nyugatról, c. rajzai fametszetben repr.

Vas. Ujs 1857.
544, 545 l

Kallós Kálmán

Művészet 1912. 203

Felső légrétegek tanulmányozására a Bodeni
tó mellett létesített sárkányállomás

V. 55.

Kallós

K. 3. *Kálmán*, festő, * 1820 körül, † Arad 1877 dec. 26. Tanulmányai végeztével Debrecenben, majd Aradon volt rajztanár. Az 1850—60-as években illusztrációkat rajzolt a Vasárnapi Újság, a Hazánk s a Külföld s más képes lapok részére.

E. Gy. I 521. l

1904 I. 23. A versecz városi muzeum igazgatóságának

egy képének felhasználása

Az 1900-1902 évi segélyek maradványának felhasználási tervezete, valamint a muzeum 1903 évi gyarapodásáról szóló jelentés jóváhagyólag tudomásul vétetik. (36/1904)

Kalló Kálmán

arandi rajztanár

meghalt 1877.

decz. 26-án

Aradon.

Már. 454 l.

legyzett

Kalós kálmán rajzoló és festő

Főiskolai rajztanár, aki Debrecenben rajztanítást és arckép festést vállalt 1864-ben

A képzőművészetek Debrecenben,
1961

53 oldal

Kallós Kálmán

Tőiskolai rajztanár rajztanítást és arcképfestést vállal Debrecenben /Hortobágy c. folyóirat 1864./

/szerk.Bőgel József/

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen 53.l.

KALLÓS Kálmán

Kiállít: Debrecen, Kossuth lapos
Tudományegyetem, díszudvara.
„Megújítva őrzik a művészeti
hagyományokat".
LÁSD: BAKOSS TIBOR

Hajdú-Bihari Napló: 1996. aug. 6. kedd

Nagyszeben: Seivert, G.: Die Stadt Hermannstadt. Hermannstadt 1859. 13 (Kunz goltsmit); 18, 22 (Nicolo Demagio és Firenzei Kristóf); Müller, Fr.: Zur Geschichte der sächsischen Goldschmiedzünfte. Sächsischer Hausfreund. Kronstadt 1865; Quellen zur Geschichte Siebenbürgens. Rechnungen aus dem Archiv der Stadt Hermannstadt und der sächsischen Nation. I. Hermannstadt 1880.

Brassó: Mihalik J.: Régi brassói ötvösség. AÉ Ú. F. XX(1900) 17–39; Roth 1908; Gyárfás 1912; Caspar Parvus Aurifaber. 1452. VI. 27; Dl. 30.422.

Segesvár: Müller, i. m.; Roth 1908.

Kállós: Lőrinc aurifaber. 1351. III. 19; Dl. 51.559.

Vasvár: Mályusz E.: A mezővárosi fejlődés. TPT 1953. 135.

Alsólindva. 1389. III. 3; Dl. 7467.

Bátor: Iohannes aurifaber. 1357. VII. 2; Dl. 31.100.

Beckó, Gyula: Bácskai 1965. 119.

Verőce: Kelemen és János aurifaberek. 1447. III. 14; Dl. 32.771.

Fejérkő: Gregorius aurifaber. 1474. XII. 9; Dl. 34.515.

Zágráb környéki Rokonok: Miklós aranyműves. 1463. VI. 23.; Dl. 45.593.

KALLÓS Kálmán

Kiállít. A művésztanárok Debrecenben (1813-1996) címen a Déri Múzeumban „EGYKORI ÉS MAI MŰVÉSZTANÁROK" LÁSD: KISS SÁMUEL

Hajdú-bihari Napló: 1996. aug. 2. péntek

Bratislavskom hrade. Zbornik Slovenského Narodného Múzea 66(1972) Historia 12. 101–106. Holl I. legújabb tanulmányában – Dunántúli kályhacsempék. VMK 17(1984) 209–220, melyben Várpalotáról is közöl lovagalakos töredékeket, ismét foglalkozik a kályha készítési helyével. Emellett Sopronból, Győrből, Vasvárról, Esztergom–Kovácsiból említ eddig ismeretlen leleteket. *Ötvöskónyi, Nyírbátor:* Magyar K.: Az ötvöskónyi Báthori-várkastély. Kaposvár 1974. valamint további irodalom a szerzőtől, vö. Holl I.: Regensburgi későközépkori kályhacsempék Magyarországon. AÉ 107(1980) 30–43 Nyírbátorra vonatkozó része. *Morvaország:* Michna, P.: Archäologische Nachweise der mährisch-ungarischen Beziehungen im 15. Jahrhundert. FA 26(1974) 179–203. *Csesznek:* László Cs.: A cseszneki vár. (Szakdolgozat az ELTE Régészeti Tanszékén.) Bp. 1981. *Nagyvázsony:* Tamási J.: A nagyvázsonyi Kinizsi-vár késő középkori kályhái. (Szakdolgozat az ELTE Régészeti Tanszékén.) Bp. 1986. *Eger:* Kozák K.: Az egri vár középkori palotájának gótikus és reneszánsz kályhái. EMÉ III(1965) 95–116. A zalai anyagra. *Egervár* késői keltezésével: Vándor L.: XV. század végi kályhacsempe leletegyüttesek Zalából. (Munkatanulmány, MKCs 1982.) A kályhák szélesebb körű elterjedéséhez a 15. század második felében: Méri I. i. m. mellett

MDK

Kallós Kálmán debreceni rajztanár

A debreceni tüzoltó diákok
fametszet Kallós Kálmán debreceni főiskolai ~~tanár~~
rajztanár rajza után, metszé Weinem

Vas. Ujs. V. 1858,XII.12. 593 l.

ter,

Kallós Kálmán

Emlitendő

A debreczeni tiszelt. deákok. rajz. Kallós. Metszette Weinem. Vas Ny 1858.

5931

Kallós Kálmán

Emlitendő:

Világos vár. rajz „Kalós K." fametszet. Vas. Úp 1858, 496. a 498 lapon Hvreggel.

Kallós Kálmán

A kovaszmíczi öcska torony-
fametszet. Rajzolta és ma-
gyarázatot írt hozzá Kallós
Kálmán. Vas. Nyj 1858.
137 l.

Kallós Kálmán

debreceni forcáliskolai
rajztanár
1857 ben lerapolta
a debreczeni indóházat
ezzel ugatról és
ugatról. se két
rajzot fametszetben
közölte a Vas. Ujs
1857. 547. l. jeni
emlitzedig:

A debreceni indó-
ház. Vas. Ujs
1857. 545. l.

Kallos K rajza.

a Schwarzenberg hidegvizgyógyintézet Szepesben tájkép. ~~ineg~~ jelent i.)

i). Hazánk s a külföld. 1868 – 405 l.

Kallós Kálmán

debreceni főiskolai rajztanár rajzolta a Vas. Ujs. 1861. 50 sz. számában megjelent Debreceni népviselet c. rajzot.

Erre vonatkozóan megjelent közlés:

Vas. Ujs. 1862. 12. p.

Vasárnap

2

Kath. Gysz. B. A.
Prot. Karolin

Hétfő

3

Kath. Balázs pk.
Prot. Balázs

Kedd

4

Kath. András pk.
Prot. Ráhel

Szerda

5

Kath. Ágota sz. vt.
Prot. Ágota

Csütörtök

6

Kath. Dorottya sz. vt.
Prot. Dorottya

Péntek

7

Kath. Romuald ap.
Prot. Tódor

Szombat

8

Kath. M. Sz. János
Prot. Aranka

Izr. 15. S. Besalakh, fák ünnepe

Kallós Kálman

rajztanár

l.

Szépművészet

1942. 159. l.

TANÁCSA

BUDAPEST, VIII. MÚZEUM-KÖRÚT 14/16.

...../19 43. szám





A Műemlékek Országos Bizottsága Tekintetes
Elnökségnek,

Budapest.

IX. Hőgyes Endre-utca

Kallós Kálmán

rajztanár

l.

Lykanemzromantika

98, 206, 212 l.

Kallós Kálmán

l. Gereczerajztár

211. h.


F. MYLES

Kallós Kálmán
rajztanár

nincs
cédu
z

Kleinfeller Károly
litografus

A debreceni főiskola ó-épületének képe, rajzolta Kallós, köre metszette Kleinfeller Károly. Az alábbi muzeumban.

Jelentés Debrecen sz. kir. város muzeumának 1913-dik évi működéséről és állapotáról. Debrecen 1914. 13. l.

péld.
M ű e m l é l e k orsz.
B i z o t t s à g à n a k
B u d a p e s t
IX., Ràkos u. 10



Kallós Kálmán

rajzokat készített 1871 –

az alábbi mű

részére

Szücs István: Szabad

kir. Debrecen város

történelme. I–III. k. Debrecen

1871 –

ÜRES PAPI

Kallós Kálmán

a debreceni ref. gimnázium rajztanára az 1860-70es években.

Szücs István

Debrecen város tört. III k. 947. l.

IRODALOM

JEGYZET

Kallos Kálman

wód

~~Szavaz A~~

Arch Ert. 1892. 259

l

Kallós Kálmán

rajztanár, meghalt
1877 ben deczemb. v.
1878 januar legelőjén
Meghell nézni egy aradi
lapot, mert ott halt
meg.

Vas. Nyó 1878. 13. l.

II. Szakosztályokon.

A képesítést nem adó, vagyis szabad műiparosokat tanító szakosztályokon az összefoglaló végismétléseket június hó 17-én és 18-án, a negyedévesek osztályvizsgáit pedig június hó 18-án tartottuk meg az igazgató és az osztályfőnökök jelenlétében. A növendékek általában jó előmenetelről tettek tanúbizonyságot.

A szakosztályok IV. osztályát sikerrel elvégezték és végbizonyítványt nyertek.

Szak	Név	Eredmény		
		Közism. tárgyak	Szaktárgyak	Műhelygyakorl.
Ruhatervező	**Bolgár Ilona**	**jeles**	**jeles**	**jeles**
	Brocsek Katalin	jó	jó	jó
	Fleischner Ágnes	jeles	jeles	jó
	Gidófalvy Piroska	**jeles**	**jeles**	**jeles**
	Grivnyik Emilia	**jeles**	**jeles**	**jeles**
	Jacot Des Combes Edit	**jeles**	**jeles**	**jeles**
	Kallós Klára	jó	jó	jó
	Kurucz Ilona	jeles	jeles	jó
	Lehel Ilona	jó	jó	jó
	Lehel Mária	jó	jó	jó
	Németh Irén	jó	jó	jó
	Rokitánszky Mária	jeles	jó	jeles
	Wondruska Erzsébet	**jeles**	**jeles**	**jeles**
Textil	Cselényi Irén	jó	jó	jó
	Dér László	jó	jó	jó
	Lándler Dezső	jeles	jeles	jó
	Tarr Anna	**jeles**	**jeles**	**jeles**
	Vajnay Piroska	**jeles**	**jeles**	**jeles**

Kriveczky Lajos textil IV. osztályos növendék osztályismétlésre utasíttatott és így végbizonyítványt csak annak sikeres elvégzése után nyerhet.

A végbizonyítványokat és mesterleveleket június hó 28-án délelőtt záróünnepély keretében osztottuk ki. Az ünnepélyen a tanári testület tagjain kívül jelen voltak a szülők, Ipartestületek és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara kiküldöttei.

III. Iparostovábbképző esti tanfolyamok.

E tanfolyamokon vizsgák nincsenek. Bizonyítványaikat június 15-én osztottuk ki.

Évvégi bemutató.

A tanév munkásságának eredményét ez évben az iskola fennállásának 160. jubileumi kiállításán mutattuk be. A kiállításról szóló részletes beszámoló az évkönyv más helyén található.

A bizottság határozata értelmében *végbizonyítványt* nyert 15, *mesterlevelet* pedig 9 növendék a következő eredménnyel:

A) *Végbizonyítványt kaptak.*

Szakosztály	Név	Eredmény	
		közismereti és szaktárgyak	műhelygyakorlat
Agyagipar	Duma György	jeles	jó
	Sziebler Károly	jó	jeles
	Szöllősi Mihály	jeles	jó
Díszítőfestő	Pollák Zoltán	elégséges	elégséges
	Pozsogár Sándor	**jeles**	**jeles**
	Simon Ferenc	**jeles**	**jeles**
Faipari	**Kőhalmi József**	**jeles**	**jeles**
	Szabó Ferenc	jó	jeles
	Szilárd Gyula	**jeles**	**jeles**
Könyvkötő	Kósa Rezső	jó	elégséges
Sokszorosító	Bakó Zsuzsanna	elégséges	elégséges
	Csupka Katalin	elégséges	jeles
	Kardos Ferenc	jeles	elégséges
	Orbán Ilona	jó	jó
Ötvös	**Edvi-Illés György**	**jeles**	**jeles**

B) *Mesterlevelet kaptak.*

Szak	Név	Eredmény		
		szakrajz és költségszámítás	technologia	gyakorlati munka
Agyagipar	**Szépvölgyi János**	**jeles**	**jeles**	**jeles**
Díszítőfestő	Irházy László	jó	jeles	jeles
	Vágovits Károly	elégséges	jó	jeles
Faipar	Dr. Havas László	jó	jeles	jó
Könyvkötő	Kiss Imre	elégséges	jó	jeles
	Kudriczy Zoltán	**jeles**	**jeles**	**jeles**
	Lett Miklós	**jeles**	**jeles**	**jeles**
Sokszorosító	Bodó Margit	elégséges	jeles	jó
	Gluchák Margit	**jeles**	**jeles**	**jeles**

Kutas György a díszítőfestők szakosztályának I. éves növendéke szakrajzból és műhelygyakorlatból elégtelen osztályzatot érdemelt. Záróvizsgát csak egy év mulva tehet.

Budapest
1937/38.

Kallós Lajos

nehány illusztrá-
ciója az alábbi
műben

Márki Sándor

Aradvármegye és
Arad szabad királyi
város tört. II. k. I. rész
Arad, 1892

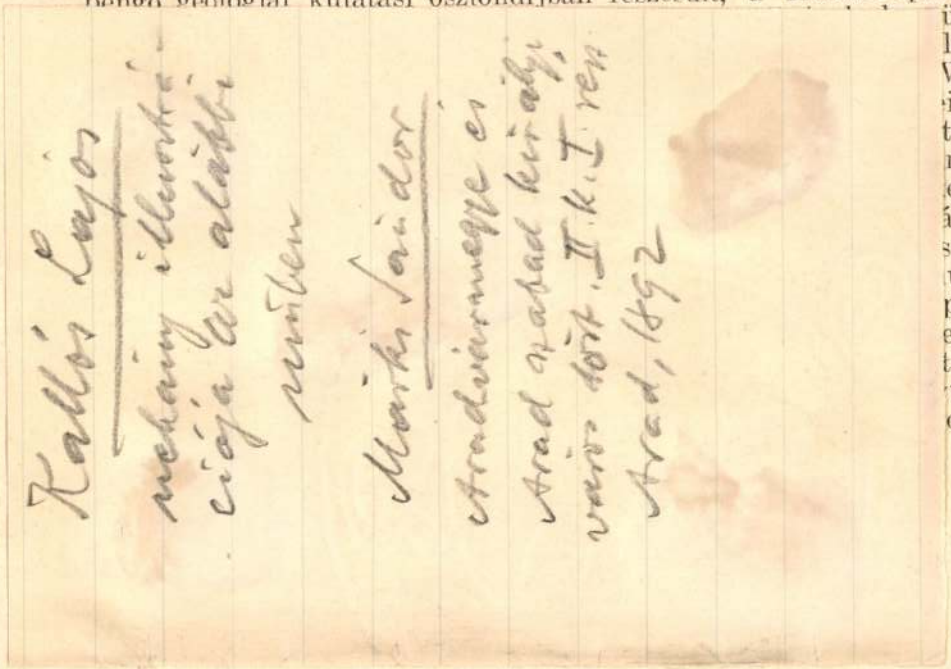

Dr. Jaskó Sándor (1910, Besztercebánya, ág. h. ev.), okleveles középiskolai tanár, egyetemi földtaniintézeti tanársegéd Budapestről (Papp professzor), 300 P geológiai utazási ösztöndíjban részesült. Tanulmányútjának célja a geológiai felépítés és a karsztjelenségek közötti összefüggéseknek természetbeni megfigyelése volt. Május havában Bécsben megtekintette a különböző barlangtani vonatkozású gyüjteményeket, az Osztrák Állami Barlangtani Intézetet és Múzeumot. Ezután a Dachstein-barlangvidékét: a Koppenbrühlerhöhe-, Dachstein- és Mammut-barlangokat tekintette meg. Innét az isztriai karsztjelenségek tanulmányozására Postumiába utazott, ahol először az Olasz Királyi Barlangtani Intézet működésébe nyerhetett betekintést, majd a postumiai (adelsbergi) barlangot járta be.

Dr. Kardos Tibor (1908, Budapest, ág. ev.), egyetemi m. tanár. 450 P tanulmányi segéllyel két hónapot töltött Olaszországban kétirányú kutatás eszközlésére. Egyrészt igyekezett előkészíteni a magyar renaissance korszakával és előzményeivel foglalkozó monografiáját, másrészt adatokat gyüjtött az Itáliában járt tizenhatodik századi

László Kallós

Bildungszentrale István Pataki (X. Pataki István tér): Eine Ausstellung des Grafikers László Kallós umfaßt das Wesentliche seines bisherigen Schaffens. Mit feiner Groteske gewährt der Zeichner und Karikaturist durch einen Zerrspiegel einen Blick in den Alltag. Das Besondere an Kallós' Ausstellung ist, daß er in seinen Zeichnungen eine Anzahl von bekannten Schauspielern aufmarschieren läßt. Die Ausstellung ist bis zum 21. Február täglich von 14.00-20.00 Uhr zu besichtigen.

Daily News, 1978. febr. 22.

Állandó képkiállitás Debrecenben



Állandó jellegű képkiállítás nyílt az Ady Endre kultúrotthonban. A tárlaton budapesti és helyi művészek állitottak ki. Az érdeklődőket Kallós Gyuláné, a képzőművészeti alap helyi vezetője kalauzolja a helyi tárlaton.

1958 JAN-5

HAJDU-BIHARMEGYEI
NAPLÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kallós Gyuláné

...it az egész, amit látott. ...volna belehajítani a v... bombát úgy, mintha v... ...yogfajtáról lett volr... ...lenül össze nem aka... ...találmánya ott heve... ...n eredmény nélkü... ...ás apró-cseprő dolo... ...tudósok nyújtottak föl ...a közibénk.

...zel tisztában voltam, én ...lyton és Cavor mondo... ...assa csak!" — Felugrot... ...alá jártam a szobában, ...mintha húszesztendős ...em volna. Igyekeztem ...vele, miféle kötelessé... ...ősségek hárulnak rá — ...nak ránk a dologból. ...róla, hogy olyan va... ...nénk szert, amivel meg... ...nk minden elképzelhető ...forradalmat, megszerez... ...ndezhetnők az egész vi... ...ltem neki társaságokról ...makról és esetleges tit... ...tokról. Mindez szemmel ...gy hatott rá, mint én... ...natematikája. Vörös kis ...rodottság tükröződött. ...lamit arról, hogy nem ...zdagsággal, de én ...ását félresöpörtem az út-

...het egy...

...—, hogy ... ...idegenkedik mindenáron a rengeteg gazdagságtól. De persze van még valami. . .

Elhallgatott. Némán álltam a helyemen.

— Látja, lehetséges, hogy végül mégsem tudjuk majd előállítani!

Talán olyasmiről van szó, ami elméletileg lehetséges, de gyakorlatilag képtelenség. Vagy ha elő is állítjuk, lehet majd egy kis bökkenője. . : !

— Ezt majd elintézzük, — szóltam bizakodva.

(Folytatjuk.)

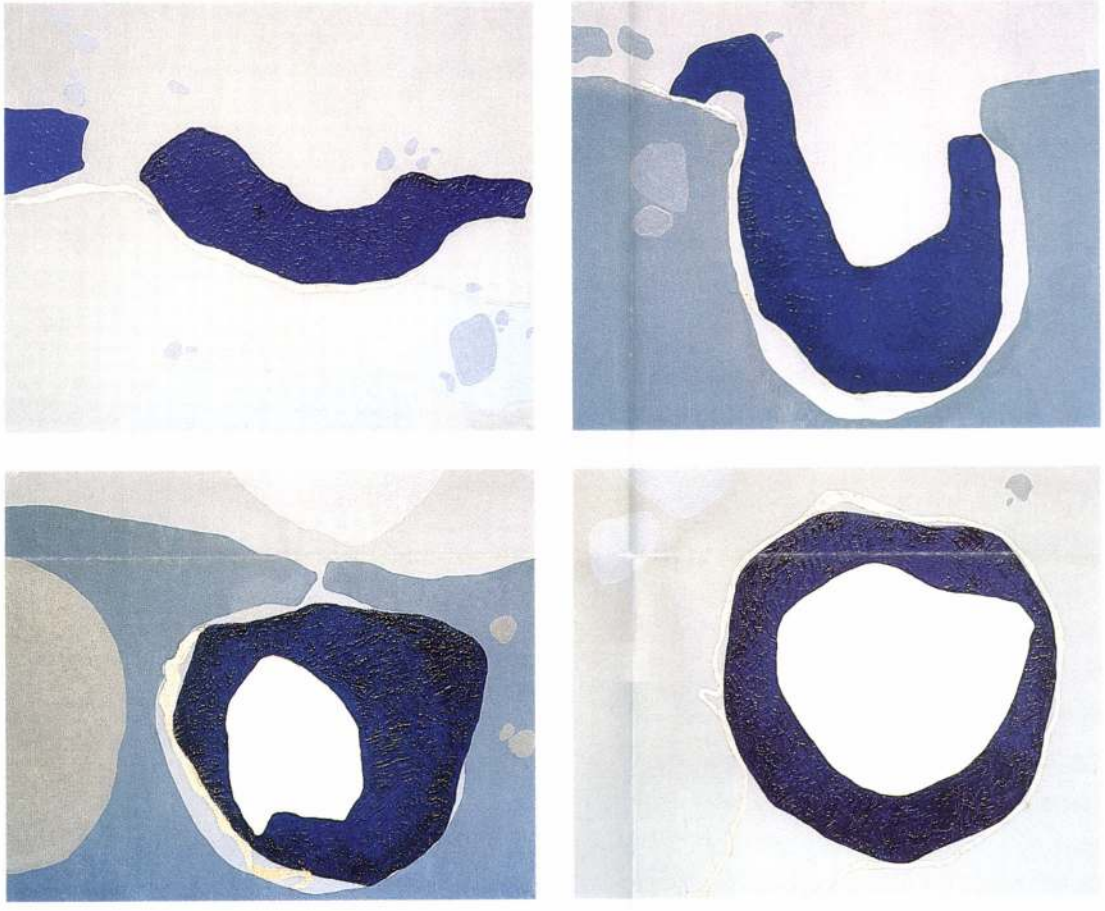

Birth I–IV, 1997, oil, canvas, 40x50 cm each piece (exhibited work) Photo: Eszter Blahák

Karátson, Gábor

BORN 1935, Budapest

EDUCATION Eötvös Loránd University,
Department of Law, Budapest

EXHIBITIONS *1990* – Lajos Street Gallery, Budapest
1994 – Balaton Museum, Keszthely
1997 – Budapest Gallery, Budapest

BIBLIOGRAPHY PÉTER FÁBRI: Akkor pedig színről színre,
Művészet, August 1983
PÁL FARKAS: Karátsoni tárlat,
Új művészet, April 1992
BÉLA BACSÓ: A forma és a Nyitott
– Karátson Gábor képeihez.
In: Határpontok (Hermeneutikai esszék),
T–Twins, MTA Lukács Archives, Budapest, 1994

Some 30 years ago I used to delight in painting landscapes; and I did not give it up because I lost interest in it, but because today, when technology reigns over the world, when it is not only possible to eliminate the highest mountains and the widest rivers but when this has really been carried out, landscape painting itself looses its authenticity; as they say, it seems to be a lie. This situation could perhaps be expressed by painting distorted landscapes, but this, as it contradicts the essence of landscape, easily becomes boring; then, it seems more reasonable to paint distorted human figures. In them, the essence of the demolished landscape is still present as a memory; from this preconception we can even deduce the complementary essence of man and nature, finding an answer to the question why the Chinese found the most perfect manifestation of divinity in landscape, while Western people saw it in a crucified man.

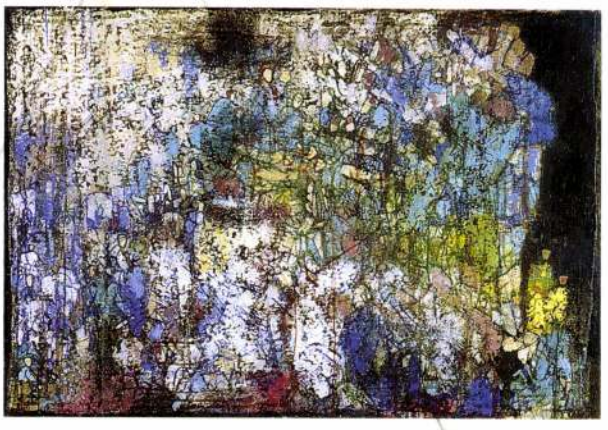

Against Those Who Grab Power, 1992–96 (exhibited work) ■ tempera, oil, canvas, wood, 81x120 cm
Photo: László Lugosi Lugo

We are not talking about a real distortion here, but about the fact that today even the human figure must be represented as a landscape. In the age of the destruction of divine creation, the banished landscape finds refuge in the human figure, while man, who goes mad facing his deeds, escapes into mountains, rocks, trees. If man made himself the denial of God's creation, then I am interested in an anatomical question: how can, let us say, the perfect athlete Björn Borg, who feels this unbearable pain, still stand on his feet? How can man stand at all?

GÁBOR KARÁTSON: COMMENTS ON MY RECENT PICTURES



Untitled, 1997, oil, canvas, 44x44 cm (exhibited work) Photo: László Haris

Kallós, Linda

BORN 1975, Budapest

EDUCATION Hungarian Academy of Fine Art,
Budapest, since 1995
Studied under Dóra Maurer

EXHIBITIONS *1994* – 3rd District Cultural House, Budapest
1995 – Gesture, Barcsay Hall, Budapest
1996 – Kultur am Kamin, Stockern, Austria

BIBLIOGRAPHY NÖN, 10 June, 1996 (Austria)

A young painter's resource of material might be determined by the inertia of the traditionally principled education or their instinctive attraction to a predecessor or contemporary trend or they might independently make a free and conscious choice. There are no canons at the Academy any longer. Linda Kallós belongs to those who make their choice freely. She relies on her internal self, where her relation to things is unquestionable and real. She inquires about her physical existence and the striking organic dilemma of her womanhood. Her visual language is primarily defined not by her internal experience with her "self" being threatened by life and death, but rather from the microscopic images she uses as analogous organic symbols. She required an objective basis in these symbols, because of justifiable suspicions about the direct abstraction of inner personal experiences (her appetite for painting must have been initiated by the Informel). Photographic images of cells and viruses influence her compositions of morphing forms, dividing, swallowing and spitting out each other. In the decorative images transposed onto blue harmonies, within the fight of two dimensional forms struggling to live, the intensive colours of ultramarine (which is also the colour she wears as make-up or involves in her clothing) represent the positive energy which Linda Kallós identifies herself with.

DÓRA MAURER

MAURER DÓRA

OIL/CANVAS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kallós Elek

PESTMEGYEI HÍRLAP
1966 APR 23.

— A „Modern iparművészet” című kiállítás vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg a ceglédi Kossuth Múzeumban. A megnyitó beszédet Kallós Elek szobrászművész tartja.

Kallós Mórné

Budapest 1940. sept

Kallós Mórné műhimzőipar-
üzeme, VI. Nagymező-u. 31.
126-424

-

e-

ti

n-

ze-

ot

KALLÓS Nóra
?
IA Képz. Főisk. Kvár

Banner Erdély

Kallósné H. Adrienne
Csendélet, olaj
Tabáni részlet, olaj

Magy. Képzőművésznők Egyesülete jub. kiáll.
N. Szal. 1938. jun. 10 1.

Kallósné H. Adrienne

Szabó József u. 14.
Mucsarnok
1930. tav. kiáll. 24.

vichai Kallosné H. Adrienne

1930/31. jub. kiáll. 674, 678.

Máramarosvidéki Zenekedvelők Társasága

VIII. 150.

Huszár Vilmos
sz.1884

K

konstruktivista művész, Hollandiában él, a "De Stijl"-csoport ~~xxxix~~ egyik vezető tagja. Előadások, elméleti cikkek a konstruktivizmusról.

Kallós Pál

sz.1928.Hernádnémetiben. 1950 óta Párisban él

Kolosvári Zsigmond

sz.1899 Bánffyhunyadon,a 20-as évek óta Párisban él,kiállitása volt az összes metropolisokban,még Tokióban is.

Péri László

1899 !

sz.1889.Bp-en.Kőmüves volt.Geometrikus idomokból épiti fel képeit.Párisban él.

Dévényi I.: A m.müvészet 3 münchei lexikonban. Vigilia.1958.máj.sz. 379.l.

6

Haranghy Jenő

Magyar művészek. Haranghy Jenő. A Nép, márc. 8.
Írta: Farkas Sándor.

1925

Magyar Művészek

1926, 59–60. l.

Kállós Paul festő

magyar származású művész, 9 rue Visconti, Paris 6e.

International Directory of Arts, Berlin I. 1965/66 közlése alapján

Kallós Pál

szül.: 1928, Hernádkércsi. Festő.
Bp-en tanult, 1950 óta él Franciao.-ban, ettől kezdve absztrakt. 1955-ben volt első önálló kiállítása.
Kiállított művei:

Erdő, 1969 olaj, vászon 61 × 38 cm (repr.)
Homnage a Velasquez „Las Meninas" 1967. o.v. 130 × 97 cm
Tavasz 1968 olaj, vászon 61 × 38 cm
Őszi bokrok 1969 — " — 100 × 81 cm

XX. századi magyar származású művészek kiállítása.
Bp. Műcsarnok, 1970. Kiáll. kat. Bev.: Dr. Bojnár József
32. l.

Kallos, Paul

Fertő:

9, rue Visconti, Paris 6e / France

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Ramschenbusch/. Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 694.l.

KALLÓS PÁL, festő

--

Aug. 20. A Külföldön élő magyar Mesterek-Budapesten c. kiállitáson szerepel.-Két festményt küld Kallós Pál, a szintén absztrakt, azonban a mértani formákat mellő ző mester. 25.old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten 24.old

Muzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bpest

Kallós Pál, festő

L: Hajdú Étienne

Sik Csaba: Művek, jelek, jelképek 100-114

Új Írás, Budapest, 1983. aug. XXIII/8

KALLÓS Pál
91 4. 61

Új Müvészet

MDK

Kallós Pál, sz. 1928. Hernádmémetiben

Dévényi I: A m.művészet 3 müncheni lexikonban.
Vigilia, 1958.máj.sz. 379 l.

Kallós Pál

Született 1928. november 15-én. Hernádnémeti. Festő. Tanulmányai: Kiskunhalas és képzőművészeti Főiskola, Budapest. 1944-45 Németországban deportálva.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, 1966. 334 l
144 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kallós Pál

1949: Művészeti dipl. 1950-ben Pá-
rizsban telepedett le. 1956. Február-
a Galerie Pierre-ben, Párizsban
Címe: 23 Rue Ondinot, Paris 7e
Fehete Márton: Prominent Hun-
garians Home and Abroad, München,
1966. 334 l 144 l.

Kallós Pál (1928-) festő

Hermádnémetiben mintetett.

Kis ~~kőrösön~~ kúnhalom éretségizett. 1950 óta

Párisban él.

A Lexikon Abstraktes halekai

említi

Vigilia, 1958, VI. n., 379 old.

7 Dk

Kalló Viktor, szobrász

Tihanyban két szobrát állítják fel:
az Ülő nőt a mozi előtt, a Fürdőző
lányt pedig a vérnél.

2.

— : Ma hallottuk

Kallós Zoltán

Ferkápzomfoiskávk

1939-41. 141. l.

Budapest 1944 szept. 16.

ÁCS GÉZA
EZÜST KOSZORÚS
könyvkötő
Bpest, IX., Dakáts-tér 2.
Telefon: 184-193.

Teljes tisztelettel:

KALLÓS Pál

Magyar Műhely I. évf. 2. sz. 1962

GEORGES BOUDAILLE

KALLOS PÁL

Kallos festészete nem pontosan absztrakt: mindig valami látható valóságból indul ki és első vázlatai, tanulmányai, akvarelljei még magukon viselik a jelenség nyomát, ami aztán elhalványodik a vásznon. E festészet értelme nem abban van amit ábrázol — hanem abban, ami.

Első párizsi évének szürrealista irányú kompozicioi (1950); tejesfehér alig részletezett alapokból kiemelkedő sötét, szinte fekete formái (1952); átlós, keresztre emlékeztető vonalak, sötét alakzatok és fényzónák közti átmenetek (1953) — mind e munka folyamán lassanként «érzékenyül» a felület, a fehérek árnyalatosodnak, a körvonalak eltűnnek, s nő a képen a meghatározatlan tömeg.

1953-tól 54-ig Kallos, akit a tiszta absztrakció hamarosan meghódított, ráébred az önismétlés veszélyére; szükségét érzi formakincse bővítésének és kifelé kezd tekinteni. 1954-ben házakat fest: vásznain egymásra rakódó tömbök látszanak át a kékes-zölddel szineződő ködön. E sűrű és szines anyagban úszó formákkal sikerül azt a különleges szuggesztiv légkört megteremtenie, amely megnyitja az álom és képzelet útját.

1955-ben tovább folytatódik a fejlődés, az alakzatok úgy-ahogy négyzetes és egyre kisebb foltokra darabolódnak és feloldódnak a vásznon. Logikus láncolat során, a felszabadulási szükségtől hajtva Kallos minden grafikát elhagy és rajza eltűnik a színben.

A túlzás mindig ellenhatást vált ki, s az annál hevesebb, minél messzebb kalandozunk el. 1956-ban Kallos «interieuröket» kezd rajzolni sokkal merevebb modorban és visszatér a négyzethez... vagy legalábbis majdnem. Főleg jobban «megtölti» festészetét, több fényt, több szint, több kontrasztot, több struktúrát és több változatosságot is ad neki, s ezzel eljutottunk 1957-beni, második kiállításához (Galerie Pierre), amely az 1955-beli, első önálló jelentkezésével keltett minden reményt beigazolt. Átalakulásain keresztül állandó jellemzők maradnak fenn, amelyekben felismeri önmagát. Megvan a saját stílusa, s ez a stílus nemcsak a paletta igen egyéni harmóniáiban rejlik, ahol uralkodnak a lilák és zöldek, de a képek felépítésében is, melyeknek ritmusa ezer változatban a méret és téma sokfélesége ellenére is mindig visszatér.

A festményeket megelőző rajzok közt sok a természetutáni, s azok közt is az interieur. Hogy ez mindig ugyanaz a helyiség, nem zavarja Kallost: nem leírja műtermét, — szokatlan alakzatokat, vonalak egymásbailleszkedését, tömegviszonyokat válogat benne. A külső világban nem olyan nyersanyagot lát. amit hosszasan kellene leszűrnie, hogy értelmet adjon neki; ért hozzá, hogy rögtön a jelet, a jelképet ragadja meg a minden egyes pillantása elé tárulkozó vonalerdőből. Szakadatlan «írás»-változtatása nem önmaga elől való menekvés, nem szökés a formahálóból, aminek nem egy művész foglyául esik hanem arra való, hogy a külvilág szolgáltatta üzenet-tömegben fizikai és emberi állandókat fedezzen fel, hogy ugyanazt a felindultságot ragadja meg különféle megnyilvánulásaiban, hogy lassan testet adjon egy olyan világszemléletnek, amely nem részleges és válogató, hanem összetett és átfogó lesz.

Festői felfogása és munkamódja adja tehát Kallos festészetének eredetiségét és sajátosságát. A vászon felülete megnyílik, akár valami kivételesen eleven és folyton megújuló táj. A szemlélő nem a stílus mögé bújó világgal áll itt szemben, hanem a teremtés újfajta megközelítését tanulja el egy nagyon egyéni festőtől, aki annál is inkább egyéni, mert a művészet legklasszikusabb és leglogikusabb felfogása által jut érvényre.

ÉGTÁJAK

TED HUGHES

A fiatal angol költőgeneráció egyik legfigyelemreméltóbb egyénisége. 32 éves. Nemrégiben nyert Hawthornden díjat.

GÓG

Kiáltás ébresztett: « Vagyok Alfa és Omega. »
Sziklák és egynehány fa reszketett
saját formája mélyén.
Rohantam és távollét ragadt inamra.

Asztalhulladék a kutyák istene.
Egerek megváltója az érett búzaszem.
Hallván Messiás sikolyt
imára tágul az ajkam.

Milyen kövér a zuzmó!
Csöndre párnázza magát
és a por, az is hasas.
A levegő hiánytalan.

Mi volt a bűnöm? Koponyám takarta ki.
Hatalmas csontjaim bennem összegyűltek,
zörgeti a föld, dalom ingerli őket.
Sziklákra, fákra nem tekintek, rémít amit azok látnak.

A dalra hallgatok csörömpölvén a szájamon,
ahol koponyagyökerű fogak birtokolnak.
Tömör vagyok a földön, lábcsontjaim dobolnak a földön,
anyai sírás hangjai fölött...

Majd csöndes pocsolyából iszom.
Sziklát, fát homályba cipelnek láthatárok.
Lefekszem. Sötétséggé lapulok
sötétséggé, mely egész éjjel énekel s köröz összezúzván.



KALLOS Pál. "LAS MENINAS" Homage to Velasquez 1961. Olajkép

KALLOS Pál. Figur by the fountain 1958. Olajkép



Kallosné H. Adrienne

testo

stil, Balassagyarmat

1885 jun. 7.

Cáid

Boz Magyarlex

502 h.

archeippel

Storno csal ősm és nagyrakecs.
Tavasszal készülök megl. megtek
Megkösz.

---

sámbék.

Kallós Leóné

szül. Hacker Adrienne.

festő

† Bpest 1930 nov. 11.

Eber-be H alatt nem

vettem be.

Umění 1904

209

Kallós Leóné

Hacker Adrienne

festő.

Meghalt Budapest

1930 nov. 11. Nov. 14-én

délután Wienben, óhajá-

ra hívén elhamvasztat-

ták.

Pesti Hírlap

1930 nov. 13. (Gyá-

szjelentés.) U. 3066.

JEGYZET

Szentiványi András

Kallós Leóné festő

Műcsarnok

1926. angol-mag. kiáll. 441-

1926. őszi kiáll. 602, 604.

1926. téli kiáll. 112

75
kép

Kallósné H. A.

1919. jan. MKE kiáh. N. halon
Piros csendélet, olaff.

Fadrusz V. 226.

Kallósné H. Adrienne

1929. máj MKE

ki[illegible] Nemzeti [illegible]ban

2 Interieur, díjt.

~~Aripaidkori Kard IX. 80.~~

Kallósné H. Adrienne

Műcsarnok festő

1927. tav. kiáll. 748, 749
1927. őszi kiáll. 509.
1927/28. téli kiáll. 384, 385, 386
1928. tav. kiáll. 609, 618
Váci utca 22
1928/29. téli kiáll. 604, 608
1929 tav. kiáll. 517, 531

Kehelytakaró VIII. 137.

Miskolc 1904. II. 3 Réti

Nemessányi Kontuly Béla festő

Kopeczky Raoul festő

Borbereki Kovács Zoltán Rónaszék 1904 VII 24 erős glota

Jakab András szobrász nem jöst

Jankai D. Tibor festő nem jöst

Jasszuch Antal Kassa 1882. IV/25 Bolló

Kampler Kálmán Hajdúböszörmény 1902 II/16 glota

Kántor Antal Dés 1900 VI/25 Réti

Károly Ernő nem jöst

Kerekes György Kilak 1903 II/19 Rudnay

Hacker Adrienne (Kallós Leóné nem tanult a képzőmű főiskolán

B. Kovács Zoltán Rónaszék 1907 VII/24 erős glota

Kallósné Hacker Adrienne

VASÁRNAP
30
Kath. Jeromos ea.
Prot. Jeromos

Izr. 21. Hos rabbak.

HÉTFŐ
1
Kath. Remig pk.
Prot. Malvin

Izr. 22. Semini azer.

KEDD
2
Kath. Őrzőangy.
Prot. Petra

Izr. 23. Szimkhat tho.

SZERDA
3
Kath. Lis. sz. Teréz
Prot. Helga

CSÜTÖRT.
4
Kath. Assisi sz. Fer.
Prot. Ferenc

PÉNTEK
5
Kath. Placid vt.
Prot. Aurél

SZOMBAT
6
Kath. Brunó hv.
Prot. Brunó

Izr. 27. S. Beresith

Kallósné, H. Adrien

Műcsarnok téli tárlatán "Szoba belseje" c. képe szerepelt.

PH. 929. XII. 24.

Kallósné H. Adrienne

Műcsarnok téli tárlatán képei szerepeltek.

NÜ 929. XII. 22.

Kallós H. Adrienne

Műcsarnok téli kiállításán szerepelt.

8 ök. 929. XII. 22.

Kallósné H. Adrienn

Művével szempel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

N. Ú. 929. XII. 22.
P. H. 929. XII. 24.

Kallós Leóné

MDK

Halálos csend, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Kallós Leóné MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Kallós Leóné MDK

Zsák utca, olf.

Uri szoba, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Kallósné H.Adrienne, festöm. MDK

. Olajfestmény /-ek/:

384. Udvar Budán.

385. Csendélet.

386. Budai udvar.

Képzőm.Társ.1927-28 téli kiáll. Kat. 21.1.

MDK

Kallósné H. Adrienne

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.1.

Kallósné H. Adrienne MDK

Tabáni kapualja, olf.

Gyümölcscsendélet, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kallósné H. Adrienne MDK

Udvar Budán, olf.

Csendélet, olf.

Budai udvar, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Kallós H. Adrienne MDK

Szeder utca

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállítás

Kallós H. Adrienne MDK

Budai udvar

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Kallósné H. Adrienne MDK

Régi udvar Budán

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Kallosné H. Adrienne MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Kallósné H. Adrien MDK

Szoba belseje, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Kallósné H. Adrienn MDK

Budai utca, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Kallosné H. Adrienne MDK

Tabáni részlet, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Kallósné H. Adrienne MDK

Intérieur, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

MDK

Kallósné H.Adriénne, festöm.

A váratlanul elhunyt müvésznö
müve megállásra készteti a nézöt.

A Mücsarnok jubiláris kiállitása.
Képzömüvészet. 1931. 37.sz.

MDK

Kallósné H. Adrienne

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.1.

MDK

Kallósné H. Adrienne

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Kallósné A. Adrienne

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 11.1.

MDK

Kallósné H.Adrienne, festőm.

Interieur-rel szerepel.

A XII. terem nem kedvez a művelnek rossz világításával.

Chronique:
Műcsarnok.- Téli tárlat.
Képzőművészet. IV.évf. 26.sz. 28.1.

MDK

Kallósné H.Adrienne, festőm.

munkája hozzájárul a 13.terem nivójához.
Egy hangulatos tabáni részlettel és egy szines csendélettel szerepel.

/gy./: A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet. 1929. 16.sz. 25-28.l.

Kallós Leóné

MDK

Zsák utca
Uri szoba

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

MDK

Kallós Leóné

Halálos csend

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.
32. l.

IDK

Kallósné H.Adrienne

Virágok, of.

Gyümölcsök, of.

Ezüstök, of.

M.Szal. kiáll. 1927. jun.

14. 1.

1127. *I. Mátyás.*

Egy sima karimájú érem
dultan és arczélben van ábr
szíti, hosszú haja göndör, baj
Öltözete: köntös és vállrave
lapon az emelkedett perem n
körben: »MATHIAS. REX. HVN
bérlevélkoszorúban vésett be
sorban: »ANIMVS REGIS ◦ RE
RAT.«.

Ezüst, átmérője 4·2 cm. —
— Havas (Hirsch) Emil ajándék
— Átvétetett az 1909 november
február 25-iki 656 (351–910) és
illetőleg az 1910 január 10-iki (2
23-iki (519–910) sz. jegyzékek a
január 31-én (41–908).

176. l

K

Kallós Leóné H.

Adrenne

176. l

Paczka Ferenc

176. l

Patkó Karoly

Valentiny Janos

lásd.

Szépm. Muz. Évk

VIII. k 1935

MDK

Kallosné H. Adrienne

Csendélet, of.

Tabáni részlet, vf.

M. Képzőm. nők. Egy. jub. kiáll. 1938. jun.

14. 1.

MDK

Kallósné H. Adrienne

Csendélet, of.

Tabáni részlet, of.

Magyar Képzőm.nők Egyesülete jub.kiáll.katalógusa 1938 jun.3-18.

lo.l.

MDK

Kallósné H. Adrienne festő

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 8. l.

MDK

Kallósné H. Adrienne

Képzőművészet 1928. II. évf. 6. sz. 11. l.

Kalósné H. Adrienne

Az képektől nézepel a hűzarnak

Ősi Tárlatán

Pesti Hirlap 1927 okt 29

Kallósné H. Adrienne

Csendéletekkel szerepel a
Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán

Pesti Hirlap 1927 VI. 16.

Kallósné fl. Adrienne

Szerepelt a Művésznők Tavaszi hárlatán.

PF 1927. IV. 2.

MDK

Kallósné H. Adrienne, festöm.

444. Gyümölcscsendélet. Olf. 80x58. J.l.b.
445. Tabáni ház. Olf. 50x40. J.l.b.

Árv. Közl. 1933. dec.hó. 4.rk.sz. 68.aukció. 24.l.

KALLÓSNÉ H.ADRIEN

51o. Szoba belseje

KMFáre.1929/3o. téli kiáll.kat. 22.oldal

KALLÓS H.ADRIENNE

Budai udvar.

KMT 1928.tav.kiáll.kat. 31.oldal

KALLÓS H.ADRIENNE

Szeder utca.

KMT 1928.tav.kiáll.kat. 31.oldal

Kallós Leóné, H. Adrien MDK

Szépmüvészeti Muzeum Évk.VII.k. 1935. 176.o.

Kallósné H.Adrien

Csendélete.

Kallósné H.Adrien

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel. Csendélet.

Magyarság
1930.XII.21.

Kallósné H. Adrienne.

Tájképe zsepel a lücsarnok téli tárlatán. (említve.)

Pesti Hirlap, 1927. dec. 18.

Kallósné H. Adrianne.

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán műve szerepel.

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

Kallómé H. Adrianne

Dr. Dr. Haagar Lépzőrűnéneti Tárulat téli Diálletárán műre pesepel.

Esti kurs, 1927. dec. 20.

Kallósné H. Adrienne.

Három budai tájképe szerepel a Műcsarnok téli tarlatán. (említve!

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18

Kallósné M. Adrienne.

Három Ludai tájképe rezepel
a Műnyugbe téli tartatán.
Emlitve!

Nemzeti Újság, 1922 7. dec. 14

Kallósné H. Adrienne MDK

Szoba belseje, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Kallosné H. Adrienne MDK

Nyár eleje, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Kallósné H. Adrienne MDK

Régi ezüstök, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Kallósné ifj. Adrienne.

Müvei szerepelnek a Műcsarnok téli tárlatán.

Magyarság, 1928. dec. 16.

Kallósné H. Adrienne.

A Mücsarnok téli tárlatán „Tabáni vészlet" c. képe és csendélete szerepel. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Kallósné N. Adrienne

VIDÉKI CENTRUMOK

Szeged

Az Alföldi Művészek Egyesülete II. tárlata. Második kiállítását nyitotta meg december hónapban ez az agilis, hézagpótlóan fontos művészeti egyesület, melynek kiállításain nem csupán Szeged művészei, hanem az egész Alföld művészeti élete, sőt az onnan elszármazott, azóta már beérkezett fővárosi művészek adnak találkozót egymásnak. Szeged művészein kivül Hódmezővásárhely, Orosháza, Békéscsaba és Kecskemét, sőt Szolnok művészei is úgyszólván testületileg vettek részt a nagysikerű tárlaton. Az AME kiállításai érzékeny hiányt pótolnak az Alföld művészeti életében és egész bizonyos, hogy jelentősége évről-évre nagyobb lesz.

Miskolc

Bartus Ödön kiállitása. A városháza dísztermében minden évben bemutatja a város népszerű festőművészé évi termését. Miskolc város műértő közönsége évről-évre megállapítja ennek a természetimádó, kitünő piktorának szép vonalban ívelő fejlődését. Tájainak idillikus hangulata, az az áhitat, mellyel a művész képein a természet elé lép, akvarelljeiből, és olajképeiből egyaránt képformáló készséggel kibontakozó hangulat egyre nagyobb és nagyobb kört vonz Bartus Ödön piktúrája köré. Örülünk egy jó piktor sikerének és szivesen állapítjuk meg, hogy nemcsak a műkritika, de a közönség is egyre nagyobb melegséggel fogadja Bartus Ödön gyüjteményes kiállításait.

Meilinger Dezső képkiállitása. Január 10-ikén nyílik meg Miskolcon a Városháza dísztermében Meilinger Dezsőnek, az ismert nevű festőművésznek gyüjteményes kiállítása, mely elé nagy érdeklődéssel tekint Miskolc város intelligenciája.

Székesfehérvár

Két kiállitás. Egymásután két képkiállítás nyilott meg Székesfehérváron. Az egyik *Kövér* Gyuláé, az ismert festőművészé, aki 50 képet állított ki, hazai és külföldi tájakat és nagyméretű aktképeket. A másik kiállítás *Kerekes* Józsefé volt, akinek a Műcsarnokban kiállított egyik képét néhány évvel ezelőtt a Szépművészeti Múzeum vásárolta meg. Ezen a kiállításon balatoni és néhány flórencei képével szerepelt. Mindkét kiállításnak nagy sikere volt és erős visszhangot keltettek a vármegye műértő közönségében.

Kispest

A Kispesti Képzőművészek tárlata. *Duf* Lajos, *Faith* István, *Gabos* László, *Fyibl* József, *Mayer* József. *Némethy* Miklós, *Raáb* Ferenc és *Szini* Zoltán részvételével december 16-án nyitotta meg Kispest polgármestere, vitéz dr. *Válya* Gyula a Kispesten lakó képzőművészek csoportkiállítását. A kispesti képzőművészek tárlatán szereplő művészek nagyobb részének neve már a fővárosi kiállításokról is ismert s így természetes, hogy Kispest városának közönsége nagy számban kereste fel a kiállítást, melynek szép erkölcsi és anyagi sikere volt.

Pesterzsébet

A Pesterzsébeti Képzőművészek kiállitása. A kiállító művészek nagyobbrészt ismert nevek a kiállítást látogató közönség előtt. A tárlat legerősebb egyénisége kétségkivül *Sassy* Attila, akinek érdekes portréi és tanulmányfejei jó példái az átütő erejű művész emberábrázoló piktúrájának. Minden arcképe egy-egy lélektanulmány, melyek ábrázolásának érdekességét a hideg színek különös harmóniája erősen fokozza. Sassy művészetének jó példája e kiállításon dr. *Gerlóczy* Zsigmond egyetemi tanár díszmagyaros, nagy festői bravurral megfestett reprezentativ arcképe, valamint „Előkelő nemes fiú" c. tanulmánya, 144. és 123. számú női portrékat már a Műcsarnok kiállításairól ismerjük, ahol szintén feltünt arcképeinek előkelőségével. *Muszély* Ágoston festményei kellemesen archaizálják a modern témákat. *Littkey* Antal pasztelljei pikturájának finom és mindig izléses, az erotikus ábrázolásban mértéket tartó darabjai. *Ocsvár* Rezső akvarelljei rendkívül artisztikusak és színekben jól összefoglalt képek, olajportréi közül dr. Rostagni orvos arcképe a legsikerültebb. *Justh* Emilia akvarelljei, *Erős* Lászlónak egy női portréja, *Slezák* István egy félakt képe művészi értékek. *Jánossy* egy kis kompoziciója és *Schwartsuk* női aktjai a két szobrászművész kellemes formanyelvéről tesznek tanúságot. *Gerlóczy* Edit iparművésznő művészi hatású párnái kértek még részt a kiállítás sikeréből, melyet dr. *Horváth* Zoltán nagy hozzáértéssel rendezett meg.

Képzőművészeti előadás Miskolcon. A Lévay Egyesület rendezésében *Bartus* Ödön festőművész szokásos évi kiállitását tartotta meg. Miskolc város népszerű festőművészének kiállitásán dec. hó 16-án *Dr. Gyöngyösi* Nándor tartott szabad előadást „Progressziv és konzervativ művészet" cimmel. A városháza dísztermét zsufolásig megtöltötte a város intelligenciája, feszült figyelemmel hallgatta meg az előadó érdekes műtörténeti fejtegetéseit és az azokból levont, a fogalmakat tisztázó következtetéseit.

Kis kiállítások. *Bundschuh* Ottó, *Demeczkyné Volf* Irma és *Wiesner* Frigyes festőművészek a Barcsay uccai gimnázium rajztermében rendezték meg szokásos évi gyüjteményes kiállításukat, melynek olaj- és vizfestményei állandóan nagy közönséget vonzottak. — *Páris* Erzsi festőművész és *Tesnera* Ida szobrászművész nivós műteremkiállítást rendeztek, melyen a két ismert művésznő művészetének tisztelői nagy számban jelentek meg. — *Radnay* Miklós festőművész az Egyesült Polgári Lipótvárosi Körben rendezett jólsikerült nivós gyüjteményes kiállítást. — *Gáspár* Dezső, *Mendlik* Lajos és *Vadon* Benjámin a Fehérsas-téri iskolában rendezték meg szokásos karácsonyi kiállításukat, melyet dr. *Szlovák* Pál polgármesteri titkár nyitott meg. — *R. Reiszmann* Gizella műterem a kiállításán olaszországi tanulmányútjának szép rajzait mutatta be. A tehetséges művésznő olasz útiemlékeinek nagy sikere volt az intim kiállítással. — *Sykacek* Lidia és *Piczek* Zoltán karácsonyi kiállítást rendeztek Hatvanban.

A Műcsarnok téli tárlata 20 reprodukcióját a Képzőművészet februári száma folytatólag hozza.

Kiállítási naptár. *Január 13.* Ernszt-Múzeumban *Szőnyi* István gyűjteményes kiállítása; *Január 27.* Nemzeti Szalonban a *Kéve* kiállítása; *Február 3.* Ernszt-Múzeumban *Iványi-Grünwald* Béla, *Rudnay* Gyula, *Batthyány* Gyula gróf festőművészek és *Sidló* Ferenc szobrászművész csoportkiállítása; *Február 17.* Nemzeti Szalonban a *Paál László Társaság* kiállítása; *Február 24.* Ernszt-Múzeumban *Burghardt* Rezső, *Szüle* Péter, *Vass* Elemér festőművészek és *Petri* Lajos szobrászművész csoportkiállítása; *Március 31.* Műcsarnokban Tavaszi Tárlat. Beküldés: Március elején.

A szerkesztésért felelős: Dr. Gyöngyösi Nándor
A kiadásért felelős: földvári Dr. Nagy Jenő

Tevan Nyomda és Könyvkiadóvállalat Békéscsaba

Képzőművészet
1929. 16-3.



TORDAI TAUSZ IMRE: Normandiai részlet

A Párisi Salon d'Autumne kiállításáról — Megvette Budapest Székesfőváros



KALLÓSNÉ H. ADRIENNE: Tabáni részlet

A Műcsarnok Téli Tárlatáról



KÁSSA GÁBOR: Hóolvadás

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

Kallósné H. Adrienne

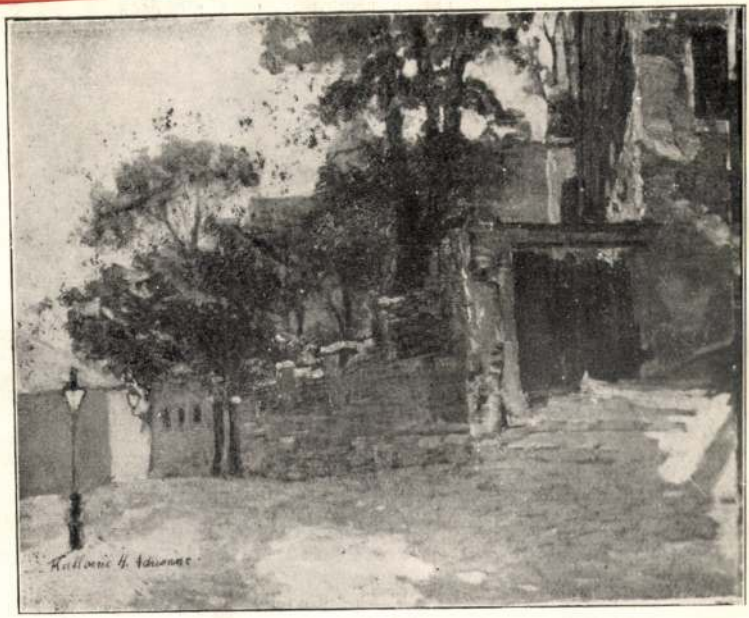

KALLÓSNÉ H. ADRIENNE: Tabáni részlet

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

Képzőművészet
1929. 16. 7

A Képzőművész
karácsonyi kedv
előfizetői szám

Nagy áldozatok árán a **Kö**
kiadó Rt.-al megállapodtu
alant felsorolt eredeti litográf
a Képzőművészet hozz

Ezek a ragyogó kiállítású mű
ma már csas igen korlátolt
soha többé nem készül s így n

Minden litografiát a művész
bolti ára a **Könyves Káln**
fizetőinknek még ebből az old
adunk s igy a keretnélküli m

Bekeretezve pedig — igen iz
üveggel együtt 26·— pengő

Kállósemjén

(Szabolcs m)

Kállósemjén

(Szabolcs vm)

Kállay nemesi Kuria
XVIII n.

Gör. Kath. templom
Epült 1897

Ref. templom.
Epült. 1869

Rk. templom. Epiteri
ideje ismeretlen

Borovszky; Magy. orsz. vm Szabolcs
32 l.

A határban
Kiscsere puszta
régi Kállay Kuria

BEIFELD JÓZSEF
BANKHÁZA
A M. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐELÁRUSITÓJA
BUDAPEST, VII., KÁROLY KIRÁLY-UT 1.
Telefon: 342-991
Alapittatott: 1874.

BUDAPEST 1938 SZEP 23 HL 4 HL

A RÁDIÓ JÓ BARÁT

KÉSZPE ZEL BERME TESITV

257

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Dr. Szentiványi Gyula úrnak
urnőnek

H

Szentiványi-u. 16

Kállósemjén ref.

templom

ónkupája.

A kállósemjéni református egyház boroskupáján gazdag vésett alakos díszben Ádámot és Évát látjuk a tiltott gyümölccsel. Ez a remekművű edény is még a XVII. századi magyar ónművészet emléke.

Mihalik Sándor:

A magyarországi ref. templomok műkincsei

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1934. 194. l.

„Globus" hírlapiroda Zrt.



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V., Visegrádi-u. 36. IV. em. 1

78. Kállósemjén (Szabolcs)

Kislétától 8 km

10.124 k

Kállay-kastély

Gör. Kat. templom

gótikus szentely jó, XV. sz.

hajója XIX. sz.

homlokzat neoklasszikus

R. Kath. templom

Nyirségi utam 1938



EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER

31 nap — 40. hét

2 Vasárnap	
3 Hétfő	
4 Kedd	
5 Szerda	
6 Csütörtök	
7 Péntek	
8 Szombat	

<Kallosdi kerek templom>

Boggaj Tamás:
A < >.
Szombathely, Martineum ny. 8-r-
267-277 l. 8 Sep.
Kny: Dunántuli Szemle 1940. évf.
(VII.)

2049. Toscan mester:

Mária a gyermek Jézussa

Derékon alól látható, b
gyermek Jézust fogja és jobb
kettejök fejét dicsfény övezi
hája szük ujjú. Jézus baljáva
ta és meztelen. A kereten, fö
szemléljük és czimerrel diszi
MARIA GRATSIA PLENA DOMINVS.

Stucco falkép, az alak
Vétetett 1901: X. 19-é

Kallosi (kallósdi) vk.

templom

(Zala vm)

Szent Anna tisz. épittette

Biró Márton püspök.

XVIII. sz.

Pelm 462. l.

< Kallosdi kerek

templom >

Bogyay Tamás dr

A < >

Dunántuli Szemle

1940. 5-6. sz

dupl

ÁRPÁDHÁZI SZENTEK

MODERN EGYHÁZMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

[Kallosdi kerek templom]

árpádkori

Bogyay Tamás dr.:

[A]

Dunántúli Szemle

Különnyomata.

1940. 5–6. sz.

ából CVI
pfő a királyi kápolnából CVII
pfő a királyi kápolnából. Magyar kő-
önarcképe (?) CVIII
pfő két nézete a királyi kápolnából.
képes viadal. 2. Sámson az oroszlán-
CIX
pfő a királyi palotából CX
ormű a bazilika díszkapujának falá-
CX
pfők CXI
PFŐK. 1. Az esztergomi várbeli ása-
ból, 2. Az esztergomi dunai várfalról,
sztergomból, lelőhelye bizonytalan, 4.
ösről CXII
GOM: Oltárkő (?) CXIII
pfő CXIII
): Párkányrészlet CXIII
E: Pillérköteg lábazata CXIII
PFŐK. 1. A kisdisznódi templom ka-
ról, 2. A nagydisznódi templom kapu-
CXIV
CSA: 1—2. Gyámkövek CXV
lopfő CXV
CSA (?): Oszlopfő CXV
Pillérfő két nézetben. 1. Ádám, 2. Ken-
CXVI
énes gyámkő CXVII

Kallósdi kerek temető Lajnolna

l.

Mihályifalnegyhm

22. l.

2306. Glatz Oszkár:

Cserfák.

A gyepes dombos vidéket i
üde lombozattal A fák közül n
rült. Jelzése alól jobbra: Gla

Vászon, méretei 45.5: 52.
Vétetett a Képzőmüv. Társ
iki 90013 sz. leirattal 300 Ká

MDK

Kallósné Pászkán Lilla.

szerepelt a kiállitáson.

Ikvai Nándor: Ceglédi festők. Kiállitás a ceglédi Kossuth Muzeumban.

Pestmegyei Hirlap. 1964. jun. 12.

Kallós Nándorné

Művével szerepel a Hegedi
Képzőművészeti Egyesület
nagy Tárlatán.

Hegedi Új Nemzedék, 934. XI. 18.

Kallósné Pánkám Lilla M.D.Y.

festő

Akvarell-sorozatával vett
részt a tárlaton.

Ikvai Vaúdor: Ceglédi festők kiállítása . . .
Művészet, 1965. április – 46 lap.

allósné Pászkán Lilla festő M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Ikvai Nándor: Ceglédi festők

Kiállitás a ceglédi Kossuth Muzeumban

pest megyei H irlap 1964.junius 12. 3.1.

M.D.K.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kallus

MAGYAR IFJÚSÁG

1958 JUL 26.

Két óra Sophokles...

Básti Lajos a Nyári Körszínházról

Beszélgetésünk színhelye egy tágas sátor volt, benne egy asztal és három szék. Ez az öltöző...

— *Nemcsak maga csodálkozik e cirkuszi sátoröltözők láttán, de az idekívánkozó nézőt is megdöbbenti, amikor a színészeket innen látják kilépni. De mindjárt elmondom, miért nem hiányoljuk mi a kőszínházban megszokott hidegmeleg folyóvizes öltözőt?... Az ötlet a nyári körszínházhoz Kazimir Károlyé volt. Mi, színészek, lelkesedtünk! Egymást bátoritottuk, hiszen a feladat*



nem volt könnyű: nyáron, forróságban klasszikust — Oidipust és Antigonét — játszani!

— *Először Aquincumban akartuk megtartani az előadásokat, de ez sok milliót felemésztett volna. Aztán a Szépművészeti Múzeum lépcsőin, oszlopai között, de ezt — máig sem tudom miért? — nem engedélyezték! Végül Trautmann Rezső építésügyi miniszter elvtárs — aki dr. Nyáry Lászlóval megértette célunk szépségét — ingyen ideadta az ipari vásár üvegpavilonját... Amíg egy-egy nyári operett kiállítási költsége 200—250 ezer forint, mi ezt a két klasszikus darabot 15 ezer forintból hoztuk színre.*

— *Jövő évre már nagy terveink vannak. Le szeretnénk fordittatni magyar nyelvre és előadni két Seneca-darabot, azt hiszem az egyik az „Agamemnon" lesz.*

(somos)

A „nadrág", mint diagnózis: butaság! A közelebbi szemlélődésnél látszik igazán, mennyire koszos az ing, a zokni — és a tulaj. Izléstelen dolgok? Valóban, de nézni is az, különösen. Ha mindez egy „modern" öltözékű ifjúnál látható.

— *Zsebkendője nincs?*

— *Nincs... azt még nem vettem...*

— *S a nadrág mennyibe van?*

— *280-ért csinálták.*

Az anyag munkaruhából van, plusz hozzávaló; úgy hatszáz forint körül jár a teljes összeg. Nem is olyan olcsó dolog majmolni a cowboyokat. Apropó.

— *Tudja mi az, hogy cowboy?*

— *Nem.*

— *Tehénpásztor, kedves barátom... Maga nem szereti a talut. Miért hordja egy tehénpásztor nadrágját?*

Hosszú szünet.

Persze, ez csak baráti beszélgetés: végeredményben mindenki úgy öltözik, ahogy akar. Mégsem akadálya ez annak, hogy a közeli mozek szabó műhelyében elhangozzék az alábbi párbeszéd:

— *Mióta folytatja a mesterségét?*

— *Húszegynéhány éve.*

— *Meddig akarja még?*

— *Hát szeretném egy jó ideig...*

— *Pedig nem valami szépek ezek a nadrágok ott a kirakatban...*

A nadrágok pillanatok alatt eltűnnek a kirakatból...

Közben a sörgyári kuntsaft erősen izzad. Ugyanis néhány fiatalember állja körül, akiket véleménymondás céljából hívtak meg. Nagyokat nevetnek.

— *Veled végig sem mennék az utcán.*

— *Guere el a kertünkbe madárijesztőnek.*

És így tovább... Hát van ilyen? Több mint ezer forint értéke fekszik a cipőben, nadrágban, s mégis nevetséges?

•

— *Ennyi az egész, nincs happy-end* — mondja a rendőrszázados. — *Mi nem kötekedni akarunk, hanem nevelni. Természetesen, a fiút minden további nélkül elengedtük, és a barátját is, aki értelmes, rendes fiú. Kérdezhetné valaki, hogy miért törődünk velük, amikor végeredményben semmit nem csinált?*

1021



NERUDA

„Életem, fiatal korom álma volt Magyarországra utazni, amelyet legendáiból és költészetéből oly jól ismertem, amelynek régi kultúrája és isteni tavasza annyira vonzott. De a világnak kellett megváltoznia ahhoz, hogy idelátogathassak, immár harmadszor" — mondta Pablo Neruda, a hazánkba érkezett világhírű költő az Egyetemi Színpadon rendezett estjén, amelyen rajzolónk — Kallus — megörökítette...

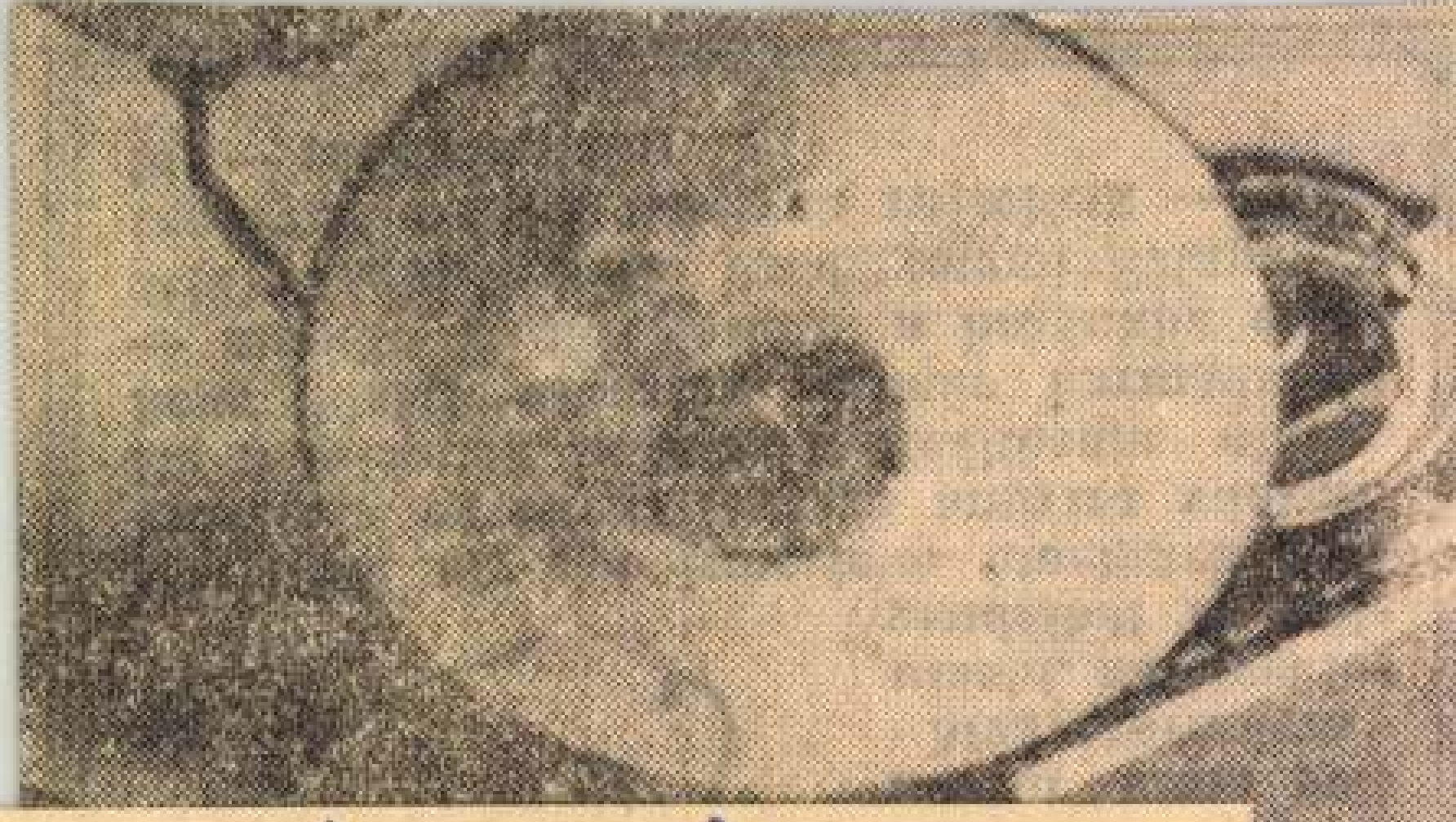

Kalocsay

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ 22

MAGYAR IFJÚSÁG

MDQ

Kallus

rajza: Működik a francia-„kulcs" — repr.

Működik a francia-„kulcs". (képtalálmk.)

Nők Lapja, Bp. 1952. június 12. [2.l.]

MDR

Kallus

karikatúrája Forgács László ról repr.

(Simon Gy. Ferenc: A reménységekből művészeket érlel az idő.)

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 44. sz. [4. l.]

Kallus grafikus

dm: Karikatura kiáll. a Nemzeti Szolcsban

Szodalmi Ujság 1956 VII ért. jun. 30, 26 n.

8 l.

MDK

Kallus László

Sportkarikatura kiáll. Testnevelési Tudom.Tanács Sportmúz. 1958. xxxxx. 28 l.

MDK

Kallus László

művészi ötletes rajzai
a régi karikaturák illusztrációszerűségével
szemben inkább plakátszerűségre törekszenek
s minden "kelléket" mellőzve, fejezik ki a
lényeget.

Fehidy József: Sportkarikatura kiállítás.
Nagyterem 1956 1. évf. 6. sz. 40.o.

M.D.K.

Kálmán késesmester.

Soproni városmester. 1476-tól bécsi polgár, 1500 ban még ott élt.

Belitzky János: Sopron városnegye története. Bp. 1938. 968.

M.D.K.

Kallus

A „Különleges világnap" c. darabban Ladányi Ferenc szerepéről készült karikatura.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. dec. 29. V. évf. 52. sz. 42. l.

M.D.K.

Kallus

Tréfás rajz: Házasságkötő terem.

- - -

" " Televizió rajongók.

- - -

" rajzok:

Szinészrajongók
Kamarazene

Vidám Oldal
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. Január 9. III. évf. 2. sz. 37. l.
Derüs percek. c. vidám oldal.
Bp. 1959. márc. 19. III. évf. 12. sz. 37. l.
Bp. 1959. ápr. 10. III. év. 15. sz. 37. l.

M.D.K.

Kallus

Tréfás rajzok:

Virágért
A medikus
Nemzeti Szinház

- - -

„Pest az Pest..."

- - -

Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. juni. 19. III. évf. 25. sz. 37. l.
Vidám Oldal. Bp. 1959. juli. 10. III. évf. 28. sz. 37. l.

M.D.K.

Kallus

Tréfás rajz:

-Ne ijedj meg anyuci! Csak vizirevüt játszunk...

. - .

Rajz tréfás aláírással, szinészekről.

- . -

Szerelmes versek költője.

- . -

Tréfás oldal.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. július 6. II. évf. 23. sz. 37. l.
Nevető oldal. Bp. 1958. juni 13. II. évf. 24. sz. 37. l.
Bp. 1958. juli 18. II. évf. 29. sz. 37. l.

mdk

Kallus

rajza: A szemérmes

Ország-Világ humora
Ország-Világ 5 old. 27. sz. 1961. 22 l.

mdk

Kallus

rajza: Kalapdivat

Ország-Világ 1961, 49. sz 22.l

M.D.K.

Kallus

Kazal Lászlóról készült rajz.
A Fővárosi Vigszinházban a "Cime: ismeretlen" c. zenés-táncos játékban szerepel.

Szinház és Mozi. Bp. 1952. márc. 28.- ápr. 3.
V. évf. 13. sz. 12. l.

M.D.K.

Kallus

Csehov: Ványa bácsi c. szinmüből Makláry Zoltán. Rajz-repr.

Szinház és Mozi. Bp. 1952. ápr.11-17. V. évf. 15. sz. 8. lap.

mdk

Kallus

karikatúrája: A „Tejert" tánccsoport ü-
veges tánca.

Népművelés 1958, 7 sz. 22 l.

mdk.

Kalius

rajza: A szokás hatalma.

Ország-Világ Humora

Ország-Világ 1961, 46. sz 22. l

mdk.

Kalius

rajta: Korszerű ujítás

Ország-Világ Humora

Ország-Világ, 1961, 45.sz 22.l

mdk.

Kallus

rajza: Probleina a Koldon

Ország-Világ Humora.

Ország-Világ 1961, 44 sz, 22 l

mdk

Kallus

rajza: Tanuló vezető

Orsz.-Világ Humora.

Orsz.-Világ 1961. 43.sz. 22.l.

mdk

Kallus

Só tréfa c. rajza

Ország-Világ humora

Ország-Világ, 1961, 39. sz 22 l.

mdk

Kalius

rajza: Afrikavadász Ajándéka.

Ország-Világ humora

Ország-Világ 1961, 36.sz 22 l

mdk.

Kalius

rajza: Absztrakt tárlatou

Ország-Világ Lunnora

Ország-Világ 1961, 35 sz 22. l

Mdk.

Kallus

rajza: Stoknyadivat

Ország-Világ humora

Ország-Világ 34. sz 1961, 22. l

mdk

- Kalius

rajza: a Csalétek c iráskor

H. K. A Csalétek

Ország-Világ 34 sz. 1961, 8 l

mdk.

Kallus

rajza: Az Ígéret földje"

Ország-Világ Humora.

Ország-Világ 1961. 32. sz. 22. l.

Mdk.

Kallus

Rajzai

Kékvölgyi Vilmos: Sátszottunk e. elbeszéléséhez

Ország-Világ 1961, 30. sz. 16. l.

M.D.K.

Kallus

Rajz: "Svejk" - Kettős szereposztásban.

. - .

Tréfás rajz: Vastaps - szöveg nélkül

. - .

-"Vasvirág"?...
- Reflektorfényben - a szinésznő kocsi.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. május 2. II. évf.
18. sz. 37. l.
19. sz. 37. l. 1958. május 19.
II. évf. 22. sz. 1958. május 30. 37. l.

M.D.K.

Kallus

5 tréfás rajz:

Filmfelvétel
Szerzői est
Ruhatári csucsforgalom
Családi ágy
„Majd a papa"

Kallus: Nevet a nézőtér c. vidám oldal
Film Szinház Muszika. Bp. 1958. febr. 7.- II. évf.
6. sz. 37. l.

M.D.K.

Kallus

5 tréfás rajz:

Influenza járvány idején.
Drága hangszer
Slágerszerzők
Állami Bábszinház
Figaro itt... Figaro ott...

Kallus oldal
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. nov. 14. II. évf.
46. sz. 37. l.

M.D.K.

Kallus

Vidám oldal: 5 rajza:

Tehetségkutatás.
Az óvatos.
Autogramgyüjtők a pesti Kinai Cirkuszban.
Szinházi jelmeztárban.
A figyelmes férj.

Kallus: Vidám oldal
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. okt. 10. II. évf.
41. sz. 37. l.

M.D.K.

Kallus

Vidám oldal.
Öt tréfás rajz

. - .

Mosoly oldalán 5 tréfás rajz.

Kallus Vidám Oldala.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. szept. 20. I. évf.
19 sz. 37. l.
29. sz. 37. l.

Kallus MDK

karikaturarajz

Népszava, 1959. nov. 25. 2. lap

MDK

Kallus (karikaturista)

rajza: A „szemétmes" – repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1961. 27. sz.
(22. l.)

NDK

K

Kallus [karikatúra-rajzoló]

rajza (illusztráció) repr.

(J. H. Rösler: A plakát.)

Ország-Világ, Bp. 1960. 51. sz. 14. l.

mDK

Kallus
grafikus

rajzai:
A pruciz
akik nem Szilveszterezlek

Nepszava, 89 évf 1 sz 1961. jan 1. 12 c.

M.D.K.

Kallus

6 rajz:

Filmsikerek cimrajz Kallus karikaturával
Nehéz anya nélkül
Kapitány és hőse
Ne fordulj vissza fiam...
Külvárosi szálloda
Megosztott sziv.

Kallus: Filmsikerek
Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. juli. 5. I. évf.
8. sz. 37. l.

Kallus

Petőfi Népe 1958. aug. 4.

II. évf. 31.

ELŐFORDUL



— Őszintén megmondom, nem is tudom, milyent akarok ...
(Kallus rajza)

Kallus , karikaturista 7 Dh

Gúnyrajz

Repr.

—: Megnyílt az első önkiválasztó cipőbolt
(karikatúra)

Népszabadság Bp. 1960. febr. 3. 8.l

Badál

Kallus : Pongrácz Imre /rajz/

Müvelt Nép
1954.márc./V.évf.3.sz./ 9.l.

/C.G.: Egy tehetséges fiatal müvész/

Badál

Kallus: Samu bácsi ajándéka /karikatura/

Müvelt Nép
1953.dec./IV.évf.12.sz./ 29.1.

Badál

Kallus: Méltó tanitvány /karikatura/

Müvelt Nép
III.évf.3.sz./1952.márc./ 26.1.

Badál

Kallus: Pecsenye amerikai módra /karikatura/

Müvelt Nép
III.évf.9.sz./1952.szept./ 22.l.

Badál

Kallus: Erre használják az ENSZ-t /karikatura/

Müvelt Nép
III.évf.8.sz./1952.aug./ 5.1.

Badál

Kallus: Eisenhower kalapjai /karikatura/

Müvelt Nép
IV.évf.2.sz./1953.febr./ 12.1.

Badál

Kallus: A hóhér menedéket keres /karikatura/

Müvelt Nép
III.évf.12.sz./1952.dec./ 17.1.

Badál

Kallus: Hitler szellemében /karikatura/

Müvelt Nép
IV.évf.3.sz./1953.márc./ 17.l.

Badál

Kallus: Akinek "célja" a béke /karikatura/

Müvelt Nép
IV.évf.7.sz./1953.jul./ 27.1.

Badál

Kallus: Tóth Miklósné

/rajz/

Müvelt Nép

IV.évf.8.sz./1953.aug./ 15.1.

/ Ember György: Élen jár a müvésseti munkában is a kilencszeres élüzem Férfiruhagyár /

Badál

Kallus: Szmolka Józsefx /rajz/

Müvelt Nép
IV.évf.8.sz./1953.aug./ 15.1.

/Ember György: Élen jár a müvészetimunkában is a kilencszeres élüzem Férfiruhagyár/

Kallus

Hétfői Hírek
1938. febr. 24.
E. évf. 8. sz.

Új tánctanfolyamok nyíltak



— Magát Jenő, két dolog akadályozza meg, hogy jó táncos legyen.
— ??
— A két lába...

(Kallus rajza)

Mölk

Kallus

rajza : Kép szöveg nélkül

Ország-Világ Humora.

Ország-Világ, 1962 21.sz - 22.l

mdk

Kallus

rajza: Pettyes a Tavaszi divat

Ország-Világ Humora

" " 1962, 15 sz. 22. l

mak

Kalmus rajza

„Farsang ideje"

Ország-Világ Humora
" " 1962, 1. sz. 22. l.

mdk

Kallus

rajza: Sósnönél

Ország-Világ Humora
" " 1962. 10. sz 22 l

mdk

Kallus

rajza: Latabár Kálmán

Királyhegyi Pál: A Világtér átka e. vrástoz

Ország-Világ 1962, 12. 16. l

mdk.

Kallus

rajza: Darvas Szilárd

Királyhegyi Pál: A világhirátka c. íróshoz

Ország-Világ, 1962, 12. sz 23. l

mdk

Kallus

rajza: „Vakos mama"

Ország-Világ Humora
" " 1962. 10. sz. 22. l.

mdk

Kallus

rajza: Szendrő József (a szegedi szintáz főrendezője)

Művészi pályafutásának 25 esztendős.

jubileuma alkalmából

Ország-Világ 1962. 10. sz 21. l

Kallus [ ], karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Kalapdivat 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 6.

mak

Kallus

karikatúrája: Rákvaisora

Ország Világ Humora

" " 1963, 10 sz 20. K

Mak

Kalius

Karikaturája: Iskolások

Ország Világ Humora
" " 1963 9. 7 21. l

mdk

Kallus

rajza: Neuwelkösi divatbemutató

Ország-Világ Lumora
" " 1963. 11. 7 21. l

Kallus, karikaturista MDh

Günyvajz. Repr.

— : A Közértben 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 13.

mdk

Kallus

Karikaturái: Reti Sándor, Ladányi Ferenc, Garas Dezső

Demeter Imre: A Fesztek, Budapest 1962, 225. l

mdk

Kallus

rajza: Karnitky Ferenc

Demeter Imre: A Fészek, Budapest 1962, 267.l

mdk

Kallus

Karikaturái: Tolnay Klári
Psota Irén, Darvas Szilárd, Bráí
Föglein István

Demeter Imre: A Festék. Budapest 1962, 223. l.

mdk

Kallus

rajzai: Honthy Hanna, Mezey Mária, Lotabár Kálmán, Feleky Kamil

(Karikaturák)

Demeter Imre: A Fesztek, Budapest 1962
121. l

Kallus, Karikaturista MDH

Gúrzynász. Repr.

—: A Csokoládégyár „Rigoletto" s „Carmen" neletek-
ket hoz forgalomba 2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 16.

Kallus, grafikus MDK

Günyvaje.

— : Giccskiállításon 2.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. szept. 9.

Kallus , Karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Szakértelem 5. l

ESTI HIRLAP Bp. 1961. sept. 3.

Kallus, Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

—: A győztes 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nept. 2.

mdk

Kallus

rajza: Red.

Ország-Világ humora
" " 1963, 16. sz 21. l

mdk

Kallus

rajza: Féltékeny feleség

Ország-Világ 1963. 14. sz 20. l

mdk

Kalius

rajża : Ilyen Tsz-Tag is van

Ország Világ Humora
" " 1963 15. sz 22. l

MdR

Kallus

rajza : Kuczena Divat

Országos Világ Lumora

" " 1963 , 12. sz 20. l

M.D.K.

Kallus

Tréfás rajz a Tarka Krónika c.rovatban.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. aug. 3. VI. évf. 31. sz. 39. lap.

29

M.D.K.

Kallus

Szinházi sikerek IV. "A harag napja" c. tréfás rajz.

- - -

Italbolt c. tréfás rajz.

- --

Nem élhetek muzsikaszó nélkül c. tréfás rajz.

- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1955. julius 8. VIII. évf.
27. sz. 27. lap.
28. sz. 27. "
29. sz. 27. "

M.D.K.

Kallus

"Üldözés" tréfás rajz

\- - -

"Veszélyes ösvényen" c. tréfás rajz.

\- - -

"A félelem bére" c. " "

\- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1955. aug. 19. VIII. évf.
33. sz. 27. l.
34. sz. 27. l.
35. " 27. l.

M.D.K.

Kallus

"Vihar" c. tréfás rajz.

\- - -

"Vihar után" c. " "

\- - -

Jégbüffé c. " "

\- - -

Szinház és Mozi . Bp. 1955. juli. 29. VIII. évf.
30. sz. 27. l.
31. " 27. l.
32. " 27. l.

M.D.K.

Kallus

A bátrak cspata c. tréfás rajz.

\- - -

"A kőszivü ember fiai" " "

\- - -

"Egy pohár viz"

\- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1955. szept. 9. VIII. évf. 36. sz. 27. l.
1955. szept. 23. VIII. évf. 38. sz. 27. l.
" " 30. " " 39. " 27. l.

M.D.K.

Kallus

"Könnyi pesti sértés" c. tréfás rajz.

Szinház és Mozi. Bp. 1955. okt. 28. VIII. évf. 43. sz. 27. l.

M.D.K.

Kallus

Rajz. Egy preciz néző. repr.

" A sugó próbál . "

" A preciz filmrendező. repr.

Szinház és Mozi, Bp. 1956. febr. 3. IX. évf. 5. sz. 18.l.
" " " " " 10. " " 6. "18.
" " " " " 17. " " 7. "
18. lap.

M.D.K.

Kallus

Rajz. Egy mozipénztárnál... repr.

\- - -

" Filmrajongók "

\- - -

" „A csinytevő" "

\- - -

Szinház és Mozi.Bp.1956.juni.22.IX. évf.25. sz.18.l.
" " " " juli. 6. " " 27. " 6."
" " " " 13. " " 28. " 20."

N.P.R.

M.D.K.

Kallus

Rajz. A furfangos férj. repr.

- - -

Szinház és Mozi. Bp.1956.aug. 11.IX. évf.32.sz.18. 1.

M.E.L.

Salida

Baja. A Fuenlabrada (Mtj). Repr.

- - -

Salida de Mont. Mtj. 1956. Aug. 11. IX. Avf. 32. as. 16. 1.

M.D.K.

Kallus

Rajz. A sulyemelő otthon . repr.

" Ha az "Arānyaāntilop"-ot plasztikus mozi játszaná. repr.

- - -

" Látszat-lak "

- - -

Szinház és Mozi. Bp.1956.márc.23. IX. évf.12. sz.18.1
" " " " ápr. 6. " " 14. " 18.1.
" " " " 27. " " 17. " 18."

malk

Kallus

rajza: Lenci Szakértő

Ország-Világ 1961, 51. sz 22. l

mdk

Kallus

rajza,

ha ilyen volna az önkiszolgáló bolt!.

Ország-Világ Humora -

" " 1962, 31.sz 22.l.

mdk

Kakus.

rajza: Békacomb kaptató a royal étteremben.

Ovszág-Világ Humora
" " 1962, 33. sz 22. l

mdk.

Kallus

rajza: Még a szinházban is?

Ország-Világ Humora 1962, 17. sz 22. l

Kallus, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

—: Csak azt tudnám. 8.

ESTI HIRLAP

Dr. 1961. dec. 31.

Kallus, karikaturistu 1704

Gunnarsson

Repr.

–: Modern tudós lakása 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 30.

Kallus, karikatúrista MDK

Gúnykép.

Repr.

– : Az Ilusz „Út az ismeretlenbe" búvár
nyomán 6. l.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. dec. 16.

Kallus , Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Dep.

– : Összel ... 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 6.

Kallus, karikaturista MDK

Szúnyrajz.

Repr.

– Szikes takarók az üzletekben 6.

ESTI HIRLAP, br. 1962 jan. 19.

Kallus, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

– Kitolódott az életkorhatár 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 26.

Kullus, karikaturista MDH

Önkiszolgáló étterem 6.

ESTI HIRLAP

kp. 1962. jan. 9.

07

Kallus, karikaturista MDK

Gúnynejt.

Dép.

– : Modern lakásépítkezés 5.

ESTI HIRLAP, Bn. 1962. jan. 14.

Kallus, karikaturista MDh

Gjúnyrajz. Repr.

– Figyelmeztető 3.

ESTI HIRLAP

Bp. 1962. jan. 3

Kallus, karikaturista 17 Dl.

Gúnyrajz.

Repr.

Hargolt Kucsma a dicat 8.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. jan. 7.

mdk

Kallus

karikaturaja: Tersánszky Józsi Jenő

szerk: Demeter Imre: A Festék
Budapest, 1962. 33. l

Kallus, karikaturista 17 Dh

Rajna. Repr.

– : ÁTEX ben 6.l.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. März. 31.

Kollus

rajza: Tavasz

Országos Világ Humora

" " 1963. 17. sz. 21. l.

Kallus, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repro

— : A rajzoló dolgozik 2.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. okt. 17.

04

Kallus [.], karikaturista 7 Dk

Gúzsgrajc.

Repr

—: Mit ér a felszerelés 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. nept. 29.

Kallus, karikaturista MDK

Grünyrájt.

Dep.

— : Teljes gépesítés 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 12.

Kallus, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Talpraesett válasz 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 10.

Kallus, Kalikatuvista. M Dh

Gúnyvajz.

Repr

–: Kis politechnikus 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. okt. 3.

Kallus L. J., karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Hamlet — a női fodrászatban 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. szept. 27.

Kallus [ ], Karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

—: Kevés a parkolóhely 3.1.

ESTI HIRLAP, Op. 1961. szept. 22.

Kallus [ ], karikaturista. MD4

Gúnyrajz.

Repr.

— : Pisti kiprókálja 4. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. szept. 17.

mdk

Kallus

Karikaturái

Ország Világ Humora
" " 50.11. 1962 21. l

mdk

Kallus

Rajza: Rövidláto az absztrakt kiállitáson.

Ország Világ humora

" " 1963. 8. sz 19. l

mdk

Kallus

rajza: Kép szöveg nélkül

Országos Világ Humora

Országos Világ 1962. 39. sz. 21. l.

mak

Kallus

rajza: Sportot az Sfjutág

Ország-Világ Humora
" " 1962, 48. 11 22. l

HDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

rajza: Ravasz „holdkóros" – repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1960. 40. sz. (22. l.)

MDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

rajza: Mopresszók nyílnak országszer-
te... - repr.

Ország-világ humora.
Ország-Világ, Bp. 1960. 38. sz. (22. l.)

NDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

rajza Jules Gazaban- (Cazaban?)-ról
repr.

(Vágó Tibor: Három nemzedék.)
Ország-Világ, Bp. 1960. 37. sz. (21. l.)

MDK

Kallus [karikatúra-rajzoló]

(Rajz Jerome Hines-ról Kallus mdv-aláírással repr.)

(Jerome Hines ...)

MDK

Kallus [karikatúra-rajzoló]

rajza (illusztráció) repr.

(Fehér Klára: Szerencsés történetek. A gázcsap.)

Ország-Világ, Bp. 1960. 32. sz. 19. l.

MDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

(Bársony Rózsi rajz-portréja Kallus névaláírással repr.)

(A sok évi sikeres külföldi vendégszereplés után...)
(képaláírás)
Ország-Világ, Bp. 1960. 31. sz. 11. l.

MDK

Kallus [karikatura-rajzoló]

rajza: Taxiállomást kap Csepel és Kőbánya – repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1960. 30. sz. (22. l.)

MDK

Kallos [grafikus]

(rajz Gábor Carelli-ről Kallos névaláírással repr.)

[redacted] (-ts): Carelli az Újságíróklubban.)
Ország-Világ, Bp. 1960. 29. sz. (24. l.)

MDK

Kallus (karikaturista)

rajza: Ha a festő szenvedélyes kártyás... – repr.

5 perc derü.

Ország-Világ, Bp. 1961. 25. sz. (8. l.)

MOK

Kallus (karikaturista)

rajza: „Maratoni futás" – repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1961. 20. sz.
(22. l.)

MDK

Kallus [karikaturista]

rajza: Aki nem bírja a tengeri utat – repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1961. 18. sz. (22. l.)

MDK

Kallus [karikaturista]

rajza repr.

Ország-világ humora.

Ország-világ, Bp. 1961. 17. sz.
(22. l.)

MDK

Kallus |karikaturista|

rajza: A zenész kocsija – repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1961. 14. sz. (22.l.)

MDK

Kallus [karikaturista]

rajza: Bölcsődében – repr.

Ország-világ humora.
Ország-Világ, Bp. 1961. 13. sz.
(23. l.)

MDK

Kallus (karikaturista)

rajza (illusztráció) repr.

(Fehér Klára: Kettős könyvvitel.)

Ország-Világ, Bp. 1960. július 13.
10. l.

HDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

rajza (illusztráció) – repr.

(Fehér Kádra: Szerencsés történetek. A rendetlen Bardóczy.)

Ország-Világ, Bp. 1960. június 15. (7. l.)

MDK

Kallus (karikaturista)

rajza: Lelkiismeretes szerelő — repr.

Ország-világ humora.

Ország-világ, Bp. 1960. június 22. (23. l.)

MDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

rajza (illusztráció) — repr.

(Fehér Klára: Szerencsés történetek. Ötös találat.)

Ország-Világ, Bp. 1960. jún. 8. 23. sz. 6. l.

Kallus

AZ ELTÉVEDT MOZDONYVEZETŐ



Az eltévedt mozdonyvezető

— Halló, hova viszi azt a vonatot?!
— Keresem a helyes vágányt.

(Kallus rajza.)

Magyarország 1957 III 20

ı és hozzátette: — a fej
gondolom. arról a szinte
emlékeztető kevélységzke arckifejezés elárul.
zárta össze ajkait most
-et intett a fejével és etkódtatástól is újabb nyál
án. amelvet zsebkendőjéott.

veranda sarkából néztem
kell. hogy amikor másodlnvák úr nválát kicsur-
. nem álltam meg köz-

a van a bácsinak!
ha szigorú hangon is,
ntással utasított rendre.
záratlanul dühbe gurult,
egjegyzésem ébresztette

hetvenhyolc pengőért összes képeimet eladtam a magyar államnak.

Örömünkben összeölelkeztünk és dicsértük apámat, hogy ő az életben soha semmi fölöslegeset nem csinált és ha nagy semmittevés is a festészet, azért annak is megvan a maga haszna.



(A szerző „Családi Kör" című közeljövőben megjelentő kötetéből.)

MDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

rajzai (illusztrációk) repr.

(Samuel Selvon: Brackleg és az ágy.)

Ország-Világ, Bp. 1961. 2. sz. 14-15. l.

MDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

Két rajza – egyik Kényelmes múzeum-látogató címmel – repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1960. 50. sz. 22. l.

MDK

Kallus [karikatúra-rajzoló]

rajza: Táskarádió - repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1960. 47. sz. (22.l.)

MDK

Kallus (karikatúra-rajzoló)

rajza: Képes rejtvényünk - repr.

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1960. 44. sz. (21. l.)

Kally [ ], grafikus MDk

Karikatúra.

Repr.

– : Dikamma 2

EST/ HIRLAP, Bp. 1963. okt. 3.

M.D.K.

Kallens Ede

grafikus

Karikatura

—: feifiak -nök.

Nők Lapja, 1966. dec. 31 - 22 lap

Kallus [ ], grafikus [illegible]

Karikatúra.

Repr.

– : Izlett 5.

Esti Hirlap. Bp. 1963. nov. 6.

Kallus [ ], karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr

— : . Tegnap vettem ... 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. márc. 21.

Kallus [ ], karikaturista MDK

Grényrajz.

Repr

–: Jön a tavasz

Itt az új tavaszi kosztümöd, Éviskám! 1

ESTI HIRLAP, bp. 1963. márc. 19.

Kallus [László], grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

– : Az „Ember tragédiája" vol mint
a Nemzeti 6

ESTI HIRLAP Bp, 1966 szept. 27.

Röplap

Kallus László:
Orr. Tall. Reitár

1963.

Kallus [ ], karikaturista MDK

Gúmy rajz.

Repr.

–: Tavaszodik 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. márc. 26.

Kallus [ ], Karikaturiste MDK

Gúnyrajz.

Repr

— : Hát veled mi történt... 5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. márc. 23.

Kallus

Ŝiroda /karikaturo/

Nejmava 1966 jan. 23

Kalius

Mijitási javaslat / karikatúra, vagyis /

Nógnova 1966 Jan. 16

M.D.K.

Kallus

"Két kiváló mozidolgozó - Két vidám ember - Egy boldog házaspár" cimmel 1 rajzát és egy karikaturáját hozza a lap.

"Hová menjünk moziba? cimmel tréfás rajza.

"Ez aztán a haladás" cimmel rajz.

Mozi, Bp. 1955. szept. 24. III. évf.2o. sz. 3., 4. lap

M.D.K.

Kallus

Két rajzát hozza a lap "Az ifjusági filmnapok tanulsága" cimmel.

"Hánya Peti esetei" c. tréfás verset illusztrálta 4 rajzzal.

Mozi, Bp. 1955. juli.2.III. évf. 14. sz. 2.la
" " " " 30. " " 16. " 4. "

Kallus [ ], karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

– : Modern Pegasus 2

ESTI HIRLAP, bp. 1963. márc. 4

Kallus [ ], Karikaturista MDK.

Gúnyrajz. Depr.

– : Gazdaságos építkezés 5.

ESTI HIRLAP Bp. 1963. ápr. 13.

Kallus [ ], karikaturista

Günyvaj. Repr

– : Modern lakásépítés 2.

ESTI HIRLAP bp. 1963. ápr. 5.

M.D.K.

Thalles
grafikus

Illusztráció

— : Divat a női veretés.

Nól Lapja, 1961. julius 8.

M.D.V.

Hallus
grafikus

Tarjan Andrástól
készült karikatúrája.

Hallus karikatúrája írásban és rajzban.
Magyar Ifjúság, 1958. aug. 30 - 35 oldal

Kallus [ ], karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr

— : Minőség 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. febr. 15.

Kallus [ ], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

— : Csere 6

ESTI HIRLAP, Bu. 1963. febr. 26

09

Kallus [ ], karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

–: A zsonglőr fia 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. márc. 16.

Kallus [ ], karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

— : Gégészeten 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1963. márc. 12.

Kallus L.], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Változnak az idők 4.

ESTI HIRLAP, Bn. 1963. März 8.

Kallus [ ], karikaturista

Két rajza

Repr.

–: Indulás előtt

3

ESTI HIRLAP

bp. 1963. jún. 18.

Kallus [ ], grafikus

Gúnyrajz. Repr

—: Leszállás után 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. jún. 20.

Kallus [ ], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

—: Kérek tíz liter superbenzint!... 3

ESTI HIRLAP, bp. 1963. jún. 24.

Kallus
Grafikus

M.D.K

Illusztrációk

—— : Szinpróba
—— : Nők a „mozi porondon"
Nők hapja, 1963. julius 20 - 23 lap

Hallus
grafikus

M.D.!

Illusztráció.

— : Vélemény
— : Előrelátás
Sök Lapja 1963. július 27 – 14 lap

Kallus [ ], Karikaturista MDG

Gúnyrajz: Repr

—: Egyenlőtlen munkamegosztás 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1963. ápr. 29.

Kallus [ ], Karikaturista MDP

Gúnyrajz.

Repr.

– : Tavasz a Th-ben 6

ESTI HIRLAP Ap. 1463. ápr. 19.

M.D.K

Kallus
grafikus

Karikaturák

Nők Lapja, 1964. febr. 15. - 29 lap

Kalley, karikaturista MBK

Szúnyrajz.

Repr.

– (Ahogy rajzolónk elképzeli...) 6

ESTI HIRLAP Bp. 1963. aug. 8.

Kallus, karikaturista MDK

Szúny zajz.

Repr.

— : Lassú az éttermi kiszolgálás 3.

ESTI HIRLAP bp. 1963. aug. 1.

Kallus [ ], Karikaturista 17 Dk

Gimnazja.

Repr.

Mottó:

— : „Nyolcvanévre a Lukács-uszoda 8.

ESTI HIRLAP Bp. 1963. júl. 27.

Kallus [ ], Karikaturista [illegible]

Gúnyrájz. Repr.

–: Jön az elektronikus ásítás 2

ESTI HIRLAP Szv. 1963. júl. 26.

Kallus [ ], grafikus MDA

Gürgyrajz.

Repr.

— : Őszinteség 6.

ESTI HIRLAP Dn. 1963. júl. 22.

Kallus, grafikus BDK

Szinyrajz. Repr.

— : Utaspanasz 6,

ESTI HIRLAP bp. 1963. aug. 26.

Kallus, grafikus mon.

Torzkép. Dep. gr.

– : Javítják az iskolákat 6.

EST HIRLAP bn. 1963. aug. 18.

Kallus , karikaturista MDK

Grünyrajz.

Repr.

– :(Ahogy rajzolónk elhéjezeli...) 6

ESTI HIRLAP bp. 1963. aug. 16.

Kallus [ ], grafikus MDL

Karikatúra.

Repr

— Uniformizálás a Balatonon 4.

ESTI HIRLAP Bn. 1963. júl. 5.

Kallus [ ], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Gyerekszáj

3.

ESTI HIRLAP

Bp. 1963. júl. 10:

Kallus [ ], Karikaturista 1924

Gúnyrajz. Repr.

–: Meós a Kánikulában 2

ESTI HIRLAP, Bu. 1963. júl. 2.

Kallus

Rátonyi Róbert (karikatúra, rajzó).

Szeg. Ifjúsága 1963, április, 14 old.

Kallus [ ], Karikaturista MDG

Gúnyrajz. Depr

— : Have az uniformizálás ellen 3

ESTI HIRLAP, bp. 1962. nov. 28.

Kallus [ ], Karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Félreértés egy tárlaton 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 30.

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

— : Ingyen modell

4.

ESTI HIRLAP, 1964. júl. 24.

Kallus [Lánló], grafikus MDK

Karikatúra.

Repr.

— : És hány fagyit kapok ablakonként?

3

ESTI HIRLAP

bp. 1964. júl. 1.

Kallus [László], grafikus ΓIDk

Karikatúra.

Repr.

— : Bizonyítvány osztáskor 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. febr. 1.

Kallus László, grafikus MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Kémény seprőbált rendeznek 6

ESTI HIRLAP, 1 sp. 1965. febr. 9.

Kallus [László], grafikus 1924

Karikatúra.

Repr.

— : fejlődéstörténet 6

ESTI HIRLAP, Sp. 1965. febr. 25.

Kallus László, grafikus MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Autódíszek 3

ESTI HIRLAP bp. 1965. jan. 13.

Kallus [László], Karikaturista MSK

Gúnyrajz.

Repr.

6.

— : „Szakértők

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. márc. 22

Kallus [ ], karikaturista MDK

Grúnyrajz. Repr.

—: A meteorológus-otthon 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 23.

Kallus [ ], Karikatuvista MDK

Grünyrajz.

Dep.

— : Szinkári szeron 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 16.

Kallus [ ], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : A szokás hatalma 2

ESTI HIRLAP, bp. 1963. jun. 10.

Kallus [ ], karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

– : A Kucsmadivat teteje 3.

ESTI HIRLAP, bn. 1963. jan. 31.

Kallus L], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : Megszünt a falu és a város közötti különbség 6.

Bk. 1963. jan. 23.

ESTI HIRLAP

Kallus [ ], Karikaturista MDK

Gúnynajz.

Repr.

—: Már csak ez hiányzik? 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. febr. 5.

Kallus [ ], karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

— : Kisantók korában 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. jan. 3.

Kallus [ ], karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Regar.

— : Ismerkedés a falunak 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. dec. 23.

Kallus L J, karikaturista MDK

Grünyrajz.

Repr.

— : Külföldiek Pesten 4

ESTI HIRLAP, Sn. 1962. dec. 14.

Kallus M.D.K.

Filmplakátok...

karikatura, repr.

Pest megyei Hírlap 1965. február 28. 6.l.

Kallus M.D.K.

Karikatura / Ujsághir: A Figaro-penge forgalomba került / repr.

Pest megy ei H irlap 1965. február 26. 5.1.

Kallus M.D.K.

Orvosnál

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. junius 29 . 5.1.

Kallus M.D.K.

A zsonglőr költözik

karikatura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. junius 26. 5.1.

Kallus M.D.K.

" Ő a mi jégszekrényünk minőségi ellenőre

karikatura, repr.

Pest megyei Hírlap 1965. június 24. 5.l.

Ka llus M.D.K.

Szemrehányás

karikatur a, repr.

Pest megy ei H irlap 1965. junius 22. 5.1.

Kallus M.D.K.

Minőség, az minőség

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. junius 20. 6.1.

Ka llus M.D.K.

Csacsi az állatorvásnál

karik tura, repr.

Pest megy ei H irlap 1965. junius 19. 5.1.

Kallus M.D.K.

Élelmes

karikatura, repr.

Pest megyei Hírlap 1965. június 17. 5.1.

Kallus M.D.K.

Az óvatos...

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. junius 15. 5.1.

Kallus M.D.K.

Boldog atya

karikatura, repr.

Pest megyei Hírlap 1965. június 12. 5.1.

Kallus M.D.K.

Magyar építkezések korában

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. junius 10. 5.l.

Kallus M.D.K.

Ellesett pillanat

karikatura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. junius 9. 5 .1.

Kallus M.D.K.

Kutyavásár

karikatura, repr.

Pest meg yei H irlap 1965. junius 6. 6.1.

Kallus M.D.K.

1965

karikatura, repr.

Pest meg yei H irlap 1965. junius 5. 5.1.

Kallus M.D.K.

Kutomata

karikatura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. julius 25. 6.1.

Ka llus M.D.K.

Orv osi vélemény

karikatura, repr.

Pest megy ei Hirlap 1965. julius 10. 5.1.

Kallus M.D.K.

Ujitás

karikatura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. julius 1. 5.1.

Kallus M.D.K.

Korán kezdi

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. április 29. 5.l.

Kallus M.D.K.

Toto az utcán

karikatura, rerp.

Pest megyei Hirlap 1965. április 25. 11. 1.

Ka llus M.D.K.

Tavasz...

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. április 22. 5.l.

Ka llus M.D.Á.

Futballbiró szemorvosnál ....

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. április 11. 11. 1.

Kallusz M.D.K.

Áruházi próba , karikatura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. április 10. 5. l.

Kallus M.D.K.

Szakértő állabarát

karikatura, repr.

Pest megyei Hírlap 1965. április 4. 6. l.

Kallus M.D.K.

Önkiszolgálás

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. március 31. 5. l.

Kallus M.D.K.

Utmutató külföldön

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. **március** 23. 5.1.

Kallus M.D.K.

Rögtön jövök

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. március 21. 6.1.

Kallus M.D.K .

Tréfás matematikus

karikatura, repr.

Pest megyei Hírlap 1965. március 20. 5. 1.

Kaálus M.D.K.

Filmek

karikatura, rerp.

Pest megyei H irlap 1965. március 18. 5. 1.

Ka llus M.D.K.

Megcsalással!

karikatura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. április 18. 11. 1.

Kallus M.D.K.

Lakásátadás

karikatura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. április 16. 5.1.

Ka llus M.D.K.

Fej-fej mellett...

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. március 16. 5. 1.

Ka llus M.D.

Autótolva j

kariktura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. április 6 . 5. l.

Ka llus M.D.K.

Intő, a magnetofon korában , karikatura, repr

Sellőgy erek " "

Pest megyei Nirlap 1965. május 30. 11. 1 .

Kallus László, karikaturista MOK

Gúnyrajz. Repr.

–: „Most Komplett!"
(karikatúra)

22.l

Család és iskola, bp. 1960. augusztus XI/8

Kallus László, karikaturista

Günyvaiz.

Repr.

–: Kép a jövőből (karikatúra) 10.(

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. ápr. 29.

Kallus László, karikaturista 07 Dh

Rajzai

Repr.

– Két karikatúra 23.1

Család és iskola, bp. 1961. június XII/6.

Kallus László

Grafikus

M.D.K.

Bardi György
Illés Béla } karikaturák.

Magyar Ifjúság, 1958. nov. 1. — 4 [illegible]

Hallus László
grafikus

M.D.K.

Heleti László
készült karikatúrája

Heleti László: Velem történt.
Magyar Ifjúság, 1958. okt. 11. – 41 szám.

Hallos László
grafikus

H.D.K

Peti Sándor karikatúrája

Peti Sándor: Velem történt
Magyar Ifjúság, 1958. okt 18 – 42 szám

Kallus László

grafikus

M.D.V.

Rajz János ról készült
karikatúrája

Rajz János: Velem történt
Magyar Ifjúság, 1958. nov. 15 - 46 szám

Hallus László

grafikus

MD.V

Rajz.

Szalay Károly: Trefás Pantheon

Magyar Ifjúság, 1958. ~~nov.~~ 22 – 47

Kallus László, Karikaturista MDK

Gúngrajz. Repr.

–: Állatkertben
(Karikatúra) 40. p

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. febr. 18.

Kallus László

Grafikus

M.D.K

Bóka László (rajz)

Élet és Irodalom, 1961 jan. 27. — 11 l.

Kallós Károly
grafikus

M.D.K.

Rajz (Sánta Ferencről)

Élet és Irodalom, 1960. szept 2 – 11 lap.

Hollós Károly
grafikus

Mátyás Ferencről készített
rajza

Mátyás Ferenc — munkájáról. — 111.
Élet és Irodalom, 1960. dec. 9.

Kallus László
Grafikus

M.D.K.

Urbán Ernő (rajz)

Élet és Irodalom, 1960. jul 1. — 27 szám — 11 l.

Hallus László

grafikus

M.D.K.

Konya Lajos portréja

— Konya Lajos munkájáról.
Élet és Irodalom, 1960. okt 7 — 41 sám. — 11 l

H.D.M.

Kallus László
grafikus

M.D.V.

Bárány Tamás archípe

Bárány Tamás munkájáról.
Élet és Irodalom, 1960. okt 14 – 42 sz – 11 l.

M.D.K.

Kallus László
grafikus

Vészi Endre (rajz)

Vészi Endre - munkájáról.
Élet és Irodalom, 1960. jul 29. - 31 szám. 11 l.

M. D. K.

Kallus Károly
grafikus

Tersánszky Józsi Jenő (rajz)

Tersánszky Józsi Jenő — munkájáról,
Élet és Irodalom, 1960. jul. 15. — 29. száma. — 116.

Haller Károly
grafikus

H.D.K.

Fehér Klára (rajz.)

Fehér Klára munkájáról.
Élet és Irodalom, 1960. jul. 8. — 28 sz. — 11 l.

Kallus László

grafikus

M.DK.

Kalász mértonról készült

rajza

Papp László: Percenként harban

Magyar Ifjúság, 1961. július 15.

MOK

Kallus László [karikatúra-rajzoló]

Natasa c. rajza, valamint Natasa Mihajlovna társaságában készült fényképe repr.

((B. e.): Moszkvai kiskamy Pesten.)
Ország-Világ, Bp. 1961. 7. sz. (2. l.)

MDK

Kallus László (karikatúra-rajzoló)

Csók Istvánról annak tavalyi (1960.) születésnapján készült rajza Csók István aláírásával — repr.

(Csók István halálára.)

Ország-Világ, Bp. 1961. 6. sz. (8. l.)

Thallus László
Graphikus

M.D.K

Rajz.

Élet és Irodalom, 1960. szept. 16 — 11 lap.

Kallus László
rajza

M.D.K

Rajza

Élet és Irodalom, 1960. szept. 30 — 11 kep.

Kallus László
grafikus

M.D.K.

Ráp

Élet és Irodalom, 1960. szept. 23. — 11 kap.

Kallus László, karikaturista M Dk

Gúnyrajz - Repr.

-: Műsoron: Égi tünemények

10.-l

Népszabadság, Bp. 1960. nov. 1.

Rómay Mária

Kallus László: Csók István karikaturája/ A 85 éves - / /rajz/

SZABAD MŰVÉSZET

1950.jan.-febr. 1-2.sz. 77.l.

/Csók István 85.születésnapja/

Rónay Mária

Kallus László: Glatz Oszkár, karikatura, rajz

KÉPES FIGYELŐ

1949, 16.sz.

Rónay Mária

Kallus László: Vedres Márk karikaturája /rajz/

SZABAD MŰVÉSZET

1950.okt.10.sz. 410.l.

/A 80 éves Vedres M./

Kallus László

grafikus

M.D.K

A Színészklubban mutatta be
karikatúráit + repró

—— : Színészek, Kallus rajzok
Nők Lapja, 1962. február 24 - 23 lap

Kallus [László], karikaturista 17 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Hátha divat lesz? 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 22.

Kallus [László], grafikus MDK

Torzkép.

Repr.

— : Csikos a divat ? 6.

ESTI HIRLAP, 1961. ápr. 7.

Kallus [László], karikatúrista MDK

Két gúnyrajza.

Repr.

1. – : A bűvész otthonában

2. – : Már kezdi 28.

Család és iskola, Bp. 1962. január

M.D.K.

Kallus László

Fényképét közli a lap más művészekkel együtt.
A hiradás Kallus László karikatura kiállitásának sikeréről számol be.

Képek - Hirek c. rovat közleménye.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. január 26. VI. évf.
4. sz. 39. lap.

mdk

Kalius László

Kiállítása a Rátkai Márton Színész-klubban.

Karikatúrák: Ladányi Ferenc és Kazal László

Országos Világ. 1962. 6.sz. M. L.

Kallus László, karikaturista 704

Hét gúnyrajza.

Repr.

–: Kallus rajzai
(Karikatúrák) 28.e

Család és Iskola, bp. 1960. október XI/10

Kallus László, karikaturista 17 Ok

Gúnyrajz. Repr.

—: September 28. L

Család és iskola, bp, 1960. szeptember XI/9.

Kallus [Kárló], grafikus MISK

két rajz:

Repr.

– 1.: Lusta mélecskék

– 2.: Harkály . . . .

6

ESTI HIRLAP

Dk. 1965. júl. 2.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

– : Há unalmas a TV-műsor.... 8

ESTI HIRLAP! Bp. 1968. nov. 20.

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

– : Rövid fátyol a divat ... 3.

ESTI HIRLAP, Bp, 1968. dec. 9.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Rejt

–: Karácsony

8

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. dec. 23.

MDK

Kallus [László], grafikus

Karikatúra.

Repr

– : Kép szöveg nélkül 3.

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. dec. 18.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

– : Ez igen

4.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1968. nov. 6.

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repro

– : Kisautó a dinet... 7

ESTI HIRLAP, B. v. 1968. okt. 22.

Kalinsi

Szerepel a karikatúra kiállítása a húsárnok ban

Nyomva 1967 XII. 13. 2 old

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

— : Rajzos filmkritika 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 18.

MDK

Kalkus László, grafikus

Rajz.

Repr.

— : Jönnek a gólyák ... 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 5.

MDK

Kallus László, karikaturista

Rajz.

Rep.

— : Husvéti divat 4

ESTI HIRLAP Bp. 1969. ápr. 1.

MDK

Kallus László, grafikus

Portré (rajz):

Repr.

Fodor Lajos: Mario del Monaco 2

ESTI HIRLAP, bp. 1969. márc. 24.

MDK

Kallus László, grafikus

Szatirikus rajz.

Repro.

– : Kép szöveg nélkül 4.

ESTI HIRLAP. | Bp. 1969. jan. 16.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

—: Kép szöveg nélkül

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 9.

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz:

Repr.

- : Újdonság 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jún. 26

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

–: Nagyképű Don Juan.... 8.

ESTI HIRLAP, [illegible] 1969 szept. 27.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

– : Kriminfestőrés 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 22.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kallus László, grafikus

MDK

Szatirikus rajz:

Repr.

—: Holdbéli udvariasság 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 15.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

—: September

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 11.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

—: Drága a telek

12

EST I HIRLAP, Bp. 1969. szept. 2.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

– : Modern fotel

16.

EST! HIRLAP, Bn.1969.aug. 19.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

—: Családtervezés a TV-ben 2

ESTI MIRLAP Bp. 1969. aug. 18.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

— : A Balaton szerelmese 4.

ESTI HIRLAP. Bp. 1969. okt. 15.

Kallus Lánló, grafikus

Rajz.

Repr

— : hines TV kiszérleti adás 8

ESTI HIRLAP, Br. 1969. febr. 6.

MDK

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

— : Absztrakt festőnél 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 10.

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

—: Utasszámlálás 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 6.

MDK

Kallus Kálmán grafikus

Karikatúra.

Repr.

–: Több a taxiállomás... 8.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1969. jan. 24.

MDK

Kallus László, grafikus

Szatirikus rajz:

Repr.

– : Gyere, hajos, mielőtt elkap nának... 4.

ESTI HIRLAP, 1 Bp. 1909. máj. 7.

Kallus [Lánló], grafikus Mosk

Gúnyrajz.

Repr.

—: Napsütés 5.

ESTI HIRLAP

bp. 1965. júl. 31.

Kallus [László], grafikus MOG

Rajz.

Repr.

– : Ismeri a nőket 6

ESTI HIRLAP

Sp. 1965. júl. 3.

Kallus [Lauli], grafikus MDK

Karikatúra.

Repr

– Szobrászmál 6

ESTI HIRLAP bp. 1964. okt. 30.

Kallus [László], grafikus MD4

Karikatúra.

Repr.

— : A söripari vállalat öt új sörszállító autót kapott 6.

ESTI HIRLAP Sp. 1964. dec. 21.

Kallus [hánlí], grafikus MBK

Karikatúra.

Repr.

— : Elhanyagoltak az utcák 8.

ESTI HIRLAP Sp. 1964. okt. 10.

08

Kallus [Kárló], grafikus [illegible]

Karikatúra.

Repr

— : Kállodalmány 4.

ESTI HIRLAP, 1964. okt. 3.

Kallus László.

A III. Magyar Karikaturakiállításon rajzaival szerepett.

Szabad Nép, 1951. Nov. 3.

Kallus László, grafikus MDK

Rajz.

Repr

— : Kép szöveg nélkül 5

ESTI HIRLAP bp. 1965. okt. 30.

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr

—: Önkiszolgáló játékbolt nyílik 3

ESTI HIRLAP, bp. 1965. nov. 3

Kallus László, grafikus

Rajz.

Repr.

—: Őszi Kalapszezon

3.

ESTI HIRLAP, bp. 1965. nov. 8.

Kallus László, karikaturista

Gúmykép.

Repr.

—: Eskövő után egy nappal 6

ESTI HIRLAP, Sp. 1965. nov. 17.

Kallus László, grafikus

Rajz.

Repro.

– : Hobby

3

ESTI HIRLAP, Sz. 1965. dec. 10.

Kallus László, grafikus OSZK

Karikatúra.

Repr.

—: Műterem ben 6

EST RLAP

Bp. 1966. okt. 4.

Kallus László, grafikus MDK

Rajz.

Repr.

— : Jó tett helyébe jót várj! 6

ESTI HIRLAP br. 1966. okt. 10.

Kalkus László, grafikus. Mak

Karikatúra.

Repr.

— : Távfűtési idény 5

ESTI RLAP

Dp. 1966. okt. 15.

Kallus László, grafikus · 1904

Rajz.

Depr.

— : Kis politechnikus 6

ESTI HIRLAP

Bp.-1966. okt. 28.

Kallus László, grafikus MDG

Bányrajz.

Rejon.

– : Egy fegyelmezetlen tanuló 6

ESTI HIRLAP, bp. 1966. nov. 1.

Kallus László, grafikus MDG

Karikatúra,

Repr,

– : Kép szöveg nélkül 6.

EST. HIRLAP, br. 1966. Jelv. 2.

Kallus Ránló, karikaturista [illegible]

Gúnyrajz.

Repr.

— : Casco 4

ESTI HIRLAP, bn. 1965. nept, 28.

Kallus László, karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

— : Túlzott tekintély tintelet 4

ESTI HIRLAP, bp. 1965. szept. 21.

Kallus László, Karikaturista MBK

Rajz.

Rep.

– : „Ha már felemeltek ....“ 3

ESTI HIRLAP, bp. 1965. szept. 11

Kallus Lívia

Karikatura kiállítása január 14-én
nyílik a Fények-klubban

Magyar Nemzet 1975

január 8
4. old.

Kallus

rajza a 8. oldalon

Érsekmagyarország 1970 augusztus 27

Kallus

Vejta a 13. oldalon

Érsekmagyarország 1970 augusztus 23

Kalkus

rajza a 4. oldalon

Erdalmagyarország 1970 július 25

Kallus

Zajzai a 13 oldalon

Eszalmagyarország 1970 december 25

Kallus

Zapfa a 9. oldalon

Budapest, 1970 december 6

Kallus

Zejza a S. oldalon

Érzelmeppmonszág 1970 október 3.

Kallus

Zajta a 8. oldalon

Ersatmapparonsag 1970 oktober 27

Krallus

Csuklyás kabát a divat (karikatura)

Magyar Hírlap, 1969 február 2. 13. l.

Kallus

regst.

(hit jössl a medve?)

Magyar Hírlap, 1969. február 3. 5. l.

Kallus László

Csúcsforgalom az SZTK-ban (karikatúra)

Magyar Hírlap, 1969 január 7. 8. l

Kallus László

Almát eszem (karikatúra)

Magyar Hírlap, 1969. január 9. 8.l.

Kallus Lóránt

Orvos reneszánsz (Interjú)

Magyar Hírlap, 1969. január 31. 8. l.

Kallus László

Karikatúra

Nagy Miklós, 1969. május 30. 9. l.

Kallus László

zajta a 6. oldalon

Erzsébetmagyarország 1970 október 4

Kallus László

rajza a S. oldalon

Érzelmegyarontáj 1971 március 16

Kallus László

rajza a 12. oldalon

Újszalmagyarország 1971 február 28.

MDK

Kallus László

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

Kallós László

Lapja a 8. oldalon

Budapest, 1971 február 17

Kallus László, grafikus

Rajz:

Repr.

—: Játék kiállításon 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 29.

Kallus Lántó, grafikus

Grúnyrajz: Repr.

— : Ésvezető

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971, nov. 25.

Kallus László, grafikus

Karikatúra:

Repr.

— : „Sorbanállók!"...

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 23.

Kallus László, karikaturista

Grénybajz:

Repr

—: „Könnyű" — az olajkátyhásoknak

3.

ESTI HIRLAP, Bn. 1971. nov. 16.

Kallus László, karikaturista

Rajz: Repr.

— : Meghülések idején 8.

ESTI HIRLAP, Bn. 1971. nov. 17.

Kallus László, grafikus

Rajz:

Rgr

—: A tiki-taki

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 7.

Kallus László, grafikus

Günyvaje:

Repr.

— : Minőség 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 22.

Kallus László, grafikus

Karikatúra:

Repr

— : Autótolvaj

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 4.

Kallus László, grafikus

Rajz

(Robert Etchevery portréja) : Repr.

—: A Viharlovag Budapesten 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 17.

Kallus László, grafikus

Rajzok:

Repr.

— : A kutyaki állítás — divatja

12.

ESTI HIRLAP, Br. 1971. szept. 14.

Kallus László, grafikus

Karikatúra:

Repr.

—: Szőnyegkiállítás 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 13.

Kallus Lánlá, grafikus

Karikatúra:

Repr.

— : Eltérítés

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 7.

Kallus [kálló] grafikus

Portré

Repr.

Fodor Lajos: A Pikk Dáma 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 24.

Kallus László, Karikaturista

Rajz:

Repr

— : Tarraszodik

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. máj. 8.

Kallus

rajza a 6. oldalon

Magyar Nemzet 1973 május 25

Kallus

rajta a 6. oldalon

Magyar Nemzet 1973 május 3.

Kallus

lapja a 6. oldalon

Magyar Ifjúság 1973 július 4

Kallus [Lánló], grafikus

Karikatúra:

Repr.

— : Babonás pedagógus 8,

ESTI HIRLAP, Bp. 1971 jún. 2.

Kallus László, grafikus

Rajz:
Repr.

— : Hordozható nyaralóházak 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jún. 28.

Kallus László, karikaturista

Rajz:

Repr.

— : Hiúság

7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jún. 26.

Kallus Lánló, karikaturista

Rajz:

Repr.

— : Kánikula 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jul. 20.

Kallus Károly grafikus

Karikatúra: Repr.

— : Kútó gépgyárban 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jún. 19.

Kallus [Lánló], grafikus

Karikatúra:

Repu

— : Állatkertben ... 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971, júl. 23.

Kallus [ ], karikaturista

Grünyvajz: Repr.

—: Tanul a gyerek

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971, jül. 24.

Kallus László, grafikus

Karikatúra:

Rejt.

— : Meglepetés

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. júl. 15.

Kallus Hánló, karikaturista

Gúnyrajz: Repr

— : „Szonda két apródja ...“

3.

ESTI HIRLAP, Br. 1971. júl. 28.

Kállus [László], karikaturista

Gúnyrajz: Repr.

— : Kaktuszkiállítás 12

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 17.

Kallus [László], grafikus

Karikatúra:

Repr.

— : „Pillangó" —

8

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 18.

Kallus László

lapja a 9. oldalon

Nyíregyháza, 1971 február 14.

Kallus László

Elszállítják a tiloson parkoló autókat
(karikatura)

Magyar Hírlap, 1969. május 28. 8. l.

Kallus László

Primőröh (kanikatura)

Magyar Hirlap, 1969. április 22. 8. l.

Kallus László

Zapza a 8. oldalon

Erzsébetmapparovszky 1971 január 15

Kallus László

„Géptorzsak" c. rajza

a 8. oldalon

Erzsébetmagyarország 1971 május 25

Kallus László

Rajza a S. oldalon

Erzsébetmagyarország 1971 május 14

Kallus László

Zajta a 8. oldalon

Évfalmagyarország 1971 május 7

Kallers László

rajza a 9. oldalon

Érzelmeggazovszky 1971 április 4

Kallus

Lapja a 6. oldalon

Magyar Nemzet 1974 január 15

Kallus

Varga a 6. oldalon

Magyar Nemzet 1973 november 11

Kallus László, grafikus

Fényrajz:

Kép.

—: Kép szöveg nélkül 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. dec. 17.

Kallus László, grafikus

Rajz:

Rejz

— : Meo

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. dec. 24.

Kallus László, karikaturista

Rajz:

Repr

— : Öttalálatos

12.

EST / HIRLAP, Bp. 1972. jan. 11.

Kallus László: grafikus

Rajz:

Repr.

—: Vadvendégek

12.

EST/ HIRLAP, Bp. 1972. jan. 14.

Kallus László, grafikus

Rajz: Repr

— : Hitvesi Kikünteles ... 4.

EST/ HIRLAP, Bn. 1972 jan. 22

Kallus László, karikaturista

Gúnyrajz:

Repr

—: Kapuellenőrzés

8.

EST/ HIRLAP, Bp. 1972. jan. 27

Kállay László

karikatúrája (Nagyképűség)

Magyar Hírlap, 1970. 8. 16. 6. l.

Kallus László

Karikatúrája (Szamosmosdal)

Magyar Hírlap, 1970. V. 29. 8. l.

Kallus László

Karikatúrája (Hámariassági versenyben)

Magyar Hírlap, 1970. IV. 29. 8. l.

Kallus László

karikatúrája (Felvételi próba)

Magyar Hírlap, 1970. V. 2. 11. l.

Kallus László

karikatúrája (Más konvoszták)

Magyar Hírlap, 1970. V. 10. 13. l.

Kallus László

Karikatúrája (Futballbíró a szomorunsnál)

Magyar Hírlap, 1970. IV. 18. 6. l.

Kallus László

karikatúrája (c. u.)

Magyar Hírlap, 1970. IV. 12. 13. l.

Kallus László

Karikatúrája (Lakáskiány)

Magyar Hírlap, 1970. IV. 9. 8. l.

Kallus László

karikatúrája (Mi jöhet a neki után?)

Magyar Hírlap, 1970. III. 18. 8. l.

Kallus László

karikatúrája (Vadászkiállításon)

Magyar Hírlap, 1970. III. 22. 8. l.

Kadlás László

karikatúrája (Önteltség)

Magyar Hírlap, 1970. IV. 5. 8. l.

Kallus László

karikatúrája

Magyar Hírlap, 1970. II. 4. 8. l.

Kallus László

Karikatúrája (Ürhajóséknál)

Magyar Hírlap 1970. jan. 30. 8. l.

Kallus László

Kihőtöbren (rajz).

Magyar Hírlap 1970. jan. 18. 10. l.

Kallus László
grafikus

Részt vett a Moszkvai Nemzetközi
karikatúra kiállításon.

— : Nemzetközi karikatúra kiállítás.
Művészet, 1973. augusztus - 43 oldal.

Kallus

Zajta a 6. oldalon

Magyar Nemzet 1973 september 20

Kallus

Tapta a 6. oldalon

Magyar Nemzet 1973 október 16

Kallus

rajta a 6. oldalon

Magyar Nemzet 1973 augustus 25

Kallus [ ] karikatúrista MDK

Grímyrajz.

Repr

— : Kevésbé sikerült szésia 3

ESTI HIRLAP bp. 1964. okt. 23.

Ka llus M.D.K.

Szerény kivánság

karikatura, repr.

Pest megyei H irlap 1965. május 19. 5. 1.

Ka llus M.D.K.

Unalmas ügy fél ... karikatura,

Az optikus dilemmája "

Gaalmbkiállitáson "

repr.

Pest megyei Hirlap 1965. május 16. 11. 1.

Ka llus M.D.K.

Eg y Tsz-ben

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. május 7. 5.1.

Kallus M.D.K.

Papirtakarékosság

karikatura, repr.

Pest megyei Hirlap 1965. május 5. 5.1.

Kallus [ ], grafikus 1924

Karikatúra.

Repr

— : Számtanórán — septemberben 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. sept. 5.

Kallus [ ], grafikus MDA

Karikatúra.

Repr.

— : Ragyogásmérőt szerkentettek ...

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. dec. 17.

Kallus, karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

— : Téli tárlatom 2

ESTI HIRLAP — bp. 1963. nov. 21

Kallus [ ], grafikus MDG

Karikatúra.

Repr.

— : figyelmeztető táblajaraslat 3

ESTI IRLAP

Bp. 1963. nov. 11

Kallus, grafikus MDK

Gúnyrajz.

Rep

– : A szinésznő esküvője 6

ESTI HIRLAP

Bp. 1963. nov. 19.

Kallus, grafikus

Gulyarajz.

Rex.

– : Egy kivétel?

4

ESTI HIRLAP

Dp. 1963. nov. 28.

Kallus Ede
grafikus

M.D.K.

Illusztrációk

Nők Lapja, 1963, október 26. – 21 lap

Kallus Edit
grafikus

M.D.L

Illusztráció

— : Telefon : Csak nőknek

Nők Lapja, 1965. május 8 – 24 lap

M.D.K

Szallós Ede
szobrász

Síremlékeket, portrékat alkotott.
Munkásságának emlékét „Bes-
senyei fejé" őrzi, a kiállításon.

Telepy Katalin: Az 50 éves Szalados úti műveszteleps kiállítása

Művészet, 1965. február – 12 kap.

M.D.K.

Kallus Edit
grafikus

Illusztráció

— : Fürdéskor . . .
Nők Lapja, 1965 március 6 – 24 lap

Kallus Ede
Grafikus

M.DK

Karikaturák, (rajz)

— Román vendégeink
Magyar Ifjúság, 1960. szept 10.

M.D.R.

Kallus Ede
grafikus

M.D.K.

Romulus és Remus is kérül
az Olympiára

Magyar Ifjúság, 1960. augusztus 13

M.D.K.

Kallus Ede
Grafikus

M.D.K.

Orosz János
Hock Ferenc
Gacs Gábor
} karikaturái

Fenyves György: Három Derkovits öntöndjas
Magyar Ifjúság, 1959. ~~jan. 7~~ febr. 7

Kallus Ede

grafikus

M.DK

Illusztráció.

O: Beteg a dolbár.

Magyar Ifjúság, 1960. november — 26.

Thallus Ede
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

— : Humor.
Magyar Ifjúság, 1961. febr. 25.

Hallos Ede
grafikus

M.D.K.

Keres Emil karikatúráját
készítette el.

Magyar Ifjúság, 1959. ~~június~~ május 30

Kallus Ede
Grafikus

M.D.K.

Suha Sándorról készített
karikatúrája

Magyar Ifjúság, 1959. ~~jún~~ május 9.

Thallus Ede
grafikus

M.D.K.

Karikatúrája

Magyar Ifjúság, 1959. sept 5.

Kallus [ ], karikatwista 1904

Gulmy cuje.

Repr.

— : Szinkron 6

ESTI HIRLAP, Dn. 14 feb. mars. 22.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

— : TV – rajongó

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 19.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

— : Karácsonyi „Angyal-vásás"

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 24.

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz: Repr.

—. Rövid látó 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 17.

Kallus Lánló, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

— : Csörepedés

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 17.

Kallus [ ], grafikus MDA

Rap.

Rep

— : „figyelmes feleség" 6

ESTI HIRLAP, bp. 1966. ápr. 6.

Kallus [László], grafikus MDG

Rajz.

Repr.

—: Albérlet 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1466. márc. 15.

Kallus László, grafikus MDG

Grúny kép.

Repr.

— : Kép a jövőből 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. jún. 23.

Kallus [László], grafikus MDG

Gúnyrajz.

Rejtv.

–: Jogosítványt kapnak „biciklire" a jól vizsgázó iskolások 6

ESTI HIRLAP, Dr.: 1966. jún. 15.

Kallus [Lázló], grafikus MDH

Karikatúra.

Repr.

— : Krimi ... 8.

ESTI HIRLAP Dp. 1966. aug. 6.

Kallus [László], grafikus Orsz

Karikatúra.

Repr

— : Új slágerek 4

ESTI HIRLAP Bp. 1966. júl 29.

Kallus [Lázló], Karikaturista MDK

Szúnyrajz.

Repr.

— : Lábszépségverseny 4

ESTI HIRLAP Dn. 1966. jál. 7.

MDK

Kallus Lajos, grafikus

katonákról rajz.

Repr.

— : Az ember „fejlődése"

4

FOTÓ UJSÁG

Bp. 1968. jún. 20.

MDK

Kallus [Lánló], grafikus

Menuhin portréja.

Repr.

(Kallus): Mezítlábas eset 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 25.

Kallus Kárló, grafikus

Karikatúra.

Repr.

— : SZTK-ban 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 24.

MDK

Kallus Lázló, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Tavaszi kellemetlenkedők ... 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 27.

MDK

Kallas László, grafikus

Karikatúra.

Repr

— : Figyelmeztető tábla 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. jún. 4.

Kallus

Pasolinini (karikatura szepró)

Magyar Ifjúság 1964 X. 24

Kallus

Enrique Irazoqui /karikatura, repró/

Magyar Hírlap 1964 XI. 21

Kalius

Georges Sadoul (karikatúra rajzó)

hagyat 'Jinsóg 1964 XII. 19

Kamus

Charles Dennes / karikatura-, szepró /

Magyar Hírlap 1964 XI 17

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr

— : Tavaszi fáritás

6

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 20.

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Rep.

– : Képek szöveg nélkül 4

ESTI HIRLAP, I Bp. 1968. szept 21.

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

– : Te mit főzöl ma ebédre? 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. o. 8 t. / 15.

Kallus László, karikaturista

MDK

Gúnykép.

Répr.

–: kép szöveg nélkül

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. okt. 1.

Kallus Ránló, grafikus

MDK

Kritikus rajz.

Repr

— : „A tánc da lfenti vál....." 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. aug. 13.

MDK

Kallus László

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1968 juli.12.

Kallus László, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: A technika korában 3

ESTI HIRLAP Bp. 1968. okt. 15.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

– : Monatás

3

ESTI HÍRLAP, Bp. 1968. aug. 6.

Kallus Kálmán, grafikus

MDK

Rajz.

Repr

— : Kép nővel mellett

8.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1968. aug. 3.

Kallus László, grafikus

MDK

Kotirikus rajz.

Repr

— : Kép szöveg nélkül 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 aug. 7

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz.

Repr.

– : Anyakönyv vezető – szó szerint

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. aug. 1

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

— : tiszpelmesség

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. aug. 9.

Kallus László, grafikus

MDK

karikatúra.

Repr.

—: Johnson heti tv-beszámolója Vietnam-ról 2

Népszabadság, Bp. 1968. júl. 25. [Vidéki]

MDK

Kallus László, grafikus

kátirikus rajz.

Repr.

— : Ezüstfenyő ... 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. szept. 12

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

– : Kiszit sörödlátó 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 aug. 21.

Kallus László, karikaturista

Grúnyvaja – Repr.

— : Egyenlőség

3.

ESTI HIRLAP, bp. 1968. márc. 26.

MDK

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr

— : Mérleghépes Közértes 8

ESTI HIRLAP Bp. 1963. márc. 25.

MDK

Kallas László, grafikus

Karikatúra.

Repr

— : Tinta Budapestről

4

ESTI HIRLAP [illegible] 1962. aug. 8.

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz.

Repr.

—: Nem tud a zsüri dönteni 8

Esti Hírlap, Bp. 1968. jul. 3.

Kallas László, grafikus MDK

Karikatúra.

Repr.

– : Változatok egy témára ... 6.

ESTI HIRLAP, 1964. április 28.

Kallus [Kárló], grafikus MDK

Gúnyrajz.

Repr

—: A Lohengrinből?
Nem, a Patyolattól!...

3.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. ápr. 20.

Kallus [Kázló], grafikus MDK

Három mjc.

Repr.

V. J.: Emberek és esetek 6.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. júl. 15.

Kallus László, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Rep.

— : Tavasz 6

ESTI HIRLAP, bu. 1964. máj. 25.

Kallus [László], karikaturista MDG

Grünyrajz.

Repr.

— : Beképzelt papa

6

ESTI HIRLAP, bp. 1964. máj. 11.

Kallus László

Szabad Művészet

1957. 12. n. 557. l.

váutastás.

4.

MDK

Kallus László, grafikus

David Ojstrah: Raje: Repr.

— : „David Ojstrah, a világhírű ....." 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 27.

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz: Repr.

—: Megszokta ...

4

ESTI HIRLAP, B..., 1970. okt. 9.

MDK

Kallus László, Karikaturista

Grúnyrajz:

Repr

— : Női csatár: – Csinosabb cipő nincs?

7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 17.

Kallus László

grafikus

Szeghalmon Boss géza tanár
szövendéke volt. A kiállításán
nyes szinészekről készült képest
állította ki

Kovács Gyula: Sávút képzőművészeti ...
Művészet, 1970. jelenes – 42 lap

Kallus

repr.

Goar Gaszparjan tipe

Magyar Hírlap, 1968 május 16 9. l.

Kallus

Karikatura

Nyilaps születtek

Magyar Hírlap, 1968 május 14 . 8. l.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

— : Meglepetés

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 13.

MDK

Kallus László, grafikus

Rajz:

Repr.

— : Kez dödik az iskola

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 28.

MDK

Kallus László, grafikus

Szövegíró: Repr.

—: Kép szöveg nélkül 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 18.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Pesti srác a vásáron 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 4.

Kallus László

karikatura

Gyors ügyintérés

Magyar Hirlap, 1968 június 12. 8.l.

Kallus László

karikatúra

Új vendég a telefonállóban

Magyar Hírlap, 1968 június 14. S. I.

Kallus László

karikatúra

Pesti házfelügyelő „memoybe menetele"

Magyar Hírlap. 1968 szeptember 7. 8. l.

Kallus László

repor.

Arkagij Rajkin

Magyar Hírlap, 1968 november 7. S. C

Kallus László

karikatúra

A Mikroszkóp színpadon

Magyar Hírlap, 1968 november 15. 8. l.

Kollus László

· karikatúra

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 26. 8l.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Rep

—: Mai portré

M. 9.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 9.

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra:

Repr.

— : Trefás kivakatrendező ... 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. máj. 14.

04

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra:

Repr

— : Különleges világnap ... 3.

ESTI HIRLAP, 1970. dec. 28.

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz:

Repr.

— : „Ha a tv-ben is így lenne ... 8.

ESTI HIRLAP, Bjv. 1971. jan. 11.

MDK

Kallus Károly, karikaturista

Rajz: Repr.

—: Apa és fia 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 14.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr

— : Ó, igen ...

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 23.

Kallus László, grafikus

MDK

Rap:

Repro

— : Csak parkolni akartam 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. júl. 3.

Kallus László, grafikus

MDK

Gúnyrajz:

Repr.

— : Meleg napok

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. júl. 25.

Kallós László

Csók - karikatúrája

1. Szabad Művészet

1950. 77. l

Alulirott dr.T

elismerem, hogy 1 drb OTBA "A" mi

OTBA "B" mintáju nyilvántartási l

őrzési lapot átvettem.

Budapest, 1947

Kallus

karikaturista

Szabad Művészet
1957. 11. 575. l.

8. **Még nem jártak ezen az úton.** (No saben el camino.) Rézkarc hidegtűvel.
9. **Az általános jólét ellen.** (Contra el bien general.) Rézkarc.
0. **A következmények.** (Los resultos.) Rézkarc.
1. **Macska némajáték.** (Gatesca pantomima.) Rézkarc.
2. **Még ennél is rosszabb!** (Esto es lo peor.) Rézkarc.
3. **A szédelgők.** (Farándula de charlatanes.) Rézkarc aquatintával.
4. **A húsfaló keselyű.** (El buitre carnivoro.) Rézkarc aquatintával.
5. **A kötél szakad!** (Que se rompe la cuerda.) Rézkarc aquatintával.
6. **Nem hagyja magát!** (Se defiende bien.) Rézkarc.
8. **Meghalt az igazság!** (Murió la Verdad.) Rézkarc.
8. **Föltámad még?** (Si resucitará?) Rézkarc aquatintával.

▽▽▽

Kallus László

rajzoló

l

Szabad Művészet

1950. 10. 4/0. l.



I Balilla dell'Agro: Fumigazione delle stalle.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG MŰVÉSZETI ALAPJA
MEGHÍVJA ÖNT ÉS KEDVES CSALÁDJÁT
1986. NOVEMBER 21-ÉN 16 ÓRÁRA

péntek

KALLUS LÁSZLÓ

PORTRÉ-KARIKATÚRA

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA: POGÁNY Ö. GÁBOR

KÖZREMŰKÖDNEK:
SUNYOVSZKY SZILVIA ÉS NÁDAS GYÖRGY
SZÍNMŰVÉSZEK



MEGTEKINTHETŐ:
1986. NOVEMBER 21–DECEMBER 14-IG,
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG

86-1871 GENERALART Nyomda – Dorog

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

— : A Különc ... 8.

ESTI HIRLAP, I. Bp. 1970. jún. 6.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

— : Cukrász - világkongresszus 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 21.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

NOV 1. 4

Kallus László
1021

EI NÉPLAP 1971. november 14.

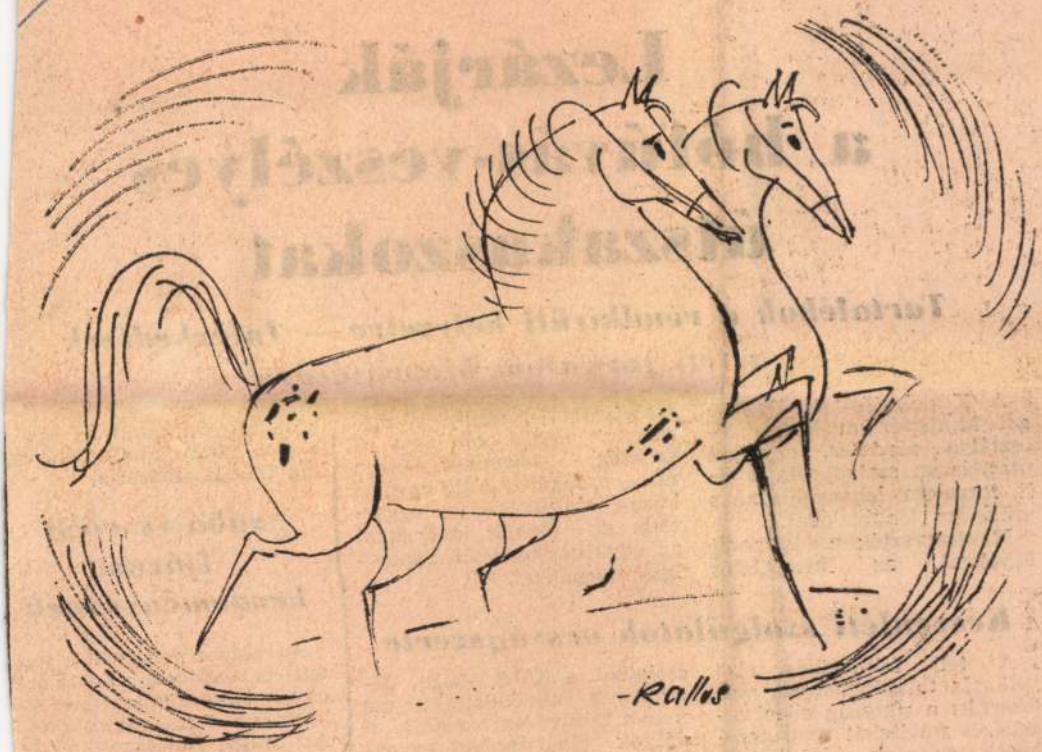

KALLUS LÁSZLÓ RAJZA

[illegible] a hófúvás-veszélyes útszakaszokat

Tartalékok a rendkívüli helyzetre — Intézkedések a téli forgalom biztosítására

A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium közúti főosztálya részletes, egységes utasításban szabályozta a téli forgalom lebonyolításához szükséges tennivalókat.

Megszervezték a központi ügyeletet, az információs szolgálatot is, amely — szerencsére eddig nem volt rá szükség — bármikor készen áll a munkára. A 19 megyei közúti igazgatóság is egyeztette az érdekelt szervekkel az együttműködéssel kapcsolatos teendőket.

Készenléti szolgálatok országszerte

A téli felkészülés első szakasza tulajdonképpen már lezárult: a síkosság elleni védekezés feltételeit megteremtették. Az utak szórására 50 ezer tonna só és többszázezer tonna „érdesítő" anyag, — homok, salak — áll rendel-

csolatban a KMP közúti főosztályán elmondották: ma már a hófúvások okozta akadályok elhárításával egyenrangú követelmény az úgynevezett fekete pálya biztosítása, vagyis a folyamatos hó-

közelítéséről, majd az egyéb alsóbbrendű utak, bekötőutak felszabadításáról.

Szabálysértési eljárást kezdeményeznek

Az alapos felkészülés mellett is szélsőséges időjárás esetén előfordulhat egyes szakaszokon forgalomkorlátozás. Az útügyi hatóságok a közlekedésrendészettel együttműködve ideiglenesen elzárják a nagyforgalmú utak olyan szakaszait, ahol a megelőző

Kallus László grafikus

Kallus László a grafika könnyű múzsájának beavatottja. Találó megfigyeléseit határozottan, kifejező vonalvezetéssel veti papírra. Éles szem, emberismeret és egyszerűnek ható eszközök segítik abban, hogy élményszámba menő karikatúráival találkozhassunk a szatirikus könyvek és újságok hasábjain.

Felfigyelt rá Moiszej Szamojlovics Kagan, a modern szovjet esztétika neves képviselője is, aki a következőket írja róla — a komikum kategóriájával kapcsolatban — a magyar nyelven most megjelent Ismerkedés az esztétikával című kötetében. „A képzőművészetben, közelebbről a grafikában az ember humoros ábrázolását baráti sarzsnak (túlzás) nevezzük, a szarkasztikusokat pedig karikatúrának. Íme, például Kallus László baráti torzképe Tersánszky Józsi Jenőről, mely „A FÉSZEK" emlékkönyvben jelent meg a Fészek Klub alapításának 60. évfordulójára. Természetes, hogy a rajz nem bántó, hanem baráti tréfa, bár erre a tréfálkozásra Tersánszky alkotóművészete bizonyos alapot ad."

Így került Kallus László — aki jelenleg a kecskeméti művészteleppen dolgozik — a nagyszerű francia grafikus, Jean Effel és mások társaságába ebben a figyelemre méltó könyvben.

—halász—

Így látja -kallus



„KÜLÖNLEGES VILÁGNAP"



SPORTNEMZET VAGYUNK...

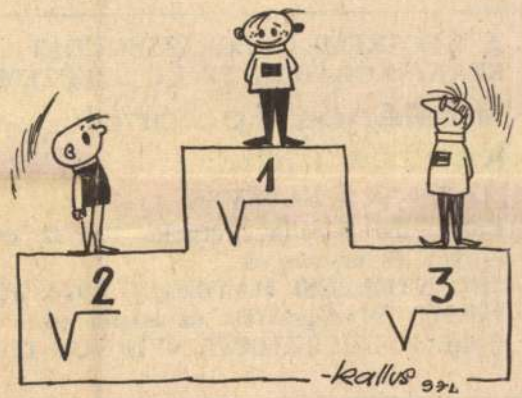

(Matematikai diákolimpia esetén)

A LEGMINIBB VIZOR...



NŐI LOGIKA...



— Valami nevetséges formát kérek, a barátnőmnek veszem...

KÜLÖNC — A BALATONON...

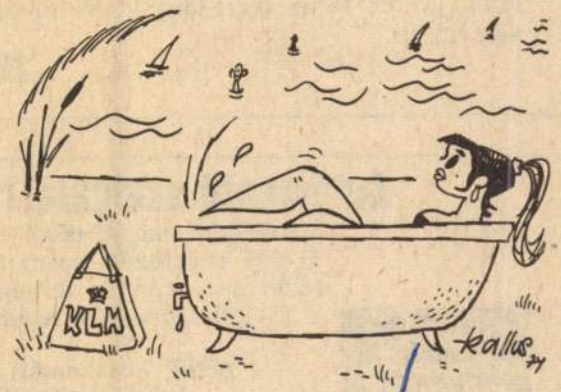

— Csodálkoznak, meg hideg a víz...

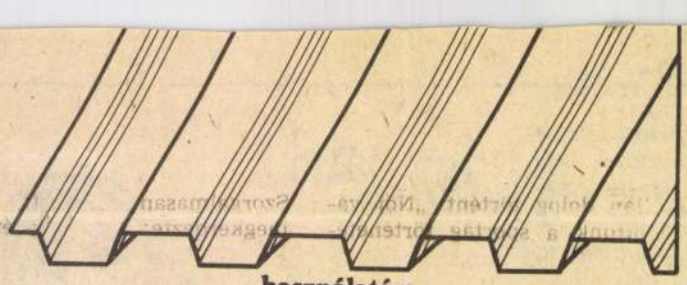

használatára.

A tűzrendészeti szempontból előnyös acél- és faszerkezetek (épületek) oldal-, tetőburkolására, álmennyezetek és belső térburkolások alkalmazására.
Raktárról beszerezhető különböző méretekben és hullámosítással.

IRÁNYÁR: közületeknek 140 Ft/m²
magánfelhasználóknak 160 Ft/m²

Kívánságra részletes felvilágosítással szolgál vállalatunk vegyes osztálya.
Forgalomba hozza:

AGROKER Vállalat
Kecskemét,
Halasi út 29.

Ügyintéző: Mihály Mihály
Telefon: 12-550/30.
Telex: 26-230.

2558

A KECSKEMÉTI EGÉSZSÉGÜGYI SZAKISKOLÁBAN EZ ÉV SZEPTEMBERÉBEN

általános ápolónői képzés indul.

AZ ISKOLA KÉTÉVES.
Felvételre jelentkezhetnek: 17—32 év lányok és asszonyok.
JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ 1974. JÚLIUS 5-ig.
Bővebb felvilágosítást az iskola ad.
Címünk: KECSKEMÉT NYÍRI ÚT 11. sz.

2888

EBTULAJDONOSOK FIGYELMÉBE!

Az ebek veszettség elleni pótoltása 1974. június 26-án (szerdán) 7—8 óra között lesz a vásártéren.

Városi Tanács

1203

Autómentő szolgálat!

Érdeklődni reggel 06.00—18.00 között 11-629 távbeszélő számon.
18.00 óra után és ünnepnapokon a 11-130 távbeszélő számon.

AFIT

AFIT kecskeméti gépkocsi-karbantartó állomás, Kecskemét, Külső-Mindszenti út

1200

Főiskolai férfi- és lányhallgatók részére

1974. szeptember 1-re megfelelő albérleti szobákat keresünk

Akinek ilyen van, ajánlotukat 1974. július 30-ig az alábbi címre küldjék: Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskola KISZ-bizottsága, 6000 Kecskemét, Izsáki út 10.

1184

Harkányban épülő

társasüdülőben lakrészek és garázsok is előjegyezhetők a Pécsi 2. számú Ügyvédi Munkaközösségnél.
7621 Pécs, Kossuth L. u. 22.
Telefonszám: 10-528.

Kérjen díjtalan tájékoztatót!

1066

BÉRKOMBÁJNOLÁST VÁLLALUNK

SZK—4-es kombájnnal

EGYETÉRTÉS SZAKSZÖVETKEZET HETÉNYEGYHÁZA.

2394

Kallus László

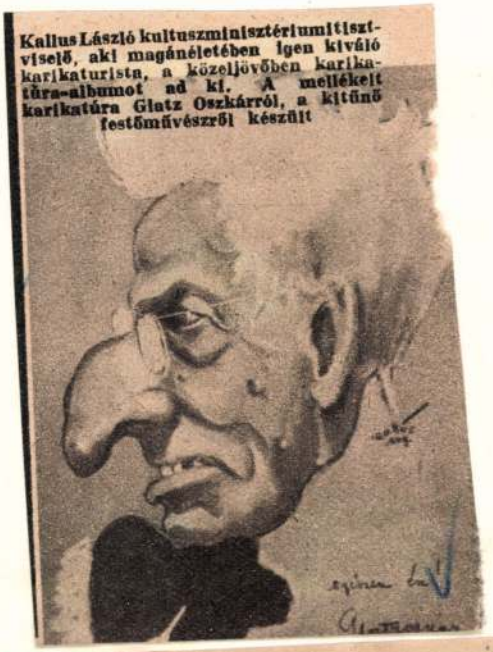

Kallus László kultuszminisztériumi tisztviselő, aki magánéletében igen kiváló karikaturista, a közeljövőben karikatúra-albumot ad ki. A mellékelt karikatúra Glatz Oszkárról, a kitűnő festőművészről készült

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Képes Figyelő

Megjelent: 1949 ÁPR. 16.

KÖZALAPITVÁNYI KIR.
ÜGYIGAZGATÓSÁG.

7414 szám.

190 8

A válaszban szíveskedjék
e számra hivatkozni.

A müemlékek orsz ágo

A Balla és Fodor cég
hez intézett 215/907 sz átirat
törvényszéknek a fenti ügyben
itélete is csatoltatott.

Minthogy ame itélet
gál, tisztelettel kéri e hivata

Kallus

Hétfői Hírek 1958. aug. 18.

II. évf. 33. sz.

Autóvizsga előtt



(Kallus rajza)

Kallus

Wéljai Hirch MSZ aug 11

I 64 33 a

Kallus

Hétfői Hírek 1958. jún. 16.

II. évf. 24. sz.

Örök elégedetlen



— Csak egyet fogtál?

(Kallus rajza)

Kallus

1958. jún. 23.

Petőfi Birk

II. évf. 25. n.

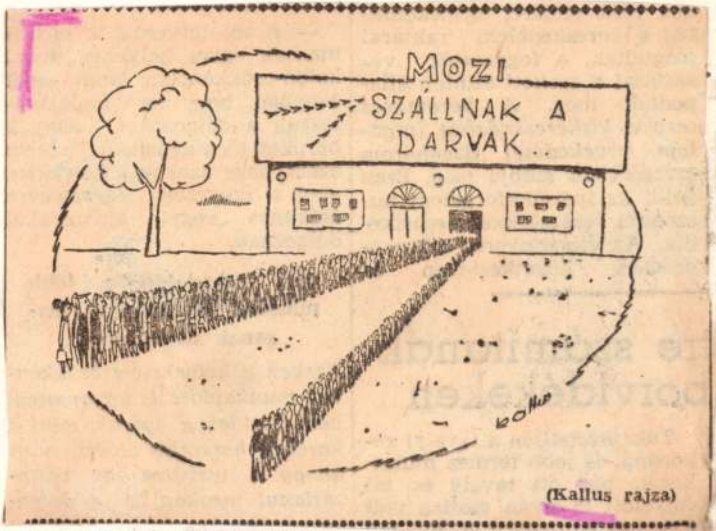

(Kallus rajza)

Kallus

Hétfői Hírek 1958. márc. 17.

II. évf. 11. sz.

Televíziós telefon korában



— Tegye le uram azonnal a kagylót, nem látja, hogy téves kapcsolás.

(Kallus rajza)

Kallus

Hétfői Hírek, 1958. máj. 5. II. évf. 18. sz.

Hordozható vikendházak készülnek...

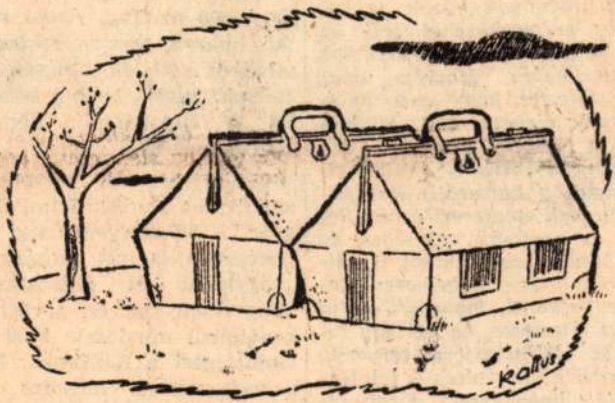

(Ahogy rajzolónk képzeli ...) (Kallus rajza)

Roma

Nota: Lavori 1858 mese 5° [illegible] 18 c.

Kallus

Hétfői Hírek 1958. május 12.

II. évf. 19. sz.

HA AZ ORVOS HORGÁSZIK



— MONDD SZÉPEN: ÁÁÁ!

(Kallus rajza)

/1021

-kallus: mi PESTIEK



Jó reggelt! Igazgató kartárs!

A PALATINUSON



— Így felöltözve lefényképezhet, de meztelenül . . . soha! . . .

A VIII. EMELETEN





ÉLELMES FODRÁSZ

— Parancsoljon uram!
Így legalább mindjárt meg is vitathatjuk!

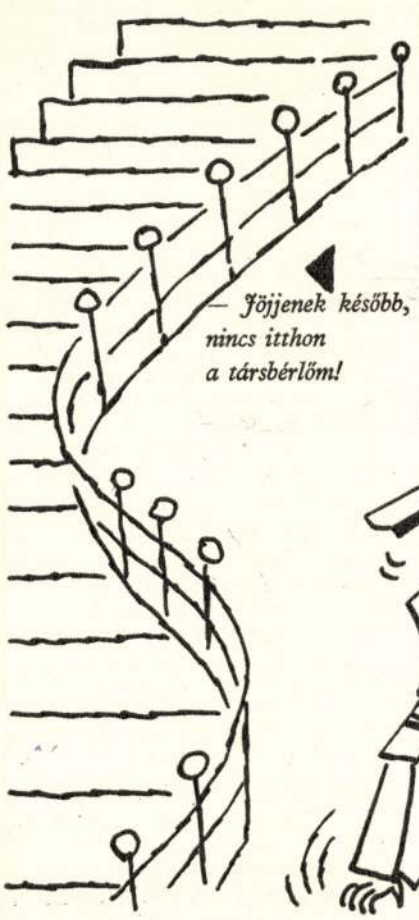

— Jöjjenek később, nincs itthon a társbérlőm!

BORRAVALÓK



PESTI REJTVÉNYVICCÜNK



— Miért ilyen görnyedt ez az ember?
(Sokat szolgál ki a pult alól . . .)



TRÉFÁS UTAS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
BUDAPEST

KÖNYVEKRŐL

Urbanisztika a mellényzsebben

Szecskő Tamás: Ember és a nagyváros című könyvéről

Elgondolkoztató, mi mindenhez kell értenie annak, aki arra vállalkozik, hogy öt és fél nyomdai ív terjedelemben — beavassa az olvasót a várostudomány rejtelmeibe, az ember és a modern nagyváros kapcsolatába. Hiszen nemcsak építészeti objektumok célszerűen avagy kevésbé célszerűen elrendezett halmaza, nemcsak különböző néprétegek társas viszonyainak összessége, azaz szociológiai tanulmány tárgya, nem csupán sajátosan alakuló gazdasági viszonyok tipikus alakulata korunk nagyvárosa. S nem egyedül a népesség szaporodásának, halálozásának mértéke, azaz a demográfia, az egészségügy és a település adatai és mozgása igénylik a kutató figyelmét, hanem — mindez együtt.

Szecskő könyvecskéje a legnemesebb értelmű ismeretterjesztést szolgálja. Iskolapéldája annak, hogy kell statisztikákat és ábrákat úgy bemutatni, hogy azok ne terheljék az olvasót, hanem emészthetőbbé, áttekinthetőbbé tegyék a tartalmat. Szecskő szemléletes hasonlatrendszerrel él. A Fradi-pálya szurkolóinak világába simul bele a szegmentalizáció fogalma, Jacques Tati mulatságos filmje illusztrálja a város elidegenítő hatását, mindig kéznél van egy-egy ügyes köznapi és szellemes kép, fordulat, hogy megvilágítsa a bonyolultabb fogalmakat.

A jó ismeretterjesztő mű persze nemcsak regisztrál és leír, hanem gondolatokat, kérdéseket ébreszt, vitára is sarkall. Ez a könyv is ilyen. A recenzens ellenvéleményét az a kétség táplálja, hogy lehet-e, indokolt-e az ember és a nagyváros kapcsolatáról úgy beszélni, mintha azok tisztán és csupán tudományos vizsgálat tárgyai volnának, nem pedig egyúttal várospolitikai kérdések is.

Szecskő megvilágításában önkénytelenül is az az érzése az olvasónak, hogy a város lényegében ösztönösen és tervszerűtlenül alakul, ami egyébként kétségtelenül igaz is a kapitalista társadalom korábbi szakaszában. De később egyre kevésbé. S lehet-e mellőzni a szocialista nagyváros némely jellegzetes és kiforrott típusjegyeit? Immár nemcsak a földrajzi közelség, hanem sajátos várospolitikai egyezések is összekapcsolják Közép- és Kelet-Európa nagyvárosait, egyúttal meg is különböztetik őket a Nyugat metropolisaitól. Gondolunk itt az önigazgatás, az önkormányzat, a városjog jellegzetes szocialista formáira, az azonos vagy hasonló városfejlesztési koncepciókra is, amelyekből hiányzik a tőkés érdekeltség elve. Gondolunk a városgazdálkodás hasonlóságaira, amelyekre jellemzők a — még most is alacsony — közlekedési, közszolgáltatási díjak, az olcsó lakbér. Sorolhatnánk még tovább . . .

Jó lett volna ezekről a kérdésekről is olvasni, vagy talán ez már egy másik mű koncepciója volna?

N. Sándor László

Pest megye múltjából

Tanulmányok. Szerkesztette: Keleti Ferenc, Lakatos Ernő, Makkai László. (Pest megye Tanácsa kiadásában.)

Iskolai történelemkönyvek — még a legjobbak is — alig adhatnak tisztább képet az elmúlt századokról, mint a Föld felszínéről a nagy magasságban készült légi felvételek. Többé-kevésbé fátyolos színek, helyes arányok s az adott szemszögből hű rajzú alakzatok — bár az is a szűkebb érvényű két dimenzióban —; egyszóval túlságosan nagy áttekintéssel szemlélve elvonttá szikkadnak a legvéresebb s legvalóságosabb tények is. A kötet monográfiái már jóval közelebbi s plasztikusabb képet mutatnak a megye múltjáról, noha igen bőséges történelmi tényanyagot dolgoznak fel s foglalnak össze. A kuruckorról szól az első tanulmány (Kosáry Domokos), a földreformról az utolsó (Kóti János); a közben eltelt harmadfél század mozgalmas történetének csupán a kevésbé ismert vagy félreismert — s félremagyarázott — főbb mozzanataival foglalkoznak a tanulmányok, helyenként igen olvasmányosan, s szuggesztív erővel. Nehéz múltú megye, az ország legtöbbet szenvedett területei közül való; a haza szívébe célzott ellenséges dőfések — s a hatalmi harcok a birtokáért — a legrégibb idők óta gyakran felsebezték a szív környékét is . . . Különösen érzékletesek a *közelképek:* az eredeti adat- és szöveg dokumentáció, statisztika stb. — kár, hogy teljesebb értékű, összefüggő dokumentációt — nyilván terjedelmi okok miatt — olyan takarékosan közölnek a tanulmányok szerzői, kivált a közelebbi múltból.


Pest-vármegyeháza a Gránátéros utcában.
Komitatshaus in der Grenadier-Gasse.

A helytörténeti kutatók figyelmébe ajánljuk Lakatos Ernő írását („Pest megye történetének forrásai"), amely azon túl, hogy a megyében praktikus útmutató, elvi-módszertani segítséget s bizonyos gyakorlati eligazítást adhat más vidékek kutatói számára is.

Bácskai Vera: Magyar mezővárosok a XV. században

(Értekezések a történeti tudományok köréből, 37. — Akadémiai Kiadó.)

A XV. században sajátságos és máig sem eléggé tisztázott folyamat jellemezte gazdasági-társadalmi életünket: az ország egész területén gombamód szaporodni kezdtek és helyenként gyors fejlődésnek indultak a mezővárosok. A jobbágy falunál magasabb fejlettségi szintet képviselő mezőváros (*oppidum* — mai fogalommal nagyközségnek inkább nevezhetnénk) földesúri alávetettségében is kiharcolt bizonyos szabadságjogokat, kiváltságokat, megalapozta a mezőgazdasági és az ipari árutermelést. A város (civitas) szabad polgáraihoz képest azonban a mezőváros lakosságát csak „kiváltságos jobbágyoknak" tekinthetjük; kézműipara, melyet a munkamegosztás alacsony foka jellemez, szintén elmaradottabb. Volt a XV. század táján olyan történelmi pillanat, amikor a feltörekvő mezővárosok és földesuraik érdeke elég nagy területen megegyezett, leginkább éppen az árutermelés fejlesztésében. És elkövetkezett az a történelmi pillanat is, amikor a földesurak megálljt parancsoltak, a mezővárosi polgárság viszont az önállósodás félútján elszánta magát, hogy tovább lép a teljes önállóság megszerzéséig: így váltak Dózsa parasztforradalmának legerősebb támaszaivá a mezővárosok.

Külön figyelmet érdemel Bácskai Vera néhány következtetése a mezővárosi *agrárjelleg* szívósságáról, s ezzel kapcsolatban árról, hogy nem csupán az ipari, de a mezőgazdasági *árutermelés* is lehet a városiasodásban, a várossá fejlődésben fontos — sőt: a legfontosabb — tényező. **f. gy.**

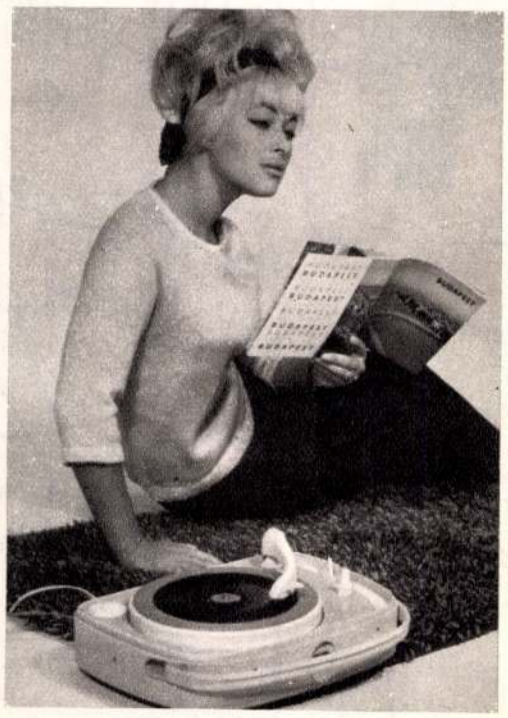

KÉP * SZÖVEG * ZENE

CITYVOX

BALATONI * BUDAPESTI

CITYVOX

EMLÉK * AJÁNDÉK

CITYVOX

Ára: 27,— Ft

Magyar és több idegen nyelvű melléklettel kapható

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 APR 14

VAS NÉPE

Kallus László

1021



Kamarazene
(Kallus László rajza)

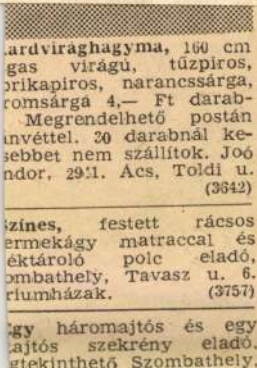

ardvirághagyma, 160 cm
gas virágú, tűzpiros,
orikapiros, narancssárga,
romsárga 4,— Ft darab-
Megrendelhető postán
nvéttel. 30 darabnál ke-
sebbet nem szállítok. Joó
ndor, 2941. Ács, Toldi u.
(3642)

zínes, festett rácsos
ermekágy matraccal és
éktároló polc eladó,
ombathely, Tavasz u. 6.
riumházak. (3757)

gy háromajtós és egy
ajtós szekrény eladó.
gtekinthető Szombathely,

Egy t
pos ver
eladó,
kóczi te

Garáz
Olán, n
bathely
13. II.

11-én,
rostyán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1977 JUN 9

KELETMAGYARORSZÁG

Kallus László

1021

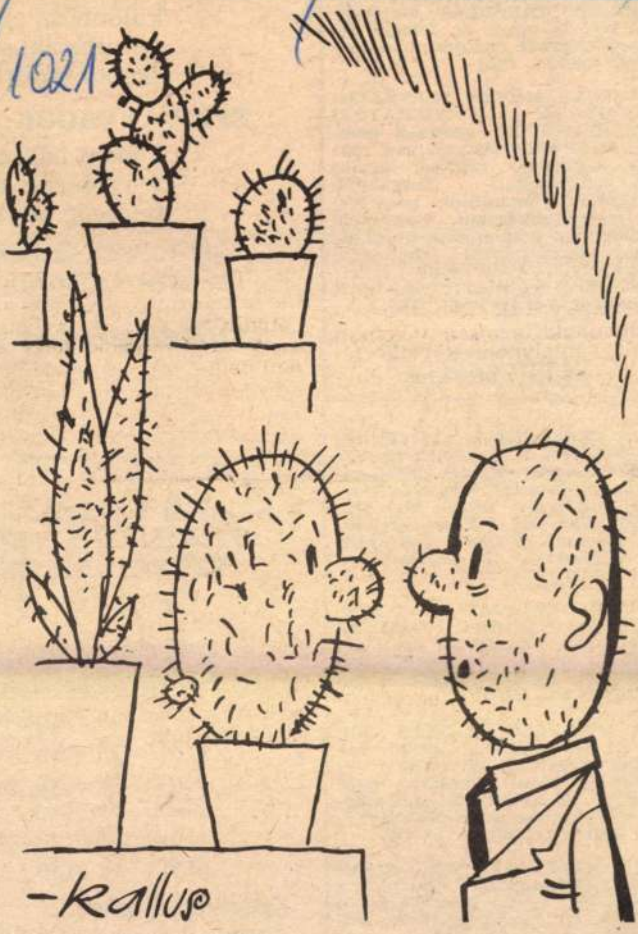

Kaktuszkiállításon... (Kallus László rajza)

A KRASZ
RENDEZŐ
ka, Ifjúság
100-as gépe
gépkezelőke

CSEPEL
GÉPGYÁR
GYÁREGY
péssel felv
rós, kösző
szakmunká
szakmára
fi segédmu
szakmában szakmunkás-bizonyítvány megszerzéséhez lehetőséget biztosítunk. Jelentkezni lehet: Nyírbátor, Vágóhíd u. 39. alatt. Munkaügyi csoportnál. (735)

ELEKTERFÉM KTSZ

AZ ELEKTERFÉM SZÖVETKEZET felvesz vízvezeték-szerelő, villanyszerelő, lakatos szakmunkásokat, továbbá segédmunkásokat kőművesek mellé tmk.-egységünkhöz és festőműhelyünkbe. Jelentkezni lehet: Nyíregyháza, Kinizsi u. 4. Munkaügyi csoport. (747)

A ZÖLDÉRT VÁLLALAT nyíregyházi értékesítő raktárába (Borbánya, Nagykállói út) kapusokat felveszünk. Jelentkezés: értékesítő raktár vezetőjénél. Telefon: 18-006. (736)

A SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI TÁVKÖZLÉSI ÜZEM felvételt hirdet átviteltechnikai és távíróberendezés fenntartó műszerész munkakörben. Jelentkezés: távközlési üzem Nyíregyháza, Kálvin tér 5. fsz. 3. (737)

A KELET-MAGYARORSZÁGI TÜZÉP VÁLLALAT szakképzett **NORMÁST** keres. Jelentkezés a személyzeti osztályvezetőnél. Irodaház fszt. 15. sz. szoba.
(76023)

nagy választékban ka
TÜZÉP-telepünkön.

Szükségletét s

ÁLLAMI VÁLLALATO
TERMELŐSZÖVETE
SZÖVETKEZETEK
F I G Y

Megegyezéses áron fe
céljából **rövid betonacé**
méret
átm. 10 mm
átm. 12 mm
átm. 14 mm
átm. 16 mm
átm. 18 mm

Érdeklődni lehet:

Beton- és Vasbetonipa
gyára, anyaggazdálkod

1021

Kallus László karikaturista

1980. szept. 6. Kossuth 16.00 M.

168 óra.

- Befejezésül kedves hallgatóink egy interjú, amely New-Yorkban készült. Kulcsár István egy a távolba szakadt hazánk fiával beszélgetett, akit karikatúráiból, rajzaiból annak idején nagyon jól ismertünk.

- Kallus Lászlóval beszélgetünk New-Yorkban. Azt hiszem nem kell őt bemutatnom a magyar hallgatónak, legfeljebb emlékeztetek rá, egyik vezető grafikusunk, a Lúdas Matyi népszerü karikaturistája volt. Két évvel ezelőtt nyugatra utazott és ott felejtette magát, divatos szóval "dobbantott".

- Hát nem tudom pontosan, nehéz ezt így odatartott mikrofonba egyből belemondani, bár szeretem a rögtönzéseket, de egy- két dolog; a grafikus szót azért nem szeretem, mert nem vagyok grafikus, karikaturista vagyok, becsületesen karikaturista és a Lúdas Matyi munkatársa pedig azt jó, hogy megemlítetted, de mindig baj volt hogyha így mutatkoztam be. Nem szégyelem, voltam a Lúdas Matyi külső munkatársa, azt a Tabi et. egyszer letagadta nyilvános sajtóba, hogy a Kallus soha nem volt. Meg vannak a dokumentumok, hogy voltam, büszke is vagyok, hogy voltam, aztán soká g nem voltam semmi, akkor már csak Kallus a karikaturista voltam, akinek az Alfa Romeoját megállították, autogramot kértek, de 5 literenként vettem a benzint, mert nem tudtam fenntartani.

- Önálló kiállításaid is voltak otthon.

- Kiállításaim voltak bőven Pesten a Rárkaiba ..... nyitotta meg a kiállításomat, a Pat[illegible] Jenő müvelődésiházba Ráthonyi Robi nyitotta meg, de egyet kihagytam közben, egy igen fontosat a Fészek Klubba nem sok müvész kap alkalmat hogy kiállíthasson, egy nagyon kedves kis barátnőm - mondhatom így nyugodtan, Ő sem fogsértődni,- Fehér Klára nyitotta meg igen humorosan, kedvesen.

- Ez a történetednek, vagy a sorsodnak egy különös fintora? Ünnepelt karikaturista vagy, kiállításaidat fölkeresi a Miniszterelnök és néhány nappal, vagy héttel később elhagyod az országot. Ez most azért történt amit az előbb említettél, mert anyagi gindjaid voltak?

- Hát nem tenném nagyon oda, de azért többet akartam, szerettem volna hogy a sok sajtó, és Kallus itt jelenik meg, Kallus ott jelenik meg, most a Televizióban, most a Mulin Rougeban lép föl, hogy valami legyen mögötte, valami kis pár forint abba a bankba, hogy ne kelljen meg-

néznem, hogy a Halló Étterembe most 3,5o Ft-ért ebédelek, vagy 6,8o Ft-ért és ha nem lett volna nekem a Népszabadság konyhájában 7 Ft-ért megengedték, hogy ebédeljek, akkor nem tudtam volna egyszerüen az étkezésem megoldani az Alfa Rómeommal együtt.

- Tehát próbáljuk, szeretném ha egy kicsit világos lenne a motívum, ami arra indított, hogy elhagyd az országot. Tehát az világos, hogy erkölcsileg meg voltál otthon becsülve. Azt mondod, hogy anyagilag, hát nézd Magyarországon vezető karikaturista voltál, volt mégis egy öröklakásod, volt Alfa Rómeód, én egy pillanatra sem állítom, hogy Amerikában egy menő karikaturista, egy menő müvész nem él ennél sokkal gazdagabban. De most magyar körülmények között azt hiszem nem lehetett különösebben rossz. Tehát az egyik motívum az, hogy anyagilag jobb helyzetbe akartál jutni. Itt vagy Amerikában több mint egy éve, két éve hogy eljöttél hazulról, közben Ausztriában voltál. Abból amit elképzeltél magadnak mennyit tudtál megvalósítani?

- Tudtam megvalósítani, de nem így képzeltem el. Attól függetlenül, hogy nem tejfel fenékig itt se és én tudtam, mert 1968-ban jártam itt, a Kazal Laciékkal léptem fel egy müsorban és vendégségben voltam és ugye mint vendég másképp látja Amerikát mint egy menekült, vagy mit tudom én minek nevezik emigráns, meg... Ezt a D betüt, mindig szerettem volna doktor lenni és Dr Kallus, most a D betü majd előnyt szerez a nevemnek, mert előr félek, hogy mindenütt az lesz, hogy D, Kallus, vagyis a disszidens Kallus, ott megy a disszidens Kallus és mint a leprás úgy érzi az ember magát.

- Egyelőre ott tartunk, hogy itt mivel foglalkozol?

- Hát itt, arra nagyon büszke vagyok, hogy bár nem esett volna le az aranygyürü a kezemről ha elmentem volna mosogatni, vagy autót mosni, ami szintén nem olyan könnyü ode bejutni, de az első perctől kezdve már Ausztriában és itt is rajzaimból éltem. Fölléptem müsorokba, fölléptem,- nagyon kitüntető dolog volt és azt hittem, hogy hohó befutottam,- amikor a harmadik hónapban egyszer egy Restaurantban dolgoztam.

- Hol?

- Egy étteremben dolgoztam és

- A vendégekről készítettél képet?

- Igen, és nagyon szépen tudtam keresni, mert 5- 6- lo dolláros árakat kaptam és hol tudtam és Magyarországon lo perc alatt 5o- vagy 6o dollárt keresni, ott még egy hónapban sem. Valaki meglátott, egy ismert riporter az NBC amerikai televiziótól és megkérdezték, hogy akarsz-e

föllépni? Mondom, hát mit fizettek?

- Az amerikaitól?

- Igen megkérdeztem mennyit fizettek? Azt mondja nem mi fizetünk, tudod mennyi egy ilyen föllépés, egy 5- 6 perces föllépés 2o- 3o ezer dollárt fizetnek mások hogy reklámot csináljanak. Megállapodtunk, örültem, hogy észrevettek, azt mondták, hogy o méterről látta a pácák, hogy valakit rajzoltam, de olyan volt, hogy megszólalt. Hát ez nem véletlen, ez nemcsak rutin kérdése, ezt lehet továbbfejleszteni, de ezzel születni kell akinek ilyen meglátása legyen. Karikaturista van sokféle /a figurális karikaturista, illusztrátor karikaturista. Portré karikaturista aki egy perc alatt odadobja? Egyszer egy textilen dolgoztam fél óra alatt 15o fejet csináltam már nem is egy perc alatt, így dobáltam a dolgokat, kaptam 15o dollárt. Szóval szépen kerestem én, keresek ma is, csak....

- Bocsáss meg és mi lesz ennek a televiziós föllépésnek a vége?

- Az lett a vége, hogy egy olyan dolgot csináltak rólam, hogy bemutatták a rajzaimat, mit tudom én a Sammy Davis-től kezdve a Kojak-ig amiket rajzoltam és élőből. Én azt hittem, hogy másnap 2o- 3o telefont fogok kapni, hogy ide gyere, meg oda gyere és nem kaptam egyet sem.

- Laci, Te Pesten "valaki" voltál, téged ismertek. Szerettek, nem szerettek mindegy, mindenkinek vannak barátai, ellenségei, ettől te karikaturista voltál "valaki" voltál, hogy érzed magad ebből a szempontból itt? Amerikában;

- gy szoktam bemutatkozni, hogy Kallus voltam.

- Nem fogod megbánni ha hazamész? Meg fogod találni otthon a számításodat? Miért gondolod, hogy jobb lesz neked jobb mint mielőtt kijöttél?

- Nem, az emberek, hiányzik a Fészek Klub, hiányzik a gyerekek, a Wesselényi utcából Kallus Mónika és ha ezt honvágynak nevezik, akkor lehet hogy ez honvágy.

- Kérlek, mondd tovább

- Nem tudom mondani addig amíg ezt föl nem olvasom Neked, hogy mit mondhatok. T.i. ezekből Te megtudnád, hogy mit mondhatok

- Amit akarsz.

- De most megy a mikrofon,

- Nem érdekes,

- Fölí'tam magamnak azt, hogy nincs könnyü dolgom, egyrészt mert nem tudom, hogy kinek szól a megtisztelő interjú Kalkus Lászlónak a népszerü karikaturistának, vagy hazánktól idegenbe szakadt nem tudom minek. Sok sértődés volt életemben ha egy csinos nőnek megmondtam, hogy szép a szemed, de bagószagú vagy, vagy koszos a körmöd. Ezt most példaként, hogy ez esetben ha a haza felé "jókat" ezt idézőjelben írtam, m ndok azt hihetik, hogy hizelgek. Hogy jó pontjaim legyenek ha esetleg hazamegyek. Van itt is jó, sőt kevésbé jó, sőt nagyon rossz is van. De hát ha a mérlegem egyik serpenyője a nagyon jó felé billent volna, akkor biztosan nem kezdtem volna, nem kerestem volna fel a követséget.

- Kedves hallgatóink ezzel mai adásunk végére értünk, a viszont hallásra a jövő héten.

A nevettetés NAGYJAI

Salamon Béla

Salamon Béla „bemondásaiból" csak azért nehéz idézni, mert ami jó volt (márpedig nagyon sok volt jó), azt ő maga megírta. Ami rossz volt, azt nemcsak hogy nem írta meg, de el se mesélte.

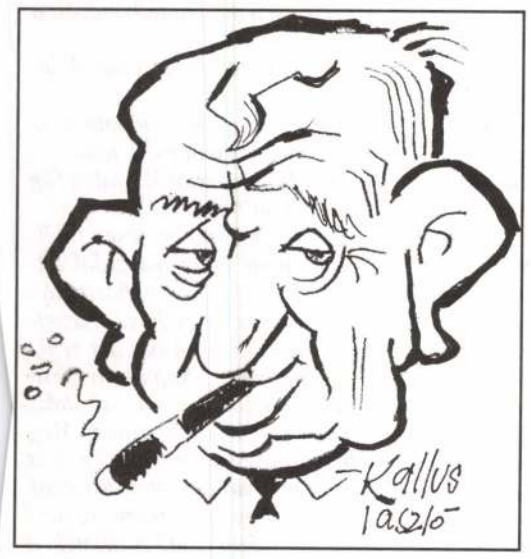

Egyik kedvenc „lemeze" volt, amikor elmesélte ebédjét a debreceni színigazgatónál. Remek libasült volt a főfogás, és Salamon nem győzött lelkendezni a finom falat felett:

— Nahát, ez a libasült valami remek... Ilyen finomat már régen nem ettem...

A háziasszony szabadkozott:

— Ugyan, kedves Salamon... Maga ezt udvariasságból mondja... Salamon közbevágott:

— Téved asszonyom, én nem szoktam udvariaskodni. Ha valami jó, azt megdicsérem. Ha nem ízlik valami, akkor hallgatok! — Itt egy kis szünetet tartott, majd folytatta: — Szóltam én a levesnél egy szót is?

Kálmán György

Kálmán György a Nemzeti Színház azon fiatal művészei közé tartozott, aki nem élt a házasság kötelékében. Egyik nyári este egy balatoni üdülőhelyen ismerőseivel szórakozott, amikor a társaság egyik javakorabeli, de még csinos hölgytagja — aki kissé mámoros volt a szép estétől, az elfogyasztott szesz mennyiségétől, meg attól, hogy a népszerű művész közvetlen közelében lehetett — váratlanul ezekkel a szavakkal fordult Kálmánhoz:

— Kedves Gyuri! Nekem nincs férjem, magának nincs felesége. Vegyen el engem feleségül. Maga egy nagyon okos ember, én egy elég szép nő vagyok, és rendszerint az ilyen emberek házasságából születnek a legtökéletesebb gyerekek...

Kálmán először meglepődött a váratlan ajánlaton, majd azt mondta:



— Nézze, én nem bízom abban a tökéletes gyerekben. Ha magát én tényleg elveszem feleségül... már nem vagyok valami nagyon okos ember!

Kellér Dezső

Kellér 1962-ben kéthetes külföldi turnén vett részt. Brüsszelben, Párizsban és Londonban konferált az ottani magyaroknak. Hazatérte után bőséges beszámolót tartott élményeiről barátainak és közönségének. Bár ahogy ő mondta:

— Két hét rövid idő! Kevésnek bizonyult arra, hogy a kapitalizmus ellentmondásait behatóan tanulmányozzam... pláne még egy strip-tease-t is meg akartam nézni!



A kiváló konferanszié, akinek semmiféle apróság nem kerülte el a figyelmét, többek között ezt mesélte Brüsszelről:

— Szállodánk előtt, a város legforgalmasabb útkereszteződésénél ötletes szerkezettel találkoztam. A sietős járókelőnek nem kell megvárnia, amíg a jelzőlámpán a tilos jelzés automatikusan átvált szabadra, hanem megnyom egy gombot, mire rögtön kigyullad a zöld, leáll a forgalom, és ő átmehet a túlsó oldalra. Ügyes — gondoltam —, és lestem, hogy jöjjön valaki, és nyomja meg a gombot. Fél órán belül senki nem élt ezzel az előnnyel. A gyalogosok türelmesen megvárták, amíg magától kigyullad a zöld. Elképzeltem nálunk egy ilyen gombot. Mi lenne itt nyomogatásban?!...

Kabos Gyula

A publikum kedvence, nem volt fiatal, amikor filmszínészként bemutatkozott. Táncos-komikusként kezdte, hősszerelmeseket nemigen alakított, inkább papucsférjeket játszott, „fergeteges" sikerrel... A véletlen úgy hozta, hogy utolsó filmjének is: „A papucshős" a címe...

Diákkoromban kedvencem volt, és azóta sem feledtem el...

A szerény ember igazi kisemberként élt, és főleg ilyen szerepeket vállalt. Egy időben, ha autogramot kértek tőle, így írta le a nevét: „A Kabos" — meséli nevelt lánya, Surányi Gabriella. „Eredeti nevét Kann Gyuláról Kabosra magyarította...

Feleségét Puhalag Máriának hívták... özv. Surányi Imrénét, vagyis édesanyámat vette feleségül, miután apám 1917-ben hősi halált halt. Így lettem fogadott leánya... Én pedig édesapámként szerettem... 1919-ben született a Kabos-pár gyermeke, Istvánka, a testvérem..."

Kabos Gyula népszerűsége csúcsán, a fasizmus elől Amerikába vándorolt ki. „Eleinte sikerei voltak, nem olyanok, mint itthon... Apám... ahelyett, hogy kivitte volna filmjeit, levetítette volna, s utána kijön élőben, mondjuk kuplékat énekelni, bombasiker lett volna! "De ő magyar társulatot szervezett, ezzel azonban nem élhetett úgy, ahogy elképzelte. A lexikon (a kinti) ennyit emlékezik: Színielőadás közben összeesett a színpadon Brooklynban.

Ugyan mi lehetett a végszava? Vagy mi volt az „abgang"...

Mit mondhatott Kabos Gyula utoljára az összeesés előtt, sose tudjuk meg. Titkos vágya,

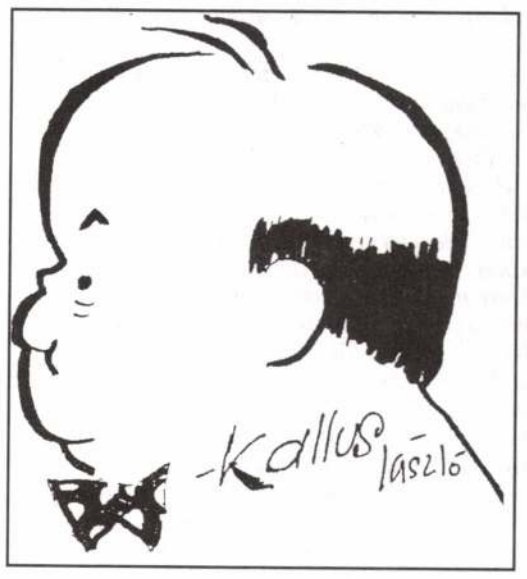

hogy Hollywoodban szerencsét próbálhasson, nem teljesülhetett. A magyar Chaplint veszítettük el, aki kisemberként óriásivá lett... Bizonyítványán Kabos helyett Kobasnak nevezték az USA-ban. Még fülembe csengenek mondásai a Hyppolitból: „Ebből is egy kicsit, abból is egy kicsit, és „hagymát hagymával" eszem a mai naptól..."

Kallus László

Volt egyszer egy Púrim...

MASZKABÁL

Púrimkor vigadni illik, sőt kell; felszabadítva a testet-lelket az örökös béklyók alól. Valósággal előírás, hogy ilyenkor feledkezzünk meg a prózai bajokról, nehézségekről, az élet keserves periódusairól, és adjuk át magunkat az önfeledt örvendezésnek. Szórakozzunk, táncoljunk, vidámkodjunk, hiszen még a gyermekeknek is megengedett egy-egy pohárka bor. Valaki úgy jellemezte ezt a napot, hogy a vidám lakmározás, az ártatlan dőzsölés ideje; nem kevesebb, de nem is több valami karneváli álarcos menetnél.

Minden móka, minden tréfa, sőt egymás jó szándékú ugratása is megengedett Púrimkor. Őseink odáig mentek az engedékenységben, hogy még az ünnepi imádságok, a templomi énekek szövegét is szabad perszifl!lni, természetesen módjával és szellemesen, de úgy, hogy a játékos tréfa ne menjen a hitbeli meggyőződés és áhitat rovására. A diákok és a bachurok színdarabokat játszanak, jeleneteket adnak elő, amelyekben élvezettel küldik pokolra egykori üldözőinket. Mások viszont a zsidó sors könyvéből idéznek, Eszter királynő szépséges alakját, a József legendát, Dávid és Góliát harcát viszik színpadra. Mindezek célja: emlékezés, tanítás és szórakozás. A fiatalság lelkesen készülődik az amatőr szereplésre, díszleteket, jelmezeket fabrikál, odaadóan tanulja az előadás szövegét, a nézősereg pedig tágra nyílt szemmel bámul, és elandalodik a látottakon.

Nyíregyházán, oly sokszor és meghatottan megénekelt szülővárosomban, az Izraelita Jótékony Nőegylet — amelynek megfelelője korunkban a hitközségek Nőcsoportja — mindig éppen Púrimra „időzítette" évente szokásos bálját, amelynek jövedelméből segítette azután mindazokat, akik a támogatásra rászorultak. Képzelhető, milyen nagy esemény volt ez mind a rendező, mind pedig a részt vevő asszonyok-leányok, ifjak és idősebbek életében. Egykoron anyám is részt vett az előkészítésben, apám pedig, aki a Kereskedő Ifjak Körének volt valamiféle ügyintézője „ma azt mondanók: titkára, társainak egész seregével vonult fel, hogy „a bál sikerét biztosítsa". A táncmulatságot, pontosabban a maszkabált — hiszen, ha a jelmez nem is, de az álarc mindenképpen, legalábbis éjfélig, kötelező volt — a híres-neves Korona Szálló „összes termeiben" rendezték.

Jómagam könnyezve idézem a bálrendező asszonyok (így anyám) emlékét, de a hitelesség kedvéért talán megfelelőbb lesz a muzsikás szavú Krúdy Gyula elragadtatott hódolatát visszaadnom, amely így szól:

„A zsidók hagymafejű tornya alatt csizmában és agarászó ostorral járó fiatalemberek éltek már, akik százast ragasztottak a Benczi homlokára, de asszonyaik még olyanok voltak, mintha most jöttek volna a lembergi gettóból, az utcára nemigen jártak, és ha valamelyik megjelent, megbolondultak láttára a férfiak. Gyönyörűséges zsidó nők! A trafikosnének a szemében az andalúziai csillagos fennhéjázó szabolcsi dzsentrit utánzó allűrökkel. Fehér piké mellényt hordott, és kis női aranyóráját hosszú láncon a nyakába akasztotta. Viszont muzsikálni, azt tudott. Ugyancsak Krúdy szerint „országosan híres, jó muzsikus, a leggőgösebb prímás Magyarországon, aki nem muzsikált akárkinek". Még a Nemzeti Kaszinót is, ahová bandájával együtt évi negyvenezer forintos szerződés kötötte, otthagyta, azzal a megokolással, hogy a gyomra nem bírja a kaszinó francia konyháját." Ez a makacs és művészetére nagyon is rátarti prímás húzta a talpalávalót az eszményien szép, pasztell ábrázatú, álmodozó zsidóasszonyoknak és leányoknak...

Éjféltájt lobbant fel az estély fénypontja: a bachurok felvonulása. Tizenkét óra körül stílusosan éppen tieget láthatod, míg a patikáriusné oly álmodó és halk, mintha az ezeregyéjszakából lépett volna ki. A doktorné szőke és göndör hajú, sűrű szemöldöke, a pelyhek a nyakán és a kendő, amelyet vállára dob, midőn a szomszédba megy, a krakkói Jagello-torony harangütését juttatja eszedbe, amint a zsidók házai fölött elszáll..."

Az előbb említett Benczi Gyula és művészbandája szolgáltatta a Púrim-bál zenéjét. Benczi kiváló karmester és hegedűs volt, de meglehetősen különc alak, a beképzelt és

zenketten. (Közöttük én is, mintegy tizenkét éves korban.) Egyenként „szivárogtak" be és csakhamar elvegyültek a jelmezes vagy egyenruhás nők és az álarcos férfiak között. Nem kis feltűnést keltett ez a kis sereg, amelynek tagjai, a cingár legénykék erre az alkalomra egyforma selyemkaftánt és rókafarok díszítésű kalpagot, úgynevezett streimlt öltöttek. Mindegyikük halántékáról bőséges fürtökben pöndörödött alá a pajesz, amelyet a megyei uraságok dugóhúzónak, illetve huncutkának csúfoltak, és előszeretettel ráncigálták meg, hogy viselőiknek fájdalmat okozzanak. (Ma a huncutka a divatos nő frizurájának díszítőeleme.) A báli tizenkét ifjú pajeszének húzogatása legfeljebb azzal a veszéllyel járt volna, hogy a támadók kezében marad, mert a lisztcsiriz nem tapadt úgy, mint a mastix.

A talmudtórai ifjak előzőleg végigjártak néhány házat és családi otthont, vidám púrimi dalokat énekelve és púrimi jeleneteket mutatva be. Talán hallhattak arról, hogy Olaszországban ilyenkor „Púrim-pénzzel" hálálják meg a fiatalok vendégszereplését, a cél Nyíregyházán is mindenesetre az volt, hogy mind több és minél nagyobb névértékű adomány gyűljék a szőrmés kalapjukba. „Telítve" érkeztek tehát a bálra, ahol jöttükre csakhamar kettévált a kavargó tömeg, hogy nézővé alakuljon át. A zenekar tust húzott, és a bachurok tetszésnyilvánítások özönében, népszerűségük fényében sütkérezve, diadalittasan vonultak végig az emberfolyosón. Büszke fejtartással, jobbra-balra köszöntgetve haladtak a terem egyik végétől a másikig, majd megfordulva, csaknem tánclépteklel vonultak el az őket szeretetteljes tekintettel simogató és púrimi sütemények bőven megajándékozó bálozók köréből...

A „slachmónesz" itt ugyancsak a jótékony célt szolgálta. Mindegyik teremben egy-egy asztalt helyeztek el a gondos bálanyák, akik piknik alapon saját sütetű édességekkel járultak hozzá a bál anyagi sikeréhez. Ha nagyon erősen visszagondolok és felajzom ínyérzékemet, még ma is fel tudom idézni azokat a nagyszerű házitészta-ízeket, amelyek akkor valósággal elbűvölték a falánk (és a legtöbbször kiéhezett) ifjút. Dugig megtömtük kaftánunk mindkét zsebét a foszlós kalácsdarabokkal, a cukrozott gyümölccsel, a háromszögletű Napóleon-csákóra emlékeztető és vaníliás cukorral meghintett Hámán-fülekkel, amelyekből áradt a belegyúrt ánizs átható illata. Mindennél jobban ízlett azonban az az édes koszorúcska (a konyha nyelvén: krancli), amely állítólag Eszter királynő diadémját próbálta ebben a meglehetősen prózai formában utánozni. Minden tálból marékszám merítettek és egymást túllicitálva juttattak a szegény ifjaknak a nőegylet buzgó, jótékony tagjai, akiket haló porukban is kísérjen áldás, mert számunkra még édesebbé tették a „cukor ünnepét"...

György Endre

A szerző 100 éve született

FÁNI

Az 1930-as években a munkácsi nyomorból Pestre jött cselédlánynak Kohn Fáni, egy gyönyörűszép 17 éves zsidólány. Csakhogy ilyesmiről sem itt, sem ott nem szoktak írogatni. Nem illik bele ugyanis a megszokott képbe. Fáni olyan volt, mint a többi cselédlány... de mégis volt közöttük egy aprócska különbség. Ő csak kóser zsidókhoz mehetett el szolgálni. De ez akkor nem jelentett semmi problémát. Bement a Dob utcai ortodox hitközségbe, ahol pillanatok alatt szereztek neki egy kölcsönös előnyökön alapuló cselédlányi státust. Grosszmanné nagyságos asszonynak nem kellett bíbelődnie egy kóser dolgokban abszolút kezdő betanításával, a munkácsi leány pedig ehette a kósert, ugyanúgy, mint szülei házában. A teljesség kedvéért azonban azt még elmondom, hogy Fáni bizony jobban tudta, mi az, hogy tejes edény, húsos edény, peszachi lábas, hómecig, mint száz budapesti Grosszmanné.

Fáni nemcsak csodálatosan szép, hanem roppant céltudatos és okos leány is volt. Ő ám nemcsak cselédlánynak, hanem egyenesen férjhez menni jött Budapestre, méghozzá egy nagyon gazdag fiúhoz. Majd ő megmutatja a munkácsi Feldmanoknak és Grünöknek, ki is lett a fuvaros Kohn leányából. Pesti nagyságos asszony, nagy villával, saját cselédlánnyal. Több pénze lesz majd, mint a minjennek együtt, ahova apja mindennap imádkozni járt.

Mindent egy lapra tett fel, helyesebben egy ruhára, meg egy magas sarkú cipőre. Két éven keresztül fizetéséből egy fillért sem költött, csak erre gyűjtött. Azután napokig tartott, amíg megtanulta, hogyan kell bebújni a nagyestélyi ruhába, és hogyan kell lépkedni a magas sarkú cipőben.

Az újságokban naponta nézegette a báli híreket. Azonos napon tartották szokásos évi báljukat a Teleki téri zsidó fuvarosok és a Magyarországi Bankárok Egyletének tagjai. Tudta ő, hogy melyiket válassza... Hosszú kimenőt kért erre az estére Grosszmannétól, és nagy üggyelbajjal felvette a földig érő nagyestélyit és a krokodilcipőt. Amikor otthonról elment, Grosszmanné ösztönösen kezit csókolomot köszönt neki. A nagyságos asszony ugyanis egy kicsikét rövidlátó volt, és talán azt hitte, hirtelen egy még nagyságosabb asszony került valahogyan a lakásába.

Az idő tájt is kértek a belépésnél meghívót, különösen egy bankárbálnál... Állt is a bejáratnál egy marcona izomkolosszus. Olyasfajta, akit ma már minden valamirevaló adós naponta üdvözölhet lakásán. Fáni azonban olyan magabiztosan lépett fel, és olyan elegáns volt, hogy a fickó nagyokat köszönt neki, és az ajtót szélesre tárva beengedte őt. Biztos azt hitte, egy éppen most felcseperedett Chorin-leány érkezett legelső báljára.

A munkácsi lány volt a legszebb. Minden fiú őt utána kapkodott. 1-2 perc után már lekérték a báli forgatagban. Ezalatt a rövid idő alatt két dolgot kellett villámgyorsan megállapítania. Zsidó-e a táncpartnere és eléggé gazdag-e? Bizony-bizony eléggé csúnya dolog ennek a két szempontnak az előtérbe helyezése, de hát Fánival kapcsolatban nem akarok semmit sem elkendőzni. Keveházy Franciskának mutatkozott be. Hozzátette: „Már dédapám is Keveházy volt." Jól tudta ugyanis, hogy az akkori időkben a bankárfiúk szülei sokkal jobban örültek egy eredeti „y"-osnak, mint egy frissnek, és sejtette, hogyha megtudták volna, fiúk egy munkácsi Kohn lánnyal táncol, rögtön „bombariadót" rendeltek volna el.

Egy-két villámkérdéssel kellett mindent tisztáznia. „Úgy hallottam, a nagyszülei még Krauszok voltak. Jó az információm?" Vagy: „Már a dédnagypapa is Gáborfalvynak született?" Persze, hogy a fiúkat egyenesen megdöbbentette a minden előzmény nélküli kérdés, de mit is tehettek volna? Egy úriembernek illik válaszolnia egy hölgy kérdésére, és ezenkívül arra is gondolniuk kellett, hátha az akkori napokban a legmodernebb táncetikett már egy ilyen kérdés feltevésével kezdődik.

Az anyagi helyzet felmérése sem okozott semmiféle problémát. „Úgy tűnik, mintha már hallottam volna magukról. Ugye maguké a Barnaszén, vagy talán az Általános Leszámítoló?" És a hirtelen kérdéstől beijedt fiúk kénytelenek voltak válaszolni: „Nem a Barnaszén, hanem a Feketeszén a miénk", vagy: „Én csak napidíjas vagyok a bankban, de apám már kisvállalkozó a Nagydiófa utcában" ... Szóval pillanatok alatt minden kiderült. Sokkal ügyesebb volt, mint a mostani Apehesek.

Miután ilyen módszerrel messze-messze megelőzve korát, több tucat fiút „lekáderezett", végül is megvolt az, akit keresett. Barna Nagyházy Péter. Apjáé az ÁMÉB (Általános Magyar Érték Bank). És a csinos, jóképű fiú 25 évesen már a bank vezérigazgatója. A bál hátralévő részét csak vele táncolta. Mindenki mást visszautasított. Ette is a penész a felső tízezer csemetéit. Ennek a Péternek milyen mázlija van, a bál legszebb leánya csak vele táncol! Mire Fáni hosszú kimenője véget ért, Péter már fülig szerelmes lett belé. Természetesen randevút kért a leánytól. Fáni elmondta, havonta csak egyszer jár fel Pestre, hogy földbirtokos édesapjának az ügyeit intézze. Családi körülményeiről csak titokzatosan beszélt, a fiú már egy Eszterházy leszármazottat sejtett a titokzatosság mögött.

Így azután csak havonta egyszer, a hosszú kimenők idején randevúztak. A leány mindig csak a nagyestélyi ruháját és a krokodil magas sarkú cipőjét vette fel, ami bizony, ha a budai hegyekbe mentek kirándulni, nem éppen a legkényelmesebb viselet volt.

„Péter, maga engemet ebben a ruhában és ebben a cipőben ismert meg, úgy hiszem, örömet okozok magának, ha mindig ezeket veszem fel" — mondogatta a fiúnak szépen csengő hangján, és Péter ezt egy mélyen romantikus és csodálatos szép gondolatnak tartotta.

A fiú közben mesélgetett egyet és mást szüleinek egy dúsgazdag földbirtokos leányáról, aki csodaszép és okos és aki talán még a felesége is lesz. Szülei nagyon örültek, hogy fiuk előkelő, gazdag családba fog benősülni.

Fáni is mesélt apjának egy pesti fiúról, akivel többször beszélgetett már a zsinagóga környékén.

Egyesztendei „hosszú kimenők" után Fáni egy margitszigeti tavaszi séta közben feltárta titkát:

— Van egy titkom, Péter. El kell mondanom.

— Mondja csak Franciskám. Én mindent tudni akarok magáról.

— Én nem vagyok Franciska, hanem... Fáni.

— Na és? Nem mindegy? Franciskát lehet Fáninak is becézni.

— De még van valami titkom. Nem Keveházy, hanem Kohn vagyok.

— Na, bumm. Hisz valamikor mi valamennyien „azok voltunk"!

— De most jön a legnagyobb titkom. Apám nem földbirtokos, hanem csak egy egylovasos fuvaros.

Hazudnék, ha azt állítanám, hogy Péter örült e „vasárnapi híreknek", különösen az egylovasosnak, de már nem volt visszaút. A házasság odafent már meg volt írva. Csak elő kellett valahogy készíteni a Rózsadombon is, és Munkácson is.

Péter naponta bújta a tőzsdeújság híreit. Egyik nap, amikor apja részvényei jó magasra emelkedtek, úgy gondolta, itt a megfelelő történelmi pillanat.

— Apám, Franciskáról akarok valamit mondani.

— Már épp itt az ideje. Bemutatod, elmegyünk majd a szülei kastélyába, és megkérjük a kezét.

— Apám, baj van. Nem olyan gazdagok, nincs kastélyuk, és nincs földbirtokuk.

— De lovaik azért csak vannak?

— Csak egyetlen egy (dadogta Péter), és az apja... zsidó... fuvaros... Munkácson.

Apja ekkor kapott a szívéhez, és rögtön bevette az akkori Panangint. Egyszerre négy rossz hír. Csak egy ló... zsidó... fuvaros... és... ráadásul Munkácson!

A gyógyszer kissé hatni kezdett, és lassan magához tért az öreg Barna Nagyházy. Üzleti vénája felülkerekedett.

— Fiam, nem lehetne az egészet valahogyan sztornírozni? Legfeljebb fizetnénk egy kis bánatpénzt.

— Ezt már nem lehet, annyira szeretem Fánit.

— Hát nem is Franciskának hívják? Még mi vár rám?

— Már csak egy. A vezetékneve Kohn.

A szívgyógyszer egyre jobban hatott. Az öreg bankár rugalmas ember volt és roppant realista. Valahogy majd csak sikerül eltitkolni az úri társaság elől a dolgot, és hirtelen az is felvillant benne, hogy a régmúltban az ő nagyapja is egy Berger volt, és valahol éppen Munkács környékén. Áldását adta a frigyre. Munkácson is elkövetkezett a történelmi pillanat. Fáni egy púrimi napon megszólította az apját. Jó zsidó családoknál házassági ügyekben mindig az apa a referens.

— Apám. Tudod, egyszer már meséltem neked egy pesti fiúról. Szeretné tőled megkérni a kezemet.

— De még tulajdonképpen semmit se meséltél róla. Van valami tisztes foglalkozása? Mert tudod, én ám nem tudlak titeket segíteni, ha majd Pesten fogtok lakni.

— Apu, erről szó sincs. Van nekik mit a tejbe aprítani.

Csak fokozatosan akarta apjával közölni Péterék nagy gazdagságát. Nem akarta, hogy apját minden átmenet nélkül érje az „Általános Magyar Érték Bank". Esetleg ő is a szívéhez kapna.

— Azt még nem mondtad, mennyire vallásos a fiú? Ortodox?

— Nem annyira.

— Hát mennyire? Remélem, a sábbeszt csak megtartja, és nem eszik tréflit.

— Nyugodj meg. Kóser lesz a háztartásunk, és megtartjuk majd a sábbeszt.

Az öreg Kohn megnyugodott. Leányát egy nem túl szegény pesti fiú veszi el, és ha felmegy hozzájuk Pestre, ehet is majd náluk. Kell ennél több ebben a mai córeszben?

Kitűzték az esküvőket, a polgárit Budapesten, az egyházit Munkácson. Fáni 3000 példányban küldött meghívót Munkácsra az összes zsidó családnak a pesti polgári esküvőjéről és az ezt követő, Carlton Hotel-beli fogadásról, hogy mindenki értesülhessen a nagy eseményről. Attól nem kellett tartania, hogy a díszvacsorán a munkácsiak kerülnének majoritásba, mert a belépéshez nőknél a nagyestélyi, férfiaknál a frakk kötelező volt. Ez a díszvacsora azonban kissé formabontó volt, mert neki, Péternek és Péter szüleinek a Rumbach Sebestyén utcai Stern bácsi vendéglőjéből hozattak kóser ételeket és italokat, míg a többiek csak a pocsék Carlton-vacsorát ehették.

Munkácsra természetesen a pesti úri társaságot nem hívták meg, csak Péter legszűkebb családtagjait. Hát itt bizony el kell mondanom, hogy a hagyományos chászid táncnál Péter meg az öreg Barna Nagyházy csak úgy csetlett-botlott, mert ám nem ehhez a tánchoz voltak hozzászokva. Az is érthető, hogy az öreg bankár egyenesen fel volt háborodva azon az értékek elherdálására jellemző magatartáson, amikor egy teljesen ép pohárra fia rátaposott a Chüpe alatt. Mi vár még a bankunkra — aggodalmaskodott —, ha már most az elején fiam elkezdi pocsékolni a vagyont?

Az esküvők után a fiatalok a rózsadombi 15 szobás villájukba költöztek, és Fáni természetesen valamennyi munkácsi ismerősének villája minden egyes szobájáról küldött egy-egy színes képeslapot: „Sok-sok szeretettel... Fáni" aláírással.

Hiába gondolná azonban bárki is, hogy a munkácsiak irigyelték volna Fáni gazdagságát. Mert mialatt a képeslapokat nézegették, ezt mondogatták: „Wosz hat sie davon? Sie ist doch nicht mehr e munkácser!" (Mi haszna belőle? Hisz ő már többé nem egy munkácsi!)

Az újságírók is mindent megszimatoltak. És, de szép napjaik voltak az idő tájt! Dupla honoráriumot kaptak a „Rózsadomb—Munkács" sztorikért. A pesti bulvárlapok ilyen szalagcímekkel jelentek meg:

„Sóletlányt vett feleségül a Barna Nagyházy fiú" ... „Grosszmanné cselédlánya felköltözött a Rózsadombra".

A munkácsi helyi jiddis lapok se akartak lemaradni:

„A fuvaros Kohn leánya a Rózsadombon is kósert eszik, de a Rebbe mégsem eszik nála" ... „Ki hiszi, hogy Fáni a Rózsadombról gyalog fog sábbészkor a Dob utcai sülbe járni?".

A vészkorszakot a fiatalok szerencsésen túlélték. Annyit még megtudtam, hogy chászidok lettek, számos gyerekük született, és a háború után kivándoroltak valahová. De hogy hová, Izraelbe, Angliába, vagy netán az USA-ba, azt senki se tudta nekem megmondani. Sajnos, a pesti BM kivándorlási anyagát 100 évre titkosították, így ott „Fáni-ügyben" nem kutathattam. Meg azután ezektől a betyár munkácsiaktól még az is kitelhetett, hogy nem is hivatalos úton távoztak az országból. Így most tényleg teljesen tanácstalan vagyok, hol is keressem őket? A belziek, a lubavicsiek vagy talán a munkácsiak között? De már tudom! Brooklynban fogom keresni a munkácsiak között ezt a Barna Nagyházy nevezetű chászid családot.

No, de Barna Nagyházy? Nem egy kissé rendszeridegen név ez Brooklynban? És az is lehet, hogy közben már megjiddisították a nevüket, vagy visszavették a dédnagypapa Berger nevét?

Sokat töprengtem. Feladok talán egy hirdetést:... „Keresek egy Kohn lányt Brooklynban." No, de hát gondolkodjunk együtt. Egy „Kohn" célszemélyként Brooklynban? Ezrével tódulnának a hirdetésre, igazi és álkohnok. Sok-sok pénzt sejtenének a hirdetés mögött.

Marad tehát az egyetlen célravezető hirdetés:

„Keresem a budapesti Grosszmanné chászid cselédlányát, aki valamikor réges-régen két évig gyűjtött magának pénzt egy nagyestélyi ruhára és egy krokodilcipőre, hogy elmenjen egy budapesti bálra felcsípni magának egy bankárfiút."

De hát úgy ismernek, hogy ezt megtenném Fánival? Dehogyis teszem. Hólile (Isten őrizz!), hogy kockára tegyem szegény Fáni brooklyni karrierjét.

Ungár Richárd

A BÉCSI BÁLSZEZON ESEMÉNYE

BAL PARÉ

1998

1998. március 7-én

FESTSAAL IM WIENER RATHAUS

(A bécsi Városháza díszterme)

21.00: Beengedés

21.30: Megnyitó

ZENE: HAIM BEERR

„SKY HIGH BAND" Izrael.

TOMBOLA, FŐNYEREMÉNY:

1 hét szálloda, repülővel IZRAELBEN!

BELÉPŐJEGY: 500 ÖS,

DIÁKOKNAK: 280 ÖS.

VJHÖ

(Osztrák Zsidó Egyetemisták Egyesülete)

WIZO

(Nők Nemzetközi Cionista Szervezete)

MACCABI

Sportklub, Bécs

tv2

6.00: Gyökereink 44292
6.25: Jelkép-kalendárium 64470698
6.30: Jó reggelt, Magyarország!
Reggeli információs magazin
Benne: félóránként meteorológia és hírek 2163921
6.39: Faluvilág 467450501
7.07: Középpont 205072211
7.15: Pénzvilág 6036766
7.37: Sport 208587389
8.30: tv2-doktor 3062899
8.40: Állásbörze 4212476
9.00: Délelőtt a tv2-vel
Életmódmagazin 8397230
10.25: Egy kórház magánélete 9835360
Amerikai sor., 104. (47')
Westphall bejelentést kap a polgármesteri hivatalból, hogy a kórházat eladják. Eközben dr. Wade-nek navigációs problémái akadnak, amikor az új kontaktlencséje átmenetileg megvakítja.
11.15: Marienhof 2805582
Német sor., 101. (ism. – 25')
11.40: Mindent vagy semmit!
Ismeretterjesztő vetélkedő
Vágó Istvánnal (ism.) 1406124
12.00: Stádium
A tv2 üzleti híradója 75358
12.15: Szerencsekerék
Vetélkedő (ism.) 6627582
12.40: Egy kórház magánélete 8724969
Amerikai sor., 80. (ism. – 47')
13.30: Csupa-csupa élet
Német sor., 102. (25')



13.55: Cápali és Cápeti 783747
Francia rajzfilmsor., 52/26.
14.25: Nekem nyolc! 157308
Bolondos műsor kamaszoknak
14.55: Csipsz
Magazin az ifjúságnak 3511582
Benne:
Zene, versek, a tudomány, a filmvilág és a divat hírei
15.50: Organikus narancs
Ausztrál ifjúsági sor., 37.
Rend.: Franck Brown
Szereplők: Jason Torrens, Ken James, Maurie Fields, Troy Beckwith 2847018
16.15: Remington Steele
Amerikai sor., 63.
Arte Wayne képregényrajzoló egyik detektívfigurája egyre inkább megtelik élettel. Mintha a kettejük „élete" közt sok lenne a hasonlóság, s úgy tűnik mintha valaki az életére törne. 2288501
17.05: Marienhof
Német sor., 102. (25') 8217230
17.30: Csupa-csupa élet
Német sor., 103. (25') 66785
17.55: Az Acapulco-öböl
Mexikói sor., 105. (22') 62501
Martin megkéri Rachelt, hogy adjon unokaöccsének, Pablónak munkát. Rachel egyre nehezebben viseli Max állandó zaklatását.
18.25: Szerencsekerék
Vetélkedő 279124
19.00: Tények
Hírműsor, időjárás 921
19.30: Gazdagok és szépek
Amerikai sor., 107. (25')
Sheila megsemmisíti Ridge Brooke-nak szóló üzenetét és Brookot arra biztatja, hogy utazzon el. Taylor meglátogatja Brooke-ot és miután sértéseket vág a fejéhez, Brooke felszólítja, hogy menjen el. 51259
19.55: Forró nyomon
Megoldások magazinja
Máté Krisztinával 2127259
20.50: Rex felügyelő
Német–osztrák krimisor., 10.
Rend.: Oliver Hirschbiegel
Szereplők: Tobias Moretti, Karl Markovics, Fritz Muliar 2108785
21.40: Mindent vagy semmit!
Ismeretterjesztő vetélkedő
Vágó Istvánnal 828563
22.00: Jó estét, Magyarország!
Tények
Tényező
A tények hátterében
Emberi tényező
Szemtanú
Sport
Európa 91376
23.00: Remington Steele
Amerikai sor., 20.
Rend.: Sidney Hayes 49327
23.45: Hajnaltól napestig 4483921
0.10: Jó estét, Magyarország! 51081693 (rövid ism.)

RTL KLUB

6.30: Jó reggelt! 1763018
Reggeli információs magazin
8.30: 100-ból egy
Vetélkedő (ism.) 7124
9.00: A farm, ahol élünk
Amerikai sor., 13. (ism.) 2036495
9.50: Klipklub
Popmagazin (ism.) 7422360
10.15: Rajzfilmklub
Benne:
A pálya ördögei
Francia rajzfilmsor., 12. (ism.)
Dragon Ball
Japán rajzfilmsor., 66. (ism.)
Grand Prix
Japán rajzfilmsor., 40. (ism.)
Varázslatos álmok 6756619
Japán rajzfilmsor., 5. (ism.)
11.45: Az első csók
Francia filmsor., 3. (ism.) 2646281
12.10: Knight Rider 1760853
Amerikai filmsor., 42. (ism.)
13.00: Híradó
13.15: Receptklub 9680414
13.30: Megveszem ezt a nőt!
Mexikói filmsor., 1–2. 98239124
A tizenkilencedik század végén Mexikóban a gazdálkodó Matilde örül unokatestvére, Rodrigo házatérésének. Nem tudja azonban elrejteni csalódottságát, mert a férfi csak Matilde húgát, Blanca Flort tünteti ki figyelmével. Ana Cristina – Leticia Calderon, Alejandro Aldama – Weuardo Yanez, Blanca Flor – Connie De La Mora, Rodrigo Montes De Oca – Enrique Rocha
14.20: Klipklub
Popmagazin 7489308
14.45: Rajzfilmklub
Benne:
A pálya ördögei
Francia rajzfilmsor., 13.
Grand Prix
Japán rajzfilmsor., 41.
Dragon Ball
Japán rajzfilmsor., 67.
Varázslatos álmok
Japán rajzfilmsor., 6. 9620679
16.20: Az első csók
Francia filmsor., 4.
Rend.: Jacques Samyn
Justine – Camille Raymond, Jerome – Fabien Remblier, Annette – Magalie Madison 3099495
16.40: A farm, ahol élünk
Amerikai filmsor., 14.
Rend.: Michael Landon
Miss Beadle, a tanítónő bejelenti, hogy különleges dolgozatot írnak, az első díj egy csodálatos szótár lesz. Mary elhatározza, hogy megnyeri a versenyt.
Charles Ingalls – Michael Landon, Mary Ingalls – Melissa Sue Anderson, Laura Ingalls – Melissa Gilbert, Carrie Ingalls – Lindsay Greenbush 2691259
17.30: 100-ból egy 3868230
Utána:
Meri vagy nem meri?
18.05: Knight Rider 5714360
Amerikai filmsor., 43.
Lauren megbízza Michaelt, hogy nyomozza ki szobatársnője halálának körülményeit, mivel véleménye szerint barátnője nem lett öngyilkos.
Michael Knight – David Hasselhoff, Devon – Edward Mulhare
Utána:
Meri vagy nem meri?
Villámjáték
19.00: Híradó 9389
19.30: Fókusz
Bulvármagazin 1360
20.00: Angyali érintés
Amerikai filmsor., 17.
Rend.: Jerry J. Jameson
Zack Bennett nyomozó egy tűzpárbaj okozta lelki tehertől a kábítószerhez menekül. Amikor megválik állandó társától, Monica lesz új partnere...
Monica – Roma Downey, Tess – Della Reese 35563
20.50: Ragadd meg a napot!
Amerikai film (1986 – kb. 89')
Rend.: Fielder Cook 310650
Szereplők: Robin Williams, Joseph Wiseman, Jerry Stiller
22.25: Az álanya
Német film (ism.) 8656358
24.00: Fókusz (ism.) 43196815
Időjárás-jelentés

TV3

14.45: Aloha
A Tv3 magyar sportmagazinja (ism.) 259766
15.15: Szellemirtók 2.
Amerikai vígjáték (1989 – ism.)
Rend.: Ivan Reitman
Bill Murray, Dan Aykroyd és Rick Moranis, régi szellemirtó barátaink ismét akcióba lépnek, hogy megmentsék New Yorkot.
Szereplők: Bill Murray, Sigourney Weaver, Dan Aykroyd, Rick Moranis 6805056
17.15: 72 óra 733037
A Tv3 kulturális ajánlóműsora
17.45: Trükkös halál
Amerikai filmsor.
2.: **Nulla óra, nulla perc**
Valahol Manhattan szívében időzített bomba ketyeg. A rendőrség tehetetlen, mert az egyetlen elfogott terrorista nem hajlandó elárulni a bomba helyét.
Szereplők: Cameron Daddo, Kevin Dobson, Carrie-Ann Moss, Christina Cox 2432114
18.40: Hójelentés 7346476
18.45: Hír3
A Tv3 hírműsora 552124
19.15: Gorillák a ködben
Amerikai kalandfilm (1989)
Rend.: Michael Apted
Szereplők: Sigourney Weaver, Bryan Brown 4303691
21.35: MASH
Amerikai vígjátéksor.
10.: **Yankee Doodle doktor**
A 4077-es egységet felkérik, hogy szerepeljen egy dokumentumfilmben, amely a katonai sebészek viszontagságait mutatja be. Ám a film rendezője, Bricker hadnagy annyira kellemetlen alak, hogy az egység végül fellázad.
Szereplők: Alan Alda, Wayne Rogers, McLean Stevenson, Loretta Swit 804105
22.05: Miss Pszichozsaru
Amerikai sorozat
18.: **Országúti gyilkos**
Végzetes kimenetelű cserbenhagyásos gázolások sorozata történik – félreeső országutakon. A helyszíneken hátrahagyott jelek alapján Sam arra a következtetésre jut, hogy egy kamionos lehet a tettes.
Szereplők: Ally Walker, Robert Davi, Julian McMahon, Erica Gimpel, Michael Whaley 1967143
23.00: Hír3
A Tv3 hírműsora (ism.) 779679
23.30: Hegylakó 864327
Amerikai kalandsor., 84. (ism.)
0.25: 72 óra
A Tv3 kulturális ajánlóműsora (ism.) 12326032

MSAT

0.30: Music Box 49412308
Interaktív kívánságműsor
6.30–8.30: „Vekker"
Rádió a tévében!
Reggeli ébresztőshow! 3687056
13.45: A hekus 7000582
Német tévéfilmsor., 48. (ism.)
14.45: Játszd újra... 8887105
15.30: High Life Disco Top Ten 172871
16.00: Bulivonal (ism.) 722330
16.30: News-Da 619124
17.00: Szelep
Sportműsor 408105
18.00: Benny Hill 25. 621969
18.30: A hekus
Német tévéfilmsor., 49. 403650
19.30: Drakula
Filmsor., 5. 471114
20.00: Rideg mennyország
Amerikai film (110')
Rend.: Nicolas Roeg
Szereplők: Theresa Russel, James Russo 3786018
21.50: Testvérpárbaj 3529476
Amerikai akciófilm (ism. – 95')
23.25: Music Box 22319740

HBO

7.00: Bolondos dallamok
Amerikai rajzfilm (30') 8259
7.30: Bír-lak
Amerikai minisor. (30') 4855105
8.05: Goofy
Amerikai rajzfilm (76')
Rend.: Kevin Lima 6574766
9.25: Jó étvágyat, televíziócska!
Lengyel vígjáték (90')
Rend.: Pawel Trzaska
Szereplők: Gabriela Kownacka, Piotr Machalica, Marian Kociciak 70153679
11.00: Jasper, a dög
Amerikai vígjáték (85')
Rend.: Alan Metter
Szereplők: Randy Quaid, Frank Whaley, Christine Harnois, Sheree North 3542056
12.25: Hófehérke
Amerikai rajzfilm (50') 7118414
13.20: Garth Brooks-koncert
Central Park, 1997
(120') 11488650
15.25: Aludj csak, én álmodom
Amerikai vígjáték (99')
Rend.: John Turteltaub
Szereplők: Sandra Bullock, Bill Pullman, Peter Gallagher, Peter Boyle 2159495
17.05: Gilbert Grape
Amerikai filmdráma (118')
Rend.: Lasse Hallstrom
Szereplők: Johnny Depp, Juliette Lewis, Mary Steenburgen, Leonardo DiCaprio 3378211
19.00: Bolondos dallamok
Amerikai rajzfilm (30') 5327
19.30: Bír-lak
Amerikai minisor. (30') 4698
20.00: Vízidili 29211
Amerikai vígjáték (89')
Rend.: Bon Logan
Szereplők: Corey Feldman, Jack Nance, Sarah Douglas
21.30: Sztárközelben: Arnold Schwarzenegger
Amerikai dok.-film (24') 4834
22.00: Melrose Place
141.: **A vihar szeme** (43') 52389
22.45: Az utolsó akcióhős
Amerikai akciófilm (126')
Rend.: John McTiernan 96246698
Szereplők: Arnold Schwarzenegger, Mercedes Ruehl, F. Murray Abraham, Anthony Quinn
0.55: Mathilde illata
Francia szexfilm (91') 23116872
2.30: Tökéletes másolat
Amerikai thriller (118') 9196829
Rend.: John Amiel
Szereplők: Holly Hunter, Sigourney Weaver, Dermot Mulroney, William McNamara
4.30: Dolores Claiborne
Amerikai thriller (127')
Rend.: Taylor Hackford 21102679
Szereplők: Kathy Bates, Jennifer Jason Leigh, Christopher Plummer, Judy Parfitt

13.30: Csatamezők 5715389
Angol dok.-film-sor.
XII/2.: **A franciaországi csata** (ism. – 58')

14.35: A megfagyott gyermek 1180969
Magyar játékfilm
(1936 – FF – 86')
Eötvös József költeményéből írta: Orsi Mária. Rend.: Balogh Béla
A félárva Tomi érzékeny kisfiú, aki anyja halála után nagybátyjához kerül Budapestre.
Szereplők: Csortos Gyula, Sziklay Szeréna, Simor Erzsi, Básti Lajos

16.00: Szegletkő 1670785
Protestáns műsor (35')
Szerk.: Nagy László

16.35: Hubertus 429476
Vadászati magazin (15')
Szerk.-műsorvez.: Csekő Sándor

16.50: Barangoló 8960785
Turisztikai magazin (15')
Szerk.: Kontra Mária

17.10: Billy, a macskakölyök
Angol rajzfilmsorozat 8216501
4.: **Galambgulyás** (24')
Rend.: Les Orton

17.35: Mese 885018
Marcel és Bonifác nagyapó
Bolondságok a bohókás bolygóról

17.50: Reklám, műsorismertetés

18.00: Híradó (15') 15037

18.20: A film évszázada – A lengyel film 6627360
Hamu és gyémánt
Lengyel játékfilm
(1958 – FF – 98')
Jerzy Andrzejewski regényéből írta: Jerzy Andrzejewski és Andrzej Wajda. Rend.: Andrzej Wajda
Szereplők: Zbigniew Cybulski, Ewa Krzyzewska, Adam Pawlikowski, Waclaw Zastrzezynski, Barbara Kraftowna

20.05: Váltó 666501
Gazdasági magazin (35')
Rend.: Nagy Katalin

20.40: Esti kérdés (13') 7795124

20.55: Reklám, műsorajánlat

21.00: Híradó (20') 28969

21.20: Sportpercek
Főszerk.: Juni György 2338766

21.35: A film évszázada – A lengyel film 1307292
Zbyszek – Cybulski útja
Lengyel portréfilm
(1969 – FF – 75')
Forgatókönyvíró és rend.: Jan Laskowski
Zbigniew Cybulski máig egyike a legnépszerűbb lengyel színészeknek, a hatvanas évek ifjúsági bálványa, akit nagyon sokan James Deanhez hasonlítottak – tavaly lett volna 70 éves.

22.50: Hangverseny Zbigniew Preisner filmzenéiből 8439056
Lengyel film (50')
A koncerten a kitűnő lengyel zeneszerző Kieslowski, Agnieszka Holland és Louis Malle filmjeihez írt melódiái csendülnek fel.

23.45: Híradó (30') 5305563

0.15: Szegletkő 51007631
Protestáns műsor

Hubertus – Barangoló – Váltó – Esti kérdés
(ismétlések – 113')



18.20 DUNA TV HAMU ÉS GYÉMÁNT

1945. május 8-án, amikor mindenki a győzelmet ünnepli, Maciek és barátja, Andrzej a párt megyei titkárát és kíséretét akarja megölni. A golyók célt tévesztenek. Maciek azonban szakítani akar múltjával...

20.00 MTV1 KISVÁROS

KÖLTÖZTETŐK

Luca néni – a nyugdíjas tanárnő – férje halála után egy régi házba költözik. A látszatra jó szándékú költöztető cég „munkatársait" azonban hiába várja az üres házban. A telefonszám egy fülkéé, a bútorai, festményei eltűntek. És ott van még egy titokzatos váza, ami valamiért mindennél fontosabb az idős hölgynek...



22.00 MTV2 *Az ifjú gárda, avagy...*

Moldova György komédiájának teljes címe kissé bonyolult. *Az ifjú gárda, avagy... Ugyan már, Ibolyka!* A bemutató idején, 1993-ban felfigyelt rá a pesti közönség. A Játékszínben a kitűnő kaposvári színész-rendező, *Bezerédi Zoltán* állította színpadra, és frenetikus sikert aratott.

Az eredeti ifjú gárdát regénynek írta meg *Fagyejev*. A történetet később *Oblopkova* dramatizálta, nálunk is műsorra tűzte több színház. A Moldova-vígjátékban szereplő idős színészek azt játsszák, hogy harmincnégy év után újra előadják az eredeti művet. Ugyanis erre kéri őket Brazíliába szakadt honfitársuk, aki ezért végrendeletében 200 ezer dollárt hagy a színházra.

„Repesek a boldogságtól, hogy eljátszhatom e mulatságos darab egyik főszerepét" – így nyilatkozott annak idején *Bárdy György*.

J. K.

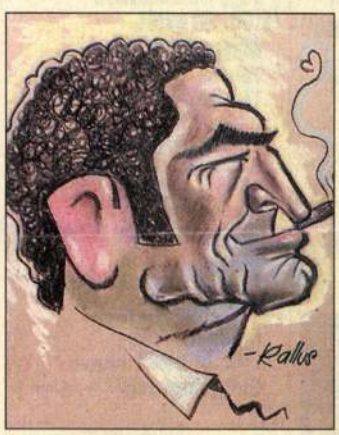

Bárdy György
GRAFIKA: KALLUS LÁSZLÓ

ÖRÖKÖS TAGSÁG

A Magyar Televízió és a Petőfi rádió ismételten arra kéri önöket, hogy szavazzanak az örökös tagokra.

Kedves Olvasó! Az ön feladata az, hogy a kuratórium által javasolt négy művész közül kategóriánként válasszon ki kettőt.

Kérjük, hogy a kitöltött szavazólapot nyílt levelezőlapra ragasztva **1998. március 21-ig** küldje el címünkre: Magyar Televízió, 1810 Budapest, Szabadság tér 17., Örökös tagság

Kérjük, hogy kategóriánként két nevet jelöljön meg x-szel. A levelezőlapra írja rá nevét és címét.

SZÍNÉSZNŐ
- Csomós Mari ☐
- Komlós Juci ☐
- Máthé Erzsi ☐
- Molnár Piroska ☐

SZÍNÉSZ
- Agárdy Gábor ☐
- Garas Dezső ☐
- Huszti Péter ☐
- Zenthe Ferenc ☐

OPERAÉNEKES
- Ilosfalvy Róbert ☐
- Kováts Kolos ☐
- Marton Éva ☐
- Rost Andrea ☐

MUSICAL SZÍNÉSZ, OPERETT
- Galambos Erzsi ☐
- Lehoczky Zsuzsa ☐
- Oszvald Marika ☐
- Vikidál Gyula ☐



20.00 MTV2 A MI XX. SZÁZADUNK

Paul Boatin (középen), aki a detroiti Ford autógyár futószalagján dolgozott...

... ugyanő Diego Rivera freskóján



KALMÁRNÉ HORÓCZI MARGIT

VII. Szolnoki Képzőművészeti Triennálé

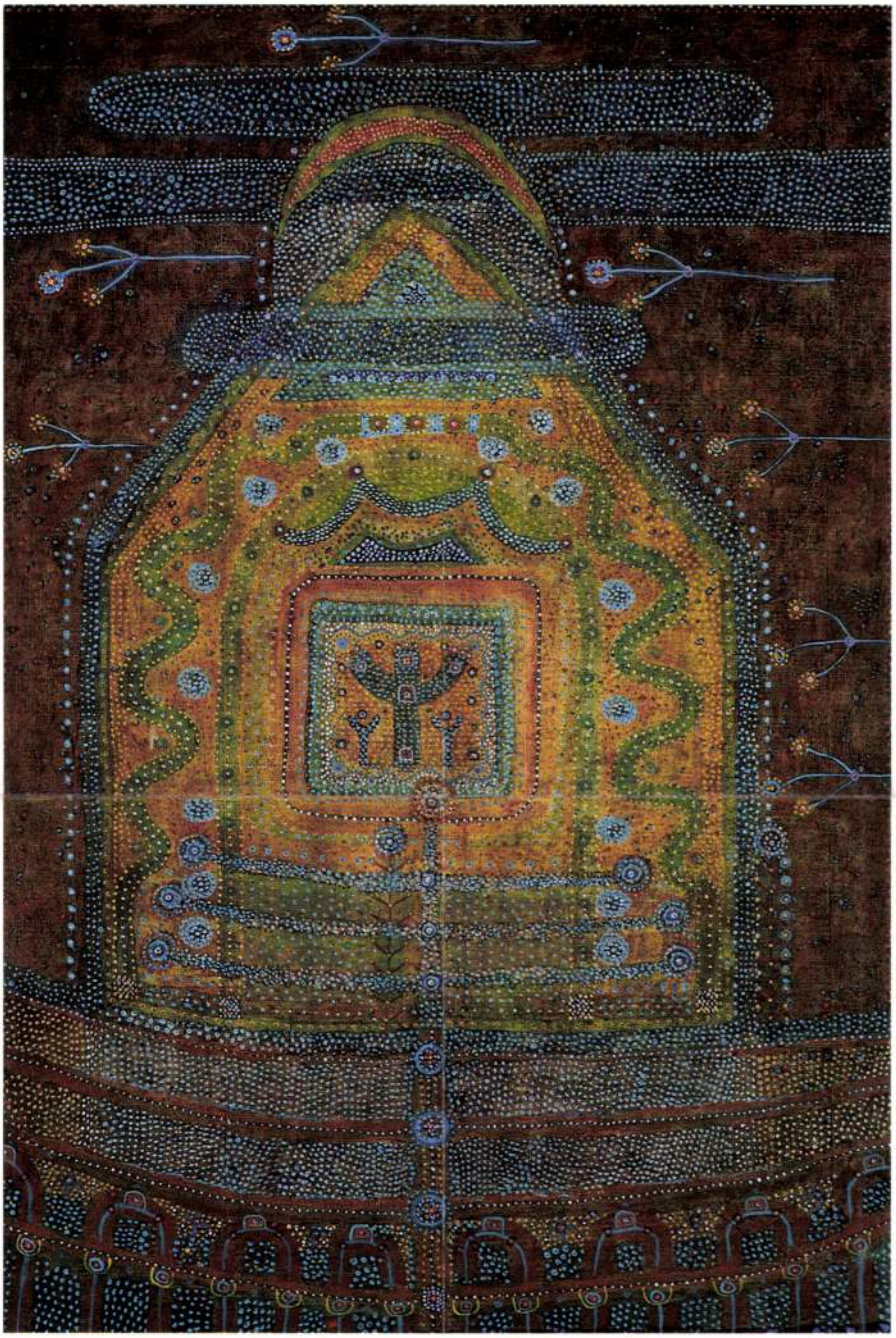

KALMÁRNÉ HORÓCZI MARGIT: Régi ház
(A Művelődési és Közoktatási Minisztérium díja)

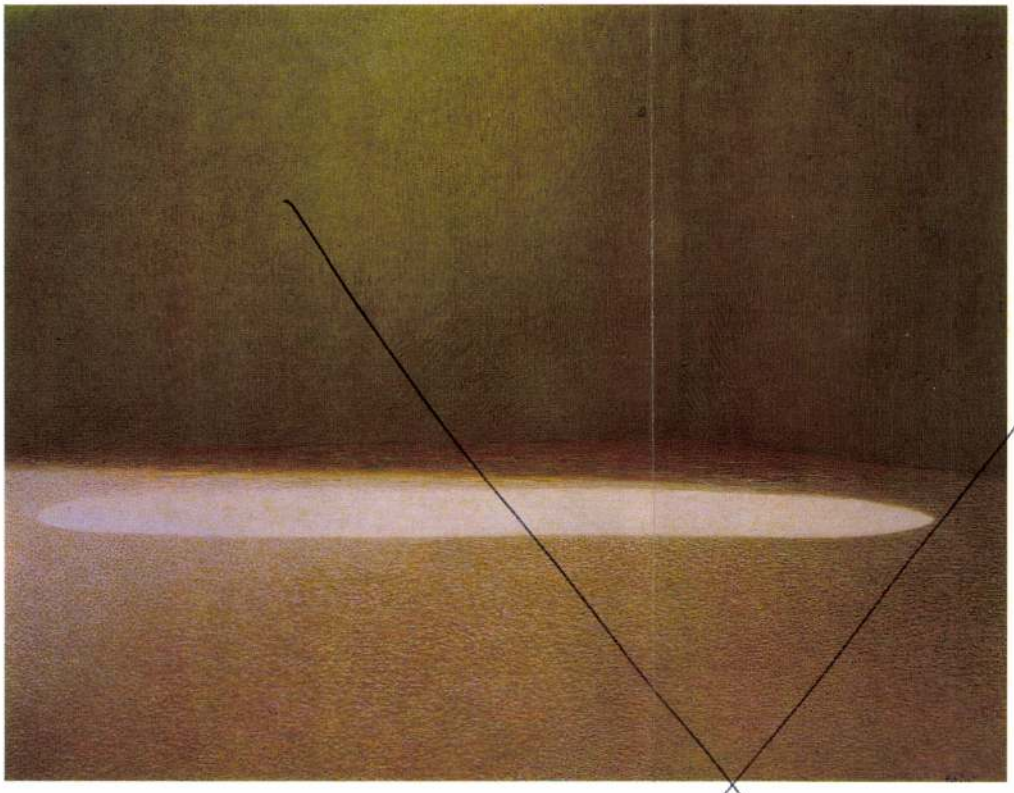

BIKÁCSI DANIELLA:
Portugál ellipszis
(A Damjanich János Múzeum díja)

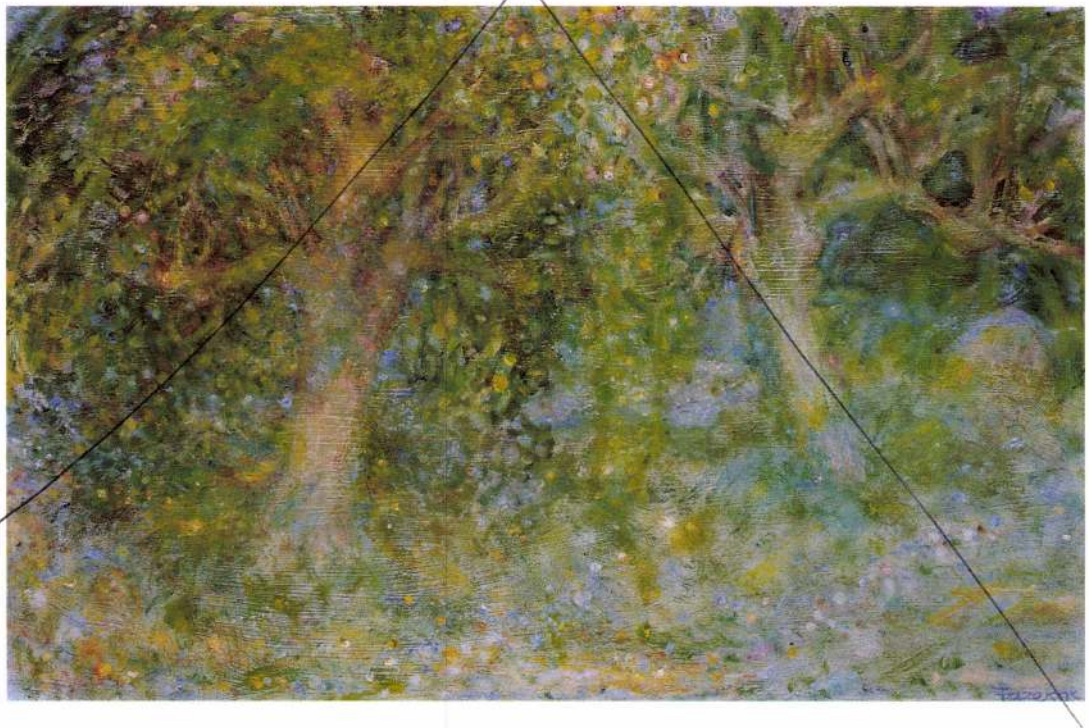

FAZEKAS MAGDOLNA: Gyümölcsfák
(Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat díja)

Kálmán. 2168

Colmen (Colomannus goldschmidt), ötvös. A XVI. század elsö felében Brassóban működött s 1546-7 ben czéhmester volt. Ó-Brassóban a Hosszú utczában egy telekkel bírt, melyet 10 frtra becsültek.

Gyárfás Tihamér: Brassai ötvösök a XVI. század közepén. Arch. Ért. 1908. 123. l. — Quellen z. Gesch. d. St. Kronstadt III. 131. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kallus László
KÉPES ÚJSÁG
1962 DEC 29
1021

sor

ANUÁR 3.

: 8.10: Napi-
zenéje. 8.55:
9.00: Munkás-
nod és Mas-
Don Quijote
iójáték. 11.50:
zenei híradó.
gazdatanfo-
— egy nóta.
ı. 14.00: Ver-
ánta dervis.
.10: A ping-
ıyismertetés.
05: Lányok,
badur. Ope-
kus operet-
sunk? 18.05:
jú Figyelő.
Világhírű
ıye. 22.15:
): Zsolnai
lélektani
0: Operett-
.
: Új nép-
.50: A Pro
ik. 15.10:
ló trópus.
A külföldi
zky Éva
(zongora)
smeretter-
emutatjuk
18.10: Rá-
at. 18.50:
ik. 19.05:
nfolyam.
lázáról.
zsikával.
or folyt.

4.

: Tánc-
). Wilde
énekel.
Óvodá-
k Puc-
agylalt-
11.45:
műsorá-
eállítot-
li Bala-
14.30:
nal ha-
l. 15.10:
nányok
, népi
iportte-
uzsika.
ádióis-
inkből.
. 19.00:
Pénte-
enekari
t.
Opera-
vósmu-
ság fo-
. 16.05:
fran-
mesél.
ar . . ."
zene.
köny-
lturális
Verdi.
álység.
folyt.
nczene.
22.40:

.

ányok,
ngver-
végig.
skola.
atulá-
): Az
gora-



Benedek Tibor



Salamon Béla



Kazal László



Keleti László



Kibédi Ervin

(Kallus László karikatúrái a szilveszteri vidám műsorban szereplő művészekről.)



Fiatalos táncruha, amelynek szoknyáját V-alakban beillesztett mandeira fodor-sor teszi könnyedebbé

A tejeská

EGYSZERŰ Ö



Eredeti elgondolású ez a heverő, amelynek r
fából készült emelt fejtámlája van. Egysz
drapp kárpitozásához jól illik az élénk sz
kockás párna

Kisbútorok, nyersszínű világos fából. A ke
asztallap és a kisszekrény néhány alkotór
fekete műanyag. A falon hátlap nélküli kis p
aminek célszerűségét még növeli alsó kis fi

Kallus [László] 1 grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

–: Fesztiválok korszaka 8

ESTI HIRLAP Bp., 1966 dec. 10.

Kallay László, grafikus MDK

Karikatúra.

Repr.

—: Abszolut kémyelem 4

ESTI HIRLAP, by. 1963. okt. c. 27.

Kallus László, grafikus MTI

karikatúra.

Rejtv.

–: A jég bemutatója a TV-ben 4.

ESTI HIRLAP, 1964. jan. 7.

Kallus [László], grafikus MDL

Karikatúra.

Repr.

— : Olvassa le, Évike, hány kitó vagy ok 5

[Külön nám:] Sokadik évf.

ESTI HIRLAP Dn. 1964. jan. 1.

Kallus László, grafikus MDK

Hír: Malachiás erdéje: Kallus László honorárium nélkül kénitette e szám karikatúráit.

Karikatúra: Repr.

–: Légrádi, a lelkiismeretesség példája 6

[Külön szám:] Sokadik évf.

ESTI HIRLAP bp. 1964. jan. 1.

Kallus László, grafikus MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Praktikus Kisvolgálás 4.

ESTI HIRLAP. bp. 1964. jan. 9.

Kallus [László], karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

–: Biztonságban 3

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. máj. 14.

Kallus [Kárló], grafikus

Gyűnyvajz.

Repr

—: Autórok

3

ESTI HIRLAP, br. 1964. jan. 31.

Kallus Károly, grafikus

MTI

Karikatúra.

Repr.

—: Goldwater: — Tolvaj! Fogják meg!...

?

NÉPSZABADSÁG — ún. 1965. ápr. 30.

Kallos Károly, grafikus MDK

Karikatúra.

Rep.

— : Johnson: — Nézzük csak, ... 2.

NÉPSZABADSÁG 1965. máj. 1.

Kallus László, grafikus MDK

Karikatúra.

Repr.

– : Amerikai békegalambok 3.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. máj. 6.

Kallay [Kárló], Karikaturista †IDK

Gányrajz. Repr.

— : TV műsor 14 éven felülieknek 4

ESTI HIRLAP Bp. 1963. dec. 10.

Kallus [László], grafikus

Karikatúra. Lapr

—: Telefon a — munkahelyen

3

ESTI HIRLAP

Sz. 1963. máj. 10

Kalmar Lanló rajzoló

A Képzőművészeti Főiskolán a
freskófestést tanulta. – Később
karikaturista lett.

Karikaturák (7 repró)

Világ Ifjusága, 1964, jamuár, 14 old.

Kallay [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : figyelmetlen vezetők részére 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 30.

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr

— : Judítás — ahogy rajzolónk elképzeli 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 91.

Kallus [László], karikaturista 1901

Gányraje.

Repr.

– : Előfordul

2.

EST/ HIRLAP bp. 1963. okt. 23.

Kallus [László], grafikus D Dg

Karikatúra.

Repr

–: figyelmeztető táblajavaslat 3.

EST/ HIRLAP, Szp. 1963. nov. 11.

Kallus [Károly], karikaturista MDK

Grafikus.

Repr

— : „Gépi ellenőrzés" 3.

EST/ HIRLAP, 1963. okt. 15.

Kallus [László], grafikus MDK

Karikatúra.

Repr

—: Figyelmeztető tábla 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. okt. 1.

Kallus [kálus], grafikus MDK

Karikatúra.

Rep

—: „Fortuna" ... 6

EST/ HIRLAP, br. 1963. szept. 10.

Kallus [László], grafikus OSZK

Karikatúra. Dep.

— : „Farkasok Kört, védtelen"... 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. szept. 27.

Kallus [László], karikaturista MDK

Grúnyrajz. Repr.

– : Példázat, egyes vasuti vendéglőkről 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. máj. 16.

c9

Kallus [László], karikaturista M.D.4

• Grúnyrajz.

Repr.

— : Horgász a fényképésnél 6.

ESTI HIRLAP

bp. 1962. máj. 3.

Kullus [László], karikaturista MDK

Grímy rajz. Repr

— : Újsághír : Ötvenpálót Jelmillió kilót szállít...
5.

ESTI HIRLAP

Dn. 1963. jún. 29.

121
+1
122

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : Új rádiótípusok készülnek 4

ESTI HIRLAP

bp. 1963. jún. 28.

Kallus [László], grafikus MDK

Grünyvajz.

Repr.

– Újvágtár: Gólya Jének számlálást tart...

2

ESTI HIRLAP

Bp. 1963. jún. 25.

Kallay [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Valentyina a fodrásznál 3

ESTI HIRLAP, Bn. 1963. jún. 22.

Kallus [László], karikaturista MSK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Hiratalban 8.

ESTI HIRLAP

Bp. 1963. jún. 8.

Kallus [László], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Önkikapcsoló TV 3

Bp. 1963. jún. 6.

ESTI HIRLAP

Kallus [László], grafikus VIDK

Gúnyrajz.

Repr

– „Van valami ünemi gyakorlata?"

6

ESTI HIRLAP bp. 1963. máj. 16.

Kallus [László], karikaturista ↗ Bu

Gúnyrajz.

Repr.

–: Kániskula 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. aug. 3.

1

01

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Különc — a Balatonon 6.

ESTI HIRLAP, Bu. 1962. aug. 16.

Kallus [László], Karikaturista 7 Dz

Gúnyrajz.

Repr.

— : Kivit beképzelt 2.

Sp. 1962. aug. 22.

~~ESTI HIRLAP,~~

Kallus [Lánló], Karikaturista ↗ DU

Gúnyrajz.

Repr.

— : „Kiállításrajongó" 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. aug. 30.

Kallus [László], Karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

—: Az alkohol rabja 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. szept. 13.

Kallus [László], karikaturista M Dk

Grúnyrajz.

Rep.

—: Gépkornak az iskolában 3

ESTI HIRLAP, bp. 1962. szept. 18

Kallus [László], Karikaturista MDA

Gúnyrajz.

Repr.

: Divat

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. szept. 26

Kallus [László], karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

– : SZTK-ban 6

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 5.

Kallus [László], karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

– : Autóhorszak ban 2

ESTI HIRLAP Sp. 1962. okt. 15.

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

~: Látod, ő a geometria tanárom 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. júl. 31.

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Közértben

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. júl. 18.

Kallus [Laczló], karikaturista M DK

Gúnyrajz.

Repr

— : Nyugodt lakótársak 6.

ESTI HIRLAP bp. 1962. jún. 14.

Kallus. [László], karikaturista MDG

Grúzsvajn.

Repr.

— : Gendélet kiállítás 2.

ESTI HIRLAP, Bn. 1962. jún. 29.

Kallus [László], karikatorista MDh

Gúnyrajz.

Repr

— : Napszemüveg-Jogyatkozás 8.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. jún. 2.

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Dédelgetett növények 6.

ESTI HIRLAP, Bpr. 1962. márc. 13.

Kallus [László], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : Cserépkályhát épít a „KIK"

6.

ESTI HIRLAP, Sp. 1962. márc. 21.

Kallus [László], karikaturista MDh

Grúnyvajz. Depr.

—: Készül a lesállás 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. márc. 24.

08

Kollus [László], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Modern Kiállításon 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. ápr. 14.

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Gúcsforgalom idején 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. ápr. 2.

Kallus [László], Karikaturista MDK

Günyvaje.

Repr.

—: Útbaigazítás egy hivatalban 6.

Bp. 1962.

ESTI HIRLAP, márc. 2.

Kallus [László], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Már csak ez hiányzik 2.

ESTI HIRLAP, Bu. 1962. márc. 5.

Kallus László, Karikaturista MDK

A Rátkai Márton Színészklubban Kiállítást rendezett művészeket ábrázoló karikatúráiból.

Kellér Dezső karikatura-portréja. Repr

— : Ma hallottuk 2.1

ESTI HIRLAP, bp. 1962. febr. 4.

Kallus [László], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Depr.

—: Könyvárus február 4-én 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 4.

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Farsang 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 9.

Kallus [László], grafikus MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: Kórakozott vásárló 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 22.

Kallus [Lánló], Karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

Áruházi bemutatón 6.1

ESTI HIRLAP, bp. 1962. márc. 6.

Kallus [Lázló], grafikus

Karikatúra.

Repr.

– : Női logika

6.

ESTI HIRLAP

Bp. 1963. júl. 3.

Kallus [László], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

— : Virágklinikát rendez be ...
a VIRÁGÉRT ... 6

ESTI HIRLAP Bp. 1963. júl. 18.

Kallus [Lázló], Karikaturista MDK

Gúnyrajz: Repr.

— : „Goda" — a Balaton parton ...

6.

ESTI HIRLAP

bp. 1963. júl. 12

Kallus, karikaturista

Sárényi Levente
repr.

Műsorkalauz
Magyar Ifjúság, 1970. III. 13. 17. l.

MDK

Kallus László, karikaturista

Gúnyrajz: Repr.

—: Vetélkedőkorszak

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 5.

Kallus László, grafikus

MDK.

Karikatúra:

Repr.

— , (... kerelem ...)

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 8.

MDK

Kallus László, grafikus

Gúnyrajz:

Repr.

—: Lecsnek a betűk 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 18.

Kallus László, karikaturista

MDK

Gúnyrajz:

Repr.

—: Az élelmes

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 2.

MDK

Kallus László, grafikus

Szatirikus rajz:

Repr.

— : téj embléma

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971, márc. 1.

Kallus [László], karikaturista

MDK

Gúnyrajz:

Repr.

—: Nyakörv — a női divat 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 19.

Kallus László

rajza a 8. oldalon

Északmagyarország 1970 május 12

Kallus László, grafikus

Karikatúra:

Repr

— : Horgász félóra 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 8.

Kallus László, kari naturista

Gúnyrajz:

Repr

—: Még a robotember is ... 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 28.

Kallus László, karikaturista

Gúnyrajz:

Repr.

— : Önreklám

12.

ESTI HIRLAP. Bp. 1971. ápr. 26.

M.D.K.

Kallus László

"Női portré" c. művét bemutatja a lap a művész kiállitásáról.
Berend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolója.

"Láttuk Hallottuk Olvastuk" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. május 25-31. IV. évf.
22. sz.

Kallus László, karikaturista

MDK

Grünzeit.

Repr.

— : Csúcsforgalom az SzTK-ban 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. okt. 19.

MDK

Kallus Lázló, karikaturista

Rajz.

Rep.

— : „Házgyárak működnek Budapesten" 3

ESTI HIRLAP Bp. 1967. jút. 4.

MDK

Kallus László, grafikus

Két karikatúra.

Rep.

— : „Könnyebb munkakörbe ....."

6

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jún. 29.

MDK

Kallus László, karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

— : Modern Kiállítás 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jún. 22

eb

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

– : Érettségi előtt 3

ESTI HIRLAP Bp. 1967. jan. 5.

Kallus László, karikaturista

MKD

Gúnykép.

Repr.

– : „Választhatom az a két szép pirosat?...“ 6

ESTI HIRLAP, Bp, 1967, nov. 10.

MDK

Kallus László, grafikus

Rajz:

Repr.

—: Tavaszi fásítás 7. 9.

Népszabadság, Bp. 1970. máj. 17.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr.

— „Húsvéti torna" 7.

EST/ HIRLAP, Bp. 1970. márc. 27.

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz:

Repr.

–: Cirkusz kiállítás Budapesten

1.

ESTI HIRLAP, 1970. márc. 21.

Kallos Kálmán, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repr

—: Tabló olimp 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 28.

MDK

Kalkus Lázló, grafikus

Rajz:

Repr

– : Kép szöveg nélkül

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 16.

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz:

Repr.

— : „Kérd vissza, mert dirnt len"

4.

ESTI HIRLAP. Bp. 1970. jan. 29.

Kallus László karikaturista MDK

Rajz:

Repr.

—: Influenza idején ... 8.

ESTI HIRLAP! Bp. 1969. dec. 28.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra:

Repu.

–: Kicsit rövidlátó

2

ESTI HIRLAP. B. p. 1969 dec. 23.

MDK

Kallus László, karikaturista

Három gúnyrajz:

Repr.

–: Karikaturisták a népszámlálásról

M. 2.

Népszabadság, Bn. 1970. jan. 11.

Kallus László, grafikus

MDk

Karikatúra:

Repr.

— : Kék fény — a jövőből ... 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. márc. 9.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

— : „Ahi megnolcta az autóstopot... 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. márc. 3.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Rejtz

-: Takarékosság

7.

ESTI HIRLAP Br. 1970. febr 14.

Kallus László, grafikus

MDK

Könikus rajz: Repr.

— : „Ügye mondtam, ... 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. febr. 6.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

— : Medve

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. febr. 2.

MDK

Kallus László grafikus

Karikatúra:

Kép

—: Aki sokat néz a TV-t

M 10.

Népszabadság, Bp. 1970. március 29.

Kallus László, karikaturista

MDK

Rajz: Rep.

– : „Jégtörő Mátyás" 1

EST I HIRLAP B:.1970.febr. 23.

08

Kallus László karikaturista

MDK

Rajz: Repr.

–: Harcos női kalapdivat 3.

ESTI HIRLAP. Bp. 1970. febr. 24.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

– : Új kolléga ...

12.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. jan. 20.

801

Kallus László, karikaturista

MKD

Grünyhép.

Repr.

— : 6"n

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 11

MDK

Kallus László, karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

– : „De kérem, én sántott csirkét kértem"

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jún. 9.

MDK

Kallus László, karikaturista

Gáncsy Kéz.

Repr.

— : Először jár Állatkertben

6

ESTI HIRLAP, Bp. 1967, jún. 14.

Kallus László, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr

– : Zenenerző

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. júl. 31.

MDK

Kallus László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

— : A „jónivű" anyakönyvvezető 3

ESTI HIRLAP 1907. szep. 6.

MDK

Kallay László, karikaturista

Gúnyrajz.

Kep.

— (— karikatúra — szöveg nélkül)

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jul. 17.

MDK

Kallus László, karikaturista

Gúnyhép.

Repr.

— : féltékenység

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jul. 15.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

— : ... „ „ Őszibarack kiállítás ...." 6

STI HIRLAP

bp. 1967. aug. 22

Kallus László, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Tablódivat

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jút. 7.

Kallus László, karikaturista

MDK

Gyümölcs.

Repr.

—: Elítélt garázdálkodó

4

ESTI HÍRLAP, Bp. 1967. máj. 13.

Kallus László, grafikus MOK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Bukósisak 5

ESTI HIRLAP, Tr. 1965. okt. 9.

Kallus László, grafikus MDG

Gyűrűkép.

Repr.

—: Küzdelem az első helyért 6

EST! HIRLAP, Sp. 1965. okt. 22

Kallus László, grafikus MDG

Rajz. Repr

– : Melyiktől tetszik parancsolni?...
6

ESTI HIRLAP, bp 1965. okt. 20.

Kallus [Lászlós], grafikus

Karikatúra.

Repr.

— : 1964

6.

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. nov. 20.

Kallus [László], Karikaturista MBH

Grünzweig.

Repr.

— : Stílusosan 3

ESTI HIRLAP, bp. 1964. aug. 17

Kallus [Lánló], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— Műtehén a mezőgazdasági vásáron.

4

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. aug. 22.

Kallus László, karikaturista MDK

Rént ven a brüsseli karikatúra-világ kiállításon.

– ittís 10

NÉPSZABADSÁG BP 1965. okt. 6.

Kallus László.

Karikaturista,

a III. Magyar Karikatura-kiállításon szerepelt.

Magyar Nemzet, 1971. Nov. 1.

Kallus Kálló, karikaturista

Gúnyrajz

Repr.

—: Szikvíchiány volt az ü mepek alatt
(Karikatúra)

Népszabadság, bp. 1959. dec. 29.

10.1

molk

Kalkus László

rajza.

Királyhegyi Pál: Amerikai tragédia c. írásból

Országos Világ 1961, 47. sz. 23 l

M.D.K.

Kallus László grafikus

Pethes Sándor karikaturája. repr. szerepel többek között a Szinész Klubban rendezett kiállitásán, amelyen müvészekről készitett rajzait állitották ki.

Szinház és Mozi. Bp. 1955. juni 10. VIII. évf. 23. sz. 29. 1.

M.D.K.

Kallus László

"A néma levente" rajz-repr.

\- - -

"Szigoruan bizalmas" rajz-repr.

\- - -

"Aranyember" " "

Szinház és Mozi. Bp. 1955. juni 17. VIII. évf. 24. sz. 27. lap. juni 24. 25. sz. 27. lap és juli. 1. 26. sz. 27. lap.

Kallus László, karikaturista Bdh

Gúnyrajz. Repr.

–: A felújított „Ember tragédiáját" bemutatták a Nemzetiben 10-f
(Karikatúra)

Népszabadság, Bn. 1960. okt. 20.

Hallos László
grafikus

M.D.K.

Rajza (Palotai Borisról)

Élet és Irodalom, 1960. aug. 12. — 11 lap.

M.D.M

M.D.K.

Kallus László
grafikus

Rajz (Mónica Virágról)

Élet és Irodalom, 1960. aug 19 – 11 kép.

[Kallus Lázló], grafikus

Gúnyrajz.

Repr.

—: Egy boldog nyertes ....

6

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. febr. 19.

Kallus László, grafikus MBK

Öt karikatúra.

Repr.

— : Kallus rajzai

Hátró-hátró-lovító
(36)

Család és iskola, Bp. 1965. január XVI/1.

01

Kallus [László], karikaturista MDK

Gúnyrajz. Repr.

— : heltároz árok idején 3

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. jan. 22.

Kallus [László, grafikus] MDK

Gúnyrajz - Répa

Csokoládéolimpiára készülnek Prágában

—: És milyen céltól 5

ESTI HIRLAP, bp. 1964. febr. 29.

Kallus [László], karikaturista MDG

Gúnyrajz.

Repr.

– : MEO 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. febr. 7.

MDK

Kallus László, karikaturista

Gúnykép.

Rep.

— : „És maga?" 3

ESTI HIRLAP Bp. 1967. ápr. 11.

Kallus László, grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

– : Vadászaton

6

ESTI HIRLAP, bp. 1967. jan. 4.

MDK

Kallos László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

–: Önkiszolgáló játékbolt nyílt 3

ESTI HIRLAP Br. 1967. ápr. 10.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

– : Első fogás

4

ESTI HIRLAP Bp. 1967. ápr. 15.

MDK

Kallus László, grafikus

Rajz.

Repr.

– : Kutya kiállítás és vásár len Budapesten 6.

ESTI HIRLAP Bp. 1967. máj. 3.

Kallus [László], karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr

— : Szúrósvégű esernyő a dirat. 5

ESTI HIRLAP Bp. 1966 nov. 19.

Kallus [László], karikaturista

MDK

Grünyzajt.

Rep.

— : Hangverseny után 6

ESTI HIRLAP Bp. 1966 nov. 15.

Kallus László, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Aki a virágot szereti 4

ESTI HIRLAP, 1966. aug. 27.

Kallus László, karikaturista

MDK

Grúnyvajz.

Repr.

— : Tilalmi tábla — lógósoknak 6

ESTI HIRLAP, Sz. 1967. márc. 29.

MDK

Kallus László, karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

— : Figyelmes ontályvezető

3

ESTI HIRLAP Bp. 1967. febr. 21.

Kallus Lázló, karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Repr.

—: Souvenir

8

ESTI HIRLAP Bp. 1967. febr. 25.

MDK

Kallus László, karikaturista

A közeljövőben jelenik meg „Fejvadászat" c. karikatúra-albuma.

B. B. portréja: Repr

— : Fejvadászat 2

ESTI HIRLAP, bp. 1967. febr. 18.

Kallus Lánló, karikaturista. MDK

Rajz.

Repr.

— : Interjú egy tárlaton 6.

ESTI HIRLAP Bp. 1967. febr. 28.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

—: Egy fegyelmezetlen tanuló 6

STI HIRLAP, 1 Bp, 1966 nov. 1.

Kallus László, grafikus

MDK

Karikatúra. Repr.

– : Delfincirkusz Budapesten 4

STI HIRLAP, bp. 1966. aug. 24.

Kallus [László], karikaturista

MDK

Grúnyhéj.

Repr.

— : Kritika

3

ESTI HIRLAP Bp. 1966. dec. 27.

Kálmán

Késes

Sopronból származott át a közeli osztrák fővárosba *Kálmán* (Colman Ödnburger) késes is. 1476-ban[369] vették fel Bécs polgárainak sorába, amiért 4 shillinget kellett fizetnie. Házadót ez évben még nem róttak ki reá, tehát nem tudni, melyik utcában rendezte be műhelyét. Huszonnégy év mulva, 1500-ban[370] még a városban élt, ekkor a Wieden-kerületben lakott, Suttner Tamás késessel egy házban

Pentmagyművészet

65, l.

MŰVÉSZE

V., Mária Va

nren

ESI

ÉS

Kálman

Colomannus, Colmen Golt-
schmit

ötvös 1546.

lásd

Gyarfás Brassó 89

Kálmán

ácsm.

l. Házi: Sopron tört.

II. v. 3. k.

1440, 208. l.

1442. 342 l.

1453. 412. l.

1454. 414. l.

N° 71

I. Maricschi

~~Francesco Guardi.~~

Sz. Veneziában ~~1712-ben.~~ 1793-

4252 Részlet ~~Veneziabol~~ Velencéből.

Csatornán átvezető egy

~~Az előtérbeli~~ nyilásu

kik közül egy balra mutat, egy

zi. balról, a hidon túl, javitó-mú

rozoga ház, tünik szemünkbe. A vi

állnak ki egy csolnak, benne eg

nagyobb meg egy kisebb gondola él

~~szélget~~. Az égbolt könnyen felh

Vászon, fára húzva, méret

~~Gróf Pálffy János hagyomán~~

Jegyzet. Szárna a

kivonatában V: 8.

Jegyzet. A leltár szerint:

Guardi: Vier Ansichte

13 hoch, 18 brt (Salon No.

37(5)

pag

Kálmán

ácum

l. Hází Sopron tört

II. r. 6. k.

1460.

219 l.

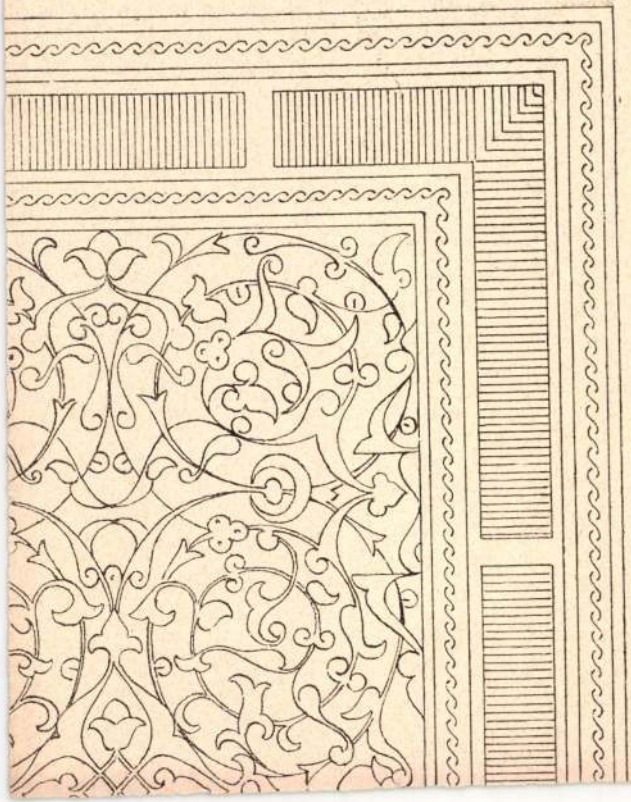

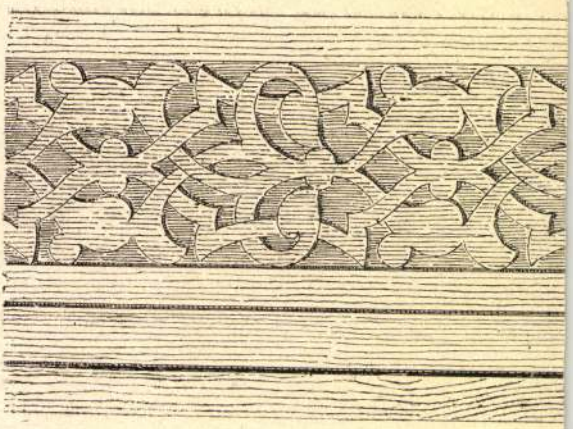

A kairói el-Imari mecset ab

ARAB DISZÍTM

V.*

Mikor kiejtjük e szót: keleti művészet, az első, a mire gondolunk, a ragyogó, utólérhetlen tökélylyel csoportosúlt színpompa és összhang. Ez kapja meg mindenekfölött az európai embert,

tást
lítva
font
csak
a K

Kálmán

ácsm.

l, 1454–1468

Hási: Sopron tört

II r. 4. k.

434. l.

Kálmán

2166

Colman, ötvös. A XVII. század közepén Nagyszebenben működött. Az egyéni feljegyzések 1554-ben említik először.

Teutsch Fr. Hermannstädter Goldschmiede. Korrespblatt. 1880, 9. szám.

ni lehetne.

1021

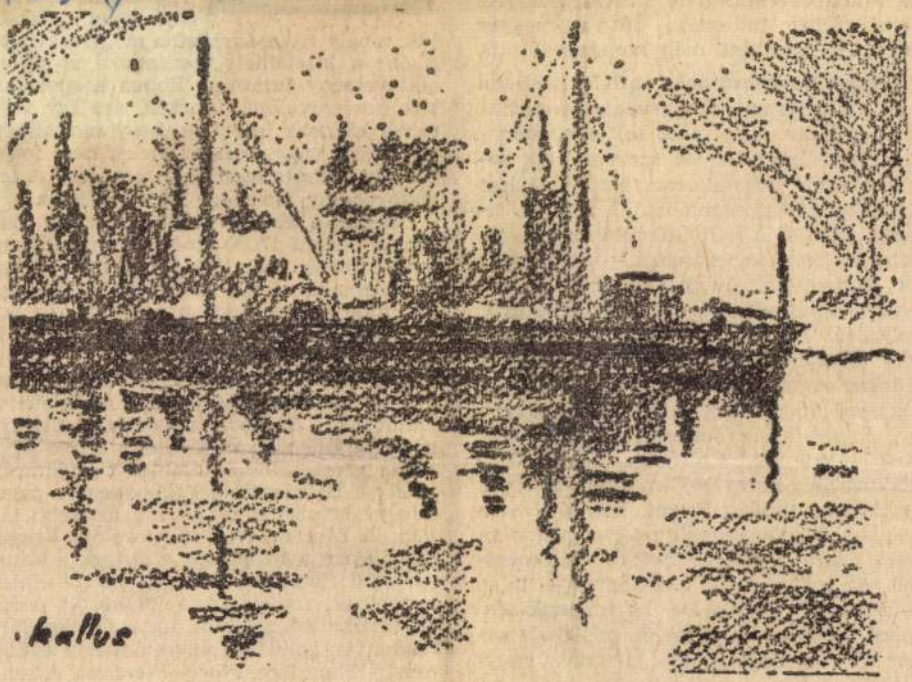

Kallus László rajza: Kikötőben

Kallus László

az írók sorába már belevették Babitsot és Molnár Ferencet, de a többi hiányról nem vettek tudomást, sőt a magyar anyag valamelyest még szegényedett is.

Maszek hadakozásnak, afféle szellemi partizánkodásnak, tapasztalataim szerint, ezen a téren nem lehet sok eredménye. Csak az intézményes szervezettség segíthet. S itt csatlakozom Bajomi Lázár Endre gondolatmenetéhez. Ő a saját témakörében — a külföldön élő magyar tehetségek feltérképezésében — a Kulturális Kapcsolatok Intézetére meg a Magyarok Világszövetségére gondol. Nagyon helyesen. De én még hozzávenném német nyelvterületen a bécsi Collegium Hungaricumot, s francia vonatkozásban a párizsi Magyar Intézetet, sőt valamennyi követségünk kulturális ügyintézőit. Meg kellene találni a módját annak, hogy szakavatott, hozzáértő magyar lektorok legalábbis tanácsadóként szerepelhessenek, bábáskodhassanak magyar vonatkozású külföldi kiadványok megjelenésénél. Az intézményes fellépésnek — talán — foganatja lenne. De, ha magunk sem sokat törődünk a saját dolgainkkal, akkor ne csodáljuk, hogy „hírünk a nagyvilágban" kótyavetyére kerül.

Kunszery Gyula

A délelőtti műsor-

1970 JAN 18

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

MAGYAR HÍRLAP SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

na című filmsorozat folytatásaiból emlékezhetnek, román szereplői között pedig ott-találhatjuk a csinos, fiatal *Ottilia Borbathot*, valamint az egyik legnépszerűbb román filmsztárt, *Florin Piersicet*. A rendező, *Makk Károly* néhány vidám ötlettel gazdagította a filmet. **L. A.**

< Kálmán király arany
pecsétgyűrűje. >

Horváth Sándor: < >
10 ábra. Budapest, 1907.

Kálmán király ikonogr.

késmása

Schmitner F. L. bécsi
rézm. műve a gróf
Nádasdy-féle Mau-
soleum nyomán

Iv Gár Czakó

77. C.

Megjelent
Werbőczy: Corpus Iuris
Nagyszombat 1743.

< Kálmán király arany pecséthüvelye >

Horváth Sándor: < >
(Öt ábrával.) Arch. Ért. 1907. 33–37. l.

be a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
lyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
zdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
dasági megélhetést veszélyezteti.
na eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!
rályért, Hazáért"

〈 Kálmán király
arany gyűrűje 〉

Hampel József: 〈 〉
(Négy ábrával.)
1908. 11—12. l.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezel
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Mi
királyság megváltó eszméjének. És fegy
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hívein
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomi
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszm

nek semmit, amig igazolt emberein

Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában,

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Horváth Gáspár: Kálmán király arany pecsétgyűrűje.

Kálmán király pecsétgyűrűje

Közg. Archaeologiai Értesítő
8°, K L, Budapest, év nélkül

KÁLMÁN fr asztalos fráter, aki az egri irgalmas rendházban müködik és ott 1729-ben, valamint 1730-31-ig az irgalmas gyógyszertár berendezését - amely azóta elpusztult - készíti.

S Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Kálmán, asztalos fráter M.D.K.

az egri irgalmas rendházban működik s ott 1729-31-ig a rendnek - azóta elpusztult - gyógyszertár-berendezését készíti

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 348. old.

Kálmán mester, Késgyártó MDK

Soproni mester. 1476-ban Bécs polgára lett. 141. old.

Csatkai Endre: A soproni késgyártók. 141.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1955. Kiadja Sopron Város Tanácsa

M.D.K.

Kálmán fráter, asztalos

Irgalmasrendi szerzetes. Az asztalosmunkákat 4 segéd del végezte az egri Irgalmasrendi Kórházmgyógyszertárán. Ma egri megyei kórház. 207.o.

Ringelhann Béla: Az Egri megyei kórház. 189.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. IV. Eger. 1966

M.D.K.

Kálmán fráter, asztalos

Az egri megyei kórház épitkezésénél, 1727-től az asztalos munkát végzi négy segéddel. 192.o.

Ringelhann Béla: Az egri megyei kórház. 189.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. IV. Eger. 1966

MDK

Kálmán, festö

elöször állit ki a Mücsarnokban. Valószinüleg a müncheni iskola növendéke, erre vall széles ecsetkezelése. Talán az ö képe a kiáll. legtöbbet igérö darabja. "Nagyanya unokájával" a kép tartalma.

b. Nyáry Albert: A képzömüvészek a háboruban,
A Cél. 1915. 12.sz. 781-784.l.
Kiállitás a [illegible] Mücsarnokban.

Kálmán.

románegyári sztahanovista.

A bonyhádi Képzőművészeti Kör tagja.

Talnai Napló, 1952. Nov. 7.

MDK

Kálmán

Max Linder - A szerelem bolondja

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Kálmán

MIK

"Max linder - A szerelem bolondja" 1924

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
28.1.

MDK

Kálmán es Ullmann épitészek

A bizottság elhatározta, h. a székház terveit összhangba hozatja a székház szomszédságában a létesitendő M.Alt.Biztositó és a Kolozsvári Takarékpénztár paloták terveivel.

Fentiek a M.Alt. Biztositó tervezöi.

A Kolozsváron tervezett uj székház + épitészet és iparmüvészet. 1912. 22. sz. lo.l.

M.D.K.

Kálmán

"A„Kristálypalota" művészszemélyzetének husvéti üdvözlete a Berlinben időző Mérey direktorhoz" cimmel egy oldalon lerajzolta az összes művészeket, a Kristálypalota tagjait.

Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 15-22. VI. évf. 16. sz. 33. l.

M.D.K.

Kálmán

Karikatura Paul Morgan szinmüvészről, aki a "Berlini Kert"-ben szerepel.

Szinházi Élet. Bp. 1917. aug. 12-19. VI. évf. 33. sz. 7. l.

M.D.K.

Kálmán

Mérei Adolf-ról, a Kristály-palota müvészeti igazgatójáról készitett rajzot.

- - -

"A rézágy" c. kritikához rajz-illusztr.

- - -

"Nyárai és a grófnő" c. közleményhez készitett cimrajzot és illusztrációkat 6 rajzzal.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1916. szpt. 3-10. V. évf. 30. sz. 1., 17. és 20. l.

M.D.K.

Kálmán

Rajz Sziklai József szinmüvészről, "Sziklai József sikere Berlinben" c. közl. mellékleteként.

- - -

Öt rajz-illusztr. "Az eleven csomag avagy Magyari csodálatos gyógyulása" c. z tréfás íráshoz.

- - -

Szinházi Elet. Bp. 1916. szept. 17.-24. V. évf. 32. X sz. 12. és 16.-17. lapokon.

M.D.K.

Kálmán

"Rétkai nem fog kezet" c. tréfához készitett rajz-illusztr.-t.

- - -

"Az ultimátum" c. " " "

- - -

Cimrajz és illusztrációk, Három rajz, "Szerzők iskolája irta Békeffi László" c. szindarabhoz.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1916. szept. 10-17. V. évf. 31. sz. 19., 22. lap. és 29.-30.-31. alpokon.

M.D.K.

Kálmán

Rajz "A gyanus kritika" c. tréfás vershez.

- - -

"Kicsoda ön" c. tréfához készitett rajza.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1916. szept. 17-24. V. évf.
32. sz. 28. l.
1916. szept. 24.-okt. 1. V. évf. 33. sz. 6. l.

M.D.K.

Kálmán

Két rajz: Huszár Károly-ról és Mészáros Alajosról a Fővárosi Orfeum művészeiről.

- - -

Tréfás rajz Bordás Rózsi, Pártos Jenő és Gallai Nándor szinművészekről a Kristálypalota februári müsoráról.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. január 21-28. VI. évf. 4. sz. 36. l.
Bp. 1917. febr. 11.-18. VI. évf. 7. sz. 29. l.

M.D.K.

Kálmán

Három rajz-illusztráció a "Király-szinházi ebéd" c. közleményhez.

\- - -

"Kristály-Palota" c. plakát rajza

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 1916. okt.1.-8. V. évf. 34. sz. 13. l.
1916. nov. 5.-12. V. évf. 39. sz. 24. l.

M.D.K.

Kálmán

Tréfás cimrajz "Pufi és a zsir! Gábor Andor tréfája" c. tréfás szindarabhoz.

- - -

"Bróm doktor a ligetben" c. tréfához készitett öt rajzkép-illusztrációt.

- - -

Szinházi Elet. Bp. 1916. szept 17.-24. V. évf. 32. sz. 18.24-25. lapokon.

MDK

Kálmán

Max Linder-A szerelem bolondja. 1924., 125x95
OSZK 135

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 28.1.

M.D.K.

Kálmán

Tréfás rajzát hozza a lap "Kara- Iki a citrommal" cimmel.

Szinház és Divat, bp. 1916. okt. 22. I. évf. lo. sz.41. lap

M.D.K.

Kálmán

"Az eltörött tükör" cimmel készitett tréfás rajzát hozza a lap.

Szinház és Divat, Bp. 1916. nov. 19. I. évf. 14. sz. 41. lap

M.D.K.

Kálmán

Karikatúrája Trude Voigt vendégszereplő művészről a "Kristálypalotá"-ban.

Szinház és Divat, Bp. 1916. dec. 31. I. évf. 2o. sz. 29. lap

Kálmán szerzetes fiáter

1728 körül asztalosmunkálatokat folytat az egri Markhót Ferenc u. 1-3. p. a. épületen.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

3841

Kálmán

MDK

1/. Korb és Giergl, építészek.

Van Budapestnek egy látképe, melyet mindenki isme az egész világon: ez a Klotild -paloták két tor nya az Apponyi-téren. Ez a tér fővárosunk "szalon ja, legelőkelőbb tere, háttérben a királyi bér- palotával és a szemben lévő bank-palotával, Schmahl építész utolsó remekművével.

A Zeneművészeti palota és alkotói: Korb és Gierg /Korb 1860-1930./

Fábnagymagyép. 53-54.1.

K.Kálmán Ágnes

Alkotásával szerepelt a Balatoni Társ. kiáll.-
án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.IX.21.

Kálmán Aladár és
Ullmann Gyula

2-ik díj a szegedi
zsidó templ
pályázatu

erod

Epitő Ipar

1899 22 sz

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

KÁLMÁN ANDRÁS, iparos

Szombathelyen, 1776-ban rendelkezés e tüzoltásról:
" %.-A lajtárokhoz és csáklákhoz :csizmadiák, magyar vargák, mészérosok, ezekre vigyázni fog Kálmán András"
105.old

KUNTAR LAJOS: Régi tüzesetek Szombathelyen 105.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, 1958. I.köt.
Szombathely, 1958

W. Kálmán Aniko

A siófoki Müvelődési Ház külső homlokzatának pirogiaint bur-holatu 3 variációját készítette W. Kálmán Aniko.

----:Köztéri munkák.

Müvészet, 1976.április - 48.oldal

M.I.K.

W. Kálmán Anikó porcelántervező

ERFI 6 Elektromos Irodaház/ tárgyalótermének dekorációja, repr.

A Főiskolát a mult évben végezte, / 1967/
"Porcelán '67 cimen kiállitották diplomamunkájukat

Magyar Építőművészet 1968/1. 64.l. 63.l.

M.D.K.

W. Kálmán Anikó

porcelántervező

Óvodáá étkészlet, szines mázas porcelán, repr.

A Főiskolát a mult évben végezte. / 1967/

"Porcelán '67 cimen kiállitották diplommunkájukat

Magyar Építőművészet 1968/1. 64.l.

63.l.

Kálmán Anikó porcelántervező

a végzős növendékek tárlatán.

H. Gy: Diplomamunkák az Iparmű vészeti Főiskolán.

Magyar Nemzet, 1967. VII. 4. 4. o.

W. Kálmán Anikó

Közös kerümikus kiállításon
vesz részt.

Magyar Nemzet, Jg. 1970. qw 23.



1021

Kass János

KASS JÁNOS rajza

Oly andok ma a
búsulás
mint sötét csuha —
hurcolás
és oly szép ma az
öröm mint
leányokon a
piros ing

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
CSEPEL
Budapest
1970 MÁR 2 7.

ról.

BERDA JÓZSEF:

Egy apostolfé

Bűvöletes apostolfélének látszol, ki
meri tagadni? Öld meg a kizsákmá
kapitalistákat, e valóban vérszopó piócákat,
de a Szellem szabadságát hagyd szabadon szárnyalni,
hogy emberségben egyre erényesebb legyen a
villámsebesen fejlődő, egyre vakmerőbb világ!

Válaszként valakinek

Még akkor se különülj el, ha
durván megbántanak! Eljen az
ember emberek között; szeresse-keresse
bennük azt, ami jó, bírálja azt, ami
rossz, de azt is a győzelemig
szárnyaló szeretettel!

senki se járt az udvaron Szélcsend és csend, levegő rezgető napsütés. Ott pihen tem a magtár árnyékos oldalához vetett háttal, nagyon nyugodtan, nagyon ébren. Semmi bajom se volt vagy minden bajom nagyon távol. Szemközt, az elkerí tett baromfiudvarból sok száz kiscsibe csipogása hallatszott; ez is csak része volt a csendnek.

Egyszerre villanatos váratlanul, heves szárnycsattogással, a magtár eresze alól és mindenfelől galambok csapódtak a levegőégbe, némelyik hozzám olyan közel, hogy szárnyuk széle arcomat érte. Raj röpült a galambdúcból is, az istálló felől még több; sose tudtam, hogy ilyen sok galamb van itt. Senki

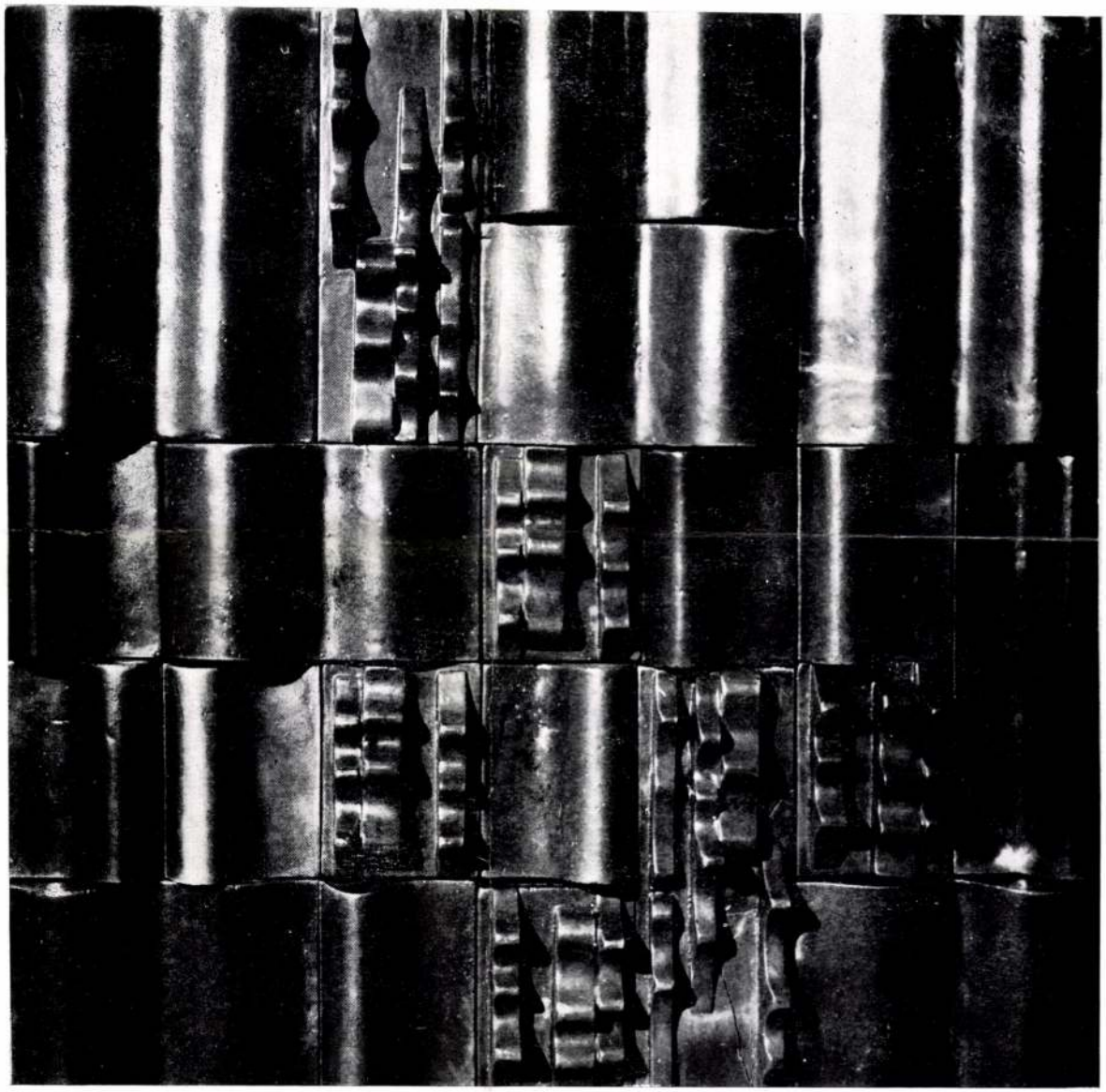

SZEKERES KÁROLY: MÁZAS KERÁMIA

Dr. MÉSZ, 1970.
Építéneti Kerámi

W. Kalmán Anna

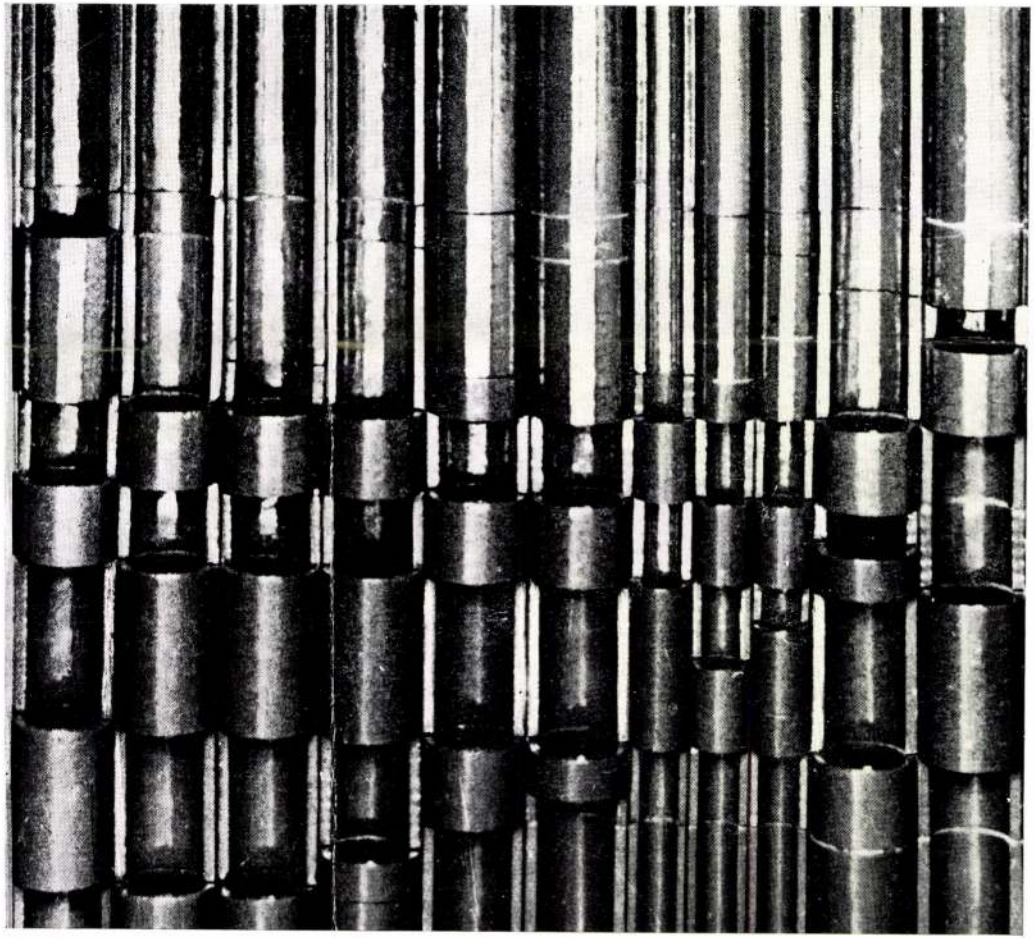

W. KÁLMÁN ANIKÓ: MÁZAS KERÁMIA

W. Králmán Anikó

Kerámiai kiállításon vesz részt

Bojár Iván: Kiállításról – kiállítása
Magyar Hírlap, Bp. 1970. máj. 6.

W.Kálmán Anikó

"Épitészeti kerámia" cimmel hét müvész mutatta be müveit az Epitőművészek Szövetségének székházában.
Perneczky Géza: "Kiállitások" c. kritikájában elismeréssel ir a kerámia-müvekről, amelyek homlokzatok, csarnokok, lépcsőházak diszitésére alkalmasak.
A kiállitó müvészek között szerepel a müvész is.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. május 2.
XIV. évf. 18. sz. 12. lap

W. Kálmán Anikó

Gádor István, Gazder Antal, J. Móker Zsuzsanna és W. Kálmán Anikó félporcelán és pirogránit elemeket állitott ki a pécsi kerámiabiennálón.

Magyar Hirlap 1975/274/4

W. Kálmán Anikó

Az Ipművészeti Főiskola hallgatója. Részt vett az építészeti kerámiai kiállításon az Építőművészek Szövetségében.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. V. 6. 9. l.

W. Kálmán Anikó

Mázas kerámia, foto

Építészeti kerámia, Budapest, 1970.
Magy. Építőművészet Szekhaza

W. Kálmán Aurél

Budapest, XI., Bercsényi utca 9.

Építészeti Lexikon, Budapest, 1970.
Magy. Építőművészek Szövetsége

Kámán Anikó grafikusművész

Megnyílt az egervári művésztelep, melynek első vendégei között érkezett meg a művész.

Zalai Hírlap, 1974. aug. 3.

W. Kálmán Ainhó
ipamüvész

1970-ben a Magyar Építőmüvészek Szövetségének Szekháriában a müvész részt vett a variálható-falburkolat elem tervéből rendezett kiállításon.

N.Dvorszky Hedvig: Eredményhirdetés előtt.
Müvészet, 1973. junius - 38.oldal

W. Kálmán Ainkó
ipanművész

Budapest, AFIT irodaház
előcsarnoka, mázas kerámia.
1969. (repro)

N.Dvorszky Hedvig: Eredményhirdetés előtt.
Müvészet, 1973. junius - 38.oldal

W. Kálmán Anikó szobrász

Az új autóbusz-pályaudvar épületére
készít kerámia-frizt. (említve).

Welmer Tibor: Tatai szobrok.
Dalgozók Lapja (Komárom), 1975. ápr. 13.

W. Kálmán Aniko
keramikus

W. Kálmán Aniko kalánkészlete
szerepel a tárlaton.

Havas Valéria: A III.pécsi kerámia biennáléról.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 37.oldal

W. KÁLMÁN ANIKÓ
(KERÁMIKUS)
BP. XI. REZEDA U 9
(TELEFON: 653-570)

(20 x 25 x 23 cm és 20 x 25 x 18 cm-es) ELEMEKBŐL ÉPÍTETT KERÁMIA TÉRELVÁLASZTÓ FAL (Részlet)

(Belső elektromos szerelésnek teljesen erős és egyenletes világítási effektust ad)

m: 120-150 cm között
sz: 130 cm kerül
matt v. vízfényű mázzal

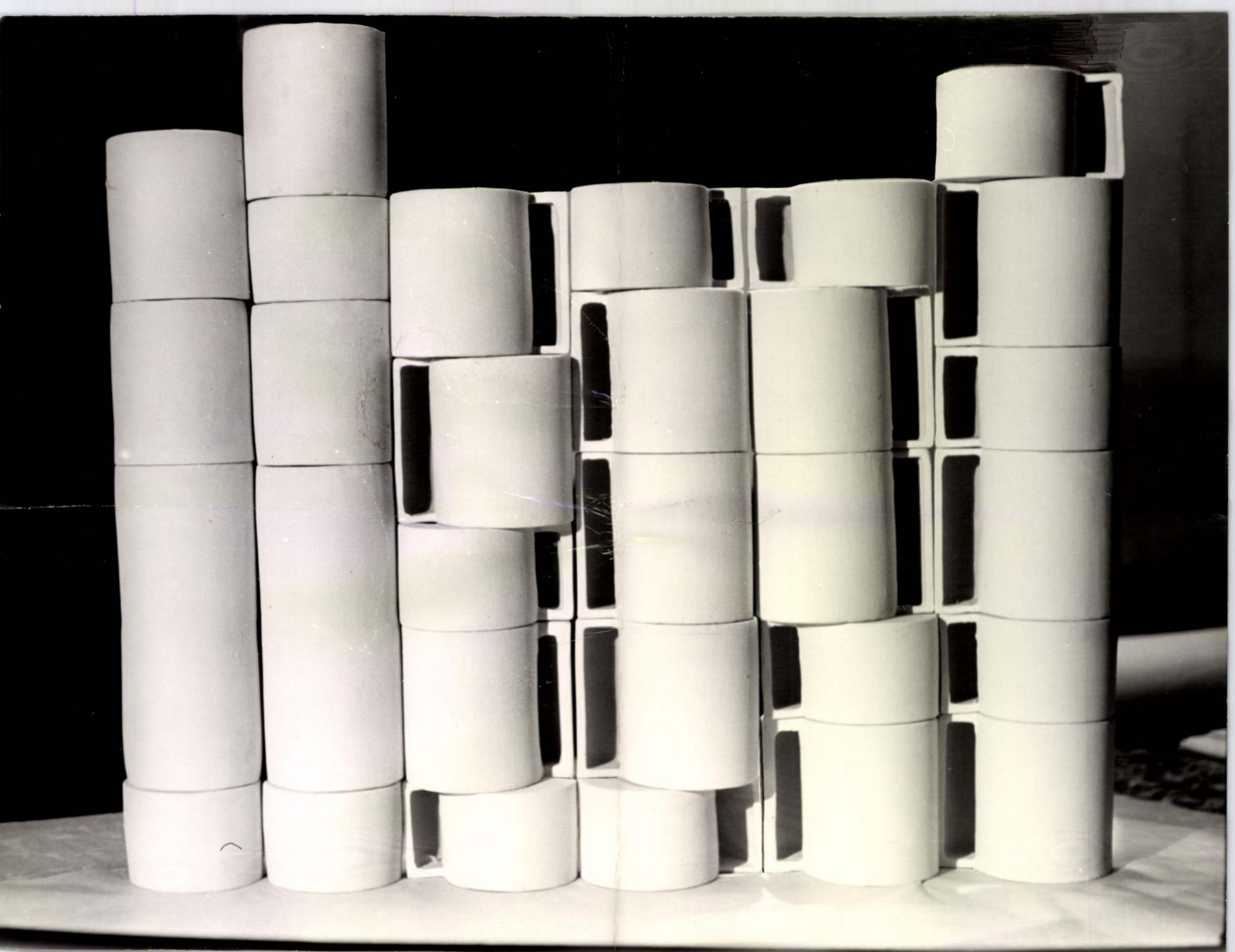

W. Kálmán Lajos

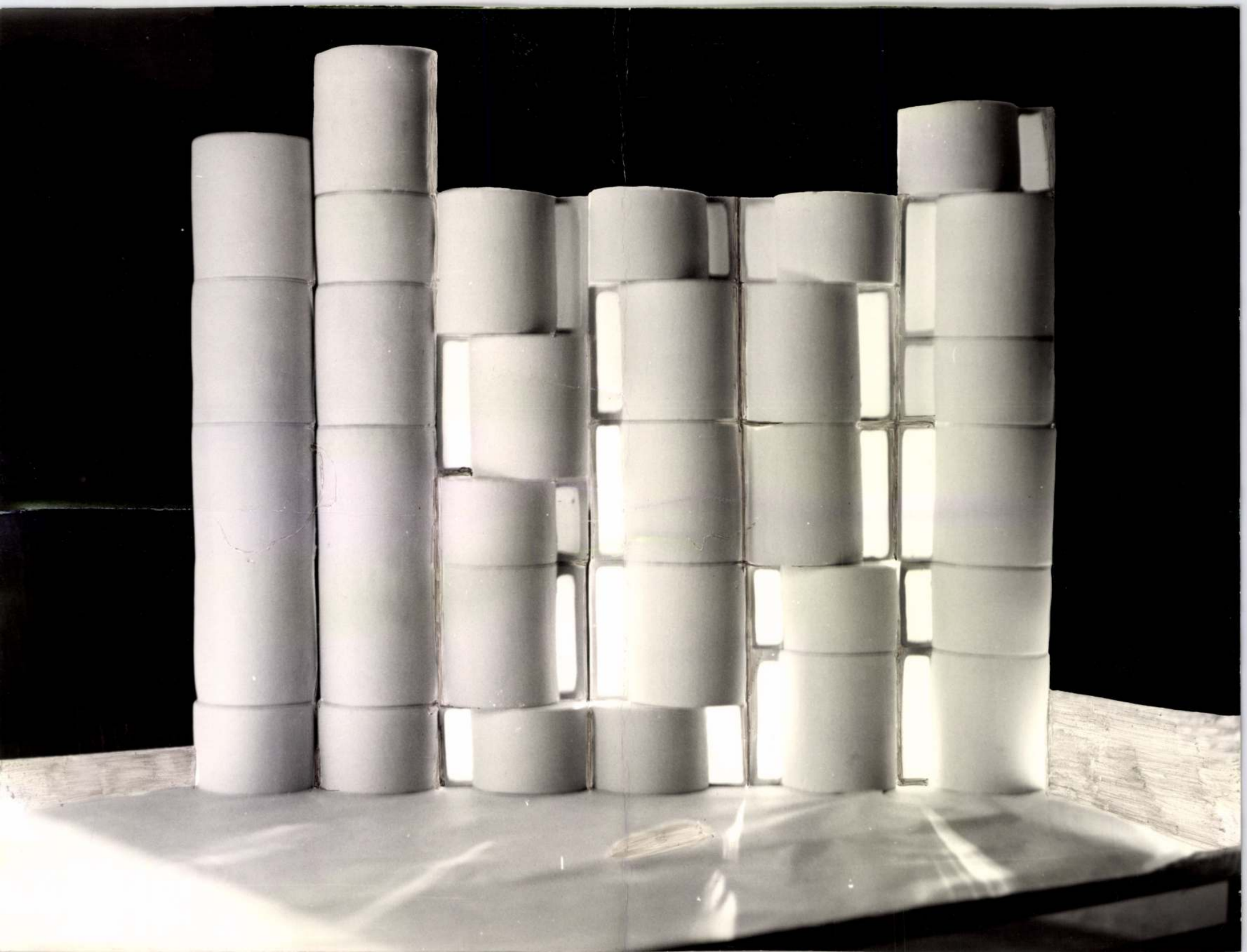

W. Kálmán Árpád

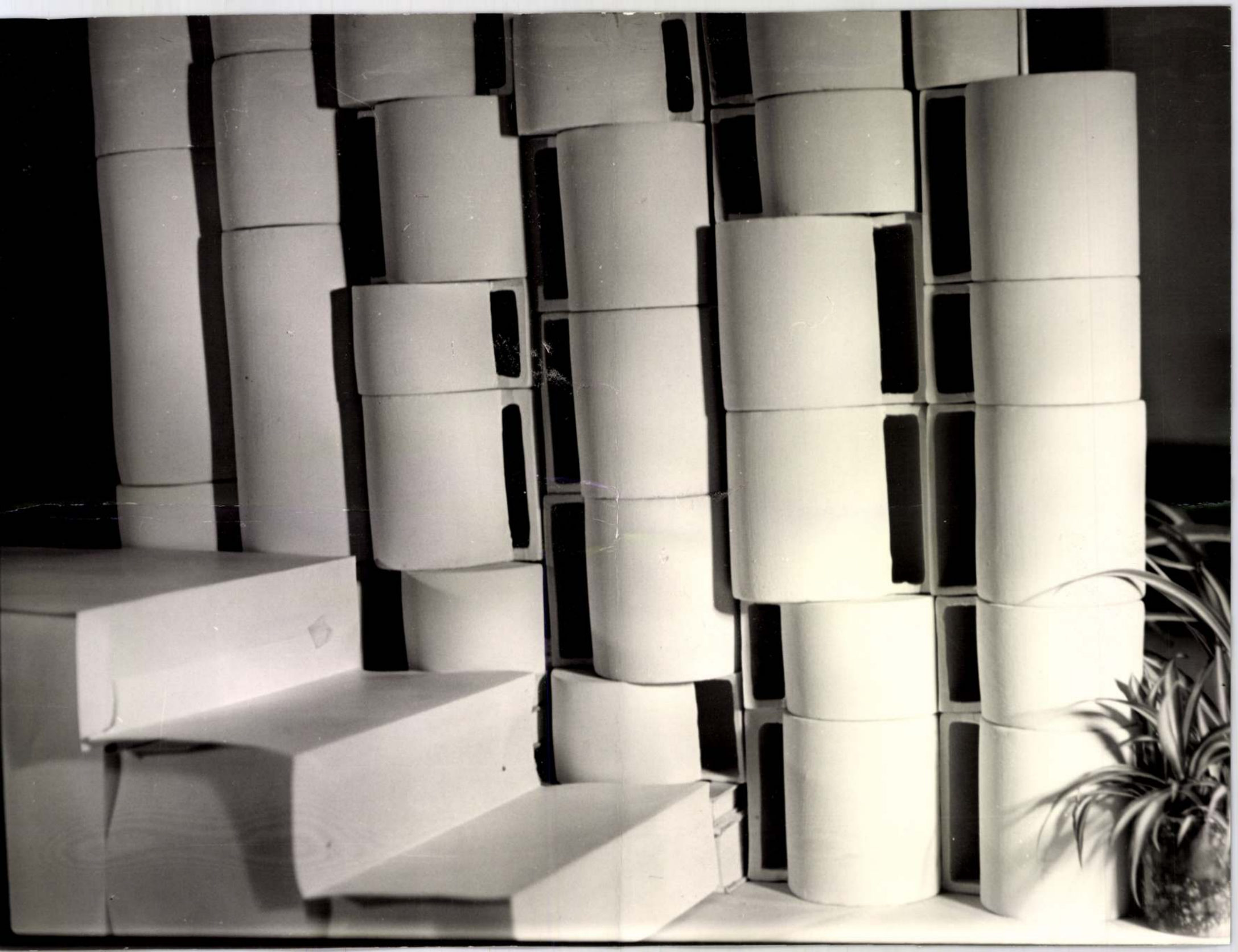

W. Kálmán Aniko

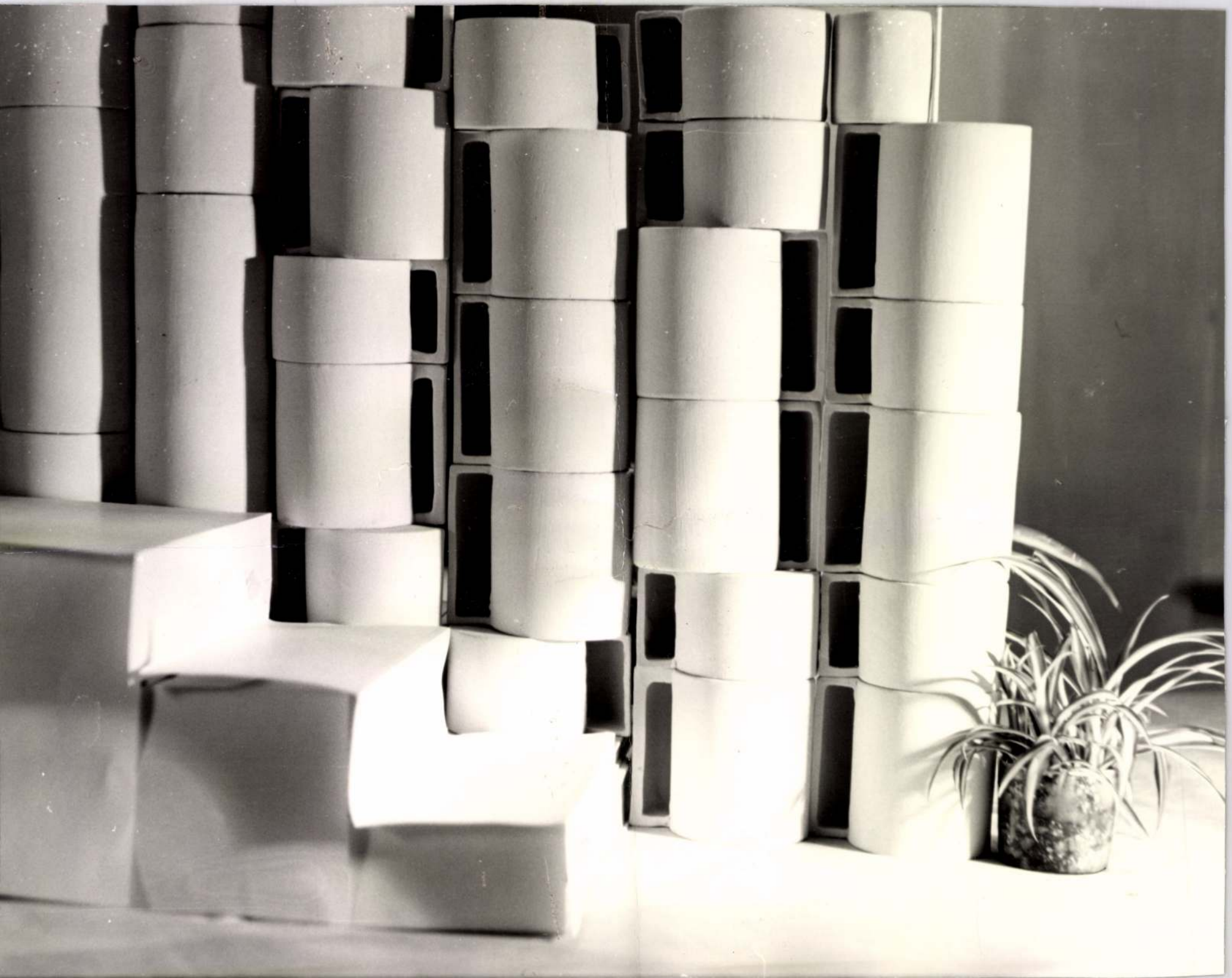

K. Kálmán Antal

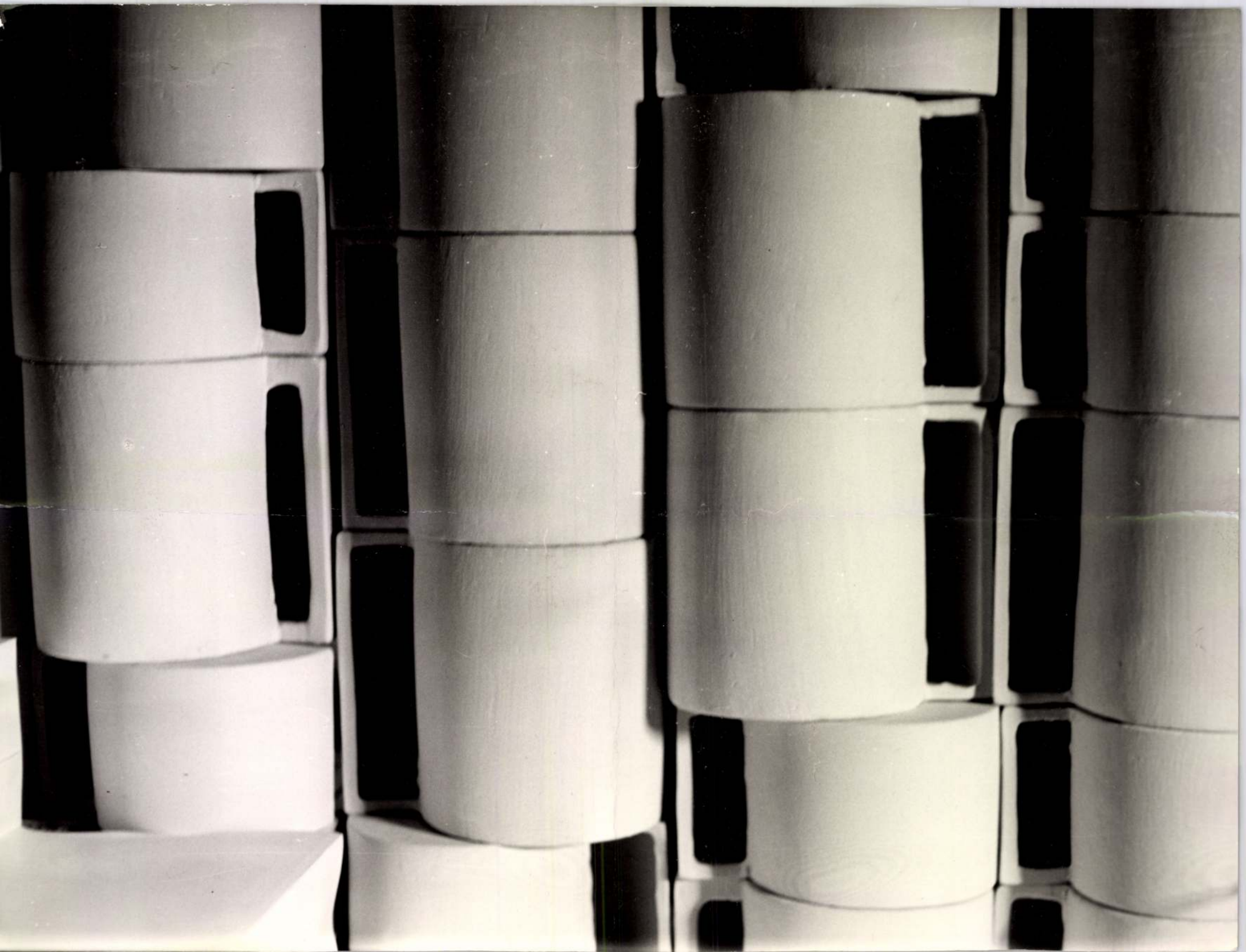

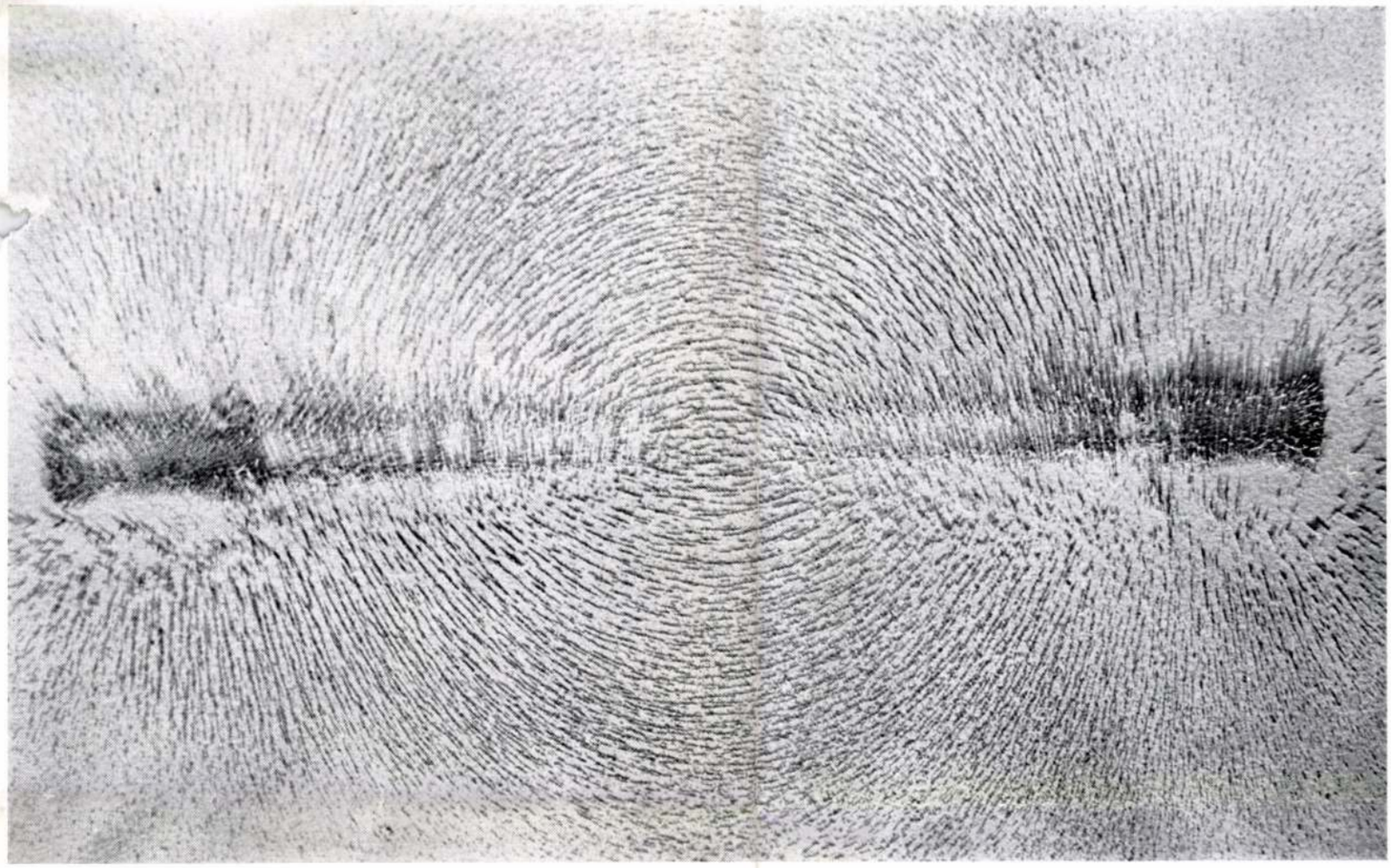

W. Kálmán Anikó: Elektromos Irodaház tanácstermének falburkolata
ktromágneses erőtér

Öt porcelánszakos hallgató végzett a múlt évben az Iparművészeti Főiskolán. Ők állították ki júniusban diplomamunkáikat a fenti megjelöléssel. Az évszám a kiállítás címében ezúttal valóban korunkat jelzi, a bemutatott munkák túllépnek a porcelán konvencionális felhasználásának határain, és lehetővé teszik, hogy néhány nagyon is aktuális általános képzőművészeti kérdést villantsunk fel rajtuk keresztül.

A kiállítás, illetve az iskolai tanulóévek alatt műhellyé szerveződött kis kollektíva a kezdeti lépések döccenései ellenére is bekapcsolódni látszik azokba a XX. századi egyetemes törekvésekbe, amelyek a képzőművészetet egységben, az építészet-szobrászat-festészet-iparművészet egységében szemlélik, és egy jobb, emberségesebb társadalom inspirálásának, megszervezésének feladata alá rendelik. Hagyományai ismertek, bár nálunk a mai napig sem tudatosultak, tehát nem is váltak egyértelműen aktív tényezővé. A XIX. századi képzőművészet elszegényesedésével, elvértelenedésével, a festészet szűk perifériájára való szorítkozásával szemben már a századfordulón jelentkezett az a szándék, hogy a képzőművészet hassa át az ember életének minden mozzanatát az építészeti környezettől a legkisebb használati tárgyig. A következő nagy hullláma ennek a törekvésnek az 1920-as évekre esett. A kor legjelentősebb művészeiben a szociális mozgalmak hatására megért a gondolat: korunk társadalmi berendezkedése idejétmúlt, új viszonylatokat kell teremteni. A művészek segítségképpen az emberségesebb életforma rájuk tartozó feladatait: egészséges, harmonikus környezetkialakítását tűzték ki célul. Le Corbusier építészeti [illegible] gyakorlata a holland De Stijl mozgalom elképzelései fölerősödve sok[illegible]k meg az orosz forradalom nyomán létrejött társadalmi feltételekben [illegible]on fejlődésnek indult, szociális indíttatású mozgalmakkal. Az 1920-as években a német Bauhaus egyesítette az új törekvéseket. Most már áttekinthető programmal jelölték meg működésük irányát, és egyre világosabban kapcsolódtak a társadalmi haladáshoz. Erre mutatnak alapelveik: a művészet és a mindennapi élet egységének megteremtése, a művész és mesterember típusának egymáshoz közelítése, az elszigetelt, szubjektív alkotónak kollektív szellemben való feloldódása, a tendencia a kollektívák tagjai között és a képzőművészeti műfajok egymáshoz való viszonyában is az alárendelés helyett a mellérendelés felé.

A századforduló főleg növényi organizmusból táplálkozó, a szimbolizmus új romantikus irányzatával együtt jelentkező külső megjelenési formájával szemben az 1920-as évek nagy átfogó törekvéseinek jellege mértanian szerkesztett, racionális, kora nagy tudományos felfedezéseihez tartozónak érzi magát. Az 1930-as években azonban a politikai élet sem keleten, sem nyugaton nem kedvezett többé a képzőművészet nagy átalakító törekvéseinek. Meglevő szervezett formáit szétzúzta, illetve perifériára kényszerítette. Nem egy nagy képviselőjét ebben az időszakban Amerika vonzotta magához. A háború után, az 1950-es évektől azonban újra nagy fellendülés tapasztalható az említett hagyományok nyomait kísérő művészetben. Az utóbbi időben egyre jelentősebbek ezek, és általában konstruktív törekvések néven jelölik őket. 1951-ben alakult meg az angol konstruktivisták csoportja Victor Pasmore vezetésével, Franciaországban a Réalités Nouvelles, majd a GRAV (Grouppe Recherches d'Art Visuel). Zágrábban a Nouvelle Tendence biennáléi igyekeztek egybefogni ezeket a törekvéseket. A Szovjetunióban 1962-ben Lev Nusberg vezetésével Dvizsenyije (Mozgás) néven szerveződtek újjá az 1920-as évek hagyományainak folytatói. Keleten és nyugaton egyaránt a szocialista forradalomban érvényre jutott konstruktív törekvéseket vallják egyik ősüknek. A jelenlegi konstruktív törekvések arculata természetesen újabb formákat öltött. Egyrészt a kinetika, vetítés és transzformálás különféle technikai eszközeivel gazdagodott, másrészt a merev geometrikus formákat szabad, organikus rendszerré oldja. Változatlanul azonban szociális alapelveik és az a szándékuk, hogy a szemlélőt kiemeljék passzivitásából, hogy aktivizálják, bevonják alkotásuk terébe, hogy életébe beleszóljanak, azt átalakítsák. Lényegében ezt szolgálják a produktivista tendenciák, vagyis a funkcióval és ipari sokszorosíthatósággal való egybefonódás, az egyedi művészeti alkotások esetében pedig az a tény, hogy a mozgást (a tárgyakét vagy a nézőét) belekomponálják a műtárgyba, illetve egy új, tiszta, harmonikus társadalom vízióját vetítik fel. Jellemző a merev műfaji határok feloldódása is; az építészet, plasztika, festészet, iparművészet között átmeneti, új műfajok keletkezése.

Hazánkban igen nehezen jutnak érvényre ezek az egyetemes tendenciák, de nem hiányoznak. Igaz, inkább műtermekben találkozunk velük, nyilvánosság elé elszigetelten kerülnek, úgyhogy szándékaikat és összetartozásukat csak a tájékozott szemlélő képes felismerni. A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának 1966-os kiállításán csírájukban jelentkeztek, az 1967-esen már csaknem teljesen hiányoztak. Az ezévi egyéni kiállítók közül Bódy Irén textiles és Koncz Csaba fotoművész egyéni kiállításain fedezhettük fel jelenlétét. Az egyéni kiállítások bármilyen eredményesek is, sohasem jelölnek olyan határozottan utat, mint a csoportkiállítások. Az utóbbiak ugyanis kollektív mozgalmat feltételeznek.

Nos, az Iparművészeti Főiskola porcelánszakosai egyértelműen kapcsolódnak a fenti törekvésekhez. Mivel diplomatervekből vonjuk le következtetésünket, e korszerű alapelvek jelenléte nagyrészt természetesen irányító tanárjaik (elsősorban Schrammel Imre szaktanár) és az iskola általános törekvéseinek javára írható. Úgy látszik az Iparművészeti Főiskola az a ritka oktató intézmény — legalábbis a porcelánszakosok munkáiból ez vonható le —, ahol az „iskolás" módszer egyben a mai lehetséges legkorszerűbb módszer is.



1



2



3

4



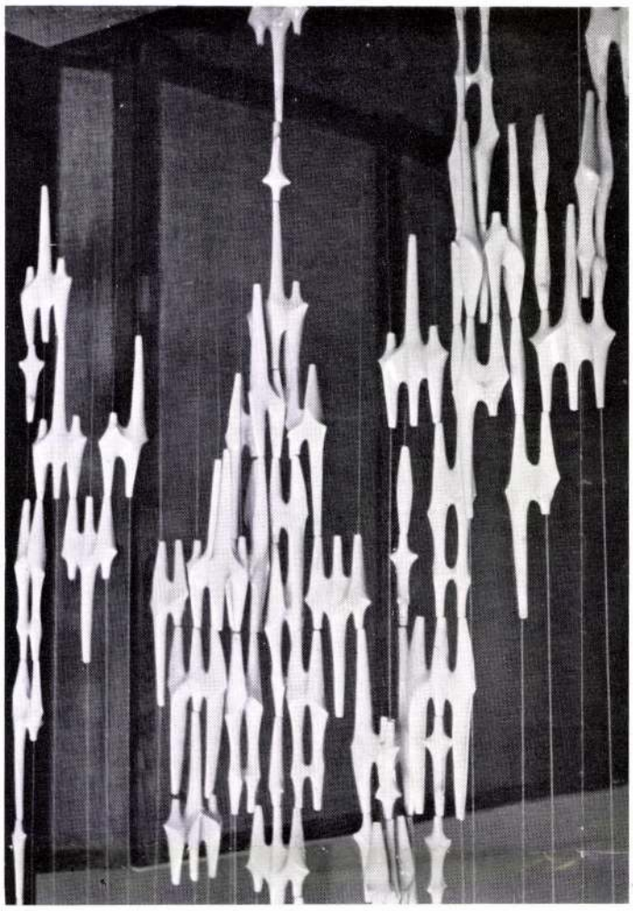

5

1. W. Kálmán Anikó: Óvodai étkészlet, színesmázas porcelán
2. Láng Erzsébet: Turistaszálló étkészlet részlete, gránit
3. Ambrus Éva: Eszpresszó készlet a „Budapest" szálló tetőteraszára, porcelán
4. Szekeres Károly: Vadaskert étterem porcelán készlete
5. Eőry Miklós: Porcelán térrács reprezentatív szállók halljába

Fotók: Hajdinyák Gyula, Hegede Béla, Walkó Zoltán

A porcelánt monumentális és intim tér formálására egyaránt alkalmas anyagnak fogták fel. A növendékeknek általában két feladatot kellett megoldaniok: egy épülethez szervesen ízülő munkát és egy edénysorozatot. Az alkalmazott feladatokban az új anyag bevonása új műfajok születését inspirálja. A plasztika, festészet és grafika sajátos egységbe fonódik az iparilag könnyen gyártható, számos szabad és kötött rendszerű ornamentikára variálható, a szemlélő mozgásával és a megvilágítás szögével elevenen változó anyagban, amely szervesen, engedelmesen hajlandó alkalmazkodni az épület anyagához és léptékéhez, kiemelni fő funkcióit és megszervezni a benne vagy körülötte lezajló forgalmat. Ezzel együtt tematikus kompozíció kialakítására is alkalmas, anélkül, hogy megszegné az épület elvont jellegéhez való ízülés feltételeit, pl. Ambrus Éva uszodadekorációja, vagy W. Kálmán Anikó ERFI (Elektromos irodaház) tárgyalótermének mágneses erőteret ábrázoló burkolója. De teljesen elvont formájában is, sőt éppen ezért értelmesen funkcionál Láng Erzsébet meghatározott célú falburkolata, Eőry Miklós térrácsa és térplasztikája, Szekeres Károly progresszív falburkolója. Akárhogyan is nézzük, ezek a fiatalok a porcelán-technikán belül képzőművészeti feladatokat oldottak meg, építészeinknek ötletet adtak munkáik gazdaságitására és indítékot, hogy az alkalmazott művészetben mereven megadott technikai meghatározottságú műfajokat (festészet, szobrászat) feloldjuk, és az épület jellegéhez illő bármilyen más, a gyakorlatban állandóan születő és változó technikákkal és műfajokkal is helyettesíthessük, anélkül természetesen, hogy a meglevő eredmények létjogosultságát kétségbe vonnánk.

Az ember életének értelmes megszervezése, higiénia, egyszerűség, használhatóság, mértéktartás jellemzi a diplomázók edényeit is. Elképzeléseiket itt is a képzőművészet rangja illeti, hiszen ugyanazok az elvek hatják át kisebb munkáikat is, mint monumentális térformáló terveiket.

A kis kiállítás a maga területén a XX. századi humánus képzőművészet egyik legigazabb funkciójának helyreállítását célozza: a művészetet az ipari termelés által a mindennapi élet szerves részévé tenni, az ember anyagi és esztétikai igényeinek feltétlen szolgálatába állítani. Működési területüket jól látják ezek a fiatal szakemberek, hatóerővé azonban csak abban az esetben válhatnak, s ez már nemcsak a porcelánszakosok problémája, ha a különféle művészeti szakmában működő, hasonló szempontú társaikkal együtt megértésre találnak ipari vezetőinknél. Új gazdaságpolitikánk eredményességének, a termelés javításának egyik fontos feltétele a művészeti szakemberek megfelelő foglalkoztatása és befolyásosságuknak növelése.

Haulisch Lenke

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
W. Kálmán Anikó
1967 JUL 4.

r Nemzet 421

Diplomamunkák az Iparművészeti Főiskolán

Egy művész pályáján kevés olyan jelentős fordulópont akad, mint a diplomamunka elkészítése. A fiatal alkotó ekkorra már félig-meddig kikerül iskolája biztonságot adó, mindent a tanulás szolgálatába állító légköréből és megkezdődik számára a bizonyítás, az új, önálló utakat kereső töprengés, *a művészi alkotás* ideje. Diplomamunkája, amelyet még az iskolában készít el, az első fok ezen a lépcsőn; még előkészület, de már önálló teljesítmény — olyan munka, amely meg kell, hogy állja a helyét az Alma Mater biztonságos falain túl is.

Az *Iparművészeti Főiskola* szilikátipari tanszékének végzős növendékei tárlatán tehát — képletesen szólva — határkő előtt állnak a látogatók. A diplomamunkát nézve tanúi lehetnek mindannak, amit a kerámia, porcelán, üveg fiatal művészei eddig megtanultak és egyben egy-egy pálya ígéretét is felmérhetik; láthatják a múltat és egy pillantást vethetnek a jövőre is.

Ez a jövő — mint már említettük — természetesen még csak ígéret ebben a pillanatban, olyan tény, amely reményekre jogosít, jóslatokra azonban nem. A bemutató részvevőinek útját még sokféle tényező befolyásolhatja, mielőtt célba érnek, s e cél körvonalait az első nagy munkák — amelynek alapján diplomájukat kézhez kapják a volt növendékek — még csak sejtetik.

Nehéz feladat volna tehát — s bizonyosan fölösleges is —, ha most egyénenként véve sorra a legfiatalabb művésznemzedék e friss tagjainak műveit, útjuk következő állomásaira próbálnánk következtetni. Jelenük azonban pontosan felmérhető, formálódó művészi arcuk világosan tűnik elő munkáikon.

A négy végzős keramikus-növendék — *Kerezsi* Gyöngyi, *M. Kiss* Katalin, *Sövegjártó* Mária és *Pattantyus* József — kivétel nélkül monumentális épületkerámiai feladatokat oldott meg diplomamunkaként: Kerezsi Gyöngyi az egri érseki borpince ivószobájának zárófalára tervezett — a régi hónap- és munkaábrázolásokkal rokonfelfogású — az egész falat betöltő kompozíciót; M. Kiss Katalin a pálvölgyi turistaszálló társalgójába szánta munkáját: egy hűvös, geometrikus fegyelmű kompozíciót; Sövegjártó Mária egy óvoda játszószobájába tervezett a gyermeki fantáziához alkalmazkodó, mesés részletekből összeálló díszítőelemcsoportot; Pattantyus József pedig egy múzeumudvar belsejébe készített tömörmintázatú, hangsúlyos terelőfalat. E négy hatalmas munka mellett számos kisebb tárgyat is felsorakoztatnak. Jó érzékkel tervezett tálaik, vázáik, edényeik szép kiegészítései monumentális műveiknek.

Az öt porcelántervező növendék: *W. Kálmán* Anikó, *Láng* Erzsébet, *Szekeres* Károly, *Ambrus* Éva és *Eöry* Miklós — szakjának megfelelően elsősorban edényeket, készleteket mutat be. A monumentális munkák náluk kisebb jelentőségűek, bár Láng Erzsébet és Ambrus Éva falburkolatai, amelyeket a hévízi Rózsakert eszpresszó belső terébe, illetve a Testnevelési Főiskola uszodájába terveztek, feltétlenül reményekre jogosító, átgondolt művek. Mégis, itt elsősorban W. Kálmán Anikó kedves és — mint a mellettük kiállított fényképek mutatják — a gyermekek számára igen jól használható óvodai étkészletét, Láng Erzsébet önkiszolgáló-éttermi tál- és tányérkészletét, valamint Szekeres Károly és Eöry Miklós edényeit említjük meg — főleg azért, mert formakultúrájuk, a célszerűségre ügyelő fantáziájuk ismét új erőt ígér a porcelántervezés kissé elhanyagolt művészete számára.

Az üvegművészetet ebben az esztendőben egyetlen végzős növendék: *Gálné Dárday* Nikolett képviseli a diplomamunkák tárlatán. Kulturált munkái, elsősorban pohárkészletei, emlékpoharai, betétes és repesztett vázái kellemes benyomást tesznek a látogatókra.

H. Gy.

-csúcs a Balatonnal

asztalatok Budapesttől Budapestig

kedési rendőrség intette az autósokat, hogy *lehetőleg húzzák szét a hazaindulás mezőnyét* —, a gépkocsik derékhada *este hét óra* tájban indult útnak.

Már Siófok és Székesfehérvár között akadtak hosszabb-rövidebb *dugulások*, Székesfehérvár határában azonban meghökkentően szép és boszszantó látvány fogadta a hazatérni szándékozókat. Az *új balatoni út* dinnyési emelkedőjétől, amelyet már átadtak a forgalomnak, sok kilométer hosszú, piros hátsóvilágításból font kígyó kanyargott, illetve várakozott mozdulatlanul.

Székesfehérvár és Kápolnásnyék között *tizenöt kilométeres dugulás keletkezett* s ez a sok ezer autóból álló konvoj *centiméterenként* haladt előre. Fél tíz volt, amikor egy autóbusz Velencénél kitört a torlódásból s ezzel teljesen *felborult a rend*. Mintha egyirányú pálya lenne az út, *két párhuzamos oszlopban rohantak a gépjárművek Budapest felé*, míg azután Martonvásárnál, a szélesebb autópályán szétszakadozott ez a tömör boly.

A vasárnapi balatoni közlekedés szervezése *sürgős reformra és sokkal keményebb ellenőrzésre szorul*. Ebben az életveszélyes járműtengerben sűrűn bukkantak fel ittasan dülöngélő gyalogosok, sőt kerékpárosok, néhol lovaskocsik ...

Az első kánikulai csúcsvasárnap kellemes és kellemetlen tapasztalatokkal járt. A kellemes megoldásokat még módunkban áll fokozni, a hibákat — és kompmotorokat — *még van idő kijavítani*. Most következik a száznapos nyár legfontosabb hatvan napja. Az a Balaton-parti viharágyú, amelyet valószínűleg véletlenül, elsütöttek, *megadta a jelet*, mint egy startpisztoly ... **(b. g.)**

Több mint 133 ezer strandoló, rekord víz- és jégfogyasztás Budapesten

A Fővárosi Fürdőigazgatóság vasárnapi gyorsmérlege szerint *a budapesti strandokon több mint 133 ezer fürdőző fordult meg*. A strandok közül a *Dagályfürdő* tartja a rekordot 37 874 vendéggel, utána a *Palatinus-strand* következik 21 245 vendéggel. A többi strandon is átlag 10 000 vendég fordult meg vasárnap.

Vasárnapi csúcsfogyasztást jegyeztek fel a Vízműveknél is: 642 000 köbméter vizet fogyasztott Budapest lakossága. Erre még nem volt példa vasárnapi napon a Vízművek történetében. Nagyobb vízhiány nem volt, csupán ott csordogált gyéren a csap, ahol kerteket és veteményeket locsoltak.

A Fővárosi Ásványvíz- és Jégipari Vállalat szombaton és hétfőn 180 vagon jeget adott el. A vállalat naponta csak 50 vagonnyi jeget gyárt, ezért *hétfőn teljesen elfogyott a raktárakban tárolt jégtartalék*. A naponta gyártandó jeget most már az élelmiszerüzleteknek és a vendéglátóhelyeknek kell szállítani.

Nemzetközi könyvkiállítás nyílt meg Moszkvában

könyvművész, aki a könyvtárlat nemzetközi zsűrijének is tagja.

A július 25-ig nyitva tartó reprezentatív könyvkiállításon összesen 12 ezer kötet látható, ebből legnagyobb anyaggal a Szovjetunió szerepel. Július 5-én a tárlat színhelyén, a Szokolnyiki-parkban *magyar könyvnap lesz*, baráti találkozókkal, sajtófogadással, műsoros esttel egybekötve.

A hétfői ünnepélyes megnyitáson részt vett Pjotr *Gyemicsev*, az SZKP Politikai Bizottságának póttagja, a Központi Bizottság titkára is, aki szívélyesen üdvözölte a külföl-

Kálmán András

magyar épitész 1930
körül szép sikereket
aratott Buenos Aires-
ben.

Az Est. 1930. január
15. (Beszélgetés Kiss
Rezsővel.)

U. 3018

4 dob ätzen ältvänyt kell.
mélység 30 cm

7	belm 28 cm		2 cm ✓ 28 cm ✓
6	belm 28 cm		2 cm ✓ 28 cm ✓
5	belm 28 cm		2 cm ✓ 28 cm ✓
4	belm 32 cm		2 cm ✓ 32 cm ✓

D cm

1021

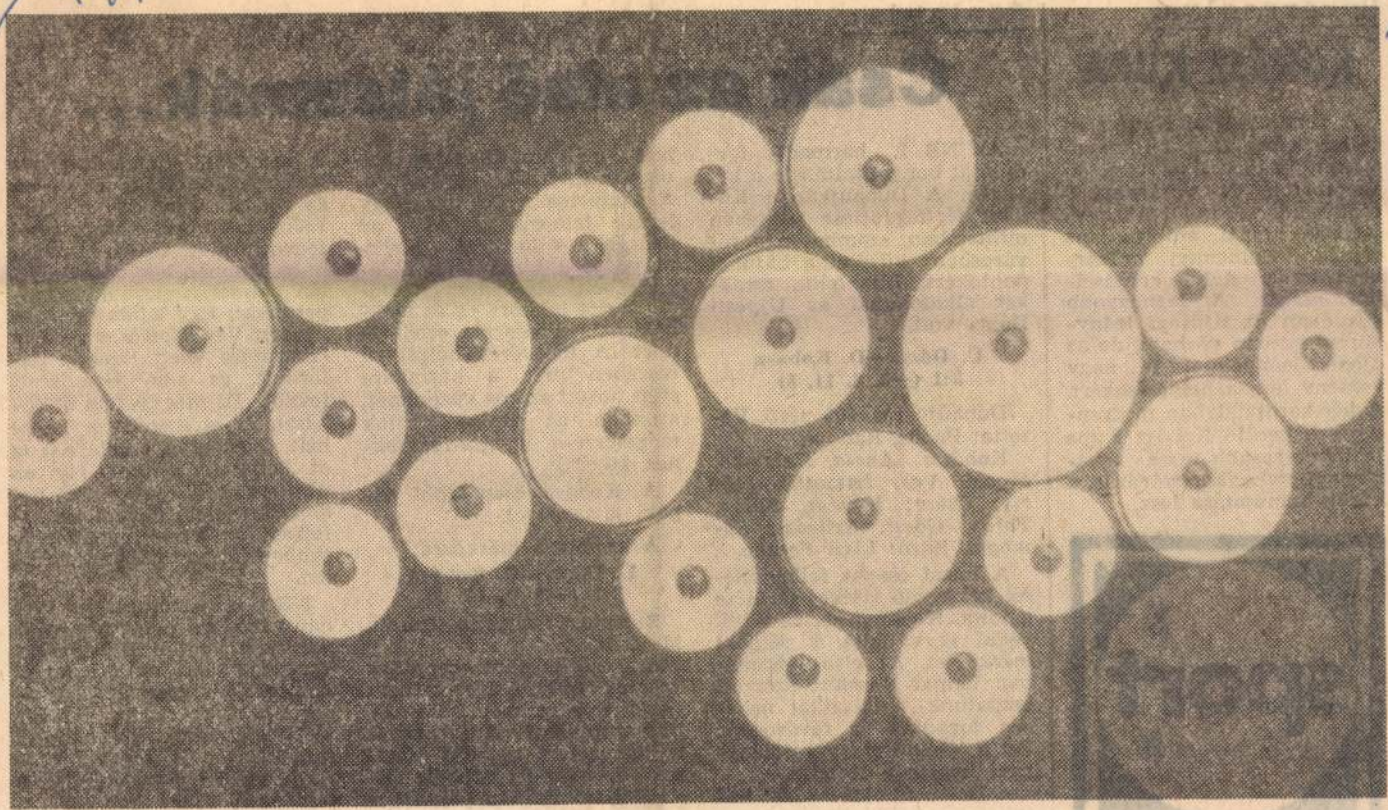

FÉNYJÁTÉK — KÁLMÁN ANIKÓ KOMPOZÍCIÓJA A MUNKÁSOTTHONBAN MEGTEKINTHETŐ KIÁLLÍTÁSON

Műkorcsolya:

KOHÁSZ KUPA

A Dunaújvárosi Kohász ez évben is megrendezi a hagyományos utánpótlás-versenyét. Szombaton és vasárnap 9 órai kezdettel indul a nagyszabású viadal, amelyen az ország valamennyi műkorcsolya-szakosztálya képviseleti magát. A legnagyobb küzdelem az ifjúsági leánykorcsoportban várható, de az újonc leányoknál is nagy verseny lesz a helyezésekért. A hét korosztályban megrendezésre kerülő Kohász Kupa leglátványosabb része a vasárnapi szabadkorcsolyázás, a kűrök bemutatása lesz.

sport

Röplabda:

Csak az első j

Az NB I. harmadik fordulóját bonyolították le a hét végén. A Dunaújvárosi Kohász férfiegyüttese pénteken otthonában, szombaton a fővárosban küzdött a bajnoki pontokért. Ellenfelük mindkét alkalommal az Ujpesti Dózsa volt.

Ú. Dózsa—D. Kohász
3:1 (—3, 8, 11, 8)

Dunaújváros, 300 néző. Vezette: Pados, Radnai.

Kohász: *Ancsa, Kelemen, Sipeki, Vas, Laszczik, Mázik.* Csere: *Kovács, Fülöp, Török, Göczi, Szilvási, Somogyi.* Edző: *Liszi Ferenc.*

A hazai csapat felkészülését két kezdő játékos sérülése gátolta. Kelemen és Laszczik végül is vállalta a pénteki mérkőzést. Az első játszmában hamar vezetést szerzett csapatunk, nyitásaikat nehezen fogadták a fővárosiak. Ezt a játékrészt nagy fölénnyel nyerte a Kohász.

A Dózsa új játékosokat hozott a pályára, és e
már meglett az er
A sokszoros válogat
István felhozta csapatát, az ifjúsági válogatott Melkvi pedig a támadások befejezésében jeleskedett. A Dózsa sánca jól zárt, és ez meghatározta a játszma eredményét. A mérkőzés hátralévő részében még a harmadik szett hozott szoros küzdelmet, azonban az utolsó pontok megszerzése a lila-fehéreknek sikerült.

A Kohász csapatából Sipeki játszott jól.

A szombati mérkőzés:

Ú. Dózsa—D. Kohász
3:1 (—9, 9, 12, 3)

Budapest, vezette: Huszti, Majoros.

Az előző napi csapatok kezdtek ismét. A Kohász nem tisztelte idegenben sem rutinosabb ellenfelét, és ezúttal is megnyerte az első játszmát. A második játszma viszont hasonlított a péntekire. Előnyük 12:6-ig csak kevéssel fogyott. Két rossz támadás után azonban egy szerencsétlen baleset zavarta meg csapatunkat. Egy labda mentése közben Vas a bírói emelvény lábazatára esett, bokája kifordult, és nem játszhatott tovább. Ez megzavarta a Kohászt, és elvesztette a játszmát. Ezek után a felállást is át kellett alakítani, így az új összetételű csapat nem tudott megfelelő ellenállást kifejteni az egyre magabiztosabban játszó budapestiek ellen.

NB I-es csapatunk ma Dunaújvárosban játszik bajnoki mérkőzést, majd Budapesten vasárnap lesz ennek a találkozónak a visszavágója. Csapatunk igen nehéz feladat előtt áll, mivel az ellenfél mindkétszer a tavalyi bajnokság ezüstérmes csapata, a budapesti Vasas Izzó.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKERESŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-148, 340-726
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Vegyes földi javak

Kálmán Béla fotókiállításáról

ELŐBB a Budapesti Történeti Múzeumban, azután a pécsi Modern Magyar Képtárban, jelenleg pedig, október elejéig a hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeumban látható az amerikai Bostonban élő, most 62 esztendős, nemzetközileg ismert és elismert magyar fotós, *Kálmán* Béla kiállítása. Kálmán Béla már 24 éves korában, 1945-ben önálló fotóműtermet nyitott Budapesten, a Deák téri Anker Palotában. Elsősorban színházi és táncfotókat készített a portréfelvételeken kívül. A mesterség gyakorlása mellett sikeres kiállítóművész is volt, hamar komoly tekintélyre tett szert. 1956 őszén az Egyesült Államokba vándorolt. Elsősorban reklámfotóval foglalkozott. 1966-tól van ott önálló stúdiója, amelyhez újabban galériát is csatolt. Sokat utazik, sokat publikál.

A fényképész 44 év anyagából válogatott kollekciót bocsátott első magyarországi önálló kiállításán a közönség elé. A főleg színes képekből álló válogatást a nézők mindenütt nagy tetszéssel fogadták. Úgy érezték, olyan fotókat látnak, amelyeket bárki nehézség nélkül megérthet, amelyek bárki örömére szolgálnak.

Kálmán Béla egy — hogy is mondjuk — némiképp aktualitását vesztett, sokak számára azonban máig vonzó felfogás jeles képviselője, csillogó egyénisége. Amivel ő foglalkozik, közkeletű meghatározása szerint éppen az tekinthető „fotóművészetnek". E felfogás értelmében a fotós esztétikai értékekkel telített fényképeket hoz létre, mégpedig a látvány szigorú, teleologikus megkomponálása révén. Ennek következtében, amikor témát választ, elsősorban a téma látványértékeit tekinti meghatározónak, s kamerájával ezen látványelemeket szerkeszti össze hatásos vízióvá.

EGYIK FOTÓCIKLUSÁNAK címét kölcsönvéve, Kálmán Béla a vegyes földi javakat fényképezi. Azt, ami szép ebben a világban, megnyerő, biztató, azt, ami örömet szerez a szemnek, s megnyugvást hoz a szemlélőnek. Egzotikus tájakat és virágokat, különös naplementéket, fenséges sziklákat, érdekes házrészleteket, bogyókat, baracckokat, retkeket, erős paprikákat. Képei akkor igazán megnyerőek, ha nem törekszik semmi másra, mint e látvány elénkállítására fantasztikus technika, bravúros fény- és színkezelés révén. Az általa lefotózott kimustrált villamoson minden egyes rozsdafolt tapinthatóan érzékletes, s így beszédes az emberalkotta tárgyak sorsáról. Az általa fotózott paprikákon, bogyókon minden egyes hajlat, minden egyes szín ízek szinonimájává válik, s így, a fizikai tulajdonságok összhangja révén a természet érthetetlen tökéletessége vetül elénk.

Kálmán Béla azonban mást, többet akar kicsikarni a látványból. Félbe vágott hagymákat fotóz, s azt hol bagolynak, hol holdvidéknek nevezi. Az ilyesfajta képzettársítások azonban már kívül vannak e „fotóművészet" illetékességi körén.

LEGJOBB FOTÓI az útiképek közül kerülnek ki. Ezek esetében ugyanis indokolt a látványhoz való esztétizáló közelítés: a turista, az utazó élményét tolmácsolja így a fényképezőkamera révén (hogy ezzel meghatározza az utána következő turisták élményét). Tökéletes képeslapfotók ezek Kambodzsáról, az észak-amerikai indiánvidékekről, a Grand Canyonról, a Bermudákról — s lebecsülnénk a képeslapok szerepét, ha elutasítanánk ezeket a fotókat. Ezeken az útiképeken Kálmán Béla tévesztethetetlen érzékkel választja ki a „megtalált látványt", mindazt, ami az adott vidékben, romegyüttesben fantasztikus, monumentális, lenyűgöző, s e vonásokat a legdirektebb, a legkeresetlenebb fotótechnikai eszközökkel érzékeltetni tudja. Profi munka, mondja erre a fotós szakember; igaz művészet, mondja az erre nevelt néző. Kálmán Béla azonban nem esztétikai vitákat kíván eldönteni, hanem hatásos képeket akar készíteni — a nagyközönség örömére.

(bán)

Garai Gábor

JÁZON A KOLCHISZI LAKOMÁN

— Nem egészen úgy volt, ahogy regélik.
Médea kolchiszi ruhát adott rám,
s becsempészett egy éji lakomára.
Fönt mécsesként csak csillagok égtek,
nem láthatták hát sápadt arcomat;
nem hitték, hogy idegen van közöttük,
s úgy dőzsöltek, ahogy náluk szokás.
Először májat s belsőségeket
hordtak a szolgák, illatos füvekkel
körítve, és nagy tülkökbe töltötték
a sárga bort, aztán a nyársra húzott
s pirosra sült bárányt hozták, gyümölcsök
ragyogtak körötte, s valami habzó
és bódító, ravasz italt kínáltak;
utána csirke-, pulyka- s páva-sült
következett, majd később csemegéül
(magam se tudom, mi volt, de úgy vélem)
tigris-herét és galamb-szemet pácban
tálaltak föl párolt macska-velővel;
akkor már kissé megmámorított
a nehéz bor s az a habzó ital;
[illegible]éltem, vége
félig-élő,
[illegible]st
el:
[illegible]nelyegtem,
[illegible]gy szép darab
[illegible]ő egyik
[illegible]egszagolta
[illegible]m Médeának:
[illegible] kutyáknak
[illegible]ak, kik
[illegible]épp
[illegible]sékba megy!
[illegible]nálatok
[illegible]inte!),
[illegible]lat.
[illegible]élküled,
nem viszek
[illegible]edig te döntsd el,
[illegible]lködve nézett
[illegible]dom, miért...
[illegible]en
[illegible]ások.

[illegible]ÓTÉR

[illegible]ándzsasoron át-
[illegible]os viharát

KOVÁCS JUDIT

Letudva a környék többi nevezetességét, már csak az Sz. I.-kastély maradt. Mondták, úrnője jól ismeri a falu történetét, érdemes kikérdezni és megírni. Az autóbuszon két fiatalember állt előttem. Az egyik kérdezett: mi változott azóta, amióta ő elköltözött Sz.-ből, a másik tájékoztatta. Az anyakönyvi bejegyzésekhez hasonló fölsorolást — született, megházasodott, elhalálozott — megszakította egy kérdés, aminek egy idegen nyelvű társalgási zsebkönyvben volna a helye: „Jár-e még a tanító néni fizetésnapkor sörért a kocsmába?" „Mi közöd hozzá?" Az elutasítás véget vetett a beszélgetésnek. A dülöngélő országút kihúzta magát és a busz besiklott egy geometriai ábrába. Sz. újfalu — szólt hátra a vezető.

A kastély Ófalun volt. Felfelé kapaszkodtam. A magasból Újfalu, mintha makett lett volna, amelyet a szabadtéri kiállításon egy óriás felmarkolt és letett itt, a dombok alján. Azonos méretű telkeken egyforma apró virágoskertek a házak előtt, és tágas udvarok a házak mögött. A házak, az ólak, a fóliasátrak sem különböztek egymástól. Bizonyára bosszanthatta a tervezőket, hogy a falut kettéválasztó patak kacskaringóit nem egyenesíthették ki.

Ófalu mindössze két utca a patak és az erdő között. Házai meghazudtolják a nevét. Vadonatújak, emeletesek, a földszinten garázs, a padláson manzárdszoba erkéllyel. A vaskerítéseknek csak a sormintái különböznek. Ófalu éppenolyan uniformizált, mint Újfalu, csak nem tudja magáról.

A kastély az erdőbe telepedett. Parkja határtalan. Ritka ízléstelen építmény, rőtes vakolásával, dór oszlopokat utánzó stukkó díszeivel, vörös keretű ablaksoraival és elfüggönyözött, nagy szárnyas ajtajával, amelyhez lépcsők vezetnek. Kilincs azonban nincs.



Az Egyesült Államokban élő neves fotóművész, Kálmán Béla képeiből rendezett kiállítást a pécsi Janus Pannonius Múzeum. A bemutatót, amelyen mintegy 250 színes felvétel látható, csütörtökön nyitották meg.

◆

Magyar Nemzet 1983. VIII. 5.

KÁLMÁN Béla fotóművész

KÁLMÁN BÉLA, az Egyesült Államokban élő fotóművész képeiből rendezett kiállítást a pécsi Janus Pannonius Múzeum. A bemutatót, amelyen mintegy 250 színes felvétel látható, csütörtökön nyitották meg.

Képszabadság 1983. aug. 5.

The
Hungarian Museum of Photography
Kecskemét, Katona József tér 12.

kindly invites you to participate
on July 16, 1993 at 4 p.m.
in the opening

of the photographic exhibition of

BÉLA KÁLMÁN
(USA)

The exhibition will be opened by
Éva Hárs
art historian

The exhibition can be viewed:
until August 11, 1993
from 10 a.m. to 6 p.m.
except Monday and Thuesday



A
Magyar Fotográfiai Múzeum
Kecskemét, Katona József tér 12.

meghívja

KÁLMÁN BÉLA
(USA)

fotókiállításának megnyitójára,
melyre
1993. július 16-án 16 órakor
kerül sor

Megnyitja:
Hárs Éva
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
1993. augusztus 11-ig
hétfő, kedd kivételével
naponta 10–18 óráig



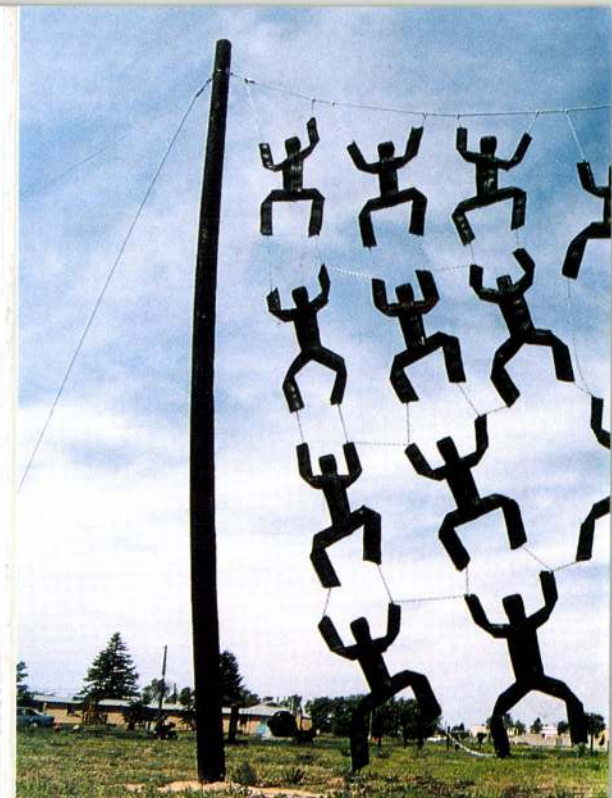

Kolpmón E.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1911.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis

1945. Ungarn- Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Kálmán Béla fotóművész

Kiállítások:

Kálmán Béla kiállítása
a Pesti Történeti Múzeumban

Élet és Irodalom: (kiállítás)
1983 VI. 24

FÉSZEK PROGRAM

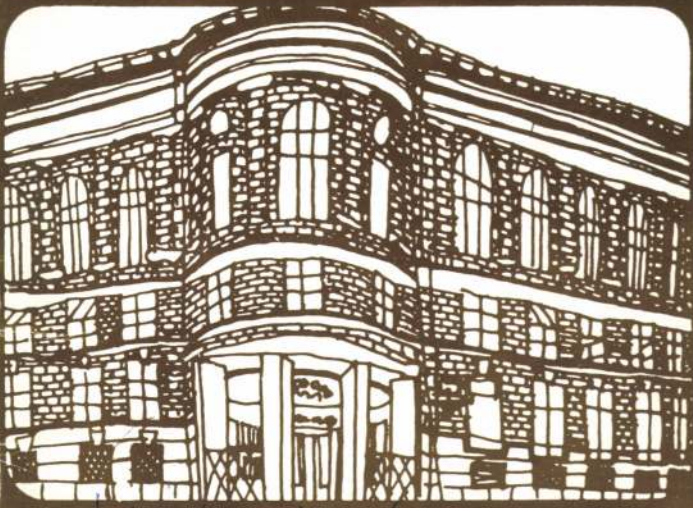

Kálmán Anikó, kerámikus művész

76

DECEMBER

Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
FÉSZEK MŰVÉSZKLUB

1400 Budapest, Pf. 8. — Kertész utca 36.

Telefon:

irodák: 420-380 és 427-153

vendéghívó

fsz.: 223-005 és 423-147

I. emelet: 423-101

Elnök: KADOSA PÁL

Igazgató: GALAMBOS TIBOR

A borítólapot tervezte: KEMÉNY GYÖRGY

F. k.: Igazgató — 1500 füzet — 76.37618 Rákóczi Nyomda

1 szerda

este 1/2 11 óra

PREMIER ELŐTT BEMUTATJUK

A RENDŐRNŐ

színes olasz filmvígjátékot.

Rendezte: STENO

Főszerepben:
MARIANGELA MELATO

Belépődíj: 8,— Ft.

---

2 csütörtök

este 1/2 9 óra

BAKFARK BÁLINT EMLÉKMŰSOR

I.

Bakfark Consort hangversenye

(BENKŐ DÁNIEL — lant
GRILLUS DÁNIEL — blockflöte
TURCSÁNYI TIBOR — gordonka)

Közreműködik:
CSAJBÓK TERÉZIA
operaénekes

II.

A MAGYAR ORFEUSZ

új rövidfilm premier előtti bemutatója.

Rendezte: KIS JÓZSEF
Operatőr: ZÖLDI ISTVÁN

Meghívó igényelhető az irodában. (A klubtag családtagjai, vendégei részére — a klubba való belépéshez — a vendégjegy megváltása kötelező.)

3 *„Fészek esték”*

péntek

este 9 óra

„Töltsünk el egy édes órát”

Psota Irén

ESTJE

Közreműködik:

SZENTIRMAI ÁKOS (zongora)
JÁVORI VILMOS (dob)

Meghívó igényelhető az irodában. (A klubtag családtagjai, vendégei részére — a klubba való belépéshez — a vendégjegy megváltása kötelező.)

5-6-7-én
vasárnaptól
keddig

A NEMZETKÖZI FILMKLUBSZÖVETSÉG KELET-EURÓPAI SZEKCIÓJÁNAK KONFERENCIÁJA

— csak meghívottak részére —

6
hétfő

este ½8 óra

A RENDŐRNŐ

színes olasz filmvígjáték.

Rendezte: STENO

Főszerepben:
MARIANGELA MELATO

Belépődíj: 8,— Ft.

7 kedd

délután 6 óra

TÁGABB HAZÁNK, EURÓPA

Csodák a művészetben, a természetben

VÉGH LÁSZLÓ
és VÉGH LÁSZLÓNÉ
diavetítéssel illusztrált előadása.

---

8 szerda

este ½11 óra

PREMIER ELŐTT BEMUTATJUK A

Régi idők rock zenéje

színes amerikai filmet.

Rendezte: SID LEVIN és BOB ABEL

Főszerepben:
LITTLE RICHARD, BILL HALEY stb.

Belépődíj: 8,— Ft.

9 este 8 óra

csütörtök

„Zenei esték a Fészekben"

DÉVÉNYI LAJOS

zongoraestje

Műsor:

Cesar Franck:
Preludium, Choral és Fúga (h-moll)
Brahms: C-dúr szonáta (Op. 1.)

— szünet —

Ravel: Couperin sírjánál
Szvit

Meghívó igényelhető az irodában. (A klubtag családtagjai, vendégei részére — a klubba való belépéshez — a vendégjegy megváltása kötelező.)

10 *„Fészek esték"*

péntek

este 8 óra

HEGEDŰS TIBOR

ny. főrendező estje

TALÁLKOZÁSAIM ÍRÓKKAL:
— próbákon és színpadon —

Emlékek

Bókay János,
Heltay Jenő,
Hunyadi Sándor,
Móricz Zsigmond,
Remenyik Zsigmond
írókról.

Közreműködnek:

BENKŐ GYULA
BULLA ELMA
FÁBRY ZOLTÁN,
LADOMERSZKY MARGIT

Meghívó igényelhető az irodában. (A klubtag családtagjai, vendégei részére — a klubba való belépéshez — a vendégjegy megváltása kötelező.)

13
hétfő

este ½8 óra

Régi idők rock zenéje

színes amerikai film.

Rendezte: SID LEVIN és BOB ABEL

Főszereplők:
LITTLE RICHARD, BILL HALEY

Belépődíj: 8,— Ft.

15
szerda

este ½11 óra

A HÁBORÚNAK VÉGE

francia film

Írta: SEMPRUN

Rendezte: ALAN LESNAIS

Főszereplők: YVES MONTAND,
INGRID THULIN, MICHEL PICCOLI

Belépődíj: 8,— Ft.

14 délután 6 óra

kedd

Kálmán Anikó

keramikusművész

kiállítása

Megnyitja:

GARÁNYI JÓZSEF
keramikusművész

*

A kiállítás megtekinthető december 30-ig, naponta délután 2—8 óráig.

17
péntek

„Zenei esték a Fészekben"

este 8 óra

BARTA MIHÁLY
és
SZELECSÉNYI NORBERT

szonáta-estje

Műsor:

Mozart: G-dúr szonáta
Beethoven: Tavaszi szonáta (F-dúr)
— szünet —
Weiner: fisz-moll szonáta

Meghívó igényelhető az irodában. (A klubtag családtagjai, vendégei részére — a klubba való belépéshez — a vendégjegy megváltása kötelező.)

19
vasárnap

este 7 óra

A GYŐRI LEÁNYKAR

hangversenye

Vezényel: SZABÓ MIKLÓS karnagy

Az Ifjú Zenebarátok Magyarországi Szervezete rendezésében.

20
hétfő

este ½8 óra

PÉNTEK 13.

(LATABÁR ÚJRA A MOZIBAN)

A képzelt beteg
Rendezte: Makk Károly

Péntek, 13.
Rendezte: Keleti Márton

A képzett beteg
Rendezte: Keleti Márton

Belépődíj: 8,— Ft.

21
kedd

délután 6 óra

KÉPZŐMŰVÉSZETI FILM:

A DREZDAI KÉPTÁR

Belépés díjtalan.

22
szerda

délután 5 óra

TÉLAPÓ-MŰSOR
A FÉSZEK-TAGOK GYERMEKEI
RÉSZÉRE:

MESEKÖTÉNY

Gyimesi Pálma
és
Pádua Ildikó

vidám zenés gyermekműsora.

Zongorán és fuvolán közreműködik:
HERCZEGH MÁRIA

Műsor:
BIKK-MAKK MANÓ POSZTÓKA
MESÉI
GRIMM: A BRÉMAI MUZSIKUSOK
(közös játék a gyerekekkel)

Szeretettel hívjuk és várjuk a Fészek-tagok gyermekeit kis barátaikkal együtt. Felnőtteket is szívesen látunk. Külön meghívót nem adunk ki.

22
szerda

este ½11 óra

PREMIER ELŐTT BEMUTATJUK A

Miért ölnek meg egy bírót?

színes olasz filmet.

Rendezte: DAMIANO DAMIANI

Főszereplők: FRANCO NERO, FRANCOISE FABIAN

Belépődíj: 8,— Ft.

27
hétfő

este ½8 óra

Miért ölnek meg egy bírót?

színes olasz film.

Rendezte: DAMIANO DAMIANI

Főszereplők: FRANCO NERO, FRANCOISE FABIAN

Belépődíj: 8,— Ft.

28 délután 6 óra

kedd

Képzőművészeti kisfilmek:

UTAZÁS Ó-EGYIPTOMBAN
RILAI KOLOSTOR
KÍNA MŰVÉSZETE
SZAMARKAND

Belépés díjtalan.

---

29 este ½11 óra

szerda

PREMIER ELŐTT BEMUTATJUK

A HÁROM TESTŐR

új, színes francia film II. részét

Belépődíj: 8,— Ft.

31
péntek

Szilveszter a Fészekben

este 10 órától reggel 5 óráig.
Vidám műsor éjjel 1 órától

A műsor házigazdája:

KIRÁLYHEGYI PÁL

Zene:

II. emeleti nagyteremben:
ORKÁN EGYÜTTES

I. emeleti kávéházban:
KÁRMÁN-SZEGHALMI DUÓ

Étteremben: CIGÁNYZENE

A klubtag — valamint családtagjai és vendégei részére külön-külön névre és helyre szóló jegyet adunk ki. A belépőjegyek másra át nem ruházhatók.

BELÉPŐJEGYEK ÁRA:

Művésztag és élettársa részére személyenként 30,— Ft.
Pártolótag és élettársa részére személyenként 50,— Ft.
Vendégjegy személyenként 100,— Ft.

A jegyek elővételben megválthatók a klub titkárságán december 15—30. között. Az igazolvány felmutatását kérjük.

KAPUNYITÁS ESTE 8 ÓRAKOR

Az étterem változatos szilveszteri ételkülönlegességekkel várja a vendégeket.

Előzetes a januári programból

január 3 hétfő — este ½8 óra

A HÁROM TESTŐR

című francia film II. része.

Belépődíj: 8,— Ft.

---

január 4 kedd — délután 6 óra

Képzőművészeti kisfilmek vetítése

---

január 5 szerda — este ½11 óra

PREMIER ELŐTTI FILM BEMUTATÁSA

---

január 7 péntek — este 8 óra

KADOSA PÁL

szerzői estje

A műsorváltozás jogát fenntartjuk. Az esetleges változást a hirdetőtáblán közöljük.

KÖNYVTÁR

Könyvtári órák: délután 1—8 óráig
(szombat és vasárnap kivételével)

A 14 ezer kötetes szakkönyvtár bel- és külföldi művészeti szakkönyvekkel, a legnívósabb irodalmi művekkel, valamint 50 féle — képzőművészeti, film-, színház-, zene-, táncművészeti — folyóiratával a világban végbemenő művészeti és tudományos eseményekről ad tájékoztatást.

ÚJONNAN BESZERZETT KÖNYVEK:

Csontváry emlékkönyv
Csorba: Modigliani
Diehl: Vasarely
Graphis Annual 75/76.
Jordan: Daumier
Kellér Dezső: Leltár
Kiszely: Sírok, csontok, emberek
Krúdy: Palotai álmok
A magyarországi gályarab prédikátorok
Marosi: Emlékek márványból...
Maurer: Rézmetszet, rázkarc
Modern Publicity
Molnár: Eretnek gondolatok a muzsikáról
Németh: Kondor Béla
Pogány: A szép emberi környezet
Reise in der Klassizismus

ÚJ TAGOK NÉVSORA:

A Klub Választmánya az 1976. november 11-i ülésén a felvételre jelentkezettek közül az alábbiakat vette fel Fészek-tagnak:

Alpári Pálné műfordító
Aldobolyi Nagy György zeneszerző
Bán Ferenc építészmérnök
Bernáth István táncművész
Bihary József színművész
Bóka Dezső festőművész
Bor József rendező
Bóta Judit közv. kutató
Déri Róbert sportegy. elnök
Erdős Júlia iparművész
Egri Katalin színművész
Érdi Sándor oszt.-vez.
Fazekas Lajos filmrendező
Faragó Teréz műv. titkár
Fekete Ferencné textiltervező
Gál Márta tanársegéd
Galambos János zenész
Gerő András festőművész
Haász István műv.-tört.
Hevesi Imre táncművész
dr. Huszti Dénes szaktanácsadó
dr. Joób F. Tamás újságíró
Kartal Zsuzsa költő
Keleti Éva képszerkesztő
Kovács Kornél fuvolaművész
Kovácsi Miklós fotóriporter
Kovács Lajos iparművész
Kutni Róbert táncművész
Laborcz Flóra ötvösművész
László Péter táncművész
Magyar László műv. vezető
Maróti Gábor színművész
Mészáros Géza festőművész
Nádai-Nemlaha György újságíró
Nagy Réka színművész
Párkai István karmester
Pázmán Ferencné nyugdíjas
Péli Tamás Károly festőművész
dr. Pikler Kornél főoszt.-vez.
Pusztai Ágoston szobrászművész
Rajna Ágnes szobrászművész
Semjén György matematikus
Szabó László újságíró
Szénási Ernő színművész
Szunyoghy András grafikus
Szűcs Gábor újságíró
Szűcs János filmrendező
dr. Toldy-Schedel Emil orvos
ifj. Ulmann Ottó zenész
Vay Ilus színművész
Vámos László fotóriporter
Varsányi Anikó rendező
Várady Zoltán színművész
Vintze Sándor üzemmérnök
Zsoldos Béla zenész

Szeretettel köszöntjük az új Fészek-tagokat.

KÖZLEMÉNYEK:

RENDKÍVÜLI NYITVATARTÁS AZ ÜNNEPEK ALATT:

december 24-én: **a klub egész nap zárva!**

december 25-én: **nyitás délután 3 órakor** (a vendéglátói részlegek közül csak az eszpresszó és a bár üzemel).

december 26-án: **rendes nyitvatartás** és minden vendéglátói részleg üzemel.

december 31-én: **délután 3 órától este 8 óráig a klub zárva van.**

január 1-én: **a klub egész nap zárva van!**

*

Felhívjuk Tagjaink figyelmét, hogy az új igazolvány 1976-ra szóló betétlapja január 31-én. lejár. **Az 1977-re érvényes tagsági betétlap december 15-től kiváltható** (napközben a gazdasági irodán, esti órákban a portán).

*

Az éttermet, az eszpresszót és a bárt a Pest-Budai Vendéglátó Vállalat II. osztályú árakkal üzemelteti.
A vendéglátói szolgáltatásokkal kapcsolatos kívánságok, javaslatok esetén szíveskedjenek megkeresni a vendéglátóegység új vezetőjét: PILLER GÁBORT.

A banketteket, klubtagjaink családi összejöveteleit a 222-271-es telefonon, a Fészek igazgatósági irodájában szíveskedjenek bejelenteni.

Kalmár Anikó
(Bp. 1942-

Műveivel résztvett az V.Országos
Kerámia Biennálén - Pécs,1978.

-katalógus a könyvtárban -

Kálmán Anikó, kerámikus

Cikke a Kerámia burkolat az építészetben – felcímmel.

És: a szófoki művelődési ház színháztermének külső fala (a szerző terve): Repr

Kálmán Anikó: Tömegtermelés – egyedi alkotás 1133-1135,

Élet és Tudomány, Bp. 1978. szept. 8. XXXIII/36

W. Kálmán Anikó

Gádor István, Gorka Livia, Németh János, Geszler Mária, Szekeres Károly, Minya Mária, Fürtös György, Vértesi Nándor, J. Móker Zsuzsanna, W. Kálmán Anikó, Schrammel Imre, Benkő Ö Ilona, Borsody László, Csekovszky Árpád, N. Szonntag Éva, Majoros Hédi, Majoros János, Kigyós Sándor müvészek szerepelnek a pécsi Janus Pannonius Muzeum Déryné utcai kiállitótermében rendezett negyedik országos kerámiai biennálén.
A kiállitásról Vadas József számol be: "Sápadt kerámia" cimmel.
Az erről szóló kritikát lásd: Gádor István nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 1. XIX. évf. 44.sz. 13. lap.

Kálmán Anikó

Megbízták Kálmán Anikót, hogy a tatai MAVAUT pályaudvar várócsarnoka részére 6 elemből álló fehér mozaikos kompozíciót készítsen.

------: Köztéri munkák.

Művészet, 1977. június - 48. oldal.

Kálmán Béla MDK

képe második dijat nyert a postásszakszervezet öntevékeny képzőművész csoportjának kiállitásán a SZOT Egressy Gábor klubjában.

Müterem 1958 I. évf. 2. sz. 45. o.

Kálmán

MDK

Max Linder - A szerelem bolondja, 1924

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Kálmán Béla MDK

Vitorlás kikötő, akv.

Tájkép rajzok, tus

Dunapart I-II, tus

Nagykevély-Szentendre

Műcsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Kálmán Anikó kerámikus

Szabó Aurél emlékkiállitása a győri Muzeumi Képtárban megtekinthető március 18.-ig.
Kálmán Anikó a dunaujvárosi Munkásmüvelődési Központban február 15.-ig,
Kürthy Sándor a Ferencvárosi Pincetárlaton február 14.-ig,
Fekete Mária a Fészek Müvészklubban febr. 10.-ig
Madarász György a Fiatal Müvészek Klubjában február 8.-ig,
Aknay János a szentendrei Megyei Müvelődési Központban február 6.-tól,
Weinacht Péter és Szabadi Katalin az Országos Közegészségügyi Intézetben február 4.-ig,
Lacza Márta és Dékány Ágoston a Petőfi Sándor Muzeumban február 2.-tól mutatja be munkáit.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 3. XXIII. évf. 5. sz. 8. lap.

W. Kálmán Anikó

szerepel az „Építészeti kerámia" kiállítá-
son. „Adras kerámiá"-ja reprodukálva.
Lakcíme: Budapest XI. Rezeda u. 9.

Építészeti kerámia. Kiáll. szf. Ber.: Walkó
Zoltán. Budapest, Magyar Építőművészek Szövetsége
Székháza. 1970 ápr. 24–30.

W. KÁLMÁN ANIKÓ

MŰVEI SZEREPELNEK A II. ORSZÁGOS KERÁMIA BIENNÁLÉN.

BOJÁR IVÁN: KIÁLLITÁSRÓL KIÁLLITÁSRA.

MAGYAR HIRLAP, 1970. OKT. 14.

K. Kálmán Anna festönö.

Katol. Szemle. 1941. 409-11. l.

Kálmán Anikó

Emlékül

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának tájékoztatója 1970. IV. 27.

Kálmán Anikó

Emlékére

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának Tájékoztató 1970. IV. 25.

Kálmán Anikó

Emlékre

A Magyar Képző- és Iparművészek
Szövetsége Iparművészeti
Titkárságának Tájékoztatója

1970. IV. 28.

W. Kálmán Anikó

Részt vett az I. Országos Kerámia Biennálén Pécsett.

Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz.; 59. l.

W. Kálmán Anikó Teránikus

szerepel az Építőművéssel

Szövetsége szekházában rendezett kiállításon.

Magyar Nemzet 1970 április 23

4. old.

W. Kálmán Anikó

és hat társa kiállítását /MÉSZ-csévház, 1970/ ismertető és értékelő

dr. Vámossy Ferenc: Építészeti szemle. - Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 57-59.l.

Kálmán Anikó M.D.K.

Óvaodai étkészlet, szines mázas. 1967. repr.
Mettlachi falburkolat az ERFI irodaház tanácstermébe. /Épitész: Pzskás Tamás / repr. éö67.

Üveg,kerámia és porcelán 1966-1967.Bp.1967.

156-157.1.

Kálmán Ede

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 1

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Pécs

1021

Egyik olvasónk, dr. Ádámfy József nyugalmazott szegedi orvos, Kossuth-szobor kutató kéri azokat, akik Kálmán Ede pécsi szobrászról, illetve családjáról tudnak, közöljék vele. Címe: Szeged, Zrínyi utca 9.

Kálmán Ede

szobrász

1906-ban 2 mellékoltárt készitett a pécsi belvárosi plébánia templom részére.

Szőr Pécs 37. l.

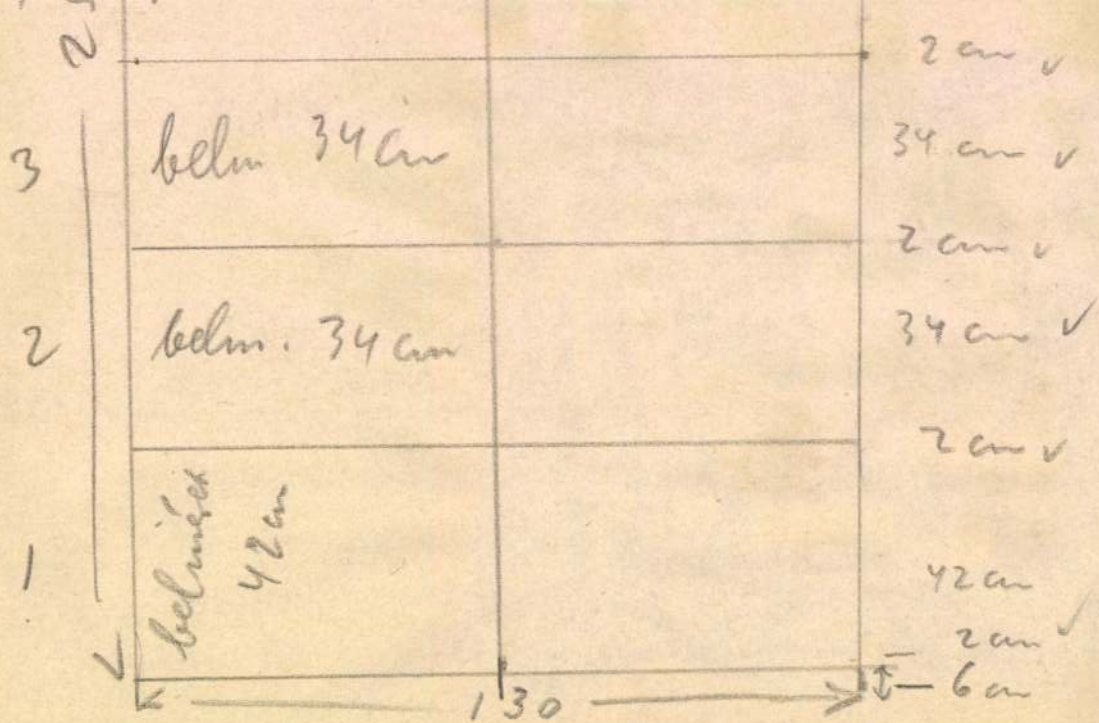
2
3
2
1
belm 34 cm
belm. 34 cm
belmézet 42 cm
130
2 cm
34 cm
2 cm
34 cm
2 cm
42 cm
2 cm
6 cm

keresték a kenyerüket — azaz rizsüket — és különös, de némely tekintetben irigylésre méltó kommunizmusban éltek a Vörösmarty-utcza egyik födele alatt.

— Érdemes itt csatangolni? — kérdeztük egyszer a vezérüket, egy ritkaszakállú, fehérczopfos, de csudásan fürge öreget.

— Yes, ao yes! — felelt. — Sehol még ilyen urak nem voltunk . . . Ez a kultúrvilág legszegényebb városa.

Nagysokára tudtam megérteni a paradoxonnak tetsző állitást . . . Messzi Ázsiában túlzsúfolt a hazájuk s óriási rajokat bocsát ki többfelé. Newyorkban például rémesen fantasztikus világ a khinai negyed. A jenki lenézi a maréknyi rizsen élő — de megélő! — kinézert, a ki sokadmagával húzódik meg egy-egy oduban. S az öreg kinai, miután a félvilágot bejárta, nálunk jutott először abba a helyzetbe, hogy úrnak is érezhette magát a bennszülöttekkel szemben: különb lakása volt, mint száz meg száz pestinek. Meg is tollasodott. A tél óta nem látni már itt ferdeszemű utczai kereskedőt: hazatértek az összekuporgatott pénzükkel.

A vén khinai nem fordult meg ötven-hatvan razzián, mint csekélységem tiz év alatt, de azért keservesen találó véleményt adott Budapestről. A Szajna táján, a fortif-oknál vagy a Themse partján, a Withechapelben találhatunk szánalmas nyomort, — az angyalföldi Zarzetzky-telepen vagy a budai Villányi-úton speciális gazságokra is akadnak, döbbenetes visszaélések sorozatára, hihetetlen fajtájú uzsorára, a humanizmus legborzasztóbb megcsúfolására.

*

Éjjel bandukoltunk, hárman a város legmodernebb részén: a fehérvári-út környékén, a hol tuczatszor tuczatosan épültek a tetszetős külsejű bérpaloták, vacuummal, gőzfűtéssel, hallokkal, melegvizes vezetékkel stb. Közvetlenül mögöttük, a Villányi-úton öt hosszú, egyemeletes ház, nagy kéményekkel. Messziről: virágzó gyártelep. Közelről: pesti pokol. Balla Jenő kollegám tudta meg a furcsa történetét.

— Ez a hatvanhat holdnyi terület valamikor egy franczia részvénytársaságé volt, a mely óriási téglagyárat akart létesiteni. Az öt kéményes épület föl is épült az égető kemenczékkel, a mikor valami krach ütött be, a társaság megbukott s egy élelmes budapesti ember az egész komplexumot megkapta hetvenhétezer koronáért . . . Az ember azt hinné, hogy parlagon hever a nagy terület, pedig az élelmes úr pénze igy könnyebben és többet kamatozik. Nem kell épittetnie, tőkét befektetnie s mégis átlag ötezer korona a tiszta haszna havonként. Mert egy kicsit kipuczolták a kemenczéket és kiadták — *munkáslakásokul*. Az öt épületben háromszázhetven kemenczéből csináltak lakást, s ez évenkint legalább ötvenkétezer koronát hajt.

Micsoda lakások! Kapu nincs, a tetőt lehordta a szél itt is, ott is. Konyha, ebédlő, hálószoba: együtt van, négy méter hosszú, három széles. A bűzös helyiségekben férfiak, nők, gyerekek, összevissza, rakáson, hogy télen az egymás testével melengessék didergő tagjaikat, de sokan kutyát-macskát is odavesznek, hogy a kályha melegét pótolják.

A részletezést nem lehet folytatni a nélkül, hogy visszataszitó, undortkeltő ne legyen az irás is. És Budapest különböző részein száznál több ilyen nyomortanya van. S láttunk olyan házakat — a Dagály-utczában, — a hol viz nem volt s az emberek a két héttel előbb lehullott, megfagyott hóval csillapitották a szomjúságukat. Nyáron pedig innen indult ki a «küteges tifusz» meg a kolera is tavaly. Visszagondolunk a hajléktalanok menedékhelyére: pazar várkastélynak mondhatjuk a házuzsorások istállói és ólai mellett.

A konkrét adatokat nem vehetjük sorra ilyen czikkecskében s most csak egy jellemző epizódról szólunk. Miután dr. Bárczy István polgármester a közgyűlésnek háromezer új kislakás épitését proponálta, gondoskodni akart egyben arról is, hogy az olcsó lakásokba valóban szegény emberek jussanak s ezért megkereste dr. Boda Dezső főkapitányt, hogy rendezzenek együtt tömeges lakásrazziát. Nyolcz-



Dunky testvérek fényképe.

DR JANCSÓ GYÖRGY, A KÜLFÖLDÖN ELHUNYT KOLOZSVÁRI EGYETEMI JOGTANÁR.

tiz bizottság működött a kerületek negyven körzetében a szükséges kérdőlapokkal . . . Most száz kép közül egyet: a város belső részében, az Izabella-tér 7. szám alatt a földszinti 5. számú lakásban tizenhat ember és ezer poloska, csótány, svábbogár, egér, piszok és bűz. A lakók mind a földön, még szalmazsák sincs. Egy éjszakára húsz fillért fizetnek. A kérdőlapot valamennyien kitöltötték azzal, hogy *nem mennek* városi lakásba, mert ott *ilyen olcsó* helyet nem kaphatnak. A városi lakásban gondos az ellenőrzés, ott nem lehet tizenöthúsz albérlőt tartani.

*

Betörőket hajszoltak a detektivek, de Kőbányán egyszerre csak nyomuk veszett a gonosztevőknek. Nagysokára jutottak a talány nyitjára, a mikor női irású anonim levél érkezett a rendőrségre. Az ismeretlen besugó elárulta, hogy a betörők fészke a kőbányai katakombákban van.

Éjjel nagy rendőrcsapat lepte meg őket s akkor fedezték föl Budapestnek ezt a különös, földalatti részét. Évtizedeken, sőt századokon át ásták, vájták ki ott a mészköveket s hosszú ideig országszerte épitkeztek a kőbányai terméskövekből. Igy aztán több kilométernyi labirintus támadt lassankint, a mely elnyúlik az Óhegy alól a Maglódi-útig s másfelől egészen a Kápolna-térig. Már 1848-ban kitünő búvóhelyül szolgáltak ezek a katakombák, a mikor Hentzi csapatai elől menekültek oda az emberek. Borpinczének is használták egy részüket, de aztán többfelé bedőlt az üreg s akkor bedeszkázták, vagy betemették a lejárók legtöbbjét.

Harmincz-negyven évig titokzatosan, elfeledten maradtak a katakombák — akárcsak a budaiak, a melyekről máskor beszélünk — és csak a betörő-népség tudta, mire jó a földalatti útvesztő. Biztonságos tanyákat rendeztek ott be s vizük is akadt bőven: jobbról-balról mély kút van lent, a fenekén tisztavizű forrással. A gonosztevők lopott csillárokat akasztottak föl a legtágasabb üreg menyezetére, perzsaszőnyegekkel borították a földjét és aranykupából is itták a pezsgőt — megfelelő hölgytársaságban.

Az anonim levelet bosszúból irta egy faképpnél hagyott leány. A mikor a rendőrök behatoltak, épp nagy mulatság folyt és halálos revolverharcz árán tudták csak ártalmatlanná tenni a latrokat.

Azóta rendszeres hajtóvadászatok szoktak lefolyni a katakombákban és meglehetősen ismerik már a tekervényes utakat, a mélység sötét búvóhelyeit.

Újabban már becsületes lakói is vannak a földalatti Budapestnek, az Óhegy magasabb szintű barlangjainak. A fővárosi lakásinség kényszerítő ereje hajszolta oda őket s a ki tamáskodva csóválná a fejét: nézze meg a hiteles fotografiákat. Lassankint ötvennél több ilyen képet csináltunk s az Urániában fogjuk valamennyit bemutatni a következő szezon derekán. Dr. Boda Dezső főkapitányt, a ki segitségünkre volt a nehéz munkában, igazán megilleti a hálás köszönet. Nem szimpla látványosság kerekedik az eféléből, hanem tán szociális jelentőségű iniciativa is, a mely fölrázhatja egy kicsit a társadalom lelkiismeretét.

Tábori Kornél.

ÚJ CSILLAGOK.

A legritkábban előforduló és legérdekesebb csillagászati események egyike, új állócsillag föltünése köti le mostanában az asztronómusok érdeklődését. Az állócsillagok nyugodt harmoniájába disszonáns hangként merült fel egy új csillag, egy új nap, a miről eddig nem volt tudomásunk, a minek eddig legapróbb nyomát sem láttuk még. A keletkezésük oka ismeretlen. Számunkra csak a hirtelen felvillanásuk van adva, a miből lehetetlen arra következtetni, hogy mi előzte meg ezt a hirtelen fellobbanást akkor, mikor még a világür sötétsége eltakarta előlünk az új csillag embrióját. Igaz, hogy a világtörténelem folyamán már elég számos példa akadt új csillagok keletkezésére, de ezek megfigyelése, különösen a régebbi időkben, olyan hiányos, hogy nem sorozhatók be a tudományos anyag közé. A tizenharmadik századig csaknem kizárólag a kinai csillagászok megfigyeléseire vagyunk utalva, melyek a *Ma-tua-lin* krónikájában találhatók. Ez a krónika magában foglalja az összes kinai megfigyeléseket, melyek üstökösökre és más hasonló rendkívüli égi tüneményekre vonatkoznak. Benne vannak az új csillagok is, csakhogy a kinai asztronómusok ezeket is félig-meddig üstökösszerű tüneményeknek tartották s igy meglehetős nehéz elválasztani őket az esetleges csóva nélküli apró üstökösöktől. A későbbi megfigyeléseknek sem igen van értékük a mai tudomány előtt egészen az 1876 november 24-én felfedezett *Nova Cygni*-ig. Ez volt az első új csillag, melyet a szinképelemzés módszereivel vizsgáltak meg s jóformán csak ettől a pillanattól kezdve lehetett szó arról, hogy az új csillagok jelenségét megmegkiséreljük magyarázni.

A legközelebb fekvő hipotézis az volt, hogy az új csillagok két sötét égitest összeütközése útján keletkeznek. A mozgás mérhetetlen energiája az összetalálkozás pillanatában hővé változik s ennek következtében mindkét égitest izzóvá lesz, megolvad és összeolvad. Csakhamar tarthatatlanná vált azonban ez a magyarázat, mivel nem volt megérthető segitségével már az sem, hogy az új csillagok fénye miért csökken olyan rövid idő mulva. Mert az új csillagok fénye, a mily hirtelen növekedik, ép oly hirtelen csökken is. Néhány nap, néhány hét, vagy hónap alatt a gyorsan nagy fényűvé vált új csillag rendszerint egészen jelentéktelenné válik, sőt sokszor el is tünik végképen. Lehetetlen, hogy egy teljes egészében izzó égitest ilyen rövid idő alatt annyira kihüljön, mikor eddigi tapasztalataink alapján azt kell hinnünk, hogy egy-egy ilyen nagy égitest kihüléséhez ezer meg ezer millió esztendő szükséges.

A Nova Cygni és az 1901 februárjában megjelent Nova Persei spektroszkópiai megfigyelése annyi anyagot szolgáltatott, hogy ezek alapján annyira mégis eljutottunk, hogy most már tudunk elképzelni olyan folyamatot, a mely lehetséges magyarázatot szolgáltat az új csillagok keletkezésének elméletében. Különösen a Nova Persei megfigyelése volt értékes ebből a szempontból. Ez volt ugyanis az első nova, a melyet még akkor fedeztek fel, a mikor fényessége még növekedőben volt. A szinképelemzés első időben egész váratlanul semmi olyan dolgot nem mutatott, a miből valamire következtetni lehetett volna. A szinkép egészen folytonos volt, nem tartalmazott sem fényes emissziós, sem sötét abszorbciós vonalakat. A későbbi fénycsökkenés folyama közben aztán lassanként előtüntek az egyes elemeket jellemző vonalak a szinképben, jelezvén a hidrogén, a calcium, helium, nátrium jelenlétét úgy izzó, mint rendes állapotukban. A további fényváltozás alatt az új csillag foly-

jak? Csak itt volna Jenő. Vajjon van valami igaza? De így beszélni, ilyen utálatosan! És mikor jól tudom, hogy úgy is, mindenkép ki nem állhat engem. Egyszerre türelmem-vesztve kirántottam a kezem a tenyeréből.

— Apa, hagyja el kérem, — mi tudjuk ezt... mi jónak láttuk. Én nem birom eltűrni a prédikációkat.

Elakadtam hirtelen és éreztem, hogy elhalványulok. Már ki volt mondva, tudtam, hogy ha száz évig él is, soha-soha meg nem bocsátja, holtáig felemlegeti. Hát mindegy! — gondoltam akkor daczosan. Láttam, hogy feláll és int a feleségének.

— De apám, — miért ilyen hirtelen? — sürgölődött Jenő. — Hisz a lovászmesterék kocsit küldenek...

— Nincs helyem a házatoknál, fiam! — mondta fagyos-kegyetlenül és röviden búcsúzott a többitől. Én ideges sírással ástam a divánvánkosba a fejem, grószinak Ilka beszélte el lihegve és megbotránkozva, mert ő félfüllel ideleskedett az imént.

— No már megengedj, nászom — kicsit jobb időt kereshettél volna ki erre, az bizonyos! — mondotta döntőn és komolyan.

— Kedvesem, — szólt bele lágy asszonyhangján a napam is, a míg a lorgnonját gyorsan kapkodta szeme elé, — kedvesem, itt Jules mégis csak vendég. És az urának apja.

— Nem volt igaza ebben.

— De azt máskép kellett volna megmondani.

Egymásra nézett a két öreg asszony, olyan idegenül, mint az egész lényük, fajtájuk, életük.

— Magda, — mondta grószi anyás szigorúsággal, a miből a legnagyobb szolidaritás érzik, — ki kell kisérni!

Egyszeriben felkeltem, hogy utánuk menjek. Kinn voltak a hideg, havas tornáczon, a többiek is kiléptek utánunk elnémultan és értetlenül. Apósom a befagyott kilincset rángatta már.

— Békítsd ki! — hallottam az asszony könyörgő, szinte alázatos suttogását, a hogy a fia vállát simogatta félénken. De Jenő ebben a perczben vette észre, hogy én kendő nélkül mentem a hidegre. Ijedten lépett hozzám, hogy bevigyen.

Csabát, az öcsémet láttam akkor, a hogy dülöngve, részegen botorkált a többiek előtt, egyszer csak Vodicskáék elé került és harcziasan próbálgatott megállni, szemükbe nézni.

— Mit ok-okoskodnak maguk, mi-mi-mit bugriskod...

Az öreg némán kerülte ki. Akkor a fiú botlott egyet, a kerítésnek esett és belefogózott. Feje lekonyult és száján utálatos büfögő hangokkal ömlött az undokság.

— Ez, látod, — mondta akkor Vodicska a fiának, — ez nálatok a rendje! Ide keveredtél!

Elmentek.

A megzavart, méltatlankodó, boros, hangos, pártomat fogó társaságban hirtelen, hűvös idegességet éreztem akkor. Alig vártam, hogy induljanak ők is.

— Micsoda újmódi lesz ez, pocsék, piszliczár világ! — hangzott fékezetlenül már az István háborgó haragja, az utczán, az alacsony ablak alatt. Miféle új szentencziák, a miért egy fiatal legény jót iszik.

— Hát a házisült torta olcsóbb bizony, bor is elég lett vó'n a mi termésünk; de szeribe egyszer! Jót akart! Majd kikoplalják maguk közt. Mondogatta grószi, mintha a rendesnél piczinynyel határozatlanabb hangon.

— Nagy vendégségek vannak pedig ő köztük is a cselédudvarban, csak hát persze könnyű úgy, a gróféból!

— Így felizgatni a szegény asszonykát, hogy tudhatják, hogy nem ártalmas-e már? — hallottam éleskedni az Ilka hangját még a búcsuzó, oszladozó csoportban. Végre csend lett. Jenő egy fotölbe sülyedve, kedvetlenül, némán, kínosan rágta a szivarját.

(Folytatása következik.)



VIDÉKI LÁNYOK A LELEPLEZÉSEN.

A BŰN ÉS NYOMOR TANYÁI.

Képek a földalatti Budapestről.

A budapesti szegénység és gazság fészkeit közönségünk jóformán csak azokból az ujságczikkekből ismeri, a melyeket egy-egy «díszrazzia» nyomán kezdő riporterek irnak érzelgős jelzőkkel tarkítottan. De itt nem is könynyű tiszta képet adni. A magyar főváros nyomora specziális és aránylag nagyobb, mint a párisi, vagy londoni. Legmarkánsabbul épp egy idegen jellemezte, ne tessék rajt' mosolyogni: egy öreg kinai. Pár éve szinte ellepték Pestet a ferdeszemű, csöndes, finom mosolyú sárgák, a kik mindenféle kőszobrot, stilizált Buddhabálványt és majmokat ábrázoló groteszk hamutartót kínálgattak. A mindentudó Krecsányi detektivfőnök igazolhatja, hogy tisztességgel



A SZOBOR, KÁLMÁN EDE MŰVE.



EGRY BÉLA KÉPVISELŐ LELEPLEZŐ-BESZÉDET MOND.

A PÉCSVÁRADI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSE. — Jelfy Gyula fölvételei.

Kitüntetett pécsi borbélymesterek ünneplése

Díszközgyűlés az ipartestületben

Pécs, júl. 29. — A pécsi ipartestület borbély és női fodrász szakosztálya vasárnap délelőtt díszközgyűlés keretében öt érdemes pécsi borbélymestert részesített megérdemelt ünneplésben. Az ünnepeltek közül *Kovács* Ferenc, a szakosztálynak tíz év előtt lett titkára, hét év óta pedig elnöke, aki *Güth* Károllyal együtt a bécsi nemzetközi fodrászversenyen első díjat nyert, a harmadik ünnepelt pedig *Oszvald* József a szakiskolának hét éven át volt buzgó oktatója most óhajt e tevékenységétől visszavonulni, míg *Berkes* József férfi és *Wurmlinger* Rezső női fodrászok a budapesti versenyen nyertek díjat. A díszközgyűlésen jelen voltak *Visnya* Ernő felsőházi tag, a kereskedelmi és iparkamara elnöke, *Baumann* Emil a kamara ipari osztályának elnöke, *Jellachich* Jenő dr. iparügyi biztos, *Márovics* Andor, az ipartestület elnöke, a többi iparos szakosztály vezetője és fodrászszakosztály tagjai igen nagy számban.

Miután *Lach* Henrik szakosztályi alelnök üdvözölte a vendégeket, *Visnya* Ernő kincstári főtanácsost kérte fel a díszközgyűlés vezetésére, *Visnya* Ernő készséggel vállalta a megtisztelést, mert a pécsi ipar diadaláról és érdemes pécsi iparosok kitüntetéséről van szó. Kiemeli a szakosztályi elnöknek a borbélyok közt való egyetértés megteremtésében való nagy érdemét és szakmai kiválóságát. Hangsúlyozta az ipari szakoktatás nagy fontosságát. Ennek a jövő generációt nevelő nagy munkának a következményei a fővárosban és a külföldön kivívott és az egész pécsi borbélyszakosztálynak dícséretére váló első díjak, amelyeknek megszerzésére őt is, mint iparkamarai elnököt jól eső érzéssel tölti el.

Ha a többi szakosztályok is követik a borbélyok egyetértő példáját és az iparosság nagy táborában is egység lesz, megváltoztathatják az iparosok mai szomorú helyzetét.

A nagy tetszéssel fogadott mélyen szántó elnöki megnyitó után ifj. *Krojtor* Dénes szakosztályi jegyző ismertette a szakosztályi elnök életrajzát és érdemeit. *Márovics* Andor az ipartestület nevében üdvözölte a kitüntetteket és nagyobb beszédben emelte ki a szakosztályi elnök összetartó érdemeit. *Baumann* Emil a kereskedelmi és iparkamara szerencsekívánatait tolmácsolta abból az alkalomból, hogy dicsőséget hoztak a pécsi iparra. *Jellachich* Jenő dr. iparügyi biztos az iparhatóság részéről üdvözölte az ünnepelteket, akiknek nevében *Kovács* Ferenc elnök mondott meghatottan köszönetet.

Este az iparos olvasókörben ötven terítékes társasvacsora volt, amelyben az első felköszöntőt *Márovics* Andor ipartestületi elnök mondta a pécsi kereskedelmi és iparkamara országos tekintélyű elnökére. *Harcz* Gyula kedélyes pohárköszöntő mellett nyujtotta át a pécsi szaktársak ajándékát *Kovács* Ferenc elnöknek egy aranyórát, *Oszvald* József szaktatónak pedig egy ezüst dohánytárcát.

Az Irányi Dániel-téri piacot ideiglenesen áthelyezik

Aszfaltozzák a Nagy Lajos-utcát és az Irányi Dániel-tér keleti részét

Pécs, júl. 29. — Pécs város ez évi útburkolási programjának végrehajtása során most kerül a sor a Nagy Lajos-utcának és az Irányi Dániel-térnek végleges burkolattal való ellátására. A városi mérnöki hivatal ma már meg is kezdette a munkát. Az újabban Nagy Lajos-utcának elnevezett szakaszról sokan nem is tudják, hogy ezt az ősi nevet az az útvonal kapta, amely a Zsolnay Vilmos-utca és Rákóci-út találkozásától a külvárosi vasútállomásig húzódik.

A munkát a külvárosi pályaudvarnál kezdik meg és onnan haladnak észak felé. Először makadám alapburkolatot raknak le, amely fölé két rétegű topeka burkolat kerül. A munka olyan tempóban halad, hogy a hét vége felé már az Irányi Dániel-tér nyugati oldalán átvonuló kocsiút alapjának lerakását is megkezdik. Minthogy ez a munka előre láthatólag a heti vásárok megtartását is akadályozni fogja, a mérnöki hivatal megállapodott a városi elsőfokú közigazgatási hivatallal, hogy az útburkolás tartamára

ideiglenesen az Irányi Dániel-téri piacot a tér déli részére, a most épülő Szent Mór kollégium elé helyezik át.

Valószínűleg már a szombati hetivásárt ezen az új helyen fogják megtartani.

A munka menetének gyors tempójából következtetve úgy számíthatjuk, hogy

legfeljebb két hétig fog tartani a piac áthelyezése.

Erre az időre az Irányi Dániel-tér keleti részén a kocsiforgalmat lezárják és a térnek a villamos sínpártól nyugatra eső részére és az Egyetem-utcára fogják terelni.

Minthogy elegendő költségek egyelőre a városnak nem állnak rendelkezésére, amíg a hitelkeret ki nem bővül, ez évben csak az Irányi Dániel-térnek egy része kap végleges burkolatot. A piactér aszfaltozása bár ugyancsak nagyon kívánatos, egyelőre még halasztást szenved, de a jövő évi burkolási programba minden valószínűség szerint bekerül.

Központi fűtés (8 kg. szén szoba/nap)
Viz-, gáz-, csatornázási és Fagymentes klosett berendezések
Siebenfreud Nándor
gépészmérnök, Pécs, Szigeti-országut 40. Tel. 5-54.

Memi pasa fürdőjének egyik falát találták meg a pécsi ferencrendiek építkezésénél

Pécs, július 27. — A ferencrendiek ez idei újabb építkezésénél a XVIII. századból származó szép kidomborodó rokokó vasrácsos ablakú biblioteka mellett az elmult napok egyikén faragott kövekből egy északkelet-délnyugat irányban húzódó faldarabra akadtak 180 cm. mélyen. Az eddigi leletek és feljegyzések szerint *ez a faldarab Memi pasa fürdőjének egyik épületrésze lehetett.* A XVII. század 60-as éveiben Pécsett három török fürdő volt, még pedig a Széchenyi-téren a mai királyi tábla helyén, a Szent Mór és Király-utca sarkán és a Ferenciek és dr. Váradi Antal-utca sarkán. Ez utóbbi volt Memi pasa fürdője, amit a mult század 80-as éveiben bontottak le véglegesen.

A város csatornázása alkalmával még 1926. november 22-én a Ferenciek tere előtti bekapcsoló csatornaásáskor három épület falat találtunk északkelet-délnyugat irányban. Feltevésem szerint ezek a falak mind a Memi pasa fürdőjéhez tartoztak. E feltevést kiegészíti a legújabban talált faldarab mely az egyik falnak végső szöge volt. Nagyon megnehezítette kutatómunkámat 1926-ban az, hogy a csatornázáskor a megszabott 70 cm. széles ároktól nem tértek el, s így mindenkor csak képzeletben folytathattam a talált faldarabot, vagy más egyebet. Most az újabb építkezésnél azután egyik falamnak napfényre került a folytatása, s régi jegyzeteimet kiegészíthetem.

1926. november 4-én a Váradi Antal-utcában kettős vízvezetéki csövet találtam a csatornázási árok ásáskor. Az egyik 150 cm. mélyen sárgás agyag cső volt az egész utca hosszában a Dischka Győző-utcáig, ahol délkeletre térve a sebészeti klinika alá ment. Ez az agyag cső a Váradi Antal és Ferenciek-utca sarkán állott sandervár (török kút) ivóvízvezetéki csöve volt. Az agyag cső alatt mintegy 35 cm-re mélyebben tőle 20 cm. nyugatra ugyanolyan irányban fekvő 20—25 cm. átmérőjű facső volt elhelyezve. A facsöveket 100—130 cm. távolságra vaspánt karikák tartották össze. Kitárásukkor eléggé korhadtak voltak, azonban néhány fadarabot mégis sikerült a múzeum számára megmenteni. Ez a facső a Memi pasa fürdőjének vízlevezető csöve lehetett, amit a Ferenciek tere sarkán való eredete is bizonyít.

Memi pasa fürdőjére vonatkozó adatok eddig még nagyon gyérek. Ujabban Szőnyi Ottó dr., a műemlékek országos bizottságának tudós előadója foglalkozott szakszerűen a pécsi török fürdőkkel. Ferhád pasa fürdőjét kimerítően teljességében leirta (Historia 1928. 2. sz.) Memi pasa fürdőjéről azonban csak a pontos helyet és a lebontási körülményeket említi meg. Pater Angyán Aurél, a pécsi ferencesek históríkusa is csak ennyit említ, s egyben közli a Historia Domusában Memi pasa fürdőjének egyszerű rajzát, ami Kálmán Ede pécsi szobrász rajzának a másolata. Kálmán Ede a lebontáskor a helyszínen volt és a lebontás után rajzolta le emlékezetből, Aurél atya most ezt az eredeti rajzot a múzeumnak adta. Kálmán Ede rajza szerint Memi pasa fürdője egy-kupolás volt. A ferencrendiek ebédlőjében van egy XVIII. századbeli való Szent Ferenc kép, amit valószínűleg pécsi festő festett, mert a kép alsó bal sarkában a pécsi ferencesek kolostora, temploma és az 1881-ig meg volt nagy kert is meg van. Ezen a képen Memi pasa fürdője két-kupolásnak van festve.

Itt is mint minden jobb török fürdőben volt előcsarnok, mely egyúttal vetkező hely is volt, azután előtér, majd a főizzasztó helyiség és végül a fülkék. A 10 nappal ezelőtt talált fal pécsi mészkőből volt és kifaragása valószínűvé teszi, hogy egy kisebb fülke volt. Nagysága 2 m. széles és mintegy 3 m. hosszú. Ez a fülke lehetett a legnyugatibb, a többi helyiség keletre, vagyis közelebb a Váradi-utcához volt.

A török fürdő a ferencesek régi kertjében volt a mai Schvartz-féle ház helyén. A ferencrendiek kertje 1881-ig lehúzódott a Váradi Antal-utca végén levő u. n. Madarász malomig. 1881-ben parcellázva lassankénti eladták a házhelyeket. Az 1. számú házhelyet Taky József pécsi építőmester vette meg és 1881. szeptemberében a házhelyen állott török fürdőt lebontotta. Lebontás közben azonban halálát lelte, halála után özvegye aladta Schvartz Józsefnek. A 2. számú házhelyet Aidinger János polgármester, a harmadikat Koharits N. János vette meg.

A törökök, amikor elfoglalta 1543-ban Pécs városát, a régi ferencrendi templomot török dzsámivá alakította át. Igy a török templom közelében volt a fürdő és a kút, vagyis a sandervár.

Fejes György dr.

Hirdetmény.

A sikondai fürdőkezelőség és a Kleisz-féle autóbusz vállalat f. é. julius hó 31-étől fogva kedvező combinált menettérti és fürdőjegyeket bocsájtanak ki a Pécsről Sikondafürdőre kirándulók számára.

1 drb. kádfürdőjegy menettérti jeggyel együtt		3·70 P.
1 drb. férfifürdőjegy	„ „ „	3·20 P.
1 drb. I. oszt. női fürdőjegy	„ „ „	3·— P.
1 drb. II. oszt. női fürdőjegy	„ „ „	2·80 P.

E combinált jegyek a Haltérről induló autóbuszban válthatók, megőrzendők és a visszautazásnál az autóbuszkalauznak átadandók.

XIX. évfolyam, 170. szám. Ára 16 fillér Pécs, 1929. július 30. Kedd

18 Magys.
Dr Szőnyi Ottó urnak
Szépmüvészeti Muzeum
Állatkerti-u. 1. Budapest

E H V
NEM ADUNK VISSZA
NTÚL
SZERKESZTŐSÉG
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM.
TELEFON: 650. SZÁM
KIADÓHIVATAL:
LYCEUM-UTCA 4. SZÁM
TELEFON: 222. SZÁM
HIRDETÉS
DIJSZABÁS SZERINT

A Kellogg-paktum

szignatarius hatalmak megállapodtak abban, hogy a háborút bűnös merényletnek minősítő elv s a támadó felet a nemzetek szövetségéből, közösségéből kiutasító rendelkezés 1929 június 24-én lépjen életbe. A dátum lejárt, azóta Washingtonban, a Fehér Ház keleti termében Hoower köztársasági elnök kihirdette a Kellogg-paktum életbeléptetésének tényét. Ezt a Kellogg-féle egyezményt aláírta Kina is, Oroszország, Jugoszlávia és Bulgária is. Azért soroljuk fel a paktumot aláírt államok neveit, mert a paktum kihirdetésének idejében, barátságtalan lépések történtek az említett államok között. Bár a nagy napnak kísérő zenéje zavaros volt, mégis az egész világ közvéleménye feszült érdeklődéssel figyelte az eseményeket, s mint nagy kérdőjel veti fel a kérdések kérdését, hogy lesz-e erkölcsi hatása a Kellogg-paktumnak, amely most a messze Keleten békét teremthet, vagy háborút akarhat.

Az amerikai közvéleménynek ma is fáj, ha a Wilson 14 pontjának csődjére figyelmeztetik s most bizonyára hatványozottan figyel arra, nehogy a Kellogg-féle paktumot is diszkreditálják az európai események. Ha tehát egyelőre bízhatunk Európa nyugalmi állapotának megmaradásában, úgy ez az érdem Amerika érdeme lend. A nagy világháborút anyagiakban támogatta Amerika és ez az anyagi fölény döntötte el a háború sorsát. Most Amerika az anyagiak helyett az erkölcsi fölény kardját dobja a serpenyőbe és erkölcsi fölényének erejével követeli a békepaktum érvényesülését és a háború halálát.

Mi, ennek az amerikai erkölcsi fölénynek örvendhetünk, mert hiszen a békeszerződések nemcsak minket feszítenek keresztre, de arcul verték és tövissel koronázták a wilsoni pontokba sűrített amerikai jószándékot is. Amerika három nagy lépésével számol a világ, Amerika három nagy kezdeményezését jegyezte fel a történelem. Az első kezdeményező lépés a wilsoni pontokban nyert kifejezést; a második lépés a háború megbélyegzése volt s a Kellogg-paktumban jutott érvényre; a harmadik kezdeményező lépés, a jóvátételi kérdésben De Young amerikai szenátor terve alapján történt meg. Mind a három lépés korszakalkotó volt és világesemény számba ment.

A harmadik lépés, a békeszerződések revíziójára irányult. A békeszerződések revíziójának szükségessége már nem világprobléma, **legfeljebb világprobléma abból a szempontból, hogy melyik ország lépjen ki nyiltan a porondra: Én a békereviziót akarom és kezdeményezem!** Az európai hatalmasságok közül Franciaország lehetne az az ország, amely kezdeményezhetné a békereviziót, ámde Franciaország teljesen le van kötve a kisántántnak s miattuk és érettük nem lehet a békerevizió kezdeményezője. Anglia világgazdasági érdekei még nem érlelődtek odáig, hogy a békerevizió kezdeményezője lehessen. Olaszország nemzeti fejlődésének olyan korszakát éli, amikor figyelmét elsősorban saját erői kifejtésére kell fordítania. A társult hatalmak között az érdekkapcsolatok már szakadozóban vannak s a volt központi hatalmak megmozdulásával ezek a szakadozó szálak újból szerves egységbe kovácsolódnak. Ezért a békeszerződések revíziójának kezdeményezője csak az Egyesült Államok lehetnek. Amerika az erkölcsi obligációt érti, érzi és méltányolja. Az Egyesült Államok és az európai nagyhatalmak között erkölcsi obligáción kívül anyagi obligációk is vannak s Amerika fellépése, békereviziós kezdeményezése, az erkölcsi és anyagi obligációk likvidálását jelentené. Minden békére váró szem Amerika felé tekint és remélhetőleg Amerika ezúttal sem fogja cserbenhagyni a béke után vágyódó emberiséget.

Ma kezdték meg a Tuka-per tárgyalását Pozsonyban

Pozsony, júl 29. — A kerületi bíróságon ma délelőtt kezdték meg Tuka Béla volt pécsi jogakadémiai tanár, majd az Erzsébet tudományegyetem volt tanára és társai bünperének tárgyalását a köztársaság védelméről szóló törvénybe ütköző cselekmények miatt. A védelem elfogultsági és illetékességi kifogást emelt a bíróság ellen és az ügynek esküdtszék elé való utalását kérte. A bíróság elutasította a védelem kérelmét és megkezdték a vádirat felolvasását.

A vádirat katonai árulással, a köztársaság elleni merénylet előkészítésével, a Felvidéknek erőszakos elszakításával és egy idegen államhoz való csatolásával vádolja Tukát és társait.

A Szlováknak azt a legutóbbi számát, amely a Tuka-ügyről írt, elkobozták. A Prágai Magyar Hirlap azt írja, hogy mértékadó körök meg vannak győződve Tuka ártatlanságáról és az egész ügyet a szociálista desperádók machinációja idézte elő.

A vádirat felolvasása után az elnök megkezdte Tuka Béla kihallgatását, aki mintegy 2 óráig tartó beszédben hivatkozott tiszta tót származására és hangsúlyozta, hogy a régi Magyarországban soha politikával nem foglalkozott, csak tanári hivatásának élt. Az összeomlás után

az volt a törekvése, hogy a pozsonyi magyar egyetemből új csehszlovák egyetemet teremtsenek.

Azután elbeszélte, hogyan került később a tót politikai élet sodrába, mikor

a tót néppárt elnökségének megbízásából kidolgozta a Tótföld autonómiájának tervezetét.

és a Szlovák társszerkesztője lett. E mellett tovább folytatta tanári működését. Amikor

a mult évben a kultuszminisztériumban osztályvezetői állást ajánlottak fel neki,

kikérte Hlinka véleményét, aki azt tanácsolta neki, hogy folytassa tovább tanári működését, mert a nép azt hinné, hogy a hivatal miatt elhagyta elveit is. Majd megemlékezett a Szlovák szerkesztősége elleni merényletről. Az 1927. évi tüntetések alkalmával kilépett a lap szerkesztőségéből és csak a párt nyomására vonta vissza kilépését. Hangsúlyozta, hogy

meggyőződéses autonómista és az is fog maradni.

Hivatkozott korábban kiadott könyveire, amelyekben azt hangsúlyozta,hogy az állam szempontjából szükséges az autonómia és annak egészséges kifejlődése. Különböző idézeteket olvasott fel könyveiből.

Rámutatott arra, hogy a tót autonómia hiánya nyitott seb az állam testén. Őt nem lehet elitélni csak azért, mert az autonómia álláspontját képviseli.

A nyilvánosság előtt sohasem használt olyan éles kijelentéseket, mint azok a tényezői a tót néppártnak, akik most ellene tanuskodnak.

1926-ban a párt Rómába küldte őt, hogy a Husz-ünnep miatt annak idején a Vatikánnal kitört konfliktust elsimítsa. Ekkor is igyekezett az illetékes körökkel olyan megoldást keresni, hogy azok a csehek, akik Huszt Jánost, mint hazafit tisztelik, ezt továbbra is megtehessék, de hagyják békében Husztnak reformátori ténykedését, amelyekkel szemben a Vatikánnak állást kell foglalnia.

Öt perces szünet után Tuka tovább folytatta beszédét és ismertette a per előzményeit. Kifejtette, hogy ebben a perben

sem kémkedésről nem lehet szó, sem a köztársaság elleni merényletről, hanem csupán belpolitikai jellegű dolgokról, melyeknek egyik külföldi hatalomhoz nincs közük.

A békeszerződés által teremtett és a népszövetség által garantált nemzetközi helyzetben oktalanság volna erőszakos felfordulásra gondolni.

— **Nem tudnék nagyobb oktalanságot elképzelni** — mondotta Tuka — **mint azt a magyaroknak tulajdonított gondolatot, hogy a tót földet fegyveresen hódítsák vissza.**

Lloyd George azt mondotta, hogy a mai határokat hat millió bajonet őrzi. Igy a Duna melletti határainkat is nemcsak a mi katonáink őrzik, hanem úgyszólván az egész világ katonai hadereje. A csehszlovák köztársaság 21 állammal kötött szerződéseket és aki ismeri a Nemzetek Szövetsége szerződésének szakaszait, tudja, hogy minden ilyen háború teljesen lehetetlen. A békeszerződés által megkonstruált Európában egyetlen államnak egy részét sem lehet elvenni anélkül, hogy az az összes békeszerződéseket ne veszélyeztetné.

— Ebben a perben a szlovák nemzet jogai körül folyik a harc. Ezt a pert ellenségei indították meg, akiktől azonban a jó akaratot nem akarja elvitatni. Az összeomlás előtti tótok árulásnak és szeparatizmusnak tartották az államnak autonom alapon való felépítését, ami azután kölcsönös bizalmatlanságra vezetett.

Ezután az elnök a tárgyalást megszakította és folytatását délután 4 óráját tűzte ki.

A délutáni tárgyaláson Tuka folytatta igazoló beszédét, amelyben a vádirat egyes pontjaira nyilatkozott. Ez a per — mondta — a felfogások tisztázására vezet és elősegíti, hogy a tótok és a csehek közt a viszony jobbá legyen.

Öt óra után az elnök megkezdte Tuka részletes kihallgatását arra a viszonyra vonatkozólag, amely őt vádlott-társaihoz Snaczkihoz és Machhoz füzte. A tárgyalást este 7 órakor félbeszakították.

PARKMOZI

Kedd, junius 17. Utoljára!

Budapesttel egyidőben!
Évadnyitó parádés műsor!

Csak 16 éven felülieknek!

GRETA GARBO és NILS ASTHER
gyönyörü együttese:

Perzselő vágyak

Egy tüzesvérü asszony forró regénye.

Szereplők:

Adrienne Stuart .	GRETA GARBO
Tommy, a férje .	John M. Brown
Packy Cannon .	NILS ASTHER
Mercedes . . .	Dorothy Sebastian
Ding Stuart . .	Lane Chandler

Előadások:

6, ¾8, és ¼10 órakor.

A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel.

Nyitány: Massenet „Phaedra"
vezényli: Stefanidesz Sándor
karnagy.

Kedvező időben az esti előadások a kertben.

A terem jéggel van hütve.

APOLLO: szünet

Vass József 8 éve áll minisztériuma élén

Budapest, jún. 16. — Vass József ma tölti be népjóléti miniszterségének nyolcadik esztendejét. A népjóléti miniszter tulajdonképpen már tíz esztendeje tagja a kormánynak. Előbb kultuszminiszter, majd közélelmezési miniszter volt.

Vakmerő rablás történt a lodzi iparbankban

A banditák kifosztották a pénztárt és két tisztviselőt megkötözve a trezorba zárták

Varsó, jún. 16. — (MTI.) A lodzi iparbankban tegnap szenzációs betörést követtek el. A bank egyik igazgatója, amikor tegnap este bement hivatalába, hogy néhány üzleti könyvet hazavigyen magával, észrevette, hogy a páncél trezorhoz vezető ajtó zárja nincs a megszokott állapotban. Az ajtót csak erőfeszitéssel sikerült kinyitni. A trezorban a bank két tisztviselőjét találta megkötözve, elalélt állapotban. A magukhoz tért tisztviselők elmondották, hogy

a rablást hat bandita követte el.

A rablóknak egyenlőre semmi nyoma. Hozzávetőleges becslés szerint

a banditák zsákmánya több mint 250.000 zloty értéket tett ki.

A Stefánia szövetség pécsi fiókja beszüntetett minden segélyezést, mert a vasárnapi csecsemővédelmi ünnepély anyagilag nem sikerült

Pécs, jún. 16. — Vasárnap délután olyan volt a felső sétatér, mintha a tündérek királynője legszebb virágos kertjét varázsolta volna oda. A virágok a magyar jövő reménységei: csecsemők és gyermekek voltak, akiket a Stefánia szövetség pécsi fiókja azért vonultatott fel, hogy ezzel a legnemesebb magyar célt, a jövőt szolgálja. Sok száz csecsemőt és gyermeket vonultatott fel az ötletes rendezőség, hogy mindenkinek figyelmét ráirányitsa a csecsemőre és a gyermekre, akiknek az érdekében minden fáradság kevés, minden áldozat indokolt és akiknek a jövő számára való megmentése nemcsak az államnak, hanem mindenkinek elsőrangú feladata és kötelessége, aki magyarnak vallja magát.

Elszorult szívvel állapítjuk meg, hogy Pécs

város társadalma nem honorálta a rendezőség törekvéseit.

Csak nagyon kevesen voltak ott, hogy gyönyörködjenek Pécs legszebb virágoskertjében a város csecsemő- és gyermekgárdájában, akiknek a láttára elcsitul a szív minden keserűsége, bánata és boldogan mosolyog a legfásultabb szív is. Csak kevesen voltak azok, akik belépődíjaikkal iparkodtak új alapot juttatni a Stefánia szövetségnek, hogy nemzetmentő munkáját minél zavartalanabbul folytathassa.

Az anyagi siker tehát a közönség közönye következtében nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

Annál nagyobb volt azonban az erkölcsi siker, amelyre büszke lehet a sokat fáradozott rendező bizottság.

Az ünnepély délután 3 órakor felvonulással kezdődött. Százféle ötlettel rendezett, szemgyönyörködtetően szines csoportokban vonultak fel az ennivaló, mosolygó, pufók arcú csecsemők virággal diszitett kocsikon, kocsik mellett a boldogan mosolygó anyákkal. Itt huszárcsákós kis fiúk vonultak fapuskával és karddal, amott magyarruhás leánykák szines csoportja vonta magára a figyelmet. Nagy kocsiban a tél tündérei ültek. Gyönyörű kép. Amott rokokó ruhás kicsinyek, majd fehérpárnás kocsiban fekete csöppség, mintha kis szerecsen lett volna. Mellette a kis hegedü mutatta, hogy cigány a legsötétebb fajtából. Közel háromnegyed óriág tartott, míg a pompás menet végig vonult a sétatér árnyas útvonalain a két oldalt kiváncsian figyelő, mosolygó embertömeg között.

Utána eleven élet indult meg a sétatéren. Nagy keletje volt a tombolának, a büffének, az ingyen tejnek, mialatt a cserkészek kiváló zenekara fáradhatatlanul játszotta a legszebb darabokat.

Öt óra felé kezdte meg működését a zsüri, hogy kiválassza a jutalomra érdemes, jól gondozott gyermekeket és csecsemőket. Volt nagy öröm, mikor kihirdették az itéletet. A zsüri nem fukarkodott a jutalmakkal, amelyekből igen sokan részesültek. Díjat kaptak a következők:

Az első díj Meinlschmidt Irénke (babaszoba Kasztner Bözsike ajándéka). II. díj: Pintér Erzsike, bababölcső, Mattyasovszky Zsolnay Margit ajándéka. III. díj: Zelesny műterem, nagyitott fénykép, Zsolnay Tibor. IV. díj Könnyű műterme, nagyitot fénykép, Paulovits Lenke. V. díj: Kozma műterem, nagyitott fénywép. Angyán Boriska. VI. díj. Óriási labda. Ábrahám Dodó, Deutsch Zsigmond ajándéka. VI. díj: Óriási labda: Martinovits Ernőnétől, Zsebeházi Janka. VII. díj: Football, Rásky Béláné ajándéka, Böndi Józsi. VIII. díj: Egy órási toll Reich Vlmosnétól, Wolfram Irén. IX. díj: Fodor fénykép: Bartos Piroska. X. díj: Erzsébet foto, fénykép: Somlai Laci. XI. díj: Csehi J. fénykép: Takács Józsi. XII. díj: Füredi Nándor, fénykép: Bürger Lacika. XIII. díj: Egy szép játék: Szabó Klára. XIII. díj: Caflisch cukrászda torta: Gotthard ikrek. XIV. díj: Torta Gindl cukrásztól: Székely Laci. XV. díj: Egy tekejáték: Kolumbus Laci. XVI. díj Marosits Bandi, szintén tekejáték, Mohácsi Teréz kabátka sapkával, Mohó Laci tengerész labda.

Játékot kaptak mint jól gondozott gyermekek: Kovács Pipi, Fábián János, Matosits Gyuszi, Csontos Jani, Schmidt Vica, Gungl Feri, Paksica Jenő, Barta Eta, Kovács Józsi, Tafner Aranka, Rapcsák Edit, Beer Sárika. Ruhácskát kaptak mint jól gondozott gyermekek: Eisemann Mária, Pétermann Mária, Svercsics Ilona, Turró Jani, Csabrák Jani, Valek Lajos, Mór Ilona, Terpin Teréz, Ádám Ilona, Resal Ilona, Deák Ilona, Kovács János, Gerner Gyurka, Mildner Laci, Svercsics Ilona, Garró Ilona, Kis Károly, Fábián János, Géder Tivadar, Bognár János.

Az ünnepélyen felülfizettek: gróf Zichy Lujza 10 P, Gyomlay Gyula dr. 10 P, gróf Zichy Vera 4 P, N. N. 5 P, több apróbb felülfizetés együttesen 6 pengő.

A mai nap folyamán beszélgetést folytattunk a pécsi fiók egyik vezetőjével, aki a következőket mondotta:

— Összeszorult szívvel állitottuk összse a mai számadásunkat.

Éppen 1000 pengővel kevesebb a bevétel, mint más években,

úgy, hogy távol sem közeliti meg azt a kiadásunkat, amelyet utolsó 2 hónapban tápszersegély és tejsegélyre kiadtunk. Január óta szegénysorsú védetteinket hetenkint, kéthetenkint elláttuk a szükséges tej -s élelem segéllyel (ruha, cipő lakbérsegély stb.), amelyet

mind hitelbe hoztunk arra számitva, hogy a gyermeknap bevételéből kifizettük majd a 6 havi adósságot

és ime nem tellik 2 hónapi adósságunkra sem. Hogy mi lesz velünk a jó Isten tudja.

Mától fogva sajnos beszüntettünk minden segélyezést; még a tejet se tudjuk adni, ami gyógyszer, kénszerülve vagyunk elutasitani a beteg gyerekeket, — akiknek életét mentené meg a tej és a gyógytáplálék.

A Stefánia szövetség igy csalódott ez évben abban a közönségben, amely mindig elősegítette nemes törekvéseit.

Virág Ferenc püspök emeletes új iskolaépületet szentelt fel Siklóson

Pécs, jún. 16. — A siklósi róm. kat. hitközség áldozatkészségéből és a 38 tagú hitközségi vezetőség minden dicséretre méltó mozgékonyságával a Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek vezetése alatt álló róm. kat. polgári leányiskola hatalmas épülettömbbel bővült. A siklósi főtéren levő csinos emeletes épület és udvartelek kiegészitéséül a hitközség az iskolákkal kapcsolatos szomszédtelket megvette és ott egy egészen új, hatalmas iskolaépületet emelt, tágas tantermekkel, füthető folyosókkal. A tantermek közül kettő épitészetileg könnyen egybenyitható az elválasztó fal széjjel tolásával, az igy nyert, több, mint 300 embert befogadó teremben iskolai ünnepélyek, a hitközségi gyülések, karitativ és társadalmi célokat szolgáló tömeges megbeszélések folytathatók.

A hitközség, élén P. Kovács Raymund szentferencrendi házfőnök-plébánossal és a fáradhatatlan Kádas Lajos dr. járási orvos, hitközségi elnökkel Virág Ferenc pécsi megyéspüspököt kérte fel az új iskola felszentelésére. Az ünnepségek június 15-én, vasárnap délután folytak le a hitközségi elöljáróságnak, Siklós katolikus közönségének osztatlan részvétele és ünneplése mellett. Fischer Béla alispán a sásdi leventeünnepélyről sietett az iskolaszentelésre, amelyen Lieber Ferenc dr. siklósi főszolgabiró és a város elöljárósága kiséretében vett részt. A pécsegyházmegyei főtanfelügyelőség részéről Komócsy István prépostkanonok, főtanfelügyelő, a kerület részéről Koch Ede t. kanonok, villányi esperesplébános és Perényi Pál dr. kerületi tanfelügyelő, németmároki plébános stb. voltak jelen.

A diszterembe el nem férő hivek sokaságának Virág Ferenc megyéspüspök tartott megragadó erejü beszédet, amelyet az intézeti növendékek részéről előadott müsor követett a csinos színpadon. A kitünően vezetett intézet növendékei bájosan és biztosan mozogtak, a szülőket gyönyörködtették és a jelenlevők meleg érdeklődését váltották ki, mégis úgy, hogy az ezzel járó hatalmas munkának előkészitőit és intézőit az iskolák szerény lelkü, alázatos tanár és tanitónő növéreit sem látni sem ünnepelni nem lehetett.

A napot bezáró estebéden Komócsy István főtanfelügyelő tolmácsolta a teljes számban jelenlévő hitközség előtt a megyéspüspök és a magyar katolikus tanügy háláját és nagyrabecsülését.

Agyvérlödulás, szivszorongás, nehéz légzés, félelemérzés, idegesség, migrén, lehangoltság, álmatlanság a természetes **Ferenc József** keserüvíz használata által igen sokszor megszüntethetők. Tudományos megállapitások megerősitik, hogy a **Ferenc József** víz a makacs székszorulás mindenféle jelenségeinél a legjobb szolgálatot teszi. A **Ferenc József** keserüvíz gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben kapható.

— **SZKÓKÓI RIZLING** literje 1.40 P. asztali bor 0.80 és 1 pengőért kapható **Müllherrnél, Siklósi utca** 4. szám alatt.

Saison utáni rendkivül mérsékelt árak!

Tekintettel az ünnepek után beálló holt idényre, munkásaimmal egyetértően elhatároztam, hogy a mélyen tisztelt Közönségnek

P 125, P 145 és P 165 egységárak mellett

mérték szerinti öltönyöket készítek az elismert elsőrendü szabás és munka mellett, **garantált eredeti angol és magyar szövet maradékokból.**

Amennyiben tehát nyári ruhaszükségletét még nem fedezte keresse fel saját érdekében cégemet és ne mulassza el ezen ritka alkalmat, hogy ezuttal kifogástalan elsőrendü szabással kimondottan jó minőségü szövetekből a legolcsóbban öltözködjék.

PÁLL ÖDÖN Dunántul legnagyobb férfiszabó üzeme
Pécs, Széchenyi-tér 18.

Harmincöt ajánlat két pécsi vámház építésére

Pécs, jún. 16. — Most bontották fel a mohácsi és pécsváradi országúton építendő új vámház építésére beérkezett ajánlatokat. Összesen 35 ajánlat érkezett a városi mérnöki hivatalba, amelyek felett később történik döntés. Ajánlatot tettek Máv. acél és gépgyára kályhásmunkára 293 pengő a mohácsi és 293 pengő a pécsváradi úti vámháznál; Jäger János Pécs a mázoló munkára mohácsi 351.50, pécsváradi 356; Himmel és Szlipcsevics pécsi cég föld és kőműves munkára mohácsinál 13.001.55, a pécsváradinál 11.823.95 pengő; Pozsegovics Károly Pécs lakatosmunkára mohácsinál 442.60, pécsváradinál 439.10; Konrád Gyula Pécs asztalosmunkára mohácsinál 826, pécsváradinál 812; Gungl Fülöp és Társa Pécs bádogosmunkára mohácsinál 383.29, pécsváradinál 383.20; Paulicsek István Pécs bádogosmunkára mohácsinál 329.90, pécsváradinál 328.90 pengő; Kaszánovits Antal Pécs mázolómunkára mohácsinál 326.58, pécsváradinál 321.58; Märtz József Pécs asztalosmunkára mohácsinál 875, pécsváradinál 903 pengő,

Mayer József Pécs asztalosmunkára mohácsinál 841, pécsváradinál 831.50; Sarkadi Gyula Pécs asztalosmunkára mohácsinál 787, pécsváradinál 773; Pölczlbauer Ferenc Pécs lakatosmunkára mohácsinál 425.40, pécsváradinál 508.80; Vörös József Pécs mohácsinál ácsmunkára 1738.20 és a kerítésre 680, pécsváradinál ácsmunkára 1738.20, kerítésre 680; Lovrics József Pécs föld, kőműves és elhelyezőmunkára mohácsinál 8998.52, a pécsváradinál 7977.83; Beok József Pécs összmunkákra a mohácsinál 14.083.20, pécsváradinál 13.167.60; Schlitt Béla és Dopita Gusztáv Pécs asztalosmunkára mohácsinál 826, pécsváradinál 814; Palka István Pécs asztalosmunkára mohácsinál 823, pécsváradinál 810.50; Mihálovics Andor tetőfedésre mohácsinál 536.50, pécsváradinál 536.50; Tichy Aladár Pécs bádogosmunkára mohácsinál 405.50, pécsváradinál 405.50 pengő.

Kaszánovics Imre mázolómunkára mohácsinál 252.80, pécsváradinál 251.10; Schmira Lajos föld, kőműves, elhelyező és műkőre mohácsinál 8905.05, pécsváradinál 7903.80; Sztipánovics György Pécs ács és kerítésmunkára mohácsinál 2453.70, pécsváradinál 2438.70; Forró János Pécs föld, kőműves és elhelyezőmunkára 9213.50, pécsváradinál 84.75.90; K. Nagy és Társai Pécs villanyszerelésre mohácsinál 361.32, pécsváradinál 525.09; Károlyi Emil Pécs összmunkára mohácsinál 16.627.60, pécsváradinál 15.262.42; Hebenstreit K. és fia föld, kőműves és elhelyezőmunkára mohácsinál 9836, pécsváradinál 8395.20; Kovács Samu asztalosmunkára mohácsinál 934, pécsváradinál 919, Németh Béla föld, kőműves, műkő, ács, tető, bádogos és kerítésmunkára mindkettőnél 11.700 pengő.

MIBŐL ÉLÜNK?

A szobrászmester: Ha nagyon jól megy, megkeresek egy pengőt naponkint...

A szobrászművész, akit az egész Monarchia ismert, ma szükséglakásban nyomorog

Pécs, jún. 16. — A szobrászmester negyven év óta önálló s valamikor, az úgynevezett „régi jó időkben" a Monarchia legtöbb városa felkereste rendeléssel. Pályája elején azokkal indult, akik ma európai nevek. Sokatigérő tehetség volt ő is, de benne több volt a szorgalom, mint a nagyravágyás. Szobrokat, oltárkompozíciókat, emlékműveket, reliefeket szállított Budapestre, Temesvárra, Lévára, Szekszárda, Tolnára, Zalaegerszegre, Szegedre, Szentesre, Kecskemétre, Zentára, Bátaszékre és külföldi városokba is. A szegedi Rókus templom szentélyében áll egy karrarai márványból készült Szent István szobra, a főoltár és egy Magyarország Védasszonya szobormüve.

Ő végezte a pécsi Székesegyház kő- és fa-ornamentális munkáit, s művészi készségét nagyon sok pécsi köz- és magánépületen végzett munkája dicséri. És ma ezeket mondja:

— Ha nagyon jól megy, megkeresek havonkint 25—30 pengőt, sokszor semmit. Az ilyen hónapokban apró kölcsönökből élek...

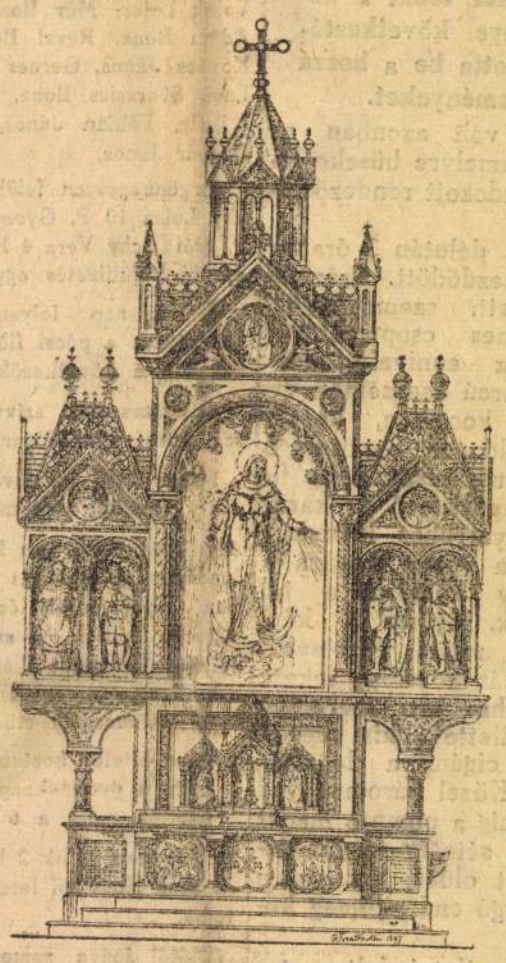

A vallomás éppen olyan őszinte, amilyen megdöbbentő. A szobrász valamikor egy egész ország előtt tette népszerüvé mühelyét. A „régi dicsőség" árad abból a prospektusból, amit elénkhelyez. Legtöbb műve klisirozva van. Az egyik klisét átadja, hogy hogy közöljük. Mellékelten bemutatjuk a Dunántúl olvasóinak.) Egy horvátországi község temploma számára készített oltár. Művészember munkája. Ez is, a többi is,

A falon érmek és díszoklevelek egész sorozata. Legutóbbi az Országos Iparegylet ezüst díszérme: Az ipar jeleségéért.

Ez a jelesség azonban ma sem jövedelmez semmit. A szobrász a szó legszorosabb értelmében nyomorog. Koplal, lakbért fizetni nem tud. Aztán igazolni kezdi önmagát, fáradt, már csepet sem bizakodó hangon:

— Takarékos ember voltam egész életemben...

Négy pécsi pénzintézet takarékkönyveit szedi elő. És mutatja:

— Tessék megnézni! Az egyikben még kétszázezer koronám volt 1921-ben... Ezek hadikölcsön kötvények... Ez konvertált jelzálog sorsjegy... Mind semmivé olvadt... Amit egy hosszú élet munkásságával kerestem, elvitte a dekonjuktura, a devalváció... Trianon...

Mást mutat. Záloglevelek. A családi ékszerekről, brilliánsokról, aranyóráról. Szent György tallérokról. És szomorúan teszi hozzá:

— Ezeket apránkint mind letétbe helyeztem, amikor nem tudtam fizetni adósságaimat a kamatait sem... Ma koldus vagyok...

A panaszáradat szinte végtelen. Ez az egyetlen zaj a szobrász műhelyében, amelyben Isten tudja mióta áll már a munka. Elmondja, hogy nem utolsó sorban

mért pusztul ki a pécsi szobrászipar?

— Három szobrász van ma Pécsett, de nemsokára nem lesz egyetlen egy sem. Ezek mindegyike megtudott tisztességesen élni valamikor, ma azonban több műkőgyár van Pécsett, amely utánzatokkal pótolja a mi művészi munkánkat. A leszegényedett közönségnek jó az olcsó, silány árú is. Az igények teljesen leredukálódtak. Mi alul maradtunk ebben a versenyben. A műkőgyárak tőkeerősek, angróban szállítanak, hiteleznek, várnak. Megtehetik. Mi azonban máról-holnapra végképpen kenyér nélkül maradtunk... A mi számunkra már csak egy megoldás van...

A tekintetén látszik, hogy a homályos mondat sötét, kétségbeesett gondolatot, elhatározást takar. A mester hatvanhárom éves. Egész élete munkája hever romokban és ez az élet keresztmetszete annak a rettenetes szomorúságnak, amely átgázolt annyi derék, becsületes, szorgalmas, munkás ember életén. Itt a vigasztaló szavaknak már nincsen sem szerepe, sem jelentősége. Itt még azt is kár mondani, hogy: lesz ez még rosszabbul is.

A müteremből kifelé menet egy korhadtkövü, időmarta, sírkövön akad meg tekintetünk. Javítás alatt van. Az interjú éppen a mestert zavarta meg munkájában, aki búcsúképpen felteszi a jellemző poént a beszélgetés végére:

— Azelőtt ilyent az inassal sem csináltattam szívesen. Most magam csinálom...

(—)

Kálmán Ede

Készítette a pécsváradi
Kossuth szobrot, méget
1911-ben leplezték
le

Vas. Ujs
1911. 697. l. (képekkel)

Kálmán Edit

Pécsváradi Kossuth
mellszobor 1911.
festőtől

Szó Pécs 122. l.

Kálmán Ede

nobrán Pécs

l.

Váljubal

528. l.

Kálmán Ede

oltárépítő

l.

Gosztpécsbelet

44. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
BUDAPEST, IX., HŐGYES ENDRE U. 10.

.....szám

.....

M.D.K.

Kálmán Ede, szobrász

romanticizáló faoltárait helyezték el a pécsi Városstemplom 1901-1906-ci átalakítása során a régi hajók oltárai helyébe.

Gosztonyi Gyula: A városstemplom épitéstörténete. Pécs müemlékei. Pécs, /1942/. 44.old.

KÁLMÁN Ede díszítőszobrai (1869-1933)

Pécs, 1907

Pécsi Szalon, 2003/4. 22.

vané, ktoré inštitúcie si privlastnili štátny znak a ako ho modifikovali. Nemám na mysli len mestá či obce, ale aj školy, spolky, svetských a cirkevných hodnostárov. Toto nie sú pseudoproblémy. Prepožičanie si štátnej symboliky malo vecný dôvod, čo nás musí zaujímať.

Pre nás odborníkov nemôže byť zanedbateľná ani súčasná prax v používaní štátnej symboliky. Mali by sme sa ohradzovať proti devalvácii štátneho znaku - proti jeho rozširovaniu na rôznych nevkusných samolepkách, navyše s chybným znakom. Ako ilustráciu použijem emblém známeho pod-

---

*NOVÁK, J.: Štátne znaky v Čechách a na Slovensku dnes aj v minulosti. Bratislava 1990; VRTEL, L.: Na troch vrškoch biely kríž. Bratislava 1990.

M.D.K.

Kálmán Ede

1906-ban a pécsi Városstemplom szentélyének saroklizénáit és az oratoriumok rokokó rácsait [illegible] és a hajók oltárait eltávolitották s ez utóbbiak helyébe „Kálmán Ede uj, romanticizáló faoltárait állitották fel.

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 44.l.

Kálmán Edit

Részt vett 1962-ben a szegedi Móra Ferenc Muzeum kupolatermében megrendezett csongrád megyei rajztanárok kiállitásán.

Rajztanitás 1962. V.sz. 30.l.

Kálmán Edit
festő

M.D.K.

Mahón tartott kiállítást.

— : Hírek
Művészet, 1962. julius – 38 lap.



Utad, Jézus, veled járjuk

Szívünk, lelkünk most kitárjuk,
Ùtad, Jézus, veled járjuk.
Kérünk, mélyen belevéssed
Szíveinkbe szenvedésed.

BEVEZETŐ

A keresztút a te találkozásod helye Jézussal. Így számodra áldássá válik, nem pedig terméketlen szenvedéssé. Benned megszületik a képesség, hogy örülj a keresztnek, amely sírás, félelem és rettegés helyett örömmé győzelemmé és világossággá lesz.



Áll a gyilkos nagy ítélet,
Rajtunk immár igaz véred.
Valahányszor szavam vétett,
Pilátusod lettem néked.

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

I. Jézust halálra ítélik

Elfogadni az ítéletet

Környezeted, és legjobb barátaid ítélkezni fognak fölötted, és el is ítélnek. Az ítélet elkerülhetetlen! Ez azonban nem jelenti azt, hogy hibás vagy. Ez csak annak felismerésére vezet, hogy megértsd: sohasem támaszkodhatsz teljesen az emberekre. Egyedül Isten a biztos és ledönthetetlen támasz!

Ez a Kereszt megszabadít az emberektől, akikre támaszkodsz, és fölhív, énrám támaszkodj! Amikor az emberek elítélnek, az én oldalamra állhatsz, mert fölöttem is ítélkeztek, engem is elítéltek. Ne védekezz, amikor ítélkeznek fölötted! Az ítélet nem semmisíthet meg. Nem hagy egyedül, hanem hozzám és a dicsőségbe vezet. Ez a te és az én első keresztem. Ne félj! Számodra az ítélet hozzám vezető ajtó. E hamis ítéletben találkozni fogsz velem. Akkor többé már senki sem ítélhet el.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!

Itt van már a kereszt fája,
Hurcolnod kell Golgotára.
Uram, én meg puhán, restül,
Vonakodom a kereszttül.



Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

II. Jézus vállára veszi a keresztet

Elfogadni a mindennapot

Életed minden pillanata kereszt: elvállalhatod, vagy elvetheted, el is szökhetsz előle. Én vállaltam. A te erőd nem a szökésben rejlik. Minden pillanat döntést követel, hagyd el a sajátodat, és kövess engem. Ez a második kereszt. Kevesen vannak, akik felismerik. Az emberek rendkívüli keresztet keresnek, ami viszont itt van a mindennap elfogadásában. Az elfogadott kereszt által nagy kegyelmekben részesülsz, és hited folyammá nőtt, patakká duzzadt.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!



Botlik, roskad szegény tested,
Nem bírja a nagy keresztet.
Földre sújtód, jaj ! - én voltam,
Ki oly sokszor elbotoltam.

III. Jézus először esik el a kereszttel

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

BÁTORSÁG KELL AZ ELESÉSHEZ

Nehéz elesni. Mindenki talpon akar maradni és győzni. Legyen bátorságod elesni! Ne kendőzd el elesésedet, inkább ismerd el! Ezen a földön nem lehetsz másmilyen!

Ne félj! Az esés nem a véget jelenti. Miért nézel hát annyira tragikusan az esésekre? Miért a szégyen? Az esés azért van, hogy közelebb kerülj hozzám, és én felemeljelek. Amikor majd megérted, hogy én is elestem, akkor elesésedben meg fogod látni az én arcomat, minek folytán együtt fogunk győzni, az esések és a bűnök fölött. Az elesésben csupán az a fontos, ne maradj egyedül, hanem hozzám jöjj!

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!



Ó, jaj, látod jönni szembe
Édesanyád gyötrelemben.
Ó, csak én is vele járnék
Krisztus után, mint az árnyék.

IV. Jézus találkozik édesanyjával

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

ELSZOMORÍTANI AZOKAT, AKIKET SZERETSZ

Ez jelenti a keresztet: szemébe nézni a számodra legkedvesebb lénynek, amikor mindannyian nevetnek rajta.

Lehetetlen nem kiábrándítani azokat, akik szeretnek téged. Ettől nem kímélheted meg őket. Látod, mennyire fáj nekik a te elesésed. Marcangoló kín ez számodra. Az én anyám az esésemben értette meg, ki vagyok. Amikor kialudt benne a vágy utolsó szikrája is, hogy én sikert érjek el, akkor született meg benne igazán a hit.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!

Vinni terhed, segítségül,
Itt van Simon Cirenébül.
Bárcsak én is, bűnös lélek,
Keresztemmel követnélek!



V. Cirenei Simon segít Jézusnak

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

ENGEDD, HOGY MÁSOK SEGÍTSENEK NEKED

Amikor ezt elfogadod, akkor én itt vagyok, akkor nem vagy egyedül. Legyen bátorságod, és engedd meg, hogy mások segítsenek neked! Ezt én is megengedtem, habár mindenható vagyok. Lásd be, hogy mások erősebbek, engedd, hogy védjenek, ne feledd, szükséged van másokra, a segítségükre szorulsz!
Ez kereszt, és előle nem menekülhetsz!

Értsd meg, ez is ajtó hozzám. Ne csodálkozz, ha minden lázad a kereszt ellen. Ne feledd: Vedd fel keresztedet, és kövess engem! Találkozni fogunk.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!



Jámbor asszony siet hozzád,
Kendőjével törli orcád.
Vajon hát én, kőszívemmel,
Mennyi könnyet töröltem fel?

VI. Veronika kendőjét nyújtja Jézusnak

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

VISZONZÁS NÉLKÜL ELFOGADNI

Keresztet jelent megengedni, hogy az emberek jót tegyenek neked, amikor nem tudod mivel viszonozni. Légy bátor, és tedd meg, amit én is tettem! Engedd meg, hogy az emberek jót tegyenek neked akkor is, amikor nincs mivel meghálálnod! Engedd meg magadnak, hogy adós maradj! Nem kell mindent viszonozni! Viszonzás helyett önmagadat add! Tanulj meg ajándékokat elfogadni viszonzás nélkül! Kereskedelmi szellem nélkül!

Az én Atyám ajándékoz anélkül, hogy megfizettetné. Ő olyan mint a forrás, amely kristálytiszta, üdítő vizet ad, visszafizetés nélkül, és sohasem apad ki. Amikor te ilyen vagy, akkor az én Atyám gyermeke vagy.

Ez a te hatodik kereszted: Istennek nem viszonozhatod az Ő szeretetét. Légy olyan, mint a gyermek, aki élvezi szülei jóságát!

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!

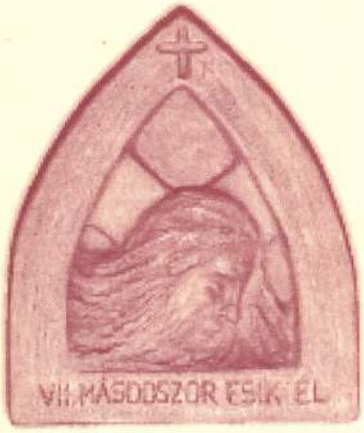

Földre roskadsz másodízben,
Értem tűrő kegyes Isten.
Hát én hányszor tántorultam?
Bűneimbe visszahulltam.

VII. Jézus másodszor esik el a kereszttel

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

Újra elesni

Az első esés után még ki tudod magyarázni magadat, de ha másodszor is csatát vesztesz, akkor mindenki mondhatja rólad: egy fabatkát sem érsz.

Te ellenállsz a keresztnek. Ki akarod magadat magyarázni, és mindent ki akarsz javítani. Ez azonban eltávolít tőlem. Mert ezzel nem mellettem teszel tanúságot, hanem saját magad és erőd mellett. Tudd meg: mindig el fogsz esni. Én azonban mindig fölemellek.

A te kereszted abban áll, hogy elesel, és ezt elismered. Ne félj az eséstől, hanem fordulj hozzám! Ha ezt a keresztet jól értelmezed, megtalálsz benne engem. Ez a test veszte és a lélek győzelme.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!



Sírva jöttök ki elébe,
Jeruzsálem asszonynépe.
Jaj, rám is szól, ami rátok:
„Magatokat sirassátok!"

VIII. Jézus a siránkozó asszonyokkal találkozik

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

VIGASZTALNI A TÉGED VIGASZTALÓKAT

Ez is kereszt: átvészelni saját szenvedésedet, felülkerekedni rajta, és meglátni a megszabadulást. Egyetlen fájdalom sem tragikus. A szív vaksága és keménysége az igazi tragédia. Az a tragédia, ha önmagad felett sajnálkozol, és ha nem látod: minden halált föltámadás követ, minden betegséget gyógyulás, minden eltávozást visszatérést.

A győzelem ott kezdődik, amikor másokat kezdesz vigasztalni, miközben te is vigaszra szorulsz. Ilyenkor minden vigaszod Istentől jön. Légy bátor! Ne támaszkodj emberi vigaszra! Keresd Isten erejét, mert csak az győzi le a világot! Ne engedd, hogy önsajnálkozás kerítsen hatalmába! Amikor a fájdalomtól összetörve lesz erőd mások megvigasztalására, akkor találsz meg engem. Nyisd meg ezt az ajtót is, mert mögötte ott állok én, hogy rám támaszkodj!

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!

A kersztnek szörnyű terhe
Harmadszor is földre ver le.
Ested adjon szent kegyelmet,
Hogy a bűnből talpra keljek.



IX. Jézus harmadszor esik el a kereszttel

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

MINDENT ELVESZÍTENI

Akkor is lehetséges tovább, amikor mindenki azt gondolja, lehetetlen. Amikor majd többé nem számítasz magadra, akkor találsz meg engem. Akkor hívni fogsz teljes szíveddel, és én majd válaszolok hívásodra. Ez is kereszt: mindent elveszíteni, végleg elhagyottnak lenni. Tudatában lenni: többé senki sem számít rád, elvesztettek minden beléd vetett reményt.

Fogadd el ezt a keresztet! Ne félj, én veled vagyok! Én legyőztem a világot.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!



Megcsúfoltak ruha nélkül,
Borzad szájad vad epétül,
Tisztes mérték, szent szemérem,
Mindig, mindig maradj vélem!

X. Jézust megfosztják ruháitól

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

MEGENGEDNI, HOGY LEMEZTELENÍTSENEK

Ez a kereszt: a szemérmetességnek, a szégyenérzetnek, az ártatlanság utáni vágynak, és az attól való félelemnek a keresztje, nehogy felismerjen valaki, amikor elesel.

A keresztet nemcsak a test lemeztelenítése jelenti. Még fájdalmasabb a lelked lemeztelenítése. A bűnök ezt már régen megtették. Vedd ezt a keresztet, és többé senki sem fog lemezteleníteni! Engedd meg az Atyának, hogy új ruhát adjon neked. Engedd, hogy felöltöztessen a tökéletes ártatlanságba!

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!



Édes Jézus drága testét
Véres fára fölszegezték.
Mi egyetlen boldogságunk,
Szent keresztfa, sírva áldunk.

XI. Jézust keresztre feszítik

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

Fölfeszített lenni saját keresztedén

Most már tudod: a kereszt a te sorsod a halálig. Vannak keresztek, amelyeket mindvégig vinni kell. Hiába próbálsz megszabadulni tőlük. Ne félj! Csupán azt akarom, ne élj hamis várakozásban másvalamire várva. Minél előbb fölhagysz az ellenállással, annál hamarabb találkozol velem.

Jegyezd meg ezt a keresztet! Ez a mi tizenegyedik találkozásunk. Én örülök neki.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!



Megváltásunk már betelve,
Jézus lelkét kilehelte.
Újra élek kegyelméből!
Ki szakaszt el szerelmétől?

XII. Jézust meghal a keresztén

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

MEGHALNI A KERESZTEN

Te azt gondolod, a halál a véget jelenti, és ezért félsz. A halált akkor győzöd le, amikor elfogadod. Messze állok tőled mindaddig, amíg ellenállsz a halálnak, és amíg azt kéred, szabadítsalak meg tőle. Értsd meg, a halálban találsz rám, megsemmisíti mindazt, ami bűnös és halandó volt benned. A halál megszabadít a keresztektől, én meg a haláltól. Nézz ma szembe vele! Fogadd el ezt a keresztet az Atya ajándékaként! Te is véges vagy. Ez az, amit az Atya ad. A tizenkettedik kereszt olyan mint az ünnep, mint a csúcs, mint mindennek a beteljesedése.

Valójában azonban az Élet kezdete.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!



Keresztfádról már levesznek,
Szent Szűz szívén pihen tested,
Bár pihennél mindig nálam,
Tiszta szívem templomában.

XIII. Jézust leveszik a keresztről

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

NEM ÉLVEZNI MUNKÁD GYÜMÖLCSÉT

Téged én arra rendeltelek, hogy új világ számára vess. Ez a te kereszted. Hitet adok neked, mert életed folyamán alig fogsz valamit is meglátni a sikerből. Majd csak a halálod után fognak éltetni. Majd csak akkor vesznek le a keresztről. Az örökkévalóságban kereszt nélkül fogsz élni, mert volt bátorságod rajta függni életed folyamán.

Ez a tizenharmadik kereszt: dolgozni anélkül, hogy élveznéd kezed munkájának gyümölcsét. Bátorság is kell: vetni azért, hogy mások arassanak.

De itt vagyok én, aki eléd megyek. Ez a feltámadás.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!

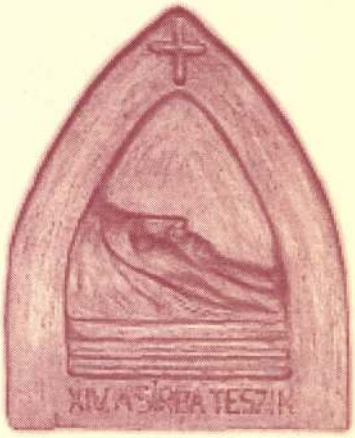

Már a szent test sírba téve
Újon metszett szirt ölébe.
Onnan kél föl harmadnapra,
Halált, pokolt letiporja.

XIV. Jézust a sírba teszik

Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged.
Mert szent kereszted által
megváltottad a világot.

EMBERI REMÉNY NÉLKÜL MARADNI

Ez a tizennegyedik kereszt: fölötte a feltámadás lebeg. Csak a halott tud feltámadni. A halál azonban még nem vette el utolsó ellenállásodat. Ne félj! Arról a hídról van szó, amely téged és engem összeköt. A bűn halála a mi örömünk és ölelkezésünk helye. A szeretet legcsodálatosabb kirobbanása. Én végigmentem ezen az úton, és várok rád. Engedd át a halálnak azt, ami úgyis az övé! Ne úgy nézz többé a sírra, mint reménytelenségre és végre, hanem mint születésre és kezdetre. Haljon meg a te hiúságod!

A húsvéti hajnal már dereng.

Könyörülj rajtunk, Urunk!
Könyörülj rajtunk!

Úram, hiszek és remélek,
Én szerelmem, neked élek,
Szánom-bánom minden vétkem,
Légy az enyém egykor égben.

Befejezés

Atyám, köszönöm Neked ezt a keresztutat! Felismertem keresztjeimet, amelyeket naponta magamra kell vennem, és követnem Fiadat. Most már tudom, hogyan kell őket elfogadni; hogyan kell lemondani, megbocsátani és szeretni mindenek ellenére. Most már tudom, hogyan kell a halál előtt meghalni, és elébe menni az Életnek.

Köszönöm, hogy most már úton vagyok az országod felé. Kilépek lázadó akaratom bűvköréből, és belépek a tiedbe. Természeted részévé válok, a Te gyermekeddé leszek és a Te örömöddé.

Atyám, add, hogy már ma megvalósuljon az én húsvétom.

Ámen

Az illusztrációk

KÁLMÁN ÉVA

alkotásai

Szöveg: Tomislav Ivančić

© Kálmán Éva

Felelős kiadó: Év-Im Bt.
Cím: 9400 Sopron, Kolostorhegy u. 1.
Tel.: (36)-99-331-529; *E-mail:* keva@sopron.hu
Számítógépes előkészítés: iMi atya & Joe
Lektor: Árvay Katalin
Nyomda: PÉNZES Nyomda

KÁLMÁN ÉVA

M.D.K.

Kálmán Ditta

A Szinházi Élet jelmezpályázatára készitett rajzát közli a lap. "Fehér egér" névvel.

/Egy másik rajz alatt Kármán Ditta név szerepel. Nem lehet tudni, hogy elirás-e, vagy két név, illetve két különböző személyről van-e szó./

Szinházi Élet. Bp. 1927. márc. 3-10
XVII. évf. 10. sz. 86. lap.

MDK

Kálmán Emőke, kerám.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Kálmán Endréné MDK

A /pécsi/ Háziipari Szövetkezetben dolgozó népművész ek "atyamestere".

R.I.? A népművészet "atyamestere".

Esti Pécsi Napló. 1963. márc. 23.

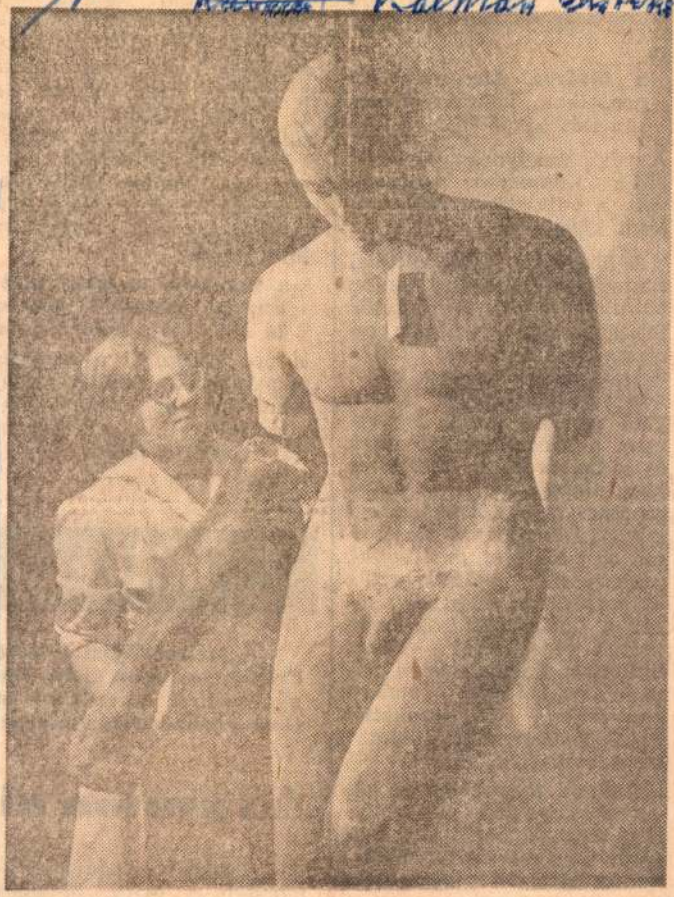

A magyar művészet értékes emlékeit őrzik és gyűjtik a Magyar Nemzeti Galériában. Ezeket az alkotásokat időnként restaurálják. A képen: Kálmán Endréné restaurátor Ferenczy Béni „Álló fiú" című gipszszobrát javítja.

E. H. 1963 II. 4.

(MTI-foto Bartal felv.)

kardoskodó, úgynevezett Hagyományos Konzervatív Párt egyik vezetőjének felhívására

a főváros, Managua központjában kormányellenes tüntetés kezdődött.

A párt, amelynek elnökjelöltje *Chamorro* tábornok volt, a választások *bojkottálását* követelte.

A több száz főnyi politikai tüntetés később egyre inkább *balra sodródott.* A tüntetők jelszavaikban radikális reformokat követeltek, *éltették a kubai vezetőket és a kubai nép forradalmát.* A nicaraguai nemzeti gárda fegyveresei a tüntetőkre támadtak és *a belvárosban háromórás harc alakult ki.* A kormány rohamosztagosai *kézifecskendőkből kék tintával árasztották el a tömeget, gumibottal, puskatussal ütötték-verték az embereket,* majd — amikor a tüntetésnek így sem tudtak véget vetni — *tüzet nyitottak* a fegyvertelen felvonulókra. *Egy embert agyonlőttek, tizenkettőt könnyebben-súlyosabban megsebesítettek.*

Agüero megrettent a következményektől, s követőinek társaságában egy magánházban keresett menedéket. A nemzeti gárda szabályszerű ostrom alá vette az épületet, mert az utcán újabb tömeg gyülekezett, becsmérelve, kővel hajigálva Somoza fegyvereseit. Később Agüero

a rendőrkapitánnyal folytatott telefonbeszélgetésben

végét szánító, úgynevezett felsiklási front váltotta ki a havazást. Oly erős volt ez a déli enyhe levegőfront, hogy *a délkeleti megyékben plusz 3, plusz 4 fokot mértek, de az egész Tiszántúlon sem süllyedt plusz három foknál lejjebb a hőmérséklet.* Itt nem is hó, hanem havas eső eső hullott. Az ország másik felében azonban a fagy tartotta magát:

a Dunántúl nyugati részében ma mínusz 8, mínusz 10 fok volt a hőmérséklet.

Estére megszűnt a havazás és az éjszakai lehűlés a Dunántúlon már elérte a mínusz 10—15 fokot, a Tiszántúlon pedig a mínusz 10—1[illegible] fokot.

Milyen i[illegible]

A Meteorológiai Intézet Felhőátvonulások újabb hav nyú szél. A hideg kissé m előtt a hőmérséklet mínusz

A vasúton ni

— *Furcsa éjszaka volt* — mondják a MÁV főmenet irányító központjában. — Amíg

Északnyugat-Dunántúlon Győr, Sopron, Vas megyében tombolt a hóvihar, a viharos szél,

hordta a havat addig dél-

1983 MÁR 23

1021

A népművészet „atyamestere"

Népi motívumok, színes szőttesek, eredeti minták

Népművészek a Háziipari Szövetkezetben

— *Kálmán Endrénét keressé!* — mondta Kapusi Mihály, a Háziipari Szövetkezet elnöke — ő a népművészek „atyamestere" nálunk.

Íróasztalán fényes ívpapír, arra éppen rajzol, mikor belépek. Világossárga virágokat, élénkzöld összekötő vonalakat. Kilenc éve ő végzi a népi bedolgozók munkáinak átvételét, a szövetkezet megrendeléseit ő továbbítja a horvát, sokac, és ormánsági bedolgozóknak. Változatos, sokszínű népi motívációkat rajzol, színes szőtteseket tervez, eredeti minták alapján

„Sarenica", az átvevő

— Van itt „kapica" minta, ezt a régi horvát népviselet fejdíszéről másoltuk le, vagy a „sarenica", az átvető, melyben a sokacok viszik apróságaikat, szintén olyan motívum, amit remekül fel lehet használni a modern lakásdíszítésnél. A „tüsző" mintát pedig, a divatos ruhákat is jól kiegészítő fűzős tüszőkről, övekről vettük át. Az eddigi piros alapszínről lassanként áttérünk a feketére, mert ezen jobban érvényesülnek a népi motívumok eredeti színei. Csak szőttesekkel foglalkozunk. Igen szép szádákat, futókat, aljukon szélesen mintásra szőtt, úgynevezett „bordűrös" szoknyákat, szalvétákat, kis terítőket csinálnak bedolgozóink a kereskedelem által megrendelt mennyiségben. Előfordul az is, hogy külföldi megrendelőink más színösszeállításban kérik a lakásdíszítő falvédőket, szádákat, függönyöket most is egy ilyennek a színezésén dolgozom, eszerint készítik el népművészeink.

Havonta kétszer küldik el postán a kész anyagokat a népi bedolgozók, s itt Kálmánné „meózza" mielőtt forgalomba kerülne. Munkájuk csaknem teljesen kifogástalan, igen ritka esetben nem felel meg. Mintegy ötven-hatvan népi bedolgozójuk van, kettő közülük népművész-mester — a délszláv Maticsánecz Márkné és az ormánsági özvegy Jakab Sándorné.

Évenként kiállítások

Vannak népművészek is szép számmal; Borbás Mihályné, Szemelyácz Pálné, Márkovics Márkné, Vecsenin Istvánné, valamennyien horvátok és délszlávok. Minden évben sok bedolgozó munkáját terjesztik zsűri elé, hogy elismerik-e őket népművésznek, vagy sem. Csak a Népi és Iparművészeti Tanács által lezsűrizett anyagokat hozzák forgalomba, s ezek közül választják ki a kereskedelem igényei szerint a legkeresettebbeket. Évenként kiállításokat rendeznek országos szinten, s eddig minden esztendőben az első helyek valamelyikét, idén két második helyezést, nyertek a szövetkezet bedolgozói. Havonta 50—60 ezer forintot fizetnek ki nekik, ami személyenként ezer forint körüli jövedelmet jelent.

Elismerten színvonalas munkáikat az egyre növekvő keresettség bizonyítja legjobban.

R. I.

Magyar Hírdető
SAJTÓHIRDETŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI PÉCSI NAPLÓ

„Jogos

Würzburg polgármesterét sorozatos támadások érték. Azt vetették a szemére, hogy csaknem minden egyes hivatali pozíciót egykori hitleristákkal töltött be. A becsületére oly kényes polgármester most időszerűnek látta, hogy a „rágalmak ellen" tiltakozzék. Azt persze egy szóval sem állította, hogy a támadások ténymagva — igaz. Őt az ilyen csekélységek nem érdeklik. A leghatározottabban kijelentette azonban a következőt:

PÉCSI

POLIT

Eg
38 ez

Országosan első le
Igazgatósága —
t

A napokban értékelték a Pénzügyminisztérium Biztosítási Főigazgatósága és a KPVDSZ által a VIII. pártkongresszus tiszteletére meghirdetett versenyt, amely szerint az Állami Biztosító Baranya megyei Igazgatósága nyerte el országosan az első helyet. Olyan ipari megyéket előztek meg, mint Borsod-Abauj-Zemplén, Fejér és Győr-Sopron, ahol jobb adottságok és lehetőségek vannak biztosítás szervezésére.

Egy év alatt Baranyában és Pécsett 38 ezer új biztosítást kötöttek,

különösen jelentős volt az emelkedés a termelőszövetkezeti tagok számára szervezett önsegélyező és biztosítási csoportoknál, ahol egy év alatt közel kilencezren léptek be a csoportokba. Mintegy hatezer új épület és háztartási biztosítást kötöttek. Igen jelentős eredményt mutathatnak fel az üzemi dolgozók biztosításában, amely egyik fontos versenyfeltétel volt. Tavaly az üzemekben kilencezer dolgozót vontak be a biztosításba és ezzel a baranyai dolgozóknak mintegy kilencven százaléka biztosított.

Egy maroknyi

Jelentés a Bali sz
kitör

A Bali szigetén működő Agung vulkán hivatalos jelentés szerint *1264 halálesetet okozott.* A sziget északkeleti részében lévő Karangasem városát a lávafolyam teljesen elszakította a külvilágtól. Itt állítólag már nincs semmi élelmiszer. *Az ötezres települést az éhhalál réme fenyegeti.* Java sziget keleti részéből helikoptereket indítottak ebbe a körzetbe, hogy kísérletet tegyenek az elszigetelt terület lakosságának elszállítására.

A sziget kormányzója közölte az AP tudósítójával, hogy *hetvenötezer ember elvesztette* [illegible] *honát és minden vagyonát.*

KÁLMÁN ERNŐ építész

dijazott

Krisztus király plébánia, piarista iskolatemplom
és növendékház, Budapest : pályázat,1989.május
= Magyar Építőművészet, 1990.2.sz. 50.p.

. . . . . .

jogv.bére . . . . . .

ére . . . . . .

. . . . . .

en: . . . . . .

ulék . . . . . .

apja . . . . . .

cimen . . . . . .

. . . . . .

oja . . . . . .

járulék . . . . . .

Kálmán Ernő

tervezte a debreceni Nagyerdő camping bejárati épületét. 1965. 483 p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1461

Kalmár Ernő, [építész]

Tervező. (Debrecen.)

Groni István: A lakótelepek 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 16.

Kálmán Ernő

tervezte a Kisvárda-i gyermekkórházat 1966. 444. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

421

Kálmán Ernő" építész 7Dh

Debrecenben, a Március 21. téren felépült hétemeletes lakóházat tervezte.

T. J.: Vidéki építének alkotásai 9-l

NÉPSZABADSÁG, Bp. '962. okt. 12.

Kálmán Ernő

2 cikk

K/álmán/ E/rnő/: Nyiregyháza, 2o tantermes iskola. /Kálmán Ernő építész, Sándor János kertterv./ - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 9. l.

K/álmán/ E/rnő/: Debrecen, 2o tantermes iskola /Kálmán Ernő építész, Sándor János kertterv. - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 8.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

74. l.

Kálmán Ernő

K(álmán) E(rnő): Járási kórház gyermekosztály, Kisvárda. (Kálmán Ernő építész) – Magyar Építőművészet, 1967. 16. évf. 1. sz. 30-31. p.

Kálmán Ernő: Járási kórház bővitése és rekonstrukciója, Berettyóújfalu. /Schmidt Tibor építész./ – Magyar Építőművészet, 1967. 16.évf. 1. 25-29. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

74. l.

Kálmán Ernő

Debreceni Tervező Vállalatnál tervezte a Szoboszlai úti 2 emeletes iskolát /1958./

Képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen.

49.l

M.D.K.

Kálmán Ernő épitész

Debreceni T.V.

Járási Kórház, gyermek-osztály , Kisvárda, repr.

Magyar Épitőművészet 1967/1. 30- 31.1.

M.D.K.

KÁLMÁN Ernő építész

(Ell. Debreceni terv. bán.)

Debrecen Szoboszlai út 12 Fauteimes

alt. cs. Zola (Repr.)

Társtervező: Sajó István

Tervezés (1957)

Kivitelezés (1958-1959)

Magyar Építőművészet 1961. 3. sz. 8-9. l

M. D. K.

KÁLMÁN Ernő építész

Debrecen, Petőfi tér, lakóépület

Repr.

Tarstervező: Sajá István

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 12. l.

Kálmán Ernő épitész M.D.K.

/Debreceni TV. /

Debrecen, Március 2i tér lakóépület.

Tervezés éve:1959-60, kivitelezés :1960-61.

repr.

Magyar Épitőmüvészet 1962 /4. 20.1.

Kálmán Ernő építész

tervezte a debreceni Szoboszlai-
uti kétemeletes ~~i~~ Kolát (1958)

A kiszőmű vészetek Debrecenben, 1961

49 oldal

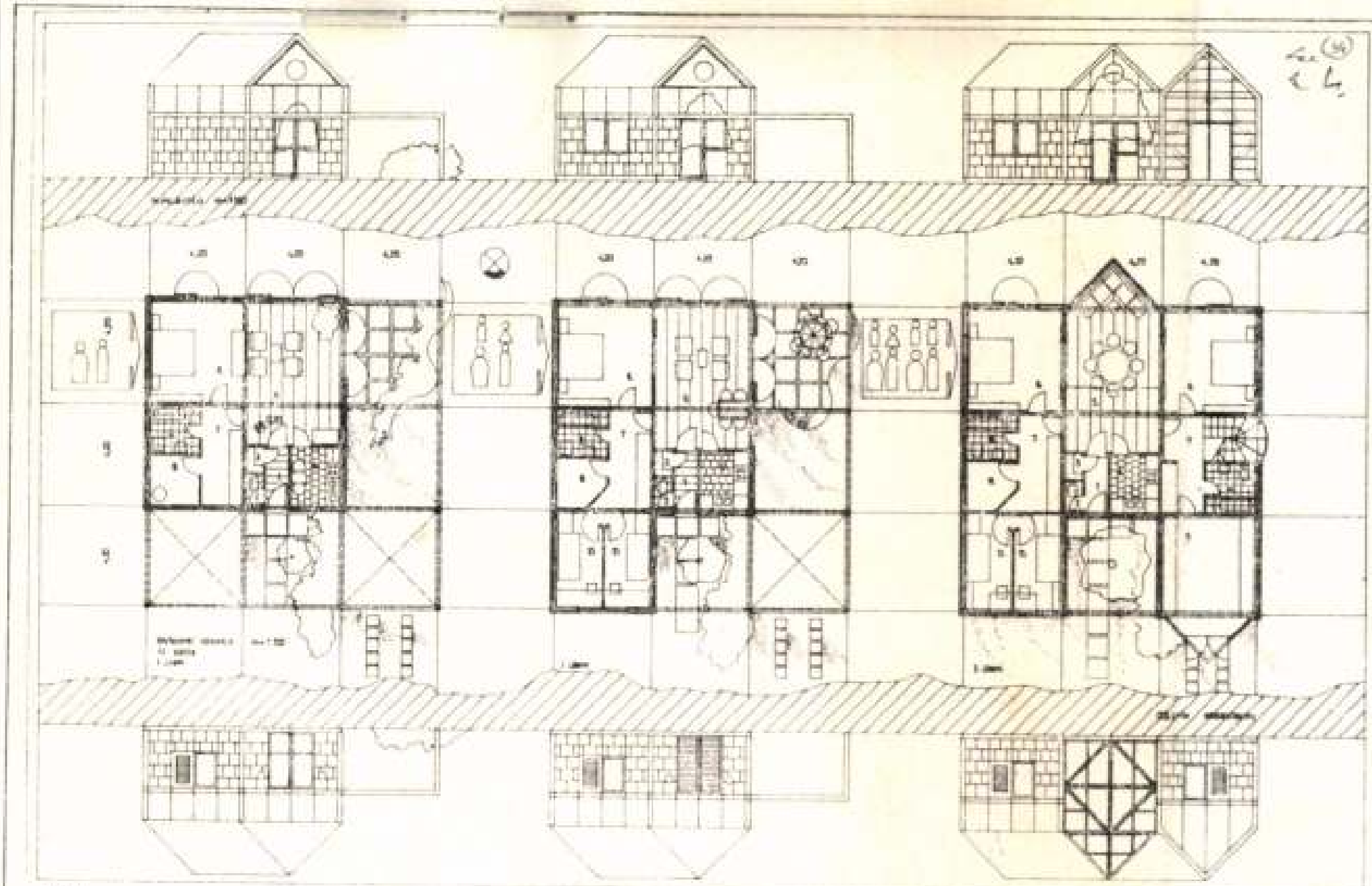

fejleszthető családi házak 3.

a bíráló bizottság azokat a pályaművet értékelte pozitívan, amelyek egyszerű, zárt tömegeket javasoltak és minden építési fázisban megnyerő látványt nyújtanak. A viszonylag alacsony, emberi léptékű épületek kedvező elbírálásban részesültek.

A pályázók pályaműveikben az épületszerkezetek igen széles választékét vonultatták fel. Csak bonyolult és költséges építési eljárással lehet a hőtechnikai elvárásoknak eleget tenni, ami a bővíthetőséget is erősen megnehezíti.

Mindent egybevetve a bíráló bizottság úgy ítélte, hogy a tervpályázat eredményes volt és a nyertes pályaművek felhasználásával, a nyertesek bevonásával ajánlott terveket kell készíteni.

Bálint Imre

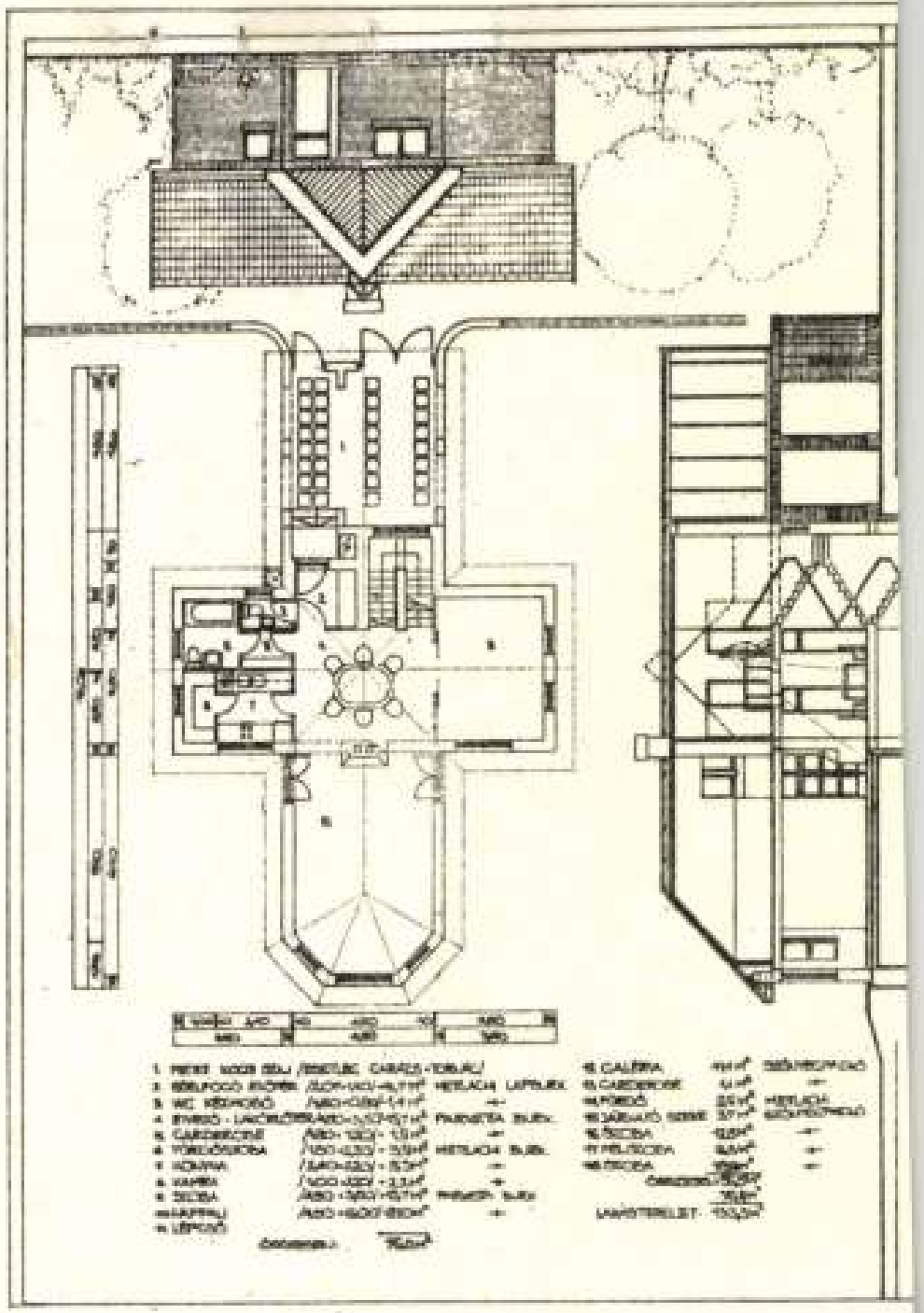

Rangsorolás nélküli megvétel
(34 sz. pályamű)
Kálmán Ernő
Szász Mária
Molnár Tibor (4., 5. ábra)

Kálmán Ernő, építész

„Fejleszthető" családi házak, 1983. Tatabánya,

Magyar Építőművészet, 1984. 2. 6. old.

5

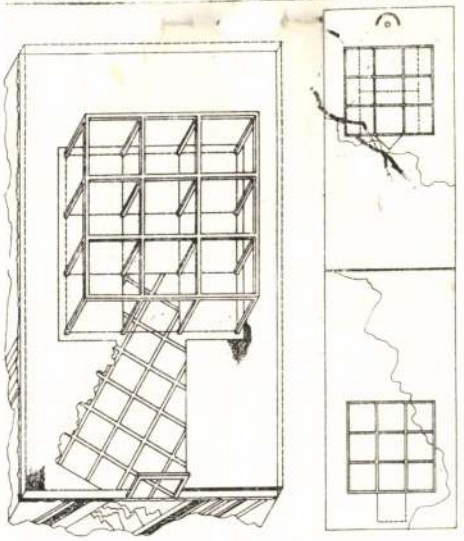

fejleszthető családi házak 7.

6

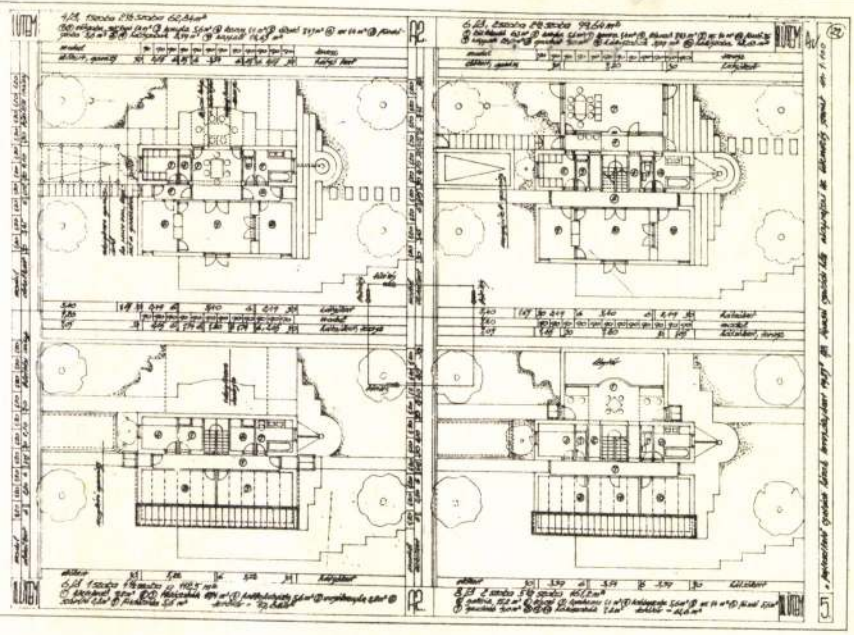

✓ *Rangsorolás nélküli megvétel*
(22 sz. pályamű)
Gerencsér László
Guczogi György
Puhl Antal
Fiala István

18 Kálmán Ernő építése

18. Kálmán Ernő: Református templom, Debrecen, 1977

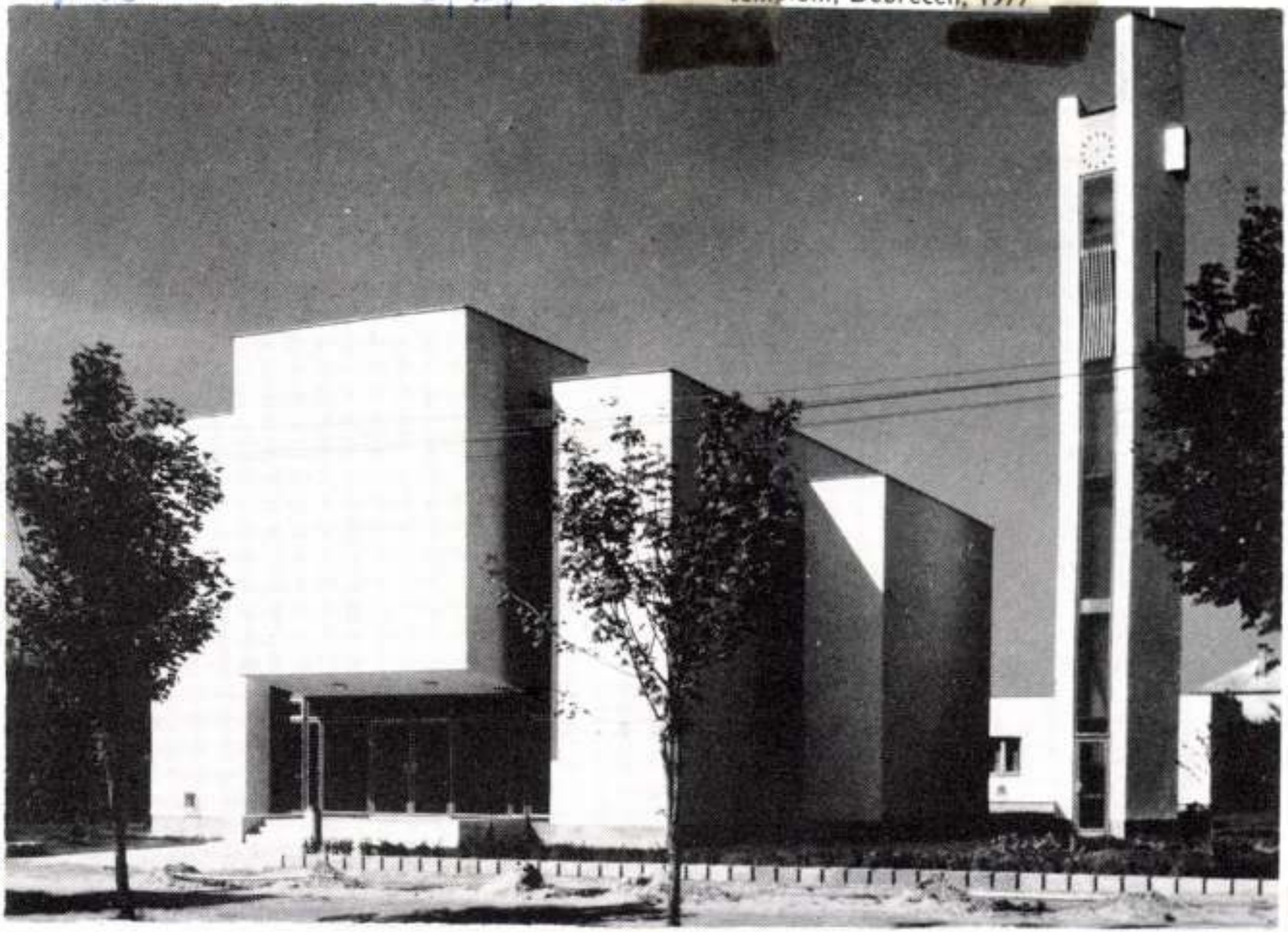

Magyar Építőművészet 1978. 1. sz. 57. old.



1

Bőjthe Tamás cementmalma, *Dobó János* móri elektródagyára *(1980) viszonylag egységes szemléletmódról tanúskodnak, az ipari építészet területén. Hogy ez a* „design-esztétika" *a középületépítés területén is kiváló eredményekhez vezethet, bizonyítják Lázár Antal és Reimholz Péter budapesti és székesfehérvári* Domus-áruházai *(1970—1971), Bán Ferenc* nyíregyházi továbbképző intézete *(1970) vagy Janáky István kereskedelmi Központja a Magyar Gördülőcsapágy Művek részére (1982).*

Kísérletek az alkalmazkodásra

„Kontextualizmus", beilleszkedés az épített környezetbe.

Sajnos, a környező beépítés figyelembevétele az elmúlt évek építészetében általában akkor történt meg, amikor az idegenforgalmi szempontok meg-

Kálmán Ernő építész

4



4. Kórház és Rendelőintézet, Kisvárda (Mikolás Tibor, Kálmán Ernő, 1977)

Magyar Építőművészet, 1984. 4., 18-old.

Kálmán Ernő építész.
Nyíregyházi Művelődési Központ és zeneiskola tervpályázat, 1986.

15. bírálati sorszámú pályamű (nem díjazott)

Szerzői: *Majer György*
Kálmán Ernő
Ráth András

Axonometrikus vázlat



Helyszínrajz | repr. |
Földszinti alaprajz | repr. |

Magyar Építőművészet, 1987. 3. 9-old.

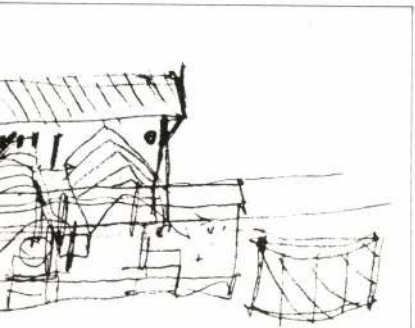

Kálmán Ernő cikke

Esélyt sem ad hazánknak a sikerpropagandájától megittasult kormány

Ránk szabadult a vészterhes globalizáció

Folytatás az 1. oldalról

Ezeket a jelenségeket nálunk sem nehéz felfedezni. A reálbérek két év alatt, 1995–96-ban 11 százalékot csökkentek. Ezen belül – a nemzetközi statisztikák szerint – az iparban dolgozó munkások bére 20 százalékos csökkenést mutatott. Ezzel a legalacsonyabb bérű országok listáján két hellyel csúsztunk vissza. Ha ezt az életszínvonal-romlást is figyelembe vesszük, akkor a sikerpropaganda részeként bejelentett 5,5 százalékos reálbéremelkedés nem válthat ki nagy elégedettséget belőlünk. Főleg ha azt sem felejtjük el, hogy ennek a növekedésnek az eloszlása valószínűleg követi az ENSZ-konferencián bemutatott irányt, vagyis hogy az 5,5 százalékos növekedés a magasabb jövedelműeknél megvalósult jelentős és az alacsonyabb jövedelműeknél jelentkező minimális bérnövekedés átlagaként alakult ki. Márcsak ezért is a lakosság többsége számára sértően cinikus volt *Bokros Lajos* üzenete a Világbankból, hogy helyteleníti a bérek „meglódulását".

Átlagjavító gazdagok

Ami nálunk is, és általában a szegény országokban végbemegy, az a jövedelmek gyorsított átcsoportosítása egyrészt országon belül egy szűk csoport számára, másrészt pedig a munkától a tőkéhez. A működőtőke

tartotta, hogy megszólaljon, és rámutasson a globalizáció miatt a világban egyre növekvő feszültségekre. Könyvének egyik legfontosabb gondolata éppen annak az aszimmetrikus viszonynak mint növekvő veszélyforrásnak a bemutatása, amelybe a globalizáció következtében a gazdag országokkal szemben a szegények, illetve az egyes országokon belül a szűk gazdag réteggel szemben a szegények szélesedő tömegei kényszerülnek. Az aszimmetrikus viszony a társadalmak szétesésével vezet, ami a belső stabilitást veszélyezteti. Rodrik szerint óriási felelősségük van a közgazdászoknak abban, hogy ezt a veszélyt megmutassák, elemezzék, és elkerülésére javaslatokat fogalmazzanak meg. „Nagy hibát követnek el azok a monetarista közgazdászok, akik hozzá nem értőknek és protekcionistáknak festik azonnal azokat, akik a globalizáció negatív következményeiről beszélni mernek" – mondja D. Rodrik könyvében. Saját javaslatai közül elsősorban az szívlelendő meg a szegény országok számára, hogy óriási a felelősségük a nemzeti kormányoknak abban, hogy a globalizáció valamennyi negatív hatását ne engedjék rászabadulni országukra. Amint D. Rodrik fogalmaz: „egyensúlyt kell találniuk a piaci liberalizáció és a társadalmi kohéziót megőrző nemzeti érdekek között". Az eszközök

olyan gazdaságpolitikát folytat, amely a megerősödés esélyét kínálja számára. Ennek fontos eleme a hazai vállalkozások támogatása, melynek következtében Lengyelország a régió „leginkább vállalkozó szellemű nemzete" lett. A felpezsdült vállalkozói tevékenység hatására több mint 2 millió új vállalkozás jött létre. Megerősödésüket az is segíti, hogy éppen úgy kaphatnak adókedvezményt, mint a külföldi cégek, mivel Lengyelországban az adókedvezményt nem a nemzeti hovatartozás, hanem a cég tevékenységének a gazdaság megerősödéséhez való hozzájárulása alapján adják. A gazdaságpolitika hatására több tudásintenzív tevékenység települt be, illetve fejlődött ki Lengyelországban, mint a régió más országaiban, ahol az összeszerelő jellegű üzemek vannak túlsúlyban. Erőteljesen nő az egészségügyhöz, a turizmushoz és általában a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó termékek és szolgáltatások aránya a nemzeti-jövedelem-termelésben. A valószínű siker további forrásaként említi Garten azt, hogy Lengyelország a közel 39 milliós lakosságával a régió egyik legnagyobb országa, ráadásul lakossága évi átlag 0,3 százalékkal nő. A lakosság 24,5 százaléka 15 éven aluli, és a 20–24 éves korú fiatalok 26 százaléka vesz részt valamilyen felsőszintű oktatásban. A jó szakember-ellátottság tehát tartósan biztosítható lesz. A nemzeti jö-

sokkal inkább fizikai állóképességére, idegi terhelhetőségére tartanak igényt a már említett alacsony, „versenyképes" béreken. Az elmondottakkal nyilvánvaló összefüggésben nálunk a gazdaság tartósan stagnál, az ipari termelés, illetve az export növekedése az éppen adódó piaci lehetőségek és valutaleértékelés függvényében ingadozik. Hazánk lakossága 10,2 millió, és drámaian, évi 0,3 százalékkal csökken. Éppen annyival, amennyivel a lengyel lakosság száma nő. Nálunk a lakosság csupán 18,7 százaléka a 15 éven aluli fiatal. A 20–24 éves korosztályból hazánkban csupán 17 százalék vesz részt felsőfokú képzésben, és a szakemberek külföldre áramlása olyan mértékű, hogy nálunk rosszabb helyzet ebben a tekintetben csak Oroszországban van. A férfiak várható élettartama Magyarországon 65 év, az átlag pedig 67 év. Nem véletlen, mindent összevetve, hogy nálunk a középosztály nem megerősödőben, hanem eltűnőben van.

Félresöpört érvek

Az amerikai szerző egyébként azzal foglalja össze a Lengyelország esélyeit latolgató gondolatait, hogy régiónkban – elért eredményei miatt – Lengyelország az EU-tagságra legérettebb ország, és növekedése, erősödése miatt jó esélye van arra is, hogy a megnövelt EU-n belül saját nemzeti érdekeit a lehető leg-

Csak az Euro-búza tartotta magát

Tovább zuhant az étkezési búza árfolyama a Budapesti Árutőzsde tegnapi gabonapiacán. Igaz ugyan, hogy a múlt heti katasztrofális mélyrepüléssel szemben legalább egy lejáratra többet jegyeztek a brókerek, mint pénteken. Az Euro-búza árfolyama viszont egyetlen terminen sem mozdult, a takarmánybúza ára pedig egyetlen kivétellel ugyancsak csökkent. Ezek szerint az étkezési búza decemberben 23 910, januárban 24 580, márciusban 25 200, májusban 25 850, augusztusban 25 050, szeptemberben 25 450, októberben 25 650 forintot ér. Az Euro-búzáért augusztusban 24 500, szeptemberben 24 600, októberben 25 ezer, novemberben 26 300, decemberben 27 ezer, januárban 27 600 forintot adnak. A takarmánybúzára decemberre 15 ezer, januárra 15 500, márciusra 15 800 és májusra 16 200 forintot jegyeztek.

Romániai céget vett a TVK

Csaknem egymillió dolláros – 7,3 milliárd lejes – romániai befektetéséről adott tájékoztatást a Tiszai Vegyikombinát a Magyar Tőkepiacban. A TVK az október elsején aláírt megállapodás értelmében többségi tulajdont szerzett a sepsiszentgyörgyi Plastico SA műanyag-feldolgozóban. A befektetés célja a TVK akvizíciós stratégiájának megfelelően a műanyag-feldolgozási profil fejlesztése és a TVK piaci terjeszkedésének szolgálata. A TVK mint stratégiai befektető biztosítani kívánja a romániai társaság folyamatos, hatékony és gazdaságos működését. A romániai felvevő piac várható bővülése miatt új beruházásokat is tervez. A cél az, hogy a Plastico SA legyen a romániai műanyagipari piac meghatározó vállalata.

Nőttek a mezőgazdasági termelői árak

A mezőgazdasági termelői árszínvonal augusztusban összességében csaknem 1 százalékkal emelkedett. Ezen belül jelentős – 27,9 százalékos a vetőmagok árának növekedése, ugyanakkor a gyümölcs- és zöldségfélék 15,5, illetve 15,7 százalékkal kerültek kevesebbe augusztusban, mint egy hónappal korábban – tájékoztatta a Központi Statisztikai Hivatal hétfőn az MTI-t. Az adatokból kitűnik, hogy a gabonafélék árszintje egy hónap alatt 1,2 százalékkal emelkedett, folytatódott a kukorica árának növekedése, a burgonya átlagára viszont 7,5 százalékkal csökkent. Az élő állatok és állati termékek árszínvonala 5,2 százalékkal nőtt, a legnagyobb mértékben a juh-húsé, a legkevésbé a tehéntejé drágult. Egy év alatt a mezőgazdaság termelői árai átlagosan 10,5 százalékkal növekedtek. A gabonafélék árszintje 18,8 százalékkal csökkent, a burgonyáé 13,5 százalékkal emelkedett. Az átlagosnál jóval nagyobb mértékben – 47,3 százalékkal – drágultak a zöldségfélék, 64,1 százalékkal a gyümölcsök, 38,5 százalékkal a dohány, 35 százalékkal a sertéshús és 25,5 százalékkal a tejárak. (MTI)

Növekvő légiforgalom Európában

Az Európai Légitársaságok Szövetségéhez (AEA) tartozó cégek forgalma augusztusban 10 százalékkal nagyobb volt, mint egy évvel

Új Magyarország

KÖZJÁTÉK

Valamikor, évekkel ezelőtt elhatároztam, hogy nem utasítok el vidéki meghívásokat sem a főváros kedvéért. Ma sokszor érzem úgy, hogy kár volt ilyesmit feltenni magamban, talán könnyebb lenne nem látni a vidéket, vagy bizonyos vidékeket. Mégis muszáj. Azt az érzést, amely néha megcsap itt-ott, úgy hívják: elhagyatottság. Ahogy az osztrák határ mentén hemzsegnek a fogorvosok, fogtechnikusok és kozmetikusok, vannak vidékek, ahová azért nem jut egyetlen fogász sem, de még háziorvos is csak öt-hat falura egy, mert nem kifizetődő. Bármilyen kínzó a munkanélküliség, errefelé a végzett pedagógus vagy népművelő is fehér holló. Egyedül a pap maradt meg, bár ő is egyedül van több településre, de mindet a sajátjának tartja. Ő tanult, tudós ember, a népnek jó is, hogy van végre valakije, csak neki nincs népe, mert a lakosság nem azt kívánja tőle, amiért ott van. Hát erre tartunk. Profitorientáltság és elhagyatottság – édestestvérek. E jelenségeket éppen három éve érzem felerősödni.

Pajor András

Savaria szentje

Szent Márton az utókor emlékezetében címmel rendeztek csütörtökön egyházmegyei konferenciát Szombathelyen, a Katolikus Továbbképző Intézetben. *Dobri Mária*, a tudományos tanácskozás egyik szervezője az MTI munkatársának elmondta: *Szent Márton* időszámításunk szerint 316-ban született e városban – ak-

Örmény gyászmise az aradi vértanúkért

A negyedik parancs és a haza

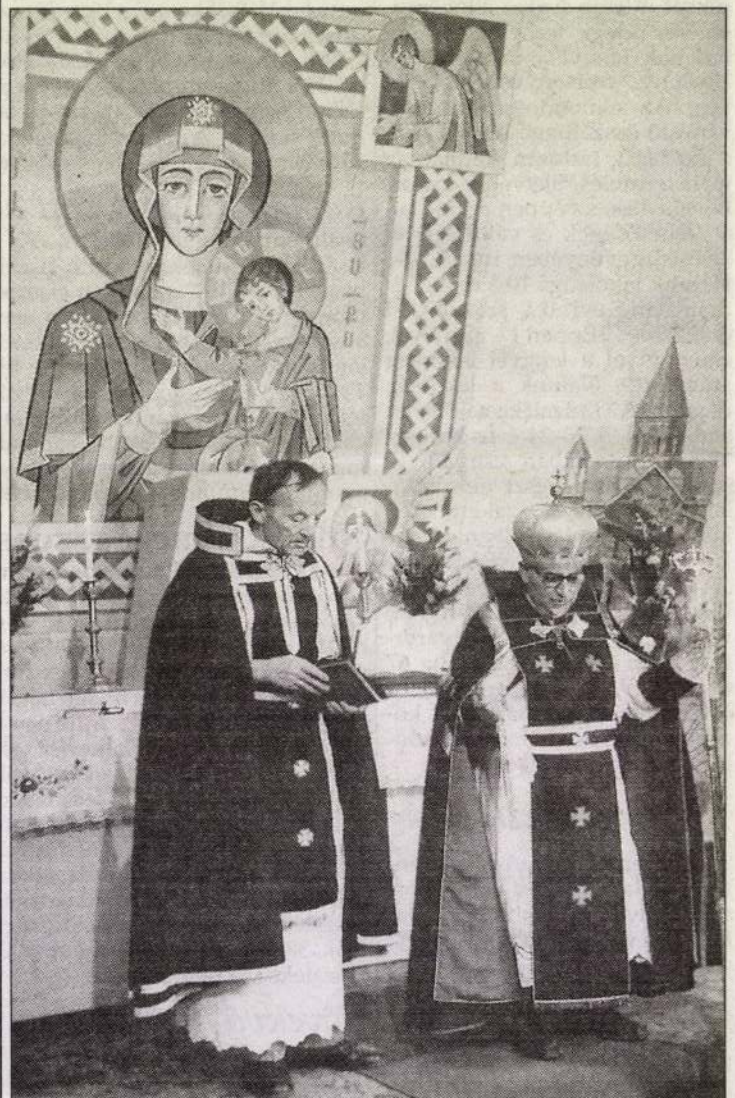

kért felajánljuk a szentmiseáldozatot. Isten irgalmát kérjük, hogy bocsássa be őket a mennyország teljességébe.

A nemzet vértanúira való emlékezés egyúttal elgondolkodást is jelent mindnyájunk számára. Mert mit is jelenthetett ezeknek az embereknek, az örmény tábornokoknak a magyar szabadságharc? Nem mást, mint a testvéri szeretetet és a hazához, a magyar hazához való hűséget, amelyet – minthogy őseik másfél száz éve költöztek ide – annyira magukénak éreztek, hogy hajlandók voltak életüket adni érte. Azt mondják, egy katonának természetes, ha farkasszemet néz a halállal a harcmezőn. De ezeknek a katonáknak nem a csatatéren adatott meg a hősi halál, hanem a bitófán vagy a kivégzőosztag puskái előtt – ezért, ha lehet, áldozatuk még nagyobb. Elfogadták és vállalták a halált, mert tudták, hogy jó ügy mellett álltak ki. Honfitársaik, magyar testvéreik élete és jövője volt az az ügy, amelyet szolgáltak, Isten dicsőségére. A haza iránt érzett hűség, a hazaszeretet eme példája mindannyiunk számára érték. Ennek az erénynek a gyakorlása a mi kötelességünk is. Sokan vághatják rá erre, hogy nincs benne a Tízparancsolatban. Nem értek velük egyet, mert a negyedik pa-

Vértanúk emléke, felekezetek közössége

Templomszentelés a Bocskai-kertben

A dinamikusan fejlődő Hajdú-Bihar megyei kertközségben ökumenikus templomot szenteltek föl szeptember 19-én. Ez az ünnepség méltán számított országos hírnévre, hiszen a templomot a XX. századi magyar egyházi vértanúk emlékére építették; s egyben a felekezetek közti kiengesztelődés szent helye is lett, így minden bizonnyal egyedülálló hazánkban.

Bosák Nándor nyíregyháza–debreceni római katolikus megyés püspök, *Bölcskei Gusztáv* debreceni református püspök és *Keresztes Szilárd*, a hajdúdorogi görög katolikus egyházmegye püspöke végezték a templomavató szertartást. Jelen voltak ugyanakkor debreceni, nyíregyházi és környékbeli református, római és görög katolikus papok és lelkészek, szerzetesek, egyházi tisztségviselők.

A Bocskai-kerti ökumenikus templom társadalmi összefogásból, valamint sok-sok adományból és önzetlen támogatásból épülhetett meg. Az adományozók közül kiemelkedő a németországi *Georg Retaichner* úr, aki egymaga 15 millió forinttal járult hozzá az építkezéshez. (A bajorországi szponzor karitatív tevékenységére jellemző, hogy Indiában kétszáz lakásos házat épített a szegényeknek.) Támogatta az építkezést a regensburgi római katolikus egyházmegye, valamint *Zsurkay János*, a bajorországi Steinberg római katolikus plébánosa. Se szeri, se száma nem volt annak a sok-sok adománynak, amelyeket a Bocskai-kerti emberek, a környék egyházközségei, külföldi és hazai papok, egyházak tisztségviselői, egyházi és civil társadalmi szervezetek, polgárok ajándékoztak az építkezéshez.

A kecses, esztétikailag is remekműnek számító templomépület rekordidő, kilenc hónap alatt készült el. A templom tervezője *Kálmán Ernő* debreceni műépítész, aki a kivitelezést is irányította. A Bocskai-kerti templom immár a kilencedik, amelyet tervezett és épített szerte az országban. (A templomszentelés után a szintén általa tervezett iskola aulájában megtekinthették a vendégek a Kálmán Ernő és fia, Kálmán Ernő munkáinak fényképeiből és makettjeiből nyitott kiállítást.)

Az ünnep áhítatát emelte, hogy erre az alkalomra könyv alakban is megjelentették a templomépítés krónikáját. A könyvet *Tarczali Zsuzsanna* írta.

Bereczki Károly

KÁLMÁN ERNŐ

Református kistemplom, Debrecen

Építész: Kálmán Ernő

Belsőépítész:	Mohácsi Péter
Statikus:	Murányi Ernő
Fűtés:	Szabó Béla
Kert:	Sándor János
Kivitelező:	Derecskei Építőipari Szöv.
Tervezés éve:	1974
Kivitelezés éve:	1974—1975
Rendeltetési egység:	300 fő
Összes beépített térfogat:	
— templom	2732 m³
— torony	74 m³

A korábbi években az állam és a református egyház között megállapodás jött létre, hogy a Debrecen Kossuth Lajos Tudományegyetem közvetlen szomszédságában levő templom helyett, amely a II. világháborúban tönkrement és helyreállítása igen költséges —, új kistemplom épüljön e vonzási területen.

Az új ref. kistemplom az új kert központjában épült.

Az épület környezete jelenleg családi házas, később 4—5 szintes öntött zsalus, illetve új házgyári lakóépületek veszik majd körül.

A rendelkezésre bocsátott szűk terület meghatározta a templom és ehhez tartozó parochia-épületek átrium rendszerű elhelyezését.

A templomépület egy központi főépületből és egy mellé épített toronyrészből áll.

1



2

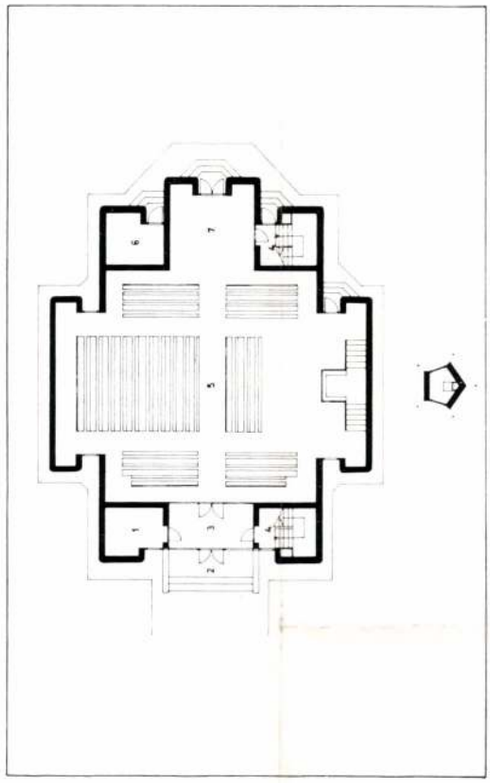

3

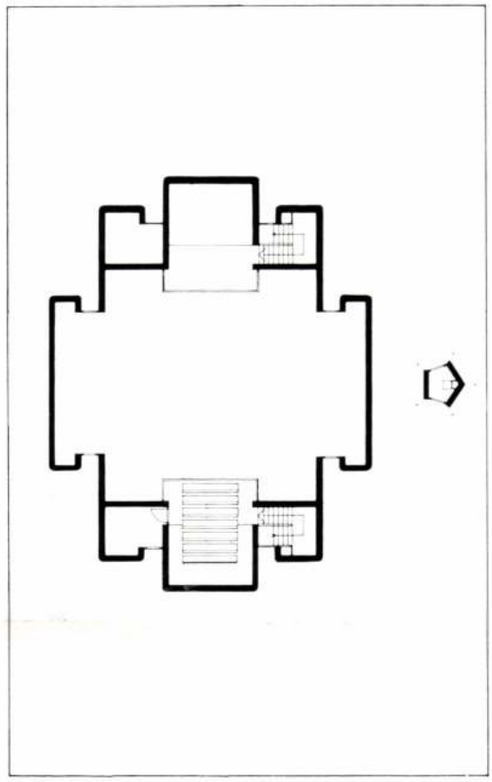

1. Helyszínrajz
2. Alaprajz
   1. Lelkészi iroda
   2. Bejárati tornác
   3. Szélfogó
   4. Belépő
   5. Templomtér
   6. Központi gázkazán helyiség
   7. Gyülekezeti terem
3. Karzat alaprajza
4. Főbejárat

5—7. Templomrészletek

1. Plan de situation
2. Plan
3. Plan de la galérie
4. Entrée principale

5—7. Détails d'église

4



Magyar Építőművészet 1979/3

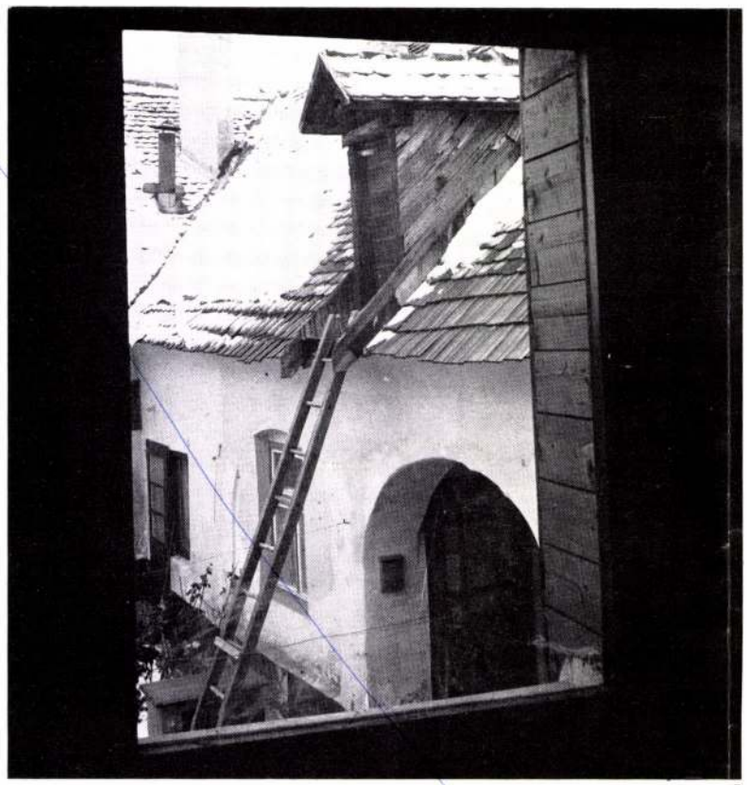

5

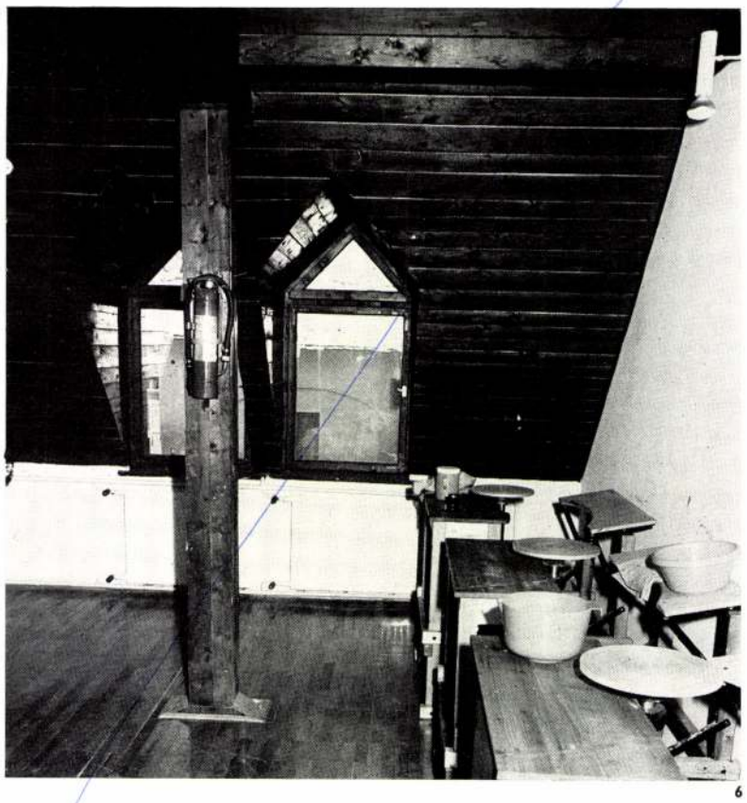

6

7

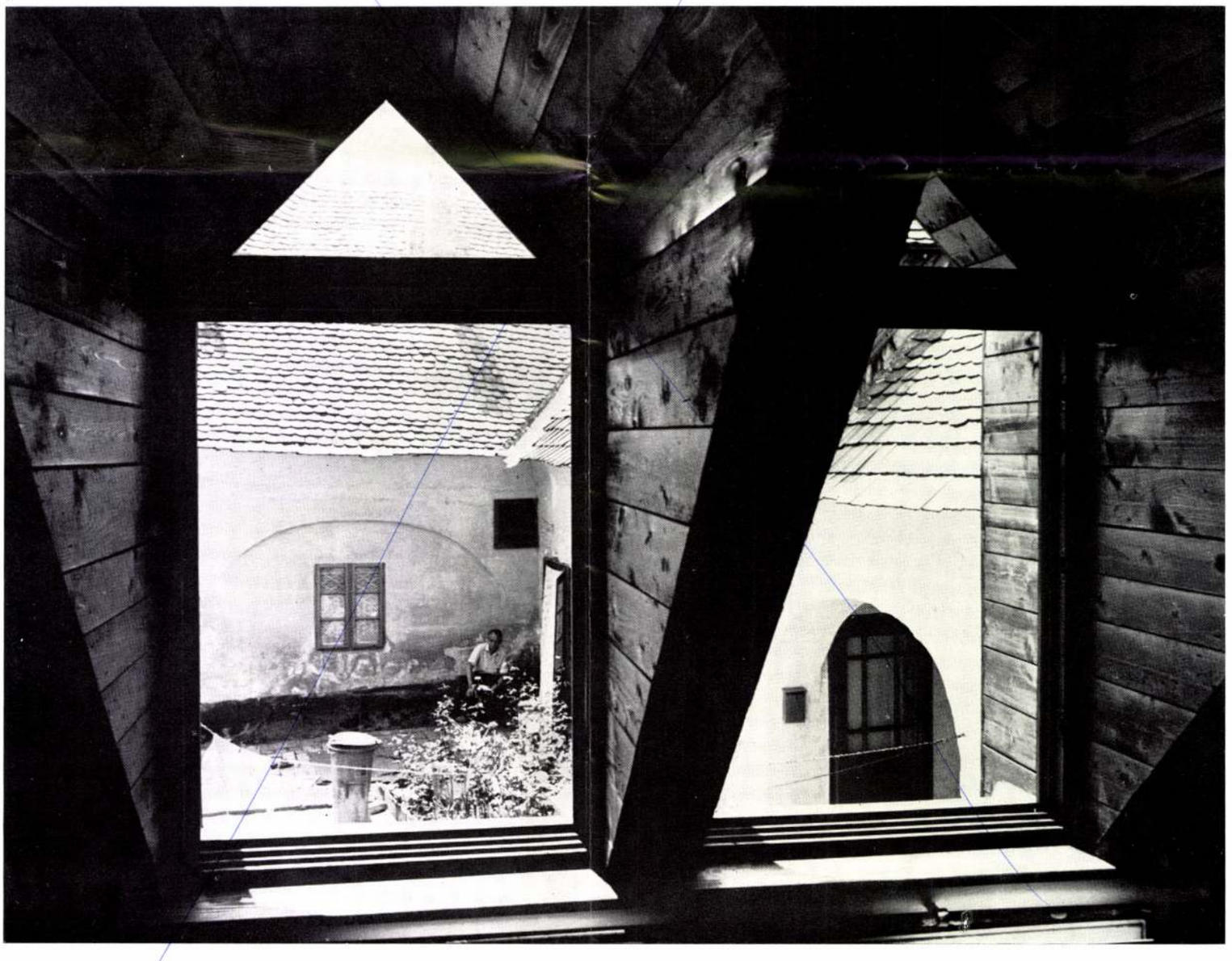

Egy gyászoló közbeszó

Miért hallgatnak a szocialisták? Ezt kérdezte néhány éve Tamás Gáspár Miklós, de költői kérdésére nem kapott választ. A választ alighanem maga is tudja. A Magyar Szocialista Párt alapvetően azokat képviseli, akik nem tagadják meg totálisan a Kádár-rendszert, de tudják, hogy a rendszerváltozással (mely egyben impériumváltás is volt) egyszer és mindenkorra véget ért. A Kádár-rendszer viszonylatában az MSZP egyszerre a folyamatosság és a szakítás pártja. E kettősség bonyolult kommunikálásánál egyszerűbbnek látszott abban reménykedni, hogy a párt – a magyar társadalommal együtt – lassan kinövi a múltját, levedli, mint kígyó a bőrét, az idő természetes ritmusát követve. Amennyire látom, a magyar társadalom nagy többsége és a külföldi közvélemény ezt ma is így gondolja, s értetlenül szemléli a Medgyessy Péter múltja körül kirobbant vitát, melynek feltehetően hosszú árnya és sok áldozata lesz még. De a liberális értelmiség számos kiváló képviselője másképp látja ezt a kérdést. Számukra fontos a múlt kibeszélése, s ezért érzem úgy, hogy illő a szocialisták hallgatását megtörnöm. Előrebocsátva természetesen, hogy mint minden írásomban, ezúttal is szigorúan a magánvéleményemet adom közre. Az MSZP egyik tagadhatatlan erénye, hogy a parlamenti gombok megfelelő nyomogatásán túl szellemi szabadságot enged tagjainak és képviselőinek.

Tamás Gáspár Miklós egyik legutóbbi cikkében (Népszabadság, június 22.) „gyászoló családhoz" hasonlítja „a balközép híveinek szekértáborát". Szerintem semmi ok a gyászra, a halott – a Kádár-rendszer – elég régen, csendben és békésen kimúlt, díszes újratemetése éppoly felesleges, mint a hulla előrángatása és nyilvános megbecstelenítése. De ha vannak, akikben elementáris vágy él újabb és újabb gyászbeszédekre, akkor itt a helye a hang megkösörülésének.

Tamás mester egyik kulcsgondolata így szól: „Nem lehet összeegyeztetni a nemzeti érdek Nagy Imre-i és kádári értelmezését. Vagy-vagy." Ez az állítás az egyéni morál szempontjából igaz, politikailag és történetileg azonban téves. Aki részt vállalt Nagy Imre megyilkolásában, vagy nyilvánosan helyeselte ezt a bűntettet, annak erkölcsileg nincs joga bűntelennek nevezni magát és ugyanakkor Nagy Imre követőjeként előretolakodni. A történelem azonban az egyéni moráltól függetlenül összeegyezteti a kétféle értelmezést. A mai magyar társadalmi és politikai praxis egyszerre örököse Nagy Imre hősi gesztusának, a nagy szabadság álmának és a kádári évtizedek óvatos araszolgatásának a kis jólét és a kis szabadság irányába. S egyben meg is haladja mindkettőt, hiszen Kádár János és Nagy Imre egyaránt szocializmust akart, az előbbi elfogadta ehhez a szovjetek jelenlétét, a másik a semlegesség híve volt. A mai Magyarország viszont kapitalista állam és a NATO tagja.

Abban a folyamatban, amely idáig vezetett, a Nagy Imre-féle heroikus idealizmus mellett a kádári pragmatizmus hagyományai is fontos szerepet játszottak. Nem azért léptünk be a NATO-ba, mert úgy hittük, hogy a NATO-tagság erkölcsileg magasabb rendű a semlegességnél – hanem nyilvánvaló geopolitikai érdekből. S a mai Tamás Gáspár Miklós feltehetően egyetért velem abban, hogy nem azért választottuk a kapitalizmust, mert erkölcsileg különösebben kedvünkre való lenne. A magyar baloldal egyértelmű gazdasági és nemzetközi kényszerből fogadja el azt a rendszert, amelyet legnemesebb elődei hosszú évtizedeken át keményen (s mint azóta a bőrünkön tapasztaljuk, jogosan) ostoroztak.

A nyugatos Magyarország mindeddig legfényesebb sikertörténete, az 1867 és 1914 közti fél évszázad arra a gyakorlati kényszerre épült, hogy a nemzeti érdek aradi és bécsi, Batthyány Lajos-i és Ferenc József-i értelmezését össze kellett egyeztetni. A modern Anglia akkor született meg, amikor a királyt lefejeztető Cromwell hagyománya ki tudott egyezni a király utódainak alkotmányos uralmával. A mai Amerikában senki sem ítélné halálra a Rosenberg házaspárt azért, amit a negyvenes évek végén tettek, nem vetne börtönbe baloldali filmeseket, nem zaklatná Thomas Mannt és Charlie Chaplint, nem figyeltetné meg titkos eszközökkel Albert Einsteint és fizikustársait. (Szeptember 11-e óta ez utóbbi sajnos már nem biztos.) De azokat az amerikai politikusokat, akik annak idején részesei voltak ezeknek a szégyenletes eljárásoknak, ma senki sem kívánja kisepűrni az amerikai közéletből. Csak az idő, amely minden vizsgálóbizottságnál bölcsebben rendezi el az ilyen ügyeket.

Nincs múlt nélküli rendszer, az Internacionálénak a „múltat végképp eltöröljük" a legutópisztikusabb gondolata. Az átlagemberek történelmi emlékezete ugyanakkor legfeljebb három-négy generációra tekint vissza. Nem emlékszünk a honfoglalásra, legfeljebb arra, amit dédapáink felidéztek belőle az 1896-os millennium alkalmából. Mostanában meglepve tapasztalom, hogy a legfiatalabb nemzedékek kollektív emlékezete már nem a Trianon előtti Nagy-Magyarországról szól (amiről a mi nagyszüleink még meséltek nekünk), hanem arról, ahogy a Horthy-korszak (az ő nagyszüleik nemzedéke) visszaemlékezett az egykorvolt, csonkaság előtti „mennyországra". Ebben az értelemben a mai Magyarország a kollektív emlékezetben még létező két történelmi múlt között választhat. A TGM-féle „vagy-vagy" nem Nagy Imrét és Kádár Jánost, hanem Horthy és Kádár rendszerét állítja szembe egymással. A harmadik lehetséges hagyomány, 1918 liberális kísérlete és az 1945–1947 közti korszak a köztudatban elhalványult, a jobboldal szemében ráadásul legalább annyira utálatos, mint a kádári hagyomány.

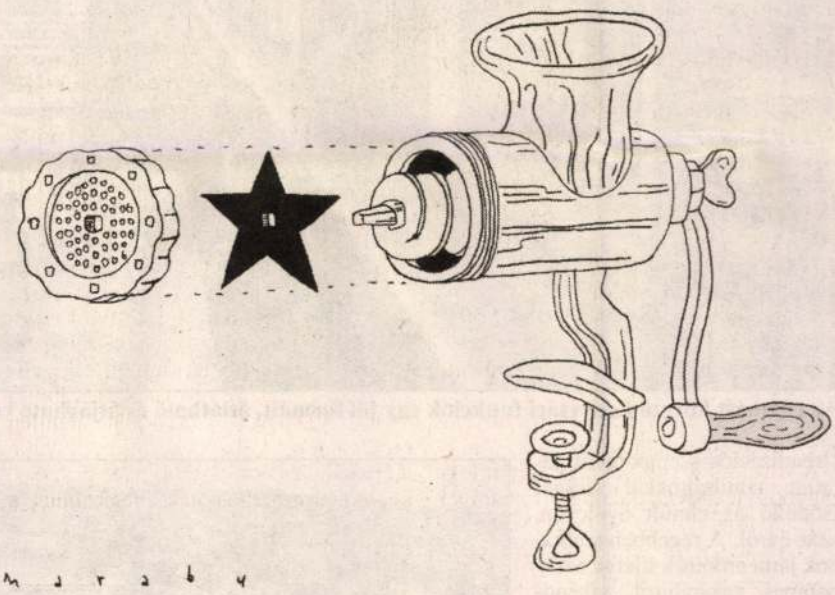

MARABU RAJZA

A Magyar Szocialista Párt tagjai és politikusai számára kollektív szellemi öngyilkosság lenne, ha mindenestül megtagadnák a Kádár-rendszert. Ezt a gesztust egyetlen ellenfelük sem hinné el, híveik nagy többsége viszont a maga és szülei elleni árulásként értelmezné. A kádári évtizedek totális megtagadása ráadásul a Horthy-korszak szellemiségét emelné a nemzet egyetlen érvényes történelmi hagyományává, amint azt a jobboldal szellemi gépezete nagyon ügyesen sulykolja is. Az MSZP-nek nem hordószónoklatokban, hanem mindennapi tevékenységében kell bebizonyítania, hogy meghaladta a kádári hagyományt. Medgyessy Pétert véleményem szerint egyedül miniszterelnöki ténykedése alapján lehet, kell és érdemes megítélni. Nem állítom, hogy a politikában egyáltalán nincs helye a morálnak. Ha kiderülne, hogy egy mai ma-

Akik elélveztek, és akik ne

Minél többször olvasom a vele készült interjút (*Áldatlan és fölösleges vita,* július 3.), annál kevésbé értem Nádas Péter álláspontját. Nem csoda, mert nagyon nehéz lenne bárkinek – még annak is, aki a demokráciától éppen a törvényességet félti – egyszerre félrelökni kétezer-ötszáz év politikai gondolkodását, és épeszű indokokat felvonultatni egy a hagyomány fényében méltán neoprimitivitásnak tekinthető gesztus mellett. Nádas érvelése kaotikus, ami megnyugtató.

Először is a Nádas érvelését végigkísérő érv – amely Eörsi ellencikkében abszolutista kiindulópont mellett is hasonlóan erkölcsellenes konzekvenciákhoz vezet –, hogy a Medgyessy-ügy kontextusa minden más helyett „a primitív hatalmi célokban" keresendő, alapvetően téves. A Fidesz megnehezítette ugyan a pártatlanság dolgát Magyarországon, de azt nem, hogy ne ismerjük fel, ha emiatt helytelent teszünk. Eörsi pontosan ezen az állásponton áll. Nádas ellenben nemcsak a létező átvilágítási törvényt és a törvény Medgyessyt érintő intézkedéseit nem ismeri, hanem folyamatosan, az interjúvoló Mihancsik Zsófia meg-megújuló tiltakozása ellenére – nem annyira összekeveri, mint – szétválasztja az összetartozó erkölcsi és politikai fogalmakat. Nádas gondolatainak rákfenéje a két tartomány, az erkölcs és a politika közötti hagyományosan bonyolult viszony felszabadítónak szánt ignorálása, amely azonban sajnálatosan kizárja, hogy nyugati nyelveken megfejthető nyilatkozatokat tegyen a politikáról – diktatórikusról vagy demokratikusról, neki édes mindegy. Így lesz Medgyessy a Fidesz aljasságának, a Medgyessy-ügy pedig a „békés átmenet" szalonbölcsességének az áldozata. Így lesz az ügy – nem-ügy. Így lesz a hírhedt és nyilvánvalóan nem egyedülálló dokumentum által vert hullámokból eljárásjogi skandalum, a törvények hézagjainak tizenkét éve tartó erkölcsi-kulturális foltozgatásából a demokratikus gyakorlat útvesztője, a törvények erkölcsi kritikájából destabilizáció és bolsevizmus, kódexekből és jogászokból demokrácia. Ami a neves írótól a szent furor megnyilvánulása, az másoktól sajnálkozás vagy megvetés tárgya lenne.

Mióta azonban az SZDSZ – pályafutása során nem először – megadta magát a körülményeknek, csak maszatolás és hazudozás folyik.

Medgyessy-ügy – erkölcsi ügy – azonban van. Ez nem a Medgyessy nevű individuum ügye – s főleg nem „az ő emberi integritásának demokráciában megengedhetetlen veszélyeztetése" –, hanem a demokráciát fenntartó politikai közösség ügye, amennyiben e közösség egyáltalán közösség, és osztozik bizonyos jog előtti elvekben – megkímélve a polgárokat egymás magánéletének részleteitől, de fenntartva a véleményalkotás jogát a közösséget érintő ügyekben. Egyetértek Eörsivel abban, hogy Nádas Péter pozitivistának (?) szánt jogelméleti gondolatai alkalmasint oda vezetnek, hogy a magánélet szentségének oltárán, a diszkrécióra redukált humanizmus jegyében feláldozza a közügyeket és egy politikai közösséghez való tartozás lehetőségét. Nádas sajátos abszolutizmusa emígyen hajszálra azzal a gőggel íródik, amellyel bármelyik végig nem gondolt gondolat, és semmivel sem érzékenyebb úgynevezett embertársaink erkölcsi természetű vívódásaira, mint az idős asszony, aki beleordította a várbeli lakásába igyekvő író arcába, hogy kommunista. A tolerancia iránti érdektelenség diktálja mindkét magatartást. „Ha én lennék a miniszterelnök" – büszkélkedik –, „eszembe se jutna (lemondani)". Mennyivel emberibb volt Medgyessy, akinek legalább eszébe jutott.

Vonalak meg valóban nincsenek. Nem lehet utólag eldönteni, hogy kinek kell lemondania és kinek nem. Az erre vonatkozó – tökéletesen releváns – kérdésével a riporter abba a kényelmes helyzetbe hozza Nádast, hogy újfent a törvények alkalmatlanságáról nyilatkozhasson – miben másban, mint erkölcsi ügyekben (amit persze nem mond ki). Nem esik szó arról, hogy a vonalhúzogatást pontosan az váltotta ki a kormánypártokból, hogy nem hajlandók a saját vagy politikai közösségük (erkölcsi) érzékenységére bízni, hogy egyedi esetekben mi történjék. Nem az erkölcsöket védik tehát a törvényektől, hanem fordítva, a törvényeket az erköl-

Játék a betűkkel

A gödöllői városi könyvtár épülete és a Gutenberg-galaxis

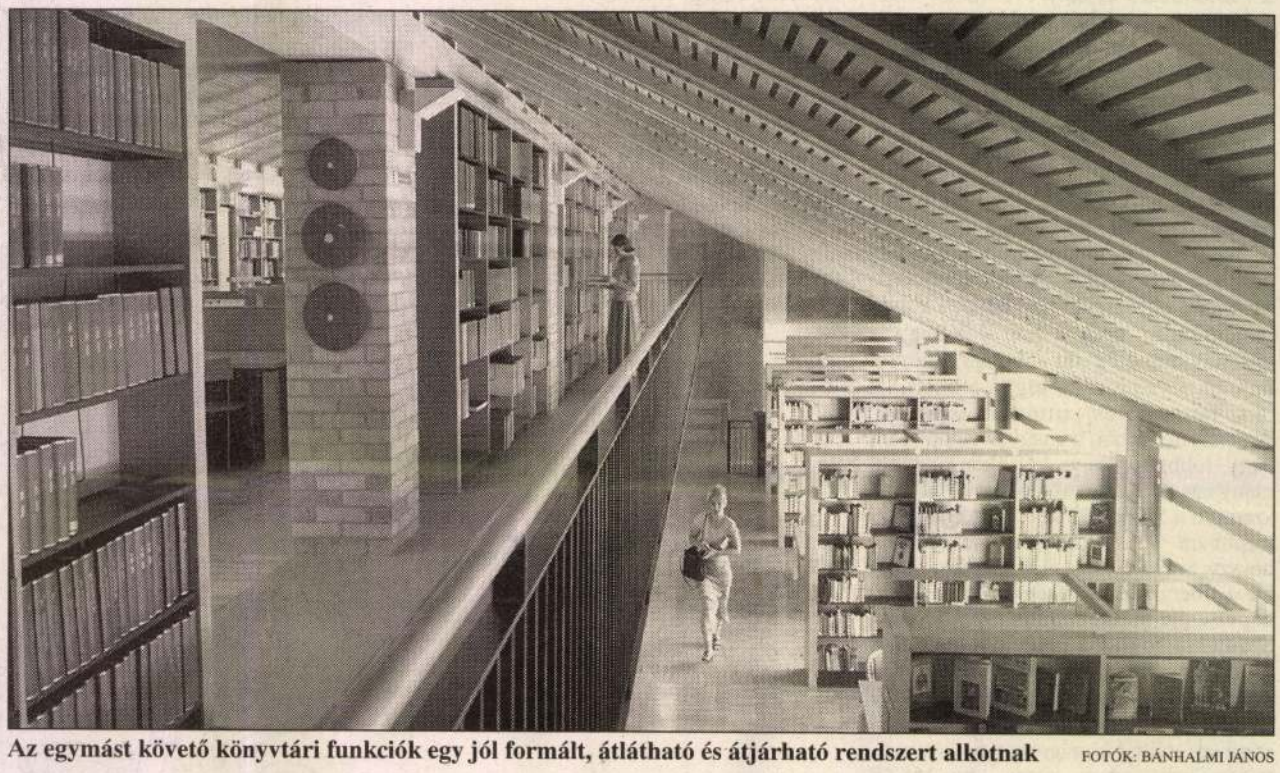

Az egymást követő könyvtári funkciók egy jól formált, átlátható és átjárható rendszert alkotnak FOTÓK: BÁNHALMI JÁNOS

Urbanizációs szempontból páratlan tanulságokkal szolgál Gödöllő az elmúlt nyolcvan, száz évről. A régebben vadkanok járta erdőiről, illetve Sissy pompás vakációiról, víkendjeiről egyaránt elhíresült Grassalkovich-kastély és az azt körülvevő uradalom egy fenségesen szép, hatalmas kiterjedésű barokk településszerkezetet testált az utókorra. Ez a szerkezet kitűnően megfelelt azoknak az építészeti kihívásoknak – gondolok itt Nagy Sándor, Medgyasszay István egy-egy színvonalas családi villájára, iparművészek, képzőművészek lakhelyeire –, amelyek a XX. század közepéig jellemezték a városkát.

A gyökeres átalakulás az ötvenes években következett be, amikor is az egykori premontrei gimnázium területén megalakult az agrártudományi egyetem (legjobb épületeit Rimanóczy, Jánossy György jegyzik), illetve egyre nagyobb szerepet kapott a HÉV. A jó közlekedés hatására a főváros közeli Gödöllő lakossága földuzzadt. A barokkos fundamentumokkal rendelkező településszerkezet – szigorú utcarendszer, valamint „megörökölhető" telekhatárok hiányában – egy igencsak szabdalt, nagyon is elegyes, esetleges városi arculattá alakult át. Hiányoznak az igazi főutcák, a városmag. Kissé logikátlanok a teresedések, túlságosan is domináns pozícióban van a HÉV-állomás, elszórtak a középületek.

Nehéz érvényes léptéket, kifejezési modort, igazodási pontot találni ebben az összevisszaságban.

Az építészeti középnemzedékhez tartozó Kálmán Ernőnek és a belsőépítészeti megformáláson dolgozó Major Györgynek most sikerült egy olyan közintézményt tervezniük a régi városháza épületéhez közel álló telken, amely szerény, fegyelmezett megjelenésével a későbbiekben kiindulópontja lehet egy egységesebb építészeti arculatú Gödöllő létrehozását megcélzó rendezési tervnek.

A nemrég átadott új városi könyvtár épületének összességében puritán, de érdekes geometriai szerkezetet eredményező utcai főhomlokzatának látványa is sejteti, hogy Kálmánék könyvtárépülete az utcakép radikális átformálása helyett inkább a ház belvilágára koncentrálva teljesedik ki. Logikus rendszerben, egymásba sodródó terek láncolatában követik egymást a különböző funkciójú egységek. A fogadótérből még a földszinten érjük el a folyóirat-olvasót. Ebből a térrészből egy virtuóz tetőforma alá érve lépünk be egy kis előadóterembe, amely az utcafrontra rendezett kávézóban folytatódik.

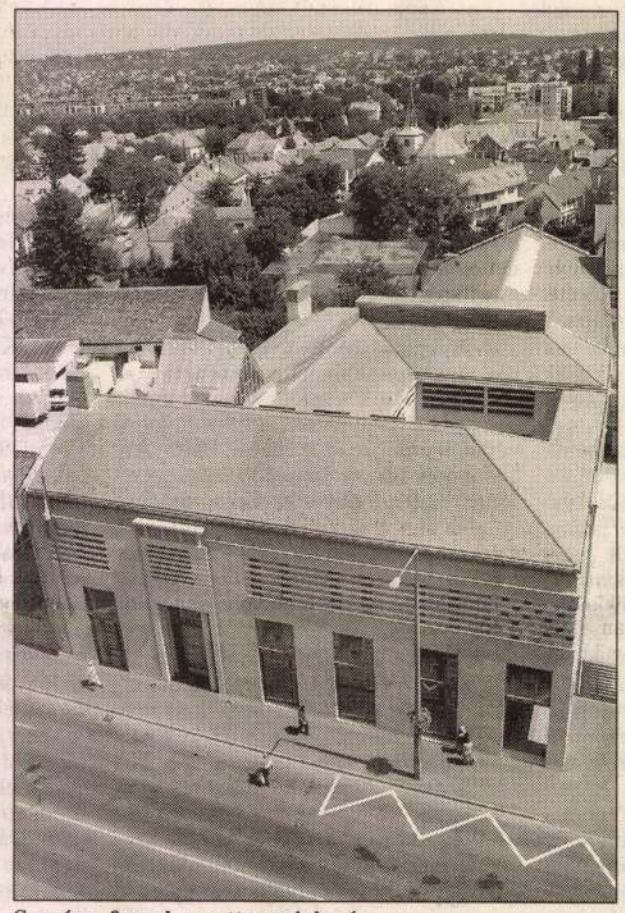

Szerény, fegyelmezett megjelenés

Az épület alaprajzi elrendezéséből következően a különböző épületszárnyak egy jól használható, szép ritmusban tagolt belső udvart alakítanak ki. A homlokzat visszafogottan is jól működő alapkaraktere után itt érezzük újra azt a finom, visszafogott eszközökkel operáló építészeti modort, ami a város egyéb tereinek formálásakor is példaértékű lehet.

A felső szinteken egymást követő különféle könyvtári funkciók (gyermekkönyvtár, az utcai (!) oldalra rendezett raktárrészek, irodák, olvasózugok, számítógépes munkahelyek stb.) egy jól formált, átlátható és átjárható rendszert alkotnak. Az olvasók ferde falsíkjai bátran mutatják meg a tetőszigetelés szerkezeti faléceit, amelyek mellett dominánsan jelenik meg a látszóbeton, illetve a téglaborítás is. Ügyesek, jó arányúak a galéria-beépítések, lelépcsőzések és az áthidalások is.

S ha már egyébként is szóba kerültek azok a belső burkoló anyagok (fa, tégla, beton), amelyek aránya meghatározó lehet a könyvtár belső atmoszférájának létrejöttében, térjünk is rá egy második, rejtettebb karakterológia vázlatos elemzésére. Ehhez semmi mást nem kell tennünk, mint a kezünkbe venni egy „átlagos" formájú, alakú könyvet. Emeljük szem magasságba! Majd vegyük sorra azokat a „geometriai egységeket", amelyek egy könyvet, mint tárgyat jellemeznek. A borítók síkjait, a könyv gerincének vonalát. Az egymásra préselődő, vagy éppen lazán egymástól elnyíló könyvlapok párhuzamos rovátkáit. A szövegsorok szabályos, szigorú párhuzamosait. Vagy a papírlapok rostos felületi textúráját. Végül, kissé szétnyitva, gerincével felfelé fordítva formáljunk a könyvből, amolyan kis tetőformát. S vegyük észre, hogy Kálmán és Major eljárásai azért tudnak szerénységük, visszafogottságuk ellenére is adekvát, érvényes, hangsúlyos és nehezen felejthető fogásokká válni, mert maga a könyvforma sem egy harsogóan cizellált valami.

Ha képesek vagyunk a könyvtári főhomlokzat ablakritmusát a polcokon sorakozó könyvek gerincének ritmusában, a horizontális működő rovátkákat a könyvlapok, betűsorok vízszinteseiben viszontlátni már jó nyomon vagyunk ahhoz, hogy az épület különféle elemeit pontosan úgy tudjuk „elolvasni", akár egy kitűnő regényt.

Nemes, a könyv esszenciális formai egyszerűségéből fakadó fogások azok, amelyek az új gödöllői városi könyvtár épületét pontos, gondos alkotássá teszik.

Martinkó József

Az OCTOGON építészetkritikai műhely tagja

Confessio

Ízelítő a legújabb számból

Meditáció és imádság. Tarr Kálmán: Az Isten szerinti szomorúság. Nádasdi Éva, Békési Gyula, Szilágyi Ferenc verse, Tőth-Máthé Miklós, Károlyi Kovács Imre elbeszélése, Annus József Eltérített pegazus című regényének részlete, Szabadi Sándor Humanizmus és hit Thomas Mann műveiben című tanulmánya. Frigyesy Ágnes beszélgetése Balog Zoltánnal, a Református Iszákosmentő Misszió lelkész-igazgatójával. Novák István Az egyház szava, Tőkés István Egyház és magyarság című jegyzete. Vallás és politika a XXI. század elején – részlet az Ökumenikus Tanulmányi Központ 17. számú füzetéből.

LANCZKOR GÁBOR

Distanzlieb

Zuhog fentről a forró víz a
kifosztott, pihegő korpuszra.
Nyíló és a becsukódó ajtók zaja.
A lefolyóban nem az ön haja.
Csak láthatatlan jár-kel erre
pointillista októberbe'
szobámnak megnyúlt árnyai között.
This is hardcore, élesben megy, szökött
fegyencként rejtőzvén egymás elől,
én Budapesten s Ljubjanában ön.
A csempéhez tapadok – mintha
a teste csak mellettem volna.
Zuhog fentről a forró víz a
Kifosztott, pihegő korpuszra.

Lanczkor Gábor (1981), kötete még nincs.



harmonikus beépítésű szemközti domboldaltól, talán tudatosan a bensőségességet tartotta fontosnak tervező és megbízó.

A családiház-tervezés mindenkori építészeti-emberi konfliktusforrása – a megbízó, vagy az építész tervezi-e a házat? – itt egészen kiváló eredményt hozott. „Szerencsére adódik úgy is, hogy a megbízó és építésze 'egyívásúak', ez lehet a siker és jó ház kulcsa." – mondja Vincze idézett könyvében. (51. old.) Az építtető által kért alaprajzi megoldás meghatározó eleme, hogy a ház központja a nagy belmagasságú nappali legyen, a vele egy térben összekapcsolt, körbeablakozott konyhával. Belépve nagyvonalú térélményt nyújt ez a megoldás, s a pasztellszínű falak és hajópadló, a kissé szigorúan sorolt, hatalmas, függélyes kerti ablakok hatásosan, de mértéktartóan szólnak a lakók méltóságáról, józanságáról és egyéniségéről. Igen, a lakókéről, hiszen környezetük végül is őrájuk vall – innen az említett konfliktus, amelyben most partnerként gondolkodott együtt építész és megbízója. A nappali terébe beúsztatott, fémoszlopon nyugvó, dolgozószobaként szolgáló galéria izgalmasan tölti meg a méretes teret, és kölcsönöz egyéni ízt a belsőnek. Innen lépünk a magas, „monumentális" téglapillérekkel alátámasztott félnyeregtetők fedte teraszokra, amelyek természetesen szervülnek a házhoz, kerülve minden mesterkélt tornácos hangulatot. Erényük, hogy felvillantják az akár falusi, akár városi családi ház igazi értékét, a kertkapcsolatot, a diófa alatt töltött órák élményét, amelyet a mégoly lélegzetelállító panoráma sem pótolhat. Általuk és az említett alacsony bejárati oldali eresz által egészségesen és szerényen földközeli marad a ház, s ez nagyon fontos minőség, hiszen Magyarországon már vagy harminc éve dühöng az esetlenül és pöffeszkedve emeleteiket, tetőablakaikat és főleg tökéletesen haszontalan erkélyformedvényeiket mutogató családi házak építése a budai hegyvidéken és falvainkban egyaránt. A ház belső terének rejtett szépsége a hengeres belső terű, elkülönített lépcsőház, amely az alsó szintről a tetőteraszig vezet. Falburkolata a külső felületek látszó téglaburkolatát folytatja, mintegy becsempészvén a külső teret a belsőbe, s a szépen kivitelezett, műkőborítású csigalépcsővel együtt külön belsőépítészeti világot teremt a házban.



Az értő szem leolvashatja az elegáns és arányos, szépen kivitelezett házról a józan szemléletű megbízó szándékát, azaz, hogy családja számára építtet, nem befektetési céllal, és felismerheti a kellő alázattal dolgozó építész keze nyomát, amely valóban építészetté teszi a falusi domboldal legújabb családi házát.

Sulyok Miklós

ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / ARCHITECT
VINCZE LÁSZLÓ DLA – AXIS

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS / FELLOW ARCHITECT
BORSAY ATTILA

STATIKUS TERVEZŐ / STRUCTURE
SURÁNYI GYÖRGY – M-PLAN

GÉPÉSZET / PLUMBING
FENYVES TAMÁS – KOMPLAN

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
SÁRFALVI ILONA







ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
Kálmán Ernő

FOTÓK • PICTURES • HÁIDER ANDREA

befejezetlen szimfónia

Klebelsberg Kulturális és Művészeti Központ, Pesthidegkút

I. Az idő szűkössége és reménytelen hossza

Egy-egy ház létrejöttének időtartamát utólag nézve, gyakran meglepő arányban áll az első tervvázlatok és az átadás napja közt lepergő időszak, benne a ténylegesen tervezésre fordított (fordítható) idő. A pesthidegkúti épület esetében ez közel öt esztendő, egyszerre sok is, kevés is. Ha végigpörgetnénk az ez idő alatt készült vázlatokat – a munkatárs Balogh Csabának a területre készült egyetemi komplex tervét is számbavéve –, remények és megtorpanások, bizakodások és kétségek érzetét lehetne kiolvasni a tervlapok dátumainak ritmusából.



A megépült – egyes pontjain még befejezetlen – mű az utolsó változat. A 2001-ben elnyert címzett támogatás összege a rendelkezésre álló önrésszel és a közbeszerzési eljáráson kialakult napi ár közti különbözet áthidalására tett egyszerűsítések, módosítások szorításában készült, és valósult meg közel egy-másfél év alatt. Az építés minden kompromisszuma ellenére reményteli időszakát a jövő bizonytalansága váltotta fel, amelyet csak a jelenleg folyó hasznosítási pályázat eredménye oldhat fel.

II. Ideák és realitások

A kulturális és művészeti központ gondolata meglévő közművelődési intézményi kereteken túl (Petőfi művelődési ház, fiókkönyvtár) új helyi kezdeményezések (Hidegkúti Nyári Fesztivál, helyi színház gondolata) és hosszabb távú célok (távoktatási központ) mozaikjából formálódott, közel 2600 m^2-es tervezési programmá. A megvalósulás lehetőségét a hidegkúti ófalu szívében romlásnak indult, volt iskola és Forgách (Walla) kúria 1,1 hektáros területe és épületei adták, amely a szomszédos telek és a rajta álló Klebelsberg-villa fejlesztésével alakulhat közösségi térré.

A helyi közösségteremtés kerete a terület alsó határán a medrét mind mélyebbre vágó Paprikás patak, a kertben még fellelhető forrásfoglalás historikus kő tetrapilonja, és a valaha volt kert emlékét őrző ősfák maradéka. A rendezési terv szerinti gyalogos- és bicikliút patakparti ösvényének idillje és a szomszédos ófalusi házak egyre fogyatkozó bukolikus maradványa erősíti a hely szellemét. A hely „bejáratását" jól szolgálja az itt rendezett hidegkúti napok sikeres eseménysorozatának hagyománya is.





A fenti jó adottságok műszaki gondjai már kevésbé idilli képet adtak, a két 19. századi épület többszörös átépítése, a terület 1945 utáni változó használatának maradványai nehezítették a feladatot. A patakparttól enyhén emelkedő terep hidrogeológiai adottságain túl az építészeti alapkérdés sem volt túl könnyű. Hogyan lehet a két ház hasznosítható tereinek többszörösét úgy elrendezni közöttük és körülöttük, hogy az új ne játssza túl a megtartandókat, a szükséges külső kiszolgáló terek hogyan szövődjenek a majdan újraéledő kert világába, és a többirányú feltárhatóság ellenére mégis értelmes belső közlekedési rend alakuljon ki?

III. A rámpa csábítása

Az összetett program első pillanatra egyszerű építészeti képletének fő elemeit a két megtartott, küllemükben műemléki gonddal felújított ház és a közéjük, a volt telekhatárra épített új szárny adja. Ezt egészíti ki a könyvtár ellipszis alapgörbéjű hengerének körívű transzlációs felülettel fedett, a patakpartra kiforduló tengelyű tömege és a volt kúria épület mögötti szabadtéri színpad. Ennek centruma a terület két fő megközelítési irányának (Temető utca és Mester utca tengelyeinek) metszéspontjából szerkesztett theatron. Az új szárny gerince és vezérmotívuma változatos szinteket összekötő rámparendszer. A köréje szőtt, az új szárny teljes hosszát átívelő acél-üveg-fa doboz nagyívű gesztusát megtörik a különböző formájú, eltérő rendeltetésű és anyagú elemek. A patak felőli bejárat feletti, acél trapézlemezbe csomagolt irodaegység, a felső rámpa szint feletti téglányra váltó kiemelés: a melléktereket az együttes főszereplőjévé növesztik. E növekedés szétfeszíti a két régi épület térközét. A forma- és anyaghalmozás mellékszólamaként az alsó szint oktatótermei melléktereinek felfelé meghúzott, a felső szinten döntően ülőfülkékké válnak. Az önmagában is poétikus anyagkontrasztra épülő nyerstégla-acél-fa dobozok az összhatásban disszonáns elemként, a kúria előtti süllyesztett tér felől váratlan falként állnak ki-be az üvegfal síkjából.

A rámpa tere ugyanakkor a fő rendeltetési egységek előteréül is szolgál. Ez a térsor egyben porta, recepció (majd egyszer megvalósuló büfé), színházi foyer és kiállítótér. A működésbeli sokféleséget az alaphangot megadó nyersbeton padló-és födémfelületek a már említett formai és anyaghasználatbeli mellékszálak sokaságát nem tudják összefogni. E sokszólamúságban szinte elvész a régi ház kibontott alapjához húzott kőfal szólama. Az elszalasztott drámai összhangzat a régi épületek mögötti kiszolgáló folyosókon mutatkozik a meg legjobban, ahol a kiszabaduló kőfalakra csak a beton pincefalak és az üvegtéglabetétes vízzáró beton födémek kontráznak.

A belső válasz- és főfalaktól megtisztított két régi épület felújított pincéivel különböző rendeltetésű közösségi tereknek ad majd otthont. A volt iskola meg-




ÉPÍTTETŐ / CLIENT
BUDAPEST FŐVÁROS, II. KER. ÖNKORMÁNYZAT

GENERÁL TERVEZŐ / DESIGN
REÁLTERV ÉPÍTÉSZIRODA KFT.

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
KÁLMÁN ERNŐ, REÁLTERV ÉPÍTÉSZIRODA KFT.

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
ALBRECHT BEÁTA, BALOGH CSABA, RUJÁK ESZTER, NOVÁK RÓBERT

MŰEMLÉKI REFERENS / MONUMENT EXPERTS
LAMPERT RÓZSA

BELSŐÉPÍTÉSZEK / INTERIOR DESIGN
KÁLMÁN ERNŐ, TAKÁCS SÁNDOR

SZERKEZETTERVEZŐK / STRUCTURE
BOGDÁNYI GÁBOR, VARGA BÉLA – GAUFF BUDAPEST KFT., EMBERSICS JUDIT – SPECIÁLTERV KFT., IVÁNYI JÁNOS – MÉR-I-KON BT.

ÉPÜLETGÉPÉSZET / PLUMBING
DR. TÓTH PÉTER – PENTAPLAN KFT., KALOTAI JÁNOS – KAVATERV KFT.

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
MÓRICZ ISTVÁN, RÉVHEGYI FERENC – IPARTERV-ELEKTRO KFT., VASS NOÉMI – KAVATERV KFT., MELDETECHNIK KFT.

AKUSZTIKUS, SZÍNHÁZTECHNIKUS / THEATRE TECHNOLOGY
KOTSCHY ANDRÁS – KOTSCHY BT.

KERTTERVEZÉS / LANDSCAPE
SZALKAY ADRIENNE – PIGMENT KFT., HLATKY KATALIN – LIGETTERV BT.



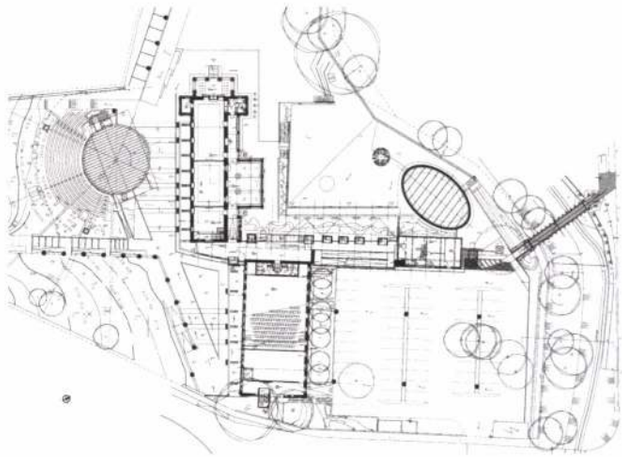

tartott, és megmutatott – a hagyományos színpad feletti „zsinórpadlás" kialakítására kiváltott – kettős függesztőművű fedélszékével fedett. A sokoldalúan használható tér 300 fős színháztermet rejt, dönthető padlósíkú nézőtérrel. Nyílt szigeteléssel felújított kőboltozatos pincéje az új részekben kialakított díszletező és öltöző helyiségeken túl egy külső megközelíthetőségű klubot és vendéglátó egységet is kapott. A kúria épületében – részben a pincében és a tetőtérben – kialakított üzemeltetési és gépészeti helyiségeken kívül az eredetileg istállóként használt, felújított pincében szakköri helyiség, valamint egy szintén önállóan megközelíthető, többcélú, összenyitható térsora házasságkötőteremként, rendezvénytérként és helytörténeti kiállításként is szolgál majd. A patakra nyíló, beüvegezett tornác és a tágas „veranda" szalonként egészíti ki az előbbi tereket. A földalatti világot a szabadtéri színpad alá épített próbaterem és öltözők teszik teljessé.

Ezekben a terekben közel került egymáshoz a régi terek tizenkilencedik századi unalommal rokon normalitása és az új rendeltetésű tervezői megfogalmazása. A megtartás sokrétű gesztusával együtt erősítvén azt az érzést, hogy az előcsarnok – ma általános – attraktivitás-vágyának barokkosan burjánzó építészete mellett lennének más utak is a világ továbbépítésére.

IV. Premier próba nélkül

A mű (majdnem) kész, a közönség még kint várakozik a végleges és ideiglenes kerítéseken túl, és amíg türelmesen toporog e januári tavaszban, érdemes elgondolkodni azon, hogy miért reménytelen vállalkozás építészeti művet megszólaltatni. A szerző(k) előállnak partitúrájukkal, és egy alkalmi társulású együttest alakítanak, próbák és összejátszások nélkül, egyszeri alkalomra különböző karnagyok és karmesterek interpretációjában eljátsszák a dédelgetett darabot. A mű megkövül és ott marad, úgy, ahogyan a premier sikeredett. És ha majd a közönség bejut a – tengelyből talányosan áthelyezett Temető utcai – kapun át, nem fogja mérlegelni, hogy a színek esetleges összehangzása szerzői vagy karmesteri tévedés, a fafajták műanyagig való burjánzása honnét való, és vélhetően az sem igen izgatja majd, hogy mennyire anyagi természetű a Templom utca felőli falat és a könyvtárat erődítő, bontásból felhasznált homokkő-tégla falazatnak kettőstéglába való átmenete. Ez így van jól, mert sokkal fontosabb, hogy a közösség ne a kapukon kívül várakozzon, hanem töltse meg élettel mihamarább a még bútorozatlan „szálákat" és a kertet. Hogy egymásra figyelésükben, önfeledtségükben megfeledkezzenek minden esetlegességről, melyeket az oly hosszú és mégis oly szűkös idő kitermelt magából a megvalósulás során.

Major György

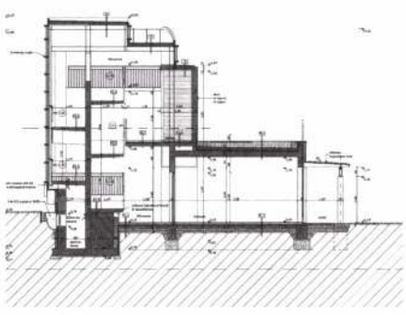

A kúria épületei a parkkal a 19. században épültek, majd az 1920-as években kerültek Klebelsberg Kunó tulajdonába. Az egyik épületrészben a II. világháború után raktár, később a Rókus Kórház pszichiátriája működött. A tulajdonjog részben tisztázatlan, a bírósági döntés most várható. A II. kerület Hiller István miniszterhez fordult, szeretnék, ha a jelenleg vitatott birtoklású épület állami tulajdonú lenne, és ennek kulturális hasznosítására is javaslatot tett. Az eredetileg művészeti központnak szánt épület a mostani tavaszon birtokba venni kívánt 3000 m²-es részébe a Petőfi Művelődési Ház költözik, amelynek jelenlegi helye 800 m²-es.

(Forrás: Népszabadság, 2004. 01. 23.)

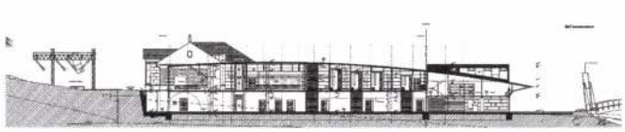



ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS
Kertész András Tibor, Horváth Péter, Stummer Judit



FOTÓK • PICTURES • HAJDÚ JÓZSEF

Szókimondó építészet

Megújult a Fehérvári úti piac

AZ ÁTÉPÍTETT FEHÉRVÁRI ÚTI PIAC néhány héttel megnyitása után olyan volt, mintha már legalább fél éve működött volna: minden négyzetméteren árusok és vásárlók tolongtak. Nyomát sem lehetett látni az új épületek furcsa átmeneti létének; szempillantás alatt belakták. Hogy ez az új konstrukció kiváló funkcionalitását bizonyítja-e, vagy egyszerűen csak annak köszönhető, hogy a hely kivételesen szilárd hagyományokkal rendelkezik – ti. több tucat kereskedő dolgozik itt már évtizedek óta, a 77 standból 65-öt ők tartottak meg – nem tudható biztosan. Ez mindenesetre annyit elárul, hogy a használói elvárások és az építészeti megoldások között nem lehetnek túlzott eltérések.

Az épület hosszú évek óta várt, jól indokolható bővítését, átépítését hosszas viták után 1998 körül határozták el. Az 1977-ben átadott, Halmos György tervezte épületet már rég kinőtte a piac, átterjedt a környező járdákra is, bódék sorai nőttek a falak köré, alkalmi árusok árasztották el a környéket. Mindemellett Halmos György művének építészeti megoldásait senki sem vitatta, épp ellenkezőleg: a maga korában a hazai építészet egyik legtöbbet említett műve volt, komoly szaktekintélyek nyilatkoztak mostanában is az épület kiváló működéséről. Elkészültekor a nemzetközi építészeti szaksajtó is felfigyelt rá – elsősorban formai megoldásai, egyes korabeli nyugat-európai törekvésekhez kapcsolódó részletei miatt. A megastruktúrák megvalósítására tett '60-70-es évekbeli angol kísérletek (P. Hodgkinson, D. Lasdun, N. Brown épületei) hatása nyilvánvaló a lépcsőzetes, piramisszerű formálásban és a beton használatának jellegzetességeiben, noha mindez emlékeztet a japán metabolisták, elsősorban K. Kikutake egyes épületeire is. Ezt a sajátos geometrizálást és a mellvédek dekorálását akár – idehaza még korai – posztmodern jellegű archaizálásnak is tekinthetjük, óhatatlan az asszociáció a hódítások előtti ősi közép-és dél-amerikai kultúrák építészetére. Az átépítés megkezdése előtt többen kezdeményezték is a piac műemlékké nyilvánítását, s bár a műemlékvédelmi hivatal elismerte az épület kiemelkedő értékeit, „ifjú kora" miatt nem vette listájára. Az átépítéssel kapcsolatban azonban egyöntetűnek tekinthető szakmai vélemény volt, hogy az átalakításnak a lehető legkevesebb bontás elve szerint kell lezajlania. Mint látni fogjuk, a tervezők, Kertész András Tibor és építésztársai – amennyire összeegyeztethető volt az új üzemeltetői igényekkel – tartották magukat ehhez az elváráshoz.

Egyszerű, nagy belmagasságú, fémvázas csarnok került a teraszok, valamint a piac által korábban elfoglalt közterek fölé; a régi fedett lépcsőket azonban – a Halmos György eredeti terveiben is szereplő, de akkoriban nem engedélyezett – mozgólépcsőkkel

BP. XII. FEHÉRVÁRI ÚTI PIAC REKONSTRUKCIÓJA ÉS BŐVÍTÉSE

GENERÁL TERVEZŐ / DESIGN
KERTÉSZ ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.

FELELŐS ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / LEADING ARCHITECT
KERTÉSZ ANDRÁS TIBOR

ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / ARCHITECT
HORVÁTH PÉTER,
STUMMER JUDIT

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
HORVÁTH TIBOR,
ERDEI ISTVÁN

STATIKA / STRUCTURE
ELENIX BT. – ÖRSI JÓZSEF

ÉPÜLETGÉPÉSZET / PLUMBING
G+B PLAN KFT. – BIHARY ZSOLT

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
KA-TE BT. – DORGAI KÁROLY

KÖRNYEZETTERVEZÉS / ENVIRONMENTAL ARCHITECTURE
LAND-A STÚDIÓ KFT. –
TORMA SAROLTA

ÚT-KÖZLEKEDÉS TERVEZŐ / TRAFFIC
KÖZLEKEDÉS FŐVÁROSI TERVEZŐ IRODA KFT. – RHORER ÁDÁM

KÜLSŐ KÖZMŰ / PUBLIC UTILITIES
TRIPLAN – ANIOT PÁL

KÁLMÁN Ernő épitész

JANÁKY György: Őrbottyán, Református egészségügyi gyermekotthon bővitése [Kálmán Ernő, Major György]. a/3 1991.3.sz. ill.

--Major György épitész

zdete. 1911 tavaszán rendez-
itásomat Pásztor János szob-
ruházban. Nem volt vele va-
tól az esztendőtől fogva min-
még? A sikert, amely most
m vártam. Ilyesmire sohase
itottam volna reá. (e. a.)

-szemmel.

án asszonyoknak. —

— Édesem, mért nem
hívtál már több, mint négy
hete?

— Először hivtalak. Há-
romszor telefonoztam.

— Egyszer se.

— *Ha* én azt mondom,
hogy háromszor vagy öt-
vehetsz rá, hogy legalább
nem kaptam összeköttetést,
negjavult.
on, akkor kap az ember ösz-
k köf össze. A rossz telefon
tizenöttel. Szóval háromszor
csak azt akartam mondani,
nem történt semmi!...
Még soha ilyen mozgalmas élő-
nap, mint egyik a mult-
gyilkos. Meggyilkolt feleség.

És ha felnyúzzák, akkor lederregi. Ha egyszer voltál egy ülésen, ugyanannyi, mintha százszor mentél volna el egymásután.

— Én mégis szivesen bemennék, mert őszintén szólva, sejtelmem sincs róla, hogy mi az a szanálás?...

— Azt nem is kell neked tudnod, elég ha az urad tudja. A szanálás különben minden háztartásban elég gyakori dolog. Amikor kezdődik a szezon, akkor rendelsz ruhát, kalapot, cipőt. És az uradnak azt majd ki kell fizetni. Ez a szanálás. Kormány csinál adósságot, közönség fizet. Hát persze, hogy ehhez sok tárgyalás kell. Sokszor éjszakai is. És mindig meghosszabbodott ülésekkel.

— Te, egyet szeretnék még tudni. Belépsz te a rádióba?

— Persze, hogy belépek. Sőt már szeretnék is egyet rendelni...

— Rendelni? Hát te már tudod, hogy mi a rádió?

— Nagyjából sejtem. Azt minden művelt ember tudja, hogy nagyjából milyen. Csak a részletekkel nem vagyok tisztában.

— S már venni szeretnéd? Csak nem veszel valamit vaktában, amivel még nem is vagy tisztában?

— Persze, hogy csak olyant veszek szivesen. Te talán akkor tanultál meg jávázni, amikor már tudtál jávázni? Az ember mindig olyat akar, amit még nem ismer. A házasság titkaiba se voltunk beleavatva, mégis férjhez mentünk mind a ketten. Az ilyesmibe az ember lassan beletanul, s már a második nap jobban tudja, mint a tanitómestere. Nem lehet az rossz dolog, amiért az egész világ rajong!...

— Mi az? A házasság?

— Dehogy. A rádió!...

Vajnes.

ifj.KÁLMÁN Ernő építész

K.E./KÁLMÁN ERnő/: Nemzetközi Kereskedelmi Központ, Bp.,XIII.Váci út 110.Építész: ifju. Kálmán Eenő. = Magyar Építőművészet, 83,1992, 6. 16 -19. ill.E

KÁLMÁN Ernő épitész

Debrecen, Nagyerdei ref.templom, 1974-1975
Nagysándortelepi -"- 1985

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991
110-111.ill.
112. ill

KÁLMÁN Ernő építész

(Debrecen)

1980-83, Tiborszállás, ref.t

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 916., ill.

KÁLMÁN ERNŐ

Iskola, kollégium és tanműhely, Salgótarján

Építész: Kálmán Ernő (Debreceni Tervező Vállalat)

Belsőépítész:	Magyar Mihály
Szerkezet:	Antal József—Liska András
Víz-csatorna-gáz:	Etemez Éva
Fűtés:	Szilágyi Sándor
Szellőzés-klíma:	Molnár János
Villamos berendezés:	Kovácsi Vilmosné
Közmű:	Szél Sándor Szabó Béla
Mélyépítési út:	Karászi György
Terep-kert:	Sándor János
Építéstechnológia:	Vincze László
Technológiai berendezés:	Molnár János Szilágyi István
Kivitelező:	Nógrád megyei ÁÉV
Beruházó:	Nógrád megyei Beruházási Vállalat
Tervezés éve:	1973—1976
Összes beépített alapterület:	iskola: 2742 m² tanműhely:: 2926 m²
Összes beépített térfogat:	iskola: 42 350 m³ tanműhely: 8 830 m³
Bruttó építési költség:	60 000 000 Ft
Rendeltetési egység:	20 tantermes iskola = 800 fő 300 fős kollégium; 120 fős tanműhely = 1220 fő

Magyar Építőművészet 1977/6

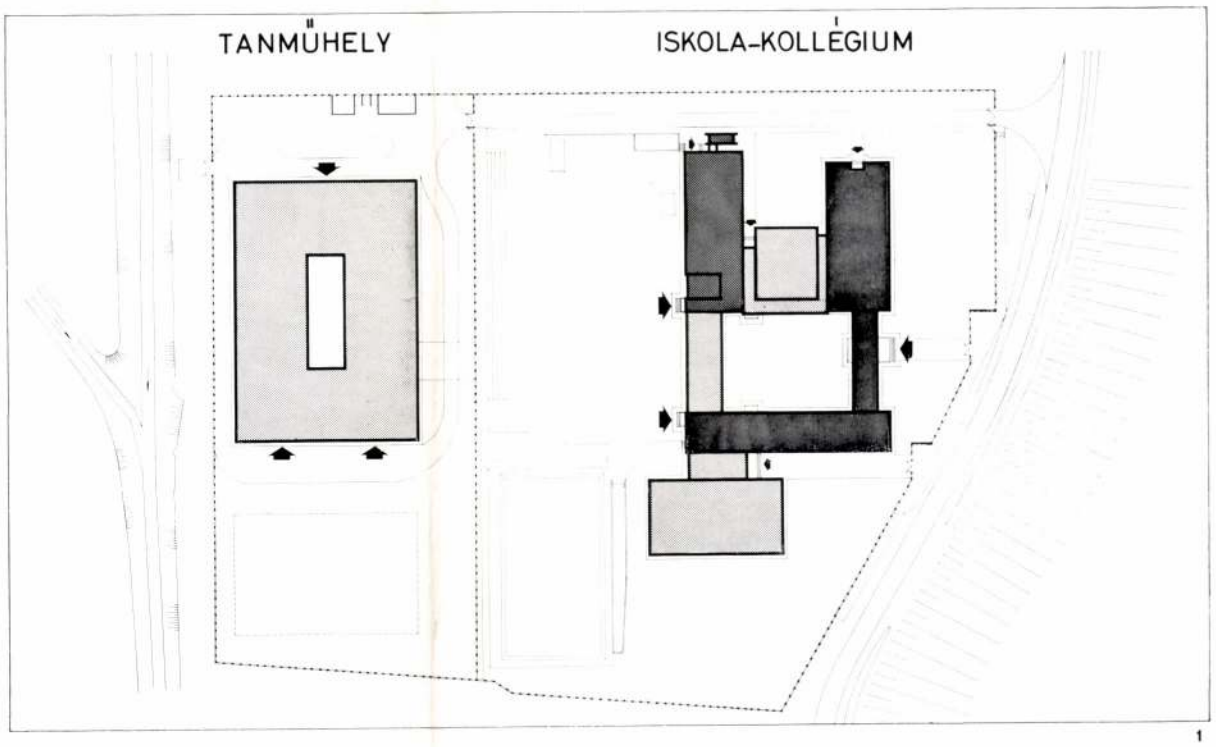

1

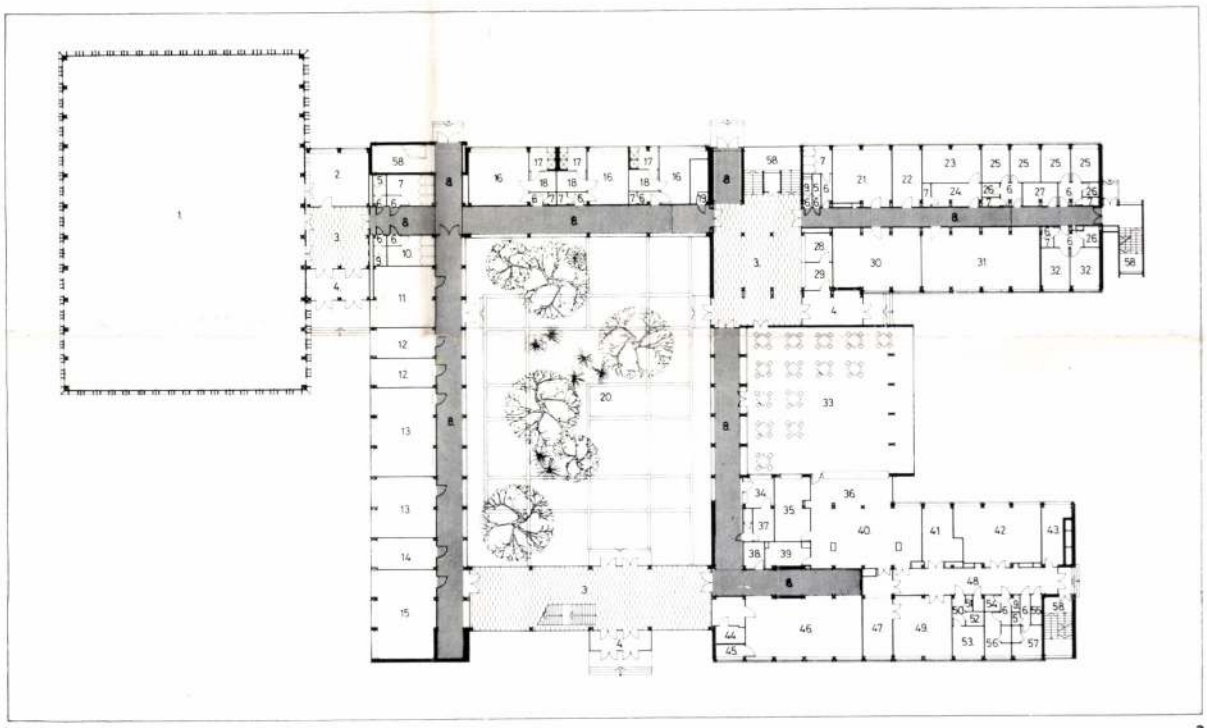

3

2



füstölt húsáruféleségek, húskonzervek, pástétomok, kotletek, sülthúsok készítésére és tárolására alkalmas.

Sörüzem: napi 400 l-es gyártási kapacitással, főzőházzal, sörléhűtővel, erjesztővel, ászokolóval, sörszűrő-fejtő helyiségekkel.

Hűtőüzem: az „üzemegységek" gyártotta hűtésigényes termékek tárolója, különös tekintettel a konzervüzem mirelit termékeire.

Az épület szerkezete monolit vasbeton, ami jól alkalmazkodott a sokféle, eltérő térigény és technológia követelményeihez.

Az épületek hagyományos anyagokból, szolíd költségszinten valósultak meg, a növekvő technológiai költségek takarékosságra késztető hatását már a tervezés alatt érezve — talán helyenként túl szolídan is.

V. Cs.

1. A belső udvar
2. A műhelyépület
3. A tornaterem
4. Konzervipari tanműhely
5. Étterem
6. Tanácskozó terem

3



4

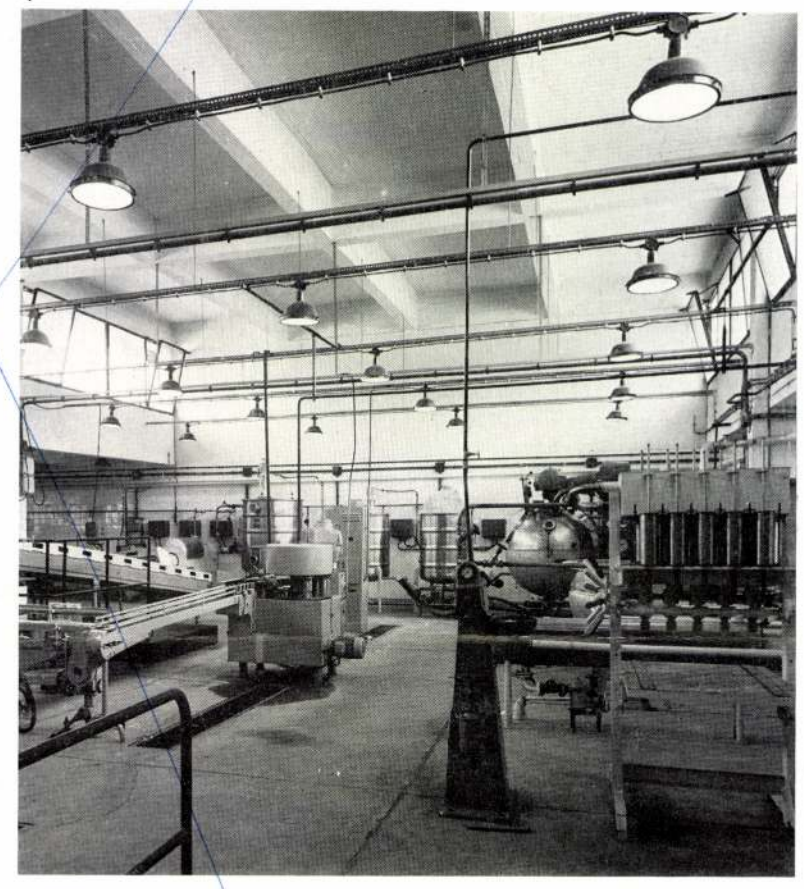

5



6



1. Helyszínrajz, M=1 : 200

2. 20 tantermes iskola, 300 fős kollégium földszinti alaprajza, M=1 : 800

1. Tornaterem
2. Tornaszertár
3. Előcsarnok
4. Szélfogó
5. Férfi WC
6. Előtér
7. Fiú WC
8. Közlekedő folyosó
9. Női WC
10. Leány WC
11. Munkaruha-raktár
12. Tankönyv-raktár
13. Tanulószoba
14. Irattár
15. Ifjúsági könyvtár
16. Öltöző
17. Zuhanyozó
18. Mosdó
19. Takarítószerkamra
20. Belső udvar
21. Udvar
22. Otthonvezető
23. Orvosi rendelő
24. Váró
25. Betegszoba
25. Fürdőszoba
27. Melegítőkonyha
28. Stúdió
29. Porta — csomag
30. Társalgó
31. Játékszoba
32. Elkülönítő
33. Étterem
34. Büfé
35. Fehér mosogató
36. Tálaló
37. Zöldségelőkészítő
38. Főelosztó
39. Fekete mosogató
40. Konyha
41. Húselőkészítő
42. Szárazáruraktár
43. Göngyöleg
44. Gépterem
45. Akkumulátor
46. Ruhatár
47. Zöldségelőkészítő
48. Átvevő—folyosó
49. Földesáruraktár
50. Közlekedő
51. Törlőruha-tároló
52. Kézi raktár
53. Iroda
54. Egészségügyi fülke
55. Hulladéktároló
56. Női öltöző, mosdó
57. Férfi öltöző —mosdó
58. Lépcsőház

3. 120 fős tanműhely földszinti alaprajza, M=1 : 800

1. Nyersanyag daraboló
2. Esztergályos műhely
3. TMK-műhely
4. Villanyszerelő
5. Fémipari alapképző műhely
6. Előcsarnok
7. Közlekedő
8. Szellőzőgépház
9. WC
10. Előtér
11. Mosdó
12. Zuhanyozó
13. Öltöző
14. Hőközpont
15. Takarítószerek
16. Pisszoár
17. Kikészítő műhely
18. Fogasos ruhatár
19. Mérő szoba
20. Műszaki szoba
21. Elektromos berendezés
22. Adminisztrációs iroda
23. Tanműhely
24. Szakoktatók
25. Elektrotechnikai műszer szoba
26. Szerszám kiadó
27. Szerszámraktár
28. Kovácsműhely
29. Lánghegesztő műhely
30. Készáruraktár
31. Ívhegesztő műhely
32. Csőhálózat-berendezés szerelőműhelye
33. MEO
34. Irattár
35. Olvasó
36. Klub
37. Szellőző gépház
38. Iroda
39. Kézi kamra
40. Göngyölegraktár
41. Személyzeti öltöző — mosdó
32. Szárazáruraktár
43. Földesáru
44. Zöldségelőkészítő
45. Húselőkészítő
46. Főző-, sütőkonyha
47. Fekete mosogató
48. Fehér mosogató
49. Hulladék
50. Kocsi beálló
51. Étterem
52. Terasz
53. Belső udvar
54. Tanuló

4. Távlati kép

5. Nézet az udvar felöl

4



5

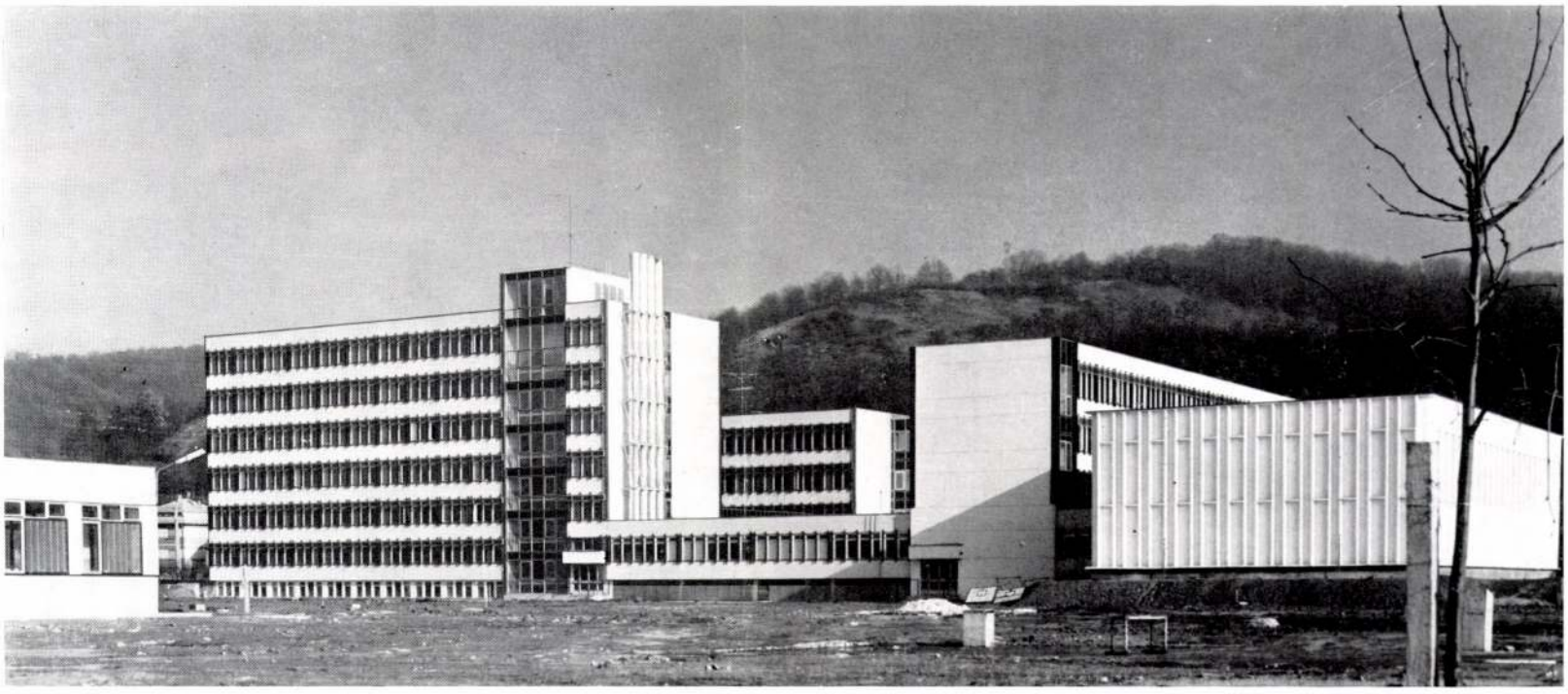

hoz csatlakozik a nagyméretű tornacsarnok. Az étterem földszintes tömege fogja össze a 7 szintes kollégiumi, illetve az iskola igazgatási épületét.

A szakmunkásképző iskola 20 tantermes, amelyhez tartozóan létesül a 600 adagos főzőkonyha, az étterem, az előadótermek és egy nagyméretű tornacsarnok.

A 7 szintes kollégiumi szárny szerves egységet képez az iskolával. A 300 fős kollégium 2 ágyas szobákkal, tanulószobákkal rendelkezik. A nagyméretű tornacsarnok többféle rendezvények funkcióját is betölti az iskola és Salgótarján város szolgálatában.

A telek nyugati területrészén helyezkedik el a 120 munkahelyes tanműhely.

Az iskola-kollégium szerkezete előregyártott vasbeton Univázpillér és födémszerkezet. A homlokzati fal előregyártott vasbeton panel kőzúzalékos rusztikus textúrájú felületképzéssel.

A tornacsarnok egyedi vasbeton acél, előregyártott homlokzati falpanelszerkezettel.

A tartószerkezet körüreges, acéltartó megoldással.

A 120 munkahelyes tanműhely szerkezete 9×9 m pillérkiosztású, típus előregyártott pillér-, födém- és falszerkezet.

Szakipari szerkezetekből készül a nagy zsibongó-udvar, utcai üvegfal hőszigetelt üvegezésű. A fűtés a tornatermi öltözők alatti központi olajkazánból történik melegvíz-fűtéssel.

Gépészeti mesterséges szellőzéssel láttuk el az étterem, a konyha és a zuhanyozó helyiségeit.

Technológiai berendezés, elsősorban az üzemi részben a lakatos, esztergályos, kovács, festő műhelyek és ezek kiszolgáló helyiségeiben készült.

A főépület alapozása cölöpalapozás. Mivel a teherbíró réteg 12—15 m-re található, így a Franki cölöpalapozás mutatkozott a leggazdaságosabbnak.

Az iskola területe lankás, mély terület, ezért minegy 1—1,20 m-es feltöltést terveztünk. A kertépítést az iskola forgalmának és funkciójának kívánalmai szerint alakítottuk ki, gondoskodva a pihenő, játszó, árnyékolást, illetve lezárást biztosító lehetőségekre.

Az épület egyedi tervezésű, előregyártott szerkezete részben üzemi, részben a salgótarjáni poligon üzemben legyártott szerkezet.

K. E.

Az iskolaegyüttes Salgótarjánban a Csokonai Vitéz Mihály utcában került felépítésre.

A mélyfekvésű völgyben elhelyezett épületek területe közel kvadratikus. Az utcával párhuzamosan helyezkedik el a 4 szintes iskolaszárny-épületrész, majd ehhez kapcsolódott tömegek egy díszudvart zárnak közre.

A gyalogos- és járműforgalom szétválasztásáról megfelelően gondoskodtunk.

A főépület funkciója meghatározta az együttes tömegkialakítását. A belső reprezentatív udvar déli oldala köré a 20 tantermes szárny, az északi oldalon az étterem, a keleti és nyugati oldalon a zsibongó, illetve tornatermi öltözőszárny-épületrészek csoportosulnak. A tantermi szárny-

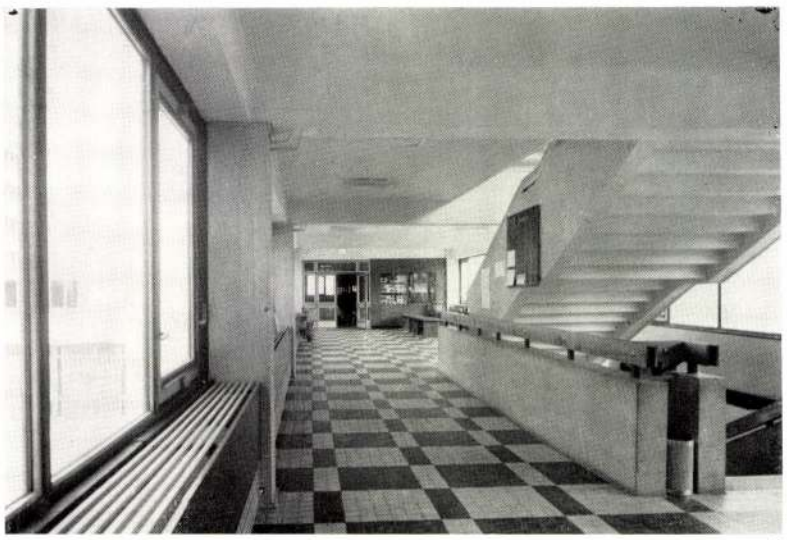

1

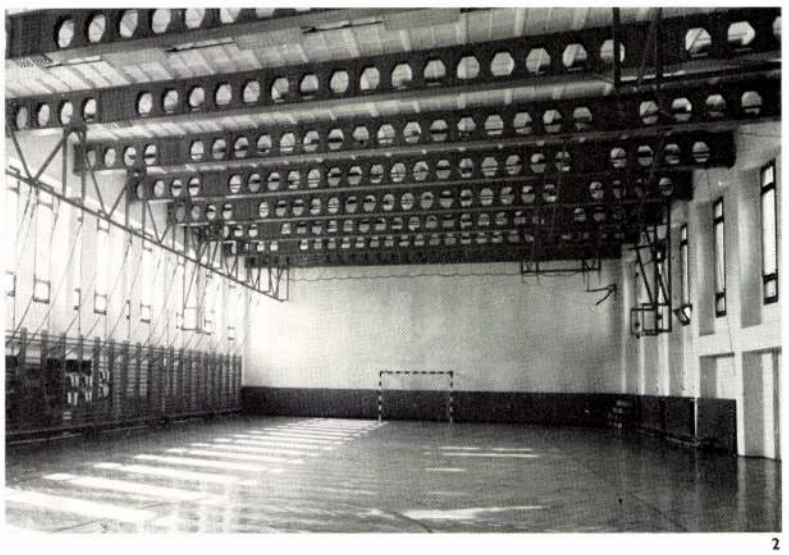

2



3

4

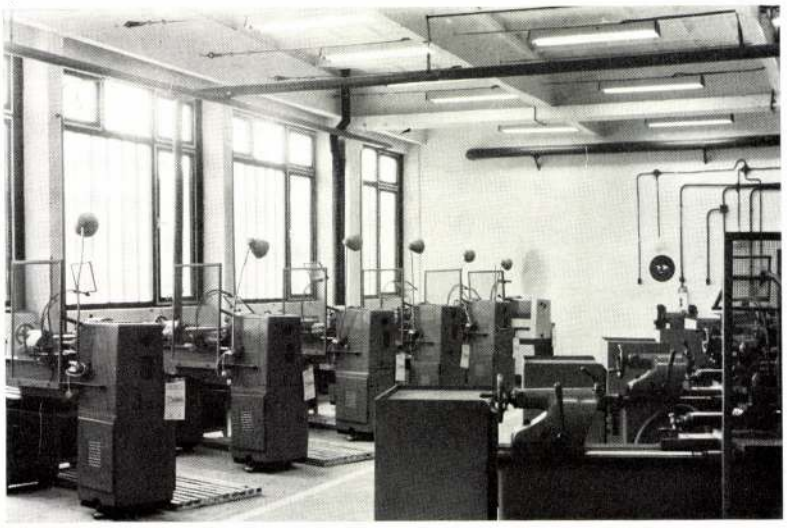

1. A zsibongó-folyosó
2. A tornaterem
3. Éttermi részlet
4. A 120 fős tanműhely egy részlete
5. Udvari homlokzat
6. A főbejárat

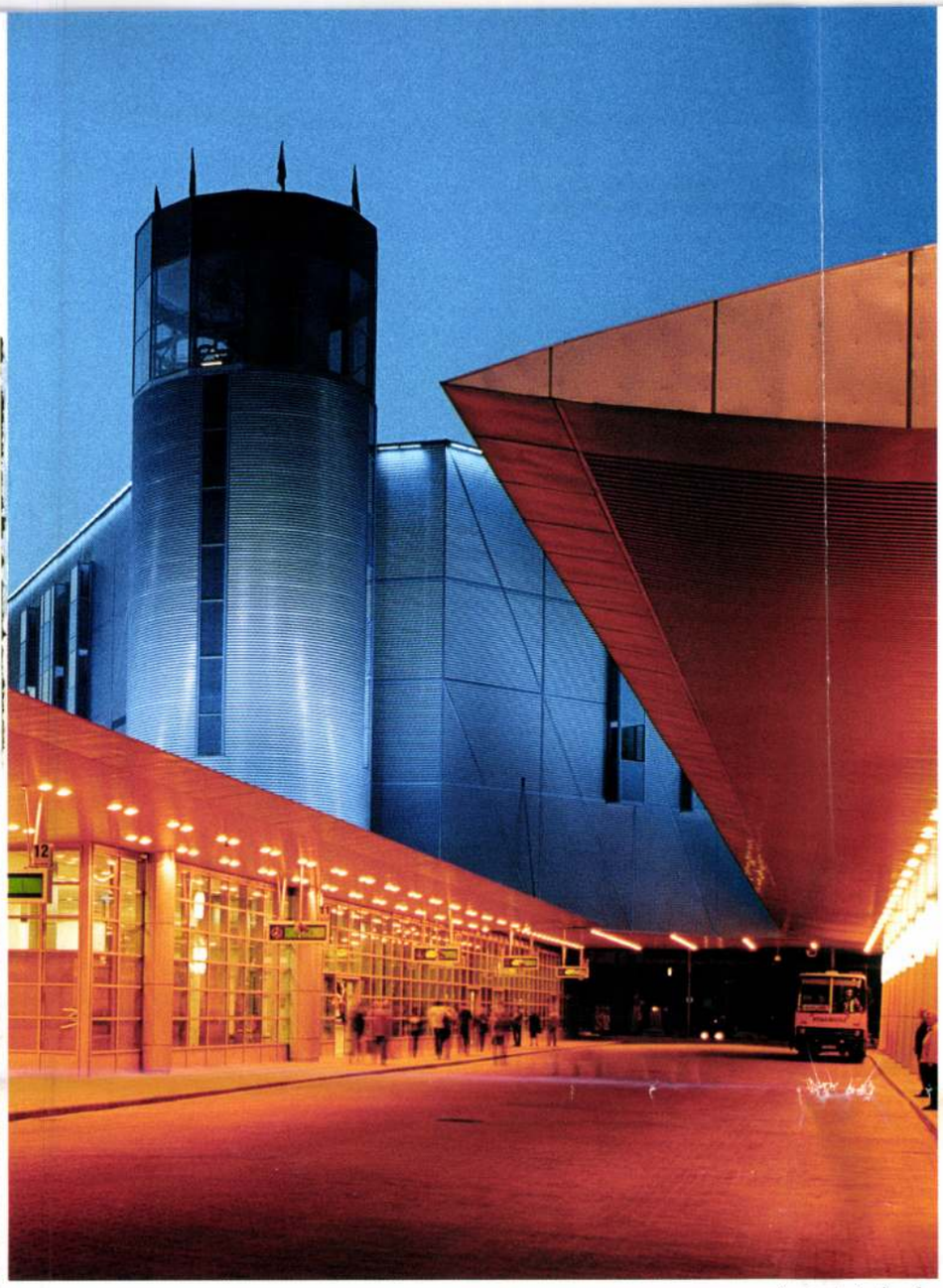

ARCHITECT Antal Lázár

façades, with functional differences of the first-floor waiting-hall exposed in the arched protrusions of the walls. The cube of the central office of traffic control on the ground floor emerges from beneath with units of public traffic incorporated as the first elements of a longish block.

Selecting the frame-structuring of the major forms largely depended on the unusual speed of construction, thus the application of pre-assembled structures was an imperative. For the sake of undisturbed traffic, some stunts of framework structuring were also necessitated: thus the more enclosed walls of the office building are only supported at the ends, letting through bus-flow in between.

Both its exterior and interior is commanded by hidden „bodywork structures" as well as by an economical use of materials and colours. The exterior is clad in metal casing applied consistently resulting in an almost industrial overall effect. The solid walls of the office-block are dominated by sine roofing iron whilst the other side is under the command of a glass partition with aluminium ribs. Both sections are supplemented with pronounced illumination the grey tones of which turn blue when it comes to the office-block, whilst there is a stellar vault-like roof wedged into the system of yellowish lights at the platforms.

Antal Lázár, whose designing activity has been closely linked with the outer boulevard and its surrounding all along, is also the designer of the nearby Domus furniture store, Campus gymnasium, Siemens office-block and most recently the Volán Bus Terminal.

Due to the functions it is meant to fulfill, this latest design is commanded by forms even more dynamic and vigorous than those of his previous works. ■

Kálmán Ernő



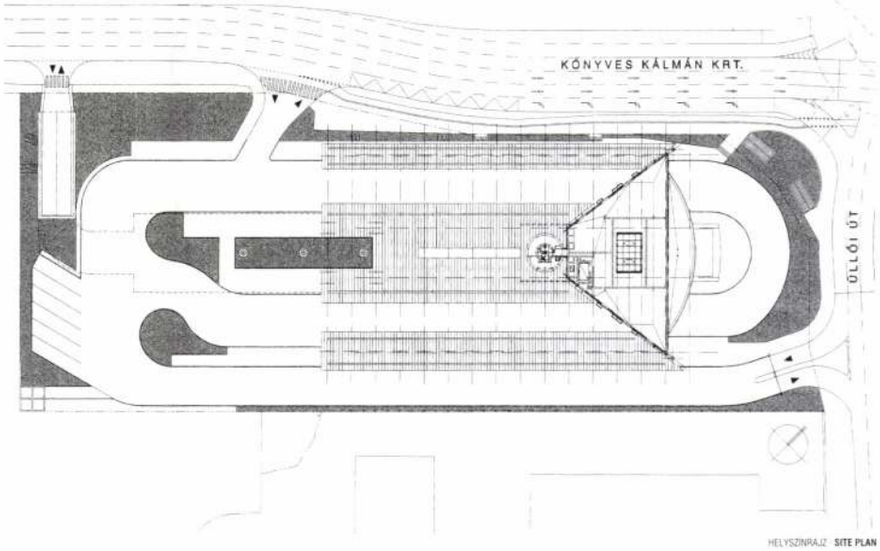

HELYSZÍNRAJZ SITE PLAN



Haba Péter

A Gödöllői Városi Könyvtár

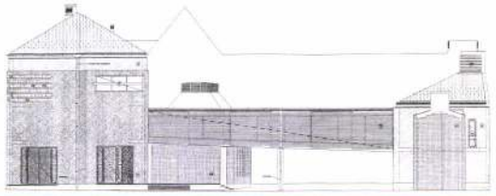

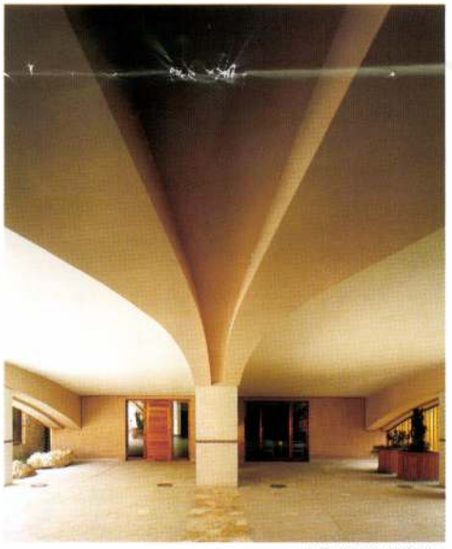

FOTÓK · **PICTURES** · BATÁR ZSOLT

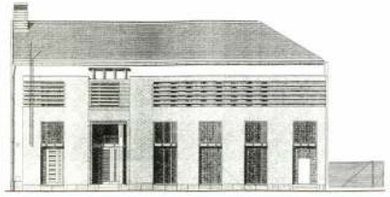

ÉPÍTÉSZEK Kálmán Ernő
Major György

AZ EGYETLEN nagy „tengelyre" tervezett rendszerekkel ellentétben a kölcsönös összefüggések hálóját mindig csak töredékében észlelhetjük. Megértésükhöz az kell, hogy tudjuk: az egész mindig több és más, mint amennyit éppen látunk. Kérdés, hogy az építészeti alkotások feloszthatók-e lineáris és „körbefutó" rendszerekre, vagy inkább a kettő mindig együtt van jelen bennük (s talán épp ez teszi őket számunkra értelmezhetővé). Tény azonban, hogy az építészet történetében gyakran megfigyelhető: bizonyos korszakok bizonyos építészei gyakran részesítették előnyben a térrendszerek e felfogásainak valamelyikét, bár sokszor felmerült a kettő elválaszthatatlanságának gondolata is. A dekonstrukció, a folding, sőt a „folyékony építészet" után azt hihetnénk, nincs miért visszanyúlnunk ezekhez a primer problémákhoz. Valójában azonban mindig színre lépnek olyan építészek, akik új választ adnak – átértelmezik a térsorolás, az egyes terek közötti viszony általános, divatos szemléletét. A minduntalan emlegetett „áramló terek" víziója mára már annyira evidens, a kifejezés jelentése annyira leegyszerűsödött és elvesztette konkrét vonatkozásait, hogy lényegében „nyersanyagként" kezelhető.

Kálmán Ernő és Major György a Gödöllői Városi Könyvtár tervezése során, e jelenség felismerése után megkísérelte a terek egymásba olvadásának érzetét fenntartva tagolni, a tér minőségének váltakozásával ritmizálni a „flow"-t. Az épületben végigsétálva úgy érezzük – s ebben nem különbözik az „áramló tér" általános koncepciójától –, hogy a térformák e bonyolult szövevénye valami különös, intuitív alkotómódszer eredménye. A belső szerkezet ugyanis



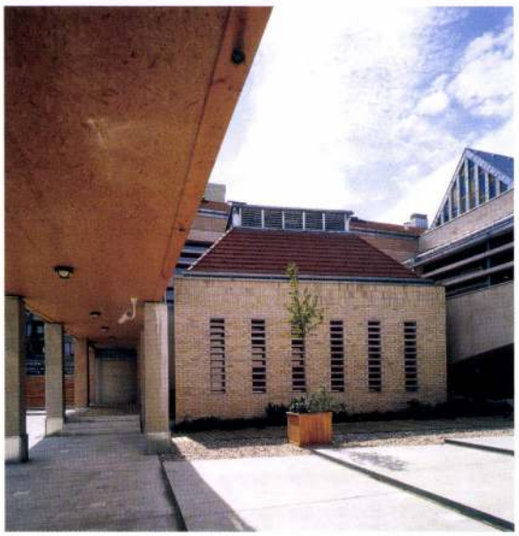

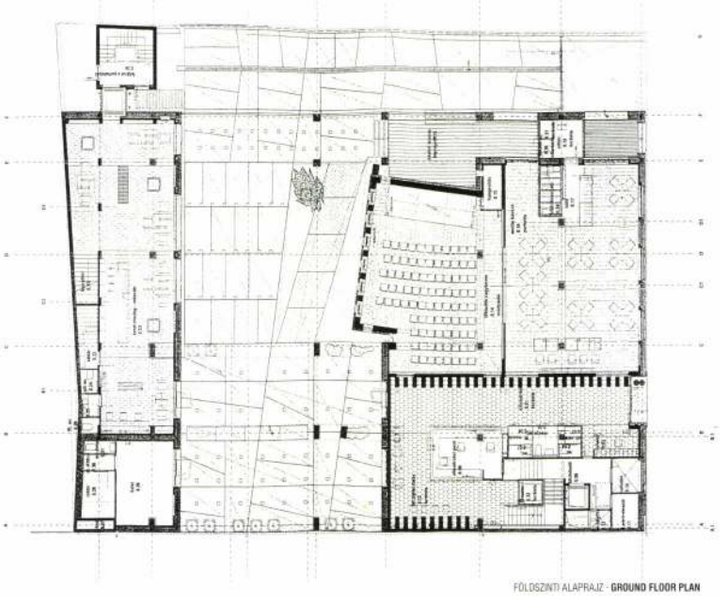

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ · **GROUND FLOOR PLAN**

nem a könyvtár funkciójához kapcsolódó általános tapasztalatokból született, nem hierarchikus sémán alapszik, nem utal semmilyen prekoncepcióra. A tervezők számára nincs a használat lényegét képviselő, eleve meglévő formarend, csakis konkrét cél: a feladat

> az adott hely elemzéséből származó eredmény, mint a munka alapja.

Nem annyira hagyományos tértípusokban gondolkodnak, hanem különböző terminőségekben, tagolásmódokban, az egyes helyiségek összekapcsolásának sokféle lehetőségében. Sajátos, az áramló tér elvén szerkesztett térsoroktól eltérően azonban modellek, arányok, „harmóniák", az egészet alkotó egységek nyitott struktúrája helyett az azokat összetartó erők végtelen sokfélesége, a kölcsönös összefüggések hálója mutatja meg magát. A tervezők alkotói hozzáállása tehát a legkevésbé sem normatív, nem kötődik semmiféle eszmerendszerből leszűrt módszerhez. A kompozíció csakis az adott feladathoz és építészeti szituációhoz igazodik, mintegy ábrázolja a hely és a használati igények viszonyait: a megbízó kívánalmai szerint két oldalról megközelíthető passzázs-szerű belső udvart kell az épületnek körbeölelnie, mely majd a mellette kialakítandó szálloda kertjébe vezet. Az U-alakú épület középső szárnya hídszerűen két feszes szegmensívre helyezve emelkedik a magasba, alatta így tágas átjáró alakulhatott ki.

A belépő szárnára fokozatosan nyílik fel az épület: az előcsarnok még nem kapja meg hagyományos hangsúlyát, zárt, folyosószerű tere távolról sem előcsarnok-szerű, inkább különálló: a szomszédos, fénnyel teli, nagy üvegezett árkádokkal az utca felé kitáruló kávézótól és a hozzá tolófallal csatlakozó előadóteremtől alig megbontott téglafal választja el. A liftet körbeölelő lépcső vezet fel az olvasótermekhez – innentől kezdve az épület terei fokozatosan megnyílnak a külvilág és egymás felé. A bejárati szárnyra merőleges szabadpolcos terem valójában két emelet magas: a fölötte húzódó kézikönyvtár galériaszerűen vonul végig a míves faszerkezetes tető alatt.

> A földszinttel ellentétben itt a terek áthatják egymást,

a nagyobb közfalakat ablakszerű nyílások bontják meg, hogy a kisebb helyiségek, polcokkal leválasztott térrészek nagyobbnak, levegősebbnek tűnjenek.

A szárny végén még szélesebbre tárul az épület: a hozzá L-alakban csatlakozó teremmel tágas centrális jellegű térben olvad össze, melyet elároszt a hatalmas, fekvő gerendákkal tagolt ablakon át beömlő fény. A mű talán leghangsúlyosabb része, az előtér egyfajta ellenpólusa, s egyben az előadóterem-kávézó megfelelője ez. Itt a tér különös, szinte éteri hangulatát a falból kilépő betongerendás tartórendszer és a falakat áttörő üvegtéglák, ott a templomi kupolára emlékeztető, a fényt



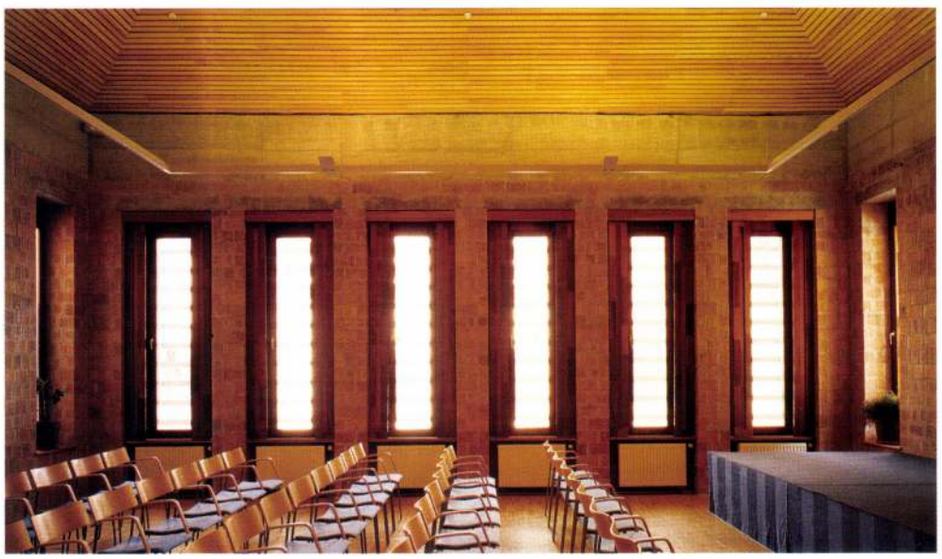

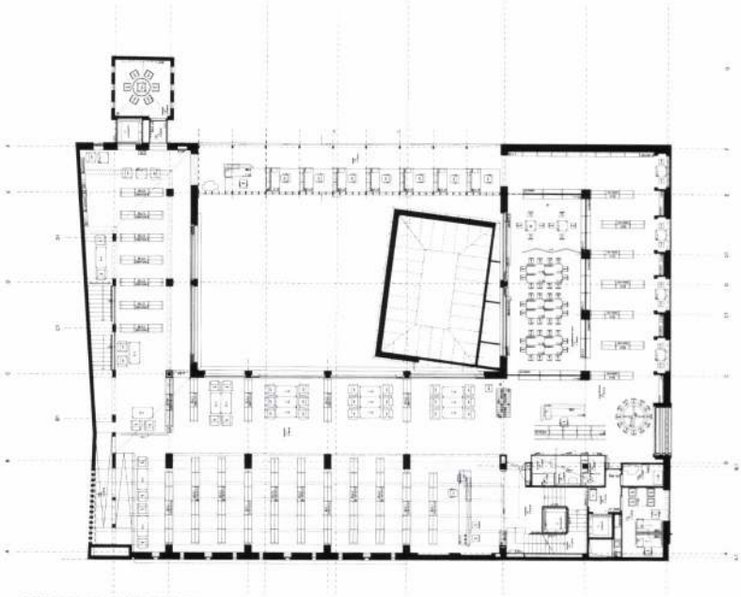

EMELETI ALAPRAJZ · **SECOND FLOOR PLAN**



az alant húzódó térbe bocsátó tetőablak, az erős centralitás teremti meg. Fokozza a két pólus rokonságát a centralitás és azt megtörő, inkább hosszanti hatású terek közvetlen érintkezése is. Az U-alakú szárnyakat újabb hídként köti össze a számítógépterem – ez a tér minőségének folyamatos változására épülő kompozíció végpontja, a teljes transzparencia állapota, csattanó, végső fordulópont. Hosszú, folyosószerű alakja révén nem elsősorban a kapcsolódó helyiségekkel tartozik össze, hanem a külvilággal — a könnyed üveghasábot csak falamellás árnyékoló burkolja. Közvetlenül mellette ott áll ellenpontja is, a kis üvegfalas nyaktaggal csatlakozó dohányzószoba, melynek sűrű, nehéz falait csak ablakszerűen nyitható üvegtéglák oldják fel. Az épület e szokatlan, helyenként kissé hektikus, zegzugos világában a rendkívül finom anyagkészlet egységessége, fantáziadús, minden lehetőséget kihasználó variálása palástolja a megbízói igényeket követő, helyenként kényszeredett megoldásokat.

A lesimított nyers beton és tégla, a fa, a patinázott fém megfelelő összeállításával az építészek növelni tudták a térhatást, helyenként egészen nagyvonalú, szinte monumentális hatású termeket alakítottak ki. A tetőtéri tárgyalóból kiugró háromszögű színes üvegablak összekapcsolja a belső játékos, gazdag formavilágát a külső higgadtabb, összefogottabb hangulatával.

A főhomlokzat formáját tekintve hagyományos elemekkel, magas oszlopos kapuzattal, diadalívre emlékeztető tagolással emelkedik a város középületeinek sorába, ugyanakkor színes kerámia-és kődíszeivel felidézi a belsőépítészeti kialakítás érzékeny, kézműves jellegét.

> A belső udvar apró városi térként tűnik elénk,

megjelenik az árkád, a híd, az emeletes lakóházakra jellemző homlokzatrészletek vagy az előadóterem különálló, az alaprajz raszteréből kimozdított városháza- vagy templomszerű tömbje – olyan tömegformák tehát, melyek a településközpontok ősi meghatározói.

A belső tér különös kettőssége – a manapság többnyire a technicizált modern építészethez kötődő „áramló" térformálásnak és az építőipari tipizálástól eltávolodó kézműves részletek, az áramlás és a términőség váltakozásának együttélése – a homlokzat formálásában fordulatot vesz, egy merőben hagyományos komponálási módszer kontextusába kerül. Ebben az épületben tehát a térszemlélet és az építészeti „ikonográfia" alapvető „iskolái" feszülnek egymásnak, sőt szintetizálódnak, hisz a tervezők olyan egységes rendszer szolgálatába tudták őket állítani, amely egészen sajátos építészeti karakter keletkezéséhez vezetett. ■

Építészek / Architects ▸ Kálmán Ernő, Major György **Belsőépítészet, bútortervezés** / Interior design, furniture ▸ Major György, Kálmán Ernő **Statika** / Structure ▸ Embersics Judit **Gépészet** / Plumbing ▸ Tóth Péter **Elektromos tervezés** / Electrical planning ▸ Szakál István **Megrendelő** / Client ▸ Gödöllő Város Önkormányzata **Kivitelezés** / Main contractor ▸ Architekton

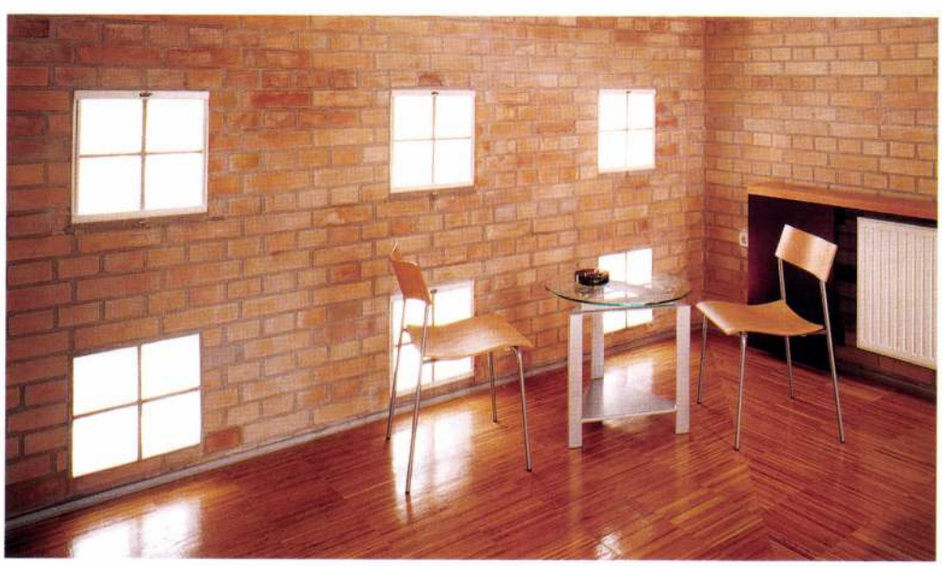

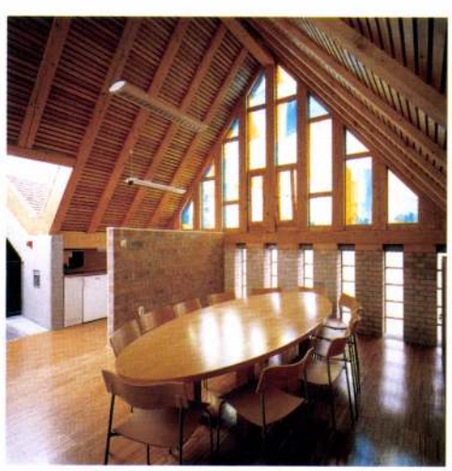

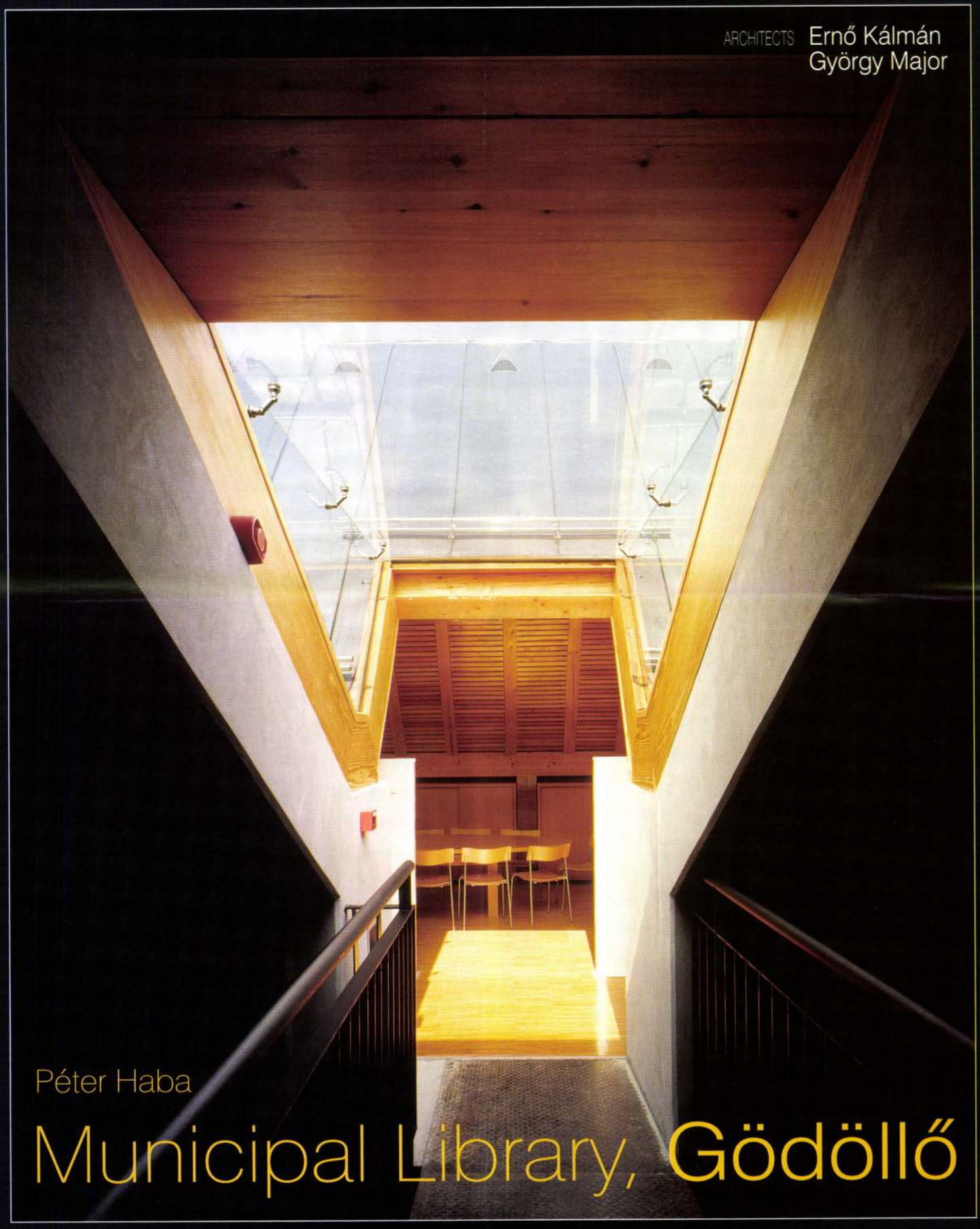

ARCHITECTS Ernő Kálmán
György Major

Péter Haba

Municipal Library, Gödöllő

DESIGNING the Municipal Library of Gödöllő, architects Ernő Kálmán and György Major made an attempt to articulate the spaces involved by preserving the impression of their flowing into one another following a rhythm set by alternating spatial qualities. When walking round the building – which in this sense does not differ from the general concept of a „streaming space" – one has the feeling that the complex and tangled texture of spatial forms is a result of a peculiar, intuitive method of creation. Designers stepped out of the framework of traditional space types, instead it is various spatial qualities, different ways of articulation and connections of individual rooms which they favoured. Diverting from spatial rows organized by the principles of the flowing space, the models, proportions and „harmonies", the open structure of units making up the whole design is revealed in an endless variety of cohesive powers and the network of mutual relationship. Thus its composition is only adjusted to the particular task and the architectural situation: the building ensuing embraces a passage-like cortile accessible from both sides leading on to the garden of a would-be hotel right next-door. Resembling a bridge, the central wing of the U-shaped building is elevated high by placing it on two stretched segmentals producing a spacious passageway underneath.

Opening up gradually for those entering it, the vestibule lacks the traditional emphasis. Its enclosed corridor-like space fails to appear like a vestibule: instead it stands detached and individual neighbouring the generous proportions of the glazed and floodlit arcades, the cafeteria opening toward the street and the auditorium joining it via a sliding wall separated by a slightly broken brick wall. Stairs embracing the elevator lead up to the reading rooms. From here on, spaces comprising the building gradually open up toward the outer world and one another. Perpendicular to the entrance wing, the room of free shelves incorporates two storeys: the reference library above it is hidden like a gallery under the sophisticated timbering of the roof. As opposed to the ground floor, spaces here tend to permeate one another, the larger expanses of walls are articulated by window-like openings so that the smaller sections divided off by shelves would appear more spacious and airy. At the end of the wing the building opens even wider: the room joining it in an L-shape merges with it into a spacious central design which is flooded by light pouring in through windows articulated by large horizontal beams. Probably the most prominent part of the design and also a sort of counterpole and equivalent of the foreground is the combined auditorium–cafeteria. Here the peculiar, almost ethereal atmosphere of space is created by a vigorous centrality comprising the trusses of concrete beams stepping out of the plane of the wall, the glass bricks breaking through the walls and a generous skylight resembling a church dome to let in light to flood the space underneath.

Joining the U-shaped wings like another bridge is the computer room – the ultimate point and climax of the composition based on a continual alteration of spatial qualities – entire transparency.

Set against the unusual, sporadically even hectic world full of nooks and corners, the building disguises solutions obeying to clients' needs sometimes constrained such as an extraordinary unity of the materials used and their imaginative variation exploiting all possibilities. An appropriate combination of smoothed raw concrete, brick, wood and patinated metal enabled architects to increase spatial effects also creating rooms of generous, almost monumental proportions here and there. The triangular stained windows projecting from the conference room in the attic establish links with the playful and rich forms of the interior as well as with the more reserved and co-ordinated atmosphere of the exterior.

As far as forms are concerned, the main front comprising traditional elements and a high colunnaded gate resembling the articulation of triumphal arches rises to level the row of surrounding public buildings of the city. Yet the sensitive craftsmanship-like execution of the interior design is evoked by colourful ornaments of ceramic and stone. The cortiles are revealed as if urban spaces of minor scale and expose the arcade, the bridge and the facades typical of multi-storey dwelling houses as well as the detached block of the auditorium removed from the raster of the horizontal plan not unlike that of a church or a town hall – all are archetypal block forms traditionally commanding centres of settlements. ■

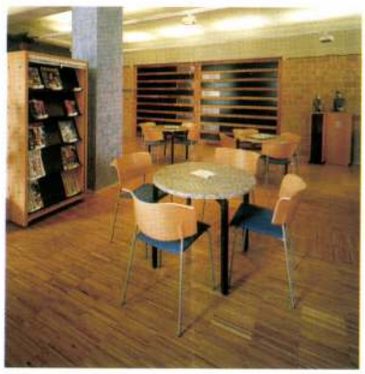



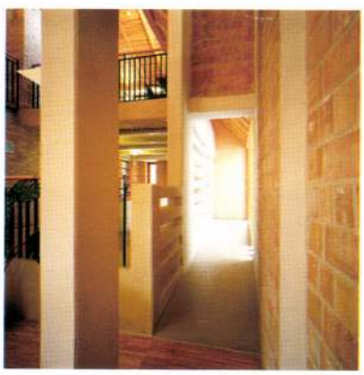



BELSŐÉPÍTÉSZEK Major György
Kálmán Ernő



Őszinte, kőkemény walzer

Készman József | A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ enteriőrje

GÖDÖLLŐ KÖZPONTJÁBAN, a régi gyermekkönyvtár helyén, nagyjából szabályos téglalap alakú kettőstelken emelkedik a város új bibliotékája – Kálmán Ernő és Major György munkája. Az esztétikai közfelfogással harmonikus kompromisszumra jutott, ám alapvetően purista épület nagyszabású városépítészeti elgondoláshoz illeszkedik a belvárosban. A városképet döntően és hosszabb távra meghatározó építészeti kialakítás számos 'csáp' révén egymással kapcsolatot tartó, már megvalósult épület között létrejövő vizuális közös nevezőt alkot.

A könyvtárépület esetében különös jelentőségű a belső formaképzés, amely a homlokzat eredetforrásaként szolgál. Az új gödöllői könyvtár erőteljes megjelenése ellenére mélységesen alázatos építészetet képvisel, amennyiben minden részlete az építtető program és a környezet által meghatározott kialakítást követ. A tervező(k) már a pályázat során meghatározták az épület belső berendezését, elkészítve a látványrajzokat. Mit is takar a rendeltetés, a hagyomány előtt fejet hajtó építészeti szemlélet? Jelen esetben azt, hogy a formaakarás alárendelődik a könyvtár funkciójának, és ez a funkció is meghajlik egy még elsődlegesebb, városépítészeti rendeltetésnek; a ház ugyanis passzázs-szerű átjáróházzá válik majd az új városközpont kiépülésével. Tiszta, racionálisan tagolt alaprajz fölé, a belső udvarrá bővülő átjáró köré épül a könyvtár.

A belsőépítészek participatív felfogása kiterjedt arra is, hogy tanulmányozza az előző, lebontott könyvtárépületet: mit lehet megőrizni belőle, hogy otthon érezze magát a látogató. Majorék nem a technikailag korrekt, végtelenbe vesző homogén könyvtár-tereket követték; fontos volt, hogy beazonosítható helyek, zugok legyenek a belső térben.

Tradicionális az épület szellemisége annyiban is, hogy hagyományos építőanyagokból, a nyersességig őszinte felületekből építkezik. Fa, tégla, beton, fém és üveg jelenik meg mindenütt.

Az egyediség ünnepe a könyvtárépület belső kialakítása; igazi 'kézműves ház': az olvasótermekben elhelyezett világítótestektől kezdve a könyvállványokon át a nyílászárókig minden egyedi tervezésű. Kivétel a székek és asztalok zöme, amelyek készbútorként a belsőépítészeti koncepcióhoz legjobban illeszkedőként kerültek kiválasztásra. A bútorok anyaga tiszta vagy rétegelt fa; az ajtók nem rejtik el a falapok összeillesztési eresztékeit, s az anyag néhány helyen annyira friss, hogy kiválik rajta a gyanta. A fa nyílászárókat Hartmann Ferenc asztalos mester gyártotta le, a bútorok a Mezőkövesdi Asztalosipari Kft. kivitelezésben készültek.

Igen kifinomult formavilágú világítástechnika kíséri a polcokat. Négyzetes keresztmetszetű 'félcsőbe' integrált vékony világítótestek keretelik az állványok felső

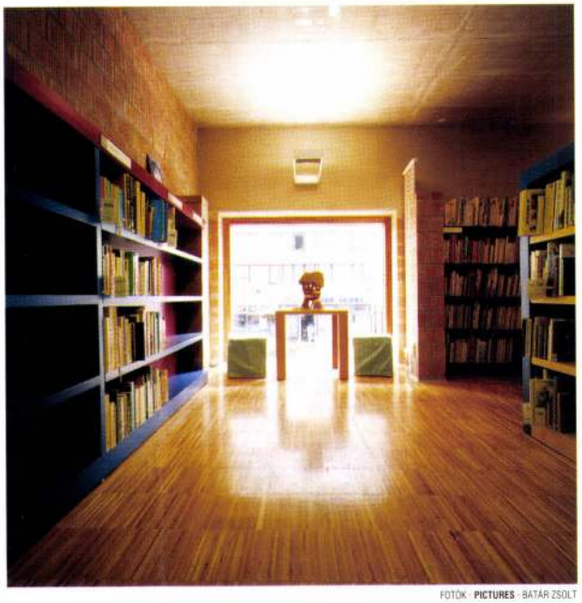

FOTÓK: PICTURES - BATÁR ZSOLT

d·e·s·i·g·n

széleit, hasonlóan finom megoldás található a mennyezeti világítótestek és a betonpillérekre szerelt lámpák esetében (Molnár J. Iván volt a tervező). Minden őszinte, egyszerű és hatásos.

A térköpeny vizuális grammatikája visszaköszön a belsőben: hangsúlyozott horizontalitás, az ablakokat kőgerendák, téglasávok, vagy vízszintes faelemek metszik keresztbe. Ez a megoldás az épületkülső formai megoldásaival felesel és minduntalanul a bejárati homlokzat könyvraktárat rejtő vízszintes tagozatait juttatja eszünkbe.

Az áttört mellvédfalak alkalmazása felerősíti azt a képzetet, hogy függőleges-vízszintes miniméltagozatokból összeállított pálcika- és gerendaházat látunk, s a kényszeres pillantás előtt a könyvállványok is áttört keret-szerkezeteknek hatnak.

Az előtér megelőlegezi a termek szín- és formavilágát: modulszerű vizesblokkok, kölcsönzőpult. Átellenben a folyóirat-olvasó, amely igazából egy többcélú tér: az ötven főre tervezett olvasóteremben kapott helyet a kávézó-büfé, és tolóajtókkal egybenyitható a kürtős mennyezetű előadóteremmel. Itt a terem rendeltetéséből eredő alapkövetelmény volt, hogy minden berendezési tárgy mobil legyen és zárható. A követelménynek úgy tett eleget a tervezőpáros, hogy a berendezési tárgyakat görgőkkel látta el. A folyóirattartók a könyvtár egyedi könyvtartó polcainak felépítését követik – nyers fa hatású keretmű és polcok, némi fém merevítéssel – ám külön sajátosságuk, hogy redőnyös rendszerűek. Az előadóterem székei külön-külön és soronként is mozdíthatók; egy egészen egyszerű és elmés összekötő fémtag segít együtt tartani az üléseket.

Ugyanitt, a folyóiratolvasóban csodálhatjuk meg a beton tartópillér színes, egyszerre műanyag és műmárvány hatású felületét (színezett mészhabarcs). Ha valahol, akkor a belső térben különösen igaz, hogy a végleges kialakítás a mindenkori építtető elvárásai, a technológiai kötöttségek, az előírások és a napi realitás közötti sokszög függvénye. A tervező eredeti elképzelése a 'brutalista' építészet jegyében több ponton eltért a végeredménytől. Az emeleti termekbe felvezető lépcső az elképzelésekben felcsiszolt vasbetonként szerepelt, most apró kőzúzalékos hatású, szürke műgyantás habarcs borítja fém élvédő betétekkel.

Üvegtéglák és acélkeretbe foglalt üvegtáblák válnak főszereplővé az emeleten. A gyerekkönyvtár-részlegben kék-sárga színezett üveg hivatott jelezni a gyermekek világát; egyébként itt is, mint mindenütt az épületben a színvilágot a vakolatlan tégla, a betonfelületek, a nyers fa, az üvegtégla, a fémek és a bútorokon visszaköszönő kék határozza meg.

A könyvtár a 21. század igényeinek megfelelve információs szolgáltató blokkal is rendelkezik, ez az ún. infohíd, ahol a számítógépek sorakoznak. A hálózat tervezésekor az építészek a gyengeáramú mérnökkel együttműködve hozták létre a fémfalú kábelcsatornát, amely egyben lábazat-elemként szolgál. A fémlemez szegecsek kíséretében feltűnik még az elektromos szekrények ajtóin, a szellőzőcsatorna fedőfelületein. A szintek csaknem teljes körbejárhatósága, rámpákkal és szintkülönbségekkel tagolt terek átláthatóságával különleges térélményt kínál az épület. Térélményt a Gutenberg-galaxisban.

Átfogalmazva a klasszikus kérdést: „ment-e a könyvek által előbbre a világ" arra, 'ment-e a hazai építészet előbbre a könyvtárépületek által?' – nyugodt, de határozott igennel felelhetünk Kálmán Emő és Major György gödöllői könyvtára alapján. ▪



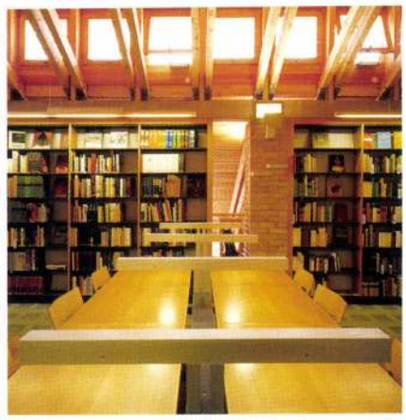

INTERIOR DESIGN György Major
Ernő Kálmán



József Készman

Sincere waltz hard as stone

The Interior of the Municipal Library and Information Centre, Gödöllő

DESPITE ITS VIGOROUS appearance, the new library in Gödöllő represents a deeply humble type of architecture as all details are orchestrated to suit the builder's programme and the criteria defined by its surroundings. What exactly is meant by function and by the architectural approach yielding to tradition? In this case moulding is also subordinated to the function of the library and the very same function in turn also yields to yet another, more primary one of town planning: as soon as the new town centre is completed, the building will turn into a house with a passageway. Based on a pure, rationally articulated horizontal plan the library was built around a passage extended into a cortile. Also the spirit of the building is traditional reflected in the materials used and the surfaces as sincere as raw. Wood, brick, concrete, metal and glass are present all over.

The interior design is a celebration of individuality. It is a genuine 'craftsman house': the illuminators in the reading rooms, the bookstands as well as the openings are to non-series designs. Except for the bulk of the tables and chairs, it is furnished with a careful selection of store furniture best suiting the conception of the interior design. Materials of furniture are pure or plywood; doors do not tuck away the joints of veneers.
Highly sophisticated forms of illuminating engineering accompany the shelves. Thin luminous bodies integrated into quadrate cross-section "semi-tube" frame the upper edges of the stands. A similarly refined solution is that of the overhead lighting and of the lamps fixed onto concrete pillars. All was designed by István Molnár J., with an overall effect of genuineness: simple yet impressive.
The forefront is an introduction to the palette and forms commanding the rooms: the modular-type water blocks and loan counter. On the opposite side, the periodicals reading room is indeed a multi-functional space: with a capacity of seating 50 people it also incorporates a combined cafeteria and a snack bar, as well as a lecture hall with a flued ceiling opening into one another via sliding doors. Here a basic criteria resulting from the function of the room was that all pieces of furniture should be mobile and lockable: this requirement was met by fixing castors on them. The construction of individual book-storing shelves also set the pattern for those of periodicals – framework and shelves exposed as untreated, raw wooden framework and shelves reinforced with some metallic bracing, yet equipped with an individual system of roll-shutters.
Here, in the periodicals reading room one can admire the surface of concrete supporting-pillars (coloured lime-mortar) appearing like plastic and imitation marble simultaneously. More than elsewhere, the final design of the interior is primarily defined by the builder's expectations, the technological restrictions, the regulations and everyday reality. The original concept of a 'Brutalist' architectural design differs from the final outcome in several respects. The stairs leading to the rooms upstairs were originally meant to be of refined reinforced concrete – now it is covered with synthetic resin and mortar appearing as if fine-grained pitched breakstone with metal edge guard panels.
Glass bricks, glass panes in steel frame take the leads upstairs. The section of children's library is introduced by blue and yellow stained glass, otherwise the palette basically comprises colours of unplastered brick and concrete surfaces, raw wood, glass brick, metals as well as the blue reappearing all over the furniture.
Meeting 21st-century requirements, the library also incorporates an information and service provider block: this is the so-called info bridge equipped with rows of computers. When designing the system, the architect cooperated with the light-current engineer to create the metal-walled cable subway also functioning as an element of the base. The metal plates reappear with nails on the doors of the electric boards as well as on the cover-pieces of air passages. With levels almost passable all round, spaces articulated by ramps and shifts of levels, the building offers an extraordinary experience: that of space within the galaxy of Gutenberg. ■



TÖMBÖNKÉNTI AJÁNLÁSOK:

9. tömb

- A tömbön átvezetett, a Szent László templomra szerkesztett keresztirányú gyalogos tengely indokolt.
- A tömbbelsőt feltáró passzázson belül a Szent László térrel nem vetekedő, de városi jellegű teresedés kialakítása indokolt.
- A gyalogos átjáróhoz kapcsolódó közterület kialakítása, térképzése és az ehhez kapcsolódó építészeti tömegformálás igazodjon egyrészt a Szent László tér, másrészt a Ligettelkek beépítésének léptékéhez.
- A tömbbelsőben lévő teresedés mentén kiskereskedelmi és szolgáltató egységek helyezhetők el.
- Fontos, hogy a Szent László tér felé forduló térfal minél zártabb, a passzázs indítása a tömbbelső felé határozott legyen.
- Az Állomás utca–Halom utca sarkán lévő épület megtartása lényeges, egyrészt önmagában is, mint a rehabilitációs akcióterület hangsúlyos indítóeleme, másrészt mint az Állomás utcai védett házsor része.
- Jó gondolat a Liget utca felől is megközelíthető, az iskolához kapcsolódó sportterület kialakítása.

6. tömb

- A tömbön hosszanti irányban átvezető gyalogos átvágás – annak ellenére, hogy három tervezőcsoport is javasolta – nem ajánlott.
- Ugyanakkor javasolt a Füzér utca és az Állomás utca közötti egy telek mélységű megnyitás, a 9. tömb gyalogos átjárójának folytatásaként, ahhoz kapcsolódóan.
- Az öregek otthona, illetve a bölcsőde helyszíneinek felcserélése kedvező gondolat.

5. tömb

- A Zeneiskola elhelyezése a volt hordógyár épületében javasolt. A kiegészítő funkciókra adott elképzelések, megoldások kedvezőek.
- A tömb lakásépítésre kijelölt telkein az ütemezhető megoldás javasolt.

■ FEJES MÁRIA



1. SZ. TERV
BODONYI CSABA ÉPÍTÉSZ
MUNKATÁRSAI: HALMAI ATTILA, GULYBÁN ENDRE

Idézet a műleírásból:

„Mivel az RRT városépítészeti szabályozásának koncepciójával és részleteivel, ugyanígy építészeti felfogásával – különösen a városrész identitására vonatkozó figyelmével – egyetértünk, így azon változásokat nem kezdeményezünk."

Részletek a bírálatból:

9. tömb

Az Állomás utca–Halom utca sarkán lévő épület kiegészítésének léptékét jól választotta meg. A gyalogos tér mentén a déli oldali tűzfalak takarására tett javaslata, a fsz + 1 emelet jó megoldás, bár a tér folytatásában a magasabb épületek tűzfalai továbbra is látszanak. Az Állomás utcából a saroképület melletti átjárás, bevezetéssel a térre kedvező gyalogos kapcsolatot eredményez. Az általános iskola sportterületének kialakítása, Liget utcai megközelítése jó megoldás, többcélú hasznosítást tesz lehetővé.

6. tömb

A Füzér utca felőli nagytömegű irodaház tömegével, architektúrájával, F + 4 emeletével idegen test a beépítés szövetében. Az Állomás utca felől a Lengyel Kisebbségi Önkormányzat melletti megnyitás a terület belseje felé elfogadható. A kiteresedésben a szoborpark elhelyezése megoldott, igény esetén alkalmazható.

Az idősek otthonának a terület központibb területére való elhelyezése jó gondolat. A bölcsőde funkció a volt idősek otthona helyén ugyancsak megfelelő.

5. tömb

A Zeneiskola elhelyezése a volt hordógyár épületének felhasználásával jó megoldás. A telek ehhez kapcsolódó részének kihasználása közösségi funkcióra (konditerem, táncterem) jó javaslat. A Hölgy utcában kijelölt lakóterület beépítésére tett javaslat jó. Az utca felől a foghíjszerű, a tömbbelsőben a keretes beépítés illeszkedik a terület léptékéhez.

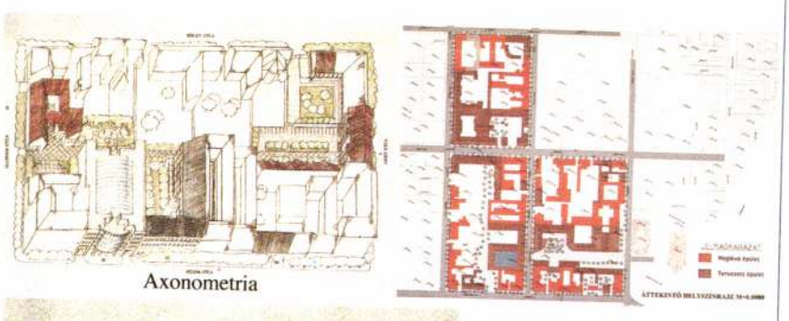

Axonometria

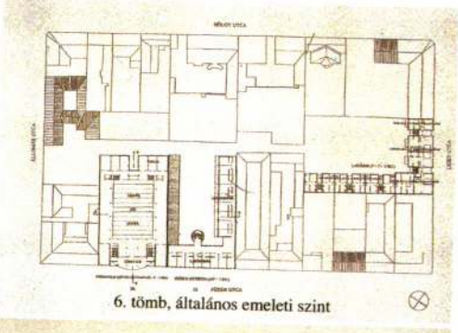

6. tömb, általános emeleti szint

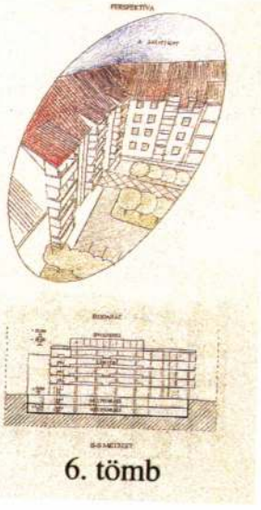

6. tömb

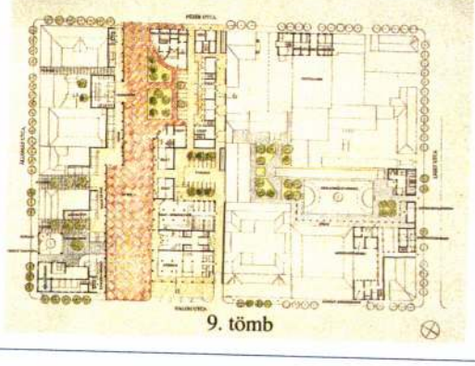

9. tömb

2. SZ. TERV
KÁLMÁN ERNŐ ÉPÍTÉSZ
MUNKATÁRSAI: ALBRECHT BEÁTA, PERÉNYI LÁSZLÓ, SCHMÖLCZ GABRIELLA, TAKÁCS ENDRE, SZEGŐ JÁNOS



Helyszínrajz / *Site plan*

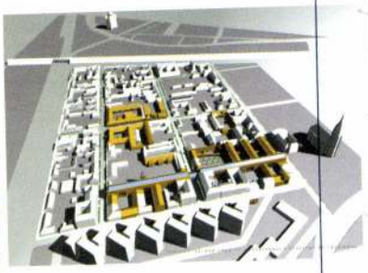

A három tömb látképe / *View of the three blocks*



Terv a 9. tömbre / *Plan for block 9*

Idézet a műleírásból:

„A kiírt ötletpályázat alapkérdése: milyen módon tehető vonzóvá a szóban forgó terület a befektetők számára. A terület vizsgálatát ezért az elkészült városrendezési programjavaslat és előszabályozás átfogó vizsgálatával kezdtük és egészen visszamentünk a terület városszerkezeti elhelyezkedésének, közlekedési és városszerkezeti kapcsolati hierarchiájának vizsgálatához."

A terv a területet – a közlekedési vizsgálatok alapján – a vásárvárossal átkötő úttal kapcsolja össze. Ezzel a területet a BNV háttérterületeként és az azt kiszolgáló színvonalas funkciókkal (bürotel, irodák, apartmanház) kívánja fejleszteni. A vásárváros parkoló-területének bővítésére is itt kíván helyet biztosítani, amely a területen nem kívánatos forgalomnövekedést jelentene. A terület ilyen irányú fejlesztése, amely nem a „nőtt jellegű" továbbépítést irányozza elő, keményen avatkozik be a meglévő struktúrába, kedvező megvalósítása összefogott, egyidejű, nagy összegű befektetéseket igényel.

Részletek a bírálatból

9.tömb

Az előszabályozási javaslat szerinti gyalogostengelyen nagyvonalúan vezeti át a fedett passzázst, és önálló beépítési struktúrát hoz létre – a Szt. László tértől függetlenítve, afelé zárt térfalat képezve. Ez az elválasztás nem egyezik azzal a szándékkal, hogy a gyalogos átjáró látványban és térképzésben a Szt. László térrel összekapcsolt legyen. A zárt passzázsból sem a térre, sem a templomra nincs rálátás, ez csak a feljáró rámpa teraszáról érvényesül.

Az általános iskola sportterületének bővítésére jó megoldást ad, a Liget utcai bejárat a sportlétesítmény önálló lakossági használatát is lehetővé teszi.

A passzázs Füzér utcai átvezetése a 6. tömbbe – az utcaszint feletti híddal – a nagyvonalú megoldás szerves része, a Füzér utca jelentőségét emeli ki és az Állomás utcából kaput képez a terület felé.

6. tömb

A beépítés az Állomás utca felőli részen folytatódik a 9. tömb nagyvonalú fedett passzázsával és az arra kapcsolt funkciók (irodaház, panziók) elhelyezésével. A Füzér utca, Állomás utca sarkán lévő épülethez a tervezett megoldás tűzfaltakarással jól csatlakozik. A terv átvezetést javasol a Lengyel Kisebbségi Önkormányzat mellett az Állomás utca felé, ami kedvező kapcsolat, de az Állomás utca architektúráját a meglévő házsor hangulatához kívánatos illeszteni. A Liget utcából nyíló apartmanház beépítési módja, telekkihasználása jól megoldott.

5. tömb

A Zeneiskola elhelyezését a meglévő hordógyári épület felhasználásával, a szükséges és javasolt kapcsolódó kiegészítő funkciókkal jól oldja meg. A telek további részének beépítése, funkcionális tartalma sport- vagy egyéb klub céljára megfelelő. A Zeneiskola mellett javasolt kollégium igény esetén megfelelő, de ezen a területen inkább lakófunkció, az utcaképbe illeszkedő lakóházak építése kívánatos.



A 9. tömb emeleti alaprajza / ***First floor plan of block 9***

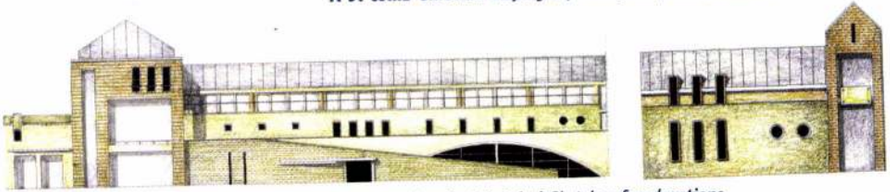

Homlokzati vázlatok / ***Sketches for elevations***

3. SZ. TERV
MÁTRAI PÉTER ÉPÍTÉSZ, BATTA IMRE ÉPÍTÉSZ ÉS MAJOR GYÖRGY ÉPÍTÉSZ TERVE



5. tömb / *Block 5*

6. tömb / *Block 6*

9. tömb / *Block 9*

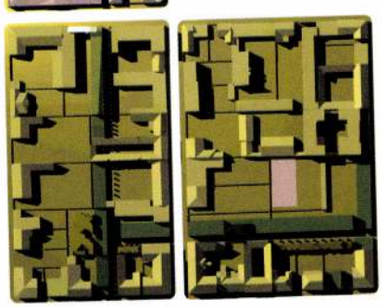

Idézet a műleírásból:

„A három tömb jelenlegi szerkezetét alapvetően meghagytuk. Elemezve az egyes tömböket – azok térbeli helyzetét, beépítési karakterét, funkcionális szerepét – mindig az adott tömbre szabott sajátos, változatos (néhol markánsabb) beavatkozásokkal kívántuk felértékelt helyzetbe hozni őket."

A tervjavaslat nem tér ki az adott tömbök és a környező területek közlekedési, forgalmi kapcsolatainak megoldására.

Részletek a bírálatból:

9. tömb

A tömböt a Halom utca-Füzér utca között átszelő, keskeny (5 m) – félidőben kedvezőbb méretű közparkká alakuló – gyalogos átjáró a meglévő tűzfalak és az új „hosszú ház" között nem meggyőző. Ugyanakkor helyes törekvés és szép megoldás, hogy a Halom utca felől az iskolaépület magas tömbjéhez jól illeszkedően igyekszik kialakítani a Szt. László tér felőli térfalat, magassági lelépcsőzéssel az Állomás utcai saroképület irányába. A gyalogos passzázs „bejárat" keskenyre sikerült, feltehetően nem vonzza belépésre a látogatót.

A tömb további területén – a meglévő telekosztás tiszteletben tartásával – foghíjszerűen illeszkedő lakóépületekre tett javaslatai jól illeszkednek a meglévő struktúrához.





harmonikus beépítésű szemközti domboldaltól, talán tudatosan a bensőségességet tartotta fontosnak tervező és megbízó.

A családiház-tervezés mindenkori építészeti-emberi konfliktusforrása – a megbízó, vagy az építész tervezi-e a házat? – itt egészen kiváló eredményt hozott. „Szerencsére adódik úgy is, hogy a megbízó és építésze 'egyívásúak', ez lehet a siker és jó ház kulcsa." – mondja Vincze idézett könyvében. (51. old.) Az építtető által kért alaprajzi megoldás meghatározó eleme, hogy a ház központja a nagy belmagasságú nappali legyen, a vele egy térben összekapcsolt, körbeablakozott konyhával. Belépve nagyvonalú térélményt nyújt ez a megoldás, s a pasztellszínű falak és hajópadló, a kissé szigorúan sorolt, hatalmas, függélyes kerti ablakok hatásosan, de mértéktartóan szólnak a lakók méltóságáról, józanságáról és egyéniségéről. Igen, a lakókéról, hiszen környezetük végül is őrájuk vall – innen az említett konfliktus, amelyben most partnerként gondolkodott együtt építész és megbízója. A nappali terébe beúsztatott, fémoszlopon nyugvó, dolgozószobaként szolgáló galéria izgalmasan tölti meg a méretes teret, és kölcsönöz egyéni ízt a belsőnek. Innen lépünk a magas, „monumentális" téglapillérekkel alátámasztott félnyeregtetők fedte teraszokra, amelyek természetesen szervülnek a házhoz, kerülve minden mesterkélt tornácos hangulatot. Erényük, hogy felvillantják az akár falusi, akár városi családi ház igazi értékét, a kertkapcsolatot, a diófa alatt töltött órák élményét, amelyet a mégoly lélegzetelállító panoráma sem pótolhat. Általuk és az említett alacsony bejárati oldali eresz által egészségesen és szerényen földközeli marad a ház, s ez nagyon fontos minőség, hiszen Magyarországon már vagy harminc éve dühöng az esetlenül és pöffeszkedve emeleteiket, tetőablakaikat és főleg tökéletesen haszontalan erkélyförmedvényeiket mutogató családi házak építése a budai hegyvidéken és falvainkban egyaránt. A ház belső terének rejtett szépsége a hengeres belső terű, elkülönített lépcsőház, amely az alsó szintről a tetőteraszig vezet. Falburkolata a külső felületek látszó téglaburkolatát folytatja, mintegy becsempészvén a külső teret a belsőbe, s a szépen kivitelezett, műkőborítású csigalépcsővel együtt külön belsőépítészeti világot teremt a házban.

Az értő szem leolvashatja az elegáns és arányos, szépen kivitelezett házról a józan szemléletű megbízó szándékát, azaz, hogy családja számára építtet, nem befektetési céllal, és felismerheti a kellő alázattal dolgozó építész keze nyomát, amely valóban építészetté teszi a falusi domboldal legújabb családi házát.

Sulyok Miklós

ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / ARCHITECT
VINCZE LÁSZLÓ DLA – AXIS

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS / FELLOW ARCHITECT
BORSAY ATTILA

STATIKUS TERVEZŐ / STRUCTURE
SURÁNYI GYÖRGY – M-PLAN

GÉPÉSZET / PLUMBING
FENYVES TAMÁS – KOMPLAN

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
SÁRFALVI ILONA



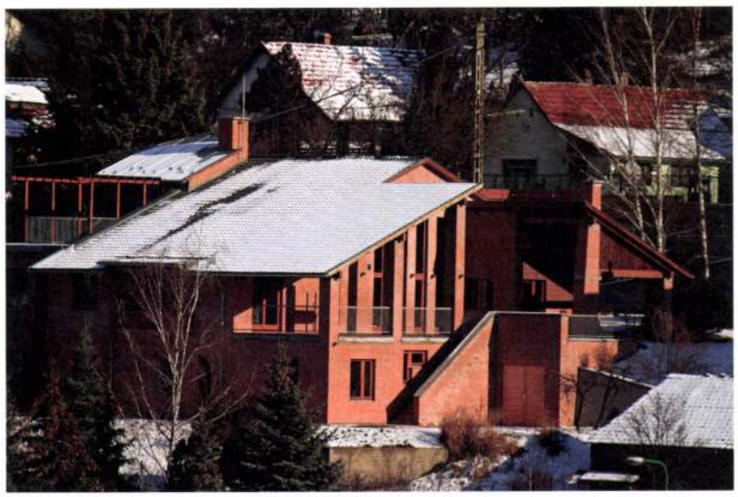

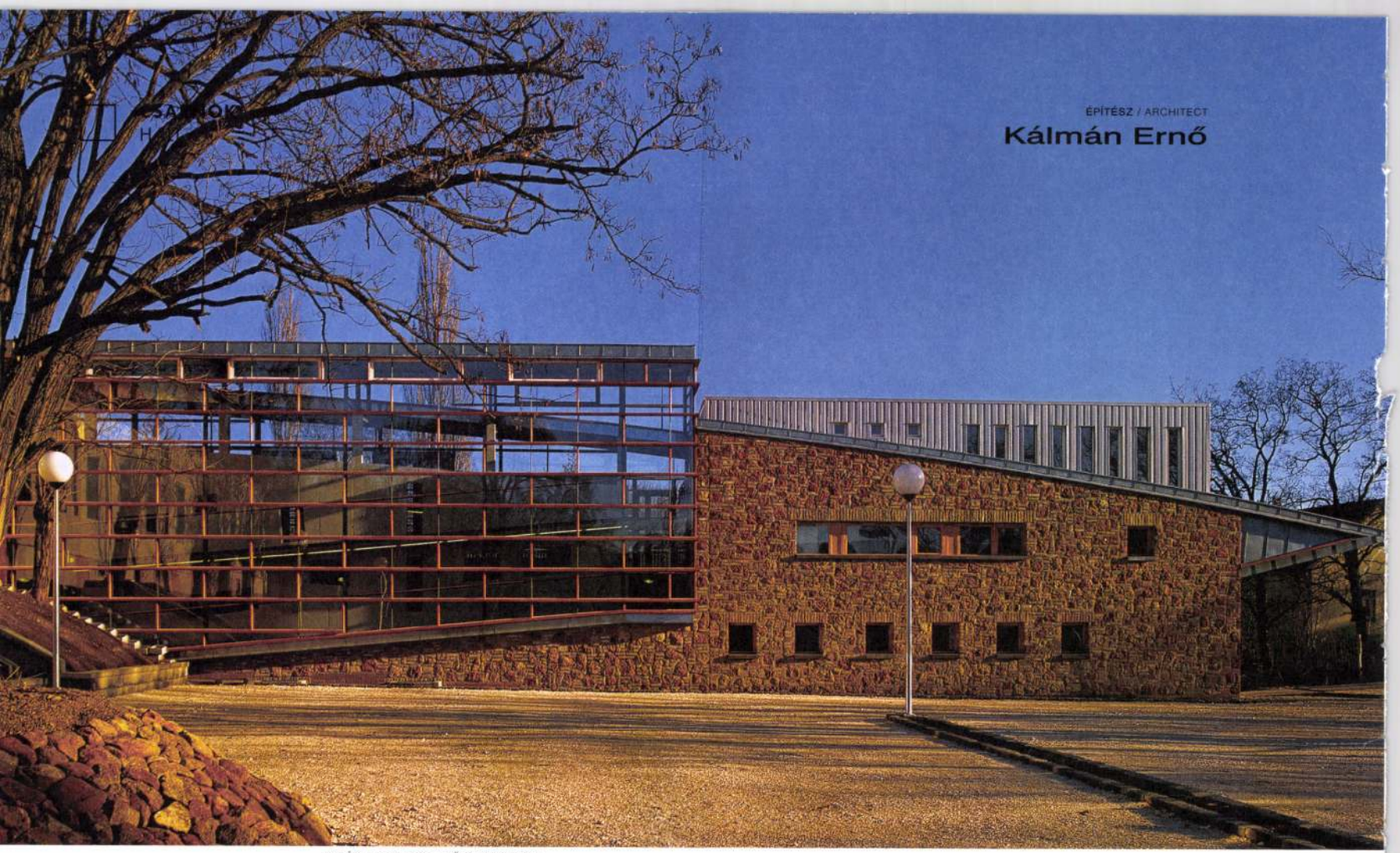

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
Kálmán Ernő

FOTÓK • PICTURES • HÁIDER ANDREA

befejezetlen szimfónia

Klebelsberg Kulturális és Művészeti Központ, Pesthidegkút

I. Az idő szűkössége és reménytelen hossza

Egy-egy ház létrejöttének időtartamát utólag nézve, gyakran meglepő arányban áll az első tervvázlatok és az átadás napja közt lepergő időszak, benne a ténylegesen tervezésre fordított (fordítható) idő. A pesthidegkúti épület esetében ez közel öt esztendő, egyszerre sok is, kevés is. Ha végigpörgetnénk az ez idő alatt készült vázlatokat – a munkatárs Balogh Csabának a területre készült egyetemi komplex tervét is számbavéve –, remények és megtorpanások, bizakodások és kétségek érzetét lehetne kiolvasni a tervlapok dátumainak ritmusából.



A megépült – egyes pontjain még befejezetlen – mű az utolsó változat. A 2001-ben elnyert címzett támogatás összege a rendelkezésre álló önrésszel és a közbeszerzési eljáráson kialakult napi ár közti különbözet áthidalására tett egyszerűsítések, módosítások szorításában készült, és valósult meg közel egy-másfél év alatt. Az építés minden kompromisszuma ellenére reményteli időszakát a jövő bizonytalansága váltotta fel, amelyet csak a jelenleg folyó hasznosítási pályázat eredménye oldhat fel.

II. Ideák és realitások

A kulturális és művészeti központ gondolata meglévő közművelődési intézményi kereteken túl (Petőfi művelődési ház, fiókkönyvtár) új helyi kezdeményezések (Hidegkúti Nyári Fesztivál, helyi színház gondolata) és hosszabb távú célok (távoktatási központ) mozaikjából formálódott, közel 2600 m^2-es tervezési programmá. A megvalósulás lehetőségét a hidegkúti ófalu szívében romlásnak indult, volt iskola és Forgách (Walla) kúria 1,1 hektáros területe és épületei adták, amely a szomszédos telek és a rajta álló Klebelsberg-villa fejlesztésével alakulhat közösségi térré.

A helyi közösségteremtés kerete a terület alsó határán a medrét mind mélyebbre vágó Paprikás patak, a kertben még fellelhető forrásfoglalás historikus kő tetrapilonja, és a valaha volt kert emlékét őrző ősfák maradéka. A rendezési terv szerinti gyalogos- és bicikliút patakparti ösvényének idillje és a szomszédos ófalusi házak egyre fogyatkozó bukolikus maradványa erősíti a hely szellemét. A hely „bejáratását" jól szolgálja az itt rendezett hidegkúti napok sikeres eseménysorozatának hagyománya is.





A fenti jó adottságok műszaki gondjai már kevésbé idilli képet adtak, a két 19. századi épület többszörös átépítése, a terület 1945 utáni változó használatának maradványai nehezítették a feladatot. A patakparttól enyhén emelkedő terep hidrogeológiai adottságain túl az építészeti alapkérdés sem volt túl könnyű. Hogyan lehet a két ház hasznosítható tereinek többszörösét úgy elrendezni közöttük és körülöttük, hogy az új ne játssza túl a megtartandókat, a szükséges külső kiszolgáló terek hogyan szövődjenek a majdan újraéledő kert világába, és a többirányú feltárhatóság ellenére mégis értelmes belső közlekedési rend alakuljon ki?

III. A rámpa csábítása

Az összetett program első pillanatra egyszerű építészeti képletének fő elemeit a két megtartott, küllemükben műemléki gonddal felújított ház és a közéjük, a volt telekhatárra épített új szárny adja. Ezt egészíti ki a könyvtár ellipszis alapgörbéjű hengerének körívű transzlációs felülettel fedett, a patakpartra kiforduló tengelyű tömege és a volt kúria épület mögötti szabadtéri színpad. Ennek centruma a terület két fő megközelítési irányának (Temető utca és Mester utca tengelyeinek) metszéspontjából szerkesztett theatron. Az új szárny gerince és vezérmotívuma változatos szinteket összekötő rámparendszer. A köréje szőtt, az új szárny teljes hosszát átívelő acél-üveg-fa doboz nagyívű gesztusát megtörik a különböző formájú, eltérő rendeltetésű és anyagú elemek. A patak felőli bejárat feletti, acél trapézlemezbe csomagolt irodaegység, a felső rámpa szint feletti téglányra váltó kiemelés: a melléktereket az együttes főszereplőjévé növesztik. E növekedés szétfeszíti a két régi épület térközét. A forma- és anyaghalmozás mellékszólamaként az alsó szint oktatótermei melléktereinek felfelé meghúzott, a felső szinten döntően ülőfülkékké válnak. Az önmagában is poétikus anyagkontrasztra épülő nyerstégla-acél-fa dobozok az összhatásban disszonáns elemként, a kúria előtti süllyesztett tér felől váratlan falként állnak ki-be az üvegfal síkjából.

A rámpa tere ugyanakkor a fő rendeltetési egységek előteréül is szolgál. Ez a térsor egyben porta, recepció (majd egyszer megvalósuló büfé), színházi foyer és kiállítótér. A működésbeli sokféleséget az alaphangot megadó nyersbeton padló-és födémfelületek a már említett formai és anyaghasználatbeli mellékszálak sokaságát nem tudják összefogni. E sokszólamúságban szinte elvész a régi ház kibontott alapjához húzott kőfal szólama. Az elszalasztott drámai összhangzat a régi épületek mögötti kiszolgáló folyosókon mutatkozik a meg legjobban, ahol a kiszabaduló kőfalakra csak a beton pincefalak és az üvegtéglabetétes vízzáró beton födémek kontráznak.

A belső válasz- és főfalaktól megtisztított két régi épület felújított pincéivel különböző rendeltetésű közösségi tereknek ad majd otthont. A volt iskola meg-




ÉPÍTTETŐ / CLIENT
BUDAPEST FŐVÁROS, II. KER. ÖNKORMÁNYZAT

GENERÁL TERVEZŐ / DESIGN
REÁLTERV ÉPÍTÉSZIRODA KFT.

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
KÁLMÁN ERNŐ, REÁLTERV ÉPÍTÉSZIRODA KFT.

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
ALBRECHT BEÁTA, BALOGH CSABA, RUJÁK ESZTER, NOVÁK RÓBERT

MŰEMLÉKI REFERENS / MONUMENT EXPERTS
LAMPERT RÓZSA

BELSŐÉPÍTÉSZEK / INTERIOR DESIGN
KÁLMÁN ERNŐ, TAKÁCS SÁNDOR

SZERKEZETTERVEZŐK / STRUCTURE
BOGDÁNYI GÁBOR, VARGA BÉLA – GAUFF BUDAPEST KFT., EMBERSICS JUDIT – SPECIÁLTERV KFT., IVÁNYI JÁNOS – MÉR-I-KON BT.

ÉPÜLETGÉPÉSZET / PLUMBING
DR. TÓTH PÉTER – PENTAPLAN KFT., KALOTAI JÁNOS – KAVATERV KFT.

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
MÓRICZ ISTVÁN, RÉVHEGYI FERENC – IPARTERV-ELEKTRO KFT., VASS NOÉMI – KAVATERV KFT., MELDETECHNIK KFT.

AKUSZTIKUS, SZÍNHÁZTECHNIKUS / THEATRE TECHNOLOGY
KOTSCHY ANDRÁS – KOTSCHY BT.

KERTTERVEZÉS / LANDSCAPE
SZALKAY ADRIENNE – PIGMENT KFT., HLATKY KATALIN – LIGETTERV BT.



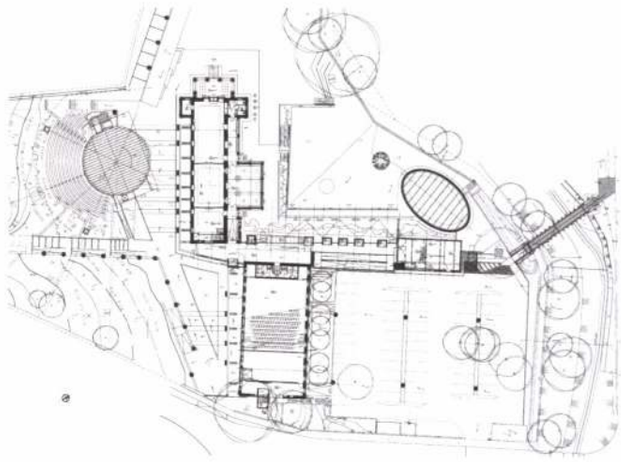

tartott, és megmutatott – a hagyományos színpad feletti „zsinórpadlás" kialakítására kiváltott – kettős függesztőművű fedélszékével fedett. A sokoldalúan használható tér 300 fős színháztermet rejt, dönthető padlósíkú nézőtérrel. Nyílt szigeteléssel felújított kőboltozatos pincéje az új részekben kialakított díszletező és öltöző helyiségeken túl egy külső megközelíthetőségű klubot és vendéglátó egységet is kapott. A kúria épületében – részben a pincében és a tetőtérben – kialakított üzemeltetési és gépészeti helyiségeken kívül az eredetileg istállóként használt, felújított pincében szakköri helyiség, valamint egy szintén önállóan megközelíthető, többcélú, összenyitható térsora házasságkötőteremként, rendezvénytérként és helytörténeti kiállításként is szolgál majd. A patakra nyíló, beüvegezett tornác és a tágas „veranda" szalonként egészíti ki az előbbi tereket. A földalatti világot a szabadtéri színpad alá épített próbaterem és öltözők teszik teljessé.

Ezekben a terekben közel került egymáshoz a régi terek tizenkilencedik századi unalommal rokon normalitása és az új rendeltetésű tervezői megfogalmazása. A megtartás sokrétű gesztusával együtt erősítvén azt az érzést, hogy az előcsarnok – ma általános – attraktivitás-vágyának barokkosan burjánzó építészete mellett lennének más utak is a világ továbbépítésére.

IV. Premier próba nélkül

A mű (majdnem) kész, a közönség még kint várakozik a végleges és ideiglenes kerítéseken túl, és amíg türelmesen toporog e januári tavaszban, érdemes elgondolkodni azon, hogy miért reménytelen vállalkozás építészeti művet megszólaltatni. A szerző(k) előállnak partitúrájukkal, és egy alkalmi társulású együttest alakítanak, próbák és összejátszások nélkül, egyszeri alkalomra különböző karnagyok és karmesterek interpretációjában eljátsszák a dédelgetett darabot. A mű megkövül és ott marad, úgy, ahogyan a premier sikeredett. És ha majd a közönség bejut a – tengelyből talányosan áthelyezett Temető utcai – kapun át, nem fogja mérlegelni, hogy a színek esetleges összehangzása szerzői vagy karmesteri tévedés, a fafajták műanyagig való burjánzása honnét való, és vélhetően az sem igen izgatja majd, hogy mennyire anyagi természetű a Templom utca felőli falat és a könyvtárat erődítő, bontásból felhasznált homokkő-tégla falazatnak kettőstéglába való átmenete. Ez így van jól, mert sokkal fontosabb, hogy a közösség ne a kapukon kívül várakozzon, hanem töltse meg élettel mihamarább a még bútorozatlan „szálakat" és a kertet. Hogy egymásra figyelésükben, önfeledtségükben megfeledkezzenek minden esetlegességről, melyeket az oly hosszú és mégis oly szűkös idő kitermelt magából a megvalósulás során.

Major György

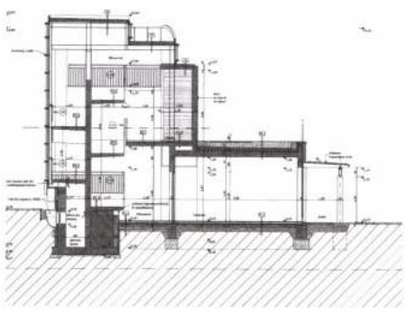

A kúria épületei a parkkal a 19. században épültek, majd az 1920-as években kerültek Klebelsberg Kunó tulajdonába. Az egyik épületrészben a II. világháború után raktár, később a Rókus Kórház pszichiátriája működött. A tulajdonjog részben tisztázatlan, a bírósági döntés most várható. A II. kerület Hiller István miniszterhez fordult, szeretnék, ha a jelenleg vitatott birtoklású épület állami tulajdonú lenne, és ennek kulturális hasznosítására is javaslatot tett. Az eredetileg művészeti központnak szánt épület a mostani tavaszon birtokba venni kívánt 3000 m²-es részébe a Petőfi Művelődési Ház költözik, amelynek jelenlegi helye 800 m²-es.

(Forrás: Népszabadság, 2004. 01. 23.)

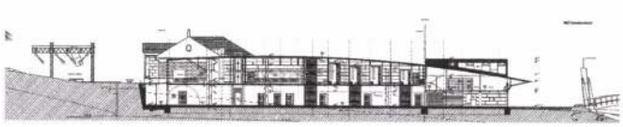

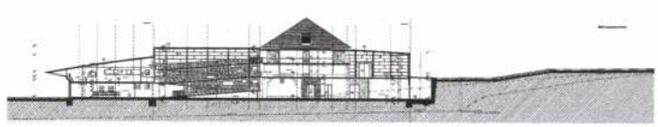

ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS
Kertész András Tibor, Horváth Péter, Stummer Judit



FOTÓK • PICTURES • HAJDÚ JÓZSEF

Szókimondó építészet

Megújult a Fehérvári úti piac

AZ ÁTÉPÍTETT FEHÉRVÁRI ÚTI PIAC néhány héttel megnyitása után olyan volt, mintha már legalább fél éve működött volna: minden négyzetméteren árusok és vásárlók tolongtak. Nyomát sem lehetett látni az új épületek furcsa átmeneti létének; szempillantás alatt belakták. Hogy ez az új konstrukció kiváló funkcionalitását bizonyítja-e, vagy egyszerűen csak annak köszönhető, hogy a hely kivételesen szilárd hagyományokkal rendelkezik – ti. több tucat kereskedő dolgozik itt már évtizedek óta, a 77 standból 65-öt ők tartottak meg – nem tudható biztosan. Ez mindenesetre annyit elárul, hogy a használói elvárások és az építészeti megoldások között nem lehetnek túlzott eltérések.

Az épület hosszú évek óta várt, jól indokolható bővítését, átépítését hosszas viták után 1998 körül határozták el. Az 1977-ben átadott, Halmos György tervezte épületet már rég kinőtte a piac, átterjedt a környező járdákra is, bódék sorai nőttek a falak köré, alkalmi árusok árasztották el a környéket. Mindemellett Halmos György művének építészeti megoldásait senki sem vitatta, épp ellenkezőleg: a maga korában a hazai építészet egyik legtöbbet említett műve volt, komoly szaktekintélyek nyilatkoztak mostanában is az épület kiváló működéséről. Elkészültekor a nemzetközi építészeti szaksajtó is felfigyelt rá – elsősorban formai megoldásai, egyes korabeli nyugat-európai törekvésekhez kapcsolódó részletei miatt. A megastruktúrák megvalósítására tett '60-70-es évekbeli angol kísérletek (P. Hodgkinson, D. Lasdun, N. Brown épületei) hatása nyilvánvaló a lépcsőzetes, piramisszerű formálásban és a beton használatának jellegzetességeiben, noha mindez emlékeztet a japán metabolisták, elsősorban K. Kikutake egyes épületeire is. Ezt a sajátos geometrizálást és a mellvédek dekorálását akár – idehaza még korai – posztmodern jellegű archaizálásnak is tekinthetjük, óhatatlan az asszociáció a hódítások előtti ősi közép-és dél-amerikai kultúrák építészetére. Az átépítés megkezdése előtt többen kezdeményezték is a piac műemlékké nyilvánítását, s bár a műemlékvédelmi hivatal elismerte az épület kiemelkedő értékeit, „ifjú kora" miatt nem vette listájára. Az átépítéssel kapcsolatban azonban egyöntetűnek tekinthető szakmai vélemény volt, hogy az átalakításnak a lehető legkevesebb bontás elve szerint kell lezajlania. Mint látni fogjuk, a tervezők, Kertész András Tibor és építésztársai – amennyire összeegyeztethető volt az új üzemeltetői igényekkel – tartották magukat ehhez az elváráshoz.

Egyszerű, nagy belmagasságú, fémvázas csarnok került a teraszok, valamint a piac által korábban elfoglalt közterek fölé; a régi fedett lépcsőket azonban – a Halmos György eredeti terveiben is szereplő, de akkoriban nem engedélyezett – mozgólépcsőkkel

BP. XII. FEHÉRVÁRI ÚTI PIAC REKONSTRUKCIÓJA ÉS BŐVÍTÉSE

GENERÁL TERVEZŐ / DESIGN
KERTÉSZ ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.

FELELŐS ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / LEADING ARCHITECT
KERTÉSZ ANDRÁS TIBOR

ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / ARCHITECT
HORVÁTH PÉTER,
STUMMER JUDIT

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
HORVÁTH TIBOR,
ERDEI ISTVÁN

STATIKA / STRUCTURE
ELENIX BT. – ÖRSI JÓZSEF

ÉPÜLETGÉPÉSZET / PLUMBING
G+B PLAN KFT. – BIHARY ZSOLT

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
KA-TE BT. – DORGAI KÁROLY

KÖRNYEZETTERVEZÉS / ENVIRONMENTAL ARCHITECTURE
LAND-A STÚDIÓ KFT. –
TORMA SAROLTA

ÚT-KÖZLEKEDÉS TERVEZŐ / TRAFFIC
KÖZLEKEDÉS FŐVÁROSI TERVEZŐ IRODA KFT. – RHORER ÁDÁM

KÜLSŐ KÖZMŰ / PUBLIC UTILITIES
TRIPLAN – ANIOT PÁL

KÁLMÁN Ernő építész

JANÁKY György: Őrbottyán, Református egészségügyi gyermekotthon bővitése [Kálmán Ernő, Major György]. a/3 1991.3.sz. ill.

életrajz is

MDK

Gestöm.

[illegible] kiváló [illegible] [illegible]
-Jánost kaptá, melyt a vall.
[illegible]ztésére a [illegible] [illegible]-

.

[illegible]al és Corvin-koszoruval.
[illegible].

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
Kálmán Ernő DLA

Kálmán Ernő építői

Haba Péter

Lakástól otthonig

Kálvin János Idősek Otthona, Budapest



FOTÓK • PICTURES • BUJNOVSZKY TAMÁS

PÁHOLY
LODGE





Magyarországon a „nyugdíjasotthon", „idősek otthona" kifejezések hallatán – a szavak elsődleges jelentésével szöges ellentétben – még mindig meglehetősen nyomasztó képek jutnak eszünkbe. A lerobbant kórházakhoz, kaszárnyaszerű szociális intézetekhez hasonló világot képzelünk el, melyek lehetetlenné teszik, hogy a bennük lakni kényszerülők emberi méltóságukat megőrizhessék, hogy életüket a maga teljességében élhessék meg.

AZ UTÓBBI ÉVEKBEN végre sokat javult a helyzet, s a szociális intézmények egy része immár a speciális funkcióknak megfelelő környezet megteremtéséhez szükséges gazdasági rendszerrel, de legalábbis elégségesnek mondható állami támogatással, s mindebből eredően több jól felkészült szakemberrel rendelkezhet. Azonban a működésükhöz elengedhetetlen infrastruktúra és háttérrendszer nyilvánvalóan nem lehet sokkal jobb az egészségügy – közismerten elrettentő – állapotánál.

Idősek otthonába vonulni tehát sokáig nem jelenthetett alternatívát az életvitel szempontjából – legfeljebb megalázó szükségmegoldás lehetett. A budapesti Orbánhegy város felé néző oldalára telepített új létesítmény ennek ellenkezőjére nyújt példát; azt mutatja, hogy talán megindult egy olyan folyamat, amely a nyugdíjasotthon fogalom fent említett jelentésének radikális megváltozásához vezethet.

Az épületegyüttes tervezője, Kálmán Ernő műleírásában arról ír, hogy az intézmény „elsősorban önmagukat ellátni tudó, de közösségben élni akaró nyugdíjasok" otthonául szolgál, vagyis olyan emberek

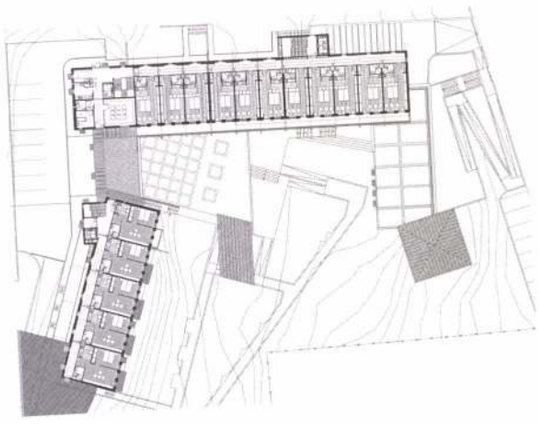

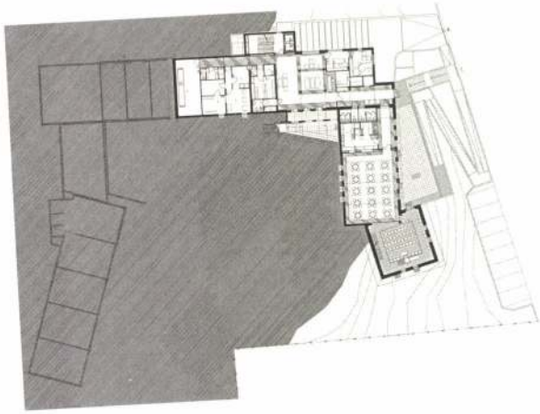





számára, akik erre mint tudatosan és szabadon választott életmódra gondolnak. Ezzel összhangban az önállóság megőrzéséhez szükséges privát terek és az együttlakás élményét, a szorosabb emberi kapcsolatokat segítő közösségi terek azonos jelentősége, egyfajta szintetizálása volt a tervezés legfőbb elve.

Az építész a létesítmény három, eltérő magasságban emelkedő tömbjét a – részben a lejtős terepfelszín alá süllyesztett, de egymás fölötti, teraszos elrendezésük révén a külvilág felé megnyíló, zöldtetős – közösségi szárnyakkal kötötte össze. A Nógrádi utcával párhuzamosan húzódó, előcsarnokot és éttermet magába foglaló bejárati rész bal oldali végéhez kapcsolódik a magas, toronyszerű templom, mely az épületegyüttes – kvázi főhomlokzati – látványának egyik legmeghatározóbb eleme. Az előcsarnokhoz merőlegesen illeszkedő, a terep emelkedését a felsőbb emeletek lépcsőzetesen visszahúzott sorolásával követő lakószárny alatt fut a létesítmény legfontosabb közlekedőtere: ez teremt kapcsolatot a hátsó – Szendrő utca felőli –, kétszobás apartmanokat rejtő épületbe átvezető, szintén zöldtetős könyvtárral. Az előcsarnokhoz hasonlóan ez is nyitott, csaknem üvegfallá növesztett ablakaival néz a tájra. Az előtte elterülő nagy teraszról, illetve a vele összekapcsolt rombusz formájú kerti pavilonból hegyes kanyarokkal megtört ösvény vezet lefelé, át a kerten, egészen az előcsarnok tetején kialakított újabb teraszhoz és a templomhoz. A széles, magas terepfalakkal, szinteltolásokkal, tölcsérszerűen bemélyedő kis terekkel tagolt park néhol szinte önálló tájat, füves dombvilágot idéz, másutt reneszánsz függőkertként lépdel a völgy felé.

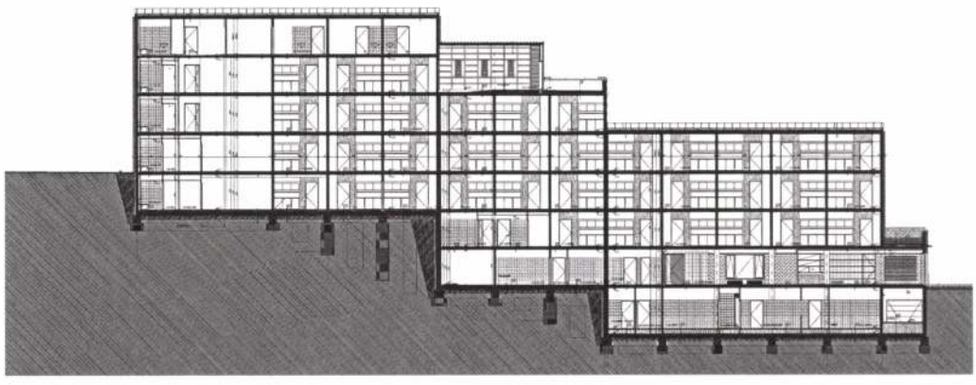

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT
KÁLMÁN ERNŐ DLA VEZETŐ TERVEZŐ – REÁLTERV ÉPÍTÉSZIRODA KFT.

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
ALBRECHT BEÁTA, NOVÁK RÓBERT, BALOGH CSABA, BERECZ TAMÁS, SCHMÖLCZ GABRIELLA

ÉPÍTTETŐ / CLIENT
MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ SZERETETSZOLGÁLATI OSZTÁLY

BELSŐÉPÍTÉSZET / INTERIOR DESIGN
MAJOR GYÖRGY DLA – TEAMAJOR KFT.

BELSŐÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / INTERIOR DESIGN FELLOWERS
BÓDI IMRE, HOFFMAN TAMÁS

STATIKUS / STRUCTURE
SCHREIBER JÓZSEF – S-4 MÉRNÖKIRODA KFT.

ÉPÜLETGÉPÉSZET / PLUMBING
DR. PALÓCZ MIKLÓS – PROCONSULT BT.

ELEKTROMOS TERVEZŐ / ELECTRICAL PLANNING
MÓRICZ ISTVÁN (ENGEDÉLYEZÉSI TERV), RÉVHEGYI FERENC (KIVITELI TERV)

KERTTERVEZŐ / LANDSCAPE
DR. GÖRGÉNYI ANDRÁSNÉ (ENGEDÉLYEZÉSI TERV), KOMLÓSNÉ HLATKY KATALIN (KIVITELI TERV) – LIGETTERV BT.

KÖZMŰVEK / PUBLIC UTILITIES
BOROSS LÁSZLÓ – COMPLANEX KFT.

GENERÁL KIVITELEZŐ / MAIN CONTRACTOR
KÉSZ KÖZÉP-EURÓPAI ÉPÍTŐ ÉS SZERELŐ KFT.





A kellemes, kiegyensúlyozott arányú épületszárnyak úgy követik Kálmán Ernő korábbi épületeinek jellegzetes stílusát, hogy közben annak eddig nem látott változatát adják: itt is, akárcsak a gödöllői Városi Könyvtár esetében, a gazdag színvilágú és változatos textúrájú téglaburkolatok, a nyers betonfelületek és a könnyű, egészen finom fém- és farészletek egyszerű, tiszta formákat öltenek ugyan, ám összképük mégis valami sajátos dekorativitást hordoz. A zárt, várszerű templom egészen magasra helyezett ablakait például akár geometrikus ornamentikának is tekinthetjük – minimálisra csökkentett méretük, keskeny, vágásszerű formájuk átértelmezi funkciójukat. Maguk a nyílások a fal húsát, tömegét megmutató, bemélyedő plasztikai formának, a falszövet pillanatnyi megbomlásának tűnnek. Ugyanakkor egymás mellé helyezett hármas csoportjaikat mintegy vak változatban megismétli a közöttük húzódó téglaburkolat visszamélyedő mintázata. Ezáltal maga a nyílásrendszer is mintázattá, vagyis dekorációvá válik. Áll ez a homlokzatok alsó részeinek vékony, függélyes hasítékaira is, melyek egyszersmind a súlyos épülettömeg „könnyítését", magasságának optikai fokozását szolgálják. A templom falkoronáit a bádogból készült sátortető zárópárkány-szerűen kialakított alsó része zárja le.

A másik két épületszárny homlokzatainak kompozíciói – noha a nyíláskiosztás és a fal említett viszonya visszatér bennük – már nem elsősorban ezekre a felületi motívumokra, mintázatokra épülnek, sokkal inkább a szerkezeti elemek, a funkcióval szorosabb kapcsolatban álló részletek jutnak szóhoz. Elsősorban a finom fémerkélyek, az előreugró tetőelemek, a falakon futó sínek segítségével mozgatható lamellás

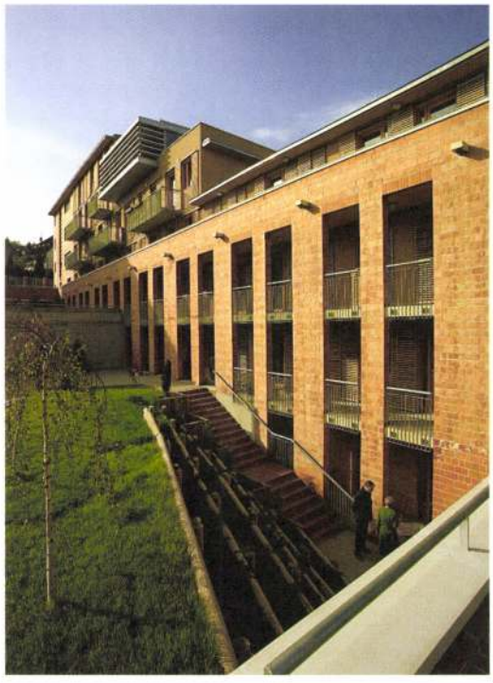







árnyékolók dominálnak. Az ablakokkal megbontott homlokzatrészeken színezett vakolat tűnik fel, melyet a zártabb felületeken tégla- illetve faburkolat vált fel. A lépcsőzetesen magasodó tömb felszíni részének legalsó emelete – vagyis a bejárati szint – előtt, a kert felőli oldalon egyenes záródású árkádsor fut, mögötte árnyas folyosóval – ez az elem az épületegyüttes legnyitottabb része, itt a lakásokból közvetlenül a szabadba lehet kijutni.

A Major György tervei szerint készült belsőépítészeti kialakítás szervesen együtt él a külső formákkal, színekkel és anyagokkal – több helyütt annak szinte folytatásaként érzékeljük. Az előcsarnokban és a közlekedőterekben a mélyebb, telített árnyalatok és a világosabb fa és tégla, illetve a nyersbeton szürkéjének kombinációja, a lakrészek folyosóin az egyszerű fehér a jellemző. A templom körbefutó galériával osztott, centrális terét a rendkívül finoman kivitelezett úrasztala és szószék, a sugaras rajzolatot adó tetőszerkezet és a belógatott világítótestek határozzák meg.

Az épületegyüttes heterogén világát a külső és belső e szoros viszonya, a táj és a funkcionális struktúra egymásba szövődése fogja össze. Olyan kohézió született, amely lehetővé teszi, hogy ezek az épületek valóban emberközelivé, nemcsak pusztán élhetővé, hanem szerethetővé is váljanak. A magas torony, a homlokzatok dekorativitása, a nagyvonalú, kissé szinpadias hatású kert összességében olyan ünnepélyes térsort eredményez, amely lényegében a nyugdíjasotthonok, szociális intézmények mai hazai problémáit igyekszik kezelni az építészet eszközeivel, kifejezési lehetőségeivel. Mindezeken túl fontos ezt hangsúlyozni azért is, mert ez a fogalom a magyar kortárs építészet alkotásaival kapcsolatban igen ritkán vetődhet fel.





ARCHITECT
Ernő Kálmán DLA

Péter Haba

From Apartment to Home

János Kálvin Retirement Home, Budapest

RETIRING IN A HOME for the elderly could not be a real alternative for a long time in Hungary as far as lifestyle itself is concerned. Instead it was a humiliating stopgap arrangement. The new complex constructed in an area of Orbánhegy facing the city is an example proving just the contrary: it reveals that there might be a process already going on which may as well result in a radical change of the meaning of the word „retirement home" as described above.

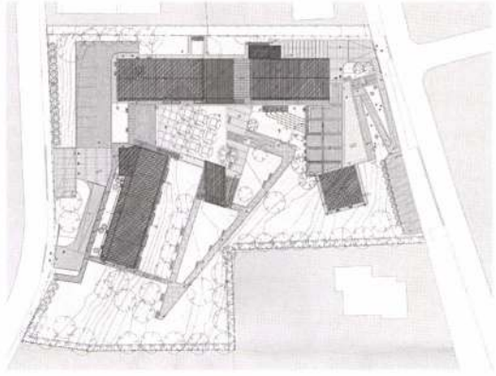

The designer of the new establishment, Ernő Kálmán wrote in its description that the building is primarily home to pensioners able to care for themselves yet wishing to live in a community – that is people regarding it as a lifestyle chosen deliberately and voluntarily. In accordance with this, the main organizing principle of the design was to have the same degree of importance for communal spaces assisting closer human relations as well as their synthesis.

The architect established links between three blocks of the complex set at different levels – partly sunk under the slanting terrain, yet because of their terraced design, being placed above one another, opening toward the outer world and green-roofed – via communal wings. Running parallel with Nógrádi Street and comprising both the foyer and the restaurant, the entrance section is joined by the tallish, spire-like church from the left, which is a most significant and prominent agent of the overall – quasi main front – image of the complex.

Joining the foyer at a right angle, the residential wing following the elevation of the terrain by stepped recession at the upper levels tops the most important communicating section of the complex: this is the linking component between the building comprising the rear two-roomed apartments – toward Szendrő Street – and the library which is also a green-roofed one.

Similar to the foyer, it is an open one having windows grown into almost glass walls overlooking the landscape. From the vast expanse of terrace in front of it as well as the rhombus-shaped garden pavillion connected to it there is a winding path broken with sharp bends running down throughout the garden as far as the church and the more recentlybuilt terrace created on the top of the foyer. The park comprising wide and tall terrain walls, level-shifts, funnel-like tiny gardens here and there evokes an almost self-contained landscape, grassy hillsides, elsewhere it steps toward the valley much like a Renaissance hanging garden.

The pleasant, well-proportioned wings are in keep with the characteristic style of earlier designs by Ernő Kálmán so that they embody a version of them never seen before: the church, just like the Municipal Library in Gödöllő is clad in brick face-work, with a rich palette and a variety of textures, the raw concrete surfaces, and the light, highly sophisticated details of wood and metal create simple and clear forms, yet the overall impression conveys a unique kind of decorative nature.

Compositions on the facades of the other two wings do not primarily focus on these surface motifs and designs, but are more of structural components, details in closer connection with function come to „put in a word".

It is basically the delicate metal balconies, the protruding roof components, and the lamellar screenings moveable by rails running on the walls that come to dominate. The facade sections divided by windows reveal coloured plaster-work which is taken over by brick and wooden face-work on more closed surfaces.

In front of the first storey of the surface part of the block rising via terraces – that is the entrance level –, on the side toward the garden there is an archway closed straight with a shaded corridor behind it – this section is the most open one of the complex, where one can step out into the open air directly from the apartments.

The interior design by GyörgyMajor co-exists with the outer forms, colours and materials in an organic way – on several occasions it is perceived much like its continuation or follow-up.

In the foyer and the communicating areas deeper and richer shades and tints, the lighter patches of wood and brick, the grey of raw concrete are combined, whilst the corridors of the residential sections are plain white. The central space of the church divided by a gallery running all round is ruled by the delicacy of the Lord's table and the pulpit, the roof-timbers with a ray-design tracery and the hanging luminous bodies.

The heterogeneous world of the complex is co-ordinated by the close relationship of interior and exterior, as well as the interwoven character of landscape and functional structure. A kind of cohesion is seen being born here which makes it possible for the buildings to turn into humane ones, not merely inhabitable but also likeable.

The tallish tower, the decorative character of the facades, the generous, somewhat theatrical effects of the garden result in a solemn spatial row as a whole which aims at tackling present-day Hungarian issues of retirement homes, social institutes via means of architecture and architectural expression.

Beyond that, it is a fact also to be emphasised because this concept is rarely raised whenever works of contemporary Hungarian architecture are concerned.

Kalmár Ferenc

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓHIVATAL BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1969 SEP 22

1021

Három érdekes kiállítás

Három érdekes kiállítás nyílt vasárnap. A Nemzeti Múzeum dísztermében, a *budapesti művészeti hetek* keretében megnyílt kiállításon bemutatják a múzeum pénz- és éremgyűjteményének legszebb darabjait. A gyűjtemény felöleli másfél évezred pénztörténetét, kezdve a görög statertől és drachmától napjaink fizetőeszközéig. Az elmúlt három évtized legnagyobb szabású pénz- és éremművészeti kiállítását *Mócsy András* egyetemi tanár nyitotta meg.

A szolnoki Damjanich János Múzeumban a Szolnok—Tallinn testvéri kapcsolatok jegyében megnyílt a *tallinni Állami Művészeti Múzeum* anyagából rendezett észt ötvösművészeti kiállítás. Az érdekes tárlaton az észtországi ötvösművészet kiváló képviselőinek mestermunkáit mutatják be. Ünnepi megnyitót mondott *Bárdi Imre*, a megyei tanács vb-elnökhelyettese.

A szegedi Móra Ferenc Múzeumban nyitották meg két szabadkai képzőművész, *Kalmár Ferenc* szobrász Fémplasztikák és *Szilágyi Gábor* festő Tájak és útjelzők című kiállítását.

dai Gázgyár rekonstrukciója is tervszerűen halad, és az is jelentős mennyiségű gázt bocsát a budapesti fogyasztók rendelkezésére. Ennek ellenére a város egyes részein — esősorban a II. és a XII. kerületben — a hideg idő beálltakor kisebb ellátási zavarokra készülünk fel. Ahol még

?

származik: ez van —
mert a népi szólás-
a Pesten született
fejezetten: Pesten!).

részt vesznek a mun
sonként esedékes 3
ugyanis az építési k
tet. De ha valaki a l
listán, az ő nevére l
lakók nem háborodt
dolatát — mert „ez van!" —, úgy látták, hogy másként nem
járulhatnak hozzá az építkezés meggyorsításához, holott úgy

Kálmán Erzsébet

1916/17 II.

Ferképzomfoiskèvk

98.l.

Kálmán Erzsébet

szül. Szeniczén 1885 –
ápr. 8. Rk. ohl. tanítónő
1916/17 II. elsőéves művész
nőv. Radnai Bélánát
Nem osztály osztály –

Hampel: Régibb Középkor VIII. 126.

Kálnáu Erzsébet

Kiállít a komáromi Jókai-Egyesület téli tárlatán.

M. 1924. XII. 14. (Magyarság)

Kalmán Éva

Zágoni Attila:

KALMÁN ÉVA szobrai.

A Hét, IX. évf. 32.sz. 1978. aug. 11.
6.old., 1 kép.



A tervezőstábot lásd az alkotást bemutató cikknél, a 31. oldalon

Fotó: Wesselényi-Garay Andor

donlás különben is probléma. A park közpark, elzárni a közönség elől nem lehet, ugyanakkor az épület teteje. Ha közpark, lehet hogy a főváros tartja karban, és ha enyém lenne ez a ház, én nem hagynám, hogy mások szurkáljanak az ásóval a szigetelésem fölött. Tehát nem egy parkról van szó, hanem egy ház tetejéről. Ez nagyban bonyolítja a dolgot.

O.G.: Az előcsarnokot a főlépcső megelőlegezi. Talán az a lépcső találkozóhely. Lépcső és valamiféle városi tér. Szerintem a főlépcső már megadja az alaphangulatot.

B.A.: A teljes kialakítás nem tett volna lehetővé akármilyen befejezést. Az a főlépcső – egyetértek veled – nagyvonalú. Mint építész, nagyon örülök, hogy megvalósult, gyönyörű, lehet fotózni. Mint állampolgár, úgy vagyok vele, hogy kidobtak egy csomó pénzt, mert jön valaki, étermet akar csinálni, és neki nem kell, mert minek egy étteremhez például 26 darab WC. A nagy lépcső frankó, és az egész környezete már elindított egy olyan építészeti hangvételt, amit megtart, aki erre fogékony, akár jégpályát csinál belőle, akár rendezvényközpontot. Ha meg olyan kerül oda, aki nem, az úgyis átalakítja az egészet. Inkább azért volt feszülős a dolog, mert alul és fölül volt egy-egy kőkemény vonal, ami nem 30 méterre volt egymástól, hanem 7 méterre. És ebbe a 7 méterbe be kellett tenni két olyan szintet, ami jól meg van pakolva gépészettel, ráadásul középület, és közben lakásbelmagasságokkal kellett dolgozni, úgy, hogy ez ne érződjön annyira. És erre a 7 méterre volt még egy nagyon kemény előírás a park felől: mennyi fa kell, milyen vastag föld, hány százalék zöldfelület. Ha lehet azt mondani, hogy bravúr, akkor ennek a rendszere volt a bravúr. Ez teljesen más gondolkodásmódot igényelt, mint egy ház. Mint mikor a víz elfolyik a repedésekben, úgy kerestük a helyet, hogy hol lehet bizonyos vezetékeket elvezetni. Itt még vízszintes födém sem volt, mert belelógtak a fák. Elég nagy harakiri volt, míg kialakult ez a rendszer. És nem láttam még betonmunkát Magyarországon, ami ennyire összetett lett volna, mint ez a zárófödém. Felgerenda, föl, le, öt centik, olyanokon vitatkoztunk itt a társtervezőkkel, hogy tudnak-e ötcentis helyett négycentis lámpát találni.



O.G.: Hármótok között volt munkamegosztás? Ha igen, milyen?

B.I.: Főleg én vittem az engedélyezéssel kapcsolatos ügyeket. Amíg nem voltak annyira leterhelők, addig az egyeztetéseken is ott voltam. Alapvetően András volt a felelőse a háznak. Tulajdonképpen Koppánnyal együtt csinálták. Ott volt még a tájtervezők karbantartása. A kerttervezőkkel állandó vita volt, teljesen más felfogásuk van.

B.A.: Ugyanazokat a szavakat használtuk, és teljesen mást gondoltak. Ugyanarról a hatásról beszéltünk, például hogy ne legyen tengelyes. Amikor én lerajzoltam, ők nagyon olyannak érezték, mikor ők rajzolták le, én éreztem nagyon olyannak. Teljesen más kifejezéseket használunk, másképp értelmezünk olyan egyszerű szavakat, mint széles vagy keskeny. Most már ez nagyon vidám, de sok nap elment, míg meg lehetett határozni velük egy irányt.

B.I.: Tulajdonképpen Filep Ákosnak volt igaza, hogy ki kellett volna szorítani őket a növénytakaróig. Mondja meg, hogy milyen növény, milyen fű, de ahhoz, hogy itt milyen rétegek épülnek fel, semmi köze nincs.

B.A.: De mindenből tanul az ember, és mindennek haszna van.

O.G.: Ez egyszeri együttműködés volt hármótok közt, vagy dolgoztok még így együtt?

B.I.: Feladata válogatja. Andrásnak lehet, hogy nem kihívás egy bérlakás tervezése, ha mellette csinálhat olyat, ami jobban tetszik neki. Szerintem majd hozza az élet.



A háztest és a szellem lebegése

Városi Könyvtár, Gödöllő





1. Könyvkiválasztó-olvasóterem
2. Gyerekkönyvtár
3. Nagyterem légtere
4. Informatikai híd
5. Dohányzó



1

Vakolt ház is lehet anyagszerű.

A modern építész eddig is használta a vakolatot, mint tudatos kifejező anyagot, de inkább a semlegesítés eszközeként. Mintha ott nem lenne anyag. Vagy mintha háttérként szolgálna a ház komolyabb részeihez. Elsőként Tihanyban, a bencés kolostor műemléki helyreállításakor ámulhatottunk a francia kőművesek, vakolóművészek által újratanított sokrétegű, téglaporral vegyített vakolaton. (Tervező: Kóris János, műemléki szakértő: Németh Katalin.) Megjelent Déry Attila történeti anyagtan könyve, amely bepillantást engedett a régmúlt idők építőipari boszorkánykonyhájába. Aztán egyre-másra bukkantak föl, főleg a Detailban a mai rafinált vakolatreceptúrák.

Tehát a gödöllői könyvtár vakolt ház. Különleges vakolatú ház. Műkőhöz hasonlító, durva zúzalékos, rózsaszín habarccsal vonták be. Fontos jellegzetessége még az anyaghasználatnak, hogy ugyanilyen zúzalékkal és ugyanilyen színnel készültek a vízszintes, előregyártott műkő elemek is. Ez az összefüggés véglegesíti és megerősíti a tervezők elképzelését a vakolt házról. Ezenkívül is sok-sok anyagtani, anyagbeli épületszerkezeti találmányt látunk a házon, a ház alatt és mellett.

Rögtön az utcán, közterületen(!) pallóterítésre lépünk, mely kőzúzalék kitöltéssel készült. Aztán, a belső térbe is. Aztán itt vannak az ismerős anyagok és fordulatok az OSB-lemezzel és a nyersbeton mennyezettel. Helyénvaló, megfontolt anyagsűrűség. Ugyanez a szellem lebegi végig a belső tereket is. Ráadásként európai bútorozás, világszínvonalú világítás. Valódi profizmus, hiszen a sok nyersen maradó

Építész: Kálmán Ernő, Major György (Realterv Kft.)

Belsőépítész:
Major György (Teamajor Kft.)

Épületgépész:
Dr. Tóth Péter (Pentaplan Kft.)

Elektromos tervező: Szakáll István (Iparterv-Elektro Kft.)

Egyedi lámpatestek:
Molnár J. Iván iparművész

Kerámiadíszek:
F. Orosz Sára iparművész

Generálkivitelező:
Architekton Rt.

Világítástechnika:
Lisys Fényrendszer Rt.

Külső-belső nyílászárók:
Hartmann Ferenc

Megrendelő: Gödöllő Város Polgármesteri Hivatal

Fotó: Oravecz István

1. Alaprajz

2. Rengeteg frappáns épületszerkezeti és anyaghasználati ötlet van a házon

2





1

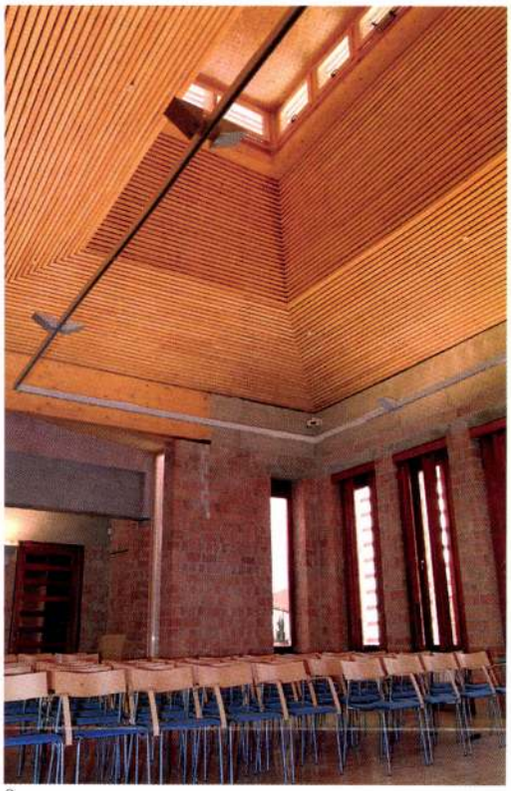

2

felület csak fantasztikusan gondos tervezéssel jöhetett létre. És okos gazdálkodással. Nem tudom, mennyibe került a ház, de annyiba biztos nem...
Ez idáig a bevezető volt.
Beszélnünk kell a gödöllői helyzetről is. Arról a múltról, melyre a tervező páros is hivatkozott pályázatában. Én a megszokott gödöllői Grassalkovich-múlt mellé szívesen sorolom Medgyaszay István Nagy Sándornak épített műteremházát (1907), vagy Jánossy György víztornyát (1952). Ezek szelleme itt lebeg a házban.
Aztán beszélnünk kell a gödöllői jelenről is. Arról a bornírt és tipikus romboló munkáról, amellyel tönkretettek egy várost, és az most próbál föltápászkodni. Arról a történetről, amely arról szól, hogy egy főépítész, Bognár Endre évtizedes szívós munkájának látszik az eredménye.
Beszélnem kell Major Györgyről és Kálmán Ernőről.
A Mesteriskolában mindig együtt pályáztak, titokzatosan eredményes munkamódszerükkel.
Major György és Kálmán Ernő első igazi közös munkája az őrbottyáni református szeretetotthon volt. A mai magyar építészet fontos láncszeme. Aztán a páros hol szétfutott, hol összejött egy-egy pályázat erejéig, majd megint külön pályán játszott. Jó, hogy megint összejött. A régi, őrbottyáni közös munka méltó folytatása ez a mostani. Ugyanaz az aprólékos nagyvonalúság. A koncepció és a detail azonos fontossága. Az illeszkedés és az öntörvényűség egyszerre. A szabályosság és szabálytalanság. A harmónia és disszonancia. A realitás és az álom. A nyugalom és a vibrálás. A hallgatagság és a mesélőkedv.

3



Kolnár Terez

robot
Foto

új Symposion, 48-49. szám 3.o.

Kálmán Géza

Budapest. 1940. sept.

Kálmán Géza ezüstműves és galvanizálómester, VII. Wesselényi-u. 11. 423-431

SÁRVÁRVIDÉKI KÖRJEGYZŐSÉG

742/1942. sz.



Műemlékek Országos Bizottságának.

BUDAPEST.

Tr. Horváth Endre

Kalmár Ferenc festőművész

(Szabadka, 1928-

1953-ban végzett az újvidéki Tanárképző Főiskola képzőművészeti tagozatán.

Müve szerepelt a Szabadkai Müvészek kiállitásán Szegeden/1978.IX.17-X.2./ és Szabadkán /1978.X.8-XI.3o./

-katalógus a könyvtárban-

Kálmán Géza

czustmuhe

Bp. VII. Wesselényi u. 11.

Nemesfévk 1941

198. l.

796.

I
377.

796. Francisco de Zurbaran.

Sz. Fuente de Cantosban 1598-ban. † Madridban 1662-ben.

Madonna.

Vállon alólig van ábrázolva, fejét kissé jobbra hajtja és lefelé néz. Kibontott szőke haja vállaira omlik, fejét fátyol takarja, szemöldöke és szeme barna. Magas ruhája rózsaszinű és bal vállára vetett palástja kék. Feje fölött égi fény ragyog. Az égbolt felhős.

Vászon, méretei 48·5 : 42·5 cm. — Mündler: XIV. 9.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: VII. 12. *F. Zurbaran:* Kopf einer jungen Frau. — 1844: VIII. 12. *F. Zurbaran:* Kopf der heiligen Maria. — 1865, 1866, 1867, 1869: XIV. 9. *F. Zurbaran:* Szűz Mária-fej.

Kálmán Géza

alakrajzi osztály
3 hónap, jeles

Iparrajziskola 1908

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Kálmán Géza

szobafestő

I polg. 5 iparrajz

Alakrajzi szt.

5 hónap, jeles

Tanár Prenoszil S.

Iparrajziskola 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT
GYÖNYÖRÜ PEHELY PAPLANT
KÉSZITÜNK.
PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MÜVÉSZI KIVITELBEN.

MDK

Kálmán Gy.

Fatárgyakkal vett részt a tallini kiáll.-on.

Cikk: Népművészeti, háziipari és ...

Magy Iparművészet, 1936. 29-30.lap

MDK

Kálmán Gy.

Résztvett az Iparmüv.Társ. 1936.évi jan.19.-én megnyilt rigai kiáll.-án. (Fatárgyak)

Cikk: Népmüvészeti, ...

Magyar Iparmüvészet, 1936. 3-4.lap

MDK

Kálmán Gy.

fatárgyak

Népmüv, háziip.i és ipm. kiáll Rigában. M.Iparmüvészet 1936. 1.sz. 4.l.

K

tovább ~~Gergely Pál József~~

~~Heil Ferenc~~

Kálmán Győző

Kenessy József

Lengyel Aladár

Maronyák József

Nagy Géza, tolcsvai

Rózsa Péter

Schippert Endre

Tóth Géza

Középiskolai rajztanári oklevelet kaptak

Ferkèpzomfoiskèvk

10/Pg

1933-34. 60. l

ORSZ. M. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA IGAZGATÓJÁTÓL

BUDAPEST,
IX., KINIZSI-U. 31.

Nyugt

5⁰ Pengő azaz Ötven Pe

Dr. Szentiványi Gyula urtól az Is

címén az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti

bevételezetem.

Budapest, 1937.évi junius hó

Kálmán Grözö

1934

Ki tud róla?

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
1922 szám
Mk. 922 ... 1924 ... 1.
170

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPITÉSZ.

TELEFON /88-/55/

A M ü e m l é k e k O r

s á g

149/1922 számu felszólití

Schulek Frigyesnek a bártfai stallu

8 db. féliv és 1 db, egész iv nagys
deni. A rajzok eredetére vonatkozól

démikusoknak néhai Schmidt Frigyess

zásának eredményei. A rajzokhoz mel

is ugyanakkor készültek.

Maradok ki

Budapesten 1922 Április hó 21-én.

Kálmán Györö

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 61. l.

levelében közölteket nem vehetem tudomásul.

Teljes tisztelettel

M. Gy. de Ginsti

M.D.K.

Kálmán Gyula
népművész

Faragott „butykos" (repro)

Marhos Erzsébet: Népi faragások
Nők Lapja, 1962. jan. 20 – 21 l.

Kálmán Gyula, faragó MDK

Mezőkomárom faragó - iparművész.

A Népművészet Mestere lett.

Kiosztottak ....

— : A népművészet mesterei 3

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 20.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kálmán Gyula
népművész, faragó

1974 AUG 13

Fejérmegyei Hirlap

Hétvége 1021

„Tető alatti" programok

Ismét bebizonyította a hétvégén az időjárás, hogy alapos meglepetésekkel tud szolgálni: a szombati nyárból szinte átmenet nélkül „novemberbe" zuhantunk. Hideg szél, zuhogó eső búsította a Velencei-tónál nyaralókat is, s így egyéb szórakozás híján nagy sikere volt a „tető alatti" programoknak.

A Velencei nyár '74 rendezői mintha csak tudták volna, hogy a hétvégére elromlik az idő, gazdag kulturális programot állítottak össze. Szombaton este Sukorón ünnepélyesen megnyitották a Fejér megyei népművészek kiállítását, Faracei-tó madárvilága" címmel.

Este a velencei klubkönyvtárban egy távoli megye, Szolnok képzőművészei mutatkoztak be. „A szolnoki művészek a Velencei-tónál" címet viselő kiállításon Fazekas Magdolna és Megygyes László festőművész, valamint Nagy István, és Simon Ferenc szobrászművész mutatkozott be. A kiállítást Szurmai Ernő, a Szolnok megyei könyvtár igazgatója nyitotta meg. A tárlatot zenei műsor követte: Mozart: Dávid Penitencia című zeneművéből Vajna Katalin, Szabó András adott elő részleteket.

gásokat, hímzéseket, fazekas munkákat mutattak be. Kiállította faragásait Kálmán Gyula mezőkomáromi népművész, bemutatkozott Vas Kálmán csákvári fazekas, s láthatták a tárlatlátogatók a bicskei népművészeti szakkör csodálatos hímzéseit.

Vasárnap ismét két kiállítást nyitottak a tóparton. Az egyiket Gárdonyban a művelődési házban „A Velen-

Székesfehérváron sem volt a megszokott, nagy nyári idegenforgalom. Bár néhány autóbusz és külföldi rendszámú gépkocsi érkezett a városba, de utasai inkább beültek az éttermekbe, presszókba, mintsem hogy várost néztek volna. A déli órákban — amikor a legtöbb vendég szokott megfordulni a megyeszékhelyen — kihalt, őszies képet mutatott az utca.

MDK

Kálmán Gyula, faragó
népművész

Kezdeményezésére országos népművészeti gyűjteményt létesítenek lakóhelyén: Mezőkomárom községben.

– : Országos népművészeti gyűjtemény Mezőkomáromban

12

Népszabadság, Bp. 1968. márc. 3.

Kálmán Gyula Jarogó

herőkomáromi nejmüvész

„A nejmüvészet mestere"

kitüntetést kapott

Nejmüvelés 1966 IX. n. 42 old.

dr. Kálmán György, építész

Iskolaépítési kutatás:

az első komplex iskolaépítési kutatás Magyarországon, ÉVM kutatás, 1968-1970. A kutatást vezette: Jeney Lajos. A kutatócsoport tagjai: dr. Kálmán György, dr. Kiss Árpád – és még többen.

Magyar Építőművészet, 1986. 2., 24-old.

MDK

Kálmán Győző

középiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Ferkézőmfőiskévk. 1933-34. 60.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Kálmán Gyula

1968 MÁR 3

1

Országos népművészeti gyűjtemény Mezőkomáromban

Kálmán Gyula, a mezőkomáromi faragó népművész kezdeményezésére a helyi tanács és a Népfront elhatározta, hogy *országos népművészeti gyűjteményt* létesítenek a községben. Összegyűjtik az ország népművészeinek több alkotását, s azokat a helyiekkel együtt állítják majd ki, az erre a célra létesítendő múzeumban. Ugyanitt bemutatják *a mezőkomáromi asszonyok legszebb kézimunkáit, hímzéseit is.*

A mezőkomáromi tanács az új művelődési házban biztosít végleges helyet a népművészeti múzeumnak. A népművészeti múzeumot a tervek szerint *szeptemberben* nyitják meg.

nyien tektonikus eredetűek voltak. Az európai kontinensnek éppen a déli területe a legfiatalabb. A földkéregnek ezt a részét különböző törések zegzugos hálózata járja át. A kéreg még „mozgékony", az itteni hegységképződés nem fejeződött be. Az egyes fiatal láncheggységek többnyire még emelkednek, igaz ugyan, hogy évente csupán néhány milliméterrel vagy legfeljebb egy-két centiméterrel, de szinte megszakítás nélkül, állandóan. Környezetükben medencéket találunk, a hegyekről lehordódó üledékek ezekben gyülemlenek össze. A fokozódó terhelés következtében a me-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1968 MÁR 4

MAGYAR NEMZET

Kálmán Gyula

— **Országos népmuvészeti gyűjteményt** létesítenek Mezőkomáromban Kálmán Gyula mezőkomáromi faragó népművész kezdeményezésére. Összegyűjtik az ország népművészeinek több alkotását, s a helyiekkel együtt állítják majd ki az erre a célra létesítendő múzeumban. Ugyanitt bemutatják a mezőkomáromi asszonyok legszebb kézimunkáit, hímzéseit is. A kiállítás március 24-én nyílik meg.

— **Afrika független államai-**

jelentő a nemzetközi kommunista mozgalom élvonalában betölt. Végül egyetértett azzal hogy hozzák létre a nemzetközi értekezlet előkészítő bizottságát az összes jelenlevő kommunista párt és a később bekapcsolódó pártok képvise-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 ÁPR 26

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Kálmán Gyula

1021

Kálmán Gyula: IVÓ-KÉSZLET (fa)



Ő"



nrikné az ország minden
kap megrendelést. Még



„Ennivaló" virágok



kás
kép
viru
dóc
az
kés
leg
a
saj

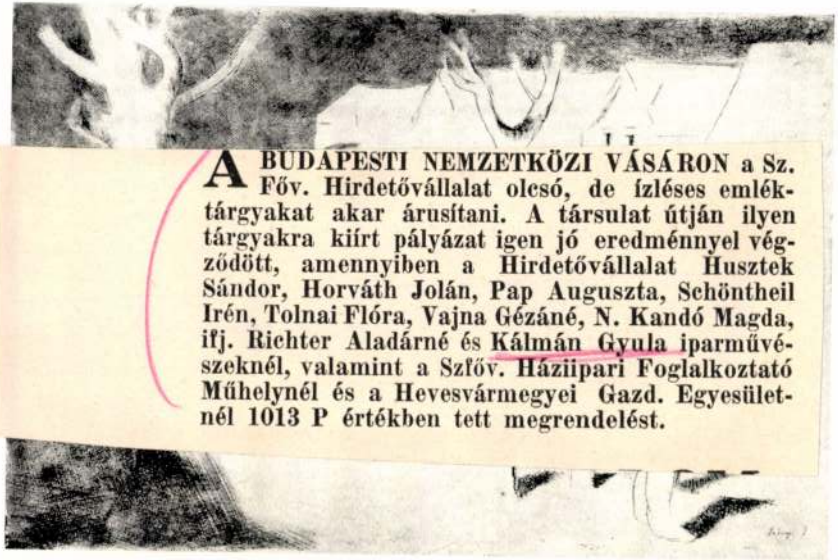

A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRON a Sz. Főv. Hirdetővállalat olcsó, de ízléses emléktárgyakat akar árusítani. A társulat útján ilyen tárgyakra kiírt pályázat igen jó eredménnyel végződött, amennyiben a Hirdetővállalat Husztek Sándor, Horváth Jolán, Pap Auguszta, Schöntheil Irén, Tolnai Flóra, Vajna Gézáné, N. Kandó Magda, ifj. Richter Aladárné és Kálmán Gyula iparművészeknél, valamint a Szfőv. Háziipari Foglalkoztató Műhelynél és a Hevesvármegyei Gazd. Egyesületnél 1013 P értékben tett megrendelést.



66. TANULMÁNY

magába a dolgok elől, de nem is kíván föléjük magasodni a képzelet vagy a temperamentum cselekvő hevében. Szőnyi művészetén nem fog a szellem és az akarat fölajzott, nyugati türelmetlensége, amely túlszárnyalja a termé-

Kálmán Gyula

Kapoli Antal id.
(arcképpel)

Szalmási Sándor

Vámosi Vendel

Zajti Ferenc
faragómesterek

lásd Margittay Rikárd
Balaton. Tájak-
emberek. Bp. 1943
223, 224. l.
MOB kat. 3444.

Arvaltitással

elkerülése céljából megjegyez-
talékot akkor is megkapja, ha
ike közvetlenül hozzánk for-

elszámolás minden hó utolsó
Megtéritjük Önnek a posta és
t. Követeléseink behajtását Ön
zi. A befolyt összegeket minden
lja Ön el nekünk.
n átnyújtjuk, Győr, és környe
knek jegyzékét. Árjegyzéket,

Kálmán Gyula
iparművész
amsterdami kiáll.
1937. jan.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937-38. l.

[illegible] a balosag hangu
it adja. Impression du
du soleil. Chonet
[illegible]ionizmus chonet, dra-
Renoir. Salon des refusés.

Kálmán Lyula

festett és faragott fadoboz.

MAGYAR IPARMUVESZET

1938. 158. l. (Magyar Mézeskalács a berlini kiállításon)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kálmán Gyula
FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP
1968 MÁR 2

gyűlést 1968. március 28 napján, [illegible]
órára összehívta.

1968 MÁR 24

A mezőkomáromi ünnep és ami megelőzte

Ünnep volt tegnap Mezőkomáromban. A falu aprajanagyja összejött, hogy részt vegyenek a pártházban rendezett eseményen: a falumúzeum megnyitásán.

A faluban él és dolgozik Kálmán Gyula, a népművészet mestere. Tiszteletnek, közmegbecsülésnek örvend a volt bognármester, akinek faragásait, remekműveit országhatáron innen és túl egyaránt keresik.

Januárban tanácsülésen indítványozta Kálmán Gyula, hogy a készülő művelődési otthonban találjunk egy kis sarkot a népművelési tárgyak kiállítására — tájékoztatott Szabó Géza, a községi tanács vb-elnöke.

A javaslatra megmozdult az egész község. A 76 éves Sticz Józsi bácsi kérte, ki ne feledjék őt a segítők közül — egy heti asztalosmunkával járult hozzá — de nagyon sokan gondolkodtak hozzá hasonlóan.

A téli esteken varrótű, horgolótű csillogott az aszszonyok kezében. Kézimunkákat készítettek a kiállításra, amely lényegében nem egy alkalomra szóló bemutató, hanem állandó jellegű. Kiss Csabáné, Szabó Gézáné, Balogh Márta, Ócs Gabriella, Czékus Józsefné, Macher Katalin, Kókai Károlyné, Körmendi Ferencné, Rozs Ferencné, Németh Józsefné és még nagyon sokan a népművészekhez hasonló meglepetésekkel készültek.

A község vezetői pedig az országos érdeklődés felkeltésével remekeltek. Levélben és személyesen kerestek fel több neves népművészt.

— Engem is felkerestek, s örömmel hoztam el ajándékomat a falumúzeumba. A butykos, a púderes kompakt, a tükör szerény kis emlék, de valahányszor ránéznek, mindig gondolnak rám is, a juhászból lett népi iparművészre, az ádándi Haklik Sándorra.

Rövid idő alatt elismerésre méltó munkával valósult meg Kálmán Gyula javaslata. Bár a művelődési otthon még nem kész, de készül és meg lesz erre a célra is a szükséges négyzetméter. Bár az összegyűlt gazdag, sokszínű anyag kiállítására jelenleg a párthelyiség is szűknek bizonyult. A csalikancsótól a busuló juhászig, díszített tányéroktól a butykosig.

N. E.

van szó. Az amerik
rializmus kihívására
pesti deklaráció kor
nagyobb történele
erői nevében adott

A Budapesten alá
lidaritási üzenet a
népnek", amelyet
kezleten részt vett v
nyi delegáció egyhangúlag
fogadott el, azonos ihletésű
az egy héttel később Szófiá-
ban aláírt másik dokumen-
tummal, amelyet a Varsói
Szerződés Politikai Tanácsko-
zó Testülete bocsájtott ki
„Nyilatkozat az amerikaiak
vietnami agressziójának ki-
szélesítése következtében a
békét fenyegető veszélyről"
címmel.

Mindkét okmány közös vo-
nása, hogy megmutatja, mily
hatalmas tényezője a kom-
munista mozgalom egységtö-
rekvésének a Vietnamot ért
imperialista agresszió elleni
összefogás eszméje. Lehetnek
viták az egyes kommunista
pártok között ideológiai, tak-
tikai, vagy más kérdések-
ben, de nem lehet vita ab-
ban, hogy tömöríteni kell az
erőket, össze kell kovácsol-
ni a világot átfogó antiimpe-
rialista frontot a közös fő
ellenséggel, a rablóháborút
vivó, agressziv amerikai im-
perializmussal szemben.

**Az imperialista kihí-
vásra** adott budapesti és
szófiai válaszok két részből

haz-
ala-
szó-
in-
em-
nem
vze-
levő
sa".
ban
mindkét dokumentum az ide-
gen agresszió ellen harcoló
vietnami nép megerősödését,
töretlen küzdőszellemét, hő-
siességét helyezi előtérbe,
mint olyan tényezőt, amely-
nek döntő szerepe lesz a
helyzet további alakulásá-
ban is. „Biztosak vagyunk a
vietnami népnek az idegen
betolakodók ellen folytatott
harca teljes győzelmében" —
állapítja meg a budapesti
nyilatkozat. Budapesten és
Szófiában egyaránt kifeje-
zésre juttatták, hogy a szo-
cialista országok és a világ
összes dolgozója által a har-
coló Vietnamnak nyújtott se-
gítség növekedni fog. A Var-
sói Szerződés tagállamai is-
mételten kifejezték készségü-
ket arra, ha a Vietnami De-
mokratikus Köztársaság kor-
mánya kéri, lehetőséget ad-
nak önkénteseiknek, hogy
Vietnamba utazzanak.

Ugyancsak kellő támoga-
tásban részesült a VDK kor-
mányának az a rendkívül
fontos törekvése, hogy rá-
kényszerítse az agresszort
igazságos politikai megoldás

P. HOWARD

— Valami baj lehet — has
mondta az egyik katona.
— De mi?
Hallgattak.

Kálmán Gyula fafaragó
herőlomásomban él
Velinszky emlékérmet kapott
a Fejés megyei Tanácstól

hagyak Menkel 1970 XI. 6

Kálmán Gyula, iparművész

Bognár ősök fafaragó ivadéka

Unicumos butykos viaszalmafából, karcolt kabaktök, diófa kenyerestál

A Mezőkomáromban élő *Kálmán Gyula* fafaragó népi iparművész, a Népművészet Mestere 12 faragását ajándékozta a Szent István Király Múzeum néprajzi gyűjteményének. Kollekciója tartalmazza mindazt a minta- és formakincset, amit a mester több, mint hat évtizedes alkotó munkával teremtett. Viaszalmafából készült unikumos butykos, körtefából formált bonboniére, diófából faragott kenyerestál, cigarettakínáló zöldjuharból, hamutartó cseresznyefából, gyertyatartó szelíd gesztenyéből, papírvágó tiszafából — íme néhány tárgy és matéria az idős mester ajándékából, s aki kíváncsi rá, láthatja a Fekete Sas Patikamúzeumban.

Dr. Lukács László, a múzeum néprajzkutatója azt is tudja Kálmán Gyuláról, hogy szakavatott méhész, ezért az Ethnographiában megjelent tanulmánya lenyomatát elküldte Gyula bácsinak, aki válaszával meglepte a múzeumot: „Március 15-én volt 62 esztendeje annak, hogy az első unicumos butykost elkészítettem, s ezt a Rio de Janeiro-i kiállításon nagydíjjal jutalmazták. Hogy azóta hány ezer üveget dolgoztam be fába, nem tudom, de merem azt állítani, hogy nincs olyan népművészeti forma, amiből ennyi készült. Amit most szándékozom befejezni, szeretném felajánlani a múzeum részére, az aljára a következő szöveget vésték: „Készült 1955. III. 15-én, 63 évvel az első után."

— *A bognár ősök ivadékát milyen hely illeti meg a magyar fafaragók népes táborában?* — kérdezem a témában és Gyula bácsi műhelyében is otthonosan mozgó dr. Lukács Lászlótól.

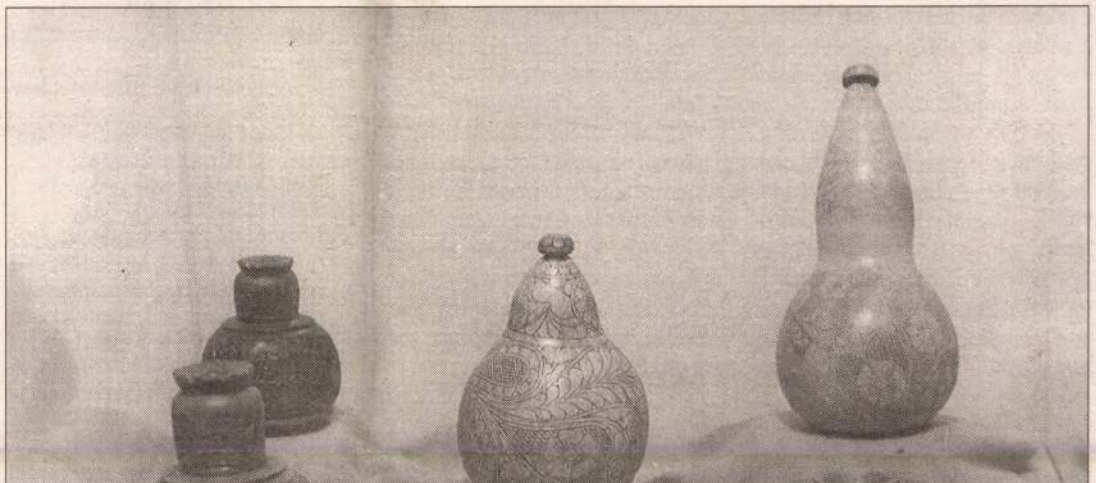



— Kálmán Gyula az 1920-as évek végétől napjainkig ívelő népművész pályája a magyar népművészet alakulásának, társadalmi elismertségének jó példája. Kézimunkatanára már a siófoki polgári iskolában felfigyelt a több generáción át bognár ősöktől származó kisdiák rajzkészségére, kézügyességére. Az iskola elvégzése után ősei mesterségét, a bognáripart választotta, ezért nem véletlen, hogy anyagismerete, rajzkészsége, faragástechnikája szinte tökéletes. Dédelgetve őrzi, érleli fásszínében a faragásra váró fatörzseket, amelyek a közeli szőlőből, gyömölcsösből meg egy távolabbi kastélyparkból származnak.

— *Amikor nagyon régen, meg a közelebbi múltban Gyula bácsinál jártam, Sík Sándor költőről is mesélt. Ha jól emlékszem, őfigyelt fel munkáira és ajánlotta mások figyelmébe.*

— Igen, az 1930-as évek elején ő ajánlotta a fiatal faragót a Magyar Iparművészeti Társulatnál, így jutott ki műve az 1932-es Rio de Janeiro-i világkiállításra, ahol díjat nyert.

Aki ellátogatott mezőkomáromi otthonába, derűs órákat tölthetett a mesterrel, akinek fia, ifjú Kálmán Gyula tanár is becsben tartja szülőfaluját, szobor, emléktábla őrzi őszinte patriotizmusát. Apjának is sok szép, jóízű története van és sok-sok remek barátja, ismerőse. Többek között a híres somogyi fafaragó juhász, ifjabb Kapoli Antal is járt mezőkomáromi hajlékában. Orisekné Farsang Erzsivel, a kápolnásnyéki naiv festővel Velencén és Enyingen közös kiállítása volt, Farsang Erzsi festményt készített róla fafaragás közben. **Zágoni Erzsébet**

Kulturmix

A KÖNYV SZERETETÉT AD

lr. Horváth Sándor



kesfe-
n halt
temp-
ek el-
egko-
rváth
iletén
ó igé-
n. Je-

Tamás

ága
ereszt-
ológia

eszmei
(Böl-
zám)

1948. Szűz Mária Krisztus fényében

A filozófiai munka számára eszköz volt a teológia részére. Vallotta: a filozófus méltósága abban áll, hogy saját maga önállóan gondolkodik, nem pedig közvetítőt másol, és nem elégszik meg azzal, hogy téziseket vegyen át — legyenek bár igazak — azokat csak annyiban fogadja el, amennyiben sikerül személyesen magáévá tenni. A metafizika tanulmányozása számára életbevágóan fontos volt, hogy a hit számára nyitott filozófiát művelhesse.

A metafizika teret nyit annak a hiteles természetes bölcsességnek, amelyre annyira vágyik a rendet és egységet szerető emberi szellem.

Aquinói Szent Tamás a katolikus igazság tanítómesterének vallotta magát. Horváth Sándort a kortársai a skolasztika mesterének nevezték. Magyar nyelven, magyar földön skolasztikát még nem műveltek olyan magas fokon, mint ő.

1916-ban a rend 700 éves jubileuma alkalmából jelentette meg díszes emlékkönyvét: „A Szent Domonkos Rend Múltjából és Jelenéből" — címmel. Idén, 80 évvel később a domonkos rend magyar tartománya ismét ünnepel. A Magyarországon való letelepedés 775. évfordulóját ünnepli. Az első domonkos kolostor u.i. 1221-ben itt Székesfehérváron, a Budai-kapun kívül, a mai Felsőváros területén épült. 1226-ból származó írásos emlék már említi a székesfehérvári konventet. (Figyeljünk fel az évszámra!) A spanyol származású Domonkos által Franciaországban életre hívott és III. Honoriusz pápa által 1216-ban jóváhagyott domonkos rendnek öt esztendővel később már kolostora épült Székesfehérváron! Európához tartozunk?)

Horváth Sándor az Emlékkönyv előszavában írta: „A rend múltja sajnos még kiaknázatlan kincsesbánya a tudósra nézve: 700 éves jubileumunk alkalmából fel akartuk hívni erre az érdeklődők figyelmét. Rendünk jelene pedig — nem egy rendtartomány valóban tudományos és lelkipásztorkodási működéséről nem is szólva — még részleteiben, sőt hazánkban sem oly vígasztalan, hogy szebb jövőt ne várhatnánk."

S Horváth Sándorral együtt mondjuk mi is: „Ennek a szebb és a rend aranykorát visszaidéző jövőnek a kiépítésére akartuk felszólítani azokat, akik szeretik az igazság ügyét, és ennek ápolásával és védésével foglalkozó intézményeket felkarolni."

Vastagh Rita

HARMADSZOR TI SZENVEDÉSEIT

es tit-
drajzi
szelle-
nost is
, mint-
s. A fe-
ok ál-

lenti a ráváró szenvedéseket. Úgy tűnik, időt akar adni tanítványainak a felkészülésre. Nem akar meglepő csalódásokat okozni. Csakhogy a hitetlenkedő szívük nem igazán hisz Mesterüknek. Ha tovább olvassuk az igét, kiderül, egész más hullám-

sorsában. Nem lehet félreértés, hacsak nem szándékosan. De afelől sem marad kétség, hogy ők mégis a dicsőség Urához tartoznak.

Milyen boldogító ez a tudat, s egyfajta erőforrás. Egy stabil jellembeli tartást ad. Hisz Jézus

ÖKUMENIKUS EGYHÁZI NAPTÁR

1996. március 19-től március 25-ig

Március 19. Kedd

Katolikus naptár: Szent József napja.

Görög katolikus naptár: Krizánt és Dária vértanúk napja.

Ortodox naptár: Március 6. Ammorioni 42 Szt. vértanú napja.

Zsidó naptár: Ádár hónap 28.

Szent József Mária jegyese, a gyermek Jézus gondviselője, az egyház védőszentje. A X. század óta — a nyugati Egyház legtöbb naptárának tanúsága szerint — március 19-én ünnepelték Józsefet. Róma is ezt a napot vette át, először 1479-ben. A néphagyomány szerint József napja az első meleghozó nap, a tavaszi munkák kezdetét kötik hozzá. Napjához időjárás- és termésjóslás, sőt haláljóslás is fűződik. Az Alföldön úgy vélik, ha szivárvány látható, a széles sárga sáv jó búzatermést, a piros pedig jó bortermést ígér... Az Ipoly menti falvakban a József-napi rossz idő sok halottat jelent abban az esztendőben. Szent Krizánt egy alexandriai nemes tanácsos fia volt, akit az athéni származású pogány Dáriával házasítottak össze, hogy eltérítsék keresztény hitvallásától. Krizánt azonban feleségét is megtérítette. Rómában a Via Salarián lévő homokbányában élve eltemették őket 284-ben.

Március 20. Szerda

Görög katolikus naptár: Kereszthódolás. Szávai (Szabbász) kolostori vértanúk napja.

Ortodox naptár: Március 7. Cherszóni püspök vértanúk: Szt. Vazul, Efrém, Evgéniosz, Kapiton és Ethériosz napja.

Zsidó naptár: Ádár hónap 29. Jaum kippur koton.

A Szent Száva monostorában megölt szent életű atyákra emlékezik a görög katolikus egyház, akik 797-ben a Szentföldre betört arabok dühének estek áldozatul. Válogatott kegyetlenséggel ölték meg őket, egyeseket felkoncoltak, másokat lefejeztek, volt akinek kezét, lábát levágták, másokat elevenen megégettek vagy élve eltemettek.

Március 21. Csütörtök

Katolikus naptár: Flüei Szent Miklós napja.

Görög katolikus naptár: Jakab hitvalló napja.

guzsalyütő napnak tartották. Ezen a napon kellett végleg abbahagyni a fonást és a szövést, már nincs helye a téli munkáknak, fontosabb a kerti munkálkodás.

Március 23. Szombat

Katolikus naptár: Mongrovejói Szent Turibiusz püspök napja.

Görög katolikus naptár: Akathisztosz szombatja. Győző és felszentelt vértanú társainak a napja.

Ortodox naptár: Március 10. Elhunytak 4. szombatja. Szt. Kodrátosz vértanú napja.

Zsidó naptár: Niszán hónap 3.

Szent Turibiusz (1538-1601) spanyol születésű szent, a perui inkák térítője. Ünnepét 1969-ben vették fel a római naptárba. Turibiuszt a szeretet követének tekintették, megtanulta az inkák nyelvét, és megkövetelte, hogy minden pap, aki az indiánokkal foglalkozik, ismerje nyelvüket. Ennek érdekében az 1551-ben alapított limai egyetemen kecsua tanszéket állított fel, és oklevelet adott azoknak a papoknak, akik ezt a szakot eredményesen elvégezték. Mesélték róla, hogy a spanyol szokásoknak megfelelően az indiánokkal hordszéken vitethette volna magát, ő azonban gyalog ment vizitációs útjain, különleges hegyjáró cipőben. Negyedik útján hirtelen rosszul lett, kívánsága szerint Santiago Mirafloresben, az indián egyházközség kápolnájában áldoztatták meg. Azt a kevés holmit, amit személyes használatra magánál hordott, kísérőinek ajándékozta, amije még ezen kívül maradt, azt szétosztották a szegények között. Ünnepét 1969-ben vették fel a római naptárba.

Március 24. Vasárnap

Katolikus naptár: Nagyböjt 5. vasárnapja.

Evangélikus naptár: Judica. Böjt 5. vasárnapja.

Görög katolikus naptár: Nagyböjt 5. vasárnapja. Kvadrát és vértanú társainak a napja.

Ortodox naptár: Március 11. Nagyböjt 4. vasárnapja. Szt. Szofroniosz jeruzsálemi patriarcha napja.

Zsidó naptár: Niszán hónap 4.

A néphagyomány Gábor napját a káposzta vetőnapjának tartotta, vagyis az e napon ültetett káposzta biztosan bő termést ígér. A kertészkedő háziasszonynak azonban nem

Kálmán Gyula fafaragó

Nagy Komárom bemélet és díjat

Velinszky [illegible]

kapott a Fejér megyei Tanácstól

Magyar Nemzet 1970 XI. 6. Gold.

Kálmán Lajos

A népművészet mestere a
Velinszky-érmet kapta meg

A Velinszky-emlékérmen kitüntetettjei
Fejérmegyei Hírlap, 1970. nov. 7.

MDK

Kálmán Gyula, népművész

[faragó]

Köste- vagy diófából faragott díszes „üveget".

–: Fából faragott üveg 8.

ESTI HIRLAP Br. 1970. febr. 18.

Kálmán Gyula, fafaragó

1021

1981.II.8.Televizió 19.oo
A HÉT

- Mezőkomáromba azért ment el a Hét, hogy bepillantson egy idős fafaragó müvész mühelyébe. Önöket is szivesen látja Kálmán Gyula.

- Oszlopos, tornácos hosszu házak, melyeknek lakói már messziről köszöntik az idegent. Ez Mezőkomárom, az ősi avarkori kis település, melynek legfőbb nevezetessége Kálmán Gyula fafaragó mester portája. A bognár ősök fia még 19 esztendős sem volt, amikor Rio de Janeiroban nagy dijat nyert az egyik fafaragása.

- De az paróbb dolgoknak, ezeknek a diófa, körtefa, cseresnyefa legalkalmasabb, aztán kaptam Amerikából mirtuszfát, vöröscédrust, sárgacédrust, ezek nagyon érdekes anyagok, ezek apró kis tányérok tálak lesznek majd.

- Hányféle tárgyat szokott faragni.

- Nagyon sok sok félét. Nehéz lenne felsorolni darabonként, hogy mi körülbelül olyan 2oo féle forma az, amit egy életen keresztül kihoztam.

- Mégis mi minden van köztük, például.

- Hát köztük faragott butykosok, akkor disztálak, dohányzó készletek irószertartó nem tudom én, hát annyi minden igy hirtelen nem is jut eszembe, hogy mi minden az, amivel az ember foglalkozott és egy életen keresztül ugye amit kihozott.

- De ezkből a darabkákból mi lesz, igen például akár ebből.

- Ebből egy irószertartó fog majd készülni, ez már szalagfürészen ki van vágva, ezután következik az esztergályozás, felfogjuk az esztergára és ott esztergáljuk ki. És akkor kialakul egy ilyen forma, mint ez. A diszités az kizárólag odabent készül.

- Kiváncsi lennék rá, hogy mondjuk egy diófa disztál kifaragása körülbelül mennyi ideig tart hány nap, vagy hány hét.

- Nagyságától függ, két nap három nap, van amelyen dolgozom négy napot is mire elkészül.

- Nagyon jellegzetesek a motivumok, amelyeket használ még sincs két olyan tárgy, amire azt lehetne mondani, hogy na hát ezek egyformák. Tulajdonképpen hány ilyen formát dolgozott ki.

- Hát jó néhány motivum formát dolgztam ki, tulajdonképpen minden müvészet a természetből indul ki. Mindjárt mutatom itt középen ezt a motivumot. Cseresnyefának van ez a hasonló alaku levele. Na most ugyan ebből a motivumból megyünk tovább. Itt látni ezt a levelet, az teljesen egy őszi baracklevélnek megfelelő motivum.

- És itt fönt, ez a kettő.

- Itt fönt látjuk ezt az ugynevezett szivalakot. Na a természethez megint vissza. Majd ha az orgona kizöldel tessék leszakitani egy levelet és ott fogjuk találni ezt a szivalaku levélkét.

- Körülbelül hány országba jutottak el a faragásai.

- Hát nyugodtan mondhatom azt, hogy a világnak minden pontjára került a munkáimból.

- Például.

- Például Észak-Amerikába, Dél-Amerikába, Ausztráliába, Szovjetunióba, Franciaországba, itt ez a kis tál. Ez egy kiállitásról, illetve pályázatról elkerült Londonba, Londonból New York-ba, New Yorkéból Pekingbe, Pekingből Moszkvába, és egy év mulvá került haza. Akkor derült ki, hogy nem veszett el, hanem meg van.

- És eljutottak a faragások a kanadai Vancouverbe is, ahol háromszor nyerték el egymás után a nagydijat. De vajon lesznkeee követői, vannak-e tanitványai.

- Hát azt mondhatom, hogynincsenek. Annak ellenére,hogy évről évre bejárok az iskolába, egy kis előadást tartani a 8.osztályosoknak, éppen tegnap voltam bent, tegnap délután, hát kérem szépen ez egy olyan szakma, vagy mondjuk hivatásnak, aki ezt választja, évekig kell dolgozni, mire oda jut, hogy pénzt kereshet. Vannak ügyes rajzoló gyerekek, de ugy látszik a mostani fiatalokban nincs kitartás hogy komolyan nekiálljanak és csakugyan ezt a müvészeti ágat gyakorolják.

- Az öreg urnak igaza van, alig találkozni ifju mives mesterekkel. Ezért szeretnék egy ajánlatot tenni minden 2o éven aluli nézőnknek. Aki a korosztályból a kézmüvesség tehetséges müvelőjének érzi magát, irjon nekünk. A legjobbakat szivesen látogatja meg a Hét.

MDK

Kálmán Gyula

A Szép Otthon kiallitásan a fafestés és faragas kiállitói között szerepelt.

Cikk: A mi kiallitóink.

Magyar Iparmüvészet, 1936. 25.1.

MDK

Kálmán Gyula

Résztvett a Berlini Nemzt.Kézművesipari Kiall.-on a festett és faragott faárukat készitők csoportjában.

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiall.-on.

Magyar Iparművészet, 1938. 158.lap

Kálmán Gyula, Janagó

L: Veress Terenc

–: □ Veress Terenc 2.

Esti Hirlap Bp. 1978 aug. 19.

Kálmán Gyula, fafaragó-művész

L: Veress Ferenc

– : O Tátlat 8.
Esti Hirlap,
Br. 1978. aug. 24.

Kálmán Gyula, fafaragó.

a Velencei Galériában ma nyílik meg Veres Ferenc festő és Kálmán Gyula fafaragó kiállítása.

Jó reggelt!

1948. VIII. 24. 4.25 /N./

Kálmán Gyula

fafaragó és Veress Ferenc alkotásiból

nyilt tárlat a velencei Kápolna Galériában.

Magyar Hirlap 1978.-2oo -8

Kálmán Gyula fafaragó
kiállított a Velencei Képcsarnokban

A TV „A Hét" c. adásainak szövegét
l. „Bod László festőművész" című
alatt

„A Hét", 1978. VIII. 27., Televízió 1900 h

Kálmán Gyula

KÁLMÁN GYULA fafaragásaiból nyílt kiállítás tegnap Várpalotán. A népművészet mestere ez alkalommal faragott citeráit, ivókészleteit, konyhai, szobai használati tárgyait, gazdagon díszített dobozait mutatja be. A tárlat augusztus 25-ig tekinthető meg.

Magyar Hirlap 1980/8/16/9

Kálmán Gyula, faragó

KÁLMÁN GYULA *fafaragó népművész alkotásaiból nyílt meg tárlat tegnap Várpalotán, a Képzőművészeti Gyűjtemény előcsarnokában. Augusztus 25-ig — egyebek közt — faragott citerát, ivókészleteket, gazdagon díszített dobozokat láthat a közönség.*

– Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 16.

Kálmán Gyula, fafaragó

● KIÁLLÍTÁSOK. Ma délután Várpalotán a Jó szerencsét Művelődési Házban Kálmán Gyula, a népművészet mestere faragásaiból nyílik kiállítás. Ruczkó György festőművész tárlatát a dunaújvárosi Uitz-teremben ugyancsak ma délután nyitják meg.

– : 0 Kiállítások

8.

Esti Hírlap, Bp. 1980 aug. 15.

MDK

Kálmán Ildikó, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

kisóczi és szentandrási Kálmán Ildikó, textiles,
1939. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1938-1941. Bp. 1942.
33 l.

tt 1322-es évszám, amennyiben

vonatkozhat, a hajó korábbinak

arországi keresztény, román és

tetése. I.kötet. Bp. 1876, 172 l.

nk hivatalos osztályozása. AÉ, V-1185

házi templomaink. Makó; 1902.

névtára. I.kötet. Vác, 1915.

ország románkori emlékei. Bp.

issal, egy toronnyal, épült 1837-

eti oldalán, a falu közepén, házak áll.

Kőkeretes, tört szegmentives kapuján

Kálmán Imre Keramikus

A ráckevei Savoyai-kastélyban nyílt meg Bulyáki Klári és Kálmán Imre kerámiakiállítása.

Kiállítások.

1974. aug. 24.

Kálmán Imre, zeneszerző, kritikus (1882–1953).

Kornidesz Mihály: A Fasori Gimnázium. Fórum.

A gimnáziumban működő Dal- és Zenecsegyesület jelentős volt, tagjai sorában Kálmán Imrét emeljük ki.

Budapest folyóirat, 1988, 10., 18-old.

MDK

Kálmán Imre

Három téli kiáll. Nemzeti Szalon. Művész-Élet 1933.
:I.2.sz. 4.l.

MDK

Kálmán Imre

A Nemzeti Szalon téli tárlata. Képzőművészet
1933. 57. sz. 38.l.

MDK

Kálmán Imre, szobrász-kerámikus

Gödöllöi képek/csoport/ Kukorica-morzsolás. Kerámia.
Gödöllöi képek/csoport/ Vasárnap reggel. Kerámia.
Gödöllöi képek/csoport/ Rézi néni. "
Gödöllöi képek/csoport/ Dinnyét vegyenek. Kerámia.
Gödöllöi képek/csoport/ Séta.

Nemzeti szalon. -Téli tárlat. 1932. dec. hó.

MDK •

Kálmán Imre, kerámikus

	Gödöllöi képek /csoport/ Udvarlás.	Kerámia.
120.	Bonboniére.	"
121.	Bonboniére.	"
	Hamutál békákkal.	"
	Kis hamutál.	"
	Karmester.	"
	Bretagnei-i halász.	"

Nemzeti Szalon. -Téli tárlat. 1932. dec. hó.

Kálmán Imre

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

PH. 1932. XII. 25.

Kálmán Imre

Szerepelt a Nemzeti Szalon őszi tárlatán.

M. H. 1932. XII. 28.

Kalmán Imre

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

M. 1932. XII. 28.

Kálmán Imre

szerepelt a Vígszínházban Karácsonyi Családban.

ZK 1932. XII. 25.

Kálmán Imre, kerámikus

Kisleány babakocsival.	Kerámia.
Bonboniére matrózzal.	"
Fütyörészö suszterinas.	"
Részeg.	"
Közhirré tétetik.	"
Szölöhegyen.	"
Biedermeier hangulat.	"

Nemz. Szalon. -Téli tárlat. 1932. dec. Kat.

Kálmán István

a Népmüvészet mestere

Szaru sótartó, reprodukció

III. Magyar Iparmüvészeti és Népmüvészeti Kiállitás Iparmüvészeti Muzeum katalogusa, Bp. 1955.
31 lap

Kálmán Imre, grafikus
képzőművész

MDK

Rajz:

Rajz

— : Rajz

1120.

JELENKOR, Pécs. 1970. december

XIII/12.

Kálmán István

faragómüvész

MNK

Szerepelt a Népi Iparmüvészeti Tanács Régiposta utcai helységében rendezett kiállitáson

doboza.

(gyurkó): A népmüvészet mestereinek kiállitása.

ÉLET ÉS IRODALOM 1964 szept.19.

Kálmán István

Faragott széktámláját bemutatja a lap.
Repr.
A mü, a Mücsarnokban rendezett, Népmüvészeti és Iparmüvészeti kiállitáson szerepel, melyről Koós Judit számol be, felsorolva az ott bemutatott alkotásokat és azok készitőit.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. aug. 29.
IV. évf. 18. sz. 8. lap.

Kálmán István, parasztművész

A cikkíró még személyesen találkozott vele.

Tüskés Tibor: Képzőművészeti krónika – Pásztormüvészet... 920-926.

JELENKOR, Pécs, 1972. október XV/10.

Kálmán István faragó

Népművészet mestere

III. Magyar Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás Iparművészeti Muzeum, katalogusa Budapest 1955.

13 lap

MDK

Kálmán István

Domanovszky Gy: Iparm. pályázat és kiáll.
SzM. 1955. 1.

187

Kálmán István pásztorfaragó M.D.K.

emlitve

Domanovszky Gy. L'art pastoral hongrois.
Bp. 1948 36

MDK

Kálmán István

III. Ipar- és Képművészeti kiáll. Iparműv. Muz. Bp. 1955. 13 l.

KÁLMÁN István

Lipták – Zsákonyi: Fafaragó nép művészet

Művelt Nép 1955 11 ért. 38. n. nept: 18. 5. l.

Kálmán István, Balatonfenyves
Sótartó, fafaragás
Szarukürt, "
" "

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
2o 1.

Vanyarc /Bojár/ 1
Pásztói járás.

Története: A XIV. száza
ágának birtoka. A XVI.
sőt már az 1548-as adó
század közepén települ
még hiányzik. 172o-ban
Az 18oo-as évek elején
család a birtokosa. A k
templommal, a toronnyal
Forgalmi ut elága

Ev.templom.
Története: 1799-ben épí
cseréptető és a horgany
fedi, s valamennyi bels
födéme az 1885-ös tüzv
Jellege: Későbarokk.
Külseje: A csupaszfalu,

Kálmán Imre

3 ~~db~~ kerámiája
repr.
Képzőművészet
1933. 57. sz. 43. l.

STUHMER
MIKULÁŠ

Kálmán István

pásztormüvész

életrajz, arckép

lásd

Madarassy László

Müvészkedő magyar
pásztorok. Bp. 1934-
98. és kv. 11.

A NAPOKBAN

FORGÓ

ÚJ ÉPÍ

című k

A VÁLLALKOZÓK LAPJA KÖ

A mű 13-as quart alakban, műny
oldal terjedelemben, 220 ábrával,
Felöleli az új épitési mozgalom
alkotásának kérdéseit, a mult hib
melyek körül napjainkban európa-
Hézagpótló mű, magyar nyelven el
épitési mozgalomnak. — Ára előfize
szonkötésben 24.— P, megjelenés

Előfizetéseke

VÁLLALKOZÓK LAPJ
BUDAPEST, VI., PODI

Kálmán János

főkertész,

a Margitsziget és az

alcsuti főtercegi kert,

alkotójának testvére

terverte a nádasd-

ladányi gr. Nádasdy

kastély gyönyörű park

ját.

Dor-Bakony

134, 135. l.

Kálmán István
népművész

M.D.K

Fafaragások mestere.

Gyurkó László: Népművészet és iparművészet.
Élet és Irodalom, 1961. szeptember 2 – 10 l

Kálmán István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. VIII. Blaha L. t. 5
Telefon 139-292.

SOMOGYORSZÁG

1957 APR 21.

Somogyi népművészek

470

Körtefán virágzó margaréta

Nemsokkal azután, hogy az újságok megírták 53 augusztus 20-án, hogy Kálmán István, meg ifj. Kapoli Antal érdemesültek az országban először, a »Népművészet mestere« című kitüntetésre, a balatonmenti faragóemberhez érdekes levelet hozott a posta. Az írást fiatal kéz egyengethette, mert a betűk rakoncátlan, ide-oda hajlongása erről árulkodik. Ezt írták Debrecenből Kálmán István, immár országoshírű faragónak a téglaskerti általános iskola VIII. osztályának tanulói:

»Az újságban sokat olvastunk már István bácsiról, de szeretnénk még jobban megismerni István bácsit, meg a munkáját is. Mi az a spanyolozás? Mifelénk soha nem hallottunk róla, nem is láttunk ilyent. Nagy kérésünk van, István bácsi! Tessék szíves lenni nekünk írni saját magáról, az életéről, kitől tetszett tanulni ezt a mesterséget?...«

Ez utóbbira igen nehéz lenne felelni. Mert kitől tanulhatna kanyargós száron virágzó margarétát, »szödött gatyás« betyár- meg juhászlegényeket a pásztor, aki 53 évig, amíg csak ballagott a birka után, vagy az idő változását várta az akolban — előelővette a bizsókot és faragott. Művészkedett. Az inasidők — ha már mesterséget említettek a debreceniek — 12 éves korában kezdődött, amikor évi húsz mérő gabonáért és 40 forintért kötötte a barátságot a fennhatósága alá rendelt kosokkal, és az éles faragókéssel. Mert a »pályaválasztás« mellé ezt a kettő vagyont kapta. A juhászságot az apjától, a faragás ihletét pedig a nagyapjától, anyja biztatásával. Szemüvegét igazgatva, így emlékszik vissza:

— Édesanyám a tarisznyába kis elemózsiámon kívül kaszakövet és bicskát tett és azt mondta: őrzés közben faragcsálj, mert így nem aluszol el. És aki nem aluszik el, az az igazi pásztor. Hát aztán én igyekeztem is nem elaludni. Nekikeménykedtem és csak faragtam.

— Mivel próbálkozott? — kérdem.

— Tükörfát csináltam talán legtöbbet eleinte. Sohasem felejtem el, tuskón üldögéltem és egy kis bükkfaforgácsot farigcsáltam. Anyám látta, hogy kínlódok, azt mondta: — Fiam, ezt igen nehéz faragni, válassz más fát. Emlékszem, mintha ma lenne. Pedig a zalai Kustánban laktunk akkor, még csak nem is Somogyban.

A további élete ugyanis Somogyhoz van kötve. A szentgyörgynapi hurcolkodások folytán mindig más-más cselédszemek voltak a faragott szarukürtök vagy botok első műbírálói, legtöbbnyire csak ilyesféle kritikával: »ölég szép!«

No, aztán, hogy így ismerkedett Kálmán Pista bácsi a vidékkel, meg az emberekkel, mindjobban ismerkedett a faragással is. 1934-ben már kap egy okleveles kitüntetést is Kaposváron, a szép spanyolozott faragásaiért. A spanyolozás ugyanis éppen olyan kifejező eszköze, mint a domborfaragás. Ez a spanyolviaszról kapta nevét. És pedig onnan, hogy miután a kés bekarcolta, teszem fel a juhászember mindennapos ismerősét, a virágot a körtefába, a bekarcolt nyílásba spanyolviasz eresztődött. Igy aztán a virág piros lett. Igen ám, de a nyári legelő nemcsak egyszínű, hanem ott mindenféle szín látható. A művészkedő faragó is ezt a sokszínűséget igyekezett visszaadni. Ezért a pásztor nekiállt és csinált sokféle színt. Kálmán István ki tudja honnan örökölt tudománya így igazítja el a faragó pásztort a színek készítésében:

A legelőn lehet találni a szépasszony-káposztája nevű virágot, különféle színekben. Ennek a virágjait összegyűjti az ember, megszárogatja. Ezután össze kell dörzsölni és birkafaggyúval összekeverni.

Amikor pedig sor kerül arra, hogy a kürtön jelenlévő kanászlegény zöld színben pompázzon a világ előtt, így történik a színezése. Először be kell karcolozni. A kés szépen odakanyarítja a csizmákat, ráncokat igazgat a gatyára, fokost ad a kézbe, nehogy esetleg félrenézze valaki a figurát s megsértse ezzel a hajdani kanászhatalmakat. Utána ráteszi a színt, mondjuk a zöldet, és újjal és késháttal beledörzsöli a karcolozásba. Most már csak el kell távolítani ruháról, késsel, dörzspapírral a felesleget és készen is van a munka.

Igy csinálta ezt régen is, így csinálja ezt ma is Kálmán Pista bácsi. Esetleg annyi változással, hogy a szemek elé már fel kell tenni az ókulát, nehogy a kedvenc virága, a margarétavirág kés alatt született szirmai megsérüljenek. Mással nem is igen foglalkozik, csak a faragással. Inkább felhagyott a többi munkával. A faragásért. Azt mondja:

— El nem tudtam vóna én ezt hagyni, akármilyen földmarsall löttem vóna is... **Király Ernő**



PETŐFI-RÁDIÓ:
sora. — 7.40: Falurá
vízállásjelentés. — 2

Csütörtök

ÁPRILIS 25.

Kossuth-rádió:

8.10: Könnyű zene.
8.40: Ifjúsági kórusok.
9.00: Édes anyanyelvünk.
9.05: A Gyermekrádió műsora.
9.35: A Gyermekrádió műsora.
10.10: Picking tanár úr Budapesten.
10.40: Kabdebó Mária Brahms-dalokat énekel
11.00: Jusif Idris egyiptomi író két novellája.
11.20: Verbunkosok.
12.10: Operarészletek.
13.00: Fatma. Elbeszélés.
13.20: Zenés kirándulás.
14.00: Margitsziget. Irodalmi műsor.
14.40: Magyar szerzők népdalkórusai.
15.20: A Gyermekrádió rejtvényműsora.
16.10: Magyar népdalok.
17.00: A helterjes gazdálkodás útján...
17.10: Heti hangversenykalauz.
18.10: Várlak én... Hanglemezek.
18.45: A szocialista tábor gazdasági ereje.
19.00: Tánczene.
20.20: A Rádió Világszínháza: Faust.
22.40: Emberek között... Boldizsár Iván tollrajzai.
22.50: Tánczene.
23.30: Zenekari hangverseny.

Petőfi-rádió:

14.20: Német fúvószene.
14.40: Operakettősök.
15.10: A külföldi sajtó hasábjairól.
15.20: Tánczene.
15.55: Bródy Tamás filmzenéiből.
16.20: Az Ifjúsági Rádió műsora.
17.10: A dunántúli pogromoktól a Somogyi-Bacsó gyilkosságig. Előadás.
17.25: Színes népi muzsi-

Péntek

ÁPRILIS 26.

Kossuth-rádió:

8.10: Operettrészletek.
8.50: Az Oszipov-együttes műsorából.
9.10: Zenekari hangverseny.
10.10: Óvodások műsora.
10.30: A Budapesti Honvédzenekar játszik.
11.00: A »Szögényemberők« leghívebb írója.
12.10: Könnyű zene.
13.00: Kikiáltó.
13.10: Népi zene.
14.00: Részletek mai magyar operákból.
14.40: A Gyermekrádió műsora.
15.00: Gyapottündérke. Mesejáték.
15.40: Mezőgazdasági krónika.
16.10: Szív küldi szívnek szívesen.
16.50: Egy rendelet nyomában.
17.00: Bartók zongoraműveiből.
18.10: A Gyermekrádió műsora.
18.20: Tánczene.
19.00: Az ifjúság fóruma.
19.20: A Magyar Rádió énekkara énekel.
20.25: Argentin dalok és táncok.
21.15: Németh László szerzői estje.
22.20: Zenekari hangverseny.
23.35: Könnyű zene.

Petőfi-rádió:

14.20: Szórakoztató zene.
15.00: Zenekari hangverseny.
15.40: Így éltünk...

ÁPRILIS 27.

Kossuth-rádió:

8.10: Zenekari hangverseny.
9.00: Ifjúsági rádiójáték.
9.40: Könnyű muzsika.
10.10: Részletek Polgár: Blaháné és Farkas: Csinom Palkó c. daljátékából.
10.50: »Az új asszony kenyeret süt«.
11.20: Borodin: Vonósnégyes.
12.10: Magyar nóták.
13.00: Író a mikrofon előtt: Szabó Pál.
13.10: Művészlemezek.
14.20: Iskolások mikrofonja.
14.40: Keringők, polkák.
15.00: Lengyel és cseh népdalok.
15.25: Kórusaink életéből.
15.45: Világgazdasági negyedóra.
16.15: Zenés hétvége.
17.00: Dsida Jenő verseiből.
18.10: Szív küldi szívnek szívesen.
18.45: Vezetőink válaszolnak.
19.00: Tánczene.
20.20: Pesti paprika. Politikai kabaré.
21.40: Sporthíradó.
22.15: Táncoljunk.

Petőfi-rádió:

14.20: Népek zenéje.
15.00: Bélyeggyűjtők ötperce.
15.05: A Solymosi—Beam-

ÁPRILIS 28.

Kossuth-rádió:

8.10: Filmvilághíradó.
8.15: Magyar népdalok.
8.55: Édes anyanyelvünk.
9.00: Uj Zenei Ujság.
10.00: Vasárnapi versek.
10.10: A Gyermekrádió műsora.
10.50: Tánczene.
11.05: A Magyar Rádió szimfonikus zenekara játszik.
12.10: Hétvégi legyzetek.
13.05: Szív küldi szívnek szívesen.
13.40: A csodagyerekek.
14.00: Toki Horváth Gyula és zenekara játszik.
14.35: Könnyű zene.
15.15: Hét nap a külpolitikában.
15.30: Mesél a Vigadó...
16.42: Vasárnap kettesben.
17.10: A Fővárosi Népi Zenekar játszik.
17.30: Közvetítés balnoki labdarúgó mérkőzésekről.
18.20: Kincses Kalendárium.
19.10: Tánczene.
20.20: Tánja. Szinmű.
22.10: A vasárnap sportja. Totó.
22.30: Bemutatjuk Juhász Ferenc új verseskötetét.
22.50: Könnyű zene.

Petőfi-rádió:

8.00: Operettrészletek.
9.00: Orgonamuzsika.
9.30: Ajándékműsor.
10.10: Szív küldi szívnek szívesen.
11.00: Térzene.
11.20: Könnyű zene.
12.30: Az elbeszélés mesterei.
14.55: A Gyermekrádió műsora.
14.55: Opera-, operettrészletek.

① ~~Tarekas István farekas 138. l.~~

~~Gerenger Sebestián 139. l.~~

~~Gorka Géra 139. l.~~

K

~~Horváth Ernő 139. l.~~

Kálmán István 139. l

Kántor Sándor 138. l.

Tyemerin, Sz.: M.

Népmův. és Iparm. Kiáll. Moszkvában. SzM. 1954.

P

Kálmán István MDK

Széktámla, repr.

Mücsarnok 1953 Népmüvészeti és Iparmüvészeti Kiáll

Kálmán István, népművén MDK

Balatonfenyvesen élő faragó-
mester.

Major Lajos: A faragókés művéne 4.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. okt. 4.

M.D.K.

Kálmán István „fafaragó népművész

nevét említi:

Huba László: Budapest - Somogy - Zala

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 11.köt./

40. old.

MDK.

Kálmán István

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1966 ápr 6.

Kálmán István

Kiállítási kritika

Somogyvegyei Téglagyár 1966 ápr 6.

Kálmán István, népművész MDH

Kálmán István, a balatonfenyvesi paragónművész tanította meg újra paragni a háborúban balkezét elvesztette Ivánovics Lászlót.

Major Lajos: Gazdag hagyományok, virulónépművészet Bursákon 6-7.

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1966. dec. 31.

Kálmán István, népművész M 04

Finom mintás faburkolatba foglalt likőrösszénlete látható a Régiposta utcai bemutató teremben.

Szabadi Sándor: Szépség és hasznosság 8. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. dec. 14.

mdk

Kálmán István

Ősz c. felvétele
a 9. sz Rádió borítóján

V. Fotóklub Debrecenben
Népművelés, 1958, 9. sz Rádióbarátoknak

MDK

Kálmán István III. dij

faragás

Ipa. és Képzm. felszabadulási dijak. SzM. 1955.
48. l. /Hirek/

Kálmán István
népművés

M.D.K.

Faragott doboz (repro)

Markos Erzsébet: Népi faragások.
Nők Lapja, 1962. jan. 20 — 21 l.

Kálmán István, népművész MDh

A moszkvai népművészeti kiállításra kérít faragásokat balatonfenyvesi otthonában.

— : Hír-kép

Népszabadság Bp. 1960. márc. 10. 7. l

Badál

Kálmán István balatonfenyvesi népmüvész kürtöt farag

/Gink Károly felv./

Müvelt Nép
1953.nov./IV.évf.11.sz./ 3.1.

/Darvas József: Népmüvelési munkáhk feladatai/

Kálmán István
faragó

A somogyi faragó, a népmüvész mestere alkotta a körösbegyi templom stációképeit.

Pescháry Károly: Tegnap és ma
Müvészet, 1969 december – 7 kap

Kálmán István

neves fafaragó népművész Balatonkenyeséről.

Jelzelem: Folk Art round the Balaton.
Daily News, Budapest, 1970. június 6.

61

Kálmán István
faragó

Keresztirtel. Kőrösheggy,
Középkori Semplom.
(repro)

Pescháry Károly: Tegnap és ma
Művészet, 1969. december – 7 lap

Kálmán István, népművész VIDK

Az aug. 9-én megnyílt balatonlellei népművészeti kiállításon a Kapoli-vándorserlegdíjat és a vele járó 3000 forint pénzjutalmat Kálmán István balatonfenyvesi népművész nyerte.

-: Népművészeti kiállítás Balatonlellén

Népszabadság, Szp. 1959. aug. 11. [Vidéki] 10. l.

M.D.K.

Kálmán István, népművész

kulacsát, dohányos kéa-
letét emliti:

- Kósa -: Egy kiállitás, melyet nem lehet el-
felejteni.

Somogyi Néplap, Kaposvár, 1956. aug. 12.

M. D. U

KÁLMÁN István tafarajó

Balatonteszvesen)

Több mint fél évszázaddal ezelőtt kezdett foglalkozni a tafaragással, mint urasági juhász.

Tulipánosládái a Kossuthban Perinyben Hatminczer dísztárgyat készített egy somogyi népművész

Magyar Nemzet 1961. szept. 9. 3. e

Kálmán István, fafaragó népművész · MDK

A balatonfenyvesi népművész. 50 éve fafaragó. Kb 30000 díszt árgyat készített. Tulipános ládái a moszkvai és a pekingi múzeumba kerültek. Most a népművészet mestere lett.

—: Hír 6.9

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. szept. 9.

MDK

Kálmán István ipm. népmüv.mestere

3. M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm. Mus.

képpel

MDK

Kálmán István faragó

3.M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm.Muz.

MDK

Kálmán István

Tyemerin, S.: M. Népm. és Ipm. Kiáll. Moszkvában. Sz.M. 1954. 139 l.

mdk

Kálmán István, népmuvészet mestere
Balatonfelyvés

tanítja a fiatalokat a fafaragás mu-
vészetére.

Szombathelyi Erdm: Napjaink Népmuvészete.

Népszava 90. cof 259 sz 1962 nov 4. 4. l

Kálmán István, balatonfenyvesi faragó MDK
"A népmüvészet mestere"

köszöntötte a pécsi Doctor Sándor Müvelődési Házban az idei négy uj "Népmüvészet mesteré"-t.

K.I. : A népmüvészet mestereinek találkozója. Szövetkezeti Hirlap. 1962 aug. 30.

mdk.

Kálmán István farugó

spanyolozott technikáju doboza
a kiállításon.

M. Varga Marianna A Népművészet Mestereinek
kiállításán

Népművelés 1963. 11. sz 35. L

Kálmán Istvánné
népművész

M.D.K.

Fafaragásos dolozait mutatta
be a tárlaton.

(gyurkó): A népművészet mesterinek kiállítása.
Élet és Irodalom, 1964. Sept 19. – 8 kep.

Kálmán István MDK

faragó
népi iparművész

szerepelt a kaposvári kiállitáson.

W.E. : NÉpi iparművészeti kiállitás.

Somogy Megyei Néplap. 1963 aug. 6.

Mdk.

Kálmán István faragó mester
Balatonfenyves

A népművészet Mestere" faragásait
'43 országba jóllátja a Házi ipar Szövetkezet

Mozaik: A Faragókés mestere
Népszava 1963, nov 7. 8. l.

Kálmán István juhász M.D.K.

Kopár-puszta /Somogy m/

Csanyolozott borotvatartó /1813/ repr.

Manga János:Pásztormüvészet Bp. 1963. 22. 1.

Kálmán István, népművész M.D.K.

fényképét közli a szerző, amint spanyolorott disztő-vésését fejeri be egy ökörszarvon.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 996. old.

Fénykép

Kab. Müv.: A 212/1 Hegedűsné

Kálmán István (Balatonfenyves):
Léktámla

Fa faragás

Falus Károly

Neg. nincs

Kálmán István

M.D.Y.

népmüvész

„Cigarettatartó-öhörszarvból"

~~rég~~ (repro)

Markos Erzsébet: Nyíjszék helyett – müvészi alkotás.

Nők Lapja, 1965. február – 26 kap.

Kálmán István fafaragó-művész,

Balatonfényves.

Béke és Szabadság. 1953. 35. sz. aug. 26. 8. 9. 1

Kisimi

Kálmán István faragó

Művelt Nép, 1953. jun. 6. 15. old.

(1)

K

~~Terencsy Noémi~~ I. díj
~~Gorka Géza II. díj~~
~~Halász Jánosné (hímzés) III. díj~~
~~Herkai Katalin (textil) III. díj~~
Kálmán István (farajás) III. "
Kántor Sándor (fazekas) I. "
Kovács Marjit (kerámia) I. "
Kis-Roóz Ilona " " III. "
Kozmücza Teodora (textil) III. "
Lévai Józsefné (hímzés) II. díj
Maticsányecz Márkné (szőttes) II. díj
Nagy János (fazekas) III. díj

(Iparművészeti és népművészeti felszabadulási díjak)

SzM. 1955. 48. l. (Hírek.)

1021

Tulipán, vadrózsa, rozmaring

Látogatás egy faragópásztornál

A balatoni ház teraszán munkája fölé görnyedve ül Kálmán István. Bizsókjával egy készülő szarukürtön dolgozik.

— Itt nem lehet félrecsúszás — mondja —, mert akkor a borotvaéles kés vagy a kezembe vagy az anyagba szalad, és megsérti a már kidolgozott figurát. Ezért hüvelykujjamat mindig a kés pengéje előtt tartom.

Kálmán István a magyar pásztorhagyományok őrzője. Kis kertes háza Fenyvesen, a műút mellett áll. Alig látszik ki a nyaralók meg a házat övező gyümölcsfák közül.

— Csak szaruból szokott dolgozni?

— Fát is faragok. Legjobb a körtefa. Annak szép színe van. A kobakot és a hébért többnyire karcolozással díszítem.

— Ezt hogyan csinálja?

— Először előrajzolom, majd a bizsók hegyével bekarcolom a mintát. Utána faggyúval kevert fűzfaszénnel bedörzsölöm, hogy a forma jobban „kidobóggyék". A hátteret választóvízzel besárgítom... Ezt pedig — tesz elém egy régi sótartót — spanyolozással díszítettem. Itt a kivágott minta hátterébe piros, kék, zöld spanyolviaszt nyomkodtam be.

— Milyen szerszámokkal dolgozik?

— Eleinte mindent bizsókkal csináltam. Ezt elhasznált kéziborotva pengéjéből köszörültem. Vannak kisebbek is, nagyobbak is. Később megismertem a vésőket. Ezekkel sokkal könnyebben és gyorsabban lehet dolgozni.

— Milyen motívumokat használ fel munkáin?

— Legszívesebben azt ábrázolom, amit magam körül, a természetben látok. Az állatok közül őzet, szarvast, vaddisznót, fácánt, nyulat, rókát faragok. A virágok közül tulipánt, vadrózsát, szentgyörgyvirágot, rozmaringágat, pipitért ábrázolok leggyakrabban. Az emberek közül a pásztort, a vadászt és a betyárt szeretem.

Bemegy a házba és egy füzettel a kezében tér vissza.

— Ebben vannak a rajzaim — nyújtja felém. — Szabadidőmben készítettem őket. Ezeket a mintákat szeretném még fában megfaragni.

Ezután életéről kérdezem.

— 1895-ben, Zala megyében születtem, egy kis faluban, nem messze a Zala folyótól. Eleinte az apám mellett szolgáltam mint kospásztor. Az ő biztatására kezdtem faragni tizenkét—tizenhárom éves koromban. A háború után megnősültem, majd az Esterházy-birtokon, Kopárpusztán lettem juhász. Itt keresett meg a kaposvári múzeum igazgatója, aki tovább biztatott a faragásra. Egy országos kiállításon aranyérmet nyertem. Fenyvesre a második világháború után költöztünk a feleségemmel. Később a népművészeti szövetkezet tagja lettem. A sok munkától egy időre megbénult a kezem. Közben megkaptam a népművészet mestere címet. 1965-ben mentem nyugdíjba. Azóta csak néhány kiállításra küldöm el a tárgyaimat.

— Vannak tanítványai?

— Hét tanítványom van, akikkel több éven át foglalkoztam. Köztük a leghűségesebb a feleségem. Megmutattam nekik mindent, amit egy faragópásztornak tudnia kell.

— Hová kerültek a munkái?

— Szinte az ország minden részébe eljutottak. A múzeumokba éppúgy, mint a Parlamentbe, ahová egy spanyolozott ülőgarnitúrát készítettem. Több gimnáziumnak faragtam tablókeretet. Nagyon sok munkám került külföldre.

— Ma hogyan telnek a napjai?

— Legnagyobb részüket faragással töltöm. Ebédezni is nagyon nyögve megyek, mert ha valamit elkezdek, nem tudom otthagyni, amíg be nem végzem a levelet vagy a virágot...



Kálmán István a legidősebb faragónemzedékhez tartozik. A Magyarországon élő népi faragóművészek közül talán ő dolgozik ma a legszebben. Az őszi, budapesti mezőgazdasági vásár alkalmával rendezett kiállításon faragott szarukürtjét tízezer forintért vették meg.

Tüskés Gábor

Kálmán István

hallgató bocsátható államvizsgára, akinek szakdolgozata elfogadható.

Megkezdődött az alapozás

Kesztyűgyári üdülő Harkányban

Régi vágya teljesül a Pécsi Kesztyűgyár kollektívájának: üdülőt kapnak Harkányban. A modern, minden igényeket kielégítő kétszintes ház tulajdonképpen három vállalat összefogásának eredményeképpen épül. A Szekszárdi Nyomdaipari Vállalat és az ugyancsak Szekszárdi Építő Ktsz társult a pécsi gyárral. A közös üdülő alapozását a napokban kezdte el a Szekszárdi Építő Ktsz a leendő harkányi főtéren, a Napsugár Szálló szomszédságában.

A kesztyűgyáriak a közös üdülőben tizenkét háromágyas szobát kapnak. A lakrészek összkomfortosak, hideg-meleg vízzel ellátottak. Ez a tizenkét szoba a Pécsi Kesztyűgyárnak összesen másfél millió Ft-ba került.

folyam-vezetőségekre, a hallgatókra hárul. A döntés tehát abban a körben születik, amelyikben legjobban ismerik a körülményeket, az egyéneket.

ítélni, érteni az embereket. És ne vegye szerénytelenségnek, talán jó, amit csinálok.

— Milyen kapcsolatot lát a színészi munka és a versmondás között?

veszélye?

— Erre eg
lehet igenn
azonosítom
színészekkel,
a filmgyárb
előtt a rádi
vízió, este
bozás nélki
repléseket,
csak félig
úgy néha,
zsugorodik,
hagyjam a
Ez a nyár
teljes hár
pihenés.

— Most
Pécsett. M
ra?

— Amikor hívnak... Szeretek vidékre járni, az országot, az embereket megismerni. Csakhát mindannyiunkat szorít az idő, szinte majdminden este előadás. S van egy színházi mondás: „A függönynek menni kell!"

Marafkó László

— **ORSZÁGOS RENDEZŐ IRODA** február 22-én fél 6 és fél 9 órakor „Beat-virágok" címmel előadást tart a Színházban. Fellépnek: Kovács Kati, Zalatnay Sarolta, Tolcsvayék, Máté Péter, Ócsi Erzsébet és a trió: Németh Oszkár, Móricz Mihály, Szilvássy Zsolt műsora. Jegyek válthatók az ORI-nál, Színház tér 2. (x)

Pécsi mozik műsora

február 18-tól 24-ig

PETŐFI:

18—21: **Kitörés.** 4, 1/2 7 és 1/2 9 óra
22—24: **A skarlátruhás nő.** 4, 6, 8 óra

PARK:

18—21: **A skarlátruhás nő.** 4, 6, 8 óra
22—24: **Kitörés.** 22-én 1/2 5, 3/4 7, és 9 óra
23—24-én 4, 1/4 7 és 1/2 9 óra

KOSSUTH DÉLELŐTT:

18—20: **Kitörés.** 10, 12 óra
21—22: **A skarlátruhás nő.** 10, 12 óra
23—24: **Szabálytalan ötpercek.** 10, 12 óra

KOSSUTH DÉLUTÁN:

18—21: **Szabálytalan ötpercek.** 1/2 3, 1/2 5 óra
22—24: **Kitörés.** 2, 1/4 5 óra

KOSSUTH ESTE:

18—24: **A skarlátruhás nő.** 1/2 7, 1/2 9 óra
22: **A szerelem mártírjai.** 1/2 9 óra
(ART-KINO)

MEGHALT

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1971 FEB 1 8

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ULLÓI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Etelka, Kosári János, Bajai ... ván, Jegl Margit.

Gépkocsivezetőket
FELVESZÜNK
MÉH
VÁLLALAT
Pécs, Doktor S. u. 14.

1909 APR 29

Természetbarátok kiállítása

KÁLMÁN ISTVÁN

A DVTK elnöksége és a természetjáró szakosztály vezetősége az elmúlt héten rendezte meg a szakosztály 40 éves fennállásának jubileumi ünnepségeit. Ennek keretén belül nyitották meg emlékkiállításukat április 20-án, vasárnap a vasasklubban.

Az érdeklődőket a kiállítási teremben *Pozsonyi Tibor* preparátumai fogadják, a bükki állatok, a kiállítás rendezőinek segítségével csaknem természetes környezetükben, cserépbe ültetett kis fenyőfákkal körülvéve. Minden egyes fal újabb és újabb meglepetéssel szolgál a nézőknek. Az egyiken sok száz turistajelvényben, a másikon szépen dekorálva turista-felszerelésekben gyönyörködhetnek a látogatók.

A legtöbb érdeklődőt vonzó anyag *Jakab Zoltán* rovar- és lepkegyűjteménye. Nem akármilyen gyűjteményről van szó. Néhány méterről az első pillanatban festménynek, vagy hímzett terítőnek is nézhetnénk a dobozokban kiállított szebbnél-szebb lepkéket, és a Bükkben gyűjtött rovarokat. *Kálmán István* népművész faragványai is kivívták a látogatók csodálatát. A kiállítás anyagába jól illeszkedik Mezőfi Tibor néhány szép bükki tájképe.

A paravánokon művészi fotókat és a szakosztály immár négy évtizedes kirándulásainak emlékeit, az ország legkülönbözőbb helyein készült képeket állították ki. A képek elárulják ennek az igen közkedvelt sportnak minden szépségét. Láthatjuk a szakosztály tisztáson, tábortűznél, hegyrégi és mai tagjait barlangban, csúcson, vízparton, forrásnál, kacskaringós szerpentineken. Az asztalokon a természetjárók könyvei sorakoznak, nemcsak Magyarország minden tájáról, hanem az egész világról. Az első kiadás 1948-ból való.

Végül láthattuk az eddigi szép sikerek bizonyítékait a *versenyzászlókat és díszoklevéleket*, valamint a külön jutalmakat.

A szakosztály tagjai boldog büszkeséggel nézegetik kiállításukat, magyarázzák a látogatóknak a kiállított tárgyak történetét — kár, hogy csak egy hétig.

A jubileum alkalmából további sok sikert és sok szép túrát kívánunk a szakosztály népes táborának!

(tury)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DIÓSGYŐRI MUNKÁS

LE

Dolgozói
a kollekt

Még nem volt módjuk arra, hogy brigádértekezleten megbeszéljék elképzeléseiket, de valószínű, hogy a csak nőkből álló brigád — az eddigiekhez hasonlóan — a család bevonásával kíván ünnepelni május elsején. A másik: úgy hallotta, hogy beválasztották a transzparens versenyt értékelő bizottságba, így nem lehet a felvonulók között. Pedig ő 1945 májusában is együtt menetelt a többiekkel, most is a felvonulókkal szeretett volna tartani. Az első nagyszabású ünnepély olyan nagyszerű élményeket hagyott benne, amit soha nem feledhet: örökre megőrzi, ápolja a lelkes felvonulások emlékeit.

*

Az LKM durvahengerművének csiszolójából *Lubkovics Gellértné* és szocialista brigádja is várja az első májusi napot. Szeretik az akkor szokásos felvonulásokat, szeretnek ott sétálni az emberek, a lobogók és a virágok erdejében.

— Van valami különleges íze ennek a napnak — mondja. — Jókedvből, büszkeségből és igazi szabadságérzésből tevődik össze. S amikor eltűnnek majd a magasban a luftbalonok és véget ér az ünnepi beszéd, a járdán — (zárt rend nélkül) — kis csoportokat alkotva sétálnak a barátok, ismerősök.

Ők az időtől függően beszélik meg a délutáni programot. Kémlelik majd az eget, hogy a kerek kis bárányfelhők, vagy fekete, esőt hozók gyülekez-

****

Kálmán Gyula, Mezőkomárom

MEZŐFÖLDI MOTÍVUMOK



Kálmán Gyula mezőkomáromi népművész a tájból vett stilizált motívumokat — orgona, szőlőkacs, baracklevél, rozmaring, vadrózsa stb. — farag fába.

8.

29.

Márpedig ő ki tudta küzdeni, ő megteremtette az új külső és belső formákat, és csak maradandó

kulturális miniszterhelyettes.

Somlyó György József, Atti

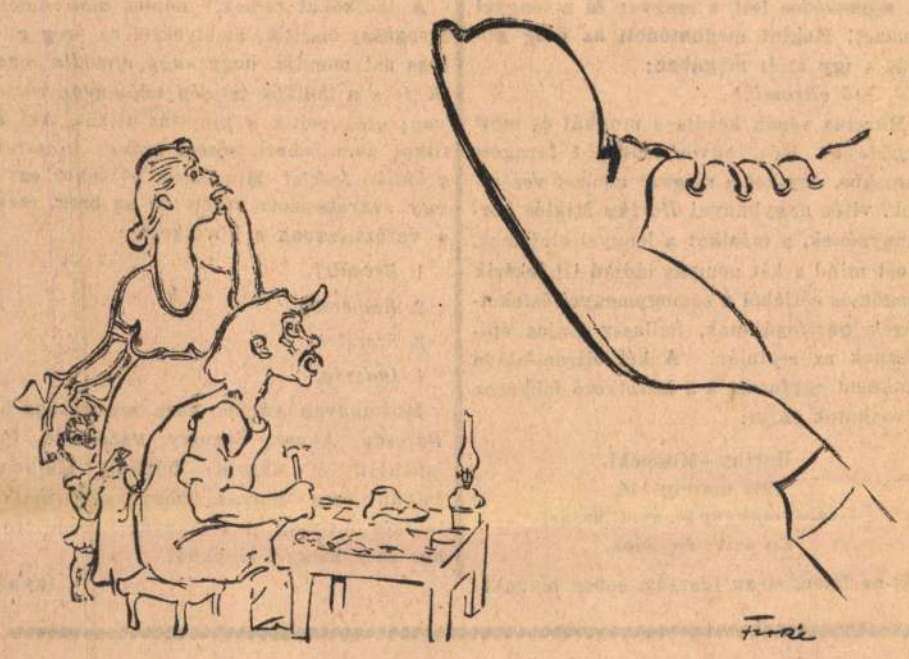

BATA-VESZEDELEM MAGYARORSZÁGON

(Ferke István rajza)

31.000 GALAMBOT repítettek fel ma a kelenföldi pályaudvaron Németország felé

— *Az Est tudósítójától* —

Ma hajnalban négy órakor izgatott kis társaság gyülekezett a kelenföldi pályaudvaron. *A Hungária Magyar Postagalamb Tenyésztők Országos Szövetségének* tagjai voltak, akik reggel félöt órakor a német postagalamb tenyésztők egyesületének kiküldötteivel együtt *31.000 postagalambot röpítettek Németország felé.* A német tenyésztők ezelőtt két nappal negyvenegy vagón postagalambot küldtek Magyarországra

Negyven vagónt Budapestre irányítottak,

egy vagón pedig Debrecenbe ment és onnan indult majd többszáz kilométeres útjára a hatalmas galambsereg.

Az ember csak ilyenkor látja, mennyi és milyen lelkes postagalambtenyésztőnk van. Nem volt közöttük egyetlen álmos ember sem. Ellenkezőleg, *éber, fürkésző szemekkel jártak a vagónok között és vizsgálgatták a német galambtenyészet e sokezernyi reményét.* Talán legnyugodtabbak a főérdekeltek, a galambok voltak. Piroskarikás szemükkel érdeklődve pislogtak kifelé, oldalt billentett fejükkel az eget kémlelték:

— *Milyen idő lesz vajjon, nem kapnak-e vihart, ellenszelet.*

Mert a cél nemcsak az, hogy jól-rosszul hazaérjenek Németországba, hanem — az okos kis állatkák mintha tudták volna — hogy *egyéb kötelességük is van, időre kell repülniök.*

Németországban a postagalambtenyészetnek hatalmas szervezete van. A tenyésztők kerületekre vannak osztva. Minden kerületnek több egyesülete van, amelyek ma tizennyolc kiküldöttel képviseltették magukat.

Csodálatos látvány volt a galambok útnakindítása.

Egyszerre 5000—6000 madárka suhant a levegőbe a kelenföldi pályaudvarról. Pár pillanatig mintha tollfelhő kavargott volna odafenn, aztán *rendszer alakult ki.* Egyes csoportok két-három kört írtak le, tájékozódtak és mint a zizegő nyíl,

határozott, egyenes irányt véve, apró pontocskákká semmisülve elszálltak.

Az indítás — a távolságok szerint — különböző csoportokban történt. Először Kiel, Hamburg és Bremen kikötővárosok galambjait reptették fel, mert *nekik kellett a legnagyobb távolságot, 1400—1500 kilométert megtenni.* Aztán következett a Saar-vidék, a Rajnavidék, Frankfurt és környéke, Kelet-Poroszország, Berlin és környéke, Württemberg, legvégül *Nürnberg és környékének galambserege.* A két-két perces indítási közökben az egyirányba tartó galambok

hamarosan utólérték egymást és valami csodálatos ösztön folytán egycsoportban haladtak.

A mai verseny mintegy folytatása volt a közelmult napokban lezajlott magyar versenynek, amikor a magyar tenyésztők a németországi Kittingenből *705 km-es távolságból indítottak haza többezer galambot.* A magyar galambok is megtették kötelességüket,

az 1500 galambból egyetlen egy sem maradt le,

pedig hatalmas viharokkal, ellenszelekkel kellett megküzdeniök. Csak késtek kicsit és a rendes, 100—110 km-es menetsbesség helyett 75 km-es óraátlaggal értek haza.

Bizonyos, hogy a német galambok szintén ilyen kötelességtudásról fognak tanuságot tenni.

Argentina a Déli Sarkig akar terjeszkedni

London, július 29

Argentina kormánya óriási háromszögletes területet követel, amelynek csúcsa a Déli Sarkig ér le és amely az egész délsarki vidék 1/7-ét teszi ki. A követelt területbe esnek többek között a *Déli Orkney, Déli Georgia, Déli Shetland* szigetek, *Graham* földje, továbbá a *Weddel Tanger* környékének és a Déli Jeges tenger partvidékének jelentékeny része, amelyre az Egyesült Államok tartanak igényt *Byrd* ellentengernagy felfedezései címén. Buenos Airesben kiadott hivatalos közlemény szerint Argentina a többi érdekelt kormánnyal karöltve szándékozik kétségbevonhatatlan délsarkvidéki érdekeit megvédeni.

Vidám amerikai lányok serege a Margitszigeten

— *Az Est tudósítójától* —

Tarka, exotikus madárcsapat lepte el a Margitszigetet egy-két napja. *Amerikai college-girlök serege,* akik »vonulásukban« Európán keresztül *feltétlenül látni akarták Budapestet is.*

A »madárcsapat« nem puszta hasonlat. Olyan váratlanul színesek ezek az amerikai lányok, olyan nevetősek, halk és rövid kis csodálkozó sikongások oly gyakran fordulnak elő szótárukban, — hogy

lehetetlen másra gondolni velük kapcsolatban.

Holott — mint Missis *Roberts*-től, vezetőnőjüktől értesülünk — ezek a hölgyek (az asszonyok többségben vannak közöttük) *nagyon komoly és megerőltető munkát végeznek otthon.* Ezen a kiránduláson az iskola végzett növendékei sorából is sokan vesznek részt. *Csupa tanárnő, akik az USA legfélreesőbb sarkaiban hirdetik a kultúrát.*

Mrs. *Roberts* maga is végzett növendéke az *Alabana University*-nek. Csakhogy ő ottmaradt az egyetemen, mint tanársegéd. *Nagyon kedvesarcú nő.* Fogalmam sincs, hány éves lehet. Kék bársonyszallagos emprimé kosztümje, kitűnően kozmetikált arca semmit nem árul el.

— *Egyetemünkön koedukáció van,* — mondja. — *Egyik épületben laknak a fiúk, másikban a lányok.* Tanulásnál, sportnál együtt vannak, persze

nagyon szigorú szabályok felügyelete alatt.

— Nagyon egészséges verseny van köztük. *A fiúk cseppet sem kíméletesek, ha ösztöndíjak elnyeréséről van szó,* — viszont nagyon gyakori a diploma utáni *házasság.* Ami egyáltalában nem baj, sőt... Eldugott falvakba, a sziklás hegységbe, vagy Alaskába kerülő tanárember számára nagy szerencse,

ha az iskola női vezetője — a felesége.

— Egyetemünkön főleg nyelveket tanulnak a szaktantárgyakon kívül és rajzot, meg zenét. Specialitásunk: *azoknak a tanerőknek a képzése, akik az idegen negyedek gyermekeit tanítják majd — amerikaiakká.* Ezeknek tudniok kell a gyerekek nyelvén — de

főleg rajz és zene, nem pedig fordítás segítségével folyik a tanítás.

Mrs. *Roberts* asztalánál (ép ebéd után vannak) ül egy kis világos, rózsaszínhajú Miss *Elsie* is. Ő máris tanít. *1000 dollárt keres évente,* gyári negyedben dolgozik Illinoisban valahol, ahol olasz textilmunkások gyerekeit oktatja. Ő maga kérte áthelyezését ide — mert *előbb »gazdag« iskolába tették.*

— De valahogy nem ment a dolog, — mondja a babaarcú Elsie — túlokosak voltak nekem. Tútkritikusok. *Azokhoz tapasztaltabb tanítónő kell.*

(Neki magának még van egy tejfoga.) Elmondja Mrs. *Roberts,* hogy elhatározták —

bevezetik a magyar nyelvet is iskolájukban.

El vannak bűvölve Pesttől. *Ó, a Duna! Ó, a királyi vár!)* Rövid madársikolyokkal, de nagyon őszintén lelkesülnek.

— Leányom tanácsára jöttünk ide — mondja aztán váratlanul Mrs. *Roberts.* — Leányom szintén növendékünk, de egy évig volt Párizsban, festőiskolában. *Ott ül a tulsó asztalnál...*

Átmegyünk oda. Miss *Roberts* csupa világos csillogás. Rengeteg, selyemgubó szőke haj, rengeteg fehér fog, türkizzöld angóra pullover fölött.

— Igen, ő festeni tanul. És volt már Pesten. Hát ő bevallja,

neki a cigányzene tetszik a legjobban.

És igaz, hogy ön ujságíró vagyok? Nem ismerek véletlenül egy kollégát, akit »*Dod*«-nak becéznek és gyönyörű barna szeme van? Mert ő ismeri, még három évvel ezelőttről és *remélte, hogy újra találkoznak, ha Pesten lesz.*

(Lehet, hogy ezért jött az expedíció?)

Aztán megismerkedünk a többi hölggyel. Miss *Ellen* zenet tanit, fuvószenekart szervez iskolajában es valahol hallotta, hogy van egy speciális magyar fúvoshangszer... a »*tilinkó*«. Tökéletesen ejti ki.

Megkér, hogy küldjünk neki egyet.

— *Jaj, de nagyon nehéz nevem van!* — mondja nevetve — *belőzni fogom.*

És betuzi, így: *écs, a, á, ju, é, ti, écs...* És egyszerre előttem áll a név: *Horváth!* De hiszen akkor — Miss *Ellen* magyar származású! Most hallja először.

Egész feldulja a felfedezés.

— Igazán? Lehet az? — *És boldog.*

— *De hiszen valahonnan mindnyájan származunk!* — mosolyog Mrs. *Trusman,* azaz: »Margaret«.

Vele ugyanis úgy összebarátkoztunk, hogy megkért, szólítsam *így.* Olyan szep *Margaret,* mint egy parisi baba, vagy egy Ursula Parrott-regény hősnője, és — *könyvtáros Denverben.* Egy elemi iskolában. Remek, tojáshéjszín angol kosztümje van, otthon saját autóján jár és munkája ez:

Hetenkint egy órát tölt az iskola minden gyerekével külön-külön és megbeszéli vele olvasmányait, *egyénisége szerint.* A gyerekek észrevételeiről pontos kartotékot vezet. *Havonta küld statisztikát a könyvtárosok egyesületének.* Ezeknek alapján adják ki az új könyveket, — mondja.

Büszkén hallom, hogy gyermekei egyik kedvelt olvasmánya a magyar *Serédy* Kata »*Good Master*«-e.

Margaret az egyetlen, aki kritizálni is mer:

— Budapest gyönyörű és a magyarok elragadóan kedvesek, de olyan az egész — *mintha Amerika lenne!*

— Miért nem kék a Duna? Én valami keleti ízt reméltem, népi táncokat, lovasokat, tudom is én... (maga is elneveti magát.) Tudom, ez olyan, mintha maga azt hinné, *mi állandóan koktélt iszunk, felhőkarcolók tetején asztalra rakott lábakkal...* Sajnos, olyan egyformák vagyunk, különösen mi, nők...

A végén még az is kiderül, hogy Alabamában és Denverben *öt nő esik egy férfira.*

— *Nem csoda, hogy ilyen szépnek kell lennünk!* — vallja be őszintén Margaret.

Csernoch lelkiüdvéért szentmisét celebráltak ma az esztergomi bazilikában

— *Az Est tudósítójától* —

E hó 25-én volt 12. évfordulója dr. *Csernoch* János bíboros, esztergomi érsek halálának. Azóta az esztergomi bazilikában minden esztendőben rekviem volt a nagy főpap lelkiüdvéért, temetésének évfordulóján, július 29-én. Az idén ma délelőtt 9 órakor dr. *Meszlényi* Zoltán sinopei c. püspök, a hercegprímás segédpüspöke, az elhúnyt kardinális egykori titkára celebrálta nagy segédlettel az esztergomi bazilikában az engesztelő szentmiseláldozatot.

Bűvös ládikó a kormányzónak és a lengyel elnöknek



AZ ÖREG GULYÁS REMEKBE KÉSZÜLT CITROMFALÁDIKÓI

— Levél a Balatonról —

Talán az országnak egyetlen része sincs annyira telítve népi tehetségekkel, mint Somogy vármegye s annak is a balatonmenti része. Uton-útfélen, árokparton, tarlón, szinte a földből nőnek ki errefelé az őstehetségek. Nem legenda, hanem élő és friss valóság a kis *Farkas* Jancsi esete. Lellén született, majd az apja Fenyvesen lett kertész. Kilencesztendős volt a Jancsi, ült a fenyvesi országúton, az árokparton és *agyagból Krisztus-képet mintázott.* Arra ment egy hölgy, megcsodálta, pártfogásba vette, néhányadmagával taníttatni kezdte; majd báró *Szunyogh* László vette pártfogásába a fiút, aki jelenleg tizenhétesztendős, a Képzőművészeti Főiskolán *Sidló* Ferenc professzor tanársegéde; a mult évadban, immár: mint *Farkas János szobrászművész elnyerte a Szinyei Merse díjat,* az állam és a főváros is vásárolt tőle egy-egy szobrot s jelenleg, a nyári vakációban *Keszthelyen mintázza herceg Festetics Györgyöt.*

A másik »somogyi termés« egy zseniális, fiatal konstruktőr, *Kalmár* Péter a becsületes neve, alkotott egy csodálatos, új hajót, a rajzát és a leírását *szabadalmazás nélkül kiküldte Angliába.* Nosza elküldtek tavaly a Balatonra egy angol mérnököt. A hat elemit végzett *Kalmár* Péter *kis modelt épített* s a Balatonon bemutatta gyakorlatban is a remeken működő ujdonságot. Az angol mérnök elment, magával vitte a találmány titkát. Azóta semmi hír! Ugy áll a dolog, hogy *nemzetközi per lesz a dologból.* A fiatal Kalmárt azóta felvették *pilótanövendéknek,* Kaposvárra került, ott szolgál s az angliai esalódása után alighanem arriválni fog, mert



KÁLMÁN ISTVÁN ÖREG GULYÁS A KÉT CITROMFALÁDIKÓVAL

Kaposváron máris *külön műhelyt* bocsátottak rendelkezésére, ahol kísérletezhet és konstruálhat.

De vannak itt »régibb évjáratú« tehetségek is. Itt van például *Kálmán* István bátyánk, a rendes foglalkozása: *gulyás,* azonkívül kiszolgált, rokkant katona s a fonyód-fenyvesi úgynevezett »berek«-ben legelteti naphosszat *Esterházy herceg gulyáját.* István bátyánk szíve akkor telt meg először hálával, amikor a Felvidék visszakerült az országhoz.

— *Ezt Mussolininek köszönhetjük!* — mondta az öreg gulyás; leült és három hónap alatt egyetlen fatönkből faragott egy mesés ládát s *vasúton feladta Olaszországba, a Duce*-nak. Két hét multán kapott Mussolinitól egy elismerő oklevelet, száz pengő készpénzt és *citromfából egy jókora tönköt,* hogy »művészetét megfelelő anyagból folytathassa!«

Szeretettel nézegette az öreg a citromfatönköt s azt mondta:

— *No, ebből akárkinek nem faragok!*

Nem sokáig kellett várnia. Hamarosan visszakerült az anyaországhoz Kárpátalja is, szomszédos lett a magyar és a lengyel nemzet! Megint meghatódott az öreg gulyás s így szólt magában:

— *Elő citromfa!*

Március végén kezdte a munkát és *most fejezte be.* Két »bűvös ládikó«-t faragott remekbe, egyiket a magyar nemzet vezérének, vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzónak, a másikat a lengyel elnöknek. Most mind a két pompás ládikó itt fekszik megőrzés céljából a somogymegyei őstehetségek pártfogójának, Szilassy Lajos építésznek az asztalán. A két citromfaláda csaknem egyforma s a következő felírások olvashatók rajta:

Horthy—Moscicki.
1939 március 16.
Közös magyar-lengyel határ!
Ép szív ép lélek.

Él az Isten, él az Igazság, ebben bízunk!

A ládikókat remek, népies motívumok faragásai díszítik, amelyekről az öreg gulyás azt mondja, hogy *»úgy álmodta meg őket«* s a ládikók tetején *négy-négy rózsa* van; ezek rejtik a kinyitás titkát. Aki a titkot nem ismeri, *sosem tudná kinyitni a ládikó fedelét.* Mindegyik rózsához egy-egy »varázs-szót« vésett be az öreg, ezek a varázs-szavak a következők:

1. *Becsület,*
2. *Emberség.*
3. *Szeretet.*
4. *Igazság.*

Mostanában várják haza szabadságáról *Barcsay* Ákost, Somogy vármegye főispánját, őt akarja felkérni Kálmán István öreg gulyás, hogy a citromfaládikót juttassa el a magyar kormányzóhoz és a lengyel elnökhöz.

(kyp.)

Werth vezérkari főnök hétfőn az olasz hadgyakorlatokra utazik

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: *Werth* Henrik gyalogsági tábornok, a magyar királyi honvédvezérkar főnöke, az olasz hadvezetőség meghívására *augusztus elején néhány napot Olaszországban tölt, ahol a hadgyakorlatokon vesz részt.*

A honvédvezérkar főnöke július 31-én 20 óra 15 perckor indul a Déli pályaudvarról Milánóba, ahová augusztus 1-én 16 órakor érkezik.

Kíséretében utaznak: vitéz *László* Dezső vezérkari ezredes, vitéz *Horváth* Ferenc vezérkari alezredes, *Bartalis* Kálmán őrnagy személyi segédtiszt.

A hercegprímás szenteli fel a veszprémi és kassai püspököt

— Az Est tudósítójától —

Az egy hét előtt kinevezett négy új püspök: *Bubnics* Mihály rozsnyói, *Grősz* József szombathelyi, dr. *Czapik* Gyula veszprémi és dr. *Madarász* István kassai megyéspüspök rövidesen átveszi egyházmegyéje kormányzatát, ha Rómából kézhez veszik a kinevező bullát.

Bubnics és *Grősz* püspökök, akik eddig apostoli kormányzói voltak azoknak az egyházmegyéknek, amelyeknek most véglegesen és ténylegesen főpásztorai, tehát megyéspüspökei lettek, *a kinevező bullát kihirdetik székesegyházukban.*

elfoglalják püspöki székűket

és *fogadják papságuk hódolatát.* Egyidejűen megtörténik felmentésük is apostoli kormányzói tisztjük alól. *Czapik* Gyula veszprémi és *Madarász* István kassai megyéspüspökök a kinevező bulla megérkezése után megteszik a szükséges lépéseket püspökké szentelésükre, mert köztudomás szerint

minden új püspököt három felszentelt püspöknek kell püspökké konszekrálnia,

amit a kinevező bulla is előír, megjelölvén az időpontot is, ameddig a szentelésnek meg kell történnie. Rendszerint három havi terminust jelöl meg a pápai bulla. A felszentelés után ők is megteszik a lépéseket, hogy *egyházmegyéiket birtokba vegyék.* Ezért érintkezésbe lépnek káptalanjaikkal és megállapítják az időpontot, amikor

a kinevező pápai bullát székesegyházukban kihirdetik és a püspöki széket elfoglalják.

A *Magyar Kurir* munkatársa előtt mindkét püspök úgy nyilatkozott, hogy a felszentelésre dr. *Serédi* Jusztinián bíboros-hercegprímást óhajtják felkérni, akinek bírják már ígéretét, hogy

készséggel szenteli fel őket püspökökké.

Mivel a püspökszentelés szertartását csak pirosbetűs ünnepnapon, vagy valamelyik apostol ünnepén (ez eshetik hétköznapra is) lehet végezni, a szentelés időpontja ezzel is korlátozva van. Előreláthatóan

augusztus végén, vagy szeptember elején

fog megtörténni a püspökké konszekrálása mindkét egyházfejedelemnek, mégpedig Budapesten. Czapik püspök az Egyetemi templomban. *Madarász* püspök pedig a Szent István Bazilikában, amelynek néhány éven át plébánosa is volt, óhajtja a felszentelést megtartani. Az időpont kitűzése — ismételjük — a pápai kinevező bullák megérkezése után fog megtörténni.

Fizetéses szabadság-, minimális munkabér- és munkaidőnyilvántartásra most már a visszacsatolt Felvidék kereskedői és iparosai is kötelezve vannak

E kérdésekben pontos felvilágosítást és adminisztrációs biztonságot ad a következő nyomtatványcsomag:

10 db egyéni nyilvántartási lap
3 db táblázatos munkaidőkimutatás
5 db munkaidőrend
1 db rendeletkivonat
1 db munkabérkimutatás

Összeállította: **Schwimmer Mihály.**

Ára P **2.20.**

Vidékre való szállításnál az összeget előre kell beküldeni.

Megrendelhető **Az Est könyvkereskedésében, Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 18—20.**

Kisdedek makacs székszorulásánál és nagyobb gyermekek gyomorbélhurutjánál reggel felkeléskor gyakran már egy negyedpohár természetes »Ferenc József« keserűvizet is kitűnő eredménnyel adhatunk. Kérdezze meg orvosát!

Svábhegyi strandfürdő

kombinált jegy

komplett reggeli v. uzsonna, strandbelépő, szekrény, szervisz..... P **3.—**

Lunch, strandbelépő, szekrény, szervisz... P **6.—** csak hétköznapon

A KORMÁNYPROGRAMM MEGVALÓSÍTÁSA NYOMÁBAN

Több kisbútort gyárt az Angyalföldi Bútorgyár

Ha nem hirdetné felirat a Lehel-út elején álló modern emeletes épület homlokzatán: Angyalföldi Bútorgyár, nem is gondolná senki, hogy a falakon belül gépek zizegnek, fúrók, vésők, gyaluk alakítják, csiszolják a deszkalapokat, hogy egy gyár zajos, változatos, eseménydús élete zajlik odabent. Mert az ablakokban virító muskátlik, a tisztán ragyogó üvegek mögött félrehuzott függönyök inkább egy békés lakóház bensőséges, kedves képét mutatják, mint azt, amit egy füstös, kormos, hulladékdús, üzemépületekhez szokott gyáriátogató várt. És ez nem csak festői máz, szemkápráztató külső! Bent, a kőkerítésen belül, ugyanígy folytatódik: virágos kertek, gyepfoltok pompáznak az üzemrészek között, tisztaság az udvaron, egészséges lélekemelő környezet, amit a hangszóróból áradó vidám zene még hangulatosabbá varázsol. Mindez pedig köves utcák, bérházak között, a lüktető város szívében.

Az idilli környezet ellenére sem mondható, hogy eseménytelen lenne itt az élet. Mert nem csak abban áll a munka izgalma, hogy hibákat javítsunk, rossz útról jó útra térjünk; az Angyalföldi Bútorgyárban más fokozást ismernek: *jó és még jobb.* Az ő versenyük, küzdőszellemük most erre irányul: *még jobb és több bútort készíteni az Alkotmány ünnepének tiszteletére.*

Somogyi László igazgatóval az udvaron találkozunk, amint éppen a nyersraktár felé tart. Magastermetű, szélesvállú ember, a bútoripar szerelmese, hatalmas tenyerében nemrégen még ő is a gyalut markolta.

— 1949-ben kezdte el működését az üzem — mondja —, de azóta is sokat fejlődött, bővült. Különösen egészségvédelmi és kulturális téren. Új konyhát, ebédlőt, korszerű, szinpaddal felszerelt, fénycsövekkel világított kultúrtermet kaptunk. Most, az új kormányprogramm terjeszkedésünknek is új lendületet adott.

Mutatja is az építkezést az előkészítő terem végében, ahol bontják a falat, hogy helyet adjanak egy *újabb üzemrésznek.* Bent a teremben négyszögletes ládákat állítanak össze boszorkányos gyorsasággal.

Fagylaltládák és varrógépasztalok

— Ebben nagyok a mieink — állapítja meg egy kis nem titkolt büszkeséggel az igazgató. — Amikor *terven felüli gyorsan* el kell készíteni egy rendelést. Az élelmiszeripari minisztérium elhatározta, hogy *fokozza a fagylaltgyártást,* de nincs elég hűtőládájuk. Hozzánk fordultak segítségért. Dolgozóink belátták, hogy *a fagylalt nem várhat őszig, vagy télig* és elhatározták, hogy terven felül elkészítenek száz darab hűtőládát.

Ugyanígy siettek az *RM varrógépgyárának* segítségére is, amikor az nem tudott lépést tartani a nagy kereslettel. *Ezer darab varrógépasztalt gyártottak számukra* terven felül.

A gyár nagyrészt *exportra* dolgozik. Azok a fényesen csillogó dióbarna szekrények, sublódok a készáruteremben, amelyeken szinte alig veszi észre az ember a tükröt, mert a politúron éppúgy találkozik saját képével — rövidesen külföldi lakásokban hirdetik a magyar bútoripar fejlettségét. De amíg eljut odáig, hosszú utat tesz meg az egymásbakapcsolódó munkahelyeken.

Az *előkészítő* termekből, ahol a deszkalapokból, furnérlemezekből a szabványdarabokat, polcokat, betéteket alakítják halkan ciripelő fűrészkorongok, tompán búgó fúrók, az *összeállító* termekbe kerül a félkész anyag. Itt már az enyv és a csavarok a főszereplők, amelyek összefogják az alkatrészeket. Közben egy másik műhelyben *negyven szobrász* vésője alól kerülnek ki a szekrények szépségét emelő fejdíszek, cikornyák. Azután indulás a *fényezőbe,* ahol ragyogó ruhájukat kapják a bútordarabok. És mindenütt halk búgás kíséri a munkát, a mennyezeten működő *porelszívó* berendezés hangja, amely a műhelyekben dolgozók egészségét védi.

„Fiatalok a tervért" — és a VIT-ért

A fényezőteremben szinte ping-pong mérkőzésen érezheti magát az ember, úgy kell kapkodnia a fejét, *ha követni akarja a gyorsan mozgó kezeket.* Csupa fiatal dolgozik itt, brigádjuk is a szépen hangzó *»Fiatalok a tervért«* nevet viseli. A nagy gyorsaság is mindjárt érthetőbbé válik, ha a táblára pillantunk, amely arról beszél, hogy *Mészáros* József és társai *a Világifjúsági Találkozó ideje alatt állandóan 140 százalékon felül teljesítették tervüket.*

— A mennyiség túlszárnyalása nálunk csak akkor dicsőség, ha azt *kiváló minőség* kíséri — mondja Somogyi igazgató. — De nálunk ezzel nincs baj. *Másfél éve egyetlen kikerülő bútorunkra sem jött kifogás sem belföldről, sem külföldről.*

Igy azután, amikor olvasták a kormány új rendeletét a közszükségleti cikkek minőségének megjavításáról, azon töprengtek, hogy ez mennyiben érezteti majd hatását náluk. Attól nem félünk — mondották többen —, hogy a minőségi bérezés csökkenti fizetésünket, sőt *a minőségi prémiumban* keresetük emelkedését látják.

— Igen ám — szólt közbe *Trasszer* Lajos —, de a rendelet nem csak ránk vonatkozik és így közvetve is segíti munkánkat, mert kötelezi azokat is, akik az *enyvet, furnirt, üvegpapirt* szállítják nekünk, hogy ne *küldjenek selejtanyagokat,* amilyenekkel már eddig is rengeteg bajunk volt.

Kellemes »nehézséggel« küszködtek a bútorgyáriak, amikor arról volt szó: *milyen felajánlást tegyenek augusztus 20. tiszteletére.* Az, hogy »jobb minőségű bútorokat készítünk« érezték, hogy sematikus, semmit nem mondó, üres szóbeszéd. Ők kézzelfogható, szemmelláthatő többletmunkát akartak felmutatni az Alkotmány ünnepére. Ekkor történt, hogy az egyik felszólaló javasolta: készítsenek *ezer darab kis bútort terven felül, augusztus 20-ra. Virágállványban, könyvespolcban, kottatartóban* úgyis nagy hiány van. Egyhangú helyesléssel fogadták el.

— De ekkor közbejött egy másik nagy esemény — folytatja Somogyi László. — Megtudtuk, hogy a *második negyedév alapján elnyertük az élüzem csillagot.* Alig néhány napja ékeskedik bejáratunk felett. Erre a hírre ismét összedugták fejüket a dolgozók és most már azzal toldották meg vállalásukat, hogy *még ötszáz darab kerekasztalt és ötszáz darab szögletesasztalt készítenek előírt munkájukon kívül.*

Főmérnökök versenye

A gyár főmérnöke, *Alföldi* Béla jelenleg szabadságát tölti az egyik üdülőhelyen. Ő talán még nem is tudja a nagyszerű hírt. Pedig nem utolsósorban az ő gondos előkészítésének, tervszerű irányításának és amikor kellett, kemény kiállásának köszönhetik a dicsőséget.

— Már megírtuk neki — újságolja az igazgató. — Őt külön is érinti a jó eredmény, mert *versenyben áll két másik műszaki vezetővel, a Budapesti Bútorgyár és a Minőségi Bútorgyár főmérnökével.* Ezekután pedig nyilván őt illeti az első hely.

És ennek a versenynek, az augusztus 20. tiszteletére önként vállalt többletmunkának *a dolgozók hatalmas tábora* látja majd hasznát. Azért, ha a bútorüzletek böngészői a jövőben több régen keresett cikket pillantanak meg a kirakatokban, gondoljanak egy üzemre, ahol kellemes környezetben, mindenki szívvel-lélekkel az ő igényeiket szolgálja — az Angyalföldi Bútorgyárra.

Végh Ottó

...Sarkutazók és sarkkutatók is voltak, nemcsak filmesek! Autón, jégtörőhajón, kutyaszánon, léghajón és repülőgépen érték el útjuk célját — az Északi Sarkvidéket. Két évet töltöttek a messzi Északon. Munkájuk eredménye ***egy színes, magyarul beszélő természetfilm, melynek szereplői fókák, jegesmedvék, rozmárok, rókák és a sarkvidéki tenger halai:***

AZ ÓCEÁN JEGÉN...

Írta és rendezte: ZGURIGYI, a Sziklák Akrobatái és az Erdei Történet alkotója

Fényképezte: JURUSKINA, Sztálin-díjas

Népművészetünk is kivirágzott a szabadságban

Tíz népművészt tüntettek ki „A népművészet mestere" címmel
Megnyílt a Népművészeti és Iparművészeti Kiállítás

Századokon át a falu végén és a társadalom peremén, elhagyatottságban éltek azok az emberek, akik a magyar képzeletvilágot művészi formákba tudták önteni. A faragó emberekre, a mesélőkre, a himzőasszonyokra, a pingálókra, akik egy pásztorbotON, egy motívumban, színek harmóniájában, tündéri történetekben, rímekben ki tudták fejezni a magyar nép álmait, vágyait, szépérzékét, mesélő kedvét, kicsit úgy néztek a falubéliek is, mint »különcökre«, az uralkodó osztályok meg egyenesen ellenséget láttak bennük, mert tudták, hogy amit kifejeznek, az a nép őszinte lelke, feltörekvő vágya, a jobb, a szebb, a teljesebb, a szabad élet felé.

Ezeknek a művészeknek egy csoportját, azokat az embereket, akikre valaha szülőföldjük népe is furcsálva tekintett, gazdáik meg gyűlölködve meg félve, ma kitüntette új hazájuk, a szabad Magyarország. Kitüntette őket a »Népművészet mestere« címmel, azzal a büszke címmel, amelyet életük munkájával megérdemeltek, címmel, amely tiszteletet és megbecsülést szerez annak is, aki kapja, annak is, aki adja. Azzal egyidőben, hogy a magyar nép legtehetségesebb tíz népművészét a kormány kitüntette, a népművészet és az iparművészet legszebb alkotásaiból kiállítást nyitottunk, hogy a világ elé tárjuk, milyen népi kincsek kallódtak oly sokáig hazánk földjén s milyen gazdagságot tudott megmenteni, feltárni és visszaadni a népnek az a társadalmi rend, amelyet a nép akarata alkotott a maga boldogulására.

A népművészet tíz mestere

Alkotmányunk ünnepe alkalmából a minisztertanács elsőízben adományozta »A népművészet mestere« címet. A népművészet kiváló művelőinek kitüntetésére alapított címet *Lacza* Mihály, özv. *Zsíros* Ferencné, *Fülöp* Ferenc, *Tendl* Pál, *Kántor* Sándor, *Kisjankó* Bori, özv. *Szkircsák* Bertalanné, *Kálmán* István, *Kovácsné* Király Ilus és ifj. *Kapoli* Antal népművészek nyerték el.

A kitüntetéseket kedden délután ünnepélyesen osztották ki az Országháza Vadásztermében.

Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese ünnepi beszédében hangsúlyozta:

— Az adományozásnak az Alkotmány ünnepével való összekapcsolásával kifejezésre akarjuk juttatni, hogy hazánkban a népi művészetek igazi kivirágzása is annak a történelmi fordulatnak köszönhető, amelynek páratlanul gazdag vívmányait Alkotmányunk foglalja magában. Ez a történelmi fordulat tette lehetővé, hogy a dicső szovjet nép hős fiai által szabaddá tett népünk művészi [illegible]je — egyre jobban kiheverve a kapitalista korszak pusztító és megrontó hatását — tisztán, szabadon kibontakozhatott, *megtermékenyülve új életünk eredményeitől és célkitűzéseitől a népi művészetek minden ágában magávalragadó alkotásokat hozhatott létre* s ugyanakkor bővizű forrásként táplálhatta a hivatásos művészeteket is.

— De az elmúlt évek alatt nemcsak a tömegek alkotóereje bontakozott ki széleskörűen, hanem ettől elválaszthatatlanul egyes kiváló népművészek alkotó és tanító-nevelő munkássága is kivirágzott. Ezeknek a kiemelkedő népművészeknek sokszor döntő szerepük volt abban, hogy egyes népművészeti ágak, egyes népművészeti központok új életre keltek s az ifjabb nemzedékből egyre többen álltak be a népi művészetek továbbfejlesztői közé.

— A kiemelkedő népművészeket, a népművészet minden munkását fokozott törődéssel vesszük körül — folytatta —, mert segítenek szebbé, örömtelibbé tenni azt az új életet, amelyhez a jogot és lehetőséget Alkotmányunk biztosítja s amelynek további megszépítésére — pártunk célkitűzései, kormányunk programmja nyomán — újabb és újabb erőfeszítéseket teszünk.

Ezután *Jánosi* Ferenc átnyújtotta a tíz kiváló népművésznek a kitüntetést és a velejáró 3000 forintos pénzjutalmat.

A kitüntetett népművészek nevében *Kántor* Sándor fazekas népművész mondott köszönetet a kitüntetésért.

Az ünnepségek után a kitüntetett népművészek hosszan együttmaradtak. Megjelent körükben *Nagy* Imre, a minisztertanács elnöke is.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása

Mult és jelen csodálatos népművészetével, bámulatos tehetségű népi művészeivel ismerkedik meg a látogató a most megnyílt *Népművészeti és Iparművészeti Kiállításon.* Külön fényt, örömet és bájt ad a kedd esti ünnepélyes megnyitónak, hogy színpompás kelmékkel, ruhadíszítésekkel és népi viseletekkel nemcsak a falakon, tárlókban ismerkedünk meg. Ott vannak ezek a művészi mesterművek »életnagyságban« is azokon, akik alkották: *a megnyitóra meghívták a magyar népművészet legjobbjait is.* Az egyik sarokban, a megnyitás előtti szokásos halk zsongásban idős parasztasszonyt vesznek körül. Kezében hatalmas bori'ték és nagy csokor virág. A mellén pedig *»A népművészet mestere«* kitüntetés. A figyelem megoszlik a gyűrűn belül: az asszonyt is nézik, meg a kitüntetését, de kíváncsian, mégis szerető illedelmességgel forgatni kezdik gyönyörű fekete, apróberakású szoknyáját. »Mintha harmonika volna« — jegyzi meg csendesen csodálkozva egy idősebb férfi.

A kiállítást, amelyet a Műcsarnokban rendeztek meg, délután 6 órakor nyitotta meg *Non* György népművelési miniszterhelyettes. Az ünnepélyes megnyitón részt vett *Jánosi* Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese, *Mihályfi* Ernő népművelési miniszterhelyettes és a magyar művészeti és kulturális élet sok képviselője. Ott volt az ünnepségen V. Sz. *Azovcev,* a Szovjetunió magyarországi nagykövetségének tanácsosa, *Huan Cen,* a Kínai Népköztársaság magyarországi nagykövete, Jean *Delalande,* a Francia Köztársaság követe, *Han Hjo Szam,* a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság követe és a diplomáciai testület számos más tagja.

Non György miniszterhelyettes bevezetőben hangsúlyozta, hogy *először nyílik Magyarországon a népművészetnek és iparművészetnek ilyen nagyszabású együttes kiállítása.*

— Ez a kiállítás is bizonyítja, hogy az elnyomás nehéz évszázadai sem tudták elfojtani népünk alkotóerejét. Élt népünkben a vágy a szabadság, a szebb, a vidámabb élet után és ennek kifejezést adott művészetében. Feldíszítette ruháját, házát, használati eszközeit, de nemcsak díszítette, e díszítések *véleményt is tolmácsoltak.* A dunántúli pásztorfaragások azt mutatják, hogyan bünteti meg a betyár a császári pandúrt, a sok 1848-as téma azt mutatja, hogy nem sikerült népünkből szabadságvágyát kiölni. A mult évszázadokból ránkmaradt művészeti remekek azt a szoros kapcsolatot és kölcsönhatást tükrözik, amely a magyar nép és a szomszédos népek között évszázadok folyamán a közös munkában és a közös harcban kialakult.

— Népünk teremtő erejéből, mint gazdag forrásból merítettek évszázadokon át hivatásos művészeink legjobbjai — mondotta Non György. — Népművészetünknek döntő szerepe van *nemzeti kultúránk arculatának kialakításában.* Ugyanakkor hivatásos művészeink alkotásai termékenyen hatottak népművészetünkre és elősegítették annak további fejlődését. Ez a kiállítás *nemcsak a múlt alkotásairól ad képet, hanem bemutatja az új magyar népművészet és iparművészet legszebb darabjait is.* A mostani új alkotások *egyenes folytatásai legnemesebb hagyományainknak.* Ezek az alkotások a felszabadulás után jöttek létre, amikor népművészetünk és iparművészetünk is feleleven edett, új életre kapott, megszabadulva a rothadó kapitalizmus halálos szorításából. A kiállítás azt is mutatja, hogy a népművészet és iparművészet, amelyeket a kapitalizmus egymástól elválasztott, *a mi viszonyaink között újra találkoznak.* Népművészetünk és iparművészetünk itt bemutatott remekei azt bizonyítják — mondotta befejezésül —, hogy dolgozó népünk a múltban is, ma is, alkotásaiban magas művészi tökélyre törekedett és olyan remekműveket hozott létre, amelyekre méltán büszkék lehetünk.

A megnyitó beszéd után a jelenlévők megtekintették a Műcsarnok valamennyi kiállítási termét megtöltő népművészeti és iparművészeti alkotásokat.

25 vagon iparcikket küldtünk a Lipcsei Vásárra

Az augusztus 30-tól szeptember 9-ig tartó Lipcsei Vásáron gazdag anyaggal szerepel a Szovjetunió és a népi demokratikus államok ipara is. Hazánkból már útnak indítottak mintegy 25 vagon iparcikket. A vásár egyik hatalmas pavilonjában, 1600 négyzetméternyi területen mutatják be *a magyar nehéz- és könnyűipar gyártmányait, élelmiszeriparunk termékeit, valamint háziipari és népművészeti cikkeket.* Külön épületben — a Hansa Haus-ban — állítják ki a legújabb magyar tudományos és szépirodalmi könyveket.

Részt veszünk a szeptember 9-én kezdődő *prágai nemzetközi ruházati versenyen* is. Kedden délelőtt mutatták be azt a 60 féle női ruhát, amellyel a Lipcsei Vásáron, illetve a prágai nemzetközi versenyen szerepel ruházati iparunk. A bemutatott modellek közül mintegy 48-at a belkereskedelem számára is gyártanak majd. Egyrészüket már az ősszel, a többit pedig a jövő év tavaszán kezdik árusítani. A szebbnél-szebb selyem, karton és szövetruhák, kosztümök, kabátok mind a magyar dolgozó nők ízlését, igényeit fejezik ki.

Augusztusban és szeptemberben a bécsi, stockholmi, dzsakartai (Indonézia) és izmiri (Törökország) vásárokon is kiállítják a magyar ipar termékeit. (MTI)

MA NYÍLNAK MEG AZ ÜNNEPI VÁSÁROK

Augusztus 19-én és 20-án az ország 19 megyéjének egy-egy városában, vagy élenjáró községében ünnepi vásárokat rendeznek. A szocialista kereskedelem vállalatai *több százmillió forint értékű áruval vonulnak fel a vásárokra,* ahova elviszik terményeiket a beadási kötelezettségeiket teljesítő községek, tsz-ek dolgozói is. *Tatán* a volt Eszterházy-parkban, az olimpiai edzőtábor mellett épült fel a színes vásárváros. A park taván forgószínpadot építettek. *Szerencsen* a Rákóczi-park évszázados fái alatt alakul ki az ünnepi vásár. A bányászok valóságos tárnát varázsoltak a vásár főbejáratához. *Szolnokon* a város belterületén rendezik a vásárt. A »Duna« cipőgyár kiviszi a vásárra egy teljes gyárrészlegét és a látogatók szemei előtt készíti el azokat a cipőmodelleket, amelyeket a vásáron forgalombahoznak. *A hajdúböszörményi* ünnepi vásáron közel kétszáz pavilont és sátrat építenek. A tiszai halászok nádból építettek halászcsárdát és ott főzik a friss halpaprikást, sütik a halat. *Szentesen* valóságos pavilon-sátorerdő épül a Széchenyi-ligetben. A hazai ipar termékein kívül a testvéri népi demokráciák iparcikkeit is árusítják a vásáron.

HÍRÜNK A VILÁGBAN

☐ *»A Bahtare Emruz« című teheráni lap hosszú cikket közöl a magyar filmipar felszabadulás utáni fejlődéséről. A lap egyenként elemzi egyes nevezetesebb filmalkotásainkat.*

☐ *A »Journal de Teherán« augusztus 13-i száma egyhasábos cikkben foglalkozik Magyarország egészségügyi viszonyaival és kiemeli annak fejlettségét.*

MINDEN ÍZLÉST KIELÉGÍTŐ BÚTOROKAT VÁSÁROLHAT és megunt bútorait ELADHATJA A BIZOMÁNYI ÁRUHÁZ VÁLLALAT Somogyi Béla-út 24. sz. alatt levő fiókjában Telefon: 188—729

A Tervkölcsön-sorsolás első napi műsora

Augusztus 20-án, csütörtökön délelőtt 10 órakor a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon kezdődik meg az Ötéves Tervkölcsön hetedik sorsolása.

A sorsolások jól ismert szereplői az úttörőpajtások, akik a kerekekből a számokat húzzák. A mostani sorsoláson szereplő úttörőket az egyik élenjáró budapesti iskola, a Városmajor-utcai általános fiú- és leányiskola pajtásai közül válogatták ki.

A húzások napi műsortervét úgy állították össze, hogy abban egymásután váltakozva következnek a nagy nyeremények és a sorozathúzással sorsolt kisebb nyeremények és törlesztések csoportjai. A sorsolás színhelyéről az Országos Takarékpénztár hangszórókon keresztül sugározza a kultúrműsort és a húzások eredményét a Margitsziget különböző részeibe.

A begyűjtési minisztérium versenyjelentése

Az augusztus 20-a tiszteletére indult begyűjtési békeversenyben a megyék heves harcot vívnak az első helyért. Legújabban Somogy megye tört az élre és Fejér megye is megelőzte Pest megyét.

A minisztertanács vándorzászlajáért folyó begyűjtési versenyben a megyék rangsora a következő: 1. Somogy, 2. Bács, 3. Fejér, 4. Pest, 5. Szabolcs, 6. Baranya, 7. Szolnok, 8. Békés, 9. Vas, 10. Hajdú, 11. Csongrád, 12. Tolna, 13. Komárom, 14. Zala, 15. Győr, 16. Heves, 17. Nógrád, 18. Veszprém, 19. Borsod. (MTI)

— A Somogy megyei víz- és jégkárosult gazdáknak a minisztertanácsi határozat alapján 36 vagonnal kevesebb gabonát kell beadniok. A kaposvári járásban, ahol a legnagyobb volt a jég- és vízkár, összesen 2255 mázsa gabonabeadást engedtek el a kárt szenvedett dolgozó parasztoknak.

HELYREIGAZÍTÁS!
A Magyar Nemzet július 25-i és 30-i számaiban megjelent hirdetésünkben, Mark Twain: Utazás az Egyenlítő körül című könyvének árát tévesen közöltük. A könyv ára kötve nem 17.— Ft, hanem 37.— Ft.
Állami Könyvterjesztő V.

NAPI KRÓNIKA

— **A »Béke és barátság« című,** a bukaresti VIT-ről szóló riportfilm második része is elkészült. Ez a rész a VIT nemzetközi sportversenyéről számol be és huszonhárom fővárosi mozi vetíti.

— **A Népstadion ünnepélyes megnyitásáról** színes dokumentumfilm készül. Ezzel egyidőben új klasszikus, színes dokumentumfilm forgatása is kezdődik sportoló ifjúságunk életéről. Ennek a filmnek az első felvételei szintén a Népstadionban készülnek.

— **Elkészült a Hungária-fürdő átalakítása,** tatarozása és a fürdő már meg is nyílt a közönség számára. Augusztus 20-án, az Alkotmány ünnepén a budapesti melegfürdőket és az ivócsarnokokat zárva tartják, csak a strandok és uszodák tartanak nyitva a vasárnapi üzemmenetnek megfelelően. A kerületi tanácsok a SZOT-tal karöltve a strandokon művészi kultúrműsorral szórakoztatják a vendégeiket.

— **Két új orvosi körzeti rendelőt** létesít a XVIII. kerületi tanács a dolgozók fokozottabb egészségvédelme érdekében. Augusztus 20-án az állami lakótelep 40-es épületében már át is adják az első rendelőt, s a Vörös Hadsereg útja 436. szám alatt pedig még ez év vége előtt megkezdi működését a hasonló intézmény. Ezenkívül kibővítik a Gyömrői-út 126. és átalakítják a Ráday Gedeon-utca 3. szám alatti orvosi rendelőket.

— **Bürokrácia elleni kiállítást** rendez az újpesti kerületi Tanács a Tanácsház épületében. A kiállítást augusztus 22-én déli ½1 órakor nyitják meg.

— **»Esti harangszó«** címmel megjelent magyar nyelven is az Új Magyar Könyvkiadó kiadásában Virta, a kiváló szovjet író kétkötetes regénye, amellyel hat kötetre tervezett nagy regényciklusát kezdi.

— **Székesfehérvárott ebben az évben** további 54 új lakást és 75 férőhelyes óvodát építenek. Már kitűzték egy újabb 53 lakásos épület helyét is.

— **A Magyar Közlöny augusztus 18. (38.) száma** közli a minisztertanács határozatát „A népművészet mestere" kitüntető cím és jelvény létesítéséről; — az újságíróképzés bevezetéséről az Eötvös Loránd Tudományegyetem nyelv- és irodalomtudományi karán; — a minisztertanács és a SZOT vándorzászlójának odaítéléséről és a szocialista munkaverseny győzteseinek jutalmazásáról.

Tatarozzák a budapesti lakóházakat

Körülállványozott házakat, téglahalmokat, deszkákat lát a járókelő a budapesti utcákon: a kormányprogramm megvalósítása nyomán megindult a lakóházak tatarozása, javítása.

A IX. kerületben augusztus 1-én kezdték meg az *Üllői-út* 97. és 99. számú házak rendbehozását és rövidesen be is fejezik a munkát. Néhány nap mulva hozzákezdenek az Üllői-úton a 95, 101, 103, 105, 107, 109/a és a 109/b. számú házak tatarozásához is.

Az Üllői-út 97. számú ház új, kétszárnyas kaput kap. Rendbehozzák a sérült háztetőt, a kéményeket, új betonlépcsőt építenek a pincelejárathoz. Tizennégy lakást újra vakolnak. Tíz lakásban kicserélik, illetve rendbehozzák a régi padlót és konyhakövezetet, számos lakásban megjavítják az ajtókat és ablakokat.

Újjászületik a 99. számú ház is: már javítják a tetőt, a csatornákat, a víz- és villanyvezetéket, renoválják a mosókonyhát és a többi, a lakók közös használatára rendelt helyiséget. Összesen tizenegy lakás kap új vakolatot, kicserélik, megjavítják a padlót és a konyha kövezetét. 22 ajtó és ablak javítását végzik el és az egyik lakásban falszigetelést is végeznek.

RÁDIÓBÍRÁLAT

Az e heti műsor ünnepi számait jelentő román hangversenyek sorozatának megnyitó estjén a román zene reprezentatív termése szerepelt, de helyesebb lett volna a közönségnek a mai román zeneirodalom legfrissebb műveit megmutatni. *Leon Klepper:* »A Duna útja a Fekete-tengerhez« című — egyébként igen értékes szimfonikus költeménye — például már az elmúlt év román zenei hetének ünnepi műsorain is szerepelt, sőt azt megelőzőleg is.

Az a már néhányszor felvetett hiba, hogy a rádióműsorban egy napon ugyanaz a művész kétszer-háromszor, sőt többször szerepel, növekvő hatványok szerint fokozódik. A keddi műsorban a magyar rádió népi zenekara kitűnő vezetője, *Lakatos* Sándor neve *háromszor,* Gergely Pál karmester neve *kétszer* fordul elő. Nem a túlsokat szereplő művészek személye, hanem a rádióműsor színtelen volta ellen emel kifogást a közönség — teljes joggal.

A *Hangos Ujság* helyesen látja feladatának az élet sokoldalú, színes ábrázolását, hibák feltárását, és — szórakoztatóbb hang keresését. A Hangos Ujság szövegolvasói a magyar nyelv ejtési és hangsúlyszabályait gyakran figyelmen kívül hagyják. A hangok megválasztása körül is hiba lehet: termelési és politikai kérdéseket helyesebb lenne férfihangra bízni, mint a sajnos túlságosan csicsergő női bemondókra, akiknek előadásában a mondanivalót az elsikkadás veszélye fenyegeti.

Dicséret illeti a Kacsóh Pongrác-műsor nívós előadóit és a zenei műsorszerkesztést a szépen válogatott olasz operalemezekért. *(—i)*

Az Alkotmány ünnepén nyílik meg az első magyar növénytani állandó kiállítás

A Vajdahunyad várában, a Mezőgazdasági Múzeum szomszédságában augusztus 20-án növénytani állandó kiállítás nyílik meg, amely az első ilyen természetű kiállítás lesz Magyarországon.

A kiállítás magyarázó feliratokkal ellátott több száz képen, rajzban, grafikonon, preparátumokon, modelleken, főként a hazánkban termesztett gazdasági növények példáján bemutatja *a növény egész életét és összes fontosabb életjelenségeit.*

A kiállítás talajtani részlete Viljamsznak, a nagy szovjet tudósnak tanításai nyomán mutatja be a talajképződés történetét, a talaj életét, a különböző talajtípusokat és a talajlepusztulás (erózió) elleni küzdelem helyes módszereit.

A gombákkal foglalkozó rész bemutatja a fontosabb ehető és mérges gombákat. Az anyagból kitűnik, hogy a mérges gombák száma aránylag kevés és azok nem nagy fáradsággal felismerhetők. A látogatók egymás mellett láthatják majd az egyes ehető gombákat és a hozzájuk hasonló mérges gombákat és külön csoportban azokat az ehető gombákat, amelyekhez hasonló mérges gomba nincs. Részletes ismertetést nyújt a kiállítás a növények gombakártevőiről és az ellenük való védekezésről is.

Zeneszerzőink készülnek a II. Magyar Zenei Hétre

A II. Magyar Zenei Hetet ez év október 24-től 31-ig rendezi meg a Magyar Zeneművészek Szövetsége. Itt mutatják be zeneszerzőink legjobban sikerült új műveit, itt vitatják meg zeneművészetünk további fejlődésének kérdéseit. A zenei héten előadásra kerülő kompozíciókat a Magyar Zeneművészek Szövetségének egyes szakosztályai válogatták ki. A szakosztályok tagjai előtt közel kétszáz kompozíciót adtak elő, amelyek között számos nagyzenekari, népi zenekari művet, kantátát, kórusműveket, kamarazenei kompozíciókat, lírai és tömegdalokat találhatunk. Ezek közül mintegy hetven művet javasoltak a zenei hét előadásaira. Több alkotást átdolgoznak a szerzők és utólagos meghallgatáson döntik el a zenei hét műsorába való felvételük kérdését.

A II. Magyar Zenei Hét hangversenyeit a Zeneművészeti Főiskolán tartják. Négy estén szimfonikus zenekari műveket játszanak, két-két hangversenyt rendeznek tömeg- és kamarazenéből. Ezenkívül előadásra kerül még egy opera és két operett is.

A kukorica, burgonya és bor forgalmának ideiglenes korlátozása

A begyűjtési miniszter 1953. augusztus 15-től *a kukorica és a burgonya* szabadpiaci forgalmát ideiglenesen megszüntette. Az ideiglenes forgalmi korlátozások időszakában a kukoricát és a burgonyát csak állami begyűjtő szervek vásárolhatják fel. A község (város), termelőszövetkezet és a termelőszövetkezeti csoport kukorica- vagy burgonyabeadási tervének teljesítése után a kukorica és burgonya szabadpiaci értékesítésének jogát visszakapja. A napraforgómag a beadási kötelezettség teljesítése után nem hozható szabadpiaci forgalomba.

A begyűjtési rendelet értelmében 1953. augusztus 15-től kezdődően *a bor szabadforgalma korlátozások alá esik.* A korlátozások az 1953. évi állami begyűjtésről szóló 1952. évi 26. számú törvényerejű rendelet 7. §-a szerint érvényesek. *(MTI)*

— **Népművészeti és háziipari bolt nyílt meg** a budai dolgozók kívánságára a Mártírok útja 34. szám alatt. Ez a tizenegyedik ilyen üzlet a fővárosban. Az üzletet nagy számban keresik fel a vásárlók. Legnagyobb sikerük a 23 forintos hímzett, szőttes törülközőknek van.

Színházak műsora

Fővárosi Víg Színház: Egy marék boldogság (7) — **Majakovszkij Színpad** (Margitsziget): 130 tagú fúvószenekar (fél 8) — **Károlyi-kert:** Magyar Állami Hangversenyzenekar, B. bérlet 5. est (8) — **Fővárosi Nagycirkusz:** Humor a porondon (4, 8).

Rádióműsor

SZERDA, AUGUSZTUS 19.

KOSSUTH-RÁDIÓ: 11.30: Két igazgató. Elbeszélés. — 11.50: Keringők. — 12.10: Magyar népdalok. — 12.30: Kórusművek. — 12.50: A rádió diszpécserszolgálata. — 13.00: Vasziljenko: Mirandolina — balettszvit. — 13.35: Népi zenekar. — 14.15: Gyermekrádió. — 14.35: Hangverseny gyermekeknek. — 14.50: Dalok és csárdások. — 15.30: Zongora. — 15.50: Szimfonikus zene. — 16.20: Gyermekharag. Veres Péter elbeszélése. — 17.10: Koloratúrkeringők. — 17.25: Szív küldi. — 17.40: A béketábor országaiban. Előadás. — 17.55: Román Zenei Hét. — 19.00: Hangos Újság. — 20.00: [illegible] külpolitika. — 20.10: Egy [illegible]gy nóta. — 20.40: Mi, sztálinvárosiak. Rádiódráma. — 22.40: Szimfonikus zenekar. — 23.40: Színes muzsika.

PETŐFI-RÁDIÓ: 7.35: Vidám zene. — 8.00: Népek dalai. — 9.40: Gyermekrádió. — 10.10: Muszorgszkij: Részletek a Borisz Godunov c. operából. — 10.30: Óvodások műsora. — 11.00: Vidám magyar népdalok. — 15.00: A rádió kisegyüttese. — 15.30: Irodalmi műsor a gyarmati népekről. — 15.50: Népszerű operák balettrészletei. — 16.30: Előadás az Alkotmányról — 16.45: Gordonka, ének. — 17.10: Pável Szidorovics lázadása. Elbeszélés. — 17.30: Könnyű zene. — 17.55: Építjük a nép országát. — 18.40: Balettzene. — 19.10: Az épülő kommunizmus nagy országából.

Meleg idő

Várható időjárás szerda estig: Nappali felhőképződés, legfeljebb egy-két helyen zápores ő, zivatar. Gyenge, változó irányú szél. A meleg idő tovább tart.

Várható hőmérsékleti értékek: szerdán reggel 12—15, délben 28—31 fok között.

SPORT

A Népstadion megnyitó ünnepségeinek műsora

A Népstadion augusztus 20-i megnyitó ünnepségének *délelőtti műsora a következő:* 9 órakor díszfelvonulás. Tizenhét kürt hívójele. Nyolcszáz színes zászlóval zászlóparádé. Kétezer sportoló tornász felvonulása. 2100 sportoló felvonulása egyesületenként és sportáganként. *A Népstadion ünnepélyes átvétele az építőktől.* Megnyitó beszéd. A Népstadion-lobogó felvonása. — Himnusz. *Tízezer békegalamb felröppentése.* — Békeinduló. A műsorszámokban sor kerül úttörőleányok és fiúk, ipari tanulók és középiskolások, valamint nők gyakorlatára, egyesületi vegyescsapatok tornabemutatójára s népi tánc bemutatóra.

A délutáni műsor a következőképpen alakul: 15 órakor: A *Magyar Népköztársaság—Norvégia* nemzetek közötti válogatott atletikai verseny második napi küzdelmei. (Az első napi verseny színhelye a Bp. Előre sportutcai pályája.) 16.30-kor a *Moszkvai Szpartak—Bp. Honvéd* labdarúgó mérkőzés, 18.30-kor: A magyar női kézilabda A- és B-válogatott 2×10 perces mérkőzése.

A holland sajtó a szovjet evezősök Európa-bajnokságairól

Hágából jelenti a *TASZSZ:* A *De Telegraaf* című holland lap a kopenhágai férfi evezős Európa-bajnokságon sikerrel szerepelt szovjet sportolókról a következőket írja: *»Nagyszerű a szovjet nyolcas technikája.* Tagjai energikus tempókkal vezették az egész távon. Igazi élvezetet nyujtott kifogástalan ritmusú mozgásuk.«

A *De Folkskrant* című holland lap kiemeli a szovjet evezősök győzelmét és ezeket írja: »A szovjet evezősök pompás erőnlétükkel, kitűnő tudásukkal érték el a nagyszerű időeredményt. A szovjet evezősök két győzelmükkel elhódították a *Clandaz*-kupát az öt éve védő Olaszországtól. A kupát az a nemzet nyeri, amelyik a legtöbb győzelmet aratja. A második — a pontverseny győztesének járó — *Carlo Montu-díjat is a szovjet versenyzők nyerték.«*

Bírói segédlettel érdemtelen vereséget szenvedett a magyar vízilabdaválogatott

Nymwegenben kedden folytatódtak a nemzetközi vízilabdatorna küzdelmei. Magyarország ellenfele ezúttal Jugoszlávia csapata volt. A magyar együttes jól kezdett s 2:0-ás vezetésre tett szert. Ettől kezdve azonban a mérkőzés spanyol játékvezetője egyre-másra hozta a magyar csapatot sujtó ítéleteket és végeredményben a jugoszlávok, bírói segédlettel, 6:5 (2:2) arányban győztek. A magyar csapat a megbetegedett Jenei helyett Borossal szállt vízbe.

A mérkőzés után *Lemhényi* Dezső, a magyar válogatott edzője kijelentette: »Csapatunk mindvégig jól játszott és nem a játékosokon múlott, hogy a győzelmet nem tudtuk megszerezni. Vereségünk jogtalanságát s a spanyol bíró igazságtalan ítélkezéseit misem bizonyítja jobban, mint hogy *a holland közönség a mérkőzés végén kifütyülte a játékvezetőt s megtapsolta a magyar csapatot.«*

Első napi eredmények: Hollandia—Spanyolország 10:3, Jugoszlávia—Olaszország 5:3. A második napon: Spanyolország—Olaszország 4:1.

✱

A norvég atlétaválogatott kedden délután repülőgépen megérkezett Budapestre.

A teniszezők »Tízek bajnokságában« Jancsó legyőzte Ádámot, Asbóth pedig Katonát.

— **Sportbélyegsorozatot** bocsát ki a posta augusztus 20-án, a Népstadion megnyitása alkalmából. A tíz értékből álló emlékbélyegsorozat csillagos vízjeles papíron, kétszínű mélynyomással készült. A bélyegek alakja 4.4x4.4 cm nagyságú álló négyszög. Minden bélyeg közepén egy-egy sportjelenet látható.

A Népstadion megnyitásának közlekedési rendje

Augusztus 20-án, Alkotmányunk ünnepén, a Népstadion ünnepélyes megnyitása alkalmával tartandó sportrendezvények idejére azokat a villamos- és trolibuszjáratokat, amelyekkel a Népstadion elérhető vagy megközelíthető, sűrítik.

A Népstadion a következő járatokkal érhető el:

a Thököly-út felől a 44 és 67-es villamos, valamint a 70, 71 és 72-es trolibuszjáratokkal. Ezekről a járatokról a Vorosilov-úti megállónál kell leszállni.

A Kerepesi-út felől a 38-as járattal, valamint az „S" jelzésű rendkívüli járattal, mely a Boráros-térről a Hámán Kató-úton, Orczy-úton, Salgótarjáni-úton és Hungária-körúton át a Bajcsy-Zsilinszky-laktanyáig közlekedik. Leszállni mindkét járatról a Bajcsy-Zsilinszky-laktanya végállomásnál kell.

Fenti járatokon kívül a Népstadion megközelíthető a Baross-téren áthaladó 21, 23, 24 és 45-ös villamos, valamint a 73-as trolibuszjárattal is.

A Thököly-úton közlekedő 44 és 67-es járatok reggel 7 órától este 19 óráig a Dózsa György-úti megállónál egyik irányban sem állnak meg. A 25-ös járat augusztus 20-án üzemkezdettől este 19 óráig nem közlekedik.

MAGYAR NEMZET

Főszerkesztő: **Boldizsár Iván**

Felelős szerkesztő: **Parragi György**

A kiadásért felel: a Lapkiadó Vállalat igazgatója. Szerkesztőség: VII., Lenin-körút 9—11. Tel.: 221—285. Kiadóhivatal: VII., Lenin-körút 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. — Terjeszti: a Posta Központi Hírlapiroda V., Bpest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850 — Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

SZŐNYEG

Közületeknek keleti szmirna, nagyméretű, ritka szép. Telefon: 331—914. Mária-utca harmincnégy.

HANGSZER

Tangóharmonika 80 basszusos eladó. Pesterzsébet, Vas Gereben-u. 18. sz.

Tangóharmonika, 80 basszusos Hohner eladó. VI. Benczur-u. 46. Alagsor 6.

„Svéd" lemezváltós zenegép, hanglemezek eladók. Ipar-u. 4/c. I. 1.

FOTÓ, OPTIKA

Contax II. Sonnár 1:2 6.500.—. XII. Tündér-u. 10. — Fogassal Gyöngyvirág-utcáig. — Megtekinthető bármikor.

Voigtländer Bessa, távmérős, 6x9, 4.5x6, Heliar 3.5. Készenléti tokkal, önkioldóval eladó. Dusffy, Landler Jenő-u. 29.

RUHÁZAT

3 méter 155 széles sötétkék tisztagyapjú külföldi szövet és egy öltöny, barna kamgarn, kitűnő állapotban, magas termetre, olcsón. XIV. Semsey Andor 10. I. 4.

Kétsoros finom szürke öltöny középtermetre eladó. Üllői-út 21. II. 1. 2—3-ig.

Bundák átszabása, szőrmebélelések, irhatisztítás: Somogyi szűcsnél, Kossuth Lajos-utca 5.

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP

Irógép, számológépjavítás, Goldberger, Lenin-krt. 94. Udvarban. T.: 12-12-84

Jókarban lévő, vagy javítható normál, nagykocsis és táskagépet veszünk legmagasabb áron. Ajánlat „2. sz. Á. ip." jeligére főkiadóba.

Irógépet, szorzógépet készpénzfizetés ellenében vásárolnánk. — Ajánlatokat kérjük: Vas- és Fémhulladék Ipari Vállalat, anyagbeszerzési osztályára, XIII. Váci-út 39/41. Tel.: 200—543.

VARRÓGÉP

Használt háztartási és ipari varrógépeket és varrógépvillanymotorokat vásárol kp. fizetés mellett Keravill varrógép-szaküzlete, Rákóczi-út 16. Tel.: 221—695.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Veszek: bontásból kikerült üvegfalat és hajópadlót, esetleg bontással. VII. Wesselényi-u. 33. Házfelügy.

Ajtók, ablakok különböző méretben kaphatók. Megrendelésre készítek. XIII. Dráva-utca 6.

Ikerablakok és ajtók építkezésből és bontásból visszamaradtak olcsón eladók. XIV. k. Columbus-utca 60.

Ikerablakok, ajtók kaphatók építésből visszamaradtak. Méretre megrendelhetők: Asztalosnál, Almássy-utca 3.

Használt üvegcsillárt, bronzcsillárt, márkás állólámpát vásárol Keravill 27. sz. boltja, VII. k. Lenin-körút 41. — Tel.: 226—094.

Pehelytoll eladó. Kövesi, József-krt. 46. I.

Gyermekjárókát kisipari készítményűt, nagyobbat vennék priváttól. Károlyiné. Pálya 17. 154—995. — 158—999.

Építkezés miatt sürgősen eladó: olcsó íróasztal, fotelek, nagy bronzcsillár, horgászfelszerelés, porszívó, 40 literes lavór, vadkanbőr, használt villanydrót, üvegek, drótdarabok, szobrok, egyebek. Péterffy Sándor 47. utcai sarokhelyiség. (Keletinél.) Hétköznap 3—7 óráig.

Eladó lebontásra vagy felépítésre romépületek. Villanyborotva, Leica, külföldi teniszütő, svájci karóra, túracipő, töltőtoll, 42-es csizma, orvosi táska, fotobewi, kályha, Magyar Közlöny, motorszemüveg, falióra, akvárium, este 7—9 Selmeczi, Prohászka-u. 1. 185—173.

Locsolótömlő háromnegyedes, legprímább minőségű, 1-es páncélszekrény, kettőszárnyas, négyszárnyas ajtó, ablak eladó. — 354—240. Szilágyi Erzsébet-fasor 20. II. 1.

Vízszivattyú, egyfázisú 110—220 hidrofor tartállyal, férfi kerékpár eladók. XIV. Lapály 10. Tel.: 296—357.

Fűrészporoskályhát vennék. Egy asztali zománcozott tűzhely és hiányos cserépkályha eladó! Novák, IX. Tompa 8. IV. 8.

Kályha keresztcsöves, kitűnően fűtő, autosyphon eladó. Szinyei Merse 23. Kakula.

ALBÉRLETI SZOBA

Fiatal házaspár albérleti szobát keres. Sürgősen: Kakas Jenő, VI. Sztálin-út 83. I. 17.

FÉRFI ÁLLÁS

Sztálinvárosba felveszünk segédmunkásokat, VI. és VII. kategóriájú hegesztőket. Lakást ingyen, napi háromszori étkezést 6.40 Ft térítésért biztosítunk. Jelentkezés: Budapest, VI., Bajcsy-Zsilinszky-út 33 (kapu alatt jobbra).

Diszpécser elhelyezkedne: Hirte F., IX. Mester-u. 22.

Üzemszerelésben jártas (motorok és motorvédő kapcsolók javítása) villanyszerelőket felveszünk. Ruggyantaárugyár, Kerepesi-út 17.

Autóvillanyszerelőt keres felvételre a Budapesti Élelmiszerfuvarozó Vállalat. Jelentkezni lehet hétköznapokon 8—12 óra között IX. Máriássy-u. 7. sz. alatt a személyzeti osztályon.

Nagy gyakorlattal rendelkező bérelszámolót felveszünk. Üzletépítési és Berendező Váll., IX. Máriássy-u. 4—6.

Esztergályos és marós szakmunkásokat felveszünk. Magyar Adócsőgyár, Budapest, XIII. Váci-út 169.

KŐMŰVESEKET, ÁCSOKAT, BÁDOGOSOKAT, VÍZVEZETÉK-SZERELŐKET, FESTŐ ÉS MÁZOLÓ, BURKOLÓ valamint férfi segédmunkásokat felvesz kizárólag Budapesten dolgozó vállalat állandó munkára. Vidékieknek díjtalan új szállást és valamennyi szociális kedvezményt biztosítunk. Útiköltséget megtérítjük. Jelentkezés munkakönyvvel, Építőipari V., Budapest, XII., Malinovszky fasor 20. (Jánoskórház mellett.)

Férfi segédmunkásokat azonnal felvesz rakodási, szállítási és betonozási munkára ÉPÜLETELEMGYÁR, Budapest, XI., Budafoki-út 78. Vidékieknek korszerű szállás, 7.40 Ft-ért napi háromszori étkezés. Kulturális és sportlehetőségek biztosítva.

Férfi segédmunkásokat présüzemi munkára. V kategóriában, meleségi pótlékkal azonnal felveszünk. Parafafeldolgozó Vállalat, XIII. Gömb.-u. 32.

BŐRDÍSZMŰVES szakmunkásokat felvesz: Bőrdíszműárugyár, Bp. VI. Eötvös-u. 38.

NYUGDÍJASOKAT csepeli telepeinkre könnyű időbéres munkára felveszünk. Jelentkezés: Budapest, VII., Hársfa-utca 51. Közl. Mélyépítési Anyagellátó és Készletező V.

Épületlakatosokat, kovácsokat, bádogos és víz-gázszerelőket, valamint kőműves segédmunkásokat felveszünk. Üzletépítési és Berendező Vállalat, Budapest, IX. Máriássy-u. 4—6.

BÁDOGOS MELLÉ férfi **SEGÉD-MUNKÁSOKAT FELVESZÜNK** épületmunkára. Épületbádogozó Vállalat, Bp., XIV. Ilosvai-u. 8—12.

ASZTALOS GÉPMUNKÁSOKAT, palázókat, segédmunkásokat azonnali felvételre állandó budapesti munkára. Jelentkezés a MÁV Épületszerelő és Előgyártó Ü. V.-nél, Bp., X. Apaffy-u. 3/d.

Vizsgázott és vizsga nélküli, gyakorlattal rendelkező kazánfűtőket állandó munkára azonnal felveszünk. Jelentkezés: Fővárosi Gyógyfürdők, XI., Kemenes-u. 1. (Gellértfürdő) Munkaügyi Osztály.

Építőipari munkára SEGÉD-MUNKÁSOKAT és KUBIKOSOKAT sürgősen felveszünk, budapesti és pestkörnyéki munkahelyekre. Üzemi étkeztetés és vidékiek részére szálláshely biztosítva. Jelentkezés: Budapest, V. Somogyi Béla-út 24. félemelet. Munkaügyi Csoportnál.

Gépkocsivezetőket rózsaszín-kiegészítőlappal, vagy középfokú jogosítvánnyal felvesz: I. sz. Bp.-i TEFU V., XIII. Forgách-u. 19.

Traktorvezetőt és darukezelőt azonnal felveszünk. „Fémmunkás" Épületlakatosipari Vállalat, Budapest, XIII. Frangepán-u. 7.

Az Aszfaltútépítő Vállalat Hofherr-traktor vezetésében jártas, gépkocsivezető jogosítvánnyal rendelkező gépkocsivezetőket keres. Jelentkezés a vállalat Aszfaltgyárában, IX. Illatos-út 8.

Vállalatunk keres **SZERSZÁM-ESZTERGÁLYOS SZAKMUNKÁSOKAT.** Jelentkezni lehet: Szerszám- és Gépjavító Budapest, XVIII. Pestlőrinc, Petőfi-u. 24.

Dekorációst felvesz Csepeli Papírgyár. XXI. Duna-utca 42.

NŐI ÁLLÁS

Bejárónő heti két napra felvétetik. II. ker. Pasaréti-út 22. I. 3.

Kézi monogrammozónő házakhoz ajánlkozik. Megkeresést: Hímzőnő, Bajcsy Zsilinszky 33. Lukács.

Magánosnál félnapi alkalmazást keres rendes, tiszta, jobb nő. „Egyedülálló 36775" jeligére főkiadóba.

Házvezetőnőt, idősebb egyedülállót keresek. „Nyugdíjas 36781" jeligére főkiadóba kérem.

Takarítást bejárással keres megbízható, információképes leány. Bimbó-út 24.

Magános főzőmindenes bejárónőnek ajánlkozik: Holczbauerné, — XVIII. ker. Rozsnyó-u. egy.

Intelligens, teljesen megbízható nő, 1—2 személyes háztartás vezetését elvállalja. — „Lakásom van" főkiadóba.

Szorgalmas, pedáns, megbízható, szép bizonyítványokkal, állandó helyre ajánlkozik. — Mindenes főzőnő. — Csáky-utca 27/a. II. 4.

Megbízható, járadékos, magános idősebb özvegy elhelyezkedne ellátásért vidékre, földszintes kisebb háztartásba. Szarkáné, Budapest, XIII. Kresz G.-u. 17. II. 6.

VEGYES HIRDETÉS

Rekamié, kétszemélyes 2700.—, fotelt, széket jótállással készít kárpitos, Rákóczi-tér 11.

Nagyon olcsón készít jóminőségű, kétszemélyes rekamiét, fizetési könnyítéssel: Kisiparos, Wesselényi-u. 33.

Príma rekamiékat, garnitúrákat minőségi munkával készít — fizetési kedvezménnyel — Noszkay, József-krt. 31/B. (Bejárat Kölcsey-utcából.)

Kétszemélyes rekamié különlegességet diófa és cseresznye színben, elsőrendű minőségben, olcsón készítek. Szent István-krt. 26. Kárpitosnál.

Használt garnitúra, kétszemélyes rekamiéval, olcsón. Kétszemélyes rekamiét 2500-ért, fotelt, széket készít, javít, fizetéskedvezménnyel: Kárpitosmester, Thököly-út 3.

Rekamiét dupla ágynemű tartós, automatikus egyszemélyeseket, fotelágyakat, barokk garnitúrát készít: Kárpitos, Majakovszkij-utca nyolcvankilenc.

Használt rekamié helyett. Fizetési kedvezménnyel készítek: kétszemélyes kanapé, kétszemélyes „Kedves"-rendszerű epedás, kétszemélyes, egy kézmozdulattal működtető beépített világítós rekamiét, sarok rekamiét, franciaágyat. Minőségi munka, szolid árak, javítás, átdolgozás: Kárpitos, Nagymező-u. 58.

Kétszemélyes, egy kézmozdulattal ágyazható rekamié, felfrissített epedás sarokrekamié, egyszemélyes, kétszemélyes rekamié, szezlonok, fotelek, székek készítése, javítása, fizetési kedvezmény. Marosán, Jókai-tér hat.

Elvesztettem N. J. névre szóló irattárcámat. Kérem a megtalálót címemre: N. J., III. Békásmegyer, Fő-u. 61. elküldeni.

Nagyon kedvező fizetési kedvezménnyel készítek rekamiét, fotelt, székeket: Farkas kárpitos, Wesselényi-u. 26. Bejárat Nagydiófa-utcából.

Vennék Nagyboconádi keretméretű méhcsaládokat. Reményi, XIV. Varsó-utca 6.

Leica elveszett aug. 16-án balatoni műúton. Megtalálónak komoly jutalom. Kovács: 341—841.

Kétszemélyes, egyszemélyes rekamiékat olcsón készít, fizetési könnyítéssel: Kárpitos, Wesselényi-u. huszonegy.

ALKOTMÁNYUNK ÜNNEPÉRE, augusztus 20-ra **TŰZIJÁTÉK ÉS FÁKLYA** beszerezhető: SPORT ÉS JÁTÉKBOLT VÁLLALATnál, Fegyver és Lőszer boltban, Budapest, Deák-tér 6. sz. Tel.: 227—292.

Kereskedelmivel, (nyelvoktatónő) német, francia, angol, olaszul másol írógépen. Levélcím: Rusznyák Ilona, Balatonfenyves, Vahót 10.

Kálmán István, népszínűvész
paragó.

Megemlítve: Szörös József
kapcsolatban.

M. Gy.: Fába vésett tanyavilág M. 2,

Népszabadság, Bp. 1971. máj. 23.

MDK

Kálmán István, népművész, faparagó

Az író ~~[illegible]~~ fenyvesen, a Balaton mellett meglátogatta otthonában a hetven esztendős Kálmán Istvánt, a „népművészet mesterét." Kálmán pántor ember volt s a magyar pántor-művészet hagyományainak élő képviselője. Ma is dolgozik.

Tüskés Tibor: Képzőművészeti Krónika 1115 - 1120.

JELENKOR, Pécs. 1970. december XIII/12.

MDK

Kálmán István, grafikus
népművész
paraszt

Rajz:

Repr

— : Rajz

1118

JELENKOR, Pécs. 1970. december

XIII/12

Kálmán István

szobrászművész és
kőfaragómester
Egerben

Szül. Szatmárnémeti 1907.
Kassán középiskolát, Szi-
lériában kőipari főisko-
lát végzett. Hazatérve
Debrecenben a Gerenday
cég vezetője volt. 1936-ban
telepedett le Egerben.
Számos művészi szerencléket
és egyéb szakmába vágó
munkát készített.

Ladányi Heves

522 l.

atáridő 1904 – április 30.

hó 29én 58 sz. alatt kelt
korva, felhivom a Bizott-
-csehi ev.-ref. templom
an a költségekre, illető-
ginditására vonatkozólag
ntést tenni sziveskedjék,

– marczius 24.

ter meghagyásából:

S.

Kálmán István

balatonfenyvesi nép-
művész faragott szé-
keiért a népművé-
szeti pályázaton I.
díjat kapott.

Szabad Művészet
1953. 3. sz. borítók
Ez Népművészeti pá-
lyázat eredménye.

Lengyel Gy.:

Kálmán István

népi faragó művész faragásai tematikusan. Az alábbi kiállításon megnyílt.

Domanovszky György

Népművészeti és iparművészeti kiállítás.

Sz. M., 1953, 201. l.

Kálmán István

Csárdás

Szabad Művészet

1955. 186. C.

Kálmán István

balatonfenyvesi faragó

irod

Népművészeti és iparművészeti kiállítás. Műcsarnok. 1953. aug-okt. 13. lap.

Kálmán István

Balatonfenyves

népi faragó

Népművészeti és
iparművészeti Kiáll.
Műcsarnok 1953
aug-okt.

XVI. tábla
Széktámla.

Kálmán István
csontfaragó

lásd

Szabad Művészet

1952. 8 sz. 382. l.

4354/eln.szám.

Hivatkozással f.
terjesztésére, felkérem Mé
épitész, bizottsági tag, v
előadó részére kiállitandó
arczképeket az illetők alá
ni szíveskedjék.

Budapest. 1907

A miniszter

állami it

Kálmán István, pásztorfaragó

A régi, félnomád, erdőjáró somogyi pásztorélet megszűnt, de a fa ma is faragásra csábítja az embert. A híres somogyi pásztorfaragók a Kapoliak, Kálmán István, Tóth Mihály helyére újak léptek.

Tüskés Tibor: Képzőművészek Műhelyében. Alkotolelepek.

Jelenkor, 1977. 3. 260. old.

Hálmai István, fazekas

L: Rétfalvi Sándor

Tüskés Tibor:Képzőművészek műhelyében 253-261.o.

JELENKOR, PÉCS 1977. márc. 3/ XX .

Kálmán Ishán, fafaragó

L: Kapoli Antal

Türkés Tabor: Pásztorfaragók üzenete 36-37.

Új Tübös Bp. 1986. okt. 12. XXIII/41

KÁLMÁN Kata fotómüvész

Boldizsár Iván: Lebegő.
Budapest, 1989. 450–474.

A lap négyzethálós tüll alapon,
ornamentika: a bal saroktól ki
minta. A jobb sarokban stilizál
hurkos minta díszíti. Hurokmint

Publikálatlan

KALMÁR JÁNOS

Pierrot visszanéz az erdőből

Kalmár János kiállítása Kispesten

Jó megérkezni Kispestre. Jó rátalálni a Kispesti Vigadó Galéria bensőséges, barátságos kiállítótermére. Öröm végignézni *Kalmár János* szobrászművész alkotásait.

Gyűjtemény ez. Az elmúlt esztendők, a korábbi kiállítások, eddig műteremben őrzött emlékek gyűjteménye. Vissza-nézet – adta a címet Kalmár János, és valóban visszanézett önmagára, korábbi alkotásaira, teremtményeire, akikben, amikben megjelennek az elveszített házak, otthonok, a labirintusból kiszabadulni képes árnyak és az emberek, akik néha töprengve, szégyenkezve, fájdalommal lehajtják a fejüket, és a lépés előtt még egyszer visszanéznek az erdőbe, ahová az emberélet útjának felén tévedtek.

Kalmár János úgy idézi meg az alig kéttucatnyi alkotásával életének emlékezetes állomásait, hogy közben lépésről lépésre vezet minket vissza a múltba, majd a múltból vissza a mába.

A labirintus rajza – amiből talán nem is akar kiszabadulni –, valójában egy kettős portré, egy emberpár, ami előtt megjelenik a szoborba formált társa. A páros párja. Egymásba olvadt, sima arcok, akár egy könyv két lapja. Történetük összetartja őket, folytatják egymást, akár egy végeláthatatlan párbeszéd. Hallgatja őket Pierrot, aki először rajzon, majd hármas szoborcsoportban mutatja meg átváltozásait. Finom jelek, apró, végtelenül leegyszerűsített vonalak, akár egy könnyű tollszár vagy egy elegáns szike karcolata. Nyomot hagy rajtunk, bennünk. Talán írni, vésni kellene velük. Inkább csöndben figyelünk, mikor kelnek önálló életre, és karcolnak egy vonalat az elhanyagolt ház rozsdás kapujára vagy az erdőben magányossá vált fa törzsére.

A várakozás csöndjében érződik az árnyékok hangja. Rávetülnek a hegesztett kapukra, megzörren a zár, pattog a rozsda, koppan egy kavics. Nyomot hagynak a kövek.

Néhány évvel ezelőtt Kalmár János száznyolc követ vitt el a Geothe Intézetbe. Barátok, pályatársak, ismerősök, ismeretlen látogatók cserélhették el ezeket a köveket bármire. Könyvre, cerúzára, kesztyűre, öngyújtóra, gyertyára, plüssállatkára vagy egyszerűen csak egy másik kövecskére. A játékból új kiállítás született. Aztán útra kelt.

Aki elkísérte az elcserélt köveket, egy ember volt. Kalmár János szobrász, aki útközben megalkotta önarcképét is, több példányban. Ezekkel az önportrékkal tért vissza Kispestre. A Lépő ember, a Visszanéző ember és a Lehajtott fejű ember – Pierrot ikertestvérei – állnak egymás mellett, akár az írásjelek. Felkiáltójelek kérdő, felszólító, óhajtó, kijelentő módban.

Mondhatnám úgy is: Kalmár Pierrot találkozott önmagával az erdőben.

Az erdő ugyanis ott áll a három emberrel szemben. A fák közé léphetünk.

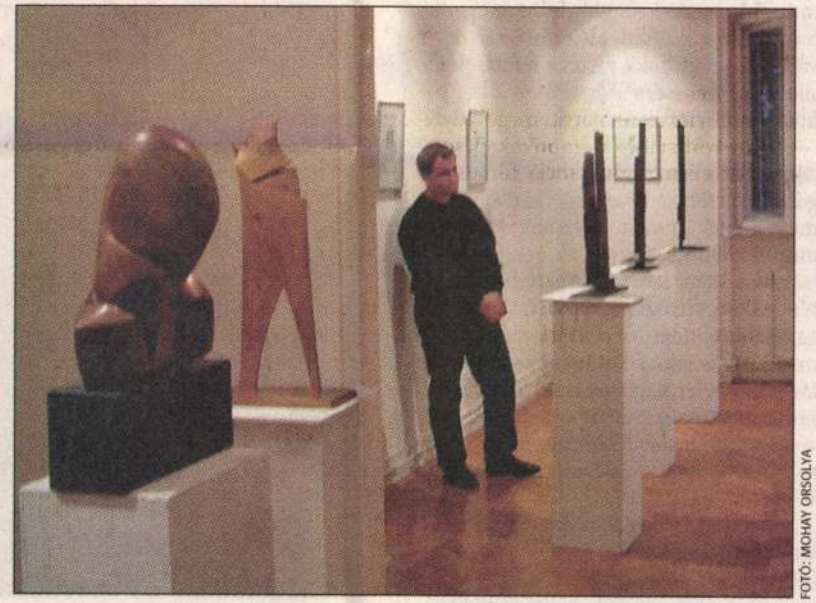

FOTÓ: MOHAY ORSOLYA

A Vissza-nézet az életpálya különféle szakaszait mutatja be

Színes, penge lapok. Jobbra-balra hajladoznak, akár a szélben a fák. Bár a Párizson, New Yorkon, Washingtonon keresztül a világot bejárt erdőből Kispestre mindössze négy törzs érkezett csak vissza, közöttük is érezzük mindazt a titkot, félelmet, nyugalmat, vágyakozást és biztonságot, ami egy erdőben hatalmába kerítheti a vándort. Nem érezzük magunkat veszélyben, nem fenyeget elnyeléssel a rengeteg, ám mégsem ad biztonságos nyugalmat. Csak figyelmeztet: a nyugalmat önmagunkban kell megkeresni, megtalálni.

Nem könnyű. Különösen nem, ha még új utakra csábul az ember, akár Ikarosz. Elsuhan tehát az erdő fölött, el a zárt kapuk előtt, fölemelkedik a házak fölé, maga mögött hagyja az őszi város rozsdás színeit, nyomában fölkavarodik az avar, majd alábukik. Ikarosz összecsomózott szárnyakkal pihen előttünk.

Olyan, akár egy öklömnyi kő, amit most már bármire elcserélhetünk.

Vajon hány élményen, tapasztalaton keresztül jutott el Kalmár János (Pierrot?), mire végigjárta az útját, ahonnan most visszatekint? – töprenghetünk el a kiállítás stílus- és technikaváltásainak sokfélesége láttán. A pontos választ Kalmár János tudná megadni, a látogató „csak" a látottakból következtet. És amit látunk, azt érzékelteti, hogy a szobrászat nem csupán az élmény hangsúlyozott megformálása, esztétikai alakba öntése, hanem a világ értelmezése. Nem elég tehát kihozni a kőtömbből, a bronzból, vasból, fából a festőiséget, hanem meg kell találni a természeti és művészi szépség harmóniáját. Úgy is mondhatnám: az egyszerűséget.

Így érkezünk vissza az érintetlenség szépségéhez.

„Amikor megérkeztem, minden itt volt, amikor elmegyek, minden, ami volt, itt marad" – fogalmazott egy korábbi alkalommal Kalmár János Dante Isteni színjátékára asszociálva.

Érdemes tehát megérkeznünk a Kispesti Vigadó Galériába, ahol ugyan csak november 2-áig maradnak ott a szobrai, de, ha addig megnézzük őket, bizonyára sokáig megmarad bennünk az élmény emléke.

SZENDREI LŐRINC

NÉPSZABADSÁG 2003. OKT. 13

beri tulajdonságról, hogy akivel egy csapatban játszunk, annak sorsáért felelősséggel tartozunk, ha másért nem, a reciprocitás miatt. Talán még fontosabb, hogy az „ez utóbbi" átvezetés világosan a pártokra utal. Nem az értelmiségre és a médiára. Lehetetlen és értelmetlen lenne, s nem is kívánatos a felsorolás első két eleme esetében elvárni azt az egységességet, ami a harmadik elemmel szemben nyilvánvaló szervezetszociológiai igény.

Végül – mivel a lényegi felvetésemre a vitában senki nem reagált – úgy érzem, félreértés lehet cikkem alapvető mondanivalójával kapcsolatban is. Ez az írás a politikai botrányok természetének és a magyar kontextus bemutatásával arra a különös jelenségre hívja fel a figyelmet, hogy a jobboldal csekély médiajelenléte mellett is miként képes botrányaival tematizálni a közéletet. Azt írom:

„A társadalmi nyilvánosság említett szerkezetváltozásának lényege, hogy a baloldali és liberális értelmiség nagy része – a politikai logika elutasítása és az antikapitalisztikus érzemények miatt – nyitott az ellenzéki botrányretorikára. Így állhat elő az a helyzet, hogy míg a jobboldal egy feléje irányuló esetleges botrány kapcsán egységesen elutasító, addig a baloldali és liberális média az anyagi, materiális »botrányok« irányában teljesen nyitott, adaptív. Emiatt lehetséges, hogy a Magyar Nemzet által tudatos sorrendben feldobott témák, »botrányok« majd mindegyike sikeresen landol, megtapad a balliberális médiában – ily módon tematizálva a közbeszédet."

Mivel ellenérvet erre vonatkozóan nem olvastam, állításom igazában nincs több okom kételkedni, mint általában mindenben. Ez egy tudásszociológia-vázlat, amelyl szemben az erkölcsi kinyilatkoztatások műfajidegenek. Hozzátenném, nem a kritikai újságírás, a független gondolkodás, a dolgok elemzése ellen érveltem. Épp ellenkezőleg: az egész cikk mondanivalója az volt: arra kéne törekednünk, hogy elváljon a valódi botrányok magja a

özösségi ritásról k, nem rások, vényes kmények lásáról.

gatta vitapartnereimet. Ne legyünk álságosak, ez ma általánosabban is sokakat érdeklő kérdés.

Az, hogy a politikai szféra professzionalizálódik, pozitív fejlemény. Jó az, hogy politikusok feladata arra szűkül, ami a dolguk, hogy döntéseket hozzanak, és hasonlóképpen üdvözlendő, hogy a döntés-előkészítés során megjelenő alternatívák kidolgozását – legyen szó politikai stratégiáról, kommunikációs tervről, akciójavaslatokról – szakemberekre bízzák. Mivel én hosszú évek óta tanítom a politikai kommunikációt és az információs társadalommal kapcsolatos kérdéseket az egyetemen, nem lep meg, ha akár cégszerűen, akár személyesen felkérnek különböző feladatokra. Ezekre a munkáimra éppoly büszke vagyok, mint az egyetemi tanításra, külföldi előadásokra vagy a vállalati szféra felől jövő megrendelések sikeres teljesítésére. Azonban amikor politikai publicisztikákat írok, ezen kötődések nem befolyásolják érvelésemet, nem „ők tartják ceruzámat", hanem én magam. Ez azért is lehet így, mert bármely megrendelő nem a lelkemet, hanem a munkaidőmnek egy részét veszi meg – a teljesítés után, illetve a megrendelés körén túl egymáshoz nincs közünk. Ez egyébként nem olyan meglepő. Ha, mondjuk, valaki a Nokia tanácsadója, talán elhisszük róla, hogy nem feltétlenül a finn mobiltelefont tartja a legjobbnak, javaslatainak használhatósága nem az érzelmi azonosulásból, hanem a minőségből fakad.

Ha jól értem, kritikusaim nem is ez ellen emelnek kifogást, hanem valamiféle indikációt, jelzést, azonosítást várnának el – szociológusként aláírt cikkeimet megtévesztőnek érzik. Ez nem alaptalan elvárás. Én is úgy gondolom, hogy van az involváltságnak olyan foka, amit jelezni illik. Ha például a magyar információs társadalom stratégiáról írnék publicisztikát, akkor feltüntetném, hogy nagy örömömre részt vehettem megalkotásában. Ha dolgoztam volna bármelyik párt 2002-es kampányában, mint némely kritikusom, és erről az időszakról írnék újságcikket, akkor fel is tüntetném ezt a kötődést. Ha azonban hely, idő, funkció és téma ilyen egybeesése nem áll fenn, akkor nehéz meghúzni azt a határvonalat, amin

felelően a betegét a szükséges kezelésről, aki emiatt sokkal több aggodalommal várta végig a infúzió lefolyását, vagy félbeszakította a terápiát, akkor az olvasók rábólintanak a hírre, és nem gondolkoznak el azon: biztosan így történt? Nem a beteg, a betegek szavahihetőségét akarom kétségbe vonni, ugyanis a klinikai pszichológiai vizsgálatok is azt mutatják, hogy a betegek érzelmi krízishelyzetbe kerülnek, amikor megtudják a diagnózisukat, ami normális emberi reakció.

hogy humánus, szakszerű, hiteles és meggyőző legyek.

Segíthet, ha ilyen és ehhez hasonló helyzeteket „gyakorolhatnak" az orvostanhallgatók (és erre évek óta lehetőségük is van orvosi pszichológiai tanulmányaik alatt), de az egészségügy morális válságát, a betegekkel való emberi kapcsolatunk, bánásmódunk javítását enyhén szólva naivitás kommunikációs tréninggel megoldani.

RISKÓ ÁGNES
klinikai szakpszichológus, Budapest



A gyermekeket se bántsuk!

Összegyűlt az 50 ezer aláírás. Sőt, ennél jóval több. Magam is aláírtam az ívet azért, hogy az állatok bántalmazása ellen tiltakozzak. Vagyis inkább tiltakozzunk – hiszen egy ország megborzongott a pár hónappal ezelőtt Tolna megyében történt eset kapcsán. Örültem, hogy napirendre került a kérdés, hiszen biztosan nemcsak az az

Így azt gondolom, hogy a téma fontosságát a legtöbb ember érzi. Nők, férfiak, fiatalabbak, idősebbek. Olyanok, akiknek van gyermekük, és olyanok is, akiknek nincsen. Politikusaink is emberek, így bizonyára – népi kezdeményezés ide vagy oda – kielégítő, részletes törvényi szabályozás születik majd a gyermekeket érintő elítél-



KALMÁR JÁNOS

Kalmár János szobrászművész

Megnyitja: **Wehner Tibor** művészettörténész
2003. október 29-én, szerdán 18 órakor

Opening speech by: **Tibor Wehner** art historian
Wednesday 29th October, 2003 at 6 PM

2003. november 27, 18.00:
Kalmár János 25 éves munkásságát
összefoglaló könyv bemutatója.

27th November, 2003 at 6 PM
Introducing the book about 25 years
of János Kalmár's artworks.



Megtekinthető: 2003. november 29-ig, keddtől péntekig 14-19,
szombaton 11-18 óra között

Open until: 29nd November, 2003, Tuesdays to Fridays
2 PM - 7 PM, Saturdays 11 AM to 6 PM

A.P.A.! Ateliers Pro Arts 1085 Budapest, Horánszky u. 5.
Tel.: 486-2370, Fax: 486-2371 info@ateliers.hu, www.ateliers.hu



ATELIERS PRO ARTS

Kalmár János

Válogatás 25 év munkáiból

A BENCZUR-TÁRSASÁG. A szezon egyik legérdekesebb kiállításának ígérkezik a Benczur-Társaságnak a Nemzeti Szalonban dec. 11-én megnyilt kiállítása. A Társaság reprezentativ tárlatnak szánta ezt a kiállítást és épp ezért csaknem valamennyi tagja részt vesz a tárlaton 4—5 képpel, illetve 1—2 szoborral. A kiállítás szenzációja a Münchenben élő *Kálmán* Péter 23 képből álló kollekciója lesz. Ez a Münchenben végleg megtelepedett magyar festő még azoknak is meglepetés lesz, akik ismerik pikturáját. Az áhitatos természetmegfigyelésekben gazdag művészete merész ívben lendül a klasszikus magasságokig. *Katona* Nándor, a magyar tájképfestés örök büszkesége, nyári tátrai útja terméséből ad néhány ízelítőt tehetsége teljében álló alkotóerejének. A nagyméretű freskókon dolgozó *Dudits* Andor egy képet állít ki. *Knopp* Imre elismert művészetének javával szerepel. Burghardt Rezső, akinek a Műcsarnok őszi tárlatán volt nagy sikere gyüjteményes kiállításával, két képet állít ki. *Csánki* Dénes érdekesen fejlődő, mindinkább elmélyülő pikturájának néhány érett piéce-évei képviseli művészetét. *Udvary* Géza bravuros komponáló ereje és *Udvary* Pál nagyszerű festői készsége pompázik néhány vásznon. *Áldor* János László egyre újabb problémákat kereső, erős tehetsége, *Tolnay* Ákos kifinomult izlése és *Frank* Frigyes brilliáns technikával excelláló képei főerősségei a Tárlatnak. *Gy. Sándor* József rajzban mesteri erejű alkotásai, *Kunwald* Caesar kiegyensúlyozott művészete és *Krusnyák* Károly mind kiforrottabbá váló, komoly tehetsége emelik a tárlat nivóját. Gr. *Batthyány* Gyula, *Déry* Béla és Olgyay Ferenc tehetségük legjavával vonultak fel a művészi esemény számba menő tárlatra, melyre még visszatérünk.

A szobrászok közül *Róna* József, *Berán* Lajos, *Ligeti* Miklós, *Margó* Ede és *Gárdos* Aladár művei fokozzák azt az előreláthatóan mély hatást, melyet a Benczúr-Társaság művészei ezzel a kiállítással gyakorolni fognak a műértő közönségre.



SZENES FÜLÖP: *Judith Holofernes fejével.*

AZ ERNST-MÚZEUM aukció-kiállításán gazdag anyag gyült össze. A képző- és iparművészek minden ágát gazdagon képviselték a kiállított tárgyak. Az aukció még folyik és eredménye bizonyára ismét igazolni fogja az Ernst-Múzeum aukcióinak jó hírnevét. Az aukció főbb eredményeinek adatait jövő számunkban közöljük.

FARKASHÁZI MIKLÓS MÜTEREMKIÁLLITÁSA. A fiatal grafikusnak ez már nem első bemutatkozása. Szimpatikus tehetségével már találkoztunk a tárlatokon is. Örömmel állapítjuk meg, hogy komoly grafikai vénája minden szereplésénél újabb és újabb értékeket revelál. Egész bizonyos, hogy legjobb grafikusaink közé fogja magát felküzdeni.

A Műcsarnok őszi tárlata rekord eredménnyel zárult

Művásár: 60 kép 55.000 pengő értékben. – Látogatók száma: 65.000 – Bosznaytól és Burghardtól vásárolták a legtöbb képet. – Kik ma a képvásárlók?

A Műcsarnok öthetes őszi tárlata bezárult és a csukott ajtók mögött máris serény munka indul: a téli tárlat rendezésének előmunkálatai. Képzőművészeti életünknek minden évben ez a két tárlat a legnagyobb eseménye. Művészeknek itt terem a legtöbb babér, — sőt kalász is. Erre a két tárlatra vigyáz leginkább a műértő közönség is, sőt valamikor, jó békeidőben, mikor a híres fess, elegáns Bachó karmester dirigálta a Műcsarnoki sétahangversenyeket, a csütörtöki estéken összetalálkozott itt tout Budapest. Az idei őszi tárlatnak az adott különös érdekességet, hogy régi presztizsében ragyogtatta fel a régi Műcsarnokot. Az utolsó évek gazdasági válsága természetesen nem kímélte meg az Országos Képzőművészeti Társulat kiállításait sem és a Műcsarnok, mint kiállítási helyiség sokat veszített régi népszerűségéből. Az idei őszi tárlaton azonban megtört a jég s úgy látogatottság, mint művásár tekintetében



SZENES FÜLÖP: *Akt.*

az idei őszi tárlat a háború óta először — elérte a békenivót.

Kezdődött a rendkívüli jelenségek sorozata azzal, hogy a megnyitás előtt egy nappal megjelent a tárlaton *hg. Esterházy Pál dr.* és 26 képet megvásárolt különböző kastélyai részére 22.000.— pengőért. Bosznay István kollekciójából 12 képet, Burghardt Rezsőéből 3 képet választott ki a herceg. Ezek a művészek tehát már a verniszázs startjánál hatalmasan megugrottak kiállító társaik elől s később még fokozták a már úgy is behozhatatlan előnyt, amennyiben a kiállítás bezárásáig

Bosznay István eladott 21, Burghardt Rezső 10 képet.

Rajtuk kívül egynél több képet csak a grafikus Fried Pál adott el, akinek aquarell-gyűjteményéből 4 drb-ot vásárolt meg a Műcsarnok közönsége. Hosszú ideje már, hogy a Műcsarnokot a siker ilyen jelei felkeresték, kimentem hát a városligeti palotába, hogy összeszedjek néhány érdekes adatot az őszi tárlatról, amely, mint kiderült, régi fényével aranyozta be a Műcsarnokot és művé-

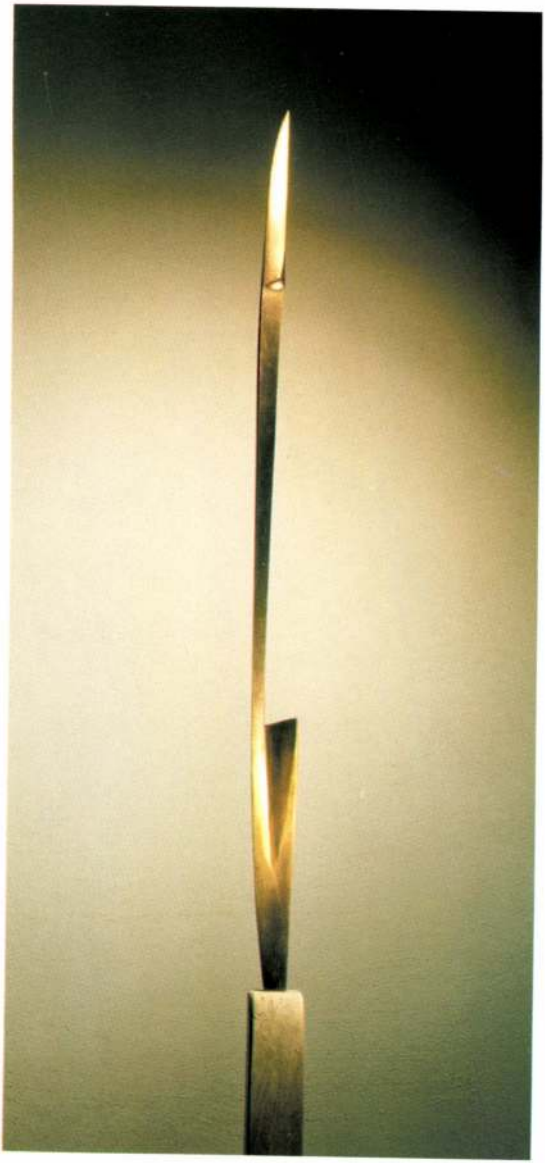

Kalmár János (1952–)
Merengő portré 2003
bronz, 101cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.



Kalmár János (1952–)
Erdő I–XXI. (részlet) 1999
bronz 140×210
H. H. Magángyűjtemény

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.



MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

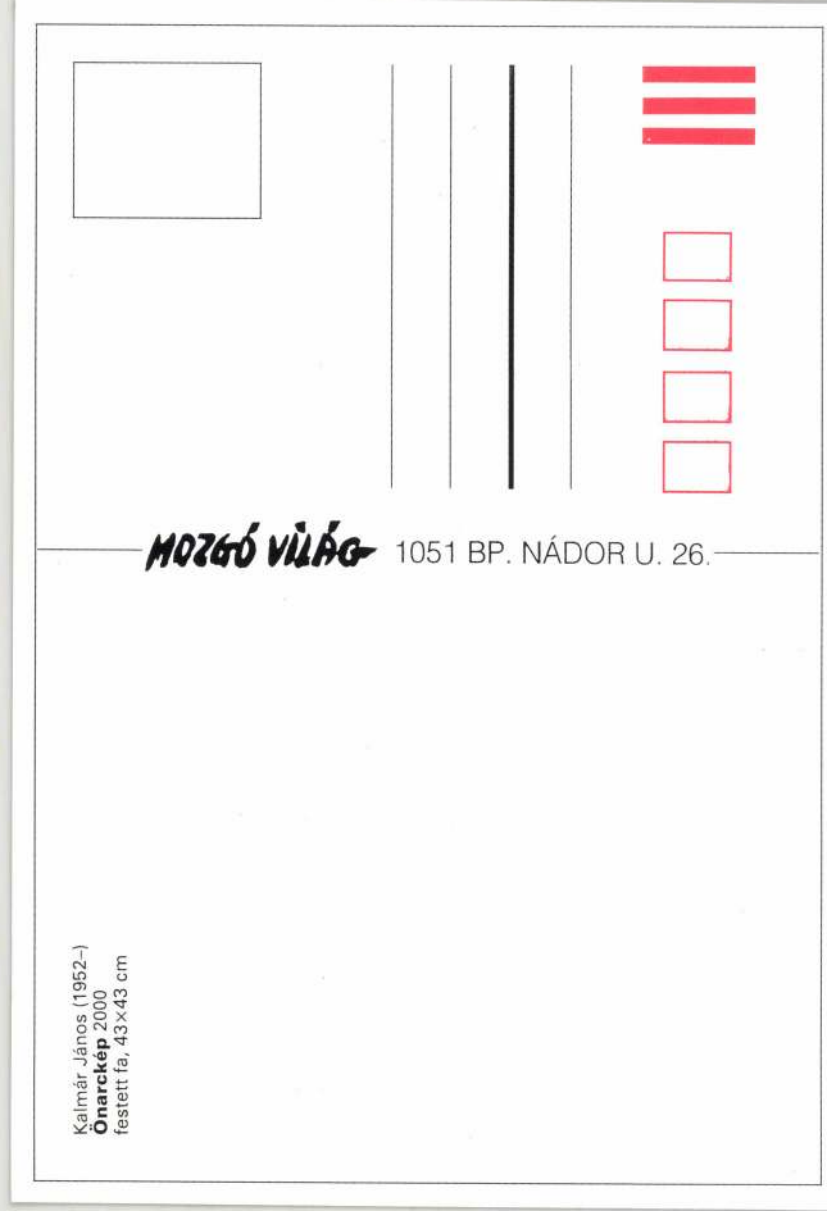

Kalmár János (1952–)
Önarckép 2000
festett fa, 43×43 cm



MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

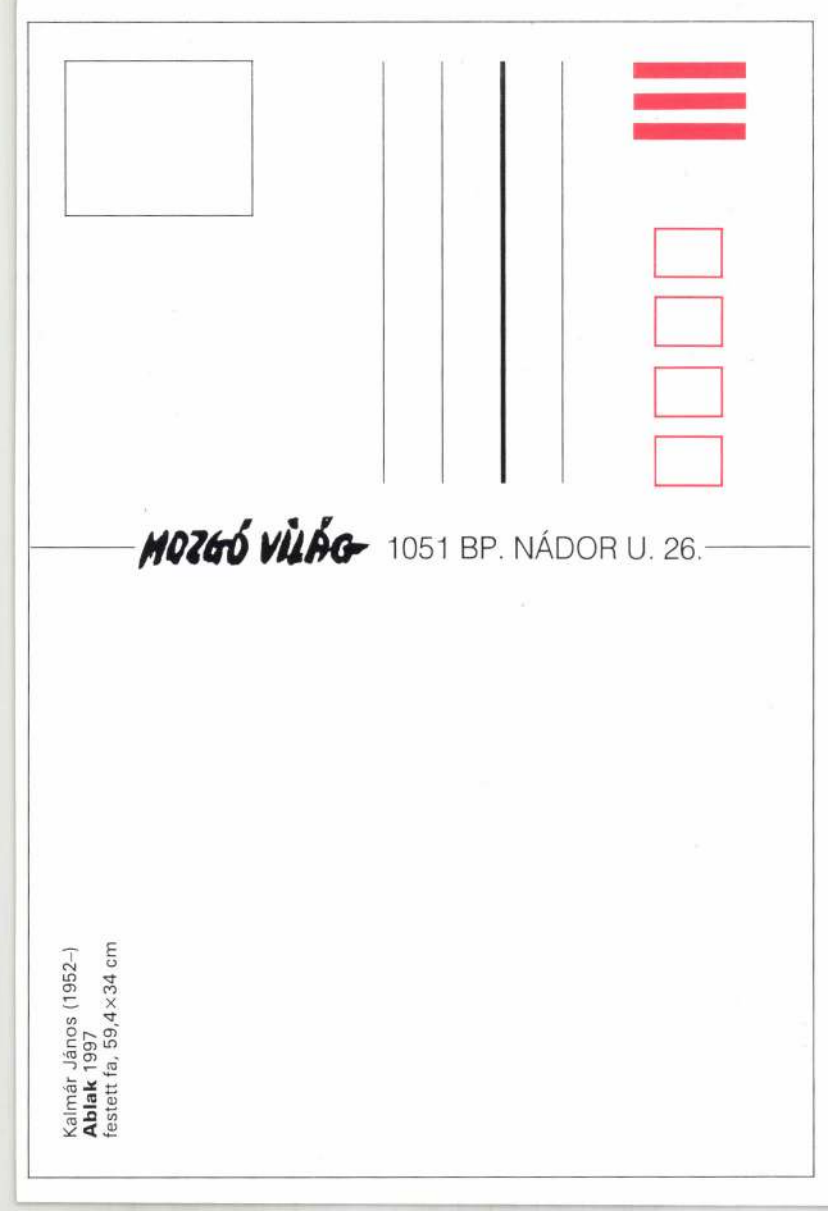

Kalmár János (1952–)
Ablak 1997
festett fa, 59,4×34 cm

A KISPESTI VIGADÓ GALÉRIA

SZERETETTEL MEGHÍVJA
ÖNT,
ÉS KEDVES CSALÁDJÁT

KALMÁR JÁNOS

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

VISSZA-NÉZET
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

A
KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJA:
2003. OKTÓBER 3-ÁN
17.30-KOR

A
KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

HARASZTY ISTVÁN
ÉDESKE

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

A KIÁLLÍTÁS HELYE:
1191 BUDAPEST FŐ U.20.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 2003. OKTÓBER 3-TÓL NOVEMBER 2-IG
HÉTKÖZNAP 10 ÉS 18, HÉTVÉGÉN 10 ÉS 16 ÓRA KÖZÖTT.
MEGKÖZELÍTHETŐ A 3-AS METRÓ HATÁR ÚTI MEGÁLLÓJÁTÓL AZ 50-ES VILLAMOSSAL.

KISPESTI VIGADÓ
1191 Budapest, Fő u.
Tel.: 282-5656; Fax: 282-9[illegible]

Bánóczi Lowesa

Bp.

Úri u. 49

1014

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

Budapest VI.
Andrássy út 24.
Tel.:374-4070

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében. Im Rahmen des Budapester Frühlingsfestivals.





kiállítás Ausstellung

március 17 – 25.
17. – 25. März

megnyitó Eröffnung

március 17. März
pénteken Freitag, 18.00

a művész jelenlétében
in Anwesenheit des Künstlers
mit **Wehner Tibor**-ral

108 festett követ állítok ki, melyeket bárki kicserélhet egy másik olyan tárgyra vagy alkotásra, mely képviseli őt és azt a világot, amelyben él. A később érkezők már a mások által elhelyezett tárgyakat is elmozdíthatják. Más művészeket, barátaimat is meghívtam, így alkotások keveredhetnek majd hétköznapjaink tárgyaival. - *Kalmár János*

Ich stelle 108 bemalte Steine aus, die jedermann austauschen kann - gegen einen anderen Gegenstand oder ein Werk, das ihn und die Welt vertritt, in der er lebt. Die später Kommenden können die bereits von anderen hier plazierten Gegenstände weitertauschen. Ich habe auch andere Künstler, meine Freunde, eingeladen, daher werden sich hier Kunstwerke mit Gegenständen des Alltags vermengen. - *Kalmár János*

Kalmár János: *Találkozások Begegnungen*

március 18. März
szombat Samstag, 18.00
Szabados György

március 21. März
kedd Dienstag, 18.00
Heller Ágnes, Radnóti Sándor

március 22. März
szerda Mittwoch, 18.00
Szilágyi Ákos, Tábor Ádám, Temesi Ferenc

március 23. März
csütörtök Donnerstag, 18.00
Baló István

március 24. März
péntek Freitag, 18.00
Jancsó Miklós, Zorán

március 25. März
szombat Samstag, 18.00
Jordán Tamás



Kadnár János

Goethe-Institut
Budapest
Andrássy út 24.

00 III.10

MAGYARORSZÁG
FORINT

NYOMTATVÁNY TP

Új Müvészet
Szerkesztösége
Báthori u. 10.
H - 1054 Budapest

BABYLON - PROJEKT
KALMÁR JÁNOS - PETER PANYOCZKI - JÖRG SPAMER

Eröffnung / *Megnyitó*: 1. März, 18.00 Uhr
Goethe-Institut

In einer Gemeinschaftsarbeit des ungarischen Bildhauers János Kalmár, des Schweizers Peter Panyoczki sowie des Deutschen Jörg Spamer entsteht im Goethe-Institut eine Skulptur, die nach ihrer Fertigstellung in den Besitz der Stadt Budapest übergeht.
Die gemeinsam geschaffene Skulptur ist das Ergebnis der ständigen Kommunikation und Verständigung bei der Arbeit. Thema der Ausstellung ist also nicht das Resultat der künstlerischen Arbeit, sondern ihr Entstehungsprozeß, der von den Besuchern miterlebt wird.
Es ist geplant, dieses experimentelle Projekt in anderen europäischen Großstädten mit Beteiligung weiterer Künstler fortzusetzen.

Kalmár János magyar, Peter Panyoczki svájci és Jörg Spamer német szobrászok közös munkája lesz az a plasztika, amely a Goethe Intézet kiállítótermében készül el és végül Budapest város tulajdonába kerül. A közösen készített plasztikai alkotás a három művész folyamatos kommunikációjának és munka közbeni kölcsönös megértésének eredménye. Kiállításunk témája tehát nem a művészi végtermék bemutatása, hanem a munka folyamata, amelyet a látogatók végigkövethetnek. Tervek szerint ezt a kísérleti elképzelést más európai nagyvárosokban, további művészek részvételével is megvalósítják.

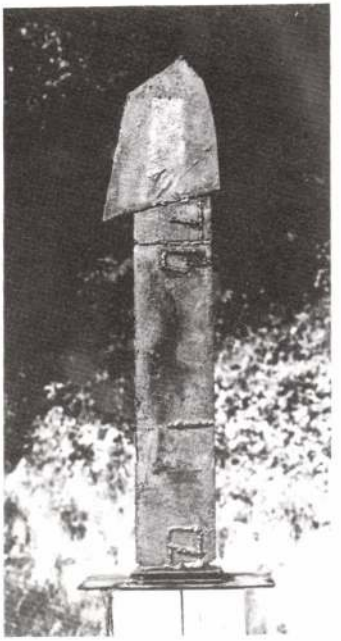

Kalmár János: Villa M., 1991

WERNER DEGREIF - METAMORPHOSEN DER ALLTAGSDINGE
HÉTKÖZNAPI DOLGOK METAMORFÓZISA

Eröffnung / *Megnyitó*: 5. März, 18.00 Uhr
Liget-Galéria, Budapest XIV., Ajtósi Dűrer sor 5.

Die Ausstellung ist bis zum 19. März außer dienstags von 14.00 bis 18.00 Uhr geöffnet.
A kiállítás március 19-ig kedd kivételével naponta 14-18 óráig tart nyitva.

Für den Hamburger Künstler Werner Degreif (Jg. 1954) sind die Dinge, die das Leben so "alltäglich" machen, Ausgangspunkt seiner plastischen Reflexionen. Vielteilig ist der Werkprozeß, oft zeitaufwendig. Die Arbeitsphasen liegen offen. Doch es sind keine Nachbildungen der Gebrauchsgegenstände, die uns der Künstler präsentiert. Das Alltagserleben wird ver- und entfremdet. Unser Umgang mit den Objekten hinterläßt Spuren an ihnen. Immer ist Körper und Umraum Leitthema von Degreifs Alltagsskulpturen.

Werner Degreif hamburgi művész (született 1954-ben) azokat a dolgokat tekinti plasztikai reflexiói kiindulópontjának, amelyek az életet "mindennapivá" teszik. A munkafolyamat időigényes és sok részből áll, a munka fázisai előre nem meghatározottak. A tárgyak, amelyeket a művész bemutat, nem másolatai a használati tárgyaknak: elidegeníti a mindennapok élményét. A tárgyakat használva nyomot hagyunk rajtuk. Test és környezet Degreif hétköznapi plasztikáinak alaptémája.

1965 MÁJ 28

rlap 1021

1965. MÁJUS 27, CSÜTÖRTÖK

Hagyományos a tempera és a vízfesték — Új: kavicsmozaik és a színes üveg

Gyermekrajz-kiállítás

A Művelődésügyi Minisztérium, a fővárosi tanács oktatási osztálya és az Úttörők Országos Szövetsége rendezésében a napokban nyílt meg az országos gyermekrajz-kiállítás az Iparművészeti Múzeumban.

A rajztanulmány-felügyelőkből álló zsüri majd *hétezer beküldött pályamüből* választotta ki azt a hétszázat, mely a kiállításon is látható. *Nyolcvan munkát jutalmaztak.* A nyertes iskolák, illetve szakkörök televíziót, diavetítőgépet kaptak, az egyéni helyezettek festékkészletet, játékokat, felfújható gumiállatokat. A kis művészek hattizenhat évesek. Néhány rajzot azonban hat éven aluli „*mester*" készített.

A kiállítás tükrözi, hogyan látják a mai gyerekek a mi világunkat, a 20 éves, szabad *Budapestet*, környezetüket, pajtásaikat.

Közvetlen a bejáratnál látható *Kálmán Juditnak*, a Marczibányi téri általános iskola hatodik osztályos tanulójának, az Országos Békefanács által meghirdetett kiállítás első díjasának festménye, a „*Babák és kislányok*". A képen az egyik kislány egy néger és egy eszkimó babát tart a karján.

A hagyományos tempera, vízfesték, grafit mellett a kis művészek új megoldásokkal is dolgoztak.

Szép Zsófia 13 éves kislány kavicsokból állított összese mozaikot, *Faragó Hédi* 12 éves, és *Gajdóczy Rita* 13 éves pályázók színes üvegdarabkákból leányfejet. *Kaposvári Mária* Mikróbusz című „*alkotása*" színes, mintás kartonkerekeken száguld villámsebesen az utazóközönség.

S egy-egy finoman batikolt, vagy kézzel festett, kisméretű falikárpitot vagy terítőt még a *Iparművészeti Vállalat* is megirigyelhet. Számos meseillusztráció bizonyítja a kisebb-nagyobb olvasók tehetségét.



Luzsicza Ágnes, 12 éves lány rajza: Kislány báránnyal

Vannak humorosabb kedvű, karikirozó „*mesterek*" is, mint a 13 éves *Gaál András*, aki tíz darabból álló leporelló-ján „*Az ember fejlődése*"-t mutatta be. Az első képen az ősember állatbőrben, hosszúra nőtt hajjal, husánggal a kezében, a tizediken egy fiatal, *Beatles*-frizurával, gitárral.

Nagyon érdekes *Szép Katalin* 13 éves kislány munkája, aki a spárga különböző beállításával készítette „*Esőben*" című képét. Gazdag és szép bizonyítéka ez a kiállítás a gyermekek derűs, színes, boldog világának.

(bartha)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HIRLAP

KÁVÉ előtte ? utána ?

Magam is hű olvasója lapunknak, a napokban saját hasábjainkról arról értesültem, hogy dr. Seldonfeurt, a Tennessee egyetem dékánja az alkoholhatás közömbösítésére a feketekávét nem alkoholfogyasztás után, hanem előtte javallja.

Dr. Bibulus professzor, közismert szeszkutató tudósunk ezzel kapcsolatban kérdésemre volt szíves kifejteni:

— A Seldonfeurt-módszert és annak ellenkezőjét számtalanszor kipróbáltam. Kísérleteim beigazolták, hogyha az alkohol minősége megfelelő, mennyisége pedig megfelelően jókora, hatását sem előtte, sem utána, sem pedig közben nem közömbösíti a dupla.

Dr. Nagy-Józan főorvos viszont kérdésemre nagyon tömören felelt, egyetlen szóval. Ugyanazzal, amit egy pohár vízzel kapcsolatban egyszeri kollégája gyermekáldásban bővelkedő házaspár-paciensének mondott:

— Helyette.

—y—e

Kiskunsági

IV.

Pusztai tan

Először is beszéljünk egy asszonyról, pesti lányról. Most a pusztán él, állattenyésztők, növénytermesztők, traktorosok gyermekeit tanítja. Némelyiknek az apja, anyja, sőt nagyszülője sohasem járt iskolába.

— Kombinált opera-színházbérletünk volt. Apámék a Szabadság-hegy alján laknak. Óbudán tanítottam a Fényes Adolf utcai iskolában.

Tanítás után,

délutánonként most a kiskertben nevel retket, hagymát, megkapálja a zöldségágyást, káposztatövet, mikor minek van szezonja. Gáztűzhelyen főz és esténként meggyújtja a petróleumlámpát. Budapest kanyargó utakon sincs 46 kilométernél messzebb.

Varga Mária a főiskola után Alsónémediben töltötte gyakorlóévét, ott lett menyasszony. *Nyitrai Endre* akkor már két éve a felső tagozaton fizikát és kémiát adott elő. Alsónémedi fiú, hazament tanítani, régi iskolájába. És bár az Írás szavai szerint az asszony követi az ő férjét sátrába, amikor egybekeltek Nyitrai tanár úr költözött Budára Vargáékhoz, onnan járt ki azután nyolc éven át naponta Némedibe. A fiatalok persze egyedül szeretnek lakni.

— Hallani sem akartam a pusztai lakásról, amikor 1959-ben, nyár végén mégis eljöttem körülnézni. Megtetszett itt és azt igérték karácsonyra kigyúl a villany.

— Sokszor szökni szeretnék, nem birom már a sötétséget! Hetedik éve... — türelmetlenkedik Nyitrai Endre, felugrik, idegesen kattint néhányat a villanykapcsolón, a mennyezetről két drót, a vezeték végződése lóg, csak áram nincs benne.

1959-ben Úrbópusztán másfél millióért felépítették a négytantermes új iskolát, még a világítótesteket is felszerelték. Lánczy-Úrbő két kilométer ide, Juhászföld meg csak másfél. Emitt esténként villanyfény mellett tehenek, amott juhok rágcsálják a takarmányt.

— Az első évben analfabétatanfolyamot indítottunk. Gondoltuk, pár hónapig kibírjuk petróleum mellett, de még év végéig vakoskodva tanult három nő, két férfi. Micsoda akaraterejük volt, hogy megküzdöttek a félhomállyal — dicséri tudásszomjas egykori felnőtt növendékeit Nyitrai Endre.

Recept az Őrtoronyban

Megkezdődtek a könyvhét megyei eseményei

Kedden megkezdődtek megyénkben a könyvhét eseményei. A hivatalos országos és megyei megnyitó még hátravan. Ráckevén azonban *Kőszegi Imre* író-olvasó találkozón vett részt a járási könyvtárban. Holnap *Visegrádon*, az Őrtorony Eszpresszóban kerül sor irodalmi estre.

A recept az *Őrtoronyban* egyszerű: Végy néhány neves írót, majd a műsor második részéhez színvonalas szanzonműsort és megkapod a tapsokat, a közönség megelégedését. A visegrádi *Őrtorony* Eszpresszó, amely eddig is szívügyének tekintet-

Szombaton, amikor a fővárosban sor kerül az országos megnyitóra, *Zsámbokon* és *Nagymaroson* rendeznek irodalmi műsort. *Zsámbokon* délután négykor *Szalay Lenke* ifjúsági író találkozik olvasóival — ez az esemény jól kapcsolódik az idén először sorra kerülő gyermekkönyvnapi ünnepségekhez. *Nagymaroson* este hét órakor a művelődési házban *Tavasz van, gyönyörű* címmel irodalmi estet láthat — hallhat a közönség.

Vasárnap délután hatkor ismét *Dunakeszin*, a Petőfi Sándor Művelődési

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kálmán Judit

KÉPES UJSÁG

1965 APR 19.

1021

A KIS FESTŐ



»Ezt festettem utoljára« — mondja Kálmán Judit, az országos gyermekrajzkiállítás győztese. Judit kapta a fő díjat: a nyáron öt hétig a Szovjetunióban üdülhet majd. A kis festő hatodikos, a budapesti Marcibányi téri iskola tanulója. Legkedvesebb szórakozása természetesen a rajzolás. Az iskolában is megállja azonban a helyét: a legjobb tanulók közé tartozik.

(MTI Fotó, Patkó Klári felvétele)



Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS

1960 NOV 10.

Kalmán Judit

1021



Kalmán Judit (13 éves) rajza

1 Szülővárosomban történt, jó néhány évtizede már. Az érettségi bál forgatagát fegyverdörrenés dermesztette meg. Valaki belőtt az ablakon. Az egyik tanár összesett. Azonnal meghalt. A tettest — bár mindenki tudta, hogy csak egy, sőt azt is tudták, hogy melyik bukott tanuló lehetett — sohasem nyomozták ki, helyesebben szólva, a gyilkosságot sohasem torolták meg. A tanárnak — aki hivatása áldozata lett — a fia is a pedagógus-hivatást választotta. Pályakezdőként visszatért apja iskolájába, ugyanott tanított, és kevés nála jobb tanárt ismertem. A szörnyű tragé-

Kálmán Katalin

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 NOV 23

FILM SZÍNHÁZ MUZSIKA

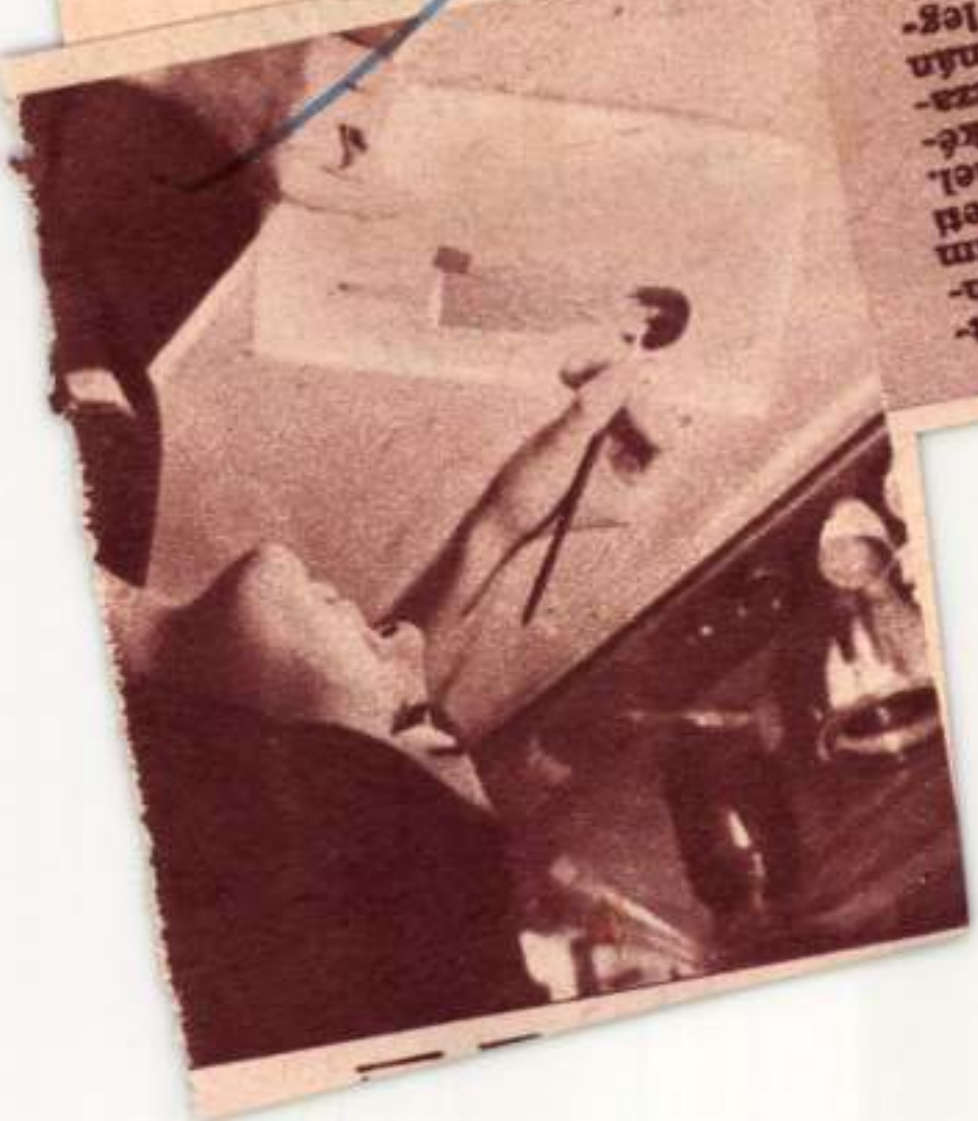

EZEN A HÉTEN mutatták be a Pannónia Filmstúdió rajz- és bábfilm összeállítását „Ocsi, Peti és a többiek" címmel. Képünk a rajzfilmek készítésének egyik mozzanatát ábrázolja: Kálmán Katalin kifestő, a legújabb rajzfilmjén dolgozik



nyelvét a mondanivaló te-
remtette meg. Nem töreked-
tem ilyen vagy olyan stílus-
modern"
lenni.
kedtem,
és elfo-
zem ki

először

Kálmán Klára

grafikus

vád

Rosner moderne Plakat

keppel -



145. kép. *Német fe*

KÁLMÁN Katax (fotó)

Kálmán Kata szintén a harmincas években talált rá a társadalomábrázolás leghitelesebb módszerére, a szociofotóra. Parasztokról készült portréit 1937-ben Tiborc című albumában gyűjtötte össze, amelyhez Móricz Zsigmond írt előszót. A portréfényképezésre nem volt jellemző az 1920-as évek avantgarde stílusa, amely egyébként a képzőművészetben termékeny talajra talált.

GYŐRI Lajos: Arckép élethiven. In. Muzsák, 1985/2. 23.p.

Kálmán Kata: Kis Sándor kohász, 1931 k.

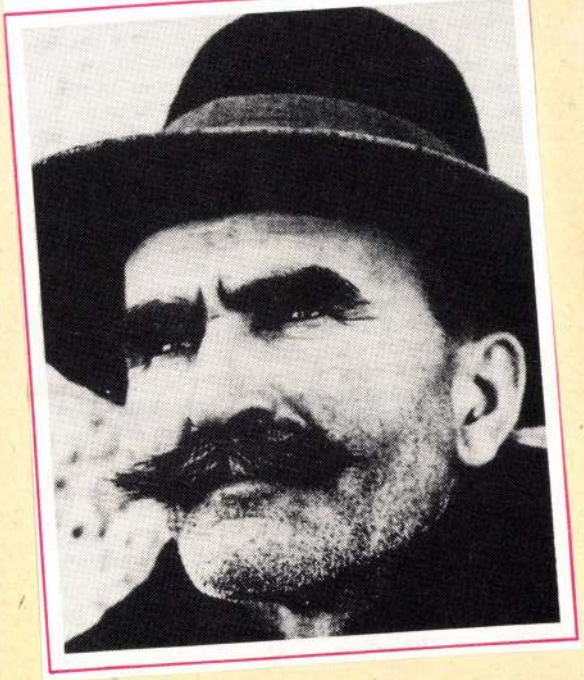

A reklámember

Írta: Faragó Sándor

Mélyen tisztelt Szerkesztő úr!

Frázissal kezdem, — a mai gazdasági válságban csak nagyon nehezen él meg az ember. De én azért nem panaszkodhatom, mert kitaláltam valamit, ami lehetővé teszi, hogy a családomat ellássam, a házbért kifizessem, sőt még cigarettára és feketére is jut nekem.

Én vagyok az az ember, akit „Oh jaj, megfojt ez az átkozott köhögés". Nem tetszik megérteni? Igenis, én vagyok az az ember, akit az egyik vegyészeti gyár közöl a lapokban, mint szerencsétlen tüdőbajost, aki azután kipróbálja a gyár készítményeit és tüstént meggyógyul. Erről az örvendetes gyógyulásról hiteles okiratot adok a gyárnak, amely azután közli azt hirdetéseiben. De csak az „Oh jaj, megfojt ez az átkozott köhögés"-ből nem tudok megélni, mert nagy családom van. Ezért kénytelen vagyok más irányban is felajánlani szolgálataimat a gyáraknak. Én vagyok az, aki a viszketegség, rüh és sömör ellen való kenőcsöt használom. Ez a kenőcs rám gyógyítólag hat, amint ezt a hirdetésekben olvasni lehet. Természetesen nem ingyen használom a kenőcsöt, csak külön díjazás ellenében, a gyár elég tisztességesen fizet ezért a munkáért. De közreműködtem már kebelkrém-reklámozásban is. Hiteles okirattal tanusítottam, hogy mióta a Brustkrémet használom, dús, egészséges és fejlett keblem van, amiről számos általam írt és gyönyörűen megfogalmazott köszönőlevél tanuskodik.

Hajnövesztőszerekben is dolgozom. Miután dús hajam van, kénytelen voltam a hajnövesztőszerrel egy más testrészemet, — a karomat bekenni és meglepő volt az a hatás, amely a karomon mutatkozott. A csodaszer nem tudta biztosan, hogy a karomon van-e, vagy a fejemen, mindenesetre dolgozni kezdett és ma már szép frizurám van a karomon, középen elválasztva, amiről szintén számtalan általam fogalmazott köszönőlevél tanuskodik. Használok hajfestőszereket is, először a hajam egy cég részére barnára festettem, azután egy konkurens cég részére feketére, majd egy harmadik cég azzal bízott meg, hogy vörösre fessem a hajamat. Jelenleg a hajam nemzetiszínű a sok festéktől, amelyeket kénytelen voltam a fejemen alkalmazni.

Én vagyok a használat előtt és a használat után. Én vagyok a vég és a kezdet.

Ha csukamájolajat kell hirdetnem, akkor irtózatos munkával lefogyok negyven kilóra és így lefotografáltatom magam. Ez a kép a használat előtt. Azután gyorsan meghízom, a cég hízókúrát tartat velem és amikor már sikerült megint húsz kilót magamra vennem, lefotografálnak, mint használat utánt. Ebben a szakmában nagy tökéletességre tettem szert. Képes vagyok újabban egy hét alatt lefogyni és egy másik hét alatt újból meghízni. Néha postamunkám van, mert a cégnek sürgősen kell úgy a használat előtt, mint a használat után, de ilyenkor dupla taksát számítok. Tessék elképzelni, szerkesztő úr, mennyi fáradságomba és strapámba kerül napok alatt lefogyni! De az ember mindent elkövet a családjáért.

Jelenleg súlyos harcaim vannak egy céggel. Már ügyvédhez is fordultam, mert képtelen helyzetbe kerültem. Elvállaltam egy gyár készítményeinek propagálását. Ez a gyár műlábgyártással foglalkozik. Megírtam a köszönőleveleimet is, a gyár le is közölte azokat, elég nagy sikerrel. De azután kiderült, hogy nekem valamennyi lábam ezidőszerint megvan és ezért nem voltam jogosítva, hogy műlábkészítményeket ajánljak. A gyár arra az álláspontra helyezkedett, hogy vágassam le legalább az egyik lábamat és hordjam a készítményt, de erre nem voltam hajlandó. Megtagadták a honoráriumom kifizetését. Az ügy nemsokára bíróság elé kerül, remélem, a bíróság nekem fog igazat adni, mert én nem vágatom le a lábamat egy készítmény kedvéért sem.

Tisztelettel kérem szerkesztő urat, mint akinek jó összeköttetései vannak hirdető cégekkel, méltóztassék nekem újabb munkákat adni. Működésemről eddig is számos köszönőlevelet kaptam, amelyeket mellékelten csatolok.

Várom szerkesztő úr szíves értesítését.

Kovács János

Új vidéki reklámadó

A Magyar Gyáriparnak, a GyOSz hivatalos lapjának, valamint a Kereskedelmi Kamara közlönyének legújabb számában egy-egy szűkszavú hír számol be arról az akcióról, melyet a Kamara a GyOSz-al és a többi érdekképviselettel közösen indított néhány vidéki város hirdetési monopóliumának kezelésével és a monopólium jogának különleges értelmezésével kapcsolatban. A kereskedelem és az ipar képviselői az illetékes minisztériumok figyelmét felhívták arra, hogy egyes vidéki városok (összesen kettő) jóváhagyott hirdetésügyi szabályrendeletüket úgy értelmezik, hogy hirdetési engedelemdíjat követelnek a kereskedőktől, vendéglősöktől, drogériatulajdonosoktól azok után a reklámtáblák és feliratok után, melyek közvetlenül az üzletek falára, portáléjára és ajtajára helyezve, az ott kapható márkaárukra vonatkoznak.

Tény, hogy Londontól le Angoráig az ilyen feliratokat és táblákat mindenütt a kereskedő árujelző cégérének tekintik, melynek hivatása ugyanaz, mint ami a kirakaté: közölni a közönséggel, hogy a boltban mi kapható, úgyhogy az ilyen feliratok hirdetésnek nem számítanak. Nem is számítottak soha hirdetésnek és sehol hirdetési díj az ilyen reklámot nem terheli.

Csak idén ősszel vette kezdetét egyes vidéki városok hirdető vállalatai részéről az a — mindenesetre nagy üzleti érzékről tanuságot tevő — jogmagyarázat, mely függetlenül a budapesti és az európai gyakorlattól, e réven új bevételi forrásokat gondolt feltárni.

A sérelmes szabályrendelet és a sérelmes határozat ellen orvoslást keresők között, a kereskedők és a márkaárukat előállító vállalatok érdekképviseletein kívül ott találjuk a zománctábla és általában a reklámtábla előállító ipar képviselőit is, mert egészen természetes, hogy ennek az iparnak alkonyát jelentené, ha a hirdetési monopóliumok egyes vidéki városok értelmezésében tovább terjednének.

Az ujságplakátról

Írta: Rosner Károly

A magyar plakátművészet kezdő korszaka legjelesebb termékei közé számíthatja az ujságplakátot, mely megtartotta vezető pozícióját a magyar plakátművészet első fellendülési korában is.

Biró Mihály „Népszava" plakátja, a vöröskalapácsos ember a Népszava címoldala előtt, bár már két évtized mult el megjelenése óta, ma is emlékezetünkben él élénken és egyike ma is a legszuggesztívebb plakátoknak. Egyszerűbb eszközökkel, célszerűbben nagyobb hatást még kevés plakát váltott ki.

Vadász Miklós a gyermekcipőben járó magyar plakátművészetet három maradandó értékű plakáttal ajándékozta meg, melyeket „Az Est" részére készített. A szenzáció számba menő parlament, a csillagos mennybolton ragyogó Az Est felirattal, az igen kedves kerti jelenet, a pázsiton virágokból kirakott felirattal és Az Est háborús plakátja, a tábortűznél ujságot olvasó katonákkal, mind nagyban hozzájárultak a magyar plakátkultúra fejlődéséhez.

Egyik tragikusan elhúnyt kiváló szobrászművészünk, Fémes Beck Vilmos készített a „Világ" részére igen érdekes plakátot, az akkor (1916) uralkodó plakátstílustól teljesen eltérően.

Ujra vissza kell térnünk az „Az Est"-hez és később Az Est-lapokhoz, melyek igen jelentős szolgálatot tettek a magyar plakátkultúráért. Feltűnnek Pólya Tibor ötletes és friss plakátjai. A legjobb talán közöttük a három táblával szaladó gyermek, de kedvesek a reggeliző úr mögött az ujságba leső szolga, a szakadékba lépő Pesti Napló-ba mélyedt ujságolvasó, az uccán

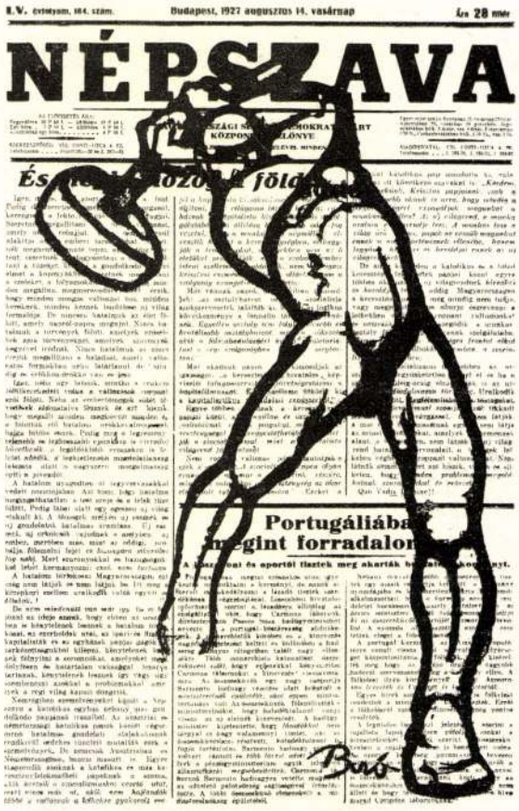

Biró Mihály

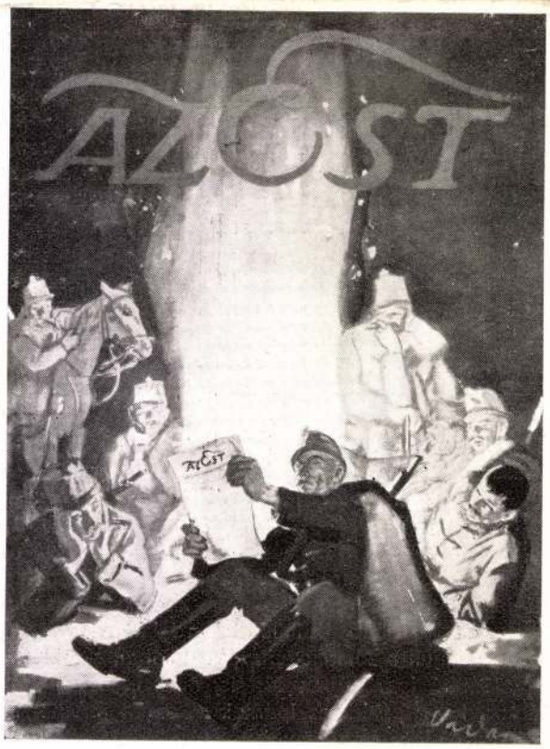

Vadász Miklós



Pólya Tibor

rohanó rikkancs is. Azután Gara Arnold igen finom három lap plakátja, Baja Benedek plakátja és a fiatal plakátművészgeneráció Kálmán Klára sürgönypóznaplakátjával és Lányi Imre nagyon tehetséges és külföldön is nagy feltűnést keltett ajtónyitásos Pesti Napló plakátjával.

Az Ujság plakátjai közül ki kell emelnünk Bortnyik Sándor plakátját, mely az ujságolvasók mozgásritmusával teljes mértékben belevisz bennünket az ujság lényegébe.

A Reggeli Ujság Berény Róberttal rajzoltatta indulásakor plakátját és friss, színes foltjával ügyesen vonta magára a közfigyelmet.

Hol vannak azonban ma az ujságplakátok? Miért maradnak el a hírlapreklámok az uccáról? Ma, amikor a lapok részéről nem hallunk mást, mint az optimizmus jelszavát: a jelszót, amely a régi hirdetőt újabb hirdetések feladására serkenti, és további tömegeket akar megnyerni az ujsághirdetés számára! Most, midőn sokkal nagyobb a lapok között a verseny, mint valaha, mikor minden ujság jóformán felruházza, bebiztosítja, nyaraltatja, rádióval ellátja olvasóit, előfizetőit. Ma, midőn ezerszeresen indokolt lenne az uccai ujságreklám! Mert az ujságok nyujtotta kedvezményeket, előnyöket csak a lap saját olvasója, saját előfizetője veheti tudomásul mindaddig, míg azt csak a saját laphasábjain hirdeti. Mert a kávéházba járó ujságolvasókon túl is igen jelentős rétegek olvasnak ujságot, kik csak egyetlen lapjukat, vagy legfeljebb kettőt járatnak és olvasnak és nem ismerik meg a többi lapok előnyeit. Miért nem nyúlnak a napilapok a plakát szuggesztív erejéhez, miért nem hirdetik művészi és vonzó formában mindazt, mit nyujtani tudnak és akarnak olymódon, hogy azt minden ujságolvasó megtudhassa. A néha-néha plakátoszlopokon is felbukkanó szöveges ujságplakátok egy-egy folytatásos rémregény címével igen távol állanak attól, amit hatásos, célszerű és főként korszerű reklámnak nevezhetünk!



Berény Róbert

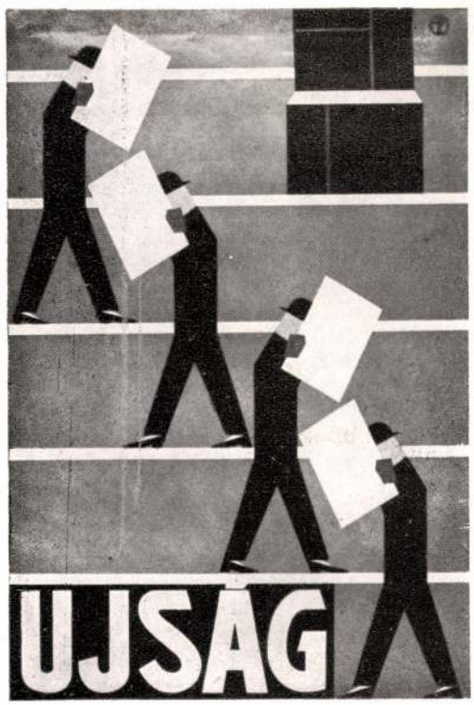

Bortnyik Sándor



Lányi Imre

A magyar iparpártolás propagandájának lelki feltételei

Hozzászólás a Nyugatbarátok ankétjéhez

Amikor kissé elkésve beállítottam a nagyon nívós és nagyon érdekes vitaestre — Magyar Pál, Hegedüs Lóránt, Móricz Zsigmond, Karinthy Frigyes és még többen szólaltak fel —, hosszú ideig gondolkodtam, hogy vajjon nem néztem-e el a kommünikében bemondott címet. Igen sok mélyenjáró szó esett termelési irányaink elhibázottságáról, a kapitalizmus válságáról, a magyar fogyasztóréteg elszegényedéséről, az adók fojtogatásáról, minden erőfeszítés reménytelenségéről — és vajmi kevés a magyar iparpártolási propaganda lelki feltételeiről. Csak egyesek keresték, Kossuthra és a tulipánmozgalomra hivatkozva, az utat, ami a magyar közönség „áldozatkészség"-éhez vezet.

Ekkor részben elgondoltam, részben el is mondottam a következőket.

Hiszen valóban úgy van — a gazdasági élet katasztrófája hozzátartozik a magyar iparpártolás propagandájának lelki konstellációjához. De szerintem elsősorban a propagáló részéről. Ennél lelki feltétel az, hogy feladja a „veszett fejsze nyele"-álláspontot, ennek kell a gazdasági válság dacára propagandát csinálni, nem azt a fogyasztót véve célba, aki már nincs, hanem azt, aki még van. Speciálisan nemzeti propagandánál pedig azt, aki azért nincs, mert más számára van.

Ha mármost azt kérdezzük, hogy mi a lelki feltétele annak, hogy ez a propaganda hatásos legyen, akkor a kérdést úgy is feltehetjük: mi töltheti meg a „pártoljuk a hazai ipart", sajnos, már nagyon üres kongású jelszavát tartalommal? Nos — és ez az, amiért hozzá akartam szólni a vitához — semmiesetre sem a közönség áldozatkészségére való hivatkozás. Ez hatott a kossuthi időkben, hatott a Bach-korszakban, hatott valamennyire a tulipánérában is, — de sajnos, azóta háború volt és az áldozatkészség jelszava igen keserű asszociációkat ébreszt. Hosszú ideig voltunk áldozatkészek, áldozataink nem babra mentek, — jobb erről nem beszélni.

No de kell erről beszélni? És célirányos erről beszélni? Mit képzelnénk arról a kereskedőről, aki jóindulatunkra hivatkozva, kínálná árúját? És főleg mit képzelnénk az árujáról? Hiszen erre a magyar árunak nincsen szüksége! Hiszen azt vehetjük egyszerűen, saját jól felfogott érdekünkben.

Ezt kell bevinni a köztudatba, hogy iparosaink valóban kitűnőek, hogy tervezőink tehetségesek, hogy gyáraink vezetése egészen elsőrendű, — szóval, hogy jó portéka az, amit árulnak.

Helyesebben, — még ez sem az igazi. Magyar áru, magyar iparcikk-absztraktumok és az emberi lélek nem szeret absztraktumokkal dolgozni. A Magyar Heteknek itt van egy igen nagy tévedésük. Nem a magyar árut kell közel hozni a közönséghez, mert azt nem is lehet. Minden igazi propaganda gusztuscsinálás — és az árura senki sem kap gusztust. Ellenben gusztust kell csinálni a magyar csokoládéra, meg kell szerettetni a magyar szövetet, meg kell ismertetni a magyar rádiót — erre van szükség. Ahogy az angol Home Marketing és Empire Marketing mozgalom százakra menő plakátfajtán mutatja be az angol almáskertet, az ir sertéshízlaldát, az indiai rizsföldet, a halászatot a Themzén és az elektromos gépek gyártását a londoni gyárakban, úgy lehet szemlélhető képpé és átérezhető tartalommá tenni mindazt, ami nálunk terem és készül. Megszerettetni a konkrét árut, kedvet csinálni hozzá — ez minden propaganda feladata. Miért lenne a magyar ipari propaganda kivétel?

Dr. Hermann-Cziner Alice



Pályázat

Pharmacia gyógyszervegyészeti gyár és gyógyárunagykereskedés r. t. (Budapest VII, Dembinszky ucca 4.) pályázatot hirdet a Kaliment gyógycukor propagálását szolgáló plakátra a következő feltételek mellett:

1. A tervezendő plakát nagysága 18×24 cm, amelynek azonban felnagyíthatónak kell lennie.
2. A plakát három- vagy többszínnyomásra legyen alkalmas.
3. A plakátnak elsősorban a Kaliment-nek, mint gyógycukornak, szájfertőtlenítőszernek kell hatásos propagandául szolgálnia, de úgy, hogy a plakát rajza megfelelően lekicsinyítve az áru márkáját képezhesse. A pályázatot kiíró cég egyszerű, figurális megoldást kíván.
4. A plakát szövege: „Kaliment gyógycukor köhögés, reketség, szájfertőtlenítés. Egy doboz ára 70 fillér". A szöveg változtatható, de a fenti intenciókat teljes mértékben érzékeltetnie kell.
5. A benyujtott terveket zsűri bírálja felül, melynek tagjai: Tábor János grafikusművész, dr. Mihályffy Ernő, Az Est szerkesztője, Balogh Sándor, a Reklámélet felelős szerkesztője és a Pharmacia r. t. részéről Strausz Imre igazgató.
6. Benyujtási határidő: 1932. évi május hó 30., déli 12 óra. A pályázatok jelige alatt a Reklámélet szerkesztőségéhez (V, Bálvány ucca 12.) nyujtandók be, boríték kíséretében, mely boríteknak a pályázó művész nevét és pontos címét kell tartalmaznia.
7. A zsűri a legjobbnak tartott pályaművet 100.— pengővel díjazza.
8. A díjazott plakátterv kizárólagos sokszorosítási és közlési joga a pályázatot hirdető cég tulajdonába megy át. A pályázó művész a pályázaton való részvétellel együtt tudomásul veszi a cég azon feltételét, hogy a díjnyertes terven esetleg a cég kívánsága szerinti kisebb változtatásokat kell eszközölnie.
9. A nem díjazott tervek 1932 június 10-ig a Reklámélet szerkesztőségében a benyujtók rendelkezésére állanak. Fenti időponton túl azokért sem a pályázatot hirdető cég, sem pedig a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

1958
610

Könyvhét — könyvművészet

Az idei könyvhéten könyvesboltjaink, könyvsátraink gazdag változatosságban tárták olvasóközönségünk elé könyvkiadásunk dús termését. 80 új mű 600 000 példánya ünnepelte a magyar kulturális forradalmat, Magyarországon soha nem adtak ki és nem olvastak annyi könyvet, mint ma. Ezt a könyvhét nagy sikere mutatja.

A könyvét a mai magyar irodalom ünnepe volt. A kiadott 80 műnek jó háromnegyede élő és klasszikus szépirodalmi és ifjúsági könyv volt, melyből 28 mai magyar író új műveként jelent meg.

A könyvek megjelenése külsőleg is magára vonta olvasóközönségünk figyelmét, melynek a tartalom iránti magasrendű igénye egyre inkább a szép külső forma iránti követeléssel is párosul. Ennek hatására kiadóink egymással versenyezve öltöztetik kiadványaikat választékosabb formába. Ez eredményezte azt, hogy a magyar könyvkiadás művészi színvonala az utóbbi években sokat javult.

Számos olyan könyvvel találkozhattunk az idei könyvhéten, amelyek kiállítása a könyvművészet magas követelményeinek is megfelelt.

A szép könyv kialakítása igényes művészi feladat. A könyv elemeinek harmóniába kapcsolása a tervezőművésztől fejlett ízlést, nagy könyvkultúrát, művészeti és technikai ismereteket kíván. A könyv nem öncélú műalkotás, hanem használati tárgy, amelynek megvannak a maga csaknem félévezredes művészeti hagyományai. A múlt század közepe óta a könyvművészet értelmezésében Európa-szerte téves nézetek uralkodtak. Azt tartották művészi könyvnek, melyben a legtöbb, más művészetek területéről kölcsönzött elemet zsúfolták össze; így születtek meg a századvég különböző díszkiadású albumai, a könyvművészet többnyire elrettentő példái.

A szép könyv mai célkitűzéseink szerint a nagy műgonddal alkotott, a maga célját és rendeltetését helyesen betöltő könyv. A legolcsóbb tömegtermék is lehet tehát művészi kiállítású; a szép könyv nem kevesek féltve őrzött kincse többé, hanem kultúrszomjas századaink legjobb, legkönnyebben hozzáférhető, ízlésnevelő eszköze. Avatott könyvművész a nagy példányszámú, olcsó anyagból készült könyvet is célszerűen, művészi módon önti formába. A szocialista országok égető könyvművészeti problémája éppen ez: a nagy példányszámban megjelenő, mindenki által hozzáférhető áron értékesíthető kiadványok művészi megalkotása. A magyar kiadók is erre törekszenek. Ilyen törekvéseket látunk például az Európa Könyvkiadó évről évre felfelé ívelő színvonalú kiadványaiban. Könyvei sajátos új hangon szólalnak meg. Ez a hang modern és a választékos formátumban és tipográfiában a kötésben, és illusztrációban egyaránt jelentkezik. Kötéstervei – miként a burkolók – sok színt, ötletet tükröznek s az irodalmi tartalomnak a formával való helyes ötvöződését mutatják. Különösen dicséretre méltó az a műgond, amellyel a szovjet irodalom remekeit teszi a magyar közönség számára kedveltté, mint pl. a könyvhéten megjelent könyvek közül Kuprin: A boszorkány c. művét.

A könyvhét legszebb könyvei az Európa, a Magyar Helikon és a Képzőművészeti Alap Kiadónál jelentek meg.

Az Európa Kiadónál a könyvhét alkalmából megjelent legigényesebb kiadvány Illyés Gyula: Kínai szelence c., a kínai irodalom gyöngyszemeiből összeválogatott gyűjteménye. Kötését és borítóját Kálmán Klára tervezte. Az illusztrátort a kínai grafikai művészet nagy hagyományai ihlették meg. már színharmóniájában is: a fekete vászonkötésen ötletesen elhelyezett, vésett nyomatú, aranyrajzos kínait látunk. A borítón sárga alapon, fekete rajzú, halk álomba mosódó stilizált kínai mesetáját; a háttérben lebegő hegyvonulatot, diagonálisan elhelyezett vízpartot, szélfútta bokrokkal, kikötött bárkával. A versek alatt a szellemes elrendezésű, sárga-fekete színharmóniában komponált ötletes rajzokon erős nyomot hagyott a kínai grafikai kultúra. A versek egy-egy motívuma cseng vissza bennük: magányos bárkák vesztegelnek a folyóparton, egy oldalt hajló krizantém, szőlőfürt bűvöl el odavetett könnyedségével. A kötet „az év legszebb könyve" címére méltán pályázhat.

Figyelemreméltó kiadvány Mao Tun: Selyemhernyó című regénye, Molnár Ágnes linóleum-metszeteivel. Az illusztrátort szintén megérintette a kínai művészi hagyomány, de Kálmán Klára rajzos jellegű illusztrációival ellentétben, művein a folthatás uralkodik. A tipográfia (kövér primusbetűk) megválasztása – úgy érezzük – nem eléggé szerencsés.

Rudas Klárának a Modern Könyvtár köteteihez készült borítója absztrakt formatörekvésével, a kiadó sokirányú stiluskísérleteit mutatja. A modern művészi törekvések ismét más irányzatát; a könyvművészetben helyesen alkalmazott postimpresszionizmust képviseli Szász Endrének Sabatics: Bulvar c. könyvéhez készült, piros alapon fekete keretbe rajzolt címképes borítója és Anna Frank naplójának Papp Klára által tervezett, szürke-fehér színakkordra komponált finom borítója és kötésterve.

Az Európa Kiadó legszebb kiadványai közé tartozik Lukianosz: Istenek, halottak, hetérák c. műve, amely csontszín bőrkötésben, gazdagon illusztrálva jelent meg. A remekművű kötést a görög vázafestők modorában tervezett, vonalas megoldású arany-

vésetű rajz ékesíti (Csillag Vera). A magasszínvonalú illusztrációk stílusa a kötésterv stílusával sajnos nem áll összhangban. Vitatott könyvművészeti kérdés, hogy az illusztrációkat lehet-e így külön, úgyszólván mellékletként hozni, mert így reprodukció hatását kelti. Véleményünk szerint az illusztrációnak a könyvvel szorosabb egységet kell alkotnia.

A szép könyv szolgálatának nemes célkitűzésével nemrég megindult Magyar Helikon Kiadó három szép kötetet adott ki az idei könyvhétre. A kiadó rövid fennállása alatt meghódította a magyar olvasóközönséget, bár kötetei a speciális anyagok felhasználása miatt más könyveknél viszonylag drágábbak. Az irántuk megnyilvánuló érdeklődés olvasóink egészséges szépérzékét mutatja. A Csepeli Vasműben a Magyar Helikon minden könyve pillanatok alatt gazdára talál, sőt nem kicsi azoknak a száma sem, akik a Helikon-köteteket könyvművészeti szépségük miatt gyűjtik.

A könyvhéten megjelent legigényesebb Helikon-kiadvány Balázs Béla: Mesék a szerelemről c. műve, melyben az író meséinek költői világát Kass János artisztikus illusztrációi elevenítik meg. A művész képzeletét Balázs Béla költészetének tündérvilága különösen Wan-Hu-Csen meséjében ragadta meg. Illusztrációi kevéssel sokatmondóak, a színfolt-elhelyezés friss és ötletes, a színharmóniák finomak. Sikeresen oldotta meg az egymástól korban és környezetben (kínai, hindu, középkori, modern) igen eltérő tartalmú mesék illusztrációinak összehangolását. A keleti tárgyú mesékben a kínai klasszikus rajzművészet, az európai tárgyú mesék illusztrációin pedig a modern francia művészet, elsősorban Picasso hatása érezhető. A könyvet zöld kreppnylon kötésben jelentették meg. Kötése az arany címfelirattal, a fekete nyomású címrajzzal frappáns megjelenésű. A kiadó e művével a modern bibliofilia megteremtése felé tesz sikeres lépést. Heltai Jenő: Az ezerkettedik éjszaka c. műve fehér, bordó és világoskék kecskebőr kötésben, valódi arany nyomással jelent meg, Kondor Lajos friss illusztrációival. Címoldala igen szép, hangulatos, a tipográfia nagy műgonddal készült (Lengyel Lajos), a folthatású illusztrációk azonban technikailag kevésbé sikerültek, helyenként elmosódottak.

Modern könyvművészetünk sok fejtörést okozó kérdése a gyermek- és ifjúsági könyvek megfelelő kiállítása. A Magyar Helikon Szép Ernő: Mátyás király tréfái c. kiadványa artisztikus megjelenésével új színt hoz mesekönyveinkbe. A többszínnyomású mesekönyv illusztrációit Zórád Ernő készítette sok ötlettel és humorral. Kiemeljük a Rókafogta csuka, Mit ebédelt Ali bég, Mátyás király Gömörben című mesék illusztrációit. A tipográfia, a képszerkesztés kitűnő, helyenként meghökkentően merész és modern. Az illusztrációk színharmóniája választékos ízlésre vall, csendéleti részletei hangulati értékekben gazdagok, melyet még kiemelnek a váltakozva használt, különböző színpárok (A csillagász meg a szamár, Mátyás király Gömörben, Mátyás kovácsa, Vízkereszt című mesék illusztrációi).

A Magyar Helikon nagy fáradsággal igyekszik felélesztení a lino- és fametszetes technikát, mely utóbbiban Kner Imre hagyományát követi. Háy Károly László linoleum-metszeteivel adta ki a könyvhétre Sándor Kálmán: A legsoványabb tehén esztendeje c. művét és Varsányi Pál fametszeteivel Kassák Lajos: Angyalföld c munkáját.

A kiadó helyesen használja fel a haladó művészeti és műszaki hagyományok ápolása mellett az új sokszorosító eljárásokat és a műanyagok-adta lehetőségeket a modern magyar bibliofilia kialakításának érdekében.

A könyvhét legszebb könyve, egyben a magyar könyvkiadás remeke a Rajzművészet mesterei II. kötete. A kiadvány a Szépművészeti Múzeum modern rajzait mutatja be, gondos válogatásban, tudományos igényű bevezető tanulmánnyal. A Szépművészeti Múzeum Grafikai osztályának büszkeségeit, a modern európai rajzművészet gyöngyszemeit, többek közt a leheletfinom korai angol rajzokat, a modern francia művészet legkiválóbb képviselőinek (Delacroix, Manet, Renoir, Carpeaux, Rodin, Maillol, Sisley, Toulouse Lautrec, Van Gogh, Picasso) költői szépségű lapjait színben és méretben teljesen az eredeti hatását keltve, tartalmazza. A kötet nyomdatechnikánk büszkesége; az Offset és Kossuth Nyomda kimagasló eredménye. Nyomása és tipográfiája a magyar nyomdászok szakmai színvonalát bizonyítja. Kötés- és címlapterve a tartalomhoz méltó, a betűtípus jól választott, a tipográfia artisztikus. Az egész kötet kiállítása művészi és világviszonylatban is jelentős bizonyítéka a magyar ízlésnek és szakmai igényességnek. A mű a Képzőművészeti Alap kiadóját dicséri.

Könyvművészetünk fontos kérdése az illusztráció. Kiadóvállalataink általában legtehetségesebb grafikusainkat foglalkoztatják ugyan, de még nagy számban találhatók művészileg gyenge minőségű illusztrációk. A kiadók nem mindig választják ki kellő gondossággal a feladat jellegéhez legmegfelelőbb illusztrátorokat, hanem gyakran megelégszenek gyenge képességű, vagy éppen dilettáns rajzolókkal is. Ez leginkább a képeskönyv-jellegű kiadványok kiadásánál mutatkozik, ahol pedig a könyv leglényegesebb része a képanyag. Ezen a területen tehát a színvonalat emelni kell. Gyermekkönyveket megjelentető kiadóinknak a fiatal és tehetséges grafikusok egész sorát kell munkába állítaniok, mert ezek szakmai tudásukon kívül fiatal koruk révén közelebb állnak a gyermekek lelki világához és vizuális igényéhez.

A könyvhétre kiadott gyermekkönyvek közül vá-

Kálmán Klára
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR GRAFIKA

lasztékos ízlésével Weöres-Károlyi Amy: Tarka forgó című kötete emelkedik ki (Magvető Kiadó). Szántó Piroska gyermekrajz-ihlette illusztrációival eltalálta a versek bűbájos hangulatát, különösen a zodiákus jegyeivel díszített naptári hónapok illusztrációi emelkednek ki ötletes frissességükkel (április, május, november, december).

A Móra Kiadó legsikerültebb könyvheti kiadványa Szerafimovics: Vihar a tengeren című műve. A választékos formátumú, gondosan tipografizált könyvecske jól komponált borítóját és finom kötéstervét (sötétkék vászon, bal sarkában vonalas-rajzú, arannyal nyomott vitorláshajó) és posztimpresszionista stílusú hangulatokban gazdag illusztrációit Szász Endre tervezte. A nagyon artisztikus illusztrációk burkolólaphoz hasonlatos lakkozása nem emeli az illusztrációk értékét.

A Móra Kiadó ifjúsági könyvei között megemlítjük még Thury Zsuzsa: Ördögtánc c. művének jól sikerült borítóját, melyeket Zsoldos Vera rajzolt.

Magyar irodalommal foglalkozó kiadóink is több, magas esztétikai igényű könyvvel szerepeltek a könyvhéten. A Magvető Kiadó könyvei közül Illés Béla: Válaszúton című, ízléses alakú kötete méltó figyelemre. Molnár Ágnes tervezte az egyszerű szürke vászonkötést, a lírai hangulatú, szénrajzos illusztrációkat és falusi tájat ábrázoló borítót.

Ugyancsak a Magvetőnél jelent meg Krúdy: Asszonyságok díja című műve. Csillag Vera artisztikus kötésterve Krúdy idő és tér felett lebegő, átható romantikus hangulatát, csak az álmokban létező kisvárosainak levegőjét, amelyek között a múlt árnyéka nesztelen suhan, ihletett kézzel ragadja meg. Kondor Lajos igényes rajzai azonban jellegükben nem egyeznek a borítóval, zavarják egymást s ennek a könyv harmónikus egysége vallja kárát.

A Szépirodalmi Kiadó legigényesebb kiadványa a Tihanyi ekhóhoz című, jó formátumú, gondosan tipografizált verseskötet. Nyersszínű vászonkötésén Bartha László tihanyi múzsáját, borítóján pedig Egry József badacsonyi tájképét látjuk. A versek között legjobb művészeink merészen, passpartout nélkül alkalmazott balatoni rajzai gyönyörködtetik az olvasót. A kötet olyan, mint egy szimfónia a Balatonról, amely évszázadokon át annyi művészünknek adott örömet, élményt, feledést, megnyugvást és ihletet.

Szabó Lőrinc: Örök barátaink címen összegyűjtött versfordításai választékos formában, szürke alapon fekete, bordószürke rajzoltbetűs feliratú elegáns borítóban láttak napvilágot.

A kiadó művészeti törekvésében az absztraktabb irányzatot Papp Klára Fodor József: Idők útján című verseskötetéhez készült, egyszerűségében is sokat mondó kötése és borítója képviseli.

Új formátummal kísérletezik a kiadó Kálnoki László: Szeszélyes szüret című verseskötetével. A négyzetes alak kitűnően hat, különösen Kálmán Klára borítója szerencsés megoldású; fekete lakkozott alapon, lendületes, rajzoltbetűs, jól komponált címfeliratával. Gerő János: Szerencse nélkül című művének ízléses kötésterve és lírai hangú borítója Würtz Ádám tehetséges munkája.

A Bibliotheca Kiadó választékos ízlésű kiadványa Fajth Tibor Pucciniról szóló könyve, Puccini aláírásával díszített kötésével, szép gerincével s kottalapból alkotott borítólapjával (Szekeres István munkája).

A könyvhét eredményeit összegezve tehát megállapítható, hogy könyvkiadásunk a tartalmi igények mellett a könyvek külső megjelenésére is egyre nagyobb gondot fordít. A könyveknek, mint egységes iparművészeti alkotásoknak megtervezése terén mutatkoznak ugyan hiányosságok, de az új könyvek a tipográfia, az illusztrálás, a gondos műszaki kivitel követelményeinek egyre inkább megfelelnek.

Dr. Pataky Dénesné

Gépek és készülékek nyomó

Az NDK Műszaki Egyesületének 3. nyomdagéptechnika értekezlet

N. WOL

Az offset- és mélynyomás olyan területekre is benyomult, melyekről korábban azt hitték, hogy a magasnyomtatás számára vannak fenntartva.

Ennek az a magyarázata, hogy ezeket a technikákat céltudatosan fejlesztették, ami nemcsak jobb minőséghez, hanem sok esetben a magasnyomtatásnál sokkal gazdaságosabb eredményekhez vezetett.

Ebben az összefüggésben nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a rotációs nyomtatás elvét mi-nőségi nyomtatványok készítéséhez az offset- és mélynyomógép-gyártásban már korábban alkalmaz-ták és ezáltal megteremtették a nagyobb géptelje-sítmények előfeltételeit.

A magasnyomtatásban újabban szintén alkalmaz-nak ívnyomó rotációsgépeket, melyeknek gazdasági kihatása azonban az egész magasnyomtatásra vo-natkoztatva még alig érezhető.

A megrendelők szempontjából teljesen mindegy, hogy a nyomtatvány milyen nyomtatóeljárással készül. Ő minőségileg magas színvonalon álló ter-méket akar mennél alacsonyabb áron.

Az egyre erősödő konkurrencia hatására a ma-gasnyomtatás a hátrányos munkamódszerek meg-változtatása révén már évek óta a gazdaságosabb munka elérésére törekszik. Ez attól függ, hogy milyen mértékben sikerül a következő út felisme-rését érvényre juttatni és megfelelő változtatásokat keresztülvinni.

A gépgyártás mind jobb és teljesítőképesebb gépek gyártására törekszik. Korszerű kétfordulatú gépekkel, pl. a 70 × 100 cm-es osztályban, 4000 ív/ó gépteljesítményt is sikerült elérni. Tudjuk azonban, hogy a gyakorlatilag elérhető géptelje-sítmény ennél rendszerint sokkal alacsonyabb.

A teljesítményhatárt a nyomóforma, a papír és

fejtegetések során rámutatunk, hogy milyen héza-gokat kell kitöltenünk. Ezek a nyomóformára vo-natkoznak. Ez az előadás azonban csak a sík nyomóformával foglalkozik, mert a köríves nyomó-forma minőségi célokra való felhasználási terüle e ez idő szerint még jelentéktelen.

A nyomdaipari üzemek arra törekszenek, hogy a gépek helyes technológiai felhasználásával gaz-dasági értéküket teljesen kiaknázzák. Itt olyan módszereket kellene alkalmazni, amelyekről a gép-gyártóipar már évtizedekkel ezelőtt felismerte, hogy ezek a gazdaságos gyártás feltételei és végső soron a mellékidők csökkentésére irányulnak.

A szervezési intézkedések és következetes szab-ványosítás mellett a gépgyártásban arra töreked-tek, hogy az alkatrészeket olyan pontossággal ké-szítsék, hogy az összeszerelést utólagos megmun-kálás nélkül végezhessék. A tűrési határok meg-adásával rögzítették, hogy egy gépalkatrész milyen méret- vagy fajlagos tulajdonságeltét ést mu athat fel, anélkül, hogy a beépítést vagy a működést zavarná. A szerszámok, berendezések, technológiai eljárások azok az eszközök, melyekkel a szükséges pontosság annak nehézségi foka szerint elérhető. Mérőeszközökkel állandóan ellenőrzik a munka-területeket. A gépgyártó üzemek olyan mértékben gazdaságosak, mint amennyire módjukban áll a gyártásban ezeket az alapelveket érvényesíteni.

A nyomóformák kikészítése – fajták szerint – sok hibalehetőséggel járó technológiai folyamat. A pontossági igények rendkívül magasak. Minél pon-tatlanabbak a formák, annál több időt kell beiga-zításra és egyengetésre fordítani. A nyomóforma-előkészítő részleg felállítása, az, hogy a termelő nyomógépeket a mellékidőktől mentesítsék, helyes.

Kálmán László

Lőrinc

építén

l.

MMÉ Évk

1934. 217 l

amat.
laggal jelöltek ajánlatát jóváhagyás erjesztették a kir. itélőtáblához.

izsa. (Takarmány és tüzelő-szállitás.) A Nagykanizsa állomá-ezett honvéd csapatok részére szük-na szállitását 59·85 f egységáron 35 f ért, alomszalma szállitását 13·86 f n 9106 k 02 f ért, ágyszalma szálli-egységáron 441 k-ért Rosenberg a tüzifa szállitását 8·50 k egység-k-ért Fürst Sándor zalaegerszegi sok nyerték el a nagykanizsai 20. e. kezelőbizottsága által a julius tt árlejtés alapján.

Takarmány és tüzelőanyag s.) A Pécs és Kaposvár állomásokon m kir. honvéd csapatok részére tember 1-től 1910. augusztus 31-ig akarmány és tüzelőanyag szállitását honvéd gyalogezred kezelő bizott-julius 13-án tartott árlejtésen a cégek nyerték el és pedig a pécsi zükségletének szállitását: Krausz Veisz Mór fiai (Pécs) széna szálli-egységáron 39.096 k 46 f, alom-llitását 13·93 f egységáron 14.448 k zalma szállitását 6·89 k egységáron 5 f-ért a fuvarozési költség nélkül, és kir. szab. Dunagőzhajó-saság pécsi darabos kőszén szál-) k egységáron 3447 k 60 f-ért, er Rezső és fiai (Pécs) tüzifa szál-egységáron 9360 k-ért, a kaposvári zükségletének szállitását: Mező-gi ipar r. t. (Kaposvár) tüzifa 9 k egységáron 3510 k, Ungár svár) zab szállitását 78 f egység-k 20 f, Frank Hugó (Kaposvár) litását 54 f egységáron 1971 k, 101 k, törött vörös rézr vassal 60 k, törött fén 6 k, darura drb.-ként 29

Elfogadtatott: Blau kovácsolt vasra, Grün v horganylemezre és vassa Friedmann Simon aj. Reichenfeld Lipót törött fémre és ólom Stein ajánlata a vaspléh ajánlata a ruggyanta h vörösrézre. A törött öntö eladására ujabbi árverés igazgatóság.

Budapest. (Selejttá A dohányjövedéki közpo kir. dohánygyáraknál 190 3 évi időtartam alatt ös selejttárgyak eladására a u senytárgyalást tartott. Ajá M. és fiai csak három jute vászonra 15.097 k Biach az összes tárgyak 65 f, Deutsch Mór és vászonra a budapest—e gyár kivételével egy évre Lajos az összes tárgyakra

Döntés nem történt.

Budapest, (Ócska f adása.) A máv. anya szakosztályában julius 2 a budapest-északi és istvá tárakban összegyült ócsk adására. Ajánlatot tettek: fia (Budapest) a) az ész ból tömitési fémre 32·17 124·17 k, fehérfémmel 120·17 k, sterró fémforgá vörösrézre 124·17 k, b) az sárgaréz csőre 100·34

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kalmán Mária iparmüvész

CSEPEL

1969 FEB 7

nek.

KÁLMÁN MÁRIA iparművész kiállítása ma, pénteken este 6 órai kezdettel nyílik a Pince Galériában (IX., Mester u. 5). Megnyitó beszédet mond Oláh János, a Munkásotthon népművelési előadója.

Kalmán Márton

Ft/nap. Jövedelem nélkülieknek és diákoknak: **950,- Ft/nap.** Üdülés térítési díja: **2 700,- Ft/fő/nap** — egyágyas elhelyezés; **2 200,- Ft/fő/nap** — kétágyas elhelyezés; **1 700,- Ft/fő/nap** — gyermekeknek tizenkét éves korig.

BÚCSÚK

Mátraverebély-Szentkúton szeptember 4-én és 5-én Kisboldogasszony búcsúünnepét tartják. 4-én 18 órakor vigília mise és körmenet, utána szentségimádás, keresztútjárás, éjfélkor szentmise, majd éjszakai virrasztás a bazilikában. 5-én 9 és 10,30 órakor szentmise. A nagymisét Seregély István egri érsek tartja. 14 órakor litánia. **Szeptember 12-én Szűz Mária Szent Neve** búcsúja. Szentmisék 9 és 10,30 órakor vannak.

Sümegen a kegytemplom őszi Mária-búcsúját **szeptember 12-én** tartják. A 10 órai ünnepi szentmisét Kovács Bánk tartományfőnök végzi. **Szeptember 11-én** 18 és 21 órakor szentmise, majd éjszakai virrasztás. 12-én este a máskor szokásos engesztelés elmarad.

Bodajk ősi kegyhelyén Szűz Mária Nevének búcsúját **szeptember 12-én** tartják. Szombaton 17 órakor búcsúi megnyitó, 17,30 órakor keresztút a Kálvárián, 19 órakor szentmise és körmenet. Ezt követően szentségimádás, éjféli szentmise és virrasztás. Vasárnap reggel 6 órától szentmisék. Az ünnepi szentmisét Takács Nándor püspök úr mutatja be 10,30 órakor. 14,30 keresztút a Kálvárián, 17 órakor záró szentmise.

Óbudai főplébánia templom Kisboldogasszony búcsúját **szeptember 8-án 18 órakor** tartják, melyen Legeza László görög katolikus főesperes aranymiséjét mutatja be. **Szeptember 9., 10. és 11-én 18 órakor** Kiscelli triduum: szentbeszédsorozat a keleti egyház Mária-tiszteletéről. A szentbeszédeket Legeza László tartja. **Szeptember 12-én 18 ó.** ünnepi szentmise a Kiscelli búcsú alkalmából. A szentmisét és a szentbeszédet Dékány Vilmos püspök úr mondja. A szentmisén Schubert: G-dúr miséje hangzik el a templom kórusának és zenekarának előadásában. A szentmise után tábortűz és ünnepi est lesz a Péter-Pál Ház udvarán.

Petőfiszállás-Szentkút kegyhely Kisboldogasszony-napi búcsúját **szeptember 5-én** tartják. Előtte szombat este 20 órakor szentmise és gyertyás körmenet. Éjszakai ájtatosságok, majd szentmise. Vasárnap reggel 6 órától a zarándok csoportok fogadása és közben szentmise. 10 órakor ünnepi szentmise és körmenet. A prágai kis Jézus szobránál megáldják a gyermekeket. A Mária Múzeum mindkét nap megtekinthető. Cím: **Pálos Kolostor, Petőfiszállás-Szentkút 6113 Tel.: 06-76-379-111.**

A Szekszárd Remete kápolna Kisasszony-napi búcsúját **szeptember 5-én** tartják. Az ünnepi szentmisét, szentbeszédet és körmenetet 10 órakor Pavlekovics Ferenc püspöki helynök úr tartja. Előző este 20 órától litánia, rózsafüzér, szentségimádás, keresztút, éjfélkor szentmise a kápolnánál."

Máriaremetén a bazilika Kisboldogasszony búcsúnapját **szeptember 8-án 10,30 órakor** tartják. Szentbeszédet mond Vaslabán Csaba mernyei plébános. **Szeptember 12-én 10,30 órakor** főpapi szentmisét és szentbeszédet mond Tempfli József nagyváradi megyéspüspök úr.

Vasváron a Mária neve búcsúját **szeptember 12-én** tartják. 11-én 19 órai szentmise után gyertyás körmenet a Szentkútra. 12-én minden órában szentmise. A 10 órai szentmise után körmenet. A búcsú napján 12 órakor és 19 órakor is van szentmise. A zarándokok búcsúztatása 14 órakor litánia keretében.

Mátraszentimre-Fallóskúton szeptember 8-án Szűz Mária születése ünnepén a szentmise 12 órakor kezdődik. **Szeptember 11-én** virrasztás, **szeptember 12-én 12 órakor** szentmise.

Márianosztrai pálos engesztelő kegyhely búcsúját **szeptember 12-én** tartják. A szentmisék 8,30 és 10,30 órakor kezdődnek.

Vác-Hétkápolna ősi búcsújáró helyen **szeptember 12-én** tartják a nagybúcsút a Szűzanya tiszteletére. Az ünnepi szentmisét és szentbeszédet 10 órakor Keszthelyi Ferenc püspök úr mondja. A körmenet az elmúlt évekhez hasonlóan 9 órakor indul a székesegyháztól, ahol a zarándokok gyülekeznek. A szervező papság nagy örömmel látná, ha a **kedves hívek népviseletben, otthonról hozott szobrokkal, zászlókkal jelennének meg**. A buszoknak, autóknak fenntartott helyek lesznek a ferencesek temploma előtti téren, a székesegyház körül és a Hétkápolna stadion felőli részén. Szeretettel várnak mindenkit, hogy a Magyarok Nagyasszonyának további segítségét és oltalmát kérjék.

Péliföldszentkereszten szeptember 12-én a Szent Kereszt felmagasztalásának búcsúünnepét tartják. Az ünnepi szentmisét és szentbeszédet Parádi Gyula Budapest, Bakáts téri plébános úr mondja. A szentmise 11 órakor kezdődik a Kálvárián.

Celldömölkön a nagybúcsút **szeptember 12-én 10 órakor** tartják. A szentmisét bemutatja Seregély István egri érsek. Előtte szombaton 18,30 órakor szentmise, egyben jubileumi megemlékezés a tíz éves Magyar Máltai Szeretetszolgálatról. Szentbeszédet mond Kozma Imre pápai protonotárius, a szeretetszolgálat elnöke. Bíró László püspök, a szeretetszolgálat lelki vezetője a „Szeretetről" tart előadást.

Gödöllő-Máriabesnyő Kisboldogasszony főbúcsúját **szeptember 4-5-én** tartják. 4-én a 19 órai szentmisét Lukács András apát-plébános úr mutatja be, utána gyertyás körmenet, szentségimádás, keresztút, temetői ájtatosság éjszakai virrasztással. 5-én 10 órakor az ünnepi szentmisét Marosi Izidor püspök úr celebrálja. Mária nevenapja búcsúját **szeptember 11-12-én** tartják. 11-én a 19 órai szentmisét Ullman Péter premontrei kormányzó, perjel, a vasárnapi 10 órai szentmisét Nagy László Tamás kapucinus tartományfőnök mutatja be. A szentmisén ünnepélyes örökfogadalmat tesz Bazsó A. Mihály testvér.

Jásd-Szentkút őszi nagybúcsúját **szeptember 12-én 11 órakor** tartják. Az ünnepélyes szentmisét Kiss Ulrich SJ mutatja be.

Alsószentiványon szeptember 13-án Kemenes Gábor, Miksó Sándor és Papp Géza atyák tartják az ünnepi szentmiséket. Az ünnepi szentmisék között a Nagyboldogasszony lovagjai vezetik az engesztelő imaórát.

A Baja melletti Vodicai Mária leányai nagybúcsút **szeptember 11-12-én** tartják. Az ünnepi nagymisét **12-én 10 órakor** Bábel Balázs érsek úr mondja. A búcsút a szegedi ferences atyák és a budapesti ferences missziós nővérek vezetik.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA

Új Ember

KATOLIKUS HETILAP

http://www.vjrktf.hu/ujember.htm
E-mail: ujember@drotposta.hu

Szerkesztőbizottság:
elnöke: Bíró László püspök
tagjai: Andrásfalvy Bertalan, Kindler József, Kopp Mária, Korzenszky Richárd, Kovács Péter, Zelnik József

Főszerkesztő és felelős kiadó: Tarjányi Zoltán
Főszerkesztő-helyettes: Kipke Tamás
Főmunkatárs: Szerdahelyi Csongor
Szerkesztőség: Bókay László, Cser István, Elmer István, Szeghalmi Elemér, Szigeti László, Szikora József, Tóth Sándor
Tördelés: Kálmán György

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1053 Budapest, Kossuth L. u. 1., I. 1.
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 111.

Telefon:
előfizetés, terjesztés: 317-3438/113
hirdetésfelvétel: 317-3933/125
könyvesbolt: 317-3933/123
szerkesztőség: 317-3933/120
fax: 317-3471

Csekszámla:
OTP VII. 11702024-20168207 sz.
Templomi árusítás és előfizetés az Új Ember Kiadóhivatal útján.
Előfizetési díjak: negyedévre 750 forint, fél évre 1500 forint, egész évre 3000 forint.
Előfizethető külföldről az Inter-Európa Bank RT-nél (H-1053 Budapest, Szabadság tér 15.) vezetett 11100104-1971940704 sz. számlán.
Éves előfizetési díj:
a szomszédos országok esetén 30 USD, más európai országok esetén 45 USD, tengeren túli országokban 60 USD vagy annak megfelelő más pénznem. Csekk esetén +30%.

Terjeszti a Magyar Posta Rt., HÍRKER Rt., NHE és alternatív terjesztők
ISSN 0133-1205

Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: Lendvai Lászlóné vezérigazgató

TATÁS

...kéves gyakorlattal ..., németórák. Tel.:

OGOSÍTVÁNY az ÁL! Bp. VI., Hajós ...ínvonalas oktatás, ...rben, diákkedvez... ...izetés utólag. Tel.: ...-4286; 369-9210. ...tó.

A! Tanfolyamok in... ...ten, Piliscsabán, ...fő esetén kihelye... ...t indítunk. Részlet... ...portos képzés, tan... ...és. Akinek minden ...e sikerül, sorsoláson ...RHET! a tandíjat. ...-326, 06/20-984-...06-2879.

...ngoraoktatás, néme... ...Gyakorlási lehető...

SZOCIÁLIS jellegű ápolási munkát vállaló, kórházi gyakorlattal és gépkocsival is rendelkező ápológondozó hölgyet vagy gyógytornászt keres Budapesttől 17 km-re lévő pályi intézmény. Szeretettel várjuk. Tel.: 06/23-344-050. Ha üzenetet hagy, visszahívjuk.

FIATALOS nyugdíjas házaspárt keresünk házmesternek budai társasházba. Jelige: „Társasház 825".

SZAKKÉPZETT festő, mázoló, tapétázó szakmunkást felveszek. Erkölcsi bizonyítvány szükséges. Tel.: 246-4921.

NYOLC hónapos kisfiúnk mellé keresünk megbízható baby-sittert, heti négy teljes napra. Tel.: 246-4725 (este).

KÁNTORT keres, lehetőleg frissen végzettet Vác közeli egyházközség. Jelige: „Mária Magdolna

FIATAL házaspár keres zöldövezeti, világos, csendes, emeleti kéthárom szobás lakást, vagy elcserélné értékegyeztetéssel hasonlóra, negyvenhárom nm-es, XI. kerületi lakását. Tel.: 361-4367.

ÚJPALOTÁN lakás kiadó két diáklánynak. Tel.: 417-4719.

MEGBÍZHATÓ, egyedül élő nyugdíjasnő részére lakást biztosítok, 83 éves nagynéném mellé ápolás besegítéséért. Tel.: 295-2625.

KIRÁLY utcában lévő másfél szobás, csendes, világos lakásba hívő bérlőtársnőt keresünk német egyetemista lány mellé. A fél szoba szabad. Telefon-üzenetrögzítő: 276-8528.

VENNÉK 1,5 szobás lakás Budapest belső kerületeiben. Tel.: 365-0721.

KIADÓ egyetemistáknak távfűtés... ...garzon...

ALBÉRLETET keres másfél hónapra két fiatalember, Bp.-belvárosához közel. Érd.: 06/22-347-101.

VÉCSEN három szobás, összkomfortos (gáz, közp.fűtés, garázs) parasztház, nagy kerttel eladó. Tel.: 06/87-327-058.

GARZON lakást keresek Budapesten a 6-os villamos vonalán. Érd.: 06/30-900-8439.

HÁZASSÁG

KERESZTÉNY szellemiségű házastárskereső iroda. Minden korosztálynak! Tel.: 326-0073.

HEGYVIDÉKEN, rendezett körülmények között élő rk. özvegy pedagógusnő, lelki társát keresi 65-70 éves korú, független, intelligens úr személyében. „Őszi verőfény 846".

49/162 diplomás nő várja rendezett életvitelű, egyenes jellemű,

„Istenöm, hát..."

Mátyás téri magányában támadtak rá. Valószínűleg kis szerszám koppant az orrán. Ám kis szerszámocska is tud nagyot ütni, kivált, ha a szándékban vandalizmus van. Lett légyen is a kis szerszám kalapács, vagy egy útszélről fölkapott rozsdás vas, mindegy: koppant. És zúzott.

Szegeden, a ferencesek Mátyás téri temploma előtt áll századunk legnagyobb szakrálisnépélet-kutatójának mellszobra.

Mészkőbe *Kalmár Márton* szegedi szobrászművész faragta, és a szögedi nemzet megnyugvására állíttatott föl 1989-ben.



Bálint Sándor szegedi szobra a rongálás előtt

Bálint Sándor mellszobráról van szó. Annak a szobráról, aki olyan nagyon szerette az embereket: ezrével nevelte korunk tanárait, hogy majdan (jelen időnkben) ők adhassák tovább a tőle kapott bölcsességet, a magyarság szeretetét, a másság megértését, s mindazt a jóságot, amelyet ő, a „legszögedibb szögedi" édesanyjától jussolt. És ez az ember most törött orral „szemlélődik". Az az ember, akit életében — katolikus hitének megvallásáért oly sokszor meggyaláztak, félrerúgtak. Az az ember „néz" most kőszemeivel szomorkásan, akinek úgy látszik, halála után sem lehet nyugovása.

Koppant a szerszám, törött a kőorr, amelynek darabjait kisgyermek kezek szedegették, és vitték anyával a művészhez.

A havibúcsún találkoztam a művésszel, és más szegedi jó lelkekkel. Együtt szomorkodtunk. Az jutott az eszembe, vajon mit szólt volna valaha a nagy tudós, ha életében ilyen törött orrú szobrot látott volna? Talán csak ennyit: „Istenöm, hát nem fértek el tűle?"

Nos, mi is ilyesmin gondolkodtunk. Ám mit számíthat ez a barbároknak, akik jószerével tán nem is tudták, kinek „koppintottak az orrára". Vagy ha igen, akkor jól tudták, miért éppen az ő orrát célozzák meg.

Megfogalmazódott a válasz is, amelynek a megvalósítása nemcsak szegedi, hanem egyetemes magyar érdek is lehet. A kőszobor igen kopott már. Jó lenne bronzba formálni. Talán a ferencesek templomában egy erre a célra kihelyezett perselyt fogadhatná filléreinket, forintjainkat ahhoz, hogy gondolatunk megvalósuljon. Egészen biztos vagyok benne, hogy összeszegyűlik a rá való. Talán a jövő esztendőben, 2000. augusztus 1-jén, Bálint Sándor halálának 20. évfordulóján megtörténhet a szobor újbóli fölszentelése. Fogjunk hát össze Bálint Sándorért, azért a magyar, Európa-hírű emberért, aki oly nemes művekkel ajándékozta meg hazánkat, és aki a Gondviselés oltalmában oly sok áldozatot hozott értünk: az országért, nemzetünkért.

Ifj. Lele József

Mint ördög a szenteltvíztől, úgy

féltek évtizedekig az oktatásügy pártállami irányítói minden vallási vonatkozástól. Mert lehetett-e más oka annak, hogy a tanév kezdetét és végét gondosan elválasztották Kisboldogasszony (szeptember 8.) és Szent Péter és Pál (június 29.) ünnepétől? De még nevetségesebb volt, hogy karácsonyi szünet helyett téli szünetet adtak, és a húsvéti szünet tavaszi szünet lett (igaz, nem is húsvéthoz, hanem április 4-éhez időzítették.)

Az már nem nevetséges azonban, hanem szomorú, hogy mindez ma is így van. Pedig mindenkinek jó volna a tanévnyitó és tanévzáró állandó napja (kicsit rövidebb nyári vakációval) és a karácsonyi, húsvéti szünet becsületes megnevezése (már csak azért is, mert április 4. hamis ünnepe szerencsére megszűnt már). Ne tessék félni, ezektől önmagában senki sem fog megtérni és senki lelkiismereti szabadságát sem fogja sérteni, ha más európai országokhoz hasonlóan karácsonyról és húsvétról nevezzük az ünnepekre szóló iskolai szüneteket. Közel tíz év nem volt elég erre. Akkor vajon mennyi idő kell az úgynevezett ideológiai tárgyak tartalmi megtisztítására?

Rosdy

Olasz Feren

A ciszterci rend bakonyi központjában állította ki az immár országos hírű (mozgó) képalkotó 29 (viszonylag) nagy méretű felvételét. A bemutatott képek a szakrális néprajz, a népi vallásosság tárgyi emlékeit tárják elénk. Pléhkrisztusokat, kő- és fémfeszületeket, Mária-ábrázolásokat, tájban és belülről fényképezett templomokat láthatunk a Kárpát-medence egész területéről, elsősorban Erdélyből és a Du-



Kálmán Péter, festő

K

Magyar Művészet 1928. 143. l.

PÉTER KÁLMÁN. (Drei-Eulen-Kunstbücher. Band IV. Eingeleitet von Dr. Willy Burger.)

A háború utáni időnek a müncheni művészéletben egyik legszámottevőbb, ismert és becsült alakja a magyar *Kálmán Péter.* Az az istenasszony, aki a szerencsét jelképezi, mindkét kezét szívesen nyujtotta feléje: egyikben az erkölcsi elismerés, másikban az anyagi siker, az Isar-parti város művásárjában elérhető legmagasabb tarifa, Kálmán Péter egészen fiatalon, jóval a háború előtt került ki Münchenbe, azzal a tanuló-szándékkal, hogy megszerezze azt, amire még szüksége van a mesterségbeli tudás teljességéhez. Ezek a festőleckékkel eltelő évek Azbé, Löfftz, Wagner és Stuck mellé sodorják tanítványi minőségben. Olasz földön is jár, de ismét visszatér Münchenbe és sorsa úgy alakul, hogy ott marad. Megtelepszik a müncheni festők népes köztársaságában s a hazaszállingózó hírek egyszerre csak úgy beszélnek róla, mint e köztársaságnak mesteri rangot jelentő tagjáról. Kétségtelen, ez a megtelepedés és az az elismerés, amit a kritika nyujtott feléje, nem történhetett meg anélkül, hogy művészete ne símuljon a müncheni hagyományokhoz, ízléshez, festői kezelésmódhoz. Képein nemcsak külső vonások, embertípusok viselik magukon származásuk pedigréjét, az ottani levegőt, az úgynevezett müncheni bélyeget, hanem belső természetükön, felfogásukon és szellemükön is rajta van a délnémet művészet formáló ereje. Főképpen Leibl az, akinek festői realiz-

Mottelynek (VII. Dorottya-utca 12.) *Derkovits Gyula* grafikai művéből rendezett kiállítása.

CÍMLAPUNKON *Brok O.* Fülöpnek a Gozsin nyomdában levő dombormű-sorozatából a kovás kompozíció fölvételét közöltük.

Felelős szerkesztőnek: Nagyvezky Pál.

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla.

Kiadó: Ormos György.

Szerkesztőség: VII. Erzsébet-körút 7. E.

Magyar Mérnöszet Kiadó A. Magyar.

MOST JELENT MEG: *Az Ozsz Magy. Szemmúvész Múzeum Évkönyve (1924—*

[illegible] Ilek. A 250

[illegible] történett ut-

[illegible] Ára 30

[illegible] zell

[illegible] 1).

SZÉKESFŐVÁROS * ÚZEME
ISZERÁRUSÍTÓ

Kálmán Péter festő II

musába kapcsolódik Kálmán Péter művészete. Mindazonáltal maga a müncheni kritika is kezdettől fogva olyasmire figyel benne, ami Kálmán Péter képein hazulról hozott hang, amivel a legutóbbi években szabadabb, temperamentumosabb faktúra jegyében elkanyarodik a „leiblizmustól", ami a magyar festővéna megnyilatkozásának meleg és gazdag színessége. A müncheni Drei-Eulen-Verlag egyik művészkönyve most Willy Burger, a jeles kritikus tanulmányától kísérve egész sorozatát közli Kálmán Péter munkáinak. Örömmel lapoztuk végig, mert nemcsak Kálmán Péter egyéni sikerét jelenti, hanem külföldi babérlevélként gazdagítja azt a kultúrnevet is, amit a magyarságnak szereznek idegenbe szakadt fiai. *(d.—)*

Magyar Nemzet 1928. 143. p.


BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
KÖZSÉGI ÉLELMISZERÁRUSÍTÓ ÜZEME

Kálmán Péter.

1927
M. VII. 17

* **Magyar festő sikere külföldön.** *Münchení* jelentés szerint a bajor állam az ezidei Glasplasti tárlaton kiállított képek közül megvásárolta *Kálmán* Péter „Cigányleány" című festményét. Neves hazánkfiát ért kitüntetés annál figyelemreméltóbb, mert az állam vásárolta huszonkét mü szerzője közül Kálmán Péter az egyedüli külföldi.

Nagyatádi, 1927. júl. 17.

1

— **A Benczur-Társaság a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalon ujonnan festett termeit most értékes kiállitás tölti meg. A Benczur-Társaság husz művésze szerepel itt 124 művel. Nagyobb eseménye, *Kálmán Péter* szereplésén kivül, nincs a tárlatnak, de a magasabb színvonal élvezetessé teszi. Kár, hogy néha egy-egy gyarló „csoport" megtépi az ilyen előkelő szereplőkkel helyreállitott nimbuszt. *Dudits Andor*, a társaság elnöke, „Eskü a vérmezőn" cimü nagy alkotásának kis vázlatát állitotta ki. *Áldor János László*tól magyaros falusi tájképeket látunk; gróf *Batthyány Gyula* nagyszerüen részletezett excentrikus kompozicióí közül a régebbi csodaszép „Firenze" s az ujabb, barnatónusu „Bál" és „Ridotto" kér figyelmet; *Csánky Dénes* kitünő aquarelljei verik kerek, zöldfoltos olajképeit; *Déry Béla* tengerparti tájai őszinte impressziók; *Frank Frigyes* párizsi utcarészletei szineiben keményebbek, de önarcképe igen friss, *Katona Nándor* tátrai kollekciója a mester java erejét mutatja. Meglepetés a müncheni *Kálmán Péter* kollekciója. Ez a kitünő ifjabb mesterünk, akiben Leibl és Zorn éledt fel, Münchenben is a legelsők egyike. Most 25 vásznát küldte el, roppant friss fejeket, a saját három önarcképét, közöttük a nevető fejet s egy ugyancsak pompás nevető leányfejet, azután képmásokat, aktokat, tipusokat, tájképeket bámulatos közvetlenséggel festve. A többi kiállító még: *Knopp Imre* érdekesen, festőkézzel felrakott, vaskos kezelésü, de finoman ható női képmásaival (köztük Kramer Tivadarné és a „Fiatal leány" szép feje); *Künwald Cézár* előkelő női portrait-jával, *Olgyay Ferenc* virágos tájképével, *Gy. Sándor József* kiforrt tudásu városrészleteivel, *Tolnay Ákos* poétikus erdei hangulataival, *Udvary Géza* mesterien komponált történelmi vázlataival és *Udvary Pál* néhány képmásával. A szobrászatot *Róna József* páratlanul finom tollászkodó szatirszobra, *Berán Lajos* művészi érmei, *Gárdos Aladár* „A titok" cimü muzeálisan szép hármas női akt-kompoziciója, *Ligeti Miklós* finom idillje és *Rippl-Rónai* feje, *Margó Ede* „A halál angyala" cimü klasszikus erejü kompozicióját igen előkelően képviseli. *(k. k. l.)*

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ

Kálmán Péter.
festő

* **A Benczur-Társaság kiállitása.** A Benczur-Társaság kiállitásának rendezési munkálatait s ezzel együtt a Nemzeti Szalon kiállitási termeinek átalakaitását már befejezték. A müvészeti eseménynek készülő kiállitás egyik attrakciója *Kálmán* Péternek, a Münchenben élő kiváló magyar festő kollekciójának bemutatása. A Benczur-Társaságnak ezen a kiállitásán a Társaság husz tagja vesz részt, amely vasárnap, december 11-én lesz, ünnepélyes keretek között.

Magyarság, 1927. dec. 4.

Mit herzlichen Grüßen

Kálmán Péter

— **Kálmán Péter müncheni festő-iskolájának kiállítása.** *Münchenből* jelentik: *Kálmán* Péter, a neves magyar festőművész vezetése alatt álló rajz- és festőiskola vasárnap mutatta be egyévi munkájának eredményét sikerült csoport-kiállítás keretében. A megnyitáson megjelent *Scharnagel* Károly főpolgármester, továbbá a müncheni képzőművészeti akadémia igazgatója, sok művész és műbarát, akiket *Velics* László főkonzul üdvözölt. A megjelentek a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a kiállításról.

8.O.U.931.X.29.

Kálmán Péter

** **Magyar festő ünneplése Münchenben.** *Münchenből* jelentik: Szép és meleg ünneplésben részesült *Kálmán* Péter, a Münchenben élő neves magyar festőművész ötvenedik születésnapja alkalmából. Tisztelői és barátai a *Hotel Vier Jahreszeiten* elökelő helyiségeiben fényes bankettet rendeztek, amelyen a müncheni művészvilág, hatóságok és a magyar kolónia preminens tagjai vettek részt. A megjelentek sorában volt lászlófalvi *Velics* László dr. követségi tanácsos, *münchenl magyar konzul, Hendschel* kultuszminiszteri államtitkár és felesége, *Scharnagl, München város főpolgármestere és felesége is.* A jubiláló művészt *Velics* konzul köszöntötte fel elsőnek s kifejtette, hogy *Kálmán* Péter az egykori igen élénk bajor-magyar művészkapcsolatok *utolsó markáns és ritka tehetségü képviselője,* akire a magyarság büszkeséggel tekint. Képeinek meleg szintónusában és forró vibrálásában a magyar lélek teremtő géniusza szólal meg, amely a művészt az idegenben is megtartotta magyarnak. A német felköszöntők hangsulyozták, hogy Kálmán művészetéből a németség is kikéri a maga részét, mivel mint a nyolcvanas évek sok fényes, kimagasló tehetséget produkáló irányzatának *utolsó önálló és külön utakon járó művelője,* elválaszthatatlan München város művészi tradiciójától és mint iyen, *jelentőségét a műtörténelem csak ezentul fogja meghatározni. Kálmán* Péter mesteri alkotásait ez alkalommal egyébként a *Fleischmann* galéria reprezentativ kiállitás fogja a bajor közönségnek bemutatni.

Ujság 1927
márc-20

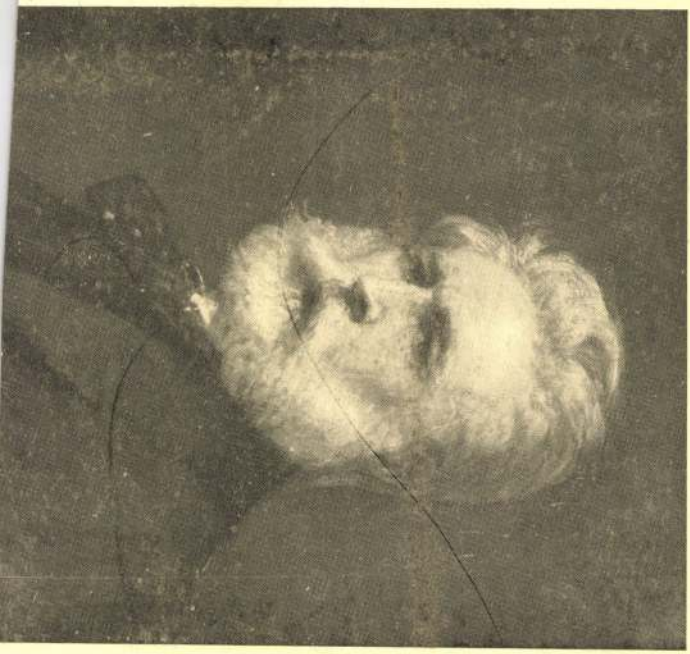

Kálmán Péter

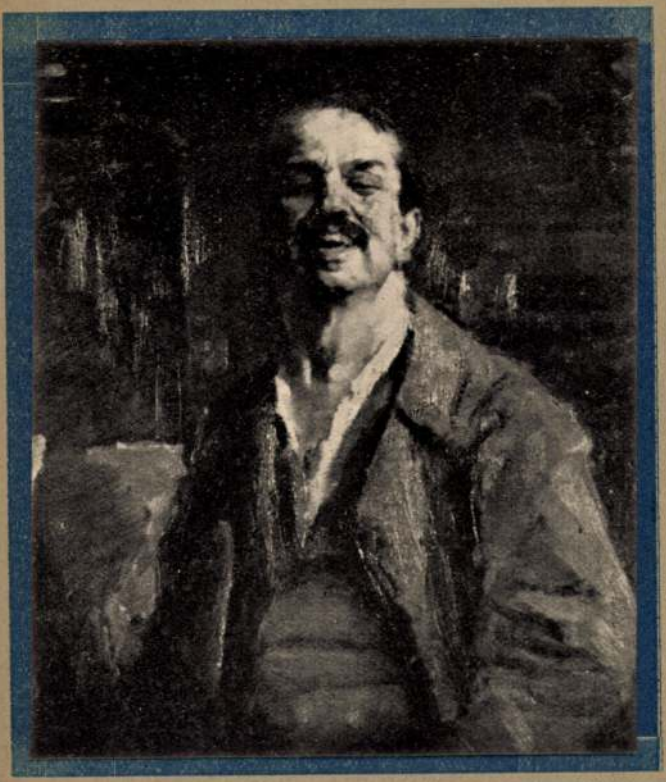

KÁLMÁN PÉTER:
Önarckép I.

Benczur Társ.
IV. Kiáll. Szt. 1927

Kálmán Péter

Vas. Ujs. 1919. 117 l.



Kálmán Péter: Hegedülő nő.

Museum, Stříbrovek

520, 529, 536,

Kop 523, 524, 525, 526,
537,

Kálmán Péter f. Bayern, Nussdorf,
Sleisleinergasse 64.

KÁLMÁN PÉTER

47	Keresztre feszités	Olajf.	7500.—
48	Mosónő	Olajf.	6500.—
49	Félakt	Olajf.	5000 —
50	*Önarckép, I.	Olajf.	3500.—
51	Önarckép, II.	Olajf.	3500.—
52	Önarckép, III.	Olajf.	Mgtul.
53	Ablaknál	Olajf.	Mgtul.
54	Hegyi patak	Olajf.	2000.—
55	Borju	Olajf,	1500.—
56	Vadász	Olajf.	3500.—
57	Tanulmány	(Vázlat) Olajf.	1000 —
58	Asszony piros fejkendővel	Olajf.	3000.—
59	A művész neje	Olajf.	Mgtul.
60	Indianus	Olajf.	3000.—
61	Leány kerti lugasnál	Olajf.	3500.—
62	Műterem belseje	Olajf.	2000.—
63	Fekvő akt	Olajf.	3500.—
64	A művész neje	Olajf.	Mgtul.
65	Öreg asszony	Olajf.	Mgtul.
66	Nevető leány	Olajf.	Mgtul.
67	Innvölgyi nő	Olajf.	Mgtul.
68	Dachaui nő	Olajf.	Mgtul.
69	Tanulmány Lázárhoz	Olajf.	Mgtul.

A Bernerer Társaság
IV. kiáll. kat.
Bp. 1927.

27	Viskok a víz mellett (Rügen)	Olajf.	800.—
28	*Csatorna részlet Amsterdamban	Olajf.	600.—
29	Tavaszi vasárnap (Rodaun)	Olajf.	500.—
30	Balaton part (Balaton Györök)	Olajf.	300.—
31	Balatongyöröki motivum	Olajf.	300.—

DUDITS ANDOR

32	*Eskü a vérmezőn	Olajf.	

FRANK FRIGYES

33	néhai Dr. Lederer Sándor arcképe	Olajf.	Mgtul.
34	*Önarckép	Olajf.	900.—
35	Profil	Olajf.	900.—
36	Place de la Concorde	Olajf.	900.—
37	Moulin-Rouge	Olajf.	900.—

GÁRDOS ALADÁR

38	A titok	Márvány	7000.—
39	Ifju anya	Márvány	2500.—

drámai erő, mely színfoltjaiból árad és az ecset széles kezelésével fokozódik. *Áldor* János László újabban a tájképfestészet területén szerez piktúrájának igen megérdemelt elismerést. Ez a pompás festőtehetség lírai hangulatú tájképeivel képességeinek újabb bizonyítékát szolgáltatja. Az a tudatos művészet, mellyel kivágja a természetből a hangulatos tájakat és ahogyan belekomponálja ezekbe a természetkivágásokba az ő mélyérzésű költészetét, — olyan egyénien jellegzetes művészetet jelent, mely Áldor János Lászlónak külön helyet biztosít a magyar piktúrában. *Frank* Frigyes, aki az Ernst-múzeum kollektív kiállítása keretében nemrég mutatta be színgazdag képeit, itt különösen egy profilban rajzolt érdekes női fejjel és Léderer Sándornak monumentális felfogású, nagyméretű portréjával képviseli elismert művészetét. *Gy. Sándor* József előkelő művészete a „Kismartoni udvar" című képével tesz legnagyobb hatást. A fiatal mester művészetének nagy kvalitását az adja meg, hogy tökéletesen érti a szín és a rajz egymáshoz való viszonyát. Még rendkívüli teljesítményeket várhatunk tőle. *Déry* Béla északi képei meglepően sikerültek. A festői megfigyelés frissesége, a színek tompított erejének sejtelmessége olyan értékei Déry képeinek, melyek jó helyet biztosítanak számára a tárlat értékelésénél. *Kunwald* Cézár azok közé a piktorok közé tartozik, aki nem kerüli meg a nehéz feladatokat, festői erejének most is tanuságát adta. Portrétanulmányának nemcsak dekoratív megjelenése, de elmélyített arcstúdiuma is igazolják tehetségét. *Olgyay* Ferenc hangulatos tájképei egy jó piktor munkái. *Batthyány* Gyula gróf síkban látott ábrázolásai a dekoratív piktúrának szimpatikus darabjai. Kár, hogy kissé egyhangú monokrom skálájával.

A szobrászok valamennyien a magyar szobrászművészet elitgárdájából valók. *Róna* József mester pompás faunfigurájának nagy sikere volt, több példányban is elkelt. *Ligeti* Miklós egy márványcsoportja a legbájosabb alkotás, amit magyar szobrász e nemben kihozott. Rippl-Rónai Józsefről készített mellszobra ereje teljében mutatja Ligeti tehetségét. *Margó* Ede síremléke komor monumentalitásával tesz mély hatást. A mintázás tökéletes. A kompozició gótikus jellege még növeli a halál angyalának reménytelenül, végzetszerű hangulatát. A hatás lenyügöző és megsemmisítő. *Gárdos* Aladárt Anya a gyermekével című csoportja reprezentálja. Nagyszerű szobrászi érték, minden részében a szobrászi látás és érzés inkarnációja. *Berán* Lajos, a kisplasztika hivatott mestere néhány újabb plakettjének bemutatásával igazolja művészete hírnevét.

Mindent összegezve a Benczur-Társaságnak ez a reprezentatív kiállítása élménye volt a magyar műértő közönségnek. Olyan művészi élménye, melyért hálás lehet ennek a Társaságnak, mely a csoportok versenyében méltán igyekszik az első hely felé.



WÁGNER JÓZSEF: BEGÓNIÁK

akik e kínzó kiábrándultságban vigasztalást keresve, megtalálták a maguk eszközét, útját és hitvallását új szépségek felé. Fényes Adolf azok közül való, akik megtalálták. Az élet valóságának ellentéte az álom és a mese fantáziája. Teremtett magának egy álom- és mese-szemüveget s ezen át kezdte nézni a valóság dolgait. Nehéz így egyszerre új és más színben látni mindent s még nehezebb e belső megérést színekbe realizálni. Vagy tíz esztendő küzdelme után ezen a mostani kiállításán új látásában és új formájában teljesen maradéktalanul áll előttünk Fényes új művészete. Ott látjuk e periódus kezdetét, egy biblai kompoziciót, egyszerű szimmetriával, nyers színeivel szinte túlzottan primitív építkezésével. Aztán látunk romantikus szcénákat, mesebeli tájképeket, amelyekben a mese a fontos, az álom és nem él mögötte valóság. De látjuk fokonként kiérni mai fomáját, amelyben ez az új látás és új forma borítja be a szín megkapó szépségével s a lélek melegével a természetet és a valóságot. Látjuk a „Három királyok" stációit a maguk színes gazdagságával és végül látjuk a legprózaibb valóságot, a sík darab földet, a poros utat, a kopár tarlót, amint tiszta festőiségben, a költészet minden meleg szépsége ragyogja be. Fényes Adolf e végső kiérésében a magyar alföldnek legmelegebb szavú festő-lírikusa lett. Írásban és képben, a bőáldású nyár szépségéről, a keresztekbe rakott élet lírájáról ritkán szóltak még ilyen gazdagon és meghatóan. Fényes Adolf művészetének ez a második formája és periódusa egyforma teljességgel áll előttünk ezen a kiállításon, akár a nagy vásznakról van szó, akár a tenyérnyi kis képeknek arról a bő sorozatáról, amely ennek a tárlatnak éppoly nagy érdekessége.

A BENCZUR TÁRSASÁG KIÁLLÍTÁSA

Ritkán gyönyörködhet a műértő olyan harmónikus kiállításban, mint a Benczur-Társaság idei reprezentatív bemutatkozása. Semmi zavaró momentum, semmi rikítás, vagy különállás, ami megbontaná a tárlat egységes felépítését. Itt minden kiállítót áthat a művészet mély tisztelete, a pietás, amellyel hivatásának él és nem játékos kedvében nyúl az ecsethez. A tehetség és a művészi áhitat az a keret, amely a Társaság különböző törekvésű tagjait egy egységbe fogja.

Az első terem jobboldali falán látjuk a magyar tájképfestészet klasszikus nagyságát, *Katona* Nándort, akinek kis kollekciója ezúttal is el nem múló impressziókkal ajándékozta meg a kiállítást látogató közönséget. Pedig alig néhány képe képviseli itt az ő örökbecsű művészetét. Mi lenne, ha egyszer megtalálná a méltó alkalmat, hatalmas skálájú művészete egész oeuvre-jének bemutatására! Egy Katona Nándor kollektív-kiállításának már rég meg kellett volna történni. Művei megtölthetnék a Műcsarnok minden termét és mégis évenként alig kerül a nyilvánosság elé termékeny tehetségének néhány darabja. A magyar művészet minden barátjának igaz örömére szolgálna, ha az illetékes tényezők lehetővé tennék a nagy művész számára egész hatalmas, világraszólóan értékes gyüjteményének bemutatását. A másik művész, aki a Tárlat legjobban reprezentált kiállítója, a müncheni *Kálmán* Péter. Ő egész termet kapott a Nemzeti Szalon kiállításán. Ez az első nagyobb arányú bemutatkozása itthon. Gyüjteménye a szenzáció erejével hat. Az ő naturalista piktúrája egy izig-vérig művészi temperamentummal átitatott festő nagyvonalú művészete. Az ő művészi felfogásában külön jelentőséget kap a natura és a nélkül, hogy a ma divatos „transzponálás" könnyű sikereire pályázna, sikerül neki a maga egyéni megnyilatkozásaiban manifesztálni a természetet.

A főfalon látjuk *Dudits* Andor koronázási képének vázlatát. Mesteri munka. A nagy történelmi tabló, úgy látszik, megtalálta Duditsban azt a piktort, akinek művészi készsége, komponáló ereje, művészi intelligenciája hivatott új életre kelteni a magyar történelmi festészet elő-felő hagyományait. *Tolnay* Ákos finom hangulatú tájképeivel tesz mély hatást. Tolnay valósággal másodvirágzását éli. Nagy örömünk telik ennek az artisztikus ízléssel megáldott piktornak újabb termésében. A második teremben kiállított nagyméretű tájképe múzeális érték. *Knopp* Imre nem gyengülő erővel reprezentálja az ő régóta magasra becsült művészetét, mely most a lélektanilag elmélyített portrék sorozatában és művészi felfogásában hatásos zsáner ábrázolásban éli ki magát. *Csánky* Dénes áll a Társaság baloldalán. Egy új törekvésű piktúra színesedik ki fantáziájában. A nagy összefoglalások, a formák leegyszerűsítése, a zöld színek analitikus megfigyelése jellemzik törekvését, melynek célkitűzése ugyan ma még nem látszik elég világosnak, de képei már ma is túl vannak a vázlatosságon és hangulatot árasztanak. Képek. *Udvary Géza*ról sokat és szuperlativusokban kellene beszélni. Ez az eléggé nem méltányolt művészünk úgy érti a komponálás művészetét, mint csak igen kevesen a modern festőművészet művelői között. Rajztudása fenomenális, fantáziájának ereje megjelenítő, kompozíciói mindig hibátlanok és érdekesek. Fia, *Udvary Pál*, a fiatal festőgeneráció büszkesége. Izmos tehetsége szinte minden tárlaton újabb és újabb fejlődésre mutat, amint hogy mindig újabb és újabb festői problémákkal küzd meg. Rendkívül érdekessé teszi képeit az a

Kálmán Péter



217. Kálmán Péter: Nagymama büszkesége.



78. Hatvany Ferenc: Dr. Csernoch János, Magyarország bibornok hercegprimásának arcképe.

kiváló nyelvtudós.

Kálmán Péter

festő

Ujvidéken volt
fenyképészsegéd

Lyka közöns

66. l.

z iskola is alamizsnaként kapja a partfogó
l, a város jószívű gazdáitól és a messze vidékek
ezeteitől. Aszályos időkben azonban ezek
iuma is szűkösen telik, ilyenkor hát az iskolá-
yujtott alamizsna is megcsappan. A prebitor
ı fityegő táblácska gyakorta viseli magán
e keserves felírást: „Hodie non tribuentur
" — Szerencsére, nem minden diáknak sa-
a sorsa. Vannak, akik naponta egyszer főtt
z is hozzájutnak. A tornyos kapu bejáróján
után szállingóznak haza az iskolába a kok-
: a jómódúság boldog gyermekei. Mindenik
n két-három köcsög, tele főtt étellel. Hogy
yik már hideggé hűlt, az étvágyon nem lohaszt.
is messze a Kollégiumtól a Varga-, a Tímár-,
rfia-utca vége, ahol a diákokat saját gyerme-
nt szerető jólelkű polgárasszonyok a köcsögö-
ztjeikkel telerakták... Most hát következik
éd (persze a vacsorának reménysége nélkül).
ztálytermek ebédlőkké alakulnak át. A lotor-
elrakott volt már ekkorára a padokra tányéro-
evőeszközöket. A szedés rendje elsőben a szé-
rat illeti, aztán sorban hivatal szerint a többie-
zénior uramnak a törvény intézkedéséből joga
hogy a beérkezett fazekak közül egyet minde-
magának foglaljon le. De ő azt nem teszi,
éppen a szedés elsőségéhez ragaszkodik. Ezt
hivatala tisztessége kívánja meg. Ő ugyanis
csak félig-meddig diák, mert másik felével
fesszor urakhoz tartozik. A lotor ácsingózva
zza az étkezést. Azzal tisztában van, hogy
atlan edényeket neki kell majd felmosogatni,
felől nem bizonyos, hogy marad-e valamely

A MÜNCHENI NAGY NYÁRI KIÁLLÍTÁSOK

Emberemlékezet óta nem nyílt meg Münchenben ennyi kiállítás a nyári szezon tartamára, mint az idén. Úgy látszik nagy idegenforgalomra számítottak, amiben pedig, sajnos, megzavarta őket a háború veszedelme. Utóbbi időben újabb művészeti egyesületek (mint a magyar is) alakultak s majd minden művész megtalálta a helyét, ahol jól vagy rosszul elhelyezkedhetett a művészetpolitikai áramlatok között. Természetesen a német művészetnek nagy konkurenciát csinálnak a külföldi származásuak, de viszont az általános nivó emelését is előmozdítják. Ha pedig a nyári kiállítások (amik itt a legelőkelőbbek) mérlegét vizsgáljuk, azt kielégítőnek találhatjuk, mert ha ugyan klaszszikus értékű művészeti termékek csak minél ritkábban fordulnak elő, a sokoldalúság és valami nagyra törekvés, nagyot akarás, sőt az újnak a keresése témában, formában és színben egyaránt jellemzik a legutóbbi művészeti évadot.

Előre akarom azonban bocsátani, hogy amikor az egyes kiállítások részletes ismertetésére térek át, akkor nagyobbrészt abból a szempontból fogok kiindulni, hogy milyen szerepe volt a magyar művészetnek, azaz mely magyar művészek mily sikerrel vettek ezen vagy azon a kiállításon részt. Tartozom ezzel a hazai képzőművészetnek, amely a színműirodalommal együtt a magyar kulturának legnagyobb propagálója a külföldön, mert csak kultura révén lesz előbbutóbb biztosítható egy vagy más állam szellemi fölénye. És adja a jó Isten, hogy egy elkövetkezendő és tartós béke e kulturtörekvéseket előmozdíthassa!

A sorrendet megtartva, legelőször az V. nagy Juryfreie kiállításnak a plakátjai jelentek meg a hirdetőoszlopokon. Erről az egyesületről már több ízben beszámoltam, amely nézeteimet még ma is vallom. Nehány (igen kevés) művész és rengeteg sok műkedvelő. Az előbbiek a saját szereplési vágyukból gyűjtötték maguk köré ezt az értéktelen sereget. De amivel a java a nyári kiállításon szerepel, azt már előzetesen a tavaszi kiállításukon is bemutatták. Igy Prof. Arthur Volkmannon (Frankfurt) kívül, aki új kiállító és egy életnagyságú valósággal művészi qualitásokkal biró lovasszobrot állított ki, egyéb megjegyezni valóm ezúttal nincsen, mint az, hogy helyiség hiányában jövőre már egyelőre lehetetlenné van téve, hogy kiállítsanak, amire különben nagy szükség nincsen.

Különben még a nagy Secession is válságokkal küzd. Főleg amiatt, hogy az állam visszavette tőlük, a még I. Ludwig által épített görögstilű kiállítási palotájukat a szép és tiszta Königsplatzon. Még három kiállítást rendezhetnek ott s ha addigra fel nem épül az új Secession helyisége, egyelőre becsukhatják a boltot. Azt hiszem ennek a helyiség-kérdésnek volt a következménye az is, hogy megalakult a Neue Münchener Secession, mert az irányzatban eltérés alig van a kettő között, s ha nem adunk hitelt a művészeti körök mende-mondájának, hogy egyesek hiuságból, szintén szereplési vágyból csinálták meg ezt a kis forradalmat, akkor aligha érthetjük meg az új alakulás keletkezését. Mert a Neue Secession valamennyi alapítója vagy már tagja volt a réginek, vagy rendes kiállítója, ahol mindig előkelő szerepet vittek s így méltánytalanságra aligha lehetett okuk.

Hogy pedig — mint ahogyan frázisokkal teli programmjukban bátran hirdetik — alig különböznek a régitől, azt azzal igazolhatom, hogy valótlan az az állításuk, mintha a régi Secession új akadémizmusával szemben, ők képviselnék a forradalmat és u. n. egyéniségeket gyűjtenek tagul, mert egy-kettőt kivéve — dacára, hogy kiállításuk igen nivós — hol ennek, hol amannak a követőjét véljük felfedezni, s hol ez, hol amaz az úttörő művéről való képzetünk társul kiállított képeikről alkotott képzeteinkkel. Tehát az egyéniségről szóló meséjüknek nem kell felülnünk.

Az Uj Secessionban egyetlen egy magyar művész sem állított ki, a régiben ellenben öten vettek részt. Ugyan a magyar lapok müncheni tudósítója az ötödikről sajnos megfeledkezett, de azt hiszem csak a névbeli tévedésnek eshetett áldozatául. Mi épen ezzel az ötödikkel kezdjük a régi Secession ismertetését. Ez az ötödik pedig nem kisebb művész mint Strobentz Frigyes tanár, akinek a képe pedig a katalogusban is közre van adva. Bizonyos előkellőséggel vonult vissza a művészet piaci lármájától. Csendben dolgozott és ez az elmélyedés, mondhatnánk művészeti arisztokratizmus jellemzi most kiállított kisméretű és parasztleányt ábrázoló művét is. Nincsenek a képnek feltünni vágyó

Művészet 1914. - nincs cédula



A NAGYANYA
BÜSZKESÉGE

KÁLMÁN PÉTER
MÜNCHENI
KOLLEKTIV KIÁLLÍTÁSÁBÓL

törekvései, sőt még versenyezni sem akar szenzációt hajhászó kiállítási objektumokkal, hanem elvitathatatlan és megállapodott finomságokra törekszik. Az idősebbek közül még Kubinyi Sándor egy kisebb és sok finomsággal biró tájképet küldött, a fiatalok közül pedig Kálmán Péter egy nagyobb méretű képet. A koncert után címmel. E művésszel utóbb még bővebben is fogok foglalkozni a Braklnál rendezett kollektiv kiállításának sikerével kapcsolatban. Rajtuk kívül Frank Frigyes Freiherr von Schönau képmását állította ki, Sándor József pedig két nagyobb méretű rézkarcot a tőle már megszokott qualitásokkal.

A régi Secession többi kiállítói között új név azután alig akad. Örömmel üdvözölhetjük azonban a legújabb irányú műalkotásokat is. Ezuttal a rendezésben némi eltérés volt, ami a kiállítás frisseségét csak fokozta. Ast Walter egy félakttal szerepel; a berlini Beckmann több nagyméretű képe mellett főleg egy csupa szürkében tartott női arcképpel, a svájci Buri Max berni parasztasszonyával és egy pipázónak rajzban és színben megkomponált kitünő képmásával, Burmester birkozóival, Lovis Corinth festői fürdő nőjével, Damberger szokott bajor parasztjaival, Jul. Diez szimbolisztikus aquarelljeivel és rézkarcaival, Albin Egger-Lienz Az ebéd című csupán tónusértékre törekvő nagy képével, Faure Amandus érdekes mesterséges világítású képeivel, a berlini O. Flechtner pedig a Niobiden c. újszerű kompozíciójával tünnek fel. Míg Habermann egy a legújabb irányok felé közeledő, de a túlvilági hangulatot igen sok sikerrel ábrázoló Mária fogantatását és a 70 esztendős Keller pszihologiai behatások alatt készült női aktjait



AZ ABLAKBAN

KÁLMÁN PÉTER
MÜNCHENI
KOLLEKTIV KIÁLLÍTÁSÁBÓL

a Secession ezidei legkiválóbb képeinek tarthatjuk, a Stuck szokott qualitású kompozicióí és ismert, a kölni múzeum számára készített Amazon szobrának nagyméretű aranyozott gipszmodellja mellett. Hayek, Heine, Hengeler, Hommel, Hübner, a vezzanói Hüther, Keller-Reutlingen, W. Klemm, Landenberger, Max Liebermann, a hollandus Maks (éjszakai kávéháza), Niestlé, Orlik (exotikus képei), Pietzsch, Putz, Reinhardt Franz, Rösler Waldemar, Rössner Roloff, Spiro (I. Meier-Graefe kitünő arcképével), Thoma, Trübner, Fr. v. Uhde, a drezdai Unger, a francia Wahrenhorst, a svájci Wieland, Zügel, Oscar Graff és Gulbranson a festők és grafikusok között; Behn Fritz, Eberle Ludwig, Theodor van Gosen, Hoene Max, Janssen Ulfert, Knecht Richard, a francia Maillol Aristide, Stephani Erick, a prágai Stursa Jan biztosítják még a szobrászok között a kiállítás nivóját és sikerét.

A Neue Secessionnal már feljebb foglalkoztam általánosságban. A gazdag pártfogókban bővelkedő fiatal egyesület a mesterséges jégpálya pavillonjában rendezte kiállítását, ahol Prof. Bernhard Blecker egy kitünő s III. Ludwig bajor királyt ábrázoló szoborral, A. Weissgerber Cézanne-hatású képeivel, a bécsi Kokoschka Windsbraut-jával, Franz Noelken két leánynak mozgásban elsőrangú képével, Otto Th. W. Stein egy csupa szürke női arcképpel, Robert Genin (aki alkalmasint Hermann Lipótra hatott) egy önarcképével, Otto Kopp, Julius Pascin zseniális képeivel, Karl Arnold külvárosi szinházával, B. Berneis Pallenberg színész arcképével, W. Röslernek a régi Secessionban kiállított műveinél gyengébb képével, K. Caspar

Weissgerberre emlékeztető, kompozicióban érdekes, de színekben gyenge bibliai képeivel, Jagerspacher, Coester, Edwin Scharff, Julius Hess figurális dolgaival, Lichtenberger cirkuszaival, Unold, Feldbauer, Schinnerer, Maria Caspar-Filser, Walter Püttner, Lehmbruck és Schülein vettek részt. Rajtuk kívül még képviselve vannak az összes irányzatok, párisi eredetű orosz kiállítók által importált expressionizmusok, kubizmusok és berlinizmusok stb., amelyeket tiszteletben kellene tartanunk, ha mögöttük művészet és sajnos nem epigonizmus rejlene. Végül még azt akarom megjegyezni, hogy a Neue Secession főhibája épen abban rejlik, hogy nem szolgálja a német nemzeti művészet érdekeit.

Junius elsején megnyílott végre a Glaspalast is, Münchennek ez a legnagyobb és állami pártfogással feltartott évente megnyíló képvására. Mikor már úgyszólván elérkezett az individiuális és intim kiállítások kora, akkor még itt erről egyáltalán nem akarnak tudni. Fölösleges részleteznem az ilyen nagyméretű kiállítások (kivéve a nemzetköziekét, amelyeknek más céljaik vannak) veszélyeit, csak a számadatokat akarom közölni, hogy levonhassuk belőlük a tanulságokat. Ezúttal 76 teremben 2893 műtárgy volt kiállítva. Ha e nagy számból maximális számítással 893 jó képet kiválogatunk, akkor olyan elsőrangú kiállítást rendezhetnek, hogy művészi értékben valóságos eseménnyé válhatna egy ily kiállítás megnyitása. De úgy látszik a többi 2000-el meg kell tölteni évenkint a különben is rossz kiállítási termeket. A Glaspalast épen a túlnyomó számú közepes vagy közepesen aluli művek miatt nem reprezentálja a müncheni művészet színvonalát. De összehasonlítva az 1911. és 1912-i kiállításokkal (mert 1913-ban nemzetközi volt) határozottan az idei kiállítás javára billen a mérleg. A Glaspalast kiállításából levonható tanulságok azonban tökéletesen alkalmazhatók a magyar viszonyokra is.

Ezúttal igen nagy számban vettek részt a magyar művészek, úgy a külföldön, mint a Magyarországon élők. Igy Belányi Viktor néhány arcképpel és csendélettel a Luitpold Gruppe termeiben. A magyar eredetű, Wienben tanult és Belgiumban élő Divéky József három nagyobbméretű rézkarcot állított ki, amelyek a wieni művészet külsőségeit árulják el ugyan, de felépítésükben — konstrukciójukban határozottan magyarosak, valami ősi- el nem használt — kultiválatlan erő párosul a wieniek könnyed eleganciájával. Erre a kivételesen nagy művészre nekünk magyaroknak gondot kellene fordítanunk! Feiks Jenő két képe közül a Párisi lóverseny az érdekesebb. Flesch-Brunningen Ludmilla, Gyenis János, Heyer Artur jelentéktelenebbül vannak képviselve, míg Horvai János szobrait előkelő helyekre állították s Krisztusát a katalogusban is reprodukálták. Kubinyi Sándor igen előnyösen szerepel érdekes grafikai műveivel. Sokkal jobban mint a Secessionban; Meissl Ágost ezúttal kisebb képeket állított ki, Nadler Róbert pedig egy képpel vett részt. Épigy Paczka Ferenc is, akinek magyar parasztleányokat ábrázoló képe tagadhatatlanul árul el valami nemzeti vonást, mert nemcsak témában, de felfogásban, stilusban és színben is különbözik a német művészettől. Kár azonban, hogy képéből az összes hideg színek hiányzanak, igy nincs meg a kellő egyensúlyozottság. Egy másik magyar művésznek, akinek a katalogusban a képe szintén reprodukálva van, a Szent-Istványi Gyuláé. Női arcképét nemcsak hogy kitünő helyre akasztották, de qualitásai folytán ezt a helyet bátran meg is érdemli és a legjobb képek közé sorozhattuk. Wagner Sándor tanár régies modorban tartott magyar vásárja nemcsak tárgyával, de magyarosságával is feltünik, Wellmann Róbert kisméretű dolgai pedig alig találhatók fel a képrengetegben. Ami viszont általában a magyarság szereplését illeti, újra csak a régi nótát kell sírnom, hogy a nemzeti karakter kiemelése megint hiányzott, sajnos, különösen azoknál, akik épen Budapestről küldtek képeket a kiállításra.

A többi majd 3000 műből helyszűke miatt csak igen kevésről emlékezhetek meg. Néhány műről véletlenül azért, hogy egyes u. n. bevett művészek ízléstelenségeiről és megengedhetetlen vicceiről rántsam le a leplet. Igy rögtön Gabriel von Max majmokat ábrázoló képéről, amely a Futuristen címet viseli. Egy komoly műalkotás sohasem alacsonyítható le annyira, hogy egy másik művészeti irányt mintegy becsületében megsértsen, még ha tényleg jelentéktelen is az az irányzat, annál is inkább, mert ha úgy veszszük G. v. Max nevezett képe sem bír előttem több művészeti beccsel mint egy futurista kép.

Épígy teljesen ízléstelen F. A. von Kaulbach különterme, ahol mintha csupa nagyított és olajjal színezett fotografiák lennének kiállítva; még rosszabbak mint amilyeneket a hanyatló Lenbach festett utolsó éveiben. Köztük Bornemisza bárónő arcképe is (a katalogusban reprodukálva). Exter óriási oltárképe is azok közé tartozik, amely még a Glaspalastnak is rossz volt és visszaútasította, de a festőjének botrányt előidéző magatartása miatt, kényszerűségből kiállította egy félreeső kis kabinetben.

Viszont néhány igen érdekes műalkotással is találkozhatunk. Igy Hans von Bartels hagyatékával, amely egy egész termet töltött meg. A hollandus népélet e kiváló és tavaly elhúnyt festőjét idehaza nálunk is jól ismerték. Claus Bergen tengeri halászait, Best Hans a Kunstvereinből ismert kitünő magafestette arcképét és állatszobrait, Arnulf de Bouché finomságokban bővelkedő női aktjait, Brüne Heinrich anyja arcképét, Dill Ludwig megszokott nivójú tempera tájképeit, Eichorst új felfogású dekorativ nagypéntekét, Eisengräber Felix tájképeit, az amerikai Funk kitünő, fiatal hölgyet ábrázoló képmását, különösen pedig Hennig Erich elsőrangú Reggeli toilettejét, Hoffmann-Juan Fritz kompozicióit, Liebermann Ernst munkáit, C. von Marr-nak álló leányka arcképét Velazquez kosztümben, amely a kiállításnak legszebb képe és nagy kompozicióját, amelyen sajnos épen a főalak a legerőtlenebb, Frh. von Miller női képmását, Negretti Angelo erőteljes szobrait, Gino Parin mindig érdekességet jelentő képeit, Roubaud Franz cirkuszát, Sailer régies kompozicióit, Georg Schildknecht Leiblel vetekedő öreg bajor parasztasszony fejét ábrázoló kis képét, a régies Mathias Schmiedet, viszont a franciás Schnackenberget és a svájci Welti Albert nagyértékű hagyatéki kiállítását sorolhatjuk fel. Ezek az emlékek maradtak meg agyamban, miután néhány napon át keresztülkínlódtam a képrengetegen, miközben majd minden teremben találtam egy-egy nagyobbrészt igen silány nivójú arcképet, amely az új bajor királyt ábrázolja.

A legnagyobb jelentőségű események közé tartozott a régi Schack-Galerie kiállítása. A német császártól a Prof. Franz Naager által megvásárolt palotában hármas kiállítást rendezett tulajdonosa. Elsősorban a saját építészeti, iparművészeti és festészeti műveiből egy külön kiállítást, amely egyaránt jónak mutatja mind a három műfajban. Majd kiállította magán műgyűjteményének a cinquecento és barock mesterektől származó részét és körülbelül 25 képet Alessandro Magnascotól, amelyeket Cassirerrel egyidejűleg szerzett meg. Ha végigjárjuk a termeket, akkor ennyi kincs összegyűjtve okvetlenül óvatosságra int bennünket. Nem mintha kifogásolnók a képek autenticitását, hisz azoknak az igazolására az összehasonlító műtörténet valamennyi adatát bemutatják, de legalább is az üthet szöget a fejünkbe, honnan volt ennek az embernek ily mérhetetlen vagyona, hogy megszerezhessen egy ilyen nivós és világhírű múzeumokkal vetekedő gyűjteményt. A Galerie Prof. Franz Naager úgy tűnik fel, mint a műkereskedelmi konzorciumok egy expositurája, noha a műtörténeti szempontból tárgyalt katalogus bevezetésében a gyűjtő tulajdonos ugyancsak meg akar előre felelni minden kételkedésre és kérdésre. Egyelőre tehát nem is bocsátkozhatom részletes tárgyalásba. Hisz a műtörténeti méltatását amúgy se szoríthatom e rövid beszámoló kereteibe, csak ezúttal meleg figyelmébe akarom ajánlani a Münchent látogató műtörténészeknek és műértőknek. Az antik mesterek termeiből nyílnak végre a Die Freien Münchner Künstler csoportnak a termei is. Ez első izben szereplő egyesület a hajdani Juryfreie egyesületből vált ki, amely amott a biztos középútat képviselte. A Juryfreie modernjainál gyengébbek, a dilettánsainál pedig erősebbek. Több szót nem is igen vesztegethetek rájuk, mint azt még, hogy rendezési hiba volt a klasszikus gyűjtemény után helyezni őket, mert így még kirívóbb lett az ellentét a kettő között.

Majd a művészeti szalonok nevezetesebb kiállításairól számolok be. Igy Braknál Schnackenberg kiállítása után a magyar Kálmán Péternek a kiállításáról. Távol akarom magamat tartani a személyes kritikától, de viszont tökéletesen osztom München legkiválóbb művészeti kritikusának Fritz von Ostininek a véleményét. És a hazai művészet dícsőségére szószerint közlöm is azt, eltekintve attól, hogy rendelkezésemre állanak az összes kritikák, amelyek ezzel tökéletesen egybehangzók. «A Brakls Kunsthausban állitotta ki Kálmán Péter újabb munkái egy kollekcióját, aki rövid idő óta már rendesen ott szokott kiállítani. Nagyobbrészt képmásokat mu-

tat be olyan vérmérséklettel festve, amelyet mi ennél a tehetséges magyar művésznél már elejétől fogva megcsodáltunk. Valami van ebben a művészetben a még töretlen nemzeti erőből, egy vad kedv az egyéni erőre, amely sohasem fog a szelid esztetizmus felé folyni, még akkor sem, hogy ha érezzük, hogy néhány újabb művében festészetét a művész egy csendesebb kulturára akarja átvinni. Ha megtekintjük a világoskék bluzos hölgy kitünő szabadvilágítású képmását, az áttetsző női fejecskét az ablakban vagy St. asszony arcképét zöldessárga kabátban, amely a hústónusok gyengéd frisseségével és flott összbenyomásával tünik ki, nem érezzük a gondot, hogy ez a művész meg lenne elégedve a külső készséggel és csak a paletta virtuoz magaslatán maradna. Már e 15 darabból álló kollekcióban van haladás. Egy nagy kép A nagyanya büszkesége — egy öreg magyar parasztasszonyt ábrázol, amint varrva erőteljes leányunokájával a padon ül — megszerezte a már egyébként nem túlságosan fiatal festőnek még egyszer, az idén ismét az Akadémia nagy ezüstérmét, amelynek kereteiből különben már régen kinőtt a tudásával. Különösen kiemelendők még Bolz színész és W. B. író arcképei, a magyar leány az azaleával a magyar parasztasszony és a friss életteljes akt a kertiszékben, továbbá a karnevál-hangulatú müncheni modellek. Festészetének rendkívüli egészségessége, és festőisége mellett Kálmán Péter formai biztosságát dícsérhetjük, egy oly tulajdonságot, amelyet ma eléggé nem méltányolhatunk. Félelem és fáradság nélkül látszik nála a forma modellirozva és ezek a képmások nemcsak bravuros festések, de az élet hű és közvetlen ábrázolása. Transzcendentális tulajdonságokat Kálmán virágzó művészete mögött keresni senkinek sem jut eszébe; ő nem a lelkeket festi, hanem a testet — de ezt ő jól festi. Ezek után csak még arra akarom felhívni a figyelmet, amit Ostini is kritikája elején is hangoztat, s amely ennek a művésznek a legnagyobb erőssége: a magyarosság még akkor is, amikor ő tanulmányait soha Magyarországon nem kezdette, hanem a lelkében él mint első és legerősebb benyomás, valami olyan, mint ahogy magyar levegőt — magyar tájat festett Szinyei Münchenben is, amikor nevezetes képeit ott megalkotta.

A Wimmer-szalonban a Der Turm csoport állított ki a látogatók teljes részvétlensége mellett, amely minket közelebbről azért érdekel, mert a magyar Meissl Ágoston is a kiállítók között szerepel s különösen Székely leánya érdemes a megemlékezésre,

A Galerie Caspariban Jagerspacher Gusztáv egy osztrák származású Hollósy-tanítvány kollekciója volt látható, amely néhány képén még igen magán hordta mestere hatását, különösen a még Magyarországon készült képeken. Itt említhetem meg, hogy a Hollósy iskola az őszszel szintén Casparinál akar bemutatkozni.

A Kunstverein kiállításain Boris Solotareff, Felix Eisengräber tűntek fel és egy magyar leányka: Farkas Rózsi, akinek elsőízben kiállított aquarelljét a művészeti kritika is igen kedvezően fogadta. Majd a München képben c. kiállítást rendezték, de ez nem felelt meg a hozzáfűzött várakozásoknak.

A Moderne Galerieba pedig végre elérkezett a berlini Cassirer cég tulajdonát képező és előzőleg Berlinben és Párisban kiállított 66 darabból álló Magnasco (1667—1749) gyűjtemény 's, amely kiegészítve a müncheni Galerie Naager gyűjteményével, itt még teljesebb betekintést nyújthatott e művész lelkivilágába. Misztikus kék egek és barock gondolatok, eredeti színfelfogás, rajztudás és technikai készség jellemzik ezt a művészt, amely ugyan Goya vagy Greco nagyvonalúságig sohasem jutott el, de merészen szárnyaló fantáziája alig-alig választja el tőlük. Olyan képek mint az Extasische Versammlung és a Warmstube der Mönche vagy a Wäscherinnen egyaránt klasszikussá avatják őt, aki nemcsak külsőségekben, de pszihikai értelemben is áté:tette azt az inquisitorikus kort amelynek interpretálására vállalkozott.

És most végezetül nem marad más hátra, minthogy megemlékezzek még az Akadémia mesteriskolájának a legkitünőbb tárlatokkal vetekedő Aula-kiállításáról, amelyről minden sovinizmus nélkül csak azt akarom feljegyezni, hogy az a magyar résztvevők teljes dicsőségével záródott. Régi idők óta újra itt az alkalom, hogy vezetőszerepet játszunk Münchenben a művészet terén, amikor újra az a legjobb ajánlólevél valakire, hogy magyar. És ezt a helyzetet most ki is kell használni és ezt a szerepet meg is kell, meg is fogjuk tartani. SOMOGYI MIKLÓS



Keviczky Hugó: Gróf Majláth Géza képmása.

kaland nem azok közé tartozott, melyeknek kimenetele pár nap kérdése.

Odalépett a hangfogóhoz és elindította a hívó hullámokat. Mint az örvény szélénél, úgy itt sem kapott választ. Egyszerre rettenetes nyugtalanság rázta meg. Megismételte a jeleket és megadta nekik a maximális erősséget. Nyilvánvaló lett előtte, hogy Eré és gyermekei valami rejtélyes oknál fogva vagy nem hallják, vagy képtelenek neki válaszolni.

Mindkét eshetőség egyaránt fenyegető volt! Bizonyos, hogy Arva balesete szoros összefüggésben állt a hangfogó némaságával.

Tűrhetetlen félelem marczangolta a fiatal ember lelkét...Remegő térddel támaszkodott a nagy hangfogó hátához. Képtelen volt elszánni magát bármire is. Végre mogorván és határozottan odalépett a röpülőgéphez, szorongó figyelemmel vizsgálta meg minden alkatrészét, azután elhelyezte Arvá-t a legnagyobbik ülésen és útnak indult.

Siralmas utazás volt. Csak egyszer állt meg alkonyattájban, hogy még egy hívást kíséreljen meg. Most sem kapott választ. Szorosan beburkolta Arvá-t egy kovarostból készült takaróba és egy — az előbbinél szilárdabb — adag szíverősítőt fecskendezett bőre alá. Az alvón mély kábultságában mindössze könnyű borzongás futott végig.

A röpülőgép egész éjjel hasította a csillagos sötétséget. Mivel átható hideg volt, Targ megkerülte a Csontváz-hegyet. Két órával virradat előtt föltűntek a déli csillagképek. A légi utas dobogó szívvel szemlélte majd a déli égboltozatra rajzolt keresztet, majd a ragyogó csillagot, napunk legközelebbi szomszédját, melynek fénye mindössze három év alatt ér földünkre.

Mily szép lehetett az ég, a mikor fiatal teremtések szemlélték a fák lombjain át és még inkább, a mikor ezüstös felhők termékenyítő igérete vegyült a végtelenség apró mécsesei közé. Ah! sohasem lesznek többé felhők!

Finom világosság gyöngyöződött keleten, azután előtűnt a Nap roppant korongja. A Futóhomok Oázisa már közel volt. A távcső lencséjén át Targ kivehette néha a homokhalmok bevágódásában a kátrány-körfalat és az arkum-házakat, melyek a borostyán színében tündököltek a reggel közeledtére. Arva még mindig aludt. Az újabb adag izgatószer sem ébresztette föl. Mindamellett arcza nem volt már ólomosan sápadt. Bőre elvesztette azt az „átlátszó keménységet," a mi halotthoz tette hasonlóvá.

— Túl van a veszélyen! — állapította meg Targ.

Ez a bizonyosság könnyített bánatán.



Kálmán Péter: Hegedülő nő.



Istók János: Harcz után.

Minden éberségét az oázisra fordította. Tekintete a körülzárt családi földet kereste. Két halom takarta még el. Végre előtűnt és rémületében Targ elcsavarta a kormányt, mire a röpülőgép sebzett madárként bukott hirtelen alá.

Az egész körülzárt föld házaival, hangáraival és gépeivel együtt eltűnt!

XVII. Az örökös éjszakában.

A léghajó húsz méternyire volt már csak a föld színétől. Egy pillanat választotta el attól, hogy egyenesen a talajra zuhanjon és darabokra törjön, a mikor Targ ösztönszerűleg fordított egyet a csavaron, mire a léghajó elegáns parabolákat írva le, könnyedén továbbröpült a körülzárt föld széléig. Itt leszállt és a fájdalomtól mintegy megbénultan, mozdulatlanul állt meg egy roppant, zűrzavaros gödör előtt: ott, a föld sötét mélyében feküdtek azok, a kiket jobban szeretett önmagánál.

A gondolatok sokáig össze-vissza száguldoztak a szegény ember agyában. Nem gon-

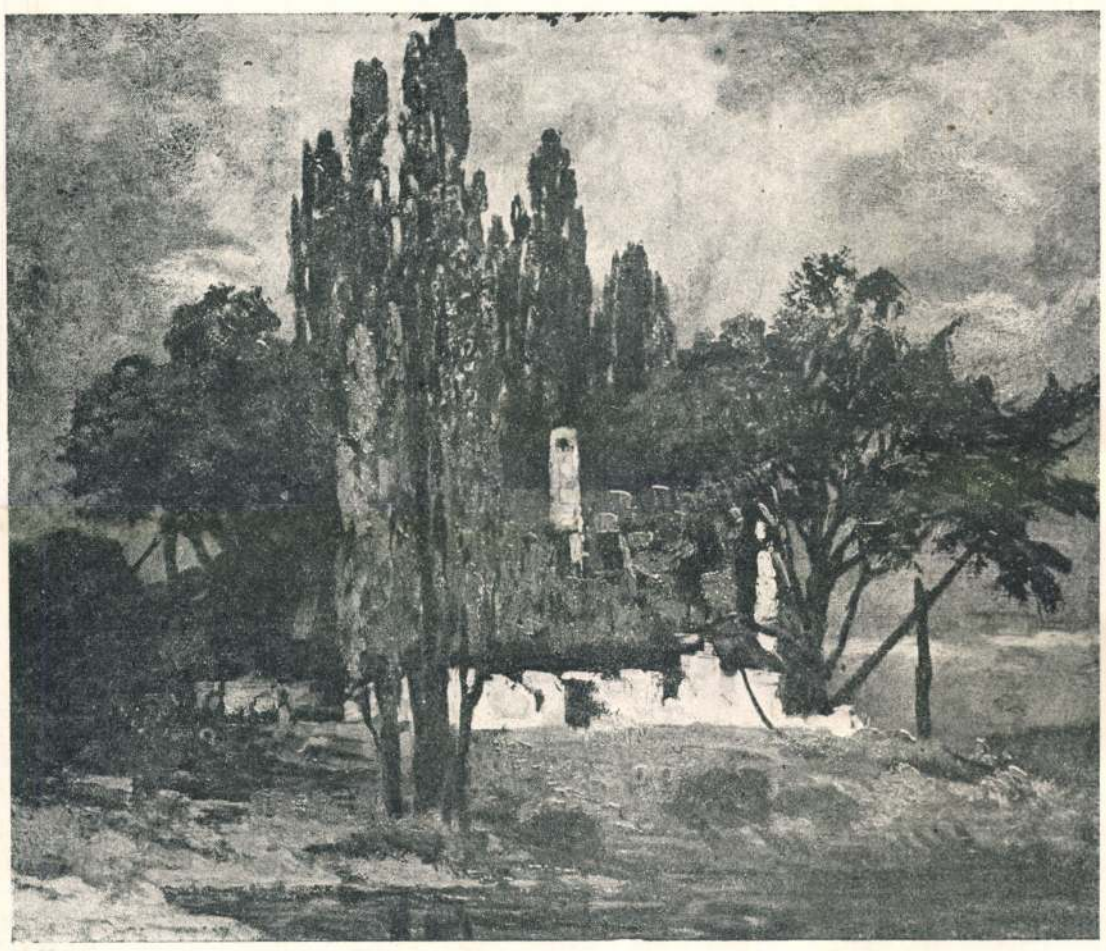

M. Krajna János: A csárda romjai.



Kisfaludi Strobl Zsigmond: Tanulmányfej.

A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁRÓL

dolt a kataklizma okára, csak a sötét kegyetlenséget látta, a mit homályosan összefüggésbe hozott ennek a komor hét évnek minden szerencsétlenségével. Zavaros képek vonultak át előtte. Állandóan maga előtt látta övéit úgy, a hogy előző este elhagyta őket. Azután a nyugodt árnyékokat egyszerre megnevezhetetlen borzalom ragadta el . . . A föld megnyílt . . . Látta, a mint eltűnnek. A rémület ült arczukra és egyre annak a nevét kiáltották, a kibe bizalmukat helyezték és a ki talán épen haláluk órájában gondolta azt, hogy legyőzte a Végzetet . . .

Mikor végül rendezni tudta gondolatait, az Utolsó Ember megkísérelte elképzelni a katasztrófát. Újabb földrengés okozta volna? Nem! Egyetlen szeizmográf sem jelezte a legkisebb háborgást sem. Különben is, az oázis néhány holdján kívül, csupán a körülzárt földet sujtotta a szerencsétlenség. Az eseményt belső okok szülhették: az alátámasztott talaj beszakadt. Így a katasztrófa, mely rombadöntötte az utolsó reményt, nem a természet nagy vonaglása volt, hanem csak egy kisebbfajta baleset a szegény, eltemetett lények rovására.

Targ mégis ugyanazt a kozmikus akaratot vélte benne látni, a mely halálraitélte az oázisokat . . .

Fájdalma nem hagyta tétlenül. Megvizsgálta a romokat. Azokon bizony nyoma sem maradt az ember munkájának. Energiafejlesztők, mezőgazdasági eszközök, ásó-, fúró- és zúzógépek, léghajók, motorok, házak egyetlen alaktalan szikla- és kőtömegben tűntek el. Hol voltak eltemetve Eré és gyermekei? A számítások csak fölszínes és talán tévútra vezető megközelítést engedtek: vaktában kellett cselekedni. (Vége következik).

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Menekülés szibériai fogságból. *Bokor Erwin* tartalékos főhadnagy még 1914. év novemberében, Szinnánál került orosz hadifogságba s hosszú időt töltött különböző fogolytáborokban, mind keletebbre kerülve Szibériában. Az egész idő alatt egy társával a szökésről elmélkedett, ezért igyekeztek mind keletebbre, a kínai határhoz minél közelebb kerülni. Végre aztán sok előkészület után, nagy vakmerőséggel és ügyességgel sikerült nekik a szökés, átjutottak Kínába, onnan Japánba s Anglián keresztül álnévvel, hamis útlevéllel haza. 1916 pünkösdjén már otthon is voltak. Hadifogságát és kalandos szökését írta meg egy testes könyvben, a mely most jelent meg. A legérdekesebb könyv ez, a mit a hadifogságról, a hadifoglyok életéről irtak, a különböző fogolytáborok élete, a mely minden egyhangúsága mellett is minden táborban a benne élők s az őrző személyzet egyénisége szerint más és más, plasztikusan elevenedik meg benne, az érdekes és jellemző alakok, magyar és német tisztek, orosz fogolytábor-parancsnokok, őrkatonák egész serege vonul föl, mind megannyi tipikus alak, a hadifoglyok apró örömei, szórakozásai, kis társadalmuk egész berendezkedése, az az egészen sajátságos világ, a melyet a nagy háború alkotott meg a maga képére, a háttérben pedig a végtelen, havas szibériai puszta perspektivája, a civilizációtól elzárt életével; mindez, mint csupa érdekes és új motivum tünik fel a könyvben, olyan embernek előadásában, a kiben megvan a fölényes szemlélet és a dolgokat világosan megfigyelő okosság adománya s a ki igen jól tud írni, egyszerűen, világosan, plasztikusan, érzelgés és affektáczió nélkül, mégis férfias megilletődéssel ott, a hol erre alkalom van. A könyv másik része sokszor olyan benyomást tesz, mint egy Verne-regény, a hajón-utazás, rejtőzködve, ellenséges környezetben a hajón feltünő különös alakok, az olvasó meg nem lankadó érdeklődéssel olvassa. A kik maguk hadifogságban voltak, azok a maguk életének képét találják benne, a kiknek hozzátartozóik járták meg vagy járják még most is Szibériát, azoknak mindennemű érdeklődését kielégíti a könyv, a mely a világháború egyik legkülönösebb részének mintegy irodalmi formába foglalt monografiája. Az 520 lapra terjedő testes könyvet a Franklin-társulat adta ki; ára 26 korona.

Jean Cristophe. Romain Rolland nagyszabású regénysorozata most jelenik meg magyarul. A tiz önálló, de mégis szorosan összefüggő regényből álló sorozatnak egyelőre az első két kötetét kapjuk magyarul: *A hajnal* czimüt, melyet dr. *Zolnai Béla*, a *Virradat* czimüt pedig *Aranyossy Pál* fordította.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közeli napokban: *Weimess Gyula* nyug. államvasuti főmérnök, nyolczvannégyéves korában, Budapesten. — *Németh Pál* nyug. posta- és távírófelügyelő 76 éves korában Pomázon. — *Komlódy Gyula* fővárosi tanácsjegyző 67 éves korában Budapesten. — *Deák Géza* fővárosi nyugalmazott I. oszt. számtanácsos 67 éves korában. — *Pokorny Károly* főmérnök 67 éves korában, Győrött. — *Probsztner Ágost* nyug. Máv. főfelügyelő, 64 éves korában, Budapesten. — *Pálos Géza* dr. szabadkai biró Budapesten. — *Viski Lator István* földbirtokos főerdőmérnök. — Galondai *Bartóffy Lajos* földbirtokos, Ungvármegye törvényhatóságának tagja, a Szenna-Blatta lecsapoló társulat igazgatója Nagyszeretva községben (Ungmegye) 66 éves korában. — *Wildburg Aladár* báró főhadnagy ötvennégy éves korában, Budapesten. — *Dallos István*, a Práter-utczai polgári fiúiskola igazgatója, Budapesten. — *Kassai Imre* dr. fővárosi orvos ötven éves korában, Budapesten. — *Flaschner János* nyug. itélőtáblai segédhivatali igazgató, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa 63 éves korában, Budapesten.

Özv. Pálócsi *Horváth Vinczéné*, szül. darnoi Pápai Mária 93 éves korában, Ungmogyoróson.— Özv. *Kemény Pálné* szül. André Vilma ötvennyolcz éves korában, Zirczen. — *Ambrus Antalné* szül. abonyi Farkas Ilonka, Budapesten. — *Fialka Erzsébet* Beretkén.

Szerkesztői üzenetek.

Dal a tavasz elé. A vers középszerű kisérlet, ügyesen, de különös lendület s a mondanivaló egyéni szine nélkül van irva, a mi mértékünknek alatta áll.

Arczkép. Mesterkélt, frisseség nélküli hang, a modern lira kelléktárából vett képek, — csupa utánérzés, átérzés nélkül.

Hóvirág. Elavult naivitások, mintha ötven év előtt irta volna valami akkori diletáns.

KÉPTALÁNY.

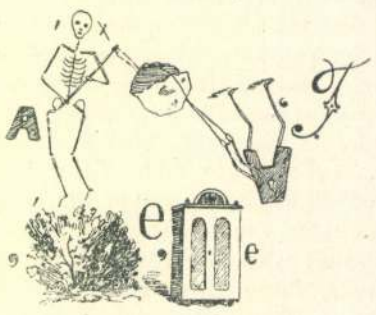

A «Vasárnapi Ujság» 3-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *Búbánat közt van a szivünk.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11.
Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utcza 4.



DIANA PUDERT



KÁLMÁN PÉTER HEGEDÜLŐ NŐ

A RÖKK SZILÁRD-DIJ NYERTESE

Gyula, Schwarcsuk Lajos, Kapitány József, Gádor István, Rápolti Lajos, Biró Lajos, Lukácsy Lajos, Garam Sándor, Zilzer Hajnalka, Hatvany Lajosné, Beszédes László, Istók János, Vas Viktor, Adrejka József, Tenkács János, Kiss György, Kreipel Kalotai Ottó, Székely Károly, Gémes Gindert Péter, Martinelli Jenő. Medgyessy Ferenc, Maugsch Gyula, Horvai János síremlék-tervezeteket állított ki.

A kiállítás mintegy kétszázötven festő és szobrász legujabb munkásságáról számol be. Ez a munkásság nem a legjobb viszonyok közt folyt, mégis kétségtelen, hogy a művészek nagy szorgalommal és buzgalommal folytatták a nehéz időkben is a munkát és már ezzel is rászolgáltak a közönség elismerésére. Ez bizonyára nem marad el s a Műcsarnok remélhetőn zavartalanul fogja ezentúl festészetünk és szobrászatunk további fejlődését bemutathatni iménti visszaszerzett régi hajlékában.

KRÓNIKA

Az Iparművészeti Múzeum, amely utóbbi években, főként a háborús viszonyok miatt, sajnálatosan keveset hallatott magáról, rendkivül becses anyagot rejtő kiállítással törte meg e csöndet, amely április 14-én nyilt meg. Textilgyűjteményéből egy sorozat régi magyar hímzést tett közszemlére, kiegészítve ezeket magánosok és testületek (Nemzeti múzeum, Felsőmagyarországi Rákóczi múzeum, Besztercebányai Városi múzeum, Orsz. Háziipari Szövetség) tulajdonában lévő hasonló természetű munkákkal. A közönség e XVI., XVII. s főleg XVIII. századból eredő hímzéseken régi iparművészetünk pompájának és magyarságának ismertette meg egy fejezetét. A formák és technikák vándorlása következtében, a textilművészetet ebben az időben kétfelől is éri idegen, külföldről jövő hatás, délről az olasz

Művészet 1918. 54. l.

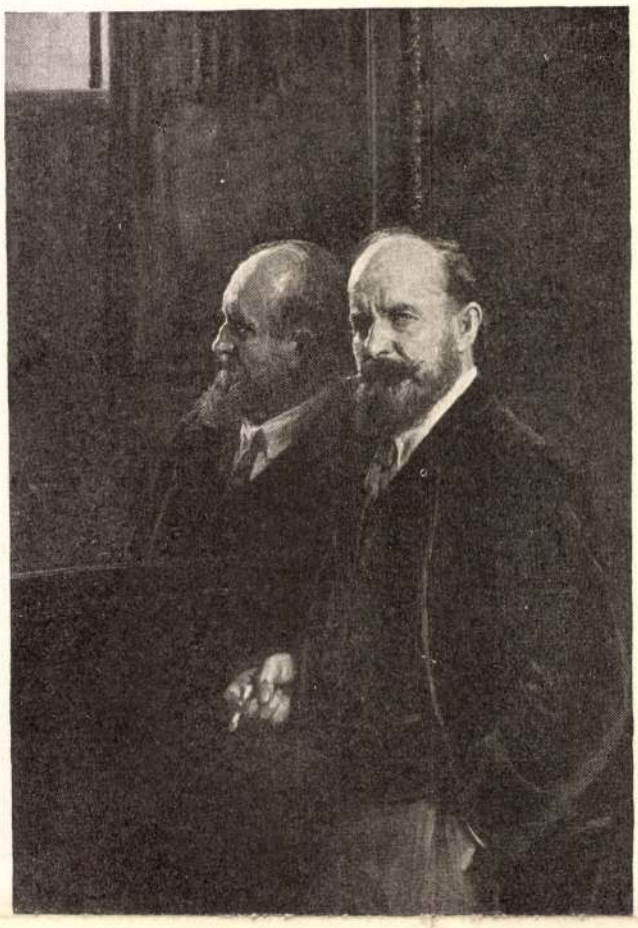

ENDREY SÁNDOR ÖNARCKÉP
A RÁTH GYÖRGY-DIJ NYERTESE

rolytól, Faragó Gézától, Moldvai Krajna Jánostól, Csalány Bélától, Knoppné Curtis Gertrudtól, Bardócz Árpádtól, egyéb táj- és hangulatképeket Leidenfrost Sándortól, Faragó Gézától, Ujváry Ignáctól, Kiss Kálmántól, Körmendi Frimm Ervintől, Nagy Dánieltől, Katona Nándortól. Csendéletet Krümmerle Pál, Kacziány Aladár és Romek Árpád küldött.

Az utolsó nagy, oszlopcsarnokos terem a szobrászoknak és grafikusoknak jutott ki. Az utóbbiak különböző technikájú művekkel szerepelnek, így rézkarcot állított ki Kron Jenő, vízfestményt Kardos Böske, Szmrecsányi Ödön, Makoldy József, Leszkovszky György, Garzó Bertalan, Neogrády Antal, Baranski László, Mészárosné Kisfaludy Mariska, özv. Gerhardt Alajosné, tussrajzot Ambrus Miklós, Kőszeghy Marianne, Egyed Erna, egyéb technikájú grafikai lapokat Pravotinszky Lajos, Gregersen Hugó, Dienes László, Kron Béla. A többi kiállított tárgy megannyi plasztikai mű. Képviselve van itt minden plasztikai anyag s minden nagyság, a kis plakkettől el egész az életnagyságot többszörösen felülmúló méretig. Kisebb-nagyobb plaketteket, érmeket s rokon műtárgyakat láttunk Berán Lajostól, Csillag Istvántól, Székely Móricztól, Szász Vilmostól, domborműveket küldött Konyarek János, Vaszary László, Margó Ede, Ambrus Kamilla, Korányi Felicitas. A képmás nem oly nagyszámú, mint látni szeretnők: a megrendelők még mindig nem barátkoztak meg a faragott vagy mintázott portréval. Ily műveket küldött a többi közt Murányi Gyula, Lányi Dezső, Farkas Béla, Somogyi Sándor, Keviczky Hugó, Stróbl Alajos, Orbán Antal, Damkó József, Esső Erzsébet, Schulek György, Hajdu Rezső, végre tanulmányfejeket, aktot, életképszerű alakot Siklódy Lőrinc, Glatter



BÉLI VÖRÖS ERNÖ KÚTNÁL

Thék Endre: Tury Gyula 228. «Falu vége» című művét.

Tornai Gyula: Magyar Mannheimer Gusztáv 34. «Tivoli» című művét.

Varga Lajos: Kacziány Ödön 344. «Búcsuzó fény az Adrián» című művét.

Vajda Zoltán: Rubovics Márk 360. «Legelőn» című művét.

Zalavármegye nemesi pénztára: Beszéces László 318. «Az áldomás» című művét.

A tárlatra kitűzött állami művészeti nagy aranyérmet, a pályabíróság javaslatára, Apponyi Albert gróf vallás és közoktatásügyi miniszter Knopp Imre festőművésznek adományozta Biedermeier-szoba című olajfestményeért, az egyik kis érmet Horvai János szobrászművésznek Siremlék-tervezeteért és a másikat Miess Frigyes festőművésznek A reggel című olajfestményeért.

Wolfner Gyula választmányi tag 4000 koronás díjából a pályabíróság 2000—2000 koronával tüntette ki Koszta József festőművészt Kukoricatörők című olajfestményeért és Orbán Antal szobrászművészt Bajtársak című síremléknek készült szoborcsoportjáért.

A 2000 koronás Ipolyi Arnold-féle díjat Damkó József szobrászművész nyerte el a Szent Péter apostolt ábrázoló márványszobrával.

A néhai Ráth György-féle 1200 koronás díjat a pályabíróság az elhúnyt Holló Barnabás szobrászművész posthumus műveért, II. Rákóczi Ferenc lovasszobráért ítélte oda, a társulat egykori nagynevű igazgatója, árkosi Benkő Kálmán emlékére tett alapítvány kamatainak az 1000 koronás díjával pedig Tatz László festőművészt tüntette ki, Fiatal nő képe című olajfestményeért. A Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díját Udvary Géza festőművész nyerte el Nászajándék című olajfestményével, Esterházy Miklós Móric gróf 600 koronás díját Garzó Bertalan festőművész Olvasó leány című vízfestményével és végül az Erzsébetvárosi Kaszinó 500 koronás díját Perlrott Csaba Vilmos festőművész Modelljeim című olajfestményével.



KÁLMÁN PÉTER FIATAL PARASZTASSZONY

Dr. Fazekas Oszkár: Rubovics Márk 326. «Csendélet» című művét.

Feledy Dezső: Epstein Erzsi 387. «Interieur» című művét.

Francsek Imre: Gerritsen Vilmos 231. «Csendélet» című művét.

Gaul Károly: Murin Vilmos 227. «Csendélet» című művét.

Hammersberg Jenő: Börtsök Samu 109. «Délutáni napsütés» című művét.

Jászóvári premontrei rend: br. Splényi Ernest 176. «Virágok» című művét.

Királyffy Béla: Rubovics Márk 325. «Pezsgő és sajt» című művét.

Kun Viktor: Gergely Imre 286. «Virágvásár» című művét.

Laehne Vilmos: Neogrády Antal 359. «Falun» című művét.

Dr. Lindenberg János: Madarász Gyula 375. «Falu vége» című művét.

Lovrich Gyula: Bruck Hermina 96. «Késmárki részlet» című művét.

Lovrich István: Neogrády Antal 214. «A plébános kertje» című művét.

Nádler Róbert: Vámossyné Eleőd Carola 303. «Hegylakók vasárnapi diszben» című művét.

Nyiregyházi Kaszinó Egylet: Földes Imre 233. «Ligeti idill» című művét.

Pisszer József: Clauder Margit 243. «Fenyves szélén» című művét,

Pucher István: Garzó Bertalan 292. «Ősz a ligetben» című művét.

Rédey Miklós: Csapó Jenő 364. «Tavaszi virágok» című művét.

Ruzsinszky Jusztin: Kacziány Ödön 235. «Szabadban» című művét.

Temesvári áll. főreáliskola: Markó Ernő 279. «Az uraság kazlai» című művét.

Dr. Temesváry Rezső: Rottmann Mozart 347. «Ábránd» című művét.

Művészet 1918

Gerthon Tobiáns közlése

Kálmán Péter

KÁLMÁN PÉTER 1877-ben született. A művészettel 1904-ben kezdett foglalkozni, gyakorlati tudását Münchenben szerezte meg, az akadémián. A münchenisek erősen méltányoltak a fiatal magyar művész tehetségét s így történt meg, hogy 1911-ben elnyerte az akadémia legnagyobb díját. A növendéki kitüntetést egymásután követték a hivatalos kitüntetések és díjak. A barátságos fogadtatás Münchenben marasztalta a művészt, aki a Secessionban, a Glaspalalotban, a Quitpold-Gruppeval, és a Kunstvereinben állitott ki. 1912-ben Düsseldorfban állitott ki, 1914-ben Münchenben volt gyűjteményes kiállitása. Ebből az alkalomból egyik kritikusa azt írja, hogy „az erő és az elegáncia párosításában Zornra emlékeztet." Állandóan Münchenben él, Magyarországon néhány régi műcsarnoki képén kívül nem szerepelt.* Kitűnő formabiztosság és Leiblre emlékeztető ecsetvezetés érezhető egészséges, optimisztikus lélekről árulkodó képein. Többnyire portrétanulmányokat fest s művészetének komolyságát jellemzi, hogy naturalisztikus és impresszionisztikus művészetét a progresszív München teljes mértékben méltányolja.

* Egyik kitűnő katonatanulmányát a bécsi Heeresmuseum őrzi.

25 Dezember 1908

um heutigen Tage unverändert

Dezember 1908

[illegible]

áros polgármestere

Budapest székesfőváros polgármesteri ... (közművelődési) ügyosztály

BUDAPEST
936-SEP.11. N3
T.E.

igor Bydtsága

ciner

Budapest

IX. Rákos u. 10

3. sz. mintája — 1480

Kálmán Péter

Révai XXI. 485. l.

DEBRECEN

Ref. nagytemplom

kéne VI 1863, 531.

KÁLMÁN *Péter*, festő, * Zsablya 1877. Münchenben tanult nagy sikerrel és azóta is ott él. A Sezessionban, a Glaspalastban, a Luitpold Gruppeval és a Kunstvereinben, 1912. Düsseldorfban, 1914. Münchenben (gyüjteményes) stb. állított ki. Itthon 1918. tűnt fel a Műcsarnokban, széles festésű, erőteljes színű, jól jellemezett alakos képeivel (Hegedülő nő, Pietà, Templomban, több arckép). Dachaui nő c. olajfestménye és három arcképe a Szépm. Múzeum tulajdona, Önarcképét a főváros szerezte meg.

E. G. I. 5 zíl

1904. II. 26.

Kecskemét.

Segély elszámolás sürgetése. (151/1904.)

Kálmán Péter

háromszéki épitész
XVII. sz.

Balogh müvel
548 l.

tott is velük, ha éppen muszáj volt.

Éjfélután egy lármás tisztitársaság jött a kávéházba és az Engelék mögött levő nagy kerekasztal mellé telepedett. A tiszturak maguknak és hölgyeiknek bort és vacsorát rendeltek. Nem mult el félóra se és már nagyon hangos volt a jókedv a tisztiasztalnál. Egy-egy szó is átsuhant már onnan Engelékhez, amin a kényes polgári izlés megütközött és egy-egy tekintet is, ami fölöslegesen kihivó volt.

Engel Lajos barátai, botránytól riadó kereskedők, vállalkozók és közigazgatási emberek, lassan-lassan elgyérültek a hangos szomszédság mellől és csak Engel Lajos maradt ott, meg még két barátja, akikkel halkan diskurálgatott.

Egyszerre aztán ez történt.

A főhadnagy, aki háttal ült Engelék felé, a megrágott csirkecsontokat csak ugy visszakézről hátrafelé dobálgatta. Tudhatta, hogy egy uri társaság ül mögötte, de azért folytatta a játékot és mikor valamelyik csont Engelék asztalára esett, hangos kopogással, jóizüen kacagott. A tiszttársai olykor-olykor megfogták a kezét, hogy megtartóztassák a sértő mulatozásban, a tár-

Kalmán Péter

Kálmán Péter (1877–): festő. Székely Bertalannál, majd Münchenben tanult. Művei Leibl festészetével mutatnak rokonságot.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Kálmán Péter.

69a Menekülők
70 Gitáros nő, olajf.
71 Fiatal leány, olajf.
71a Leány fej
71b Ülő leány
71c Öreg férfi

Kálmán Péter

A Bencúr Társaság
első kiáll. (Nemzeti Szalon)
1923. ápr.

Ó-Ércszegyűjtemény

a) ókori érmek .. db

b) hazai Közép- és nyugni érmek .. db

c) külföldi Közép- és nyugni érmek .. db

d) hazai emlékérmek .. db

e) külföldi " " .. db

f) hazai papírpénzek .. db

g) külföldi " .. db

h) hazai kegyérmek és bardzák .. db

i) külföldi " " .. db

Kálmán Péter

feoli München Schleissheimer Strasse 64.

1930/31. pib. kiáll. 34-36.

1934. téli kiáll. 295.

Dan dostave	Ime dostavitelja	Poslovni broj	Naznacenje i broj

Kálmán Péter

festő

Újság 1927 márc. 20

**** Magyar festő ünneplése Münchenben.** *Münchenből* jelentik: Szép és meleg ünneplésben részesült *Kálmán* Péter, a Münchenben élő neves magyar festőmüvész ötvenedik születésnapja alkalmából. Tisztelői és barátai a *Hotel Vier Jahreszeiten* előkelő helyiségeiben fényes bankettet rendeztek, amelyen a müncheni müvészvilág, hatóságok és a magyar kolónia preminens tagjai vettek részt. A megjelentek sorában volt lászlófalvi *Velics* László dr. követségi tanácsos, *müncheni magyar konzul, Hendschel* kultuszminiszteri államtitkár és felesége, *Scharnagl, München város főpolgármestere és felesége is.* A jubiláló müvészt *Velics* konzul köszöntötte fel elsőnek s kifejtette, hogy *Kálmán* Péter az egykori igen élénk bajormagyar müvészkapcsolatok *utolsó markáns és ritka tehetségü képviselője,* akire a magyarság büszkeséggel tekint. Képeinek meleg szintónusában és forró vibrálásában a magyar lélek teremtő géniusza szólal meg, amely a müvészt az idegenben is megtartotta magyarnak. A német felköszöntők hangsulyozták, hogy Kálmán müvészetéből a németség is kikéri a maga részét, mivel mint a nyolcvanas évek sok fényes, kimagasló tehetséget produkáló irányzatának *utolsó önálló és külön utakon járó müvelője,* elválaszthatatlan München város müvészi tradiciójától és mint iyen, *jelentőségét a mütörténelem csak ezentul fogja meghatározni. Kálmán* Péter mesteri alkotásait ez alkalommal egyébként a *Fleischmann* galéria reprezentativ kiállitás fogja a bajor közönségnek bemutatni.

1927 III/20

XVII.

NÉVJEGYZÉKE

azoknak, akiknek külföldi doktori oklevele az 1939/40. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen honosíttatott.

Sorszám	Név	Születési		A műegyetem, amelyen doktorrá avattatott	A doktorrá avatás éve	A honosítás keltének éve
		hely	év			
	Vegyészmérnöki doktor.					
1	Berczely Harry	Budapest	1909	Karlsruhe	1934	1939

Kálmán Péter

** **Magyar művész kitüntetése Münchenben.** A bajos állam a Glaspalast ezidei kiállitásán megvásárolta *Kálmán* Péter «Cigányleány» cimü festményét. Kálmán volt az egyetlen külföldi müvész, kitől az állam vásárolt. Kálmán Péter egyébiránt rég elismert müvésze Münchennek. Évtizedek óta él a bajor fővárosban s ott alföldi magyar fiu létére teljesen otthonossá lett. A Mücsarnok háboru előtti tárlatain még sürün részt vett képeivel. Azóta csak a háboru folyamán állitotta ki itthon néhány szép mélyszinü festményét.

Egység 1927.
jún. 6.

A műtárgy										Jegyzet
	méretei		található							
			a Nemzeti Muzeumban				jelenleg az			
	magas	széles	új lelt.	r. dép.	terem	sor	O. K.	T. K.	Graf.	
	cméterben		száma alatt							
	41	61·2	527	8	—	—	3108	—	—	
	41·3	52·6	569	—	—	—	3150	—	—	
	20	28	525	33	—	—	3106	—	—	
r.	13	20·3	190	38	—	—	—	—	940/98	
.	15·8	12·6	191	36	—	—	—	—	942/98	
r.	21·5	17·6	193	37	—	—	—	—	941/98	

Kálmán Péter

KÁLMÁN PÉTER / 1877 - ? /

120. Névnapi üdvözlet. - Olajf., v.,104x103 cm. Jelz.l.j. "Kálmán 911."

Kopp 1939/40. nevem II.

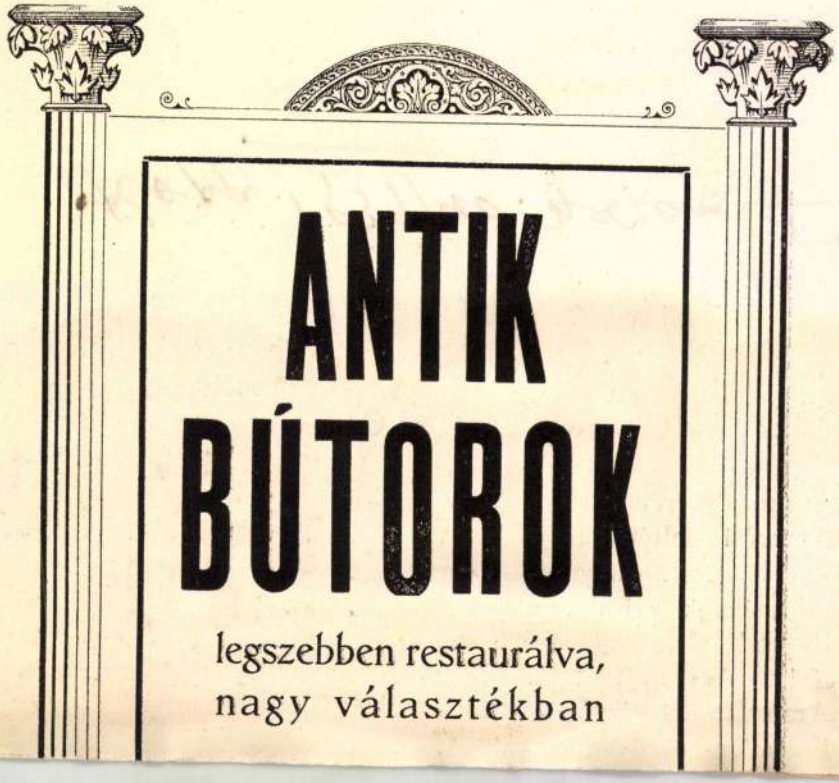

ANTIK BÚTOROK

legszebben restaurálva,
nagy választékban

Kálmán Péter

MÜNCHENI MAGYAR MŰVÉSZCÉH. Mint már a legutóbbi számban jeleztük, a Münchenben élő magyar művészek anyagi és erkölcsi érvényesülésük előmozdítására, továbbá hogy nemzeti összetartozásukat kifejezésre juttassák és a magyar művészetnek külföldön elért sikereit öregbítsék, egy céhben egyesültek. A céh célja kizárólag művészeti, azaz kiállítások rendezése Münchenben, a külföld nagy városaiban, továbbá az otthon való csoportos bemutatkozás is. A céh tagjai sorába tartoznak úgy a Münchenben élő idősebb és már nagy sikereket elért magyar mesterek, mint a fiatal művészgárda legkiválóbbjai, akik a legutóbbi nagy kiállításokon a legjelentősebb sikereket érték el. A céh művészeti és adminisztrativ vezetése a fiatalság kezében van, akiknek sikerült az illetékes körök támogatását is megszerezni. Igy bírja lászlófalvi Velics Lajos dr. müncheni követ pártfogását is. A céh a legjobb úton van az erkölcsi és anyagi megerősödéshez, amelyet főleg azáltal ért el, hogy sikerült megnyerni a céh hivatalos helyiségéül München legelőkelőbb művészeti szalonját a Brakl's Kunsthaus-t (Beethoven-platz 1.), amely által a Németország nagy városaiban rendezendő kiállítások is szervezve lesznek. A céh ezidei, illetve első elöljárósága a következő öt tagból áll: Kálmán Péter elnök, Belányi Victor, Szent-Istványi Gyula, Frank Frigyes pénztáros és Somogyi

Művészet 1914. 384. l.

Miklós titkár.

Felelős szerkesztő: LYKA KAROLY

Kiadótulajdonos: SINGER és WOLFNER
Budapest, Andrássy-ut 16.

Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomdája,
Budapesten.

A Művészet kliséit Wolfner M., ezelőtt Kurcz L. és társa fotocinkografiai műintézet készíti Budapesten, VIII., Hunyadi-utca 32.

Kálmán Péter

Burger, Willy:
Péter Kálmán.
4° 21 Kóp 50 l.
München é. n.

a kelt körrendelete értelmében sz
od ügykörét érintő jelentésünket a
ncsénk mély tisztelettel előterjeszteni.
ndelet mellékletét képezett részletes
e mind nekelőtt

ezőgazdaság körét

kezőket van szerencsénk jelenteni.
mények állása általában kielégitő volt,
ező volt s elemi csapás elő nem

k irtására a kellő intézkedések meg-
élyzet által kártékony állat (róka,
nyét, sas, vércse stb.) összesen 2848

ó eredménynyel eszközöltetett.
en nem jelentkeztek, de a szükséges
ről költségvetésileg gondoskodva van.
mények, állatok és állati termékek
körül kedvezőtlen viszonyok nem ész-

...ngol lapok ...ingban száz ...n, továbbá 12 tengerész vesz- ...anghaiból érkező ...itették meg. Tény ...sták megtámadták a ...t felgyujtottak, vala- amerikai missziót ki-

tartanak és azt tervezik, ... geneket, akik a franciák koncessziós terü- tén laknak, a nemzetközi telepitvényre szállit- ják át. Nankingban teljes a rend. Az utolsó amerikai és angol menekülők ma este érkez- tek meg Shanghaiba. A kantoni hadsereg fő- parancsnoka, Csang-Kai-Sek tábornok ma

ebben a gondolatirányban

pitészetről is sokat lehetne ...ban is találhatók analógiái a nem izléses fényüzésnek, ...gnak. De inkább a javulásról ...i temérdek villa épült és épül ...re megnyilt a pestieknek is a ...glátták, hogy Pestnek oly gyönyörü ...ogy nincs nagy város Európában, ...y közel van erdő, hegy, völgy és ...záz uj villa telik meg emberekkel, ...bbet kártyáznak, többet dolgoznak ...és sétálnak a szabadban. Azelőtt ...lt a budai hegyvidéken egyáltalán ...találkozni, most is még kevés van,

de a villarayon mindinkább terjed. *Hárshegy*, te isteni szépség, *Gugger*, te költői rejtekhely, *Vadaskert*, te egykor kedves sétálóhelye a bol- dogult királynénknak és még sok gyönyörü helye ennek a vidéknek, most már rohamosan fedeznek föl titeket, ti fogjátok Budapestet egészségessé tenni, gyermekek paradicsomává, a felnőtteknek idegnyugtató menedékévé. Tiz- husz év mulva Budapestnek egészen más képe lesz. Kevésbé gavallérias, de polgáribb, csa- ládiasabb, egyszerübb, szolidabb. Akik majd akkor jönnek ide, azok fognak bennünket, nem mondom irigyelni, de megbecsülni és kevésbé romantikus, de polgáribb, egészsége- sebb, nagy, modern városnak tartani. Egy európai város se fog tudni versenyezni velünk.

Newyork, március 26. (...) Államok keleti vidékein a kinai titkos társa- ságok körében támadt ellenségeskedések so- rán hat városban nyolc embert megöltek és két embert sulyosan megsebesitettek. A rend- őrség négy kinait letartóztatott. Az összetü- zésekre hir szerint voltaképpen kereskedelmi irigykedés adott okot. A kinai negyedeket rendőrök őrzik.

Rablótámadás egy monostor ellen

Bukarest, március 26. *Kisenevből* jelen- tik, hogy Soroca kerületben négy álarcos ban- dita *revolverrel és kézigránáttal felfegyver- kezve* rablótámadást kisérelt meg *a calará- chiovcai monostor ellen*. Egy arra járó kato- nai őrjárat megzavarta munkájukban, mire a rablók *tüzeltek a járőrre*. Hosszabb tüzharc után a banditák eltünték a közeli erdőkben.

sáról, edzéséről, az egészség helyreállításáról, a munka- és életkedv fokozásáról van szó, az OVOMALTINE koncentrált **tápanyagai** és elismert tudósok abszolut megbizható kisérleteivel igazolt **vitaminjei,** rövid időn belül biztos eredményt hoznak. Ugy külföldön, mint nálunk, időnként felmerülnek csodaszerek, amelyekkel szemben azonban a berni, londoni, chicagói, milanói, párisi, bécsi és budapesti OVOMALTINE-gyárak, a világ elismert orvosi kitünőségei és a sok millió hálás fogyasztó a legjobb bizonyitékai annak, hogy az

OVOMALTINE
Táplál erősít-hizlal

jelszó **változatlan aranyigazság** marad.

Kapható gyógyszertárakban, drogériákban, fűszer- és csemegekereskedésekben.

Kis doboz ára 1 pengő 50 fillér.

Magyarországon gyártja; mintát és ismertetést ingyen küld a
DR. WANDER gyógyszer- és tápszergyár rt.
Budapest, X. ker., Keresztúri-út 30/b. sz. 100. postahivatal.

ÁPRILIS
3

Nyakék?



a prairiek baby



afrikában karika



kínában kaloda



a zsiráfnak folt



Európában róka



a papuáknál cápafog



rahitiban virág



indiában a zebunak járom

a kucsébernek kosár



a pásztornak bárány



a rabnak lánc

Kálmán V.

Film-színház - Irodalom 1939 II. évf. 6 sz.

jövő versenyző gárdája és a jövendő testnevelési tanárnők nagy része is itt készül elő a Testnevelési Főiskola nehéz munkájára.

— Mi az, amit a legszívesebben gyakorolnak a lányok?

— *A talajtorna és a svédszekrény-ugrás (plint). Ne gondolja azonban senki, hogy a szaltót nehezebb megtanítani, mint egy esztétikai gyakorlatot. Ezek az ügyességi gyakorlatok benne vannak a lányokban, csak alkalmat kell adni arra, hogy gyakorolhassák. Az ezekkel a gyakorlatokkal járó öröm sok esetben a játékot is pótolja. Mindig szem előtt tartjuk a testnevelés általános törvényét és vigyázunk arra, hogy ezek a fiatal lányok ne specializálják magukat, munkájuk ne legyen egyoldalú. Ezért a talaj- és ugrógyakorlatokat könnyű korlát-, gyűrűhinta-, bordásfal-, labda-, ugrókötélgyakorlatokkal tesszük változatossá.*

A beszélgetés véget ér, mindkét tanárnőt várja az ifjúság, amelyet nevelni kell.

Megvallom, igen mély hatást gyakorolt rám ennek a két lelkes testnevelési tanárnőnek a munkája. Azt hiszem, hogy ha ilyen pedagógusok keze alatt látjuk leányifjúságunkat, bátran bízhatunk a jövőjükben.

Lindner Melinda

(Pubuda fotók)





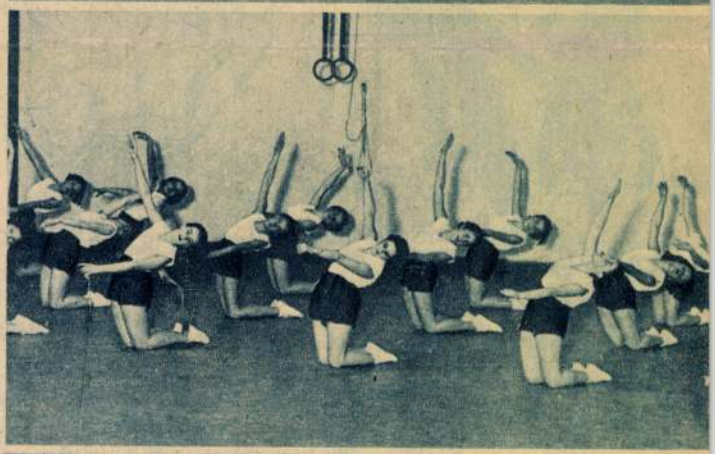



Ujabb horgász-világrekord



Zane Grey a világhírű író, aki szenvedélyes horgász, a közelmúlt napokban hatalmas cethalat fogott. Az óriási hal, amely pontosan tizenkét mázsát nyom, méltón keltett feltünést a Miamiban üdülő közönség körében.



FŰRY-FÉLE
BOROK
KÖZISMERTEK!

Ludas Matyi



Pótválasztás lesz Böcögéren,
Ludas Matyi is készült nagyba,
Főkortes ő s a nép rá hallgat,
Hogy szavazatát kire adja.

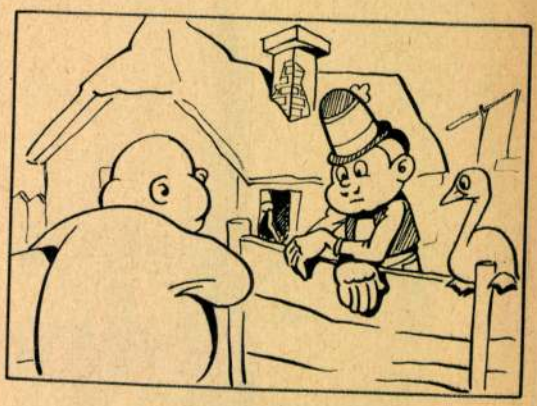

Puhítják is az önjelöltek,
Paczal úr is, a helyi hentes
Fel akar lépni mert ő úgymond
A rút pártérdekektől mentes.



Csombóky mester publicista,
Ritkán ír, ámde akkor untat.
Egy kis kortéziára ős is
Felkéri Matyi barátunkat.



Lapaj úr reformterveket szült,
Könyvügynök ő itt más időben,
Most kisgazdajelölltté vedlett
Az egyik jelmezkölcsönzőben.

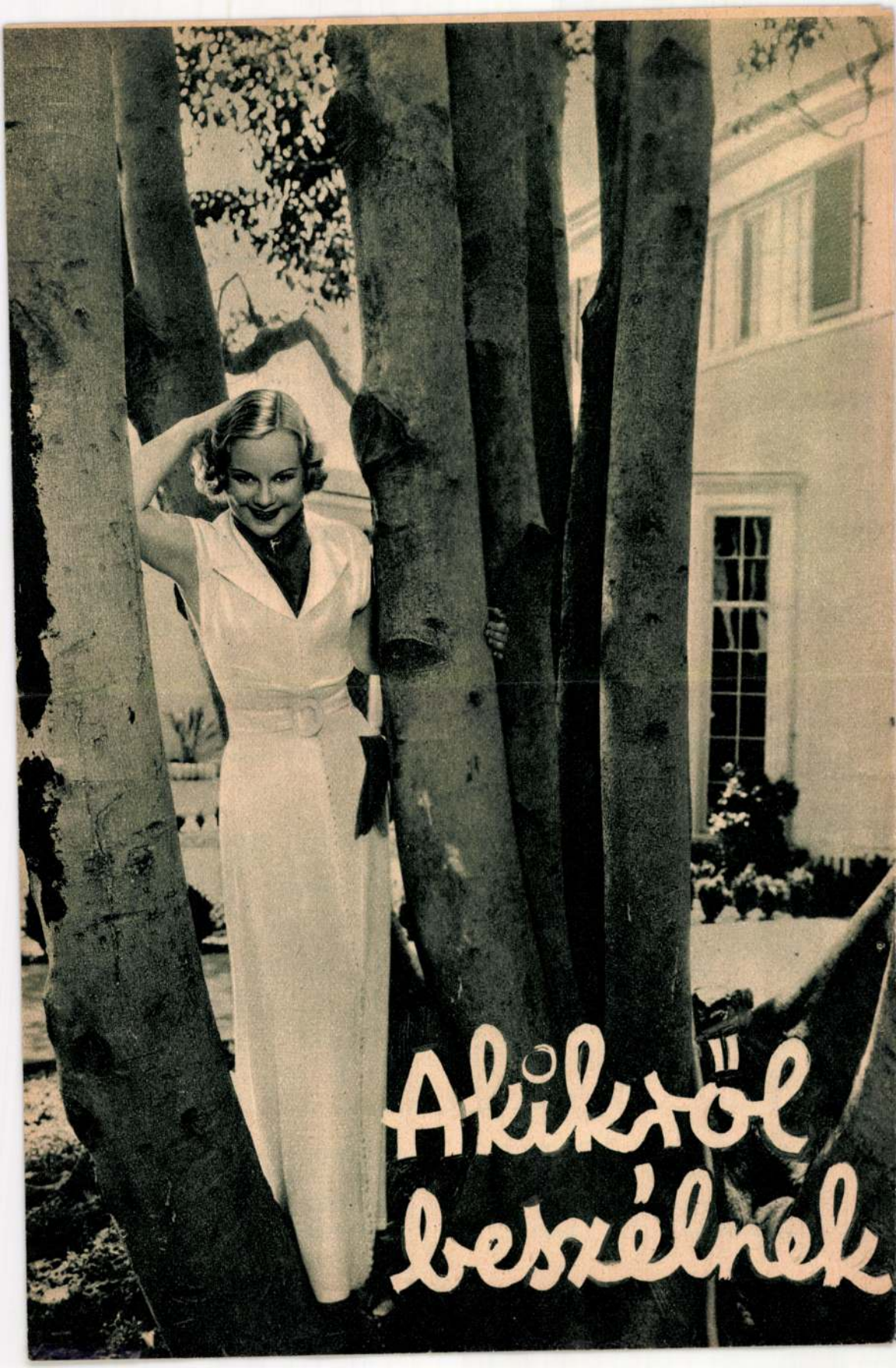
Akikről
beszélnek

Film-Színház-Irodalom
1938. I. évf. 1. sz.

a politikában

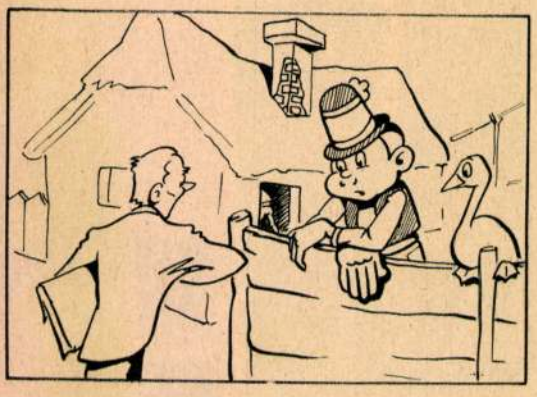

Pallósi úr kenyerét eddig
Férgek írtásával kereste,
Ő is indul, mert felesége
Emiatt gyötri minden este.



A sírásó szintén jelölt lett
A közóhajra tekintettel,
Tudniillik ő a közóhajtól
Eddig még sosem tekintett el.



Mind többen jönnek s Matyi töpreng:
A barátságnak így csak ártok,
Mert ha egyiket támogatom,
Megpukkadnak a többi pártok.



Hát gondol egyet s a jelöltek
Karát szava így dönti gyászba:
Cseréljünk — majd önök
szavaznak
És én megyek a Tisztelt Házba.

(Dévaj)

Kálman Viktor

karikatura
rajzoló
álnere
Vasi

lásd ott is!

1021

Kálmánné Rádoli Piroska Ybl-díjas építész

1980. márc. 31. Kossuth 18.30 M.

Esti Magazin.

- Az Építőművészek Szövetségének Székházában ma kiosztották az idei Ybl Miklós díjakat. Egy kis díjazott alkotást talán Önök is láttak már, pl. a siófoki vásárcsarnokért tüntették ki Bajnai Zsoltot. Az Ozdi Oxigéngyár tervezéséért Kemény Tamást. A győri Martinovics tér egy- két műemléképületének helyreállításáért Huják Annát. Az ungvári Hotel Zakarpatija, valamint más házgyári panelekből épülő középületek tervezéséért Gere Mihályt és Mohácsi Pétert. A pozsonyi Diák Szálló kialakításáért Rót Jánost. A szegedi Orvostudományi Egyetem Dóm téri épületéért Tarnai Istvánt. De díjazták néhány építész általános elméleti megoldásait is. Getto József pl. az oktatási épületek tervezési munkájáért. Paál Balázs építéstervezési és elméleti munkásságáért kapott Ybl-díjat. Hasonló okból tüntették ki azt az építészt, akit Szatmári Ilona mutat be hallgatóinknak. A beszélgetés elé mottóul Kaldidész /fon./ görög származású francia építész mondása kínálkozik: Építeni annyit jelent, mint környezetet alakítani és nem önálló emlékeket létesíteni.

- Az idei tíz új Ybl díjas sorában köszönthettük Kálmánné, Rádoli Piroskát is, aki Ybl-díját sok évtizedes színvonalas városépítészeti munkásságáért és Eger város városépítési koncepciójáért kapta. Ma Egert, az egri Belvárost úgy ismerjük mint abrokk várost.

- Ez a barokk város a törökök kiűzése után született tulajdonképpen, a szó szoros értelmében vett Eger városát értjük alatta, mert a közigazgatásilag Egerhez tartozo többi városrész a korábbi falvakból alakult. A legutóbb a város északi részén fekvő Felnémetet kapcsolták a városhoz. Most a mi tervezési felfogásunk, amely Eger város általános tervére vonatkozott,az éppen abból állt, hogy ebben a bizonyos egri völgyben fekvo falvakat is belekapcsoltuk az általános tervi munkánkba. Nem volt nehéz, mert egy felismerésbol fakadt és ezzel a felismeréssel a város vezetősége is, Heves megye vezetősége is egyetértett.

- Egert nagyon szeretjük mindannyian, évente több százezer vendége van a városnak. Mindenki, aki a várat meglatogatja az egyuttal a barokk városban is eltölt néhány órát.

- Mint minden megérzés, tulajdonképpen építés is, mert megorizni a rezervátumokban is csak egy felújítással egy korszerüsítéssel lehet valamit és ez Eger városára is vonatkozik. Ezt a város maga is és a szakemberek, akik ezzel foglalkoznak tudják és megfelelő módon próbálják képviselni, ha nem is mindig teljes sikerrel. Az általános tervvel kapcsolatosan nem a szüken vett Belvárossal kellett foglalkoznunk, hanem egy ennél nagyobb összefüggésben kellett megvizsgálnunk a védelemnek a módjait, nevezetesen azt, hogy

a barokk város nemcsak utcaképekből áll, zárt utcaképekből és épületek sorából, hanem az utcákból mindenünnen jelenleg még akadálytalanul kitekinthetünk a természetbe. És mivel egy ilyen városmag egy völgyben húzódik, hegyek veszik körül, a hegyeken jellegzetes szőlőművelés folyik, így minden pillanatban a városban járva egy ilyen szőlőművelésseI is kapcsolatban maradunk.

- Tehát vigyázniak arra, hogy ez a városkép ez megmaradjon.

- Az volt az alapgondolatunk, hogy az általános terv a környező területek fejlesztését, annak a figyelembe elvével határozza meg, korlátozza, hogy ez a kitekintés sértetlenül fennmaradjon, sőt, ahol már valamely akadály jelentkezett, azt valamilyen lokozatos módon megjavítjuk és visszaállítjuk az eredeti helyzetet. Az egyik legnagyobb nehézség az, hogy itt, mint minden más városokban is óriási lakáshiány jelentkezik és ennek a megoldása a korszerű technológiával csak adott törvényszerüségek mellett valósíthatók meg és ennek a beillesztése egy ilyen történelmi környezetbe a legnehezebb kérdések egyike.

- Eger lakossága még nem érte el a 60 ezret, a létszámot.

- Napjainkban meg fogja közelíteni és mi igyekeztünk a várossal egyetértésben ezt a várható fejlesztést optimálisan megállapitani. Meg kell keresnünk azokaz az eszközöket, amelyeknek a segítségével a város nem fog tovább olyan ugrásszerüen nőni mint eddig, mert ez létében fenyegeti.

- Rádoli Piroska a 60-as években több mint másfél évig Finnországban is dolgozott.

- Finnországban egy munkavállalási pályázat során kerültem ahol Oli Kirinen professzor irodájában dolgoztam finn városok megbízásából, az irodában készülő tervekben vettem részt. Pl. a közép Finnországban lévő Izami város központjára készítettem rendezési tervet és résztvettem Botka város karholovori lakótelepének megtervezésében.

- Rádoli Piroska egyébként egy általános mérnöknek, hídépitő mérnöknek a felesége és három lányuk van.

- A legnagyobbik leányom orvos-hallgató, a középső leányom szintén építészmérnöknek készül és van egy kislányom, aki még csak 12 éves és még egylőre minden érdekli ami szép és jó az életben.

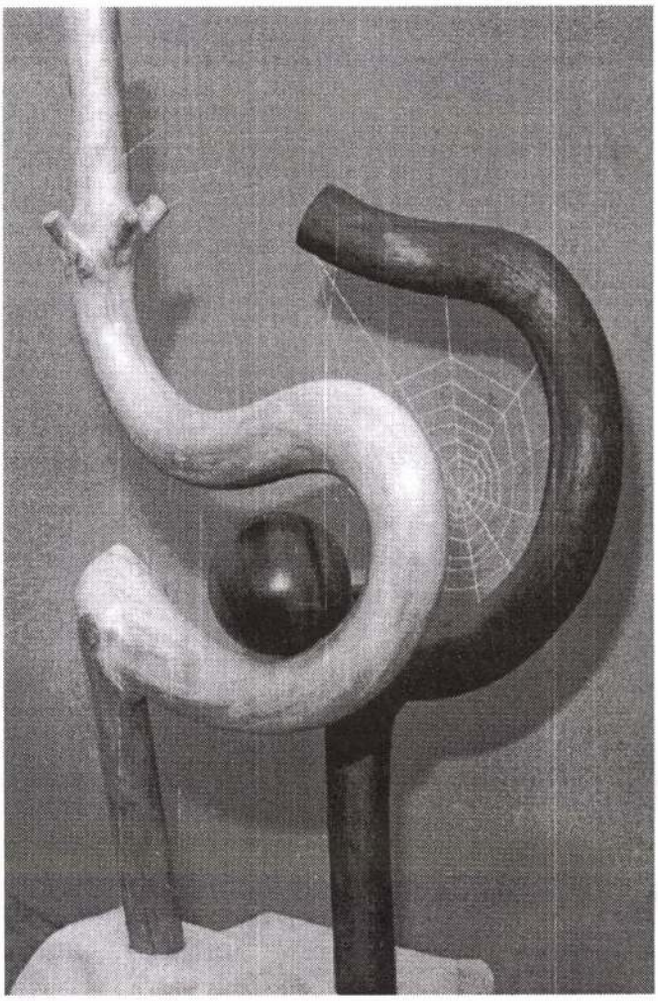

Marosfalvi Antal plasztikája

ző, mégis valóságosnak tűnő világot tud elővarázsolni. A lelkéből fakadó képeket, amelyek csak így és általa kelhetnek életre. Ezért leírhatatlanok, csak látva érezhető-ragadható meg a belső magány, a harmónia vagy kitörni kész feszültség, amelyet az alkotó hordoz magában. Halkszavú, nőies líra, puhaságba oldódó formák, sejtelmesség és titok jellemi munkáit.

Életrajza kevés fordulattal színezett. Függetlenségét közhivatalokban végzett munkával biztosította. Már fiatalon kiállítások résztvevője. Főként a Dunántúlon ismerik, de Ausztriában, Itáliában is bemutatkozott. A szakmai elismerés számos díjban érvényesült. A Dunántúli Tárlaton és a Pannónia Biennálén nyertek a legrangosabbak, de kétszer Győrben s a gleisdorfi Festőhetek keretében is díjazták munkáit.

Januárban pedig a Szombathelyi Művészetek Házában köszöntötték kiállításával – születésnapja alkalmából. Lapunk csatlakozik a tisztelgőkhöz és egyesületünk nevében újabb alkotó éveket kívánunk vele együtt valamennyi „vasi jubiláns" képzőművész barátunknak.

Salamon Nándor

A TAVASZ KÖSZÖNTÉSE

Magyarország területét Hamvas Béla öt géniusz szellemi hatáskörébe sorolja. Rendkívüli éleslátásra valló felismerés, amivel találkozva mindenki azonnal érzi, hogy a szerzőnek igaza van. Négy égtáj és Erdély adja az öt géniusz területét. Az alföldet kelet szellemisége uralja, ami megnyilvánul a lét minden területén, más a növény- és állatvilág, másként esik rá a fény, más emberi magatartás és szellemiség jellemzi, mint az ország más területén található életet.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége kelet-magyarországi csoportjának tagjai állítanak ki a fővárosban és most alkalmunk nyílik tetten érni kelet, az alföld szellemi karakterisztikumát a kiállított képekben, felismerhetők-e Hamvas rájuk jellemző megállapításai?

A tavasz köszöntése a kiállítás címe is keletre, a felkelő napra, a nagy magyar alföldre, Petőfi rónaságára utal.

De nem is akármilyen tavasz ez, nem egy a sok közül, hanem a **harmadik évezred első tavasza**, ennek minden sorsfordító, történelmi hátterével együtt, elsősorban a magyarság számára. Csupa olyan évforduló, ami minket illet, velünk, jelenünkkel és jövőnkkel kapcsolatos.

A kép a megállított idő egy pillanata, belépés az időtlenbe. Így is szokták mondani, mikor lefestenek valakit, hogy megörökítették az illetőt, vagyis elhelyezték a megállított idő elmúlhatatlan pillanatában, de a szépség, az esztétikum időtlen világában is Olyan lépés ez, amit csak a kép tud megtenni. Éppen ezért üzenet van benne, magába foglalja az ember, a festő egyéniségét, látását, hitét, érzésvilágát, ízlését, a kor szellemét, világképét onnan, az alföldről, keletről nézve, az embernek, a kornak, az időnek ebben a hármasságában.

A pillanat emelkedettségében köszöntjük a tavaszt, az örök megújulás ünnepét, keletről jövő hazánkfiait, akik elhozták műveiket és a közönséget, akik eljönnek megnézni ezt a kiállítást mindnyájunk épülésére és örömére a millennium idején.

Kürthy Sándor

A kiállítás március 16-ig tekinthető meg a Pataky Galériában (X. Szent László tér 7-14.)

Kálmánfi János köszöntése

A nyolcvan évesen is alkotó festő- és grafikusművész kedve-, ereje teljében, hatalmas rajztudás és kiváló színpárosítási gyakorlat és érzék birtokában kiállításain mindig meglepetést kelt.

Festészetében az akvarell, az olaj, kazein, majd az acril technikát használta. Mind szabadban komponált, mind műtermi képei előzetes grafikai, majd színvázlatok, kísérleti eredményei után kerülnek ki festőkése, ecsete alól. Több változat előzi meg a maga által jónak ítélt alkotást. Tájképei tágas terében az ember-alakok illeszkedése, szobabelsős csendéleteinek lelki otthonteremtése, aktképeinek vibráló testvalósága, a formák és színes látványvilág színgazdagságát nyújtják alkotásai sorában. Arcmásai adják minden merevség nélkül a karakter élőképét.

Rajzai a vázlattól a kidolgozott képig befejezett művek. Iparrajziskola, Iparművészeti Iskola, majd a Képzőművészeti Főiskola nyújtott alapot későbbi művészi munkájához, ezt jelentősen egészítette ki a Budapesti Orvostudományi Egyetemen végzett művészeti anatómiai tanulmányainak két éve.

Egy évtizedig tanított alakrajzot és főként művészeti anatómiát. Ebben a műfajban találta meg azt az alkotó életpályát, mely napjainkig háromszázhatvan könyv illusztrálását jelentette számára.

Kálmánfi János egyik könyvét 1967-ben kitüntetéssel publikálták, Anatómiai Atlaszát 1987-ben nívódíj jutalmazta.

Közel negyven kiállításból tizenöt önálló kiállítása adott ízelítőt a tehetséges és nagy tapasztalatú művész munkásságának három fő vonulatáról. Festményeinek jó része az impresszionista ihletettségű képek sora, konstruktívista, majd absztrakt formavilágú ornamentikájának színkáprázata a művészi rajz expresszivitása mellett a tudás alázatával mutatja meg anatómiai rajzainak pontos, a tudományos oktatást és gyakorlatot elősegítő sokaságából a kiállításokon is érdekfeszítő művészeti alkotásokat.

Kálmánfi János Nyitrán született 1921 márciusában. Művészete klasszikus tudásra alapított modern látásmódú, filozofikus tartalmú értékekben gazdag – Angliában, Ausztriában, Bermudán, Franciaországban, Hollandiában, Németországban, Svájcban, Szlovákiában és az USA-ban is ismert munkássága. Köszöntjük az alkotót.

Gomola György



Kálmánfi János: Gordonkás
Akril 100x75 cm

A Független Női Szövetség klubjában (V. Belgrád rkp. 24.) május 4-én 17 órakor **Dr. Vígh Béla** egyetemi tanár nyitja meg Kálmánfi János kiállítását, melyet május 27-ig láthatnak az érdeklődők.

A 81. életévébe lépő tagtársunknak további boldog alkotóéveket kívánunk.

* * *

Vidovszky utcát szeretnének

Balatonalmádi csoportunk beadványban kérte, hogy a városban nevezzenek el utcát Vidovszky Béláról. A jeles festőművészt nemcsak az Alföld hivatott megörökítőjének, hanem a Balaton szerelmesének is ismerték. Balatonalmáditól Keszthelyig szinte **végigfestette a tavat.** Sok éven át járt Sümegre; híres festménye a Maulertsch freskók a sümegi templomban elkerült a Vatikánba.

Vidovszky Béla 1973-ban, életének 90. évében húnyt el. A méltatlanul mellőzött festőművész emlékének ápolására még ebben az esztendőben **emlékbizottság** alakult. Munkájukat dicséri, hogy 1983-ban emléktábla került a VI. kerületi lakóháza (Munkácsy Mihály utca 27) falára és a szolnoki művésztelepen leleplezték mellszobrát. 1993-ban Gyomaendrődön állandó kiállítása nyílt.

Kálmán Viktor

karikaturista

Jelzése: VASI

wsd

2

„Ismerd meg ön magunkat!" A Magyar Ujságrajzoló Művészek II. karikatura kiállítása. Nemzeti Szalon, 1947. okt. Önkarikaturával

orvosával vizsgáltassam

Tisztelettel kérném a
szakértőt ez ügyben mi
gyeskedjék.

Az ügy sürgős, mert
veszélyes, viszont a gyer
nyéket adnak szoptatnak,
a szerencsétlenség veszélye

Ágfalva, 1930.



Kálmán Viktor

Budapest 1940. sept

Kálmán Viktor festőművész-tanár, VII. Madách Imre-út 46/b.
427-031

1/1942 szám.



A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének,

ivatalból.
lgálati ügyben.

Budapest,
IX.,Hőgyes Endre-u.10.

Kálmán Viktor

1929/30 – 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

98.l.

Kálmán Viktor

rajzoló

e néven tanult
a Főiskolán

Később: Vasi

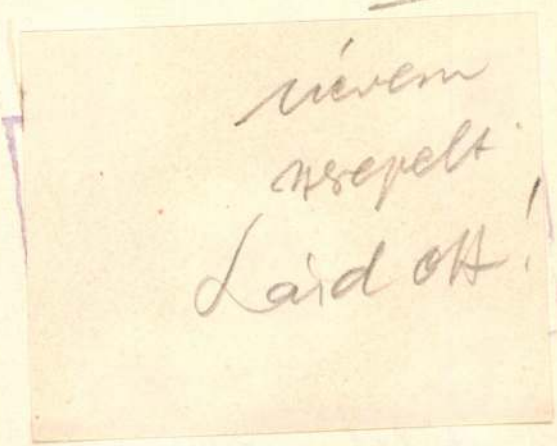

Műemlékek Országo

Alázattal jelentem o
zolcium jegyei elfog
vau. Alázattal kés
val jegyeket küldeni,
most, amikor sok lát

Krasznahorkaváraljа. 194

Kálmán Viktor

rajzoló

l.

Vasi alatt.

Kálmán Viktor

V. é.:

Ferkápzomfoisk vk

1933-34.47.l.

Nagyságos

dr.Szentiványi Gyula
urnak

Tisztelettel értesitem, hog
levelét a következő tartalommal

"Iglói B i h a r Leóné ur
Tisztelettel értesitem, hogy ki
hó 1.-től kezdődőleg =1600= ar.
pengő évi bérért a XI.Lágymányo
l.sz.alatti lakását. A bért egy
vonta előre fizetem. Tudomásul
menetenként és személyenként 3
pénzt magamnak kell fizetnem. A
menetdiját megváltoztathatja. A
pénzt havonta előre közvetlenül
bekben a Székesfővárosi Lakbérl

Kálmán Viktor

festő

IX. Ráday u. 14.

MKSz 1947

Kálmán Viktor

IV. évf.
segély a Népjóléti
minisztériumtól
1932/33.

Ferképzőmfoiskevk 28.1

vármegye.

nplom. (?)
fatemplom.
n.
yatornyok.

emlékoszlopa a határban.
égi részletei.
n.
m.
om.
íves templom. (?)
emplom.

súcsíves templom.

nplom.
. templom.

om.
om.
es templom.

Kálmán Viktor

Képz. főisk. IV. é. n.
évi 400 P hadiárva se-
gélyt élvezett a Népjó-
léti Minisztériumtól.

Évkképzfőisk

1931-32. 89. l.



u Zsuzsa

ezt tavulé

Kálmán Péter

Művészet. 1918.

54. l.

~~Brassó.~~ (~~= Bolonya~~) ~~h. n. V. 305.~~ — ~~Óbrassó V. 305.~~

Kálmán Péter

Műcsarnok festő München

1910. Lav. Kiáll. 351, 353

1911. Lav. Kiáll 387

1912-13. Téli Kiáll. 1.5, 431, 750.

Antiochia III. 197, 198. — i Tyche
IV. 17.

Kálmán Péter

U. 4337

Soproni múzeum 1911. é. regélye

V. 304.

Kálmán Péter

Rejéa Képmüv-
Múzeumban

Lelet, dályai VI. 134.

Kálmán Péter

Lakik Münchenben

a Bencúr Társaság

tagja.

Goldmark Air-je VIII.11.

Kálmán Péter.

Önarckép. Olaj.

Tan. Bp. 1932.

III. Károly

Derékig, kissé balra
ban. Jobb kezében paran
tik, göndör parókájának
bajusza leberetvált. Könt
látjuk singének kezelői
A háttérben oplop, függ
ta a kép alatt két sor

„Carolvs VI. D
T. A. Germ. H

Rézmetlet, méretei a vo

Lth

Kálmán Péter

MAGYAR MŰVÉSZET

1925, 385

1928. 143

1929. 356

(-2271. Tommaso)

2270. [illegible] Mercandetti.

Sz. Rómában 1760-ban. a X

2270. VII. Pius érme.

~~Az előlapján~~ mellig a
látható pápát, PIVS VII. PONT.
MDCCCXXI. hátlapján pedig
elökelőségektől csodált csont
MDCCCXVIII. és emleirat ves

Ezüst ~~érem~~, átmérői 4.1

Az 1899: XII. 4-iki elc
II. 10-iki 95256 ex 1899 (58
1900: III. 26-iki 17294 (157
mint özv. Jánosdeák Andrásné

Sima karimáju és ugyanil
előlapján a

Az egyházfő, kinek haja
sza pedig leberetvált, soli de

Pl.
Aj. 1902

58

Kálmán Péter

U. 530.

nos – Dunaiszky László

Kálmán Péter

életrajz

irod

Bókássy 96. l.

Lipót Vilmos főherczeg.

Derékig, jobbra, keretbe h
Az aranygyapjas rend jelvényét zs
alatt:

Leopoldus Wilhelmus Er
zu Österreich

és e felett jobbra: 26.

A faragott keretnek disze fel
körülvett pálmaág és alól a tigri

Rm., mér. a

Szn. 157
332-900-

Kálmán Péter

Önarchép

1932 főv új szerzem. kiáll Mücsarnok



Dessőt Úrnak

semmi ör

Helyben IX.

Höares Andre

Műemlékek Országos Kis

Burger, Willy: Séter Kálmán

40, 21K, 50L, München, év nélkül

Kálmán Péter

festő-

Kálmán Péter

círód

2:

Gyöngyösy Nándor

A mai magyar mű-
vészet. Bpest, 1916. 21. l.
(Malonyay Dezső:
Téli tárlat. 1915. nov.)

lombormüvön a főherczeg s neje: Beatrix
ultan teljes arczélben van ábrázolva. ~~[illegible]~~-
ind | véztet s hermelines palástot visel; ba-
~~[illegible]~~ etrált; nyakravalója körül van csavarva s
nygyapjás rendet szalagon s a szent István
hordja. Beatrix főherczegnő ~~[illegible]~~ haja
iszitett ruhája kivágott. Mellén broche diszlik
lóg. Felirata a főherczeg jobb karja alatt:
FERDINANDVS. ARC. AVST. M. BEATRIX ESTEN

: 22: 17·7 cm.

Kálmán Péter

Árverési Csarnok audicio Lat.

33. sz. 1926. jún.
37. sz. 1927 márc.
38 sz. 1927 máj

Miksa:

Mellig, hétnyolczad j
medaillonban. Előre fésült
hord. Fején barette van, me
csipkés s prémes palástja f
lánczon látjuk. A kép alatt
szemünkbe, melyet egy ma
a keretén:

„Maximilianvs.
Avg. Pater. Patriae."

s a kép alatt:

„Devs Pro... vid

Rézkarcz, méretei a
sága 17:12 c/m.

Ltfza 7531.

Kálmán Péter

cvód
2

Die Kunst für Alle.

38.k. 176–182. l.

(W. B.: Peter Kálmán.)

kéjelkel.



1227



Kálmán Péter

4od

Wolf, Georg Jacob:

Velhagen u. Klasing's Monatshefte 1923. julius.

Egy és többszínű rejtekkel-

XLV



Kálmán Péter

gyűjt. kiállítása München
1922.

A katalogus előszavában
Eberhard Hanfstaengel
megírta fenti életrajzát.
Megvan könyvtáramban
ill. innen az adat –
gyűjteménye tettem



Kálmán Péter
festő München

Kunstausstellung der
Münchener Secession.
München, 1912.
2 női arcképe
volt kiállítva.

Kálmán Péter

festő

koll. kiáll.

~~vród~~
~~z~~ 1927

Ujság. dec. 11.

(e. a: A Benczúr Társaság kiállítása a Nemzeti Szalon-ban.)

Kálmán Péter

1918. Rökk szilárd díj
Hegedűlő nő c. olyf
Művészet 1918. 54.

Kovács András, várnegyei polga

IX. 116.

Kálmán Péter

L'Art et les Artistes

1913. ápr.

VISEGRÁD

Salamon-tor

Kép VU 1866, 493 l.

Kálmán Péter, festő, szül.

1877. II. 28. Szabolyán. Budapesten és Münchenben végezte tanulmányait, a világháború után a bajor fővárosban telepedett le, hol szélesen és lendülettel festett ~~[illegible]~~ élet és arc képével nagy népszerűségre tett szert.

(Leibl hatása alatt

Kálmán Péter

első életrajza
magyar folyóiratban
lásd

Művészet 1913. 27. l.

Kard, Szent István Korabeli

VI. 139.

Kálmán Péter

Műcsarnok München

1915–16. téli kiáll.
217, 222

1918. Tav. kiáll. 263,
324, 337

1918–19. téli kiáll.

1919. hadviselt műr-
kiáll.
36, 38
harctéren volt.

1925–26. okt kiáll. 291.

Ungarn – II. 53, 54. – IV. 137. –

A gyüjtemények törz

Könyvtár: .....könyv; .....

.....térkép;.....

Régiségtár:.....őskori;.....

.....kegyeleti tárg

Néprajzi tár:.....magyar;....

népi;.....külföldi

népek tárgyai.

Képzőművészeti gyüjtemény: .....

rajz és metszet;.....

Természetrajzi gyüjtemény: .....

vány és kőzet;.....ma

A könyvtárt.....nyitási napon.

.....db. könyvet. A többi

látogatták. Látogat

Kálmán Péter

laid

Révai XX. 441. l

Kálmán Péter K

I. TEREM.

KÁLMÁN PÉTER.

1 Táncos Kata. Olajf. Magánt.

S. KALIVODA KATA.

2 Kertünk Olajf. Eladó.

POLL HUGÓ.

*3 Hazafelé. Pastell. Eladó.

VÁRADY GYULA.

4 Árvavölgyi tájkép. Olajf. Eladó.

KÁLMÁN PÉTER.

5 Pletyka. Olajf. Eladó.

ZEMPLÉNYI TIVADAR.

6 Cirkvenicai halászváros. Olajf. Eladó.

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS.

7 Dinnyék. Olajf. Eladó.

PACZKA FERENC.

*8 Békakirály. Olajf. Eladó.

STROBENTZ FRIGYES.

*9 Virágcsendélet. Olajf. Eladó.

JÁVOR PÁL.

*10 Merengő. Olajf. Eladó.

11 Rózsák. Olajf. Eladó.

Képzőm Társ. 1912/13. téli Kiáll. Eal.

GLATZ OSZKÁR.

*12 Libapásztorok. Olajf. Eladó.

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS.

13 Napraforgók. Olajf. Eladó.

ZEMPLÉNYI TIVADAR.

14 Zivatar előtt. Olajf. Eladó.

NYILASY SÁNDOR.

*15 Beszélgetés. Olajf. Eladó.

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS.

16 Rózsák. Olajf. Eladó.

BENCZÚR GYULA.

*17 Pekár Imre. Olajf. Magánt.

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS.

18 Sárga virág. Olajf Eladó.

MÉRŐ ISTVÁN.

*19 Veteményes kertben. Olajf. Eladó.

SKUTEZKY DÖME.

20 Becsületes kenyér. Olajf. Eladó.

ROMEK ÁRPÁD.

21 Paradicsomok. Olajf. Eladó.

STETKA GYULA.

22 Arckép (Lévay József). Olajf. Borsod vm. tulajdona.

ROMEK ÁRPÁD.

23 Cantalup-dinnyék. Olajf. Eladó.

DUDITS ANDOR.

24 Viz partján. Olajf. Eladó.

PAP EMIL.

25 Interieur. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF.

26 Besugás. Olajf. Eladó.

Kálmán Péter

Festő

Lyka München

26.I.



TAMÁS GALÉRIA
150.
KIÁLLÍTÁSA

Kalmár Péter

l

Velencei nemzet.

Kiáll. 1924. 214. l.

Kálmán Péter

festő

Burger, Willy: Péter Kálmán. München, é.n.

21 kép 50 l.

Gent (330)

Kálmán Péter

K



217. KÁLMÁN PÉTER: Nagymama büszkesége.

KMT 1915/16. téli Kiáll



78. Hatvany Ferenc: Dr. Csernoch János, Magyarország bibornok hercegprimásának arcképe.

Kálmán Péter

K



KÁLMÁN PÉTER: MODELLJEIM

Műcsarnok 1930/31 pub. Eiáll-



PÁDLY ALADÁR: FALUSI UTCA

Kálmán Péter

Művészet 1913. 27
– 1914. 328, 329, 328, 331
332, 384

Magyar Művészet
1925. 385
1928. 143

Cioli, Cecco, VII. 210

Kálmán Péter

Lód

Az Újság. 1913.
ápr. 26. (Francia kritika a magyar festőművészetről.)

U. 530

VISEGRÁD

Várrom

Kéró VI 1858, 277l

Kálmán Péter

Univerzális lexikon

372 l.

JK. 230.

II
586

230. *Draskovits János.* Mellig látható, kissé jobbra fordult, de szembe néz, tojásdad medaillonban. Haja, szemöldöke, szeme, hegyesrepödrött bajusza és szakálla barna. Prémkucsmájának forgója ékköves, atillája és lehajtott széles prémgallérú mentéje, melyet jobbvállára vetett, piros. Felirata alól: »*In te Domine Speravi*« és a kép körül »*C: Joann: Draskovith de Drakostyán, Comit. Arv.: Sup: C: R: H: Palat: Judex Cum: S. C. Rq(ue) M. int: Cons: Cam: et per Hung: Locumt: 1645*«.

Vászon, méretei 18 : 15 cm. — Át. Képt. 147 (10). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Kálmán Péter festő

szül. 1877 febr. 27. Zsatlyán
Münchenben akadémián ta-
nult. Tanulmányut Róma,
Firenze. 1904-óta Münchenben él.

A lovasjátéknál, 1928
Családi koncert 1928
Ének, 1928., olajvázlatok

Kat. Nürnb. 1929
24. l.

ENZ IRMA

k 33-ik, boldog házasságának 9-ik évében, rövid
lvétele után az Urban csendesen elhunyt.
hó 25-én délután $^1/_2$5 órakor fognak **a farkasréti**
rtartása szerint beszenteltetni és ugyanazon temető-

yt lelki üdvéért folyó hó 26-án délelőtt 10 órakor
ı Mindenhatónak bemutattatni.

drága emléke!

Lakás: I. Zenta-u. 3.

lefon: Aut. 607-49.

Nyomt. Buschmann F. utódai
IV. Ferenc József-rakpart 6-7.

Kálmán Péter

festő

Münchenben

az alábbi kiállitá-

son kör. képei

Innvölgyi nő, olaff.

A látogatás, olaff.

A két öreg, olaff.

Grosse Deutsche

Kunstausstellung.

1938. Juli – Okt.

München, 1938.

56. l.

Kálmán Mimi

Nagybányai kiáll kat
1912

84

Rózsahegyi vegyes énekkar

IX. 92.

Kálmán Miklósné

Nobsan

1912

Elmúlt 1930. 84. l.

sarokban, a két hordón innen, a fahasáboknál, lábas és korsó, a ládán enyvfőző, a polczon és az alatt különféle edény, az ajtónál seprű és a vakablakban palaczk tünik szemünkbe.

Fa, méretei 26·6 : 37 cm.

1878: V. 39. — 1880: V. 39. — 1881: V. 39. — 1883: V. 187. — 1884: VII. 282. — 1885: VII. 282. — 1886: VII. 282. — 1887: VII. 282. — 1888: VII. 282. — 1889: VII. 318. — 1890: VII. 318. — 1891: Bej. 33. — 1892: Bej. 33. — 1893: Bej. 20. — 1894: Bej. 20. — 1895: Bej. 20. — 1896: Bej. 20. — 1897: Bej. 20 — 1898: Bej. 20.

Másolta: *Höchle J.* (1754 † 1832.). ~~— Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 255. — Ltsz. 133.~~

— 1900: Bej. 20. — 1901: Bej. 20. — 1903: Bej. 20. — 1904: Bej. 20. — 1905: Bej. 20.

— Magy. Képtár 255. — Uj lelt. sz. 133. — 1905. átv. jegyz. 20. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1673. és a leltárban 2688. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben. Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 255
Ujl 133

Erny M. hg 1871.

Kálmán Mariska

női rajzoztál
10 hónap, jó eredm.
tanár Böhm János

Iparrajziskola 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MŰVÉSZI KIVITELBEN.

Rajzolta E. M. LILIEN 1899-ben.
E. M. LILIEN
Berlin.

47. *Nathansohn Julius.*
Rajzolta E. M. LILIEN.
E. M. LILIEN
Berlin.

48. *Lilien E. M., Berlin.*
Rajzolta ő maga. E. M. LILIEN
Berlin.

49. *Fischer Rich.*
Rajzolta E. M. LILIEN.
E. M. LILIEN
Berlin.

50. *Winz Leo.*
Rajzolta E. M. LILIEN.
E. M. LILIEN
Berlin.

51. *Mester Carl.*
Rajzolta E. M. LILIEN.
E. M. LILIEN
Berlin.

52. *Lilien E. M. Berlin.*
Rajzolta ő maga. E. M. LILIEN
Berlin.

Rajzolta GEORG BARLÖSIUS.

LEININGEN-WESTERBURG K. E
GRÓF, *Neupasing, München.*

654. *Leiningen-Westerburg Magda grófné.*
Rajzolta W. BEHRENS.

LEININGEN-WESTERBURG K. E
GRÓF, *Neupasing, München.*

655. *Leiningen-Westerburg Károly E. gróf.*
Rajzolta és rézbe maratta HANS VOLKERT.

LEININGEN-WESTERBURG K. E
GRÓF, *Neupasing, München.*

656. *Leiningen-Westerburg Károly E. gróf.*
Rajzolta E. STRAHL.

LEININGEN-WESTERBURG K. E
GRÓF, *Neupasing, München.*

657. *Leiningen-Westerburg Károly E. gróf.*
Rajzolta BERNHARD WENIG.

LEININGEN-WESTERBURG K. E
GRÓF, *Neupasing, München.*

658. *Leiningen-Westerburg Károly E. gróf.*
Rajzolta és rézbe maratta BRUNÓ HÉROUX.

LEININGEN-WESTERBURG K. E
GRÓF, *Neupasing, München.*

Kálmán László Lőrinc

épiten Gyöngyös

Tér és Forma.

1937. 59. l. 60, 61. l.

(A gyöngyösi alapítvány közkórház új főzőkonyha-épülete, képekkel)

Terverte fenti

Budapeszkamolás



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kálmán László

lásd. Klein László

Ferkèpzomfoiskèvk

98.l.



Kálmán Kata

milánói iparművészeti

kiállítás 1933.

aranyérem -

Magyar Iparművészet

1934. 72. l.

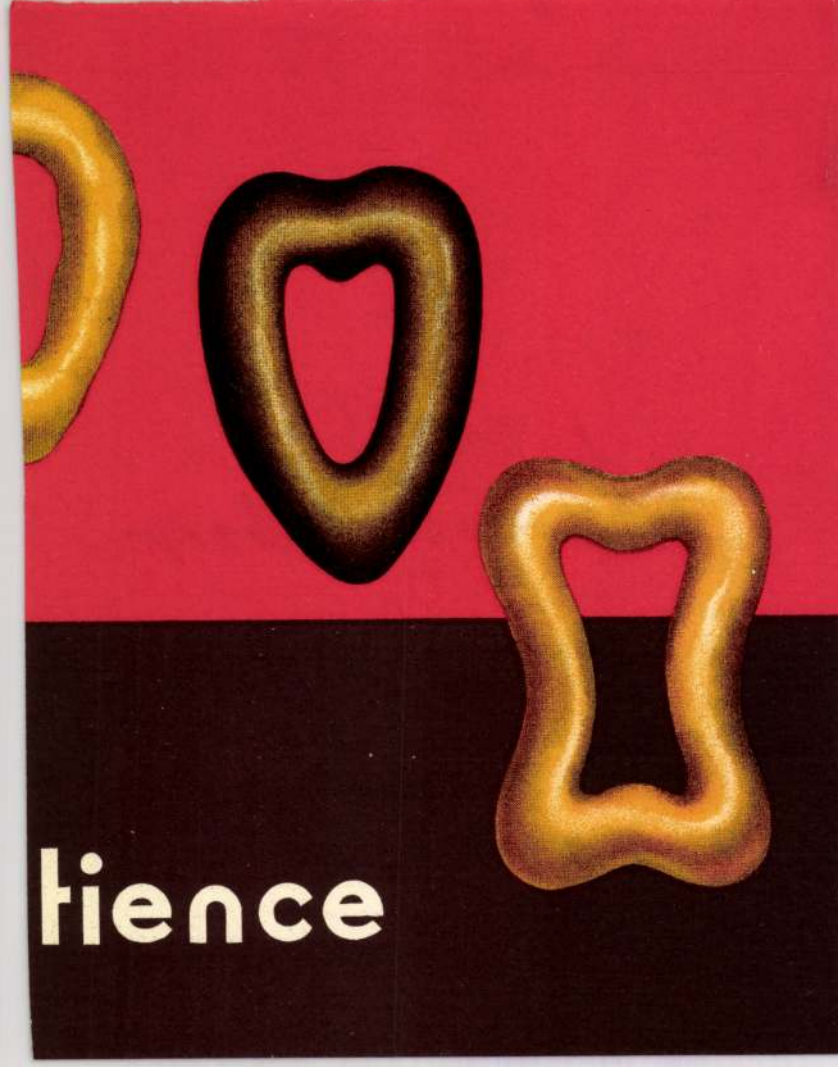
tience

Kálmán Sándorné

az Atelier Iskola
végzett növendéke
terverte a bpesti Kavics utcai
~~[illegible]~~ családi ház belső
lekenderését.

irod
Kozma Lajos: A ház,
mint használati tárgy.
Tér és Forma 1933 VI. évf.
12. sz. 375. l. 376. l. 377. l.
(képekkel)

... Forma.
1932. 268, 269. l.

Mélyen tisztelt

Tisztelettel közöljük a
sunk sajtóbemutatójának időpo

1943.évi december hó 18-

Amennyiben akadályoztatv
tás a többi napokon, a nyilvá
zésére áll.

Epest, 1943.évi december

Kálmán Sándorné

az Atelier Iskola (Kozma Lajos) növendéke.

A Kovács-utcai családi ház belső berendezése (a házat tervezte Kozma) a belső berendezést festi.

Repr.

Tér és Forma

1933. 375—377. l.



Statue des Priesters Bak-en-Chonsu,
der sog. hockende Mann.

Weißer Kalkstein. 138 Centimeter hoch. Um 1350—1280 v. Chr.
München, königl. Glyptothek.

Kálmán Sándorné
iparmüvész.

l.

Tér és Forma
1932. 268, 269. l.

Bútorok 113
Vegyesek 127
Illusztrációk.

Rucz Gyula

régiség- és műkereskedőnél

BUDAPEST, IV., VÁCI-U. 27-29

(Piarista-palota)

Tel.: 18-62-28

Kálmán Endréné, rovő

L: Tőke Imre.

–: Kitüntetések a Parlamentben 12.

Esti Hírlap, Bp. 1979 aug. 17.

Kálmán Endréné, szövő

L: Tőke Imre

– Közművelők és népműcsének kitüntetése 5

Nirszabadság Br. 1979 aug. 18-

Kálmán Tiborné [ ]

L: Kertész Istvánné

→ Gazdag kézimunka - kiállítás Mezőkövesden 6

Nefiszabadság, Bp. 1980 aug. 10

Kálmán Tiborné, népi iparművész

A Herőkövesdi Művelődési Központban rendezték meg már a 14-ik alkalommal az országos hímző pályázatra beérkezett munkák kiállítását. – Kiss Jankó Bori-díjjal tüntették ki Kálmán Tiborné népi iparművészt, valamint a Matyó Népművészeti Termelőszövetkezet négytagú kollektíváját.

TV-Híradó 2. műsor

1980. VIII. 9. TV. 20.55 | K Imre |.

m. DK

Kálmán Vera
grafikus

Tervezte Kosztolányi Dezső: Írók, festők tudósok e. művének védőborítóját. Melléklet színes.

Magyar Grafika, 1959, 3 évf. 6 sz. 384-85 l
Között

MDK.

Kálmán Zsuzsanna

Fotokiállitási kritika

Kisalföld 1966 okt.16.

MDK

Kálmán Sándorné

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

Kálmán Sándorné M.D.K.

Brokát, repr.

pari művészet Bp. 1960.

KÁLMÁN Tünde

T.: Narancsgaléria : Kálmán Tünde. = Magyar Narancs, 1993. március 11. 3.ill.

társaitak. Ez a tevékenységünk csak akkó
támogatása mellé, ha a megfelelő színvon
tudományos és művészi szinvonalon kész
"jéghegy csúcsát" mutatnák a művészi ism
minőségi filmes dokumentálás jelentené.

Az első filmszemlét és szakmai tar
Társulat, a Magyar Nemzeti Múzeum, a M
Győr-Moson-Sopron Megyei Múzeumok
VEAB Történettudományi Sz.b., a Scarb
Központ rendezi meg :

1993. május 2

Kérjük, hogy a mellékelt jelentkezé

MDK

Kálmán Tichy Rozsnyi, festö-graf.

Számüzött király. Mesekép. Repr.

Képzömüvészet. 1932. 55.sz. 226.l.

Kálmán Tamás épitész MDK

68.sz. terv repr.

Halász Imre:Nyolctantermes általános iskola tervpályázata Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.7-8.sz. 240.l.

Kálmán Tamás, MDK.

építész

Sztálin Vasmű tüzállótéglagyár egyik tervezője.

repr.

Magyép 1945-55. Tervezők: Frey Gyula, Módos Ferenc, Kálmán Tamás, Tomay Ibor

MDK

Ibronyi Tamás és Kálmán Tamás, ép.-k
az Iparterv mérnökeinek közös

terve az első 12.ooo forintos díjat
nyerte. Hatvan pályamüvet előztek meg.

G.J.: Sok célszerü uj épitészeti ötletet eredményezet
a lakásépitési tervpályázat. - Magy.Nemzet. 1953.
nov.24. 3.1.

Kálmán Tamás, MDK

építész

Sztálin Vasmű, tűzállóanyaggyár. Egyik tervezője.

repr.

Magyép 1945-55.

Tervezők: Frey Gyula, Módos Ferenc
Kálmán Tamás, Tomay Tibor

MDK

Kálmán Tamás,
építész

Sztálin Vasmű, kokilla csarnok egyik tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervezők: Kálmán Tamás
Szőke Károly
Molnár Miklós

M.D.K.

Kálmán V.

"Nyakék?" cimmel tréfás rajzsorozat arról, hogy.melyik országban milyen nyakéket viselnek.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. febr. 8-16.
II. évf. 6. sz. 114. lap

M.D.K.

Kálmán V.

"Óriás és törpe" c. mesét illusztrálta.

"Pisti levele a Jézuskához" c. karácsonyi gyermekversshez készitett rajzot.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1938. dec. 22-29.
I. évf. 1. sz. 121., 123. lap

M.D.K.

Kálmán V.

Felkai Ferenc: "A tiszta hó" c. novelláját illusztrálta.

"Mesevár" c. meséhez készitett rajzokat a gyermekmelléklet számára .

Rajzok "Laci kalandjai" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. jan. 12-18.
II. évf. 2. sz. 98-loo. lap
118-119. "
12o. "

M.D.K.

Kálmán V.

Tréfás rajzai "Vacsora kettesben" cimmel.

- - -

Rajza "Kis kutya, nagy kutya" cimmel, fajkutyákra vonatkozó cikk illusztrációjaként.

- - -

"Tudok egy uj viccet..." c. rovat tréfáit illusztrálta.

- - -

Film Szinház Irodalom, Bp. 1938. dec. 22-29. I. évf. 1. sz. 1o7., 117., 119. lap

MDK

Kálmán Viktor

Ludas Matyi a politikaban c. rajzai.Repr.

Film-Szinház-Irodalom, 1938.I.évf.1.sz.
24-25.l.

M.D.K.

Kálmán V.

A "Mesevár" c. gyermek-mellékletben "Gyenge Peti" c. verset, "A babonás királyfi és a kismalac" c. mesét illusztrálta.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1938. dec. 29.-jan. 4. I. évf. 2. sz. 120., 121-122. lap

M.D.K.

Kálmán V.

"Ruhatár-reform" c. tréfás verset illusztrálta. Karikatura-sorozat.

"Ludas Matyi a politikában" cimmel tréfás rajzsorozat.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1938. dec. 22-29.
I. évf. 1. sz. 13. és 24-25. lap

MDK

Vasi /Kálmán Viktor/

"Ismerd meg önmagunkat". M.ujságrajzoló művészek 2. karikatura kiáll. 1947. okt. N.Szal.

M.D.K.

Kálmán V.

/-em/: "Kutyakozmetika" c. cikkét illusztrálta.

- - -

"Az elégedetlen hópelyhecske" c. mesé-/hez/ és a "Találós kérdés" c. rovathoz készitett illusztrációkat a gyermekmelléklet számára.

- - -

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. jan. 5-11. II. évf. 1. sz. 113., 12o-121., 122. lap

Kálmán Péter

Székely kőfaragó, a fejedelmi építtetés-
sehen dolgozott. /XVII. sz./

A magyarországi műv. tört. I. 243.
Corvina 1970.

MDK

Kálmán Péter, kőfaragó

háromszéki mester, aki a fejedelmi épitkezésekben
rlszt vett a 16.sz-ban.

A magyarországi művészet története I. 350.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

5

4977.

Kálmán Péter:

Rohr Ferencz lovassági tábornok.
Lemezpapir, méretei 53:41.5 cm.

Értéke 600 K.
Vétel 1916.

Száma:
a leltnban 19584,
a szakleltban 50-916.

Mrd 50-916

Kálmán Péter

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 106, *107/27*,

Kálmán Péter

Kastaly István tanára volt Udvardy Géza, Kálmán Péter, Torma János, és Réti István voltak a nagybányai szabadiskolán.

Összeállitotta:

P.Ludányi Gabriella: Heves megye képzőmivészei. MŰVÉSZET, 1979.augusztus - 32.lap.

Kálmán Péter festőművész
Kutschera ezredes, olajf.
Sajtóhadiszállás második kiállitása
Nemzeti Szalon, 1917 február

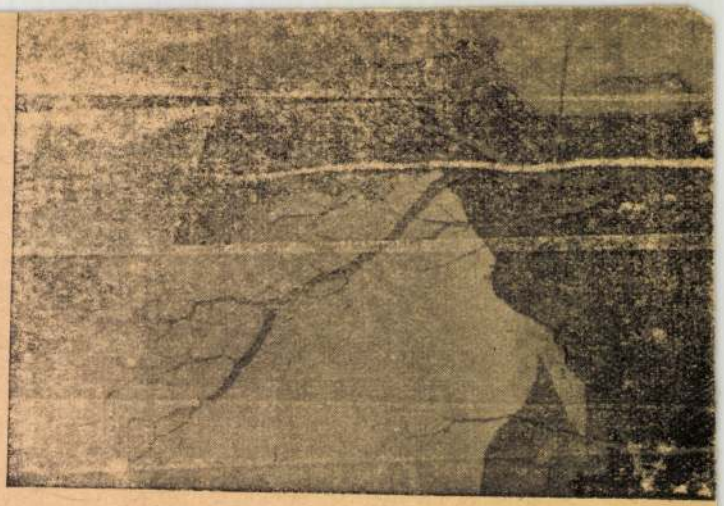

Kálmán Péter
Mosónők, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 15 l.

Kálmán Péter
Muzsikusok, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 14 l.

Kálmán Péter
Hegedülő nő, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 14 l.

Kálmán Péter

Menyecskék, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

4h 1.

MDK

Kálmán Péter

Hugo Ruef, müncheni cég, előzetes aukció-jelentésében K.P. "Látogatás" c. művének képét közli.

Weltkunst 1956. III. 17.o.
Müv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 73.o.
(Összeállította Bedő Rudolf)

MDK

Kálmán Péter

Tere-fere, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 83. aukc.

23 l.

MDK

Kálmán Péter

Tere-fere, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 22 l.

MDK

MDK

Kálmán Péter

Tere-fere, of.

Honvédek, "

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
23 l.

MDK

Kálmán Péter

festőművész, a Benczur Társ. művésztagja

Benczur Társ. reprezentativ kiáll. 1936.okt.

N.Szal 4 1.

MDK

Kálmán Péter

Imához!, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

12 l.

MDK

Kálmán Péter

Tanulmányfej, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
12 l.

MDK

Kálmán Péter, sz. 1877.

Nővérek, festm.

Almásy-Teleki I. aukc. 1939. szept.

7 1.

Eger /Heves/

Dobó-tér. Dobó István bro
egy követ dobó egri nő és
körülvéve. Stróbl Alajos m

/Mi ujaág? Adakozás a Dobó-
mann Lilla: Stróbl Alajos.

SDK

Kálmán Péter

Dachaui nő

kiáll.
Szépmív. Műv. új szerzeményei 1926-31. 1931.
4 1.

MDK

Kálmán Péter, sz. 1877

Tájkép

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 17 1.

MDK

Kálmán Péter

Honvéd népfelkelők, olaj

Árverési Közlöny, 1939, 3.rk.

25 l.

KÁLMÁN Péter festő (1877-1966)

Kálmán Péter az ismeretlen negyedik. In:
Kalapis 1990 73 - 78. ill.

Gábor: Molnár László kiállítása az Óbudai Pincegalériában 1984. április 16. - május 6. = Művészet, 25, 1984, 8. 59-60. ill.; P. SZABÓ Ernő: Molnár László rajzai. = Új Tükör, 1984 május 6. 4., ill.

Molnár Sándor ⟶ 1761, 1976

2154. **Mondok László**

DIANÓCZKI János: Mondok László, 1902-1983. = Magyar Építőművészet, 1984, 2. IV., ill.

2155. **Moor, Henry**

SÍK Csaba: Henry Moore paradigmái. = Új Írás, 24, 1984 7. 107-118., ill.

2156. **Moré Mihály**

MAGYARI Vilmos: Hűség a látványhoz : Móré Mihály hatvanéves. = Alföld, 35, 1984, 7. 94-95.

2157. **Morley, Malcolm**

kiáll. Rotterdam, Museum Boymand van Beuningen 1984 **ism.** HEGYI Lóránd: A festmény mint kísérleti terep. Művészet, 25, 1984, 11. 42-45., ill.

2158. **Murai Jenő**

-t-orosz- [TAMÁSI Orosz János]: Egy munkásművés portréjához. = Népszava, 1984. június 19. 6.

2159. **id. Nádasdy János**

kiáll. id. és ifj. Nádasdy János, Ráckeve, Savoyay Kastél 1983 **ism.** GYÁRFÁS Péter: Apa és fia. = Művészet, 25, 198 2. 56-57., ill.

2160. **ifj. Nádasdy János**

SINKOVITS Péter: A médiumok törvénye szerint Beszélgetés Nádasdy Jánossal. = Művészet, 25, 1984, 5. 4 44., ill.

2161. **Nádler István**

kiáll. Székesfehérvár, Csók István Képtár, 1981 **is** KOVALOVSZKY Márta: Nádler István kiállítása. = Al Regia, 21 (1984) 292-293.

Kálmán Péter

Thieme_Becker

XIX. 480. l.

(Lyka)

Brandstädter Gyula
könyv- és papír
– Borsa –

KÁLMÁN PÉTER
/ 1877 - /

Külföldi aukción:
Kálmán Peter:
Junge Dachauer Bauerin. Brustbild.
Öl auf Holz, 32x25 cm.

München, Neumeister
Auktion 214. Marz 1983
Katalogus 124.old. 1095.sz. Taf. 132.

KÁLMÁN PÉTER

Kálmán Péter: Lachende junge Frau.
Öl auf Leinw., 29x22,5 cm.

Aukción: München, Neumeister

Auktion 189. 12.bis 14. Sept. 1979.
Katalogus Nr. 1550. - S. 144.

KÁLMÁN Péter festő (Szolnok 1877 – München 1847 v. 1966)

Nagybánya és a Vajdaságiak.
Újvidék, 1996

Kálmán Péter festő.

Egy bácskai földmíves fia, Mint inas került Ujvidékre egy fényképéghez, innen Pestre Strelitzkyhez. Egyszer bejutva Székely Bertalan műtermébe, elhatározta, hogy festőművész lesz. Előbb Zágrábba, majd Laibachba s végre Münchenbe jutott, hol előbb az Akadémiába járt, hol felismerték tehetségét s csakhamar bejutott a mesteriskolába, hol ezüst és aranyérmeket nyert s most München egyik legnevesebb festője.

Nussdorfi villájának kápolnájában a menyezet freskát, köztük a Patrona Hungariaet maga festette.

Magyarság. 1927. márcz 27

Természettudományi Társulat, Kir. Magy

II. 238.

Kálmán Péter festő

Pesti Hirlap. / 923. ápr. / 5. 7

K. k. l. a Benczur Társaság mű Gálkiára

A Kálmán Péter festőművész
vezetése alatt álló iskola kiállí-
tásának megnyitása Münchenben.

8 Órai Ujság 1931. X 29. 5.

Hr

Kálmán Péter festő

Pesti Hirlap. 1919. jan. 28. 5

a téli kiállítás díjainak kiosztása

Önálló táblakép - Életkép

Kálmán Péter:
Táncos Kata

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
27 - 28.
"A mult évi müncheni szezon.."

Önálló táblakép - Arckép

K á l m á n Péter:
Képmás.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
182-186.
"Müncheni levél"

Önálló táblakép - Arckép

K á l m á n Péter:
Álló női arckép

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
27-28.
"A mult évi müncheni szezon.."

Festészet (1900–1919) — Önálló Táblakép.

Kálmán (Péter?)

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 777–782. l.

Nagy Tavaszi Tárlat (Műcsarnok).

Müvészcsoportok

L u i t p o l d Gruppe
/Kálmán Péter/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
27-28.
"A mult évi müncheni szezon.."

K á l m á n Péter festő

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
182-186.
"Müncheni levél"

K á l m á n Péter festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
27-28.
"A mult évi müncheni szezon.."

K á l m á n P é t e r
festőművész
1877 -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
215-217.
Somogyi M.:Müncheni krónika

Kálmán (Péter?)

festő

XX. a.
(1900-1919)

Revue de Hongrie

1910, III. ann. V. I. 777-782.
l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

Kálmán Péter festő 1877

Pásztortűz, 1928. 3 sz.

70 l.

Szohday Béla: Budapesti kiállítások

Kiállitások

Brakl kiállitásán /München/
Kálmán Péter női képmása.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
182-186.
"Müncheni levél"

Kálmán Péter, festő

Budapesti Szemle 1913/CLIII/314-322 l.

D.: Téli tárlatok.

A Hálmán Péter festőművész-
vezetése alatt álló iskola kiál-
lításának megnyitása München-
ben.

8 órai Ujság 1931. X. 29. f.

Hír

Kálmán Péter, festő

Pásztortűz, 1928. 3 sz.
70. l.

Szokolay Béla: Budapesti kiállítások

Rossi

Lester Lloyd;1867
XIV.évf.226.sz.,esti kiad.,2.o.

Elad° Brentano- festmény

Kálmán Péter festő

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Ödön:Az akt-kiállitás.

M ü n c h e n

Kálmán Péter a Secessio kiállitásán

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
27-28.
"A mult évi müncheni szezon.."

M ü n c h e n

Kálmán Péter

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1915.
215-217.
Somogyi M.:Müncheni krónika.

M ü n c h e n

Kalmán Péter a Kunstverein
kiállitásán

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
27 - 28.
"A mult évi müncheni szezon.."

Kálmán Péter

MDK

Hegedülő nő, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Kálmán Péter MDK

Mosónők, olf.

Mücsarnpk 1918-19 téli kiállitás

Kálmán Péter MDK

Muzsikusok, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Kálmán Péter

"Nagymama büszkesége" és "Müncheni társaság" c. két vászna a tarlat kimagasló eseményei közé sorozandók.

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet. Bpest.1916. 21.1.

MDK

Kálmán Péter, festöm.

A kertben. Olf.

KMT. 1911. Tav. kiáll. Kat. 43.1.

Kálmán Péter MDK

Imához, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt Müvészek kiáll.

Kálmán Péter

MDK

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt Művészek kiáll.

Kálmán Péter MDK

Judith, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kálmán Péter MDK

"Parasztleány tükör előtt, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kálmán Péter MDK

Lantos nő vörösben, olf.

Kékruhás hölgy lanttal, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Kálmán Péter

Hegedülő nő c.műve.Repr.

Vas.Ujs.1919. 66.évf. 117.l.

MDK

Kálmán Péter

Művészet 1918. 6.l.

Kálmán Péter.

A Benczur Társaság tagja a megalakuláskor.
1923.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézirat.

MDK

Kálmán Péter, festőm.

431. Női akt. Olf.

Képzőm. Társ. 1912/13 téli kiáll. Kat. 66.l.

KÁLMÁN PÉTER

Táncos Kata. Ola jf.
Pletyka. Olajf.

KMT 1912/13.téli kiáll. kat. 37.oldal

Kálmán Péter MDK

Muzsikusok, olf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Kálmán Péter MDK

Hegedülő nő, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Kálmán Péter

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 439.l.

MDK

Kálmán Péter

Parasztleány tükör előtt, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

A Kálmán Péter festőművész vezetése alatt álló iskola kiállításának megnyitása Münchenben

8 Órai Ujság 1931. X. 29. j.

Hír

MDK

Kálmán Péter, festöm.

Tájkép.	Olf.	Jelz.
Honvédek.	"	-

Árv. Csarn. 1937.okt. 83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 27.1.

MDK

Kálmán Péter, festőm.

Menyecskék. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 41.l.

MDK

Kálmán Péter, festöm.

Névnapon. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 26.l.

MDK

Kálmán Péter, festöm.

Honvédek. Olf. Olf.

Menyecskék. " Jelz.

Árv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 26.l.

MDK

Kálmán Péter, festö
szül. 1877

A gyümölcsösben. Jel.: Kálmán, 191o.

Ernst Muzeum aukciói. 43.sz. Bp.1929. Kat. 22 o.

M.D.K.

Kálmán Péter /1877-1947/

381. Névnapi üdvözlet. Olajf. 104x103 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 26. l.

MDK

Kálmán Péter, festö

Menyecskék. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festö., rajzok. 1936 okt.4. [illegible]
34.1.

M. D. K.

Kálmán Péter /1877-1948/

276. Rohr Ferenc lov. tábornok arcképe. Tempera. 53 x 41.5, karton.
277. Hadfy Imre tábornok arcképe. Olajf. 52.8 x42, karton.
278. Stromfeld Aurél arcképe. Olajf. 53 x 42, karton.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 32. l.

MDK.

Kálmán Péter festő:

"Modelljei" /kép/

Műcsarnok, 1930/31. jub. kiáll.

MDK

Kálmán Péter, festöm.

673. Tanyaudvar. J.l.j. Olf.

Árverési Közlöny. 1929.ápr. 3.rk.sz. 31.l.

MDK

Kálmán Péter

Női akt

Műcsarnok 1925-26 Akt-kkiállitás

MDK

Kálmán Péter

Női akt.

Műcsarnok, 1925/26. Akt.kiáll. 24.l.

Kálmán Péter MDK

Lantos nő vörösben, olf.
Kékruhás hölgy lanttal, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kálmán Péter MDK

Judith, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi tárlat

Kálmán Péter.

Részt vett a Belvárosi Társaság
IV. kiállításán.

Magyarország, 1927. dec. 10.

Kálmán Péter.

Pest vers a Bencsur-Tarsaság
IV. kiállításán.

Magyarság, 1927. dec. 11.

Kálmán Péter.

A Nemzeti Szalonban, a Benczur-Társaság új kiállításán a münchen festő művei szerepelnek, köztük „hegyi patak" c. képe. (említve)

Az Est, 1927. dec. 11.

Kálmán Péter.

A Vénusz Szalonban a Zenemu-
tatóság tíz Dalálltatóán a mún-
chen gitte" mürei rezegnek hír-
tük „hegyi patak" c. hegye. (ámlítve)

Ch. Ind. 1927. dec. 11.

Kálmán Péter.

A Nemzeti Szalonban, a Benczur Társaság kiállításán egy külön termet tölt meg munkája, köztük „Önarcképe", egy akttanulmánya, műterem-interiörje. A művész több mint 30 éve München-ben él. (említve)

Magyar Hirlap, 1927. dec. 11.

Liebster Vater.

Ich bestätige Empfang, es [illegible]
[illegible] Briefe [illegible]
[illegible] Sonntag Postkarte „Wunsch-
zettel" [illegible] Schreibmaschine, Mutterun- [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[

Kálmán Péter.

A Benczur-Társaság IV. kiállításán, a Nemzeti Szalonban genreképei, önarcképei szerepelnek. (említve)

Esti Kurir, 1927. dec. 13.

Kálmán Péter.

A Lenczer-Tasnáry II. kiállítá-
sán, a Lenczeti valóban gyme-
lépei, önarcléepei rezepuluk. (emlitve)

Arti Lunis, 1927. dec. 13.

Kálmán Péter

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
A Münchenben élő müvész Leibl szinhagyományait ápolja tovább három kiállitott festményén.-

Budapesti Hirlap
1930.XII.21.

MDK

Kálmán Péter

Női akt, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

Kálmán Péter

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1930.XII.20.

Kálmán Péter
festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállításon - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Robusztus temperamentum, aki müteremjeleneteit nagy foltokban tartott, összehangolt szinképpé alakitja anélkül, hogy a tárgyszerüséget feladná.

Magyarság
1930. VII. 20.

Kálmán Péter
festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállításon - a
Műcsarnokban - képével szerepel.
Három szép képe.

Magyar Hirlap
1000.XII.21.

MDK

Kálmán Péter

Dachaui nő, of.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

Kálmán Péter.

A Benczur Társaság kiállításán a Münchenben élő művész egész termet betöltő képei szerepelnek, kompozíciói, arcképei. (eculítve.)

Magyarság, 1927. dec. 11.

Kármán Tétér.

A Bernard Tovarnig fiúcsoltatóin a Minihaben élő nőnek egész tenyel lehető képei megelnek, hangerőnek, arcképei. (ezúttal)

Budapest, 1927. dec. 11.

Kálmán Péter.

a Nemzeti Szalonban, a Benczúr-társaság kiállításán a Münchenben élő magyar festő művei szerepelnek.

Nemzeti Újság, 1927. dec. 11

Kálmán Péter.

a Vesvreti Szalonban, a Bencsur-tár-
nagy Vendéltatán a Hünchenben
és magyar jeté nélkei rezegel-
nek.

Vesvreti Nyíry, 1927. dec. 11.

Kálmán Péter MDK

Az irgalmasok, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Kálmán Péter MDK

Vázlat, olf.

Mücsarnok 191o. tavaszi kiállitás

Kálmán Péter
festőművész

Magyar Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Mücsarnokban - Münchenből küldött képeivel szerepel.

Magyarság
1930.XII.10.

Kálmán Péter

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban- képével szerepel.
A Münchenben élő magyar mester három vászna között a Pamlagon c.finom kosztümös alak tünik fel.

Pesti Hirlap
1930.XII.20.

Kálmán Péter

A barcelonai Arte Moderno-ban rendezett nemzetközi
művészeten aranyérmet kapott.-

Pesti Napló
1930.II.9.

Kálmán Péter

A barcelonai Arte Moderno-ban rendezett nemzetközi
műtárlaton aranyérmet kapott.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

Kálmán Péter

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Ivó nő

Pesti Hirlap
1934.I-17.

Kálmán Péter

Szerepel a nürnbergi magyar kiállításon

Nemzeti Ujság 1929 II. 28

Kálmán Péter

Festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Münchenből küldte el markáns Ivónő-jét.

Magyarság
1934.I.14.

Kálmán Péter

A barcelonai Arte Moderné-ban rendezett nemzetközi
müvészeti kiállításon müve aranyérmet nyert.-

Magyar Hirlap
1930.II.9.

MDK

Kálmán Péter

Nagymama büszkesége c.festm.Repr.

KMT 1915/16.téli kiall.

MDK

Kálmán Péter festő

A müncheni Drei-Eulen Verlag sorozatot közölt müveiből.

Cikk:d.:Péter Kálmán

Magy.Müvészet,1928,143 l.

MDK

Kálmán Péter

Táncos Kata. Olajf. Mgt.
Pletyka, "

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 37. l.

MDK

Kálmán Péter

Aktja.

Magyar Művészet, 1925. 385.l.

MDK

Kálmán Péter

Fiatal parasztasszony c.műve.Repr.

Művészet, 1918. 31.l.

MDK

Kálmán Péter

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930. 34. sz. 204.l.

MDK

Kalmán Péter

Modelljeim c.művének repr.

Műcsarnok, 1930/31.jub.kiall.

MDK

Kalmán Péter

Keresztre feszités, olajf.
Mosónő, "
Félakt, "
Önarckép,I. "
Önarckép,II. "

A Benczur Társaság IV.kiáll.kat.
Bp.1927.

MDK

Kálmán Péter

A művész neje, olajf. Mgt.
Öreg asszony, " "
Nevető leány, " "
Innvölgyi nő, " "
Dachaui nő, " "
Tanulmány Lázárhoz," "

A Benczur Társaság. IV.kiall.kat.
Bp.1927.

MDK

Kálmán Péter

Indianus, olajf.
Leany kerti lugasnal, olajf.
Műterem belseje, "
Fekvő akt, "

A.Benczur Társaság IV.kiall.kat.
Bp.1927.

MDK

Kálmán Péter

Vadász, olajf.
Tanulmány (vázlat) olajf.
Asszony piros fejkendővel, olajf.
A művész neje, olajf. Mgt.

A Benczur Társaság, IV. kiall. kat.
Bp. 1927.

MDK

Kálmán Péter

Önarckép, III. Mgt. Olajf.
Ablaknál, " "
Hegyi patak, "
Borju, "

A Benczur Társaság, IV. kiáll. kat.
Bp. 1927.

MDK

Kálmán Péter festőművész

A Münchenben élő neves magyar festőművészt, ötvenedik születésnapja alkalmából ünnepelték. Az egykori igen élénk bajor-magyar művészkapcsolatok utolsó markáns és ritka tehetségű képviselője volt. Alkotásait ez alkalommal a Fleischmann galéria mutatja be

Cikk: Magyar festőművész ünneplése Münchenben.

Nemzeti Ujság, 1927.márc.17. 12.l.

MDK

Kálmán Péter

Névnapi üdvözlet, o.

Fővárosi Könyvtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

Kálmán Péter
Istenmüvész

Nürnberg magyar reprezentatív bizeli-
tás-képével szerepel.

Neumann rajzág

1929 11. 28

Kálmán Péter

festőművész

Barcelonai világkiállítás - magyar képzőművészeti kiállítása - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1929.V.9.

MDK

Kálmán Péter

Rohr Ferenc ... arcképe, temp.

Hadfy Imre ... " o.

Stromfeld Aurél, o.

Szépműv.Muz. háborus veszteségeinek jegyz.
Bp.1952.

Kálmán Péter (1877-1947)

Névnapi üdvözlet.
Oljf.104x103 vászon.Ltsz:5234.Sign.911.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Kálmán Péter

A Benczur-Társaság. Képzőművészet 1927. 5ü7. sz.
11.1.

MDK

Kálmán Péter

Honvédek, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 46.l.

MDK

Kálmán Péter

Hegedülő nő, c.festm.Repr.
(A Műcsarnok téli kiállitásáról.)

Vas.Ujs.1919. 66.évf.117.l.

MDK

Kálmán Péter

A Benczur-Társaság. Képzőművészet 1927. 5. sz.
11.l.

Kálmán Péter.

A Képzőművészeti Társulat bizottsága kitüntető elismerésben részesítette „Magyar parasztlány" c. művét. (említve.)

Nemzeti Újság, 1943. febr. 1.

Kálmán Péter.

a Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítás kitűntető elismerését „Magyar parasztleány" c. művének juttatta. (emlitve)

Pesti Napló, 1931. febr. 1.

Kálmán Péter.

A Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítás kitüntető elismerését „Magyar parasztlány" c. művének juttatta. (emlite)

Újvidék, 1931. febr. 1.

Kálmán Péter.

A Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítás kitüntető elismerését „Magyar parasztbány" c. művévenek juttatta. (említe.

Budapesti Hirlap, 1931. febr. 1.

Kálmán Péter.

A Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítás kitüntető elismerését „Magyar pavarzteány" c. művének juttatta a bizottság. (említve.)

Magyarság, 1931. febr. 1.

MDK

Kálmán Péter

A kertben, of.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 43.l.

KÁLMÁN PÉTER

/Zsablya 1877 - /

Külföldi aukción:

Kálmán, Péter: Lechendes Madchen.
Öl auf Holz, 31x24 cm. Monogr.

München, Neumeister
Auktion 220. 14-15 Marz 1984.
Katalogus 1194.

MDK

Kálmán Péter

Hegedülő nő c. műve. Repr.
(A Rökk Szilárd-dij nyertese.

Művészet, 1918. 54.l.

MDK

Kalmen Lévy

Regnauld nº 6, rue. Repr.
(A MMK Sallard-ul) Overtese.

Novéaset, 1918. 54.1.

MDK

Kálmán Péter, festőm.

283.	Tájkép.	Jelzett.	Olf.
284.	Honvédek.		Olf.

Árverési Közlöny. 1937. okt.rk.sz. 27.l.

MDK

Kálmán Péter, festöm.

arcképpel ill. tanulmányfövel gazdagitja a VI.-ik
terem anyagát.

Mücsarnok. - Kiállitás.
Müvészet. 1918. 6.l.

MEK

Kálmán Péter, festőm.

553. Menyecskék. Jelz. Olf.

Árverési Közlöny. 1936. 2.sz. 41.l.

MDK

Kálmán Péter

Akt c.műve a kiállitáson.

Gerő Ödön: Az akt kiállitás.

Magyar Művészet, 1925. 385.l.

MDK

Kálmán Péter

Képzőművészet 1934. 38.1.

MDK

Kálmán Péter

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930.34.sz. 204.l.

MDK

Kálmán Péter, sz.1877.

Sokác nők

Almásy-Tel. 3.auk. 1940. ápr. 6 l.

MDK

N.Szal. 88.csop.kiáll. 1938. máj.

MDK

Kálmán Péter

Menyecskék, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

27 l.

MDK

Kálmán Péter, festő; n. 1877.

Nürnbergi magy. kiáll. kat. 1929. - Életrajzi adatokkal.

MDK

Kálmán Péter, 2o. század

Az apáca

Ernst Muz. 29. aukc. 1924. 23 l.

MDK

Kálmán Péter

Honvédek, of.

Árverési Közl. 1938, 3.sz.rk. 22 l.

Kálmán Péter: MDK

Nagymama büszkesége. repr.

Műcsarnok 1915/16 téli kiáll. kat.

MDK

Kálmán Péter, festö
sz.1877.

A gyümölcsösben. Jel:Kálmán,1910.
Vászon.

Ernst Muzeum XLIII.aukciója. 1929. Kat. 22.l.

MDK

Kálmán Péter

Tanyaudvar, of.

Árv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz.
23 l.

MDK

Kálmán Péter

Női akt, of.

Akt kiáll. OMKT. Műcs. 1925. dec. 24. 1.

MDK

Kálmán Péter

Női akt, of.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 24. 1.

Kálmán Péter MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Kálmán Péter

Ivó nő, olf.

Miscarnok 1934 Téli kiállitás

Kalman Peter

Ivo nč. olf.

Kálmán Péter
festő

M.D.K.

A Művészeti Lexikon kéri
az olvasóktól a művész
adatait.

—:—

Művészet, 1966. január – 48 lap

Kálmán Péter MDK

Nagymama büszkesége, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Kálmán Péter MDK

Müncheni farsang, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Kálmán Péter

Nói aktja, a Műcsarnok akt-kiall.-an.

D.A.: A Műcsarnok akt-kiall.

Magyarsag,1925.dec.6. 21.l.

MDK

Kálmán Péter

A Brakls Kunsthausban kiallitott művei közül; A magyar leány az azaleaval, a magyar parasztasszony, akt a kertiszékben és a karneval-hangulatú müncheni modellek.

Somogyi Miklós: A müncheni nagy nyari kiáll.-ok

Művészet, 1914. 327-332.l.

MDK

Kálman Péter

A koncert után, c. képe a régi Secessionban.

Somogyi Miklós: A müncheni nagy nyári kiállitások.

Művészet, 1914. 327-332.l.

MDK

Kálmán Péter

A nagyanya büszkesége c. festménye. Repr.
(Müncheni koll.kiáll.)

Művészet, 1914. 328.l.

MDK

Kalman Péter

Az ablakban c. műve. Repr. (Müncheni koll. kiallitasából.)

Művészet, 1914. 329.l.

MDK

Kálmán Péter

A Brakls Kunsthausban allitotta ki Kálmán Péter 15 darabból álló kollekcióját. Nagyobbrészt képmásokat mutat be. A világoskék bluzos hölgy, Nő az ablakban, St.asszony arcképe, Bloz szinész arcképe és W.B. iróé. A nagyanya büszkesége c. képéért kapta az Akadémia nagy ezüstérmét.

Somogyi Miklós: A müncheni nagy nyári kiall.-ok.

Művészet, 1914. 327-332.l.

Kálmán Péter

Magyar parasztleány, olf.

Pamlagon, olf.

Az én modelljeim, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Kálmán Páter MDK

Modelljeim, repr.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Kálmán Péter

Register sign.-val „Képzőművészeti Krónika" cimmel a Művészet c. rovatban közölt beszámoló ismerteti a Műcsarnokban rendezett tavaszi tárlatot.
Az értékes alkotásokat bemutató művészek közé sorolja az itt következő neveket:
Szőnyi István, Gombos Lilly, Makoldy József, Bélányi Viktor, Csuk Jenő, Kálmán Péter, Korányi Felicita, Kürmendi Frim Ervin, Tornyay János, Krusnyák Károly, Leidenfrost Sándor, Kunffy Lajos.

A HÉT, Bp. 192o. május 1.
XXXI. évf. 15. sz. 223. lap.

Kálmán Péter

Finom festői érzékkel, poétikus szinekkel festett képein„formái sohasem függnek össze szilárdan. A plasztikus konstrukciót hiányolja munkáiban Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat II." c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 2.
XXX. évf. 5. sz. 74-75. lap.

Kálmán Péter

"Becsületes, komoly, itt-ott érdekes vásznakkal igyekeznek megfogni a most annyira másfelé lekötött érdeklődést" a fiatal müvészek, akiket Tövis felsorol a Mücsarnok kiállításáról: Czencz János, Tatz László, Uitz Béla, Hende Vince, Ferenczy Valér, Podvinecz Erzsébet, Kálmán Péter, Csermely János és Szigeti Jenő.

A HÉT, Bp. 1915. nov. 21.
XXVI. évf. 47. sz. 675-676. lap

M.D.K.

Kálmán Pál,asztalos m.

Veszprémi mester,+1865,I.30.57 éves korában.

Batári Ferenc:XIX.századi veszprémi asztalosok.

251.o.

A Vsszprém Megyei Múzeumok Közleményei.I.Veszprém,

1963

M.D.K.

Kálmán Pál /Cegléd/

Karikaturák Szomory Dezsőről és Bajor Giziről a "karikatura Iskola" c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1931. juni 21-27. XXI. évf. 26. sz. 71. lap.

M.D.K.

Kálmán Pál/Cegléd/

Molnár Ferencről készitett karikaturáját közli a lap a "Karikatura-iskola" c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1931. juni.28-juli.4. XXI. évf. 27. sz. 54. lap.

Dálnoki P.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1906.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1 149 1

Kálmán Péter
festő

Kálmán Péter Zablyáról
került Münchenbe.

Béla Duranci: Modern magyar képtár Szabadkán.
MŰVÉSZET, 1973.január - 38.oldal

Kálmán Péter

"Uj név a fiatalok között" a müvész, aki igen komoly igéretnek tünik, nem annyira apáca-kompoziciójával, mint egy teljesen átérzett és közvetlenül visszaadott vázlatával,-irja Tövis: "A Mücsarnok tavaszi tárlata" c. beszámolójában.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 3.
XXI. évf. 14. sz. 230. lap.

Kálmán Oszkár festőművész

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. 11. sz.

800 l.

Kultúrtörténet

Kálmán Oszkár festö.

Mibarát.1923.III.24.1.

Kolmàn Oszkàr, Szuhauek Oszkàr
és Tòth Gyula festömüvèsek kiàllitàsa
Temesvàron, 1922-ben.

Pasztortüz, 1922. VIII. èv. 11-12.
800. l.

Kultur-kèrònika

KÁLMÁN Lemni festő

M.D.K.

1908-ban Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Réti Bp. 1954. 328.l.

MDK

Kálmán Mimi,

19o8-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje./19o2-1912./ 84.1.

ADK

Kálmán Mária

V. Orsz. Ipars. kiáll. Győr. 1965.

Kálmán Mária

Divatgrafikai kiállítását a ferencvárosi pincetárlat Mester u.-i helyiségében rendezték.

Szocialista Művészetért, 1969. márc.

Kálnay Mária divatgrafikus
a Ferencvárosi Pincetárlatban
rendezték kiállítását.

Kiállítási kalendárium.
Szocialista illúvészetért, 1969. márc

M.D.K.

Kálmán Magda

Strandpizsama rajzával az e-heti Filtex-Sevilla modellpályázaton a második dij nyertese.

Megkezdődött a finish!c.
Szinházi Élet. Bp. 193o. ápr. 27.- május 3.
XX. évf. 18. sz. loo-lol. lap

Kálmán Mari, divattervező

Fejrevalók
repr.

Divat a nőszme
Magyar Ifjúság, 1970, jan. 9. 16. l.

Kálmán Mari, divattervező

Variációk kötött témára

repr.

Kötött mindenütt
Magyar Hjúság, 1970. jan. 23. 16. l.

Kálmán Pap festőművész

– rajzai

Magyar Ifjúság, 1967. 11. 25.

Kálmán Mari, formatervező

– 62-ben végezte a Iparművészeti Főiskola formatervező szakát. A Május 1. Ruhagyárban dolgozik. A főiskola utolsó évében a gyermekruha-tervezést választotta.

K.M.: Mozgás, ritmika, egyéni variációk
Magyar Ifjúság, 1967. 11.25.

Kálmán Mari, formatervező

- és ruhatervező divatgrafikáit az Eötvös-klub galériáján állította ki: Hangulatvázlatok, gyerekfigurák, fríz kompozíció, serdülő lányoknak tervezett ruhavajzok

K. M.: Mozgás, ritmika, egyéni variációk
Magyar Ifjúság, 1967. II. 25.

Kálmán Mari, formatervező

– öt éve dolgozik a gyárban

K. M.: Mozgás, ritmika, egyéni variációk
Magyar Ifjúság, 1967. II. 25.

Kálmán Mari, divattervező

tervei táborozásra

Magyar Ifjúság, 1969. VI. 13. 18–19. l.

Kálmán László festő

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. I. r.
476. l.
Kulturkrónika

Kálmán László, díszlettervező

a szegedi Kisszínház előadásának

a díszletét tervezte

Tamás Ervin: Holló és sejt J.

Népszabadság Bp. 1981 jan. 13.

M.D.K.

KÁLMÁN László

1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 335.l.

MDK

Kálmán László

középiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Képzőműv. Főiskl. Évk. 1908-9. 64 l.

Kalmán László

Kass János „Kőgrafika"-jához a felületen elhelyezett emblémá és felirat készítője Kalmán László ötvös.

-----:Köztéri munkák.

Müvészet, 1976. március - 48.oldal

Kálmán László

az Iparművészeti Főiskola ötvös szakcsoportjának kamarakiállításán – a Csepel Galériában – három darabból álló teáskérelete szerepel. (említve).

Láttuk, hallottuk.

1973. febr. 18. Petőfi 21.00 /11/ KGyné.

Kálmán Károly, iparművész

szerepel kiállításon.

Rózsa Gyula: Kiállításon iparművé-
szetünkről 7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 19.

MDK

Kálmán Klára

Modern magyar reklámkulturát! Magyar Grafika 1929. 3-4. sz. 49-52.l.

M.D.K.

Kálmán Klára

Plakátrajza "Schadek Antalné kozmetikai és test kultura intézete" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1935. okt. 20-26. XXV. évf. 43. sz. hirdetési oldalakon.

.D.G.

Kálmán Klára

Lao Ce *Út és erény* c. könyvét díszítette alakos tárgyi kellékek nélkül. A díszek záródísz szerepet töltenek be.

Szíj Rezső: Könyvdísz, illusztráció, reklámgrafika. — Japán Művészet, 1967. 2. sz., 50. l.

Kálmán Klára M.D.K.

grafikus

A kneži hagyomány szellemében dolgozik

P. Brestyánszky Ilona: Bibliofilia vagy könyvművezet
Művészet, 1963. január — 30 lap

Kálmán Lajos

Paul Lincke: "Szerelem királya" c./darabjának/ előadásához tervezte "a monumentális reneszánsz korabeli diszleteket". A kritika kiemeli a II. felvonás "hatalmas, boltives olasz reneszánsz oszlopcsarnokot".

Szinház és Divat, Bp. 192o. okt. 7.
V. évf. 35. sz. 11-13. lap

Kálmán Lajos

Farkas Imre: "Pünkösdi Rózsa" c. operettjéhez készitett diszletterveket a "Revü Szinház" részére.

Szinház és Divat. Bp. 192o. jan. 11.
V. évf. 2. sz. 5. lap

Kálmán Lajos

A Scala Szinházban bemutatott Szép Heléna előadásához tervezte "a gyönyörü diszleteket"-irja Palásti: "Utazás a Szép Heléna sikere körül" c. kritikájában.

Szinház és Divat, Bp. 192o. juni 5.
V. évf. 23. sz. 8. lap

Kálmán Lajos

"Angyalka" c. Robert Stolz-mü előadásához tervezett szinpadképeit igen magasra értékeli /Á.T./: "Robert Stolz-operett" cimmel a Scala Szinház előadásáról.

Szinház és Divat, Bp. 192o. augusztus 1.
V. évf. 31. sz. 5-7. lap

M.D.K.

Kálmán Lajos

A "Tündérek cselédje" c. darabhoz tervezett "...hangulatos és stilusos..." szinpadképeket.

- - -

Kálmán Lajos és Tihanyi Vilmos fényképét közli a lap a 15. oldalon.

- - -

Tündérek cselédje c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 1921. juli. 3-9. X. évf.
27. sz. 3-8. lap.

M.D.K.

Kálmán Lajos

Tervezte "A szerelem királya" c. darab diszleteit.
Revü Szinház előadása.

A szerelem királya c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 192o. okt. 24-3o. IX. évf.
43. sz. 17-21. lap.

M.D.K.

Kálmán Lajos

A Scla-Szinházban bemutatott "Angyalka" c. darab diszleteit tervezte.

Angyalka c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 192o. aug. 1-7. IX. évf.
31. sz. 5. lap.

M.D.K.

Kálmán Lajos

A Revüszinház "Pünkösdi rózsa" c. előadásához készitett diszletterveit a kritika komoly elismerésben részesiti.

Szinházi Élet. Bp. 192o. január 11-17. IX. évf. 2. sz. 8. l.

M.D.K.

Kálmán Lajos

A Szép Heléna c. előadás diszleteit tervezte.
A kritika az egyès szinpadképekről igen komoly elismeréssel ir.

Scala Szinház előadása.

"Végre mégis boldogok lettek"c. kritika
Szinházi Elet. Bp. 192o. május 23-29. IX. évf.
21. sz. 26-27. lap.

M.D.K.

Kálmán Lajos

Nagysikerü diszleteket tervezett a "Bálkirálynő" c. előadáshoz. A fiatal ipermüvész tehetségét dicséri a kritika.
Fényképét Angelo felvételében közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1921. febr. 6-12. X . évf. 6. sz. 7-8. lap.

M.D.K.

Kálmán Klára

Lao-ce filozófiai költeménye az Európa kiadásában jelent meg. "A kötet művészi megtervezése a nemrég elhunyt Kálmán Klára finom izlését dicséri,"- irja az ismertetés.

Könyvek között c. rovatban:
/cs. o./: Filozófiai költemény c. ismertetése
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. szept. 19. II. évf. 39. sz. 30. l.

M.D.K.

Kálmán Klára

Illyés Gyula: Kinai szelence c. kinai versfordításaihoz rajzolt illusztrációit dicsérettel ir az ismertetés.
1 repr.: „Nő a tükör előtt" cimü vershez.
A könyv az Európa kiadásában jelent meg.

Ünnepi Könyvhét rovatban:
Illyés Gyula „Kinai szelence"
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. juni 28. II. évf. 26. sz. 31. l.

MOK

Kálmán Klára
grafikus

illusztrálta Si King: Dalok könyvét
(Europa)

÷ Az 1957 évi könyvművészeti versenyen
(részt vett)
Magyar Grafika 1957 1-sö évf 9-10 sz 24 l.

Kálmán Klára
grafikus

MDK

borítója Kálnoki; Szerpélyes szüret
c. verseskötetén.

dr. Pataky Dénesné: Könyvhét – könyvművészet

Magyar Grafika 1958, szóf 4 sz 207 l.

MDR

Kálmán Klára
grafikus

tervezte Illyés Gyula: Kinai szelence
c. münek kötését és borítóját.
(Europa)

dr. Pataky Dénesné: Könyvtél könyvművészet

Magyar Grafika 2. évf 1958, 4 sz 205 l.

mDK

Kálmán Klára
grafikus

Kötéstervi, védőborító és illusztrációi;
Csunján Szerelme c. verskötetkez
(Díjnyertes könyv)

1. A zép magyar könyv 1958 Részletes Értékelés.
Magyar Grafika 1959, 3 sóf 2 z. - 25 l.

MDH

Kálmán Klára

grafikus

Kötésterve és védőborítója: Kálnoky L.
Szestélyes Szüret c. műfordításokhoz
"Diszéretet nyert könyv
A zép magyar könyv 1958 Részletes Értékelés.

Magyar Grafika 1959, 3 évf 2 sz 27 l

MDK

Kálmán Klára grafikusművész

Könyvgrafikáiból ábrák: Dalok könyve, Kínai Selence, Thomas Mann: A kiválasztott, Apollinaire válogatott versei, Kepes G. Finn versek és dalok, Kosztolányi: Novellák, Évi az ovodában. Finom költöség rajzművészet átélt értékei."

Lengyel Lajos: Emlékezés Kálmán Klára Grafikusművészre Magyar Grafika, 1959 év 3. évf. 4 sz. 233–236 l

Kalmár Klára, grafikus

Fontane: Effi Briest c. regényének borítólapját rajzolta. Repr.!

Zolnay Vilmos: Régi testben régi lélek

A Könyv

[Könyvbarát], Bp. 1955. július V/7.

Kálmán Klára, grafikus MDK

Az új Shakespeare kiadvány fedélterv pályázatán jó tervvel vett részt.

Csanádi Ákos.. Sajtó alatt az új Shakespeare = sorozat 455-56-(

A Könyv,

[Könyvbarát], Bp. 1955. október V/10.

MDK

Kálmán Klára

grafikus hirtelen elhunyt.

Esti Hirlap 58 sz. 1958. márc.9. 2 old.

Kálmán Klára, grafikus MDK

Az Európa Könyvkiadónál megjelent Dalok Könyve című kínai kötetet látta el „ízléses" „dínítésekkel".

–: Kínai Könyvhét

Népszabadság, bp. 1959. okt. 2. 8. l

Kálmán Klára:

Lao Ce: Az Út és az Erény? (Európa, 1958) c. könyvhöz kénített ornamenset. A könyvet alakos tárgyi kellíhek nélkül dinítette.
A varázskönyvben (Magyar Helikon, 1962) láthatók stilizált rajzai, halak, madarak is inkább záródíszek, sem mint illusztrációk

Szij Rezső: Könyvdín, illusztráció, reklámgrafika

Rajztanítás 1971/6 11 old

MD K

Csillag Vera és Kálmán Klára, ip.müv.-k

az Uj Magyar Könyvkiadó zártkörü pályázatot hirdetett Shakespeare összes drámái decemberben megjelenő uj kiadásának tipográfiai, valamint kötészeti tervének elkészitésére.

Közös kötéstervükkel I. dijat nyertek.

Uj Magyar Könyvkiadó pályázatot hirdet.
Népszava(dás?. 1935.VII 17.

M.D.K.

Kálmán Katalin rajzfilmfestő

A Pannonia Filmstudióban készült "Öcsi,Peti és a többiek" c. rajzfilmet festi. Fénykép mutatja a művészt munka közben.

Tarka Krónika hiradása.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. nov.23. VI. évf. 47. sz. 38. lap.

Kálmán Kata MDK

Aranyérmet kapott

Magyar Iparművészet 1934. 72.o.

Kálmán Kata

MDK

aranyérmet kapott

A milanói Triennale díjai
Pesti Hirlap 1934. ápr. 10.

Kálmán Kata

KÁLMÁN KATA (HEVESY IVÁNNÉ) fotóművész, a munkások és parasztok magas színvonalú fotóművészi ábrázolásáért:

A Magyar Népköztársaság Érdemes Müvésze dijat kapta

Magyar Hirlap 1976/80/4

Kálmán Kata

A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze címmel tüntették ki a következő művészeket:
Eigel István festőművész,
Garányiné Staindl Katalin keramikus,
Kálmán Kata fotóművész,
Lessenyei Márta szobrászművész,
Majoros János keramikus,
Papp Gábor alkalmazott grafikusművész,
Bedő Ferenc festőművész,
Szurcsik János festőművész,
Tóth Menyhért festőművész.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 3.
XX. évf. 14. sz. 8. lap.

Kálmán Kata

Fotókiállítás Párizsban

Magyar Nemzet 1984. XI. 24.

Kálmán Kata

Kálmán Kata (1909–): szociofotós, érdemes művész. A portréfényképezés területén parasztokról és munkásokról készített képeivel vált jelentőssé.

Mihályfi Ernő:Müvészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Králmán Kata

„Fotónyvészet"

Magyar Nemzet, 1986. VIII 8.

KÁLMÁN Keresztély kőmüves. Gyöngyösön 1825-ben irják össze, amikoris a város I., illetve II. negyed 4. fertályában lakik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Kálmán Keresztély, kőműves

M.D.K.

1825-ben szerepel a gyön-
gyösi, városi összeírásokban

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: ercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 348. old.

M D K

Kálmán Klára

"Gibson girl" plakát

Est-lapok plakát

Hevesy Iván: A Magyar Könyv-és Reklámművészek első kiáll. Reklámélet 1930. 4.sz. 1o. 1.

Kálmán Klári

Bortnyik Sándor Damjanich u.-i műhelyében tanítványa volt Kálmán Klári, Révész Imre és még sokan mások.

Radó György (Brazília): Emlékszerek Bortnyik Sándorról

Magyar Hírek, 1977. jún. 4. 13. old.

MDK

Kálmán Klára

dr.Mihályfi E: Modern plakát - müvészi ujsághirdetés
Magy.Iparmüv. 1929. 93-95 l.

Kálmán Péter festőművész

A fiatalabb festők közül a grafikáiról közismert Kubinyi Sándort a legnivósabb művésznek tartja Dr. Décsey Géza: "Kálmán Péter és a müncheni magyarok a Glaspalastban" c. kritikájában. Az ugyancsak fiatalabbak közé tartozó Baranyai Lőrinc Gusztáv festményeit enyhén birálja. Külön foglalkozik Kálmán Péter festőművésszel, akit a magyar művészet nagyjainak -/Szinyei-Merse, Benczur, Székely Bertalan, Lotz, Liezen-Mayer, Hollósy Simon/- méltó utódjaként emlit meg.
A Décsey-kritikában szereplő művészneveket lásd: Lotz Károly nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. okt. 11. XVI. évf. 21.sz. 421-422. lap.

Kálmán Péter festőművész

"Ma ő az a magyar müvész, akiről a sovén németek valami fájdalmas irigységgel, lépten-nyomon megállapitják, hogy valóban a legnagyobbakhoz méltóan elsőrendü, kiváló tehetség, csak egy hibája van, hogy nem német"- mondta a Glaspalast állami képvásárló bizottságának egyik tagja. Erre hivatkozik Dr. Décsey Géza: "Kálmán Péter és a müncheni magyarok a Glaspalastban" cimmel közölt kritikájában.
Kálmán Péter München "beérkezett"/idézőjel a kritikustól/ nagy müvészei közé tartozik. "A templomban" c. és "Beszélgetés" c. festményeit bemutatja a lap. Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1925. okt. 11. XVI. évf. 21. sz. 408, 409, 421-422. lap.

Kálmán Tamás, építeri

L: Bodon Sándor

kemle

Timon Kálmán: Tintelet a szülőföldnek 63

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/4

Kálmán Kató

Gyermek fej és Fiu akt i. bronzszobra (em.)
Ho Si Minh mellszobra "

Szerepel az MKMP II/3 körzet
Klubjában nyílt kiállításon

N. N.: Tizenöt művész kollektív
kiállítása

Magyar Nemzet 1969 XI. 15

Kálmán Kata

Emlitve

Sárrári Márta: A felsőoktatás emlékei a Rostmáti klubban
Magyar Nemzet, Bp. 1970. feb 24.

Kálmán Kata

... a Fotóművészet elmúlt évfolyamában olvashattunk ... a magyar szocialista fotózás történetéről ... Ugyanígy a progresszív és szocialista fotósok (Lengyel Lajos, Escher Károly, Tabák Lajos, Haár Ferenc, Kálmán Kata, Langer Klára és mások) harcos művészetéről is az 1919–1944 közötti évek Magyarországán.

Bodsi F.: A Fotóművészet c. fotóiratról.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 369. l.

Kálmán Judit, gyermekrajzoló MDK

A Marcibányi téri Ált. Iskola tanulója. Tíz éves. Ő nyerte a Kiemelt első díjat: öthetes nyaralást a Szovjetunióban.

— : Megnyílt az Országos Béketanács felszabadulási gyermekrajz-kiállítása 4

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1965. márc. 16.

yKálmán Judit

Hosszu ideig a gyermekrajz kiállitásokon mint különös tehetséget emelték ki.

Aradi Jenő: Az Országos Gyermekrajzkiállitás néhány tapasztalata.
Rajztanitás 1965. IV. 8.l.

Kálmán Judit

Bp. II. Marcibányi téri ált iskola tanulója /10 éves/

Ferkai Lórántné a tanára.

"Cirkuszban" repr.

Juhász Antal: Az Országos Béketanács Gyermekrajz pályázatának margójára

Az Országos Béketanácstól kiemelt I. díjat nyert.

Rajztanitás 1965. III. címlap /szines/

Kálmán Judit, gyermekrajzoló MDK

Márciusban, a Béketanács kiállításán díjat nyert. A mostani kiállításra az egyik plakátot készíti.

(fényképe.)

— : Készülődés a gyermek-iparművészeti kiállításra 11.

NÉPSZABADSÁG, hp. 1965. máj. 9.

MDK

Kálmán Kata ,fotóm.

müvészi értékü fotója a Milanói dóm.

Rosner Károly: Reklámgrafika. -Magy. Iparmüv. 1934. 94-96.l.

Iparmüv. Társ. kiállitása.

Kálmán Katalin szobrász M.D.K.

Művei a kiállitáson

Tavaszi tárlat a Radnóti Klubban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 7. 7.l.

MDK.

Kálmán Kata

Kiállitási hir

Népszabadság 1966 dec.14.

MDK.

Kálmán Kató

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 nov.12.

Kálmán Kata
fotós

MDK.

Méltatás

Végvári Lajos: Mostoh atestvérünk a foto-
Művészet, 1967. április - 23 lap.

MDK.

Kálmán Kató

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 nov.12.

Kálmán Katalin

Szerepelt a II. kerületi Rachóti Klubban rendezett kiállításon.

Magyar Nemzet 1966. ápr. 7.

Kálmán Kata

szobrász

M.D.V.

Bronzplasztikáit állította ki a tárlaton.

B.J.: Tavaszi tárlat a II. ker. Radnóti klubban.
Művészet, 1966. junius - 37 lap.

Kálmán Kata

A magyar fotóművészet 25 éve c. kiállitáson szerepelt müve a Magyar Nemzeti Galériában.

Szociofotókkal.

Maksay László:Négy kiállitás
Rajztanitás 1967. II. 25-26.l.

MDK

Kálmán Katalin

Kiálliási meghivó /1968 márc.9-27/

MDK

Kálmán Katalin

Kiállitási hir

Szocialista Művészetért 1968 ápr.

M.D.K.

Kiáhnán Kata
nobrán

„Kisfiú" (repro)

Fóthy János: Ki állítási kriónika
Művészet, 1968. julius - 39 kgs

M.D.V.

Kálmán Katalin

szobrász

A II. kerülete Nőhanács klub-
helyiségben mutatta be szob-
rait Benhő Erzsébettel közös
tárlaton.

Fóthy János: Kiállítási krónika,
Művészet, 1968. július - 39 lap.

Kálmán Katalin

Kiállitási hir

Művészet 1968 máj.p.48.

Kálmán Katalin

M.D.K.

szobrász

A II. kerületi Nőtanács helyiségében volt tárlata.

—: Kiállítások

Művészet, 1968. május - 48 lap.

Kálmán Kata

A fölszabadulás után a fotóművészetnek majd egy évtizedig nem volt sajtóvisszhangja, újságja sem.... A fotó pr. kezdte elveszíteni az önálló művészet szengját és halvány illusztrációvá szilfedt.

Volt néhány tényező fotókultúránk halodó múltjából, amelyről akkoriban nem volt illő beszélni.... Agyonhallgatták... Brassait, Robert Capát, mellőzték Kálmán Katát, mintha sose alkottak volna.

Lelkes István: A magy. fotóművészet útja.

Új Irás VI. évf. 1966. jún., 6. sz., 97. l.

Kálmán Katalin

Szobrán és Benkő Erzsébet gobelinművén kiállítása van a II. ker. Nőtanácsnál

h. gy.: Benkő Erzsébet és Kálmán Katalin kiállítása

Magyar Nemzet 1968. márc. 21. 4. o.

Kálmán Katalin

sobrán ~~fölg~~ pastrékat mutat be.
Pl. dr. Szinetár Ernő arcmása

h.gy.: Benkő Erzsébet és Kálmán Katalin kiállítása

Magyar Nemzet 1968. márc. 21. 4.o.

Kálmán Kata

Szociófotós fotóművén képei szerepelnek a MNG „A magyar fotóművészet 125 éve" c. kiállításon.

– Dorvald –: A nyaknorítótól a brómezüstig
Pestmegyei Hírlap. 1966. nov. 27. 8. o.

Kálmán Katalin szobrán

Joan Baez pertrája (i. műve jem.) szerepel a Radnóti Klubkiállításon

N.N.: Ünnepi kiállítás a Radnóti Klubban

Magyar Nemzet 1968 XI.6.

Kálmán Katalin

Szobránmüvén és Benkő Katalin gobelinmüvén kiállítását márc. 8-án nyitja meg Révén Zsuzsa müvénettörténén a II. ker. Nötenács Monkva téri helyiségében

Magyar Nemzet 1968. márc. 6. 4. o.

M.D.K.

Kálmán, irgalmasrendi fráter

vésői, részben az ceri irgalmasok rendházának 1727-28. évi átépítése során az asztalos munkáit.

MűvészettörténetiÉrtesítő, 1968. XVII.évf. 3-4. sz.

Szabó Erzsébet: Joannes Battista Carlone.

221.old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kálmán Kata

Női tej i. kisplasztikája (eml.)
szerepel az alábbi táslaton

H. gy.: A II. kerületi képzőművészek
ünnepi kiállítása a Radnóti
Klubban

Magyar Nemzet 1969 IV. 12

Kálmán Kata
~~[illegible]~~ Szőrwbrán

Emlékező kis plakettje elénk
tárja a 25 éo előtti valóságot,

Vi dos Zolt an: A Radnóti klubban rendezett..
Mai verset, 1970. julius - 38 lap.

Kálmán Kata

részlet a „Nők a kommunista
párt 50 éves harcában" c. kiállításon.

Magyar Nemzet
1969 márc. 4

Kalmán Kata

Női fej c. Zisplerstilája szerepel a II. Ker. Lépszőművészet ünnepi Ziállításán a Radnóti klubban.

Magyar Nemzet
1969 ápr. 12

Kálmán Katalin

Marika
Somerjai Sándor arcmása
Oelmacher Anna — " —
Fiú akt
Anya gyermekkel a mivei emlétoe

Magyar Nemzet
1969 junius 11

Kálmán Katalin szobrászművész és

Kucharikné Haller Stefánia festőművész.

Viállítása csütörtöt dn. nyílt meg a Vörösbadszeg útja 85. sz. alatt.

Olgyar Manszet
1969 máj. 30

Kálmán Kata

„Felszabadulási emlékmi plakettje"

szerepel a Radnóti Klub Ziállításán

Magyar Nemzet 1970 február 24.

4. old.

Kálmán Kató szobrász

Gyermekfej

Fiú akt

Ho Si Minh c. művei enlitve,

Kiállítva „15 művész kollektív kiállításán" az

MSZMP 11/3-as kerszetének klubjában

Magyar Nemzet 1969 november 15

4. old

Kálmán Kata

és mások felvételei illusztrálják

A Budapest c. folyóirat 1969. 9. számát.

19.l.

Kálmán Kata, fotóművész

- Tibor címen 1937-ben albumban megjelent híres paraszt- és munkás-szociofotóihoz Móricz Zsigmond írt előszót. Ismerte Székely Aladárt, a Vadászkürtben rendszeresített fotós-antaltól.

Simon Gy. Ferenc: Négy sor Ady életéből
Magyar Hjúság, 1967. XII. 22. 14-15. l.

Kálmán Judit, gyermekrajzoló MDK

Az Országos Béketanács gyermekrajz-pályázatán kiemelt első díjat nyert 6000 pályázó körül.

Bende Ibolya: A feketét, a lilát, a sötétkéket nevetti 5.

ESTI HIRLAP Bp. 1965. márc, 20.

Kálmán Judit, gyermekrajzoló MBG

Réztvesz az bosz. Gyermekrajz-kiállításon.

Elragadóan tehetséges.

Pedagógusköszöntés c. képe

Repr

Rózsa Gyula: Feri, a cirkuszosok a tanyán meg a tökfejű Doktor 8-9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. jún. 6.

Kálmán József mudrés - festő

(n. gy): Bresti vasutasok képzőm. kiállítása

Népszava 1955. febr. 20, 83 évf. 43 n. 61.

Kálmán József,

Kossziusz Károly, Bottyán János, Gomola József az Északi Járműjavitó dolgozói önálló kiállitást rendeztek a "Törekvés" Kulturotthonban.1947-ben, Kisfarkas Imre és Radnay József festőművészek vezetésével megalakult a vasutasok szakszervezetének képzőművész-iskolája, "Képzőművészeti Kör" cimmel és huszonnyolc taggal. Első nagyobb megnyilvánulásuk volt a háboru alatt lerombolt pályaudvarok megörökitése. 1959-ben a müncheni Nemzetközi Vasutas Képzőművészeti Kiállitáson szerepeltek nagy sikerrel. Tárlatot rendeztek a mátraházi vasutas üdülőben. Ma már a Körnek száznyolcvan tagja van.

Lipp Tamás riportja: "Együtt" cimmel

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 1.
XVIII. évf. 22. sz. 16. lap.

Kálmán József épitén M.D.K.

~~különböző~~ Tervet falusi lakóházak épitésére.

Falusi lakóházak. Bp. 1948 12–13.

Kalman József egyetem M.O.K.

~~[illegible]~~ Tanyi Jakab Lakóházak egyetemre

Tanyi Lakóházak. Bp. 1948 12-13.

MDK.

Kálmán József esztergályos.

Részvett a MÁV. Északi Járműjavító kultúrházban rendezett rajz és festmény kiállításon.

Művelt nép 1955. febr. 20. VI. é. 8. sz. 4. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA 10-TŐL 4-IG.

Kálmán Jenő
Szinyei Társaság meghivott tagja
Szinnyei Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 1940. jan.febr.



86. kép. *Lorenzetti, Ambrogio(?) : Dániel próféta.*

Gerevich IPGY, 99. l. — Leopold—Lippay 55. l.

MAINARDI, BASTIANO (firenzei festő 1466—1513)

Madonna Jézussal, Ker. Szent Jánoska és Szent Jeromos (88. kép)

Nyolcszögletű, fa, tempera, 68×64 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Hátoldalán olasz vámpecsét.

—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Rényi 16. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 675. l. — Maszlaghy II., 51. szám. (Ghirlandaio). — Leopold—Homor 97. l. — Gerevich PA,

KÁLMÁN János antalek

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

mdk

Kalmán Sándor

munkája: Borotvatok fedél; rajta pandurt térdre kenyszerítő pisztolyos bétyár. A motivum Király Ktigátot ered. Csak mérev és gyengébb rajzú. 1840-ből 6. ábra

Szolnoky Lajos: A Népr. Muzeum 1961 évi tárgyajústése

Néprajzi Muzeum, Évkönyve 1962, 207. l